

בעזרת השם יתברך

התורה היא לא סתם חכמה.
היא דרך חיים.
לכן לא מספיק רק ללמוד אותה
אלא צריך לחיות אותה
ולהכניס אותה לכל פרט קטן בחיינו.

מהפרשה לחיינו

על חומש בראשית

הדברים הקטנים שאפשר ללמוד מפרשת השבוע
ולהכניס לחיינו.

ראובן (רוני) פיזנטי
מהדורה שניה, התשע"ח

מותר לצלם ולהפיץ לזיכוי הרבים

אמונה
www.faitn.co.il

הסכמת הראשון לציון הרב יצחק יוסף שליט"א

Yitzhak Yosef
The Rishon Lezion Chief Rabbi Of Israel
President of The Great Rabbinical Court

יצחק יוסף
הראשון לציון הרב הראשי לישראל
ונשיא בית הדין הרבני הגדול

כס"ד, י"ט חשוון תשע"ח, 4-194/ע"ח

דברי ברכה

הובא לפני גליונות הספר החשוב "מהפרשה לחיינו", חיזוק בעניני אמונה, שחיבר וערך האברך הנעלה, שוקד באהלה של תורה, משנתו סדורה וערוכה, עמו עוז ותושיה, יראתו קודמת לחכמתו, שמן תורק שמו, כבוד שם תפארתו, הרה"ג ראובן פיננטי שליט"א.

הנה המחבר יגע וטרח לדלות מכל פרשה ופרשה דרך חיים כיצד לנהוג, ובחכמה נבונה מצא לקחים נפלאים שאפשר ללמוד מתוך הפרשה, לחיות חיי תורה ויראה, ובפרט בענין האמונה ובטחון. וראיתי את אשר עשה בעטו עט סופר מהיר, והרחיב כיד ה' הטובה עצות וחידושים מדברי התלמוד והמדרשים, ומרבותינו ראשונים ואחרונים מה שכתבו בענין זה, והוסיף משלו ממה שחננו ה' יתברך, שבהם יוכל לעבוד עבודת הקודש, עבודה תמה וטהורה, מבלי שום פניה כלל ועיקר, והכל הוא לעשות נחת רוח לבוראנו, ולהשלים תיקון נפשנו בבוראנו לעולם הזה, וערך הכל כטוב טעם ודעת דבר דבור על אופניו, תפוחי זהב במשכיות כסף, כלשון צחה וברורה ובעזר ה' יהיה זה לתועלת וחיזוק בענין חשוב זה, ולזיכוי הרבים, ולפעלא טבא אמינא, איישר חיליה לאורייתא.

והנה במדרש (רבה פר' לט ס"א), אמר ר' יצחק משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום וראה בירה דולקת אמר, אפשר שבירה זו בלא מנהיג וכו'. ע"ש. והביאור הפשוט הוא, שאברהם אבינו ראה עולם שצועק אנכי ה' אלוקיך, ומזה הבין שיש בורא לעולם. כי א"א אחרת. מי יצר את הטבע הנפלא. אמונה פירושה בדבר שאתה לא רואה בחוש, אבל אתה מתבונן ומאמין. והרי מתוך העולם רואים את הקב"ה. מתוך התפוח, השלחן, וכו', והרי בגדר ידיעה ולא אמונה.

ובאמת שיש אמונה ויש ידיעה. ידיעה נאמרת על דבר הנראה ונתפס, אמונה נאמרת על דבר שלא רואי ולא נתפס, דבר שלמעלה מהשגתינו. רואים מציאות הבורא מתוך העוה"ז, זה בגדר ידיעה, אני יודע שעץ זה נעשה בכח עליון, סוגי הפירות במראה ובטעם כל זה אני יודע שזה מכח עליון שטבע כן בטבע. אמנם לא ראיתי, אבל זו ידיעה. ולכך צריך אמונה.

הסמ"ג (מ"ז ט"א), כותב, מצות עשה להאמין כי אותו שנתן לנו את התורה בהר סיני, על ידי משה רבינו, הוא ה' אלוקינו שהוציאנו ממצרים, וזהו מה שאמר בשעה שנתן את התורה (שמות כ, ב): אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. ע"כ. והיינו שמהפסוק אנכי ה' אלוקיך למדים שמצורים אנו להאמין שיש מציאות ה'.

והרמב"ם (כפ"א מול' יסודי התורה ה"א) כותב, יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע שיש שם מצוי ראשון, והוא מציא כל נמצא, וכל הנמצאים משמים וארץ ומה שביניהם לא נמצאו אלא מאמתת המצאו. ע"כ. והדגיש את המושג ידיעה. וכן מבואר בהלכה ו' שם, שידיעת דבר זה מצות עשה, נאמר אנכי ה' אלהיך, וכל המעלה על דעתו שיש שם אלוה אחר חוץ מזה, עובר בלא תעשה שנאמר לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, וכופר בעיקר שזהו העיקר הגדול שהכל תלוי בו.

ונודע מה שהעירו ממ"ש הרמב"ם בספר המצוות (עשין מצוה א) בזה"ל: המצוה הראשונה היא הצווי אשר צונו להאמין האלוהות, והוא שנאמין שיש שם עילה וסיבה, הוא פועל לכל הנמצאות, והוא אמרו ית' אנכי ה' אלהיך. ע"כ. ומבואר שמצות אנכי ה' אלוקיך הוא אמונה, ואילו ביד החזקה מבואר דאנכי ה'

Yitzchak Yosef
The Rishon Lezion Chief Rabbi Of Israel
President of The Great Rabbinical Court

יצחק יוסף
הראשון לציון הרב הראשי לישראל
ונשיא בית הדין הרבני הגדול

אלוקיך הוא ידיעה. והדברים לכאורה סותרים. ומביאים שהגרי"ז שאל את הגר"ח שאלה זו, והשיב, שביד החזקה מדובר על מה שבני אדם יכולים לתפוס בשכלם, שבזה צריכים להגיע לדרגה של ידיעה, שנוכל לדעת מתוך הבריאה מציאותו יתב', מבשרי אחזה אלוה, ואליו בספר המצוות הכוונה היא בדברים שהם למעלה מהשגתינו, שבהם חייבים אנו להאמין, דלא שייך בהם ידיעה, ואין כן סתירה.

וכיו"ב כתב במעשה רוקח על הרמב"ם, ז"ל: ולא כתב להאמין לפי שעיקר המצוה היא על ידי הידיעה האמיתית, כדרך שעשה אברהם אבינו ע"ה, ועל דרך דע את אלהי אביך ועבדוהו, אשר על ידי זה תתחזק ממילא האמונה בלבו, ויחול עליו מצות היחוד והאהבה וכו', וכן עשה רבינו בתחילת מנין מצות. ע"כ. וע' להגר"ח העליר במהדורתו על ספר המצוות, ע"ש ויש מי שכתב ליישב, שהמלה הערבית שהשתמש בה הרמב"ם בספר המצוות, להאמין האלהות, משמעותה ידיעה.

הגאון רבי אלחנן וסרמן בקובץ מאמרים כותב, שעצם העובדא שהתורה ניתנה לכלל ישראל, מקטנם ועד גדלם, וכל ילד בן י"ג שנה, וילדה בת י"ב שנה, נעשים חייבים בכל המצוות, כולל מצות האמונה, מדבר זה מוכח שמצוה זו היא פשוטה ביותר, שמתוך הבריאה רואים בחוש את מציאותו יתב'. כי אם היה צריך מחשבות ומחקרים לכך היאך התורה ציותה ילד בן י"ג שנה. הרי טעו בדבר פילוסופים וכו'.

ובאמת שהשכל בעצמו מחייב זאת, להביך שבדברים שהם למעלה מן שכל אנוש, אין להתבונן בהם, וכל המתבונן באלו מבזה את השכל. למה הדבר דומה, למי שנותנים לו פרח עם ריח טוב להריחו, והוא לוקח את הפרח ומניחו ליד האוזן. הוא מבזה את עצמו בזה, שתולה באוזן מה שלא יכולה. וכן מי שמביאים לו ציור נאה ולוקח הציור ומניחו אצל האף להריח, הרי א"א להריח יופי של ציור. כך מי שמתבונן בדברים שהם למעלה מהשגת השכל, מה יש למעלה וכו', בזה גופא הוא מבזה את השכל, שתולה בה מה שאין בה שום כח לידע דברים כאלה. וזה שמצינו אצל אברהם שהגיע להכרה מתוך התבוננות בבריאה. מה רבו מעשיך ה'.

ובאמת מי שמתנער מתאוות העולם הזה, ומתבונן בשכלו ממחזה שמים לרום, הארץ והימים לעומק, הוא נרגש ונדהם, כמ"ש הגאון החזון איש כריש ספרו אמונה ובטחון, והסיף: כי העולם נדמה לפניו כחידה סתומה, כמוסה ונפלאה וכו', כי העולם שלפניו נבנה בתכנית מעובדה ומחושבת מראש, וכאילו מהגדס חכם צייר לפניו את העולם בטרום נברא, ופגע בעיכובים מכריעים על כל שעל ושעל, אבל מרצו הגדול עמד לו להסיר כל המכשולים אחת לאחת. ומה נהדר המראה, ומה נפלאה תכניתו של בן האדם, איש איש בגון מיוחד [כשם שפרצופיהם אינם דומים וכו'], וישם בפני האדם שתי מכונות קטנות אחת בימין ואחת בשמאל, ואנו רגילים לקרוא להם עינים, כמה מן החכמה יש בעיין, לא תשבע עין לראות, ואוזן לשמוע וכו'. וע"ש שתיאר את פעולות גוף האדם שזו למעשה מכונה פלאית ההולכת של שתיים, כיצד המעיים פועלות, כיצד הלב פועם עשרות שנים בלי בטריה, והדם נזרק למעלה ולקצה הרגלים בתמידות, חוש הידים, המוח, כל הדברים האלה מחזקים את האמונה, כי מי יכול לברוא דבר לפאי כזה, אם לא הבורא יתב', וזהו מבחינת מבשרי אחזה אלוה.

ולא נצרכה אלא לברכה, שיהי רצון שחפץ ה' בידו יצלח, ויפוצו מעיינותיו חוצה, להגדיל תורה ולהאדירה, וימשיך לזכות את הרבים, לאורך ימים ושנות חיים, בטוב ובנעימים.

בברכת התורה,

יצחק יוסף

הראשון לציון הרב הראשי לישראל
ונשיא בית הדין הרבני הגדול

הסכמת רב העיר נתיבות הרב פינחס כהן שליט"א

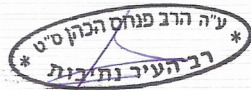
לשכת רב העיר נתיבות
ע"ה פינוזס כהן ס"ט

בס"ד אזינו קולנו

אכפז ברנע

אנחנו לכבוד היום נספיק את פסולת
הפול (ז' ע"פ) ולא מחפזנו לאי"ת "
אזינו קולנו חכם מאדן פינוזס ברנע
ונתנו לבנו אנוני קולנו מחפזנו
מאזן אנוני שער את חי הוא יום
אנוני קולנו יום אנוני יום אנוני
אנוני קולנו יום אנוני יום אנוני
אנוני קולנו יום אנוני יום אנוני
אנוני קולנו יום אנוני יום אנוני

ברנע
אנוני קולנו

הסכמת מחבר חוברות "בהלכה ובאגדה" הרב דוד שלום נקי שליט"א

בס"ד

כג אלול ה'תשע"ז

דברי ברכה

ראה ראיתי גליונות הספר החשוב "מהפרשה לחינו", אשר חיבר וערך בטוב טעם ודעת, האברך היקר והחביב שוקד באוהלה של תורה, לילה כיום יאיר כחשכה כאורה, חכו ממתקים וכולו מחמדים, מוכתר במידות ובנימוסים, גן של הדסים, הרב ראובן פיזנטי שליט"א.

עברתי כמסת הפנאי בין בתרי אמרותיו, וראיתי כי כביר מצאה ידו להביא דברי חיוק מרבותינו ז"ל, הן במדרשי אגדה, משלים ומעשיות בטוב טעם ודעת, ולהשליכם על חיינו ביום ביום. כי התורה שלנו כוללת כל הטובות שבעולם וממנה תוצאות חיים. אשריו ואשרי חלקו שזוכה להיות נמנה ממזכי הרבים, שעליהם נאמר (דניאל יב ג): "וְהַמְשַׁכְּלִים יִזְהָרוּ קְדָהּ הַרְקִיעַ, וּמִקְדִּיקֵי הַרְבִּים כְּפֹכְבֵים לְעֹלָם וָעֶד", כשם ששבעת כוכבי לכת נראים לנו כניצוצות קטנים, והאמת שהם פי כמה וכמה מיליונים מכל כדור הארץ, כך המזכים את הרבים ערכם גדול אצל השם יתברך.

וכאן המקום להביא מה שכתב הגאון הקדוש רבי אברהם אזולאי [בעל "חסד לאברהם" סבו של מור החיד"א] לבאר את המשנה באבות (פרק ג משנה י): "כל שרוח הבריות נוחה חימונו, רוח המקום נוחה הימנו", כלומר: "כל שיש לבריות נחת רוח בעולם הוא מסיבתו, לפי שהוא מזכה אותם, רוח המקום נוחה הימנו. אבל מי שאומר שלום עליך נפשי ואני וביתי נעבוד את ה', ומה לי להדר ולזכות את אחרים, ומעולם לא זיכה לשום בריה מחמתו, כביכול לא נתן נחת רוח למקום, שאין חפץ ה' כי אם במי שמזכה את הבריות. עי"ש.

וכבר כתב הגאון "פלא יועץ" (ערך אסופה) במעלת אסיפת הדרושים לזכות את ישראל, וזה תוכן דבריו: כמה טובה עשו לנו בעלי אסופות רבותינו הקדושים אשר בכל דור ודור זכו וזיכו את הרבים, זכות הרבים תלויה בהם, שאלמלא הם נשתכחה תורה מישראל, ובפרט כגון אנחנו דור יתום שביטומים, אשר טרדות הזמן רבו עלינו, ואין הפנאי מסכים אתנו כל כך ללמוד בשקידה כל כך כמו הראשונים ודעתנו קצרה, ואם נבוא ללמוד ספרים הרבה אין קץ, ומי הוא זה אשר תשיג ידו להיות כל הספרים נמצאים אצלו, אבל על ידי האסופות נוכל לצאת מעט ידי חובתנו. ובכל דור צריכים את ספרי האסופות, וכן יעשה כל תלמיד חכם אשר חנוה ה' דעת וספרים הרבה, ישתדל להועיל לרבים בדברים הנצרכים מאוד, ויעשו אסופות כיד ה' הטובה עליהם, מי מקיצורי דינים והלכות, מי מהקדמות לדרושים, ומי מתוכחות מוסר וכדומה, כל אשר עושים, חסד גדול יחשב, ואין לך חסד גדול מזה שהוא חסד בנפש, ועושי אלה הם מזכים את הרבים וזכות הרבים תלויה בהם. ואל יחושו ללעג השאננים שאומרים, מה הועילו אלו החכמים בתקנתם לכתוב לנו את הידוע ומפורסם בספרים, אין זה כי אם ללקט כסף וליטול את השם שהוציאו ספר. שארי להו מרייהו למדברים כן, כי לא צדקו, שבודאי הגמור יותר טובים לנו אלו הספרים של אסופות מכל חיבורי הפלפולים והחריפות, כי מה יתן ומה יוסיף לנו אלו החיבורים, רובם הם מתעפרים בעפר, אין דורש ואין מבקש וכו', אבל אלו הספרים של האסופות תועלתם מרובה כאמור, ולכן כל תלמיד חכם ירדוף אחריהם כאשר ירדוף הקורא בהרים, ויד כל ממשמשת בהם כל שעה, כי בזמן הזה הקיצור הוא טבע חריף אוהב ונחמד לכל, ואומרים דרך צחות: "ויאמר לקוצרים ה' עמכם". ומתוך כך יהיו דבריו נקראים ונזכרים ונאמרים בבתי כנסיות של תלמידי חכמים ובבתי מדרשות ויהיה מזכה את הרבים, ותתענג בדשן נפשו. זהו דרך ישרה לפי דעתי למחברי חיבורים. עכ"ד.

לא נצרכה אלא לברכה, יהי רצון שזיכה הרב המחבר הי"ו להמשיך לעלות מעלה מעלה במעלות התורה וביראת שמים טהורה, ולחבר עוד חיבורים טובים ומועילים לכלל ישראל, והיה שמו כשם הגדולים אשר בארץ לגאון ולתפארת, ברבות הטובה, גם עד זקנה ושיבה, יפוצו מעיינותיו חוצה, להגדיל תורה ולהאדירה, אמן ואמן.

בברכת התורה ובהוקרה והערכה רבה

דוד שלום נקי

ראש כולל להוראה ומו"צ בעיר דימונה

מפתח הפרשיות

- 10. פרשת בראשית**
10. כוח הבחירה בטוב גם מתוך ייאוש.....
14. העוונות הם משא כבד.....
21. התכלית - שבת.....
30. זוגיות ביהדות.....
46. תולדות היצר הרע ותפקידו בעולם.....
49. שבירת מיתוסים.....
56. לא צריך לתת דין וחשבון לכל אחד.....
- 63. פרשת נח**
63. האם אפשר להיות צדיקים?.....
67. כוח, עצמה והשפעה על עולמות עליונים.....
72. התחכמויות לא יעזרו.....
77. בעביל מה לבנות תיבה?.....
81. קשת בענן.....
- 83. פרשת לך לך**
83. מסע אל פנימיות הנפש.....
86. לצאת מהקיבעון ולהתחיל להאמין.....
92. בלי טובות מרשעים.....
97. ללמוד איך לקבל החלטות בחיים.....
102. עושר וכבוד ביהד עם תורה ורוחניות?.....
106. עושים מה שנכון ולא מה שנוח.....
111. להסיר קליפות ומעכבים.....
- 115. פרשת וירא**
115. יראת שמיים.....
119. מה רע להביט אחורה?.....
123. זה לא עובד בלי אמונה.....
125. להשיג את הבלתי אפשרי.....
128. צניעות האשה ביהדות.....
138. לא עושים צחוק מהאמת.....
145. דבקות במטרה.....
- 153. פרשת חיי שרה**
153. איך לנטרל את הרגש ולקחת פיקוד על החיים.....
164. תהבולות היצר הרע.....
177. מה מגיע קודם - הנישואין או האהבה?.....
183. מדוע הצדיקים צריכים גשמיות?.....
187. פנימיות ואמת.....
189. דרכים בעבודת השם.....
- 194. פרשת תולדות**
194. כולם בפנים יודעים את האמת.....
198. ענשו ויעקב נמצאים בתוכנו.....
201. להביא שינויים על ידי אהבה.....
205. לשם מה זקוק יצחק אבינו למטעמים?.....
208. לבחור בדרך שהשם יתברך בחר בעבילנו.....
213. מיפול בהפרעות קשב וריכוז.....
223. הפרדת הקליפות והטומאה מתוכנו.....
- 234. פרשת ויצא**
234. הקדוש ברוך הוא מתאוה לתפילת צדיקים.....

- 238.....ההבדל בין אהבה לתאוה.....
 242.....מחשבה יוצרת מציאות.....
 248.....מדוע יעקב איש האמת רדוף שקרים ומרמות?
 253.....סולם יעקב.....
 257.....ברית נרותה לשפתיים.....
 260.....מתחתנים? מזל טוב! אבל מה עם נישואין?
 269.....עוואבים כוח מתוך אהבה.....
 273.....להכיר טובה לצינור שמביא לנו שפע.....

280.....פרשת וישלח.....

- 280.....להכות לעלות השחר.....
 285.....מה באמת חשוב בחיים.....
 291.....איך להפוך אויב לאוהב?
 293.....איך לקבל שפע ולהשיג את כל מה שצריך.....
 300.....ברכות השחר - טעם והלכה למעשה.....
 305.....השתדלות רוחנית וגשמית בכל צרה.....

317.....פרשת וישב.....

- 317.....מוצאים את הקדוש ברוך הוא בדברים הקטנים.....
 323.....איך יאוש בעולם כלל.....
 329.....ישנם דברים שעדיף לא לשתף.....
 334.....שמירת הברית.....

354.....חנוכה.....

- 354.....מהות ימי החנוכה.....
 360.....מהי תרבות? מהי נאורות?
 364.....הלכות חנוכה.....
 368.....האם יהדות רפורמית היא יהדות מתקדמת?!
 374.....בנו הושך לגרש - טיפול בעצבות ודיכאון.....

398.....פרשת מקץ.....

- 398.....להתכונן היטב לזמנים הקשים.....
 407.....לזכור מי הוא בעל הכוח האמתי.....
 410.....קץ שם לחושך.....
 412.....שפע של טוב.....

417.....פרשת ויגש.....

- 417.....דברים רעים לא מוכרחים להתקיים.....
 421.....לא לתת ליצר פתח להיכנס.....
 428.....הגיע הזמן לסלוח.....
 435.....תיקון שלם.....
 443.....זהירות מהלבנת פנים.....
 445.....פינה שקטה בסביבה טובה.....
 449.....אחדות וערבות הדדית.....
 456.....להתרחק מהגדולה.....

461.....פרשת ויחי.....

- 461.....מתוך השבון נפש אפשר להגיע לאמת.....
 465.....השפע מגיע לעולם דרך הצדיקים.....
 469.....אסור להתרגל.....
 473.....השכינה הקדושה מדברת מתוך הצדיקים.....
 476.....בן פורת יוסף בן פורת עלי עין.....
 478.....עולים מהתחתית.....
 485.....להשתחרר מגיעות ולהגיע לאמת.....

הקדמה

פרשיות השבוע גדושות בסיפורים מדהימים, פירושים מאירים, מדרשים מרתקים, דברי אגדה מתוקים מדבש והרבה מסרים חשובים שקיבלנו מרבותינו הקדושים. צריך לדעת שכל אלו לא באו רק כדי לספר לנו סיפורי היסטוריה על מה שהיה פעם בתקופה שמבריאת העולם ועד כניסת בני ישראל לארץ, אלא הם באים ללמד אותנו כיצד לחיות בצורה נכונה וטובה יותר את החיים שלנו כאן ועכשיו.

כל החיים שלנו רמוזים בתוך התורה הקדושה. פרשיות השבוע מביאות לנו מסרים מהפכניים ודרכי התמודדות לחיים. הן מדריכות אותנו לעבודת המידות ומכילות מפתחות עצמתיים להמראה רוחנית והתקדמות בחיינו. אם נתבונן בין המלים בפרשה ונפנים את המסרים שהתורה מחדירה לנו, נגלה פתרונות לכל בעיות היומיום שלנו, רעיונות מופלאים ודברים מדהימים שיתאימו בדיוק לרגע הספציפי הזה בחיינו.

חשוב ללמוד את המדרשים ולהבין את פירושי התורה של המפרשים הידועים. אבל זה לא מספיק לקחת את כל זה בתור חכמה או ידע תאורטי בלבד. חשוב הרבה יותר לראות כיצד אנחנו נכנסים ומשתלבים בתוך אותם פירושים ומדרשים, כיצד אנו לומדים מכאן ומשפרים את חיינו. איך אנו יוצרים מציאות חדשה בצורה מעשית מאותם מדרשים ופירושים.

לרוב, אנשים נוטים להתייחס למדרשים כאל סיפורי מעשיות דמיוניים חס ושלום, ואם עולות קושיות מהפרשה אז חושבים שאולי חס ושלום יש טעות בתורה. אבל צריך לדעת שכאשר עולה שאלה כלשהי, דווקא שם צריך לעמוד על העניין, להתבונן ולחקור, ואז אפשר להגיע לתובנות עצומות וללמוד דברים מדהימים ונפלאים ביחס לחיינו.

השתדלנו, בסיעתא דשמיא עצומה, לנסות לקחת נקודות קטנות מתוך פרשת השבוע שלפעמים קצת מתפספסות, לפתח אותן ולנסות להתבונן כיצד ללמוד מהן ישירות לתוך החיים שלנו היום. ניסינו ללמוד מתוך השאלות העולות על הפרשה על המסרים שעלינו להפנים ועשינו השתדלות גדולה להוריד את הדברים לרמה הפשוטה והיומיומית, בשפה פשוטה ובגובה העיניים, עם דוגמאות מחיי היום יום, כך שכל יהודי יוכל להתחבר לתכנים הגבוהים של פרשיות השבוע בצורה פשוטה, יעילה

וקלה.

אמנם ישנם פירושים רבים לתורה, ואלו ואלו דברי אלוקים חיים. לא ניסינו לבוא לבאר את התורה, להכריע על פירוש מועדף או להמציא פירושים חדשים. לכל זה בוודאי שאין לנו כוח ויכולת. הדבר ברור שאם דברים מסוימים הכתובים כאן מתנגשים ח"ו בצורה מסוימת עם דברי רבותינו, אז הדברים כאן הם בטלים ומבוטלים מול העוצמות האדירות שאותן כתבו רבותינו הקדושים. רק ניסינו להוציא לקחים נפלאים שאותם אפשר לקחת מתוך הפרשה ולהכניס אל תוך חיינו כדי שלא רק נלמד את התורה, אלא גם נוכל לחיות אותה בכל רגע. לכן קראנו לספר "מהפרשה לחיינו", כי מתוך הנקודות הקטנות שבפרשה, אנו לוקחים צידה רוחנית והדרכה מעשית לחיינו.

בנוסף ניסינו מפעם לפעם לרכז מעט הלכות בסיסיות וחשובות הקשורות לפרשיות. גם כאן בוודאי שלא באנו להכריע בין הפוסקים הגדולים או בין העדות השונות. רק רצינו להביא למודעות מעשית את עניין ההלכות בצורה כללית, ובעיקר למתחילים את דרכם שלא מודעים להלכות החשובות שעל כל יהודי לדעת ולקיים. פעמים רבות אנשים לא יודעים דברים עקרוניים וחשובים בהלכה וחסר להם את הבסיס. הדברים מובאים בכלליות רבה, עם דגש על עיקרי ההלכות בלבד, בלי להיכנס לפרטי הדינים.

מובן הדבר שישנם חילוקים רבים בין הפוסקים ובעיקר בין המגורים, שההלכה יכולה להשתנות מהקצה אל הקצה. אלא שרצינו לתת טעימה קטנה כדי להוריד את הדברים לרמה מעשית פשוטה שאותה יוכל כל יהודי להבין ולהתחיל לקיים, ומשם הדרך פתוחה ללמוד את דברי הפוסקים, כל אחד לפי רבותיו ומנהגי אבותיו.

אם ירצה השם נזכה להתחזק מהדברים ולהתעלות למקומות גבוהים מתוך הדברים המופלאים שנוכל למצוא על ידי התבוננות פשוטה מעבר למלים של פרשיות השבוע. השם יתברך יאיר את עינינו ויפתח את לבנו.

פרשת בראשית

כוח הבחירה בטוב גם מתוך ייאוש

הדרך החזקה ביותר של היצר הרע להשפיע עלינו היא דרך היאוש. כאשר אדם מקבל חיזוקים חיוביים הוא מקבל כוח וחיות, אך כאשר הדבר הפוך והוא חושב לעצמו שאין לו סיכוי להצליח, אז הדרך לנפילה חס ושלום לא רחוקה כלל. כך היצר גורם לנו פעם אחר פעם להתייאש ולהבין שאין לנו סיכוי, ואז אנחנו בעצמנו עושים את כל העבודה בשבילנו.

כל אחד יכול לראות שזה כך גם בחייו הפרטיים. הרי כולנו אוהבים לקבל מחמאות, ואם ישבחו אותנו ויאמרו לנו שאנו עושים דבר טוב כלשהו, זה רק ייתן לנו מרץ להמשיך לעשות זאת ולהשקיע בזה אפילו יותר. אם לעומת זאת ילעגו למה שאנו עושים, זה יוציא לנו את החשק מהעשייה ונרצה ללכת לישון בלי לעשות שום דבר.

ילד קטן יכול לעשות קשקוש מטופש, ואז אם ההורים יתלהבו וישמחו ויאמרו לו כמה שהוא מוכשר, אז אותו ילד ימשיך להשקיע בזה ובסופו של דבר יכול לצאת עם כישרון אדיר. אבל אם הם ידכאו אותו, יצחקו עליו ויאמרו לו שהוא כישלון ושהוא מצייר קשקושים, אז אותו ילד לא ירצה לצייר יותר. גם אם בפנים חבוי כישרון, הוא כלל לא ינצל אותו ולעולם לא יפתח אותו.

היצר הרע דואג להביא אותנו למצב הזה של ייאוש, כך שלא נהיה מודעים לכוחות הנפש שלנו ולא נזכה לנצל אותם. הוא משתמש בכל הכוח כדי לעשות זאת. הרי זה הנשק החזק ביותר שלו. כי אם היצר הרע מצליח לייאש מישהו, אז הוא לא צריך כלל להתאמץ לאחר מכן. אותו אדם מיואש מפסיק לקיים מצוות ונמשך לעשיית עבירות מעצמו גם בלי שהיצר הרע יתערב. היצר לא צריך לרדוף אחריו ולשכנע אותו לעשות עבירות, כי הייאוש מביא אותו לכך באופן אוטומטי.

כל אדם עובר לפעמים דברים לא נעימים בחייו. כל אדם נופל לפעמים בעבודת

השם. לכל אדם יש עליות וירידות. אלא שבאותו רגע יש לו בחירה. הדבר הקל והנוח ביותר הוא להתייאש. לחשוב שאין סיכוי, לשכב לישון ולשמוע שירי דיכאון ללא כל עשייה ובלי שום תקווה. מכאן ועד לחטאים רציניים יותר שירחיקו את האדם מעבודת השם הדרך לא רחוקה כלל. אבל יש דרך אחרת, אותו אדם יכול להחליט לשלוט במצב ולבחור בטוב. גם אם הכל מראה שחור וגם אם אין סיכוי, האדם יכול לבחור לעבוד את השם מתוך אותו מקום צר וחשוך.

פרשת בראשית מתארת את מהלך העניינים שהביאו לחטא הגדול של קין. קין והבל מביאים מנחה אל השם יתברך, אלא שקין מביא את המנחה מהגרוע שבפרי האדמה, בעוד שהבל מביא את המנחה מהמשובח שבצאן. לכן השם מקבל את המנחה של הבל ולא מקבל את מנחתו של קין. ואז מגיעה הנפילה הגדולה, שקין הופך לעצוב ומיואש.

אלא שלמרות הכל, תמיד ישנה בחירה, וגם מתוך החושך אפשר לבחור לראות את האור. הקדוש ברוך הוא אומר את הדברים בצורה מפורשת לקין, "אם תטיב שאת ואם לא תטיב לפתח חטאת רובץ" (בראשית ד, ז). הרי קין יכול היה באותו רגע לקחת את עצמו בידיים ולהמשיך לעבוד את השם. אם הוא רוצה שהשם יקבל את מנחתו, הוא יכול לבדוק מה הבל אחיו עשה כדי שהמנחה תתקבל ולנסות לעשות כמוהו. אמנם הפעם הקדוש ברוך הוא לא שעה למנחתו, אך אם ייטיב דרכיו הוא יוכל לתת מנחה נוספת שתתקבל ברצון. אם רק יתגבר על הייאוש ויבחר בדרך הטובה הוא יוכל להגיע למקומות גבוהים ועצומים. אבל אם הוא לא ייטיב, אז לפתח חטאת רובץ והדרך לתחתית לא רחוקה.

לא חשוב מה היה ולא משנה לאן נפלנו. כל אדם נמצא במקום שנמצא וסוּחב אחריו שק כבד של עבירות, חטאים, זיכרונות לא טובים ושלל דברים שמעציבים אותו מאוד.

אלא שכעת יש בחירה. אפשר לבחור ליפול עוד יותר עמוק, או שאפשר פשוט להתמקד בעשיית טוב. אפשר להחליט ללכת בדרך טובה ולעבוד את השם יתברך מתוך המקום המיוחד שלנו.

אנשים חושבים שנקלעו למצב שהם נמצאים בו כאילו בטעות. שכל העולם

אשם בכישלונות שלהם ושאינן צדק בעולם. הם יכולים להמשיך לבכות במשך כל החיים שלהם, אבל זה לא יקדם אותם לשום מקום. לא משנה איך אדם הגיע למקום שאליו הגיע, מה שמשנה זה איך הוא ממשיך למקום טוב יותר. גם אם ההורים עשו את כל הטעויות, וגם אם כל החברים צוחקים, וגם אם הסביבה מדכאת ומנסה להכשיל, זה לא משנה. גם אם כולם יגידו שאנחנו לא מוצלחים וגם אם יכריחו אותנו להתייאש, תמיד יש לנו בחירה ואפשר ללכת נגד כל הסיכויים ונגד כל העולם.

ולפעמים אדם יכול לחשוב שבשבילו כבר הכל אבוד ושהוא כבר פספס את הרכבת. כי הוא יחשוב שאולי בדיוק באותו הרגע שלאחר הנפילה עוד יש סיכוי, אבל אם גם לאחר מכן יבחר בחירה לא טובה אז כבר לא תהיה תקומה חס ושלום. לפעמים אדם מגיע לנפילה כלשהי ואז מגיע רגע הבחירה אם להטיב דרכיו או לא, והוא בוחר לא להטיב. כך דבר גורר דבר, עבירה גוררת עבירה והוא בוחר שוב ושוב בחירות לא טובות שמורידות אותו מטה מטה, ואז פתאום הוא חושב על החיים שלו ובאמת רוצה להשתנות, אבל לאחר שירד למקום נמוך כל כך כבר נראה שבאמת אין סיכוי.

אבל הקדוש ברוך הוא ממשיך בפסוק ואומר לקין שגם אם לפתח חטאת רובץ "ואליך תשוקתו ואתה תמשול בו". ככל שהאדם נופל בעבודת השם התשוקה שלו לחטוא גדולה יותר, הוא נמשך לתאוות העולם והיצר הרע שולט עליו. אבל למרות הכל "אתה תמשול בו" כי יש כוח באדם למשול ביצרים ובתאוות ולנצח את היצר הרע. רק צריך להחליט בנחישות לבחור בטוב.

יוצא שלעולם אין ייאוש אמתי, ואם בכל זאת אנו מרגישים ייאוש, זה לא ייאוש שנובע מכוח המציאות אלא שאנחנו בוחרים להביא אותו. אדם יכול לבחור אם להתייאש או לחזק את התקווה. כי גם לאחר נפילה אפשר לקום ולחזור למוטב, לכן "אם תטיב שאת". וגם אם בחרנו שלא להטיב, אז אמנם נפלנו למקום נמוך יותר, אבל גם משם אפשר לצאת, ולכן "אם לא תטיב לפתח חטאת רובץ ואליך תשוקתו ואתה תמשול בו". תמיד אפשר למשול. בכל נקודה בחיים אדם יכול לקחת את עצמו בידיים ולבחור בטוב, וכך למשול ביצרים ובתאוות שהביא על

עצמו מכוח הנפילה של העבר.

אדם שחוטא מכניס את עצמו לגלגל חוזר שקשה לצאת ממנו. אדם שלא מטיב נותן פתח ליצר ולחטאים ותאוות ולכן "לפתח חטאת רובץ". ואז התשוקה של האדם אל החטא גדולה יותר, וכך עבירה גוררת עבירה, כי אז קל יותר לחטוא, והחטא מביא פתח גדול יותר ליצרים ותאוות, וכך הגלגל ממשיך להסתובב מעצמו כמעט בלי שנתערב. הדבר דומה לכדור שלג שמתגלגל מראש ההר. בהתחלה הוא קטן, לא מזיק כל כך ובקלות אפשר לעצור אותו, אבל ככל שהוא מתדרדר למטה הוא הופך לגדול יותר, כבד יותר ומהיר יותר וכמעט שאי אפשר לעצור אותו מלהזיק.

אבל תמיד עלינו לזכור שתמיד אפשר לצאת מאותו גלגל מסתובב. גם כשנראה שכדור השלג הוא עצום בגודלו, מהיר וחזק, עם כל זה תמיד יש לנו אפשרות לעצור אותו אם נחליט למשול בו. זו עבודה לא קלה ודורשת מאמץ, אבל זה אפשרי. וזו הסיבה שאנו נמצאים פה בעולם, שהרי אילו הכל היה באמת אבוד, אז כבר לא היה טעם לכך שאנו פה. הסיבה היחידה שאנו נמצאים פה בעולם היא כדי להגיע לשליטה מתוך המקום שלנו כעת ולבחור את הבחירות הנכונות. השם יתברך מאמין בנו שנוכל לשנות את הדרך ולכן הוא משאיר אותנו כאן ולא מתייאש מאיתנו.

כל מה שצריך זה לקחת את המושכות לידיים ולהתחיל למשול. זו מלחמה לא פשוטה, אבל כל אחד יכול להילחם בה וכל אחד יכול לנצח. אנשים אוהבים לתת תירוצים ולומר שגם ככה הכל אבוד, גם ככה אין סיכוי, כבר שום דבר לא משנה ועוד משפטים שכביכול יאפשרו להם להמשיך לחיות בחטאים בלי נקיפות מצפון. אבל לכל יהודי יש את הכוח להתגבר ולבחור בטוב מכל מקום בו הוא נמצא.

אנשים מסתכלים על עצמם וחושבים שאצל כולם זה קל ורק אצלם המצב שונה. הם חושבים שלכולם יש יכולת, אבל אצלם זה כבר אבוד. אצל אחרים זה פשוט יותר, אבל אצלם זה מסובך. הם יסכימו שכל אדם בעולם יכול להשתנות, אבל רק שאצלם זה מורכב יותר. כאילו שהם הצליחו "להפתיע" את הקדוש ברוך הוא ולהגיע למקומות שהוא לא ציפה. שכאילו הם איזו טעות במערכת המורכבת

הזו של האנושות. אלא שמובן שזה שטויות, שהרי הקדוש ברוך הוא ברא את התשובה לכולם, ואין מי שלא יכול או שמאוחר לו מדי. אדם שמאוחר לו מדי הוא אדם מת. אם הקדוש ברוך הוא נתן לאדם עוד דקה אחת לחיות, זה אומר שהוא עדיין לא התייאש ממנו ועדיין הכל אפשרי.

אנשים חושבים שהם מקרה אבוד. אם יציעו להם ללמוד תורה הם יסרבו כי הם מבינים שכבר לא ייצא מהם שום דבר. אדם חושב שאולי מהילדים יש סיכוי, אבל הוא עצמו כבר מקרה אבוד. הוא מבוגר מדי, טיפש מדי, בעל יצר חזק, חסרים לו כלים, עבר דברים קשים, נכנס לבוץ שאי אפשר לצאת ממנו ושלל תירוצים אחרים. אבל הכל זה עצה של היצר. כל אדם יכול לבחור בטוב ולעשות את רצון השם ברגע זה ממש. לא מחר או בעוד שנה, ולא הילדים או הנכדים, אלא כל אחד מאיתנו ברגע זה ממש.

אז לא משנה באיזה מצב האדם נמצא, לא משנה מה שעבר עליו ולא משנה שום דבר אחר, כל עוד האדם נושם לפחות עוד נשימה אחת, הוא יכול לבחור בטוב ויש לו אפשרות לתקן את כל החיים שלו ברגע. השם יתברך יזכה אותנו לבחור בטוב תמיד, אבל גם אם לפעמים נמעד ונבחר בחירות שאינן טובות שיביאו עלינו חטאים ותאוות, נזכור שאנו יכולים למשול ביצר ולחזור למוטב בכל רגע.

העוונות הם משיא כבוד

לאחר שקיין רוצח את הבל אחיו, הקדוש ברוך הוא מספר לו על עונשו. כאשר הוא שומע את העונש הוא פונה לקדוש ברוך הוא בחרטה ואומר לו "גדול עוונתי מנשוא" (בראשית ד', פסוק יג'). ולכאורה ישנם כמה דברים שנראים לא מובנים בזה.

ראשית כל, נראה היה שהוא צריך לומר "גדול עונשי מנשוא", שהרי העונש

הוא זה שמכביד על קין והוא זה שגורם לו צער. הרי קין ידע גם קודם לכן על העוון שעשה ושום דבר לא התחדש לו כעת. הגילוי החדש שהשם יתברך גילה לו זה על עניין העונש, שלאחר ששמע את העונש אז אמר את הדברים. אז מדוע קין מדבר על העוון עצמו? האם בכלל לעוון יש גודל או משקל שעלינו לשאת על כתפנו?

בנוסף, חז"ל מלמדים אותנו מכאן שקין עשה תשובה. אלא שהדבר קצת קשה, שאיך אפשר ללמוד שקין עשה תשובה מתוך הצער שלו מהעונש? הדבר דומה לאדם רשע שעשה עבירות חמורות וקשות, עד שתפסו אותו וגזרו עליו מאסר עולם. ואז כששמע את גזר הדין, התחיל לבכות על כמה שהעונש קשה ואיך יחזיק מעמד בבית הסוהר. האם יעלה על הדעת שנלמד מכאן שעשה תשובה? הרי יתכן שהוא שמח בכל הפשעים שעשה ורק מצטער שתפסו אותו, אבל מכל מקום היה רוצה להמשיך עם הפשעים. ואם כן איך אפשר ללמוד שקין עשה תשובה לאחר ששמע על העונש הקשה?

צריך להקדים ולדעת שלמרות שמבחינה מסוימת קין היה בדרגה רוחנית נמוכה עד שהגיע למעשה שפל של רצח אחיו, מכל מקום מבחינות אחרות הוא היה בדרגה עצומה שאין לנו תפיסה בה. הרי הוא היה בנו הבכור של אדם הראשון שהיה יציר כפיו של הקדוש ברוך הוא ונברא בדמותו. הוא דיבר עם השם יתברך וראה דברים נשגבים.

מתוך ההבנה הזו, נוכל להבין שקין ראה את הדברים לעומקם ושורשם. לכן כאשר הקדוש ברוך הוא סיפר לקין על העונש, הוא הבין עד כמה רחוק הוא הגיע. פתאום הוא הבין עד כמה חמור היה החטא שלו. מתוך גודל העונש אפשר להבין את גודל העוון. עד עכשיו אולי הוא היה בהכחשה, התעלמות והדחקה, ניסה לשכוח מהמעשה ולא לחשוב עליו. אולי הוא יכול היה להצדיק את הרצח בתירוצים ולומר שעשה בסדר ושהבל הוא זה שנהג לא כשורה. אבל כעת כשהוא שומע על העונש, הוא מבין את החומרה של הדברים ורואה את הנזק העצום שגרם.

צריך לדעת שעונש זה לא סוג של נקמה. העונש נועד כדי לתקן. אם אדם סוטה מהדרך הישרה אז צריך להעניש אותו כדי להחזיר אותו למוטב. אין שום עניין

לעשות רע למישהו כדי "להחזיר" לאותו אדם, "להראות לו מה זה" או לנקום בו ללא תועלת. העונש הוא דבר טוב שעוזר לאותו אדם לחזור לתיקונו, רק שבדרך כלל התיקון קשה יותר ולכן כרוך בסבל וייסורים.

אם אדם סטה מעט, אז בקלות אפשר להחזיר אותו. אבל אם נפל למקום עמוק יותר, אז כעת צריך לעבור דרך מפרכת כדי לחזור לאותו מקום שממנו נפל. ואם אדם נפל מצוק גבוה וכעת נמצא בתחתית, צריך להביא מסוקים שישלשלו חבלים כדי להוציא משם את אותו אדם. לאחר מכן הוא צריך לעבור ניתוחים קשים וריפוי כואב ולא נעים כדי לחזור לתפקד ולהתרפא לגמרי. ככל שהנפילה גדולה יותר, כך התיקון קשה יותר.

על פי הרמ"ק בספר תומר דבורה בהסבר המושג "נושא עוון", אפשר להבין שכאשר אדם חוטא הוא למעשה בורא יצור רוחני לא טוב מאותו חטא. אותו יצור רוחני נדבק בו ובא להזיק לו וכמו טפיל מנסה להתפרנס ממנו. להבדיל, כמו שאדם צריך לדאוג לילדים שהוא מביא לעולם, כך החוטא צריך לדאוג למזיקים הרוחניים שברא והביא לעולם.

כך גם להפך כאשר אדם מקיים מצווה, הוא בורא מלאך טוב שמגן ושומר עליו. וכך במשך כל החיים אנו בוראים מלאכים טובים ולא טובים, שהם עצמם המצוות והעברות שלנו, וכל אלו באים להטיב לנו או חס ושלום להזיק לנו בכל רגע. יוצא שעצם העוון הוא זה שמזיק לנו.

ואז השם יתברך ברוב חסדיו נתן לנו תרופה לכל אותם מזיקים שבראנו, וזהו העונש. העונש הוא דווקא זה שבא לתקן ולסלק את אותו עוון שמזיק לנו. כמו תרופה לא נעימה שבאה לסייע לנו לסלק את המחלה. התרופה היא אמנם לא נעימה, אבל היא טובה ועוזרת. זה בוודאי לא נעים לעבור ניתוח, אבל זה עדיף לסבול קצת ולהתרפא מאשר להיות תקועים עם מחלות ומזיקים. הטיפול הלא נעים הוא הטוב, והמחלה עצמה היא זו שלא רצויה כאן. לכן מובן שלא צריך לפחד מהעונש עצמו, אלא מהעוון.

מכאן נוכל להבין טוב יותר את מה שקין אמר. כאשר הקדוש ברוך הוא מעניש

את קין, פתאום קין מבין שאת כל זה הוא עשה לעצמו. ברור לקין שהקדוש ברוך הוא לא סתם רוצה לצער אותו ולהזיק לו, הוא מבין שאת כל המשא הכבד הזה הוא הביא על עצמו. הוא מבין שאם צריך ריפוי כל כך כואב, זה אומר שהחולי עצמו הוא גדול מאוד. פתאום הוא רואה את גודלם העצום של המזיקים הרוחניים שהוא עצמו ברא על ידי אותו עוון. כעת הוא מבין שהוא עצמו צריך לשאת את אותם מזיקים, כאילו להרים אותם על כתפיו ולדאוג להם לפרנסה ולכלל הצרכים.

כאשר קין רואה את המזיק הרוחני הענקי שנברא מרצח אחיו שממנו היה צריך לצאת עולם שלם, פתאום הוא מבין שאין לו כוח לשאת את העוון העצום הזה. הוא לא בוכה על העונש, אלא על העוון עצמו. לכן מובן מדוע למדו מכאן שקין עשה תשובה, שהתחרט על העוון עצמו, ומכאן ברור מדוע השתמש בלשון "גדול עווני מנשוא", שהוא לא התייחס בכלל אל העונש, אלא שממנו למד על העוון.

היום אנחנו רחוקים יותר ויש הסתר פנים גדול. את אותם מזיקים רוחניים ואת הגודל העצום של העוונות שאנו צריכים לסחוב איתנו אנחנו לא רואים. הראיה שלנו הרבה יותר גשמית ומצומצמת מכדי לראות את הדברים האלו. ולא זו בלבד, אלא מרוב שאנו שקועים בעולם של חומר אנחנו אפילו לא יכולים לראות את העונשים שמגיעים. לא מצליחים לקשר את העונש שבא על האדם לאיזשהו עוון שעשה.

כשאדם מקבל ייסורים כלשהם, אז מיד הוא חושב בצורה גשמית מה גרם לזה, ואז הוא מאשים את הנסיבות, את חוסר המזל או את המצבים הגשמיים שהוא ראה מול עיניו. הוא לא חושב שזה בגלל החטאים שעשה וכך לא מגיע לשורש העניין. אבל האמת היא שכל הנסיבות הגשמיות הן בסך הכל תפאורה שהשם יתברך שלח כדי לסובב את הדברים על פי השורש הרוחני העליון שלהם.

כך יוצא שאדם עושה עבירות וחושב שהוא לא מקבל שום עונש וכך מיום ליום הוא מתרגל וחושב שכל העבירות שהוא עושה זה דבר מותר ולא מזיק. בינתיים הוא בורא מלאכי חבלה ומזיקים רבים וגדולים חס ושלום שהולכים אתו ומחכים להזיק לו. הקדוש ברוך הוא ברוב חסדיו מאריך אף וממתין לו שיחזור בתשובה ובינתיים מעכב את המזיקים האלו. אבל אותם מזיקים הולכים ומתעצמים,

מתרבים ומתחזקים עם כל עוון שנוסף מרגע לרגע.

אחר כך אותו אדם לא מבין איך פתאום נופלים עליו ייסורים ומצבים מצערים ולא טובים, הוא לא מבין למה יש לו פחדים שונים וחרדות ללא כל סיבה נראית לעין, הוא לא מבין למה הוא מרגיש חסרון גדול וחוסר שקט נפשי, ובכלל לא מקשר שזה איזה מלאך חבלה שהוא עצמו ברא לפני כמה שנים באיזה חטא שעשה. הוא לא מבין שהוא סוּחב על עצמו כעת מטען כבד ביותר של מיליוני מזיקים שנבראו מכוח חטאיו ורק מחכים לעשות לו צרות.

כך גם להפך, אדם יכול לקיים מצוות ומעשים טובים וללמוד תורה, ואז הוא יוצר לעצמו חומה של הגנה. הוא מתמלא בביטחון ואמונה והופך לחזק יותר בנפשו. ואז אם פתאום דברים לא מסתדרים או שבאים להזיק לו, כנגד כל הסיכויים הוא יוצא מהכול ורואה נסים עצומים מול עיניו. הוא אולי לא מודע לזה בכלל, אבל הוא מוקף במיליוני שומרים ומגנים שמוסרים נפש כדי לעזור לו להצליח בדרכו. זו שמירה מיוחדת שהוא סידר לעצמו בעצם לימוד התורה וקיום המצוות.

כמובן שישנם דברים רבים נוספים שבאים בחשבון, כי ישנם חשבונות שמיים שאין לנו השגה בהם ולכן יש מצבים שאנשים צדיקים וחסידים נפגעים חס ושלום או שרשעים נהנים ושמחים. אבל גם אם ישנן גזרות שונות משמיים, צריך לדעת שכל אותם מלאכים טובים ורעים לא אובדים, אלא ממשיכים ומלווים את האדם לעבור את אותן הגזרות, וגם לאחר אותן גזרות ואפילו לאחר המוות, וממשיכים ללוות את האדם לנצח נצחים.

חשוב להבין את הדברים כדי לחשב את התוצאות של המעשים שלנו מראש. לכן אמרו לנו חז"ל במשנה באבות לחשב שכרן של מצוות, הפסד מצווה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה. נכון שאולי יהיה נחמד למלא איזו תאוה או סורה או שיהיה נוח לעשות איזה עוון, אבל המזיק שאותו עוון בורא אחר כך ירדוף אותנו לנצח נצחים. נכון שאולי אותה מצווה דורשת מאמץ מאיתנו, אבל אם נתאמץ נקנה לנו סגור שילווה אותנו וישמור עלינו לנצח.

אדם חושב לעצמו שהוא עושה את השיקולים השונים ומחליט החלטה מחושבת. הוא חושב שהוא מבין את חומרת העבירה ובכל זאת רוצה לעשות אותה. אבל כל זה רק מתוך שהוא לא חושב כלל ולא מבין אפילו חצי דבר בעניין החומרה של הדברים.

הדבר דומה למישהו שמסתכל על חטיף שנראה טעים אבל מכיל בתוכו חומרים רעילים ומזיקים שהוא לא מודע להם. אז הוא חושב לעצמו שהוא הגיע להחלטה שזה בסדר לאכול את החטיף הזה. אבל באמת הוא כלל לא החליט כיוון שבכלל לא היה מודע למציאות ולכן לא יכל לחשוב לעומק בשיקול הדעת. כל זה מתוך ההסתר, שאינו יודע את ההשלכות העצומות של אותו מעשה ומעלים עין. אילו היה יודע שאם הוא יאכל את אותו חטיף הוא ימות מיד מהרעלה, הוא לא היה מעז לגעת בו ולא משנה כמה שהוא נראה טעים. אין דבר כזה אדם שיחשוב בהיגיון ויחליט לאכול חטיף מורעל שיהרוג אותו כיוון שהוא נראה טעים.

אלא שאדם בוחר להתעלם ממה שמחייב ומגביל, ואז הוא חושב שזו החלטה שלו. כך צריך להבין שאדם שבוחר לחטוא עושה זאת רק מתוך ראייה לקויה. הוא לא מבין את ההשלכות של המעשים שלו. הוא אומר שלא אכפת לו להיות בגיהנום חס ושלום, שהוא עשה חישובים והחליט לבחור לא לשמור תורה ומצוות וכו'. אבל זו לא באמת החלטה אמתית, כיוון שהוא כלל לא מודע למציאות. הוא חי באשליות כאילו החיים שהוא רואה כאן זה כל התמונה, ואז מקבל החלטות בלי להתחשב במציאות.

אדם חושב למשל שברירה בשבת זו הלכה שנראית קטנונית וזה לא נורא אם לא יקפיד, אבל זה רק בגלל שהוא לא מבין מה זה עונש סקילה. הוא לא מבין כמה חמורים המעשים שלו. אילו היה רואה את הדברים ומבין את החומרה העצומה, הוא לא היה מעז לחלל שבת אפילו באיסור קטן מדברי סופרים. אם אדם היה רואה את המזיקים והמשחיתים שהוא בורא בכל עבירה הוא היה מתמלא בפחד אימים ולא היה מסוגל לחטוא לעולם.

צריך לדעת שבכל זאת ישנה אפשרות להיפטר מאותם מזיקים שאדם ברא במהלך חייו. גם אם במשך כל חיינו עשינו עבירות רבות וחטאים גדולים, אסור

להתייחס וחשוב להבין שעדיין אפשר לתקן. כאשר אדם עושה תשובה, הקדוש ברוך הוא פותח לו פתח כדי לעזור לו להיפטר מכל אותם מזיקים שברא. כאשר אדם חוזר בו מעוון כלשהו שעשה, הוא מבטל את כוחם של כל אותם מזיקים שנבראו מאותו העוון. כך קין עשה תשובה כשאמר גדול עווני מנשוא ואז השם יתברך שם לו אות קין להגנה.

אלא שהדבר מוגבל במידה מסוימת. למרות שאדם שב להשם יתברך, צריך להבין שעדיין יש פגם שצריך לתקן. לכן רבים שחוזרים בתשובה מרגישים פתאום דווקא בירידה מסוימת ובקשיים, כי כעת הם עושים תיקון לעוונות הישנים שליוו אותם עד עכשיו. עכשיו הוא חווים את הריפוי מהמחלה הנוראה שנדבקה בהם מכל אותם חטאי העבר. הריפוי לא נעים, אבל זו הדרך להעלים את המחלה. צריך לדעת שאותם קשיים מגיעים לזמן קצר יחסית ולאחר מכן אפשר להמשיך את הדרך הרוחנית בצורה נקייה בלי כל אותם עוונות שסחבנו.

אבל ישנה תשובה גדולה עוד יותר שאפשר לעשות. אדם שעושה תשובה מאהבה לא רק שנמחקים לו העוונות, אלא שהם נהפכים לזכויות. כך יוצא שאדם שעושה תשובה מאהבה אפילו לא צריך מעט ייסורים כדי לנקות את העוונות ולהיפטר מן המזיקים שברא. להפך, אותם עוונות באים לזכותו והמזיקים הופכים למלאכים ששומרים ומגנים. קשה מאוד להגיע לתשובה מאהבה, אבל אם אדם הצליח להגיע לזה, אין תענוג גדול מזה.

השלב הראשוני הוא תמיד לעשות תשובה מתוך יראה. כי תשובה מאהבה לא יכולה סתם כך ליפול עלינו מהשמיים. עלינו להביא את זה ולעבוד כדי להגיע לדרגה הזו. מתוך שלא לשמה יבוא לשמה. כאשר אדם מתאמץ לעשות תשובה מיראה, גם אם זה בצורה טכנית וחיצונית, גם אם אין מספיק רגש, ככל שהאדם פועל ומתאמץ לשם כך הוא זוכה לעוד ועוד אהבת השם. הקדוש ברוך הוא מסיר ממנו את לב האבן, מוציא את הטומאה החוצצת ואת כל מה שאוטם אותו, וכך מביא אותו לאהבת השם. אהבה זה לא משהו שמגיע לבד, אלא משהו שצריך להתאמץ כדי להביא אותו.

אנשים בדרך כלל מתייחסים למושג תשובה בצורה כללית. צריך לדעת שחזרה

בתשובה זה לא משהו שעושים פעם בחיים ולא משהו שעושים בכלליות על כל החטאים שעשינו בחיינו. על כל עוון צריך לעשות תשובה וכך אפשר לטפל בכל המזיקים שנבראו מאותו עוון. אדם שחזר בו מעוון מסוים לא בהכרח חזר בו מעוון אחר. לכן אדם צריך לעשות עם עצמו חשבון נפש שוב ושוב ולפרט את החטאים שחטא. על כל חטא ועוון הוא צריך להתחרט בנפרד ולקבל על עצמו לא לעשות את זה יותר.

השם יתברך יזכה את כולנו לעשות תשובה מאהבה על כל החטאים והעוונות, לשוב אליו בצורה שלמה ומוחלטת, להפוך את כל המזיקים לאוהבים ומגנים, לקבל כוחות נפש חזקים ולהיטהר לפניו, ומכאן ולהבא להידבק בו ובתורתו הקדושה לנצח נצחים.

התכלית – שבת

פרשת בראשית עורכת לנו היכרות עם יום השבת שבו העולם הגיע לתכלית שלו. השבת היא תכלית מעשה שמיים וארץ ולכן נאמר "ויכלו השמיים והארץ". אבל לכאורה זה נראה לא כל כך ברור, שהרי כולנו עברנו שבתות בחיינו, ובכל זאת מרגישים עדיין רחוקים מאוד מהתכלית. אם כן מדוע השבת נחשבת התכלית של כל מעשה בראשית?

כמו כן, ידוע שהשבת היא אחד מששים מהעולם הבא. אלא שגם כאן ישנה תמיהה גדולה, שהרי אנו מרגישים בתוך עולם חומרי של יצרים ורחוקים מאוד מהעולם הבא. גם בשבת יש לנו יצר הרע, כעס, עצבות ושאר רגשות שרחוקים מההרגשה שצריכה להיות בעולם הבא. אז איך יתכן שלמרות הרגשות שנראים סותרים, בכל זאת השבת היא התכלית ודרכה אפשר ממש להרגיש את העולם הבא?

במשך כל ימי חיינו אנו שואפים להגיע למושלמות. כל פעולה שאנו עושים

מנסה להביא אותנו למצב טוב יותר מזה שכרגע אנו נמצאים בו. הרי אילו היינו יודעים שהפעולה לא תקדם אותנו לשום מקום, לא היינו מבצעים אותה כלל. אמנם אנשים לפעמים טועים ועושים גם פעולות הרסניות שבוודאי אינן מביאות אותם למצב טוב יותר, אבל רק משום שהם חושבים בתחילה שאותה פעולה תעזור להם. זה נובע מיצרים ותאוות, שאותם אנשים מרגישים שבאמת שווה להם להשקיע בהשגת אותה תאוה למרות הסיכונים. באותו רגע הם חושבים שזה מה שטוב להם ולכן הם עושים את זה. יוצא שכל דבר שאדם עושה נובע מרצון להפוך את המצב לטוב יותר. אף אחד לא יעשה מעצמו פעולה שהוא יודע בוודאות שהוא לא רוצה בה כלל.

אדם תמיד משתדל להספיק כמה שיותר. אף אחד לא מפסיק לשאוף למרחקים אפילו לרגע. ההרגשה היא שאנו מוכרחים לשלוט בעניינים ולנהל את עולמנו כראוי, כי אחרת הכל יתמוטט. אנו מרגישים שהכול נמצא על הכתפיים שלנו ואנחנו המנהלים הגדולים של העולם.

לכן, לא פלא שמרגע כניסת השבת, אנשים רבים מחכים שהיא כבר תצא כדי לסדר את כל העניינים והדאגות. מחכים לדבר בטלפון, מחכים ליצור דברים שונים, מחכים לעשות עסקים או אפילו סתם מחכים לשמוע קצת מוזיקה. הכל כדי להרגיש בשליטה מלאה על חיינו. אנו מוכרחים לחוש את ההרגשה המתוקה הזו של שליטה בחיים.

השבת היא הפוכה ולכן מי שלא רגיל לזה פשוט מאבד שליטה. בשבת הכל מתנהל לבד ואנחנו מסתכלים מהצד בלי יכולת לפעול. אם משהו משתבש בתוכניות שלנו, אנו לא יכולים לעשות שום דבר כנגד זה. המזגן התקלקל? קפץ החשמל? החמין לא התבשל כראוי? אין הרבה מה לעשות חוץ מלקבל את הכל באהבה. אי אפשר להרים את המתג או להחזיר את החמין הלא מבושל. מצוות עונג שבת בוודאי לא מתירה לעשות מלאכה ולחלל בכך את השבת. בשבת אנו שובתים ומתבוננים איך הכל מתנהל מעצמו. איך הקדוש ברוך הוא מנהל את חיינו גם ללא עזרתנו.

אם נתבונן במהות הדבר, נגלה שזוהי גם המשמעות של תכלית העולם ושל

העולם הבא. ששת ימי הבריאה נקראים ימי המעשה, שבהם פועלים בעשייה, וכך גם העולם הזה הוא עולם העשייה. ולעומתם יש את יום השבת שבו אנו שובתים ממלאכה, נעמדים במקום שהגענו אליו ופשוט נהנים מהשכר של כל העשייה והמלאכה של ימי המעשה. וכך הוא בדיוק עניין העולם הבא, שהוא עולם קבלת השכר על המעשים בעולם הזה.

אנשים רבים מצפים ומייחלים לעולם הבא שכולו שפע וטוב, אך מסתכלים עליו כמשהו רחוק ביותר וכמעט בלתי נגיש. אבל השבת מביאה לנו חלק קטן של אחד מששים מהעולם הבא לתוך החיים שלנו כאן, וזוהי התכלית האמתית של כל הבריאה.

הספר "מסילת ישרים" מלמד אותנו שהתכלית האמתית של העולם היא "להתענג על השם וליהנות מזיו שכינתו". מובן שלהתענג או ליהנות לא מצריכים כל פעולה מצדנו, מה שאומר שאנו לא צריכים לעשות כלום. רק ליהנות. זה נשמע הכי פשוט בעולם וזה לכאורה הדבר שכולם רוצים ומצפים לו. כולם רוצים שלוה. חופש. לא לעשות כלום. בלי טרדות. בלי מטלות. אך האמת היא שמי שינסה, יגלה שזהו הדבר הכי קשה בעולם.

ומכאן אפשר להבין שהשבת יכולה להוות מעין מדד לגבי העולם הבא שלנו. שאם קשה לאדם לשמור שבת, אם הוא נמשך לדיבורי חול ומתהפך מצד לצד בציפייה לחזור לעסקיו במוצאי שבת, אז זה מראה כמה שהוא רחוק מהתכלית. זה מראה כמה יהיה קשה לאותו אדם בעולם הבא. שיתנו לו ליהנות מהשכר, אבל הוא התרגל לחפש לעשות עסקים, כסף, חומר, עשייה, תאוות גשמיות, ואת כל זה לא יהיה לו שם. הוא יכול להיות בגן עדן, אבל יראה את כולם סביבו לומדים תורה בזמן שהוא מתהפך מצד לצד ובשבילו זה יהיה גיהנום.

אנשים תמיד יחפשו חסרונות כדי להשלים. דברים מקולקלים כדי לתקן. יש אנשים שעובדים במשך כל החיים שלהם כדי להיות רגועים ולחיות בכיף, אבל תמיד רוצים יותר ואף פעם לא נחים. תמיד רוצים להשיג עוד ועוד. למי שיש מאה, הוא רוצה מאתיים. אם יש לו מאתיים, הוא רוצה ארבע מאות. אדם אף פעם לא שבע. אדם שיוצא לפנסיה מיד מחפש מה לעשות עם עצמו, איזה תחביב

להתעסק בו או מקום להתנדב בו. אי אפשר לא לעשות כלום.

אם נשאיר אדם לבד בין ארבע קירות השעמום יגבר, המחשבות והדאגות ירוצו והוא רק יחפש מה לעשות. החלום של רוב האנשים זה להיות מיליונרים ולשכב על כורסה נוחה באיזה מקום שליו עם אוויר טוב. אבל אם כעת מישהו היה נותן להם כיסא נוח עם אוויר טוב הם לא היו מתקרבים אליו. רוב האנשים כלל לא מסוגלים להתמודד עם מצב כזה. אדם מתיישב על כיסא נוח ואחרי דקה קם כדי לסדר משהו. שוב מנסה לנוח ואחרי כמה דקות נזכר בכל מיני טרדות שהוא צריך לטפל בהן. אחרי שעה הבן אדם כבר משתגע לגמרי ולא יודע מה לעשות עם עצמו. הוא לא יכול להישאר באותו מקום זמן רב.

השבת היא חלק מהעולם הבא. בשבת לא צריך לעשות שום דבר. את כל המלאכות אנו עושים קודם לכן ומכינים לנו היטב את השטח, בדומה למה שאנו פועלים בעולם הזה כדי להכין את השכר של העולם הבא. אבל כאשר מגיע יום השבת, זהו זמן קבלת השכר, זמן של הנאה ושמחה מכל העמל שלנו.

בעצם שמירת השבת, אנו ממליכים את הקדוש ברוך הוא למלך עלינו, ובכך מתחברים לעולם העליון. אנו מצווים לשבות מכל מלאכה, כך שלא נתעסק בהבלי העולם הזה, אלא נהיה פתוחים לקבל.

כשאנו מבצעים מלאכה מסוימת, אנו מרגישים שאנו הבעלים עליה, שאנו השולטים והקובעים. אנו מרגישים כמו מלכים ולכן המילה מלאכה היא מלשון מלך, שאנו מולכים על אותה העשייה. אך כאשר אנו שובתים ממלאכה וממליכים את הבורא, אנו מבינים שאנו לא צריכים לעשות שום דבר, כי השם יתברך הוא בעל הבית. הוא המלך האמתי ואנחנו העבדים שלו.

לכן עבודה היא מלשון עבד, ובאמת שמותר לעשות עבודות שונות בשבת אם הן לא בגדר של מלאכה. מותר למשל להזיז כיסאות ושולחנות כבדים לצורך שבת, או לשטוף כלים בצורה המותרת וכו'. יוצא שדווקא המלאכות שבהן אנו עלולים להרגיש שליטה הן אלו שנאסרו. כי השבת מלמדת אותנו להרפות ולקבל מתנת חנם מהשם יתברך, בלי לשלוט על העניינים. הוא נותן לנו את כל מה שאנו

צריכים בלי שנעשה שום מלאכה בעצמנו.

כך יוצא שאנו פתוחים לקבל את השפע והטוב, ונדבקים בו, ממש כמו בעולם הבא. הרי מובן לכולנו שבעולם הבא לא נצטרך לבשל או לכבס, ומובן שלא נעשה גם שום מלאכה אחרת. העולם הבא הוא זמן קבלת השכר, וזה בדיוק מה שאנו עושים כאן בשבת. גם אם יש לנו מיליוני דברים שרצינו להספיק לעשות וביום שבת אנו מוצאים את הזמן הפנוי היחיד בכל השבוע כדי לעשות זאת, בכל זאת לא נעשה את אותם הדברים כי ישנו משהו עליון יותר שהוא הסיבה לרצון שלנו לפעול.

אנשים עובדים כדי לקבל שכר, אבל תארו לכם שכאשר מגיע היום בו צריך להגיע למשרד לקבל את השכר, האדם יעדיף להמשיך לעבוד מתוך הרגל במקום לבוא לקבל אותו. יוצא שהאדם עובד ועובד, אבל השכר לעולם לא מגיע. כך העולם מורכב מששת ימי המעשה שבהם אנו פועלים להשגת מטרות שונות. אבל בשבת אנו עוצרים הכל ומקבלים את השכר על אותה העשייה. מי שלא עוצר בשבת דומה לאותו אדם שעובד ועובד בלי לקבל אף פעם את השכר על עבודתו.

זוהי התכלית של אותה עשייה, שהרי אף אחד לא היה עובד בלי לקבל משכורת, והסיבה העיקרית לעבודה היא קבלת השכר. לכן השבת היא חלק מהעולם הבא, כי כל עניין העולם הבא הוא קבלת השכר על המעשים בעולם הזה, ולכן בשבת אנו יכולים לטעום חלק קטן מקבלת השכר.

אלא שזה לא בא באופן אוטומטי, כי צריך להשקיע ולשנות את התפיסה כדי להצליח ליהנות מאותו שכר. הדבר דומה לתינוק שיתנו לו מיליוני שקלים במזומן. אותו תינוק לא מבין בכלל מה הביאו לו ומבחינתו זה רק ניירות ולא נחשב למתנה. אלא שלאט לאט הוא גדל ומתחיל להבין ולשנות תפיסה, עד שהוא מעריך מאוד את המתנה ונהנה ממנה. כך אנו יכולים להרגיל את עצמנו ליהנות מאותו שכר רוחני. ככל שנרגיל עצמנו ליהנות ולשמוח מהשבת הקדושה, מהרוחניות ומקבלת השכר של ימי המעשה, כך נהיה מוכנים יותר לקבלת השכר העליון.

בעצם שמירת השבת ניתן להגיע לעונג העליון מבלי להשתמש באמצעים כמו פעולות שונות או מלאכות, אנו מגיעים לשם בצורה ישירה. היצר אומר לנו שאנו מוכרחים לבצע מלאכה, שיש עניינים לא סגורים שאנו חייבים לטפל בהם, שמוכרחים לסלק את כל הטרדות לחלוטין ורק אז יהיה אפשר לנוח באמת, אבל הכל שקרים. הטרדות לא מפסיקות ותמיד יהיו עוד דברים לרדוף אחריהם ולנסות להשיג.

השבת מביאה לנו את האפשרות לנטרל את הכל ופשוט להגיע לתכלית ברגע זה ממש. לקבל את השכר וליהנות מזיו שכינתו של השם יתברך. אמנם יש טרדות וחסרונות ויש המון דברים לטפל בהם, אבל כל אלו יחכו ליום ראשון. ביום שבת אנו נפרדים מכל הבעיות באופן זמני ומרגישים שלמות. מעין עולם הבא.

כולנו בטוחים שהאושר האמתי יגיע לאחר שנעשה פעולה מסוימת, לאחר שנגיע למקום מסוים, לאחר שנצליח בדרך מסוימת או לאחר שנעשה איזשהו משהו שיביא לנו את הסיפוק והאושר, אך לאחר שאנו מגיעים לזה, אנו מבינים שחסרים לנו דברים נוספים. זהו אושר רגעי ומוגבל בלבד. הרי כל פעולה כזו עוזרת לנו לתקן חיסרון מסוים שהיה לנו, אך מביאה עוד אינסוף דברים שדורשים תיקון. בצורה כזו לעולם לא נוכל להיות מאושרים באמת.

כל אדם בטוח שרק פעולה קטנה יכולה להפוך אותו למאושר עלי אדמות. אבל המציאות מוכיחה שמתוך כל האנשים בעולם, אף אחד לא זכה להגיע לרגע הזה שהוא מרגיש שלם ומאושר באמת. לכל אחד יש איזשהו חיסרון שמציק לו, וגם אם ישלים את החיסרון, יבוא אחר במקומו.

הדבר דומה לאדם שרוצה לקנות בית צנוע כדי לשבת שם בכיף עם המשפחה וליהנות. כדי להשיג את זה הוא זקוק לסכום כסף גדול ולכן מתחיל לעבוד בעבודה מפרכת שעות רבות ומגיע לביתו לעתים נדירות. בינתיים אשתו מאוכזבת מחיי הנישואין והילדים גדלים ללא אבא. הוא מצדו בטוח שהוא עושה מעשה אצילי למען המשפחה, אבל הוא הורס אותה.

לאחר שנים שהוא כבר מצליח להשיג את הכסף לבית, אז הוא מחליט להמשיך

לעבוד כדי לקנות גם רהיטים ומתנות כדי לשמח את האישה והילדים, וכשאתם מתלוננת על כך, הוא צועק עליה ונכנס למריבות, מה שמביא את ההפך מהשמחה שהוא רצה לגרום לה.

כדי לחסוך בזמן ההגעה לעבודה הוא מחליט לקנות רכב, שגם בשבילו הוא יצטרך לעבוד קשה כדי לממן אותו, ואולי גם לחסוך לבית נוסף שיוכל להשכיר וכך יוכל לקבל משכורת נוספת בלי לעשות דבר וכך זה ממשיך עוד ועוד. אותו אדם לא מבין שהוא מבזבז את כל החיים שלו על הניסיון להגיע לתכלית בלי ליהנות ממנה. הוא לעולם לא יוכל להגיע לתכלית כי אף פעם זה לא יהיה מושלם. הוא עובד ועובד ומרוויח עוד כסף, אבל הוא לא נהנה מכל זה. אין לו זמן ליהנות מהעבודה ולקבל את השכר.

העולם הבא הוא זמן קבלת השכר וכך גם השבת. זמן שבו מפסיקים לעבוד וכל העשייה נגמרת. פשוט נהנים מזיו השכינה. לא משנה כמה הספקנו במהלך השבוע, מה שחשוב שכעת נקבל את השכר. יש זמן לפעול ויש זמן ליהנות מהפירות. האושר האמתי הוא בלתי תלוי. זה לא משנה כמה כסף יש לנו, זה לא משנה כמה אנשים אוהבים אותנו וזה לא משנה כמה אננו מצליחים. ישנם הרבה אנשים מצליחים, עשירים ואהובים שרק הופכים לדיכאוניים יותר מיום ליום, ולעומתם ישנם הרבה אנשים שאין להם כלום, אך בעצם יש להם הכל, כי הם מאושרים.

בעולם הבא בוודאי שלא נעשה עסקים או נתעסק בדברים גשמיים. כך גם כולנו מבינים שהתכלית אינה להשיג כמה שיותר כסף או כבוד. התכלית היא לשבות ולקבל את מתנת הבורא באהבה. הבורא משפיע לנו כל כך הרבה שפע, אך אנו עסוקים מדי בניהול החיים ולכן לא מקבלים אותו. האושר אינו תלוי בכלום, וכל אחד יכול להגיע אליו ללא שום קשר למצבו הנוכחי. לא צריך להיות "מצליח", "חכם" או "חסר בעיות". רק צריך לקחת פסק זמן, להפסיק לנסות לנהל את העולם ופשוט להירגע ולהתחבר להשם יתברך. כל אחד יכול לעשות את זה ברגע זה, ללא שום כלי עזר וללא צורך בשום דבר מיוחד.

מכאן מובן מדוע אנשים לא מרגישים שהשבת היא מעין עולם הבא ומדוע לא

מבינים שזוהי התכלית. כי אנשים תופסים את השבת כמו יום חול נוסף. יום של חופש מהעבודה ולא יותר מזה. וכמו בכל יום חול, גם כאן הם מנסים לפעול וליצור דברים חדשים כדי להספיק יותר, ואז לא מצליחים ליהנות.

כאשר מתייחסים לשבת כאל יום חול רגיל, אז לא רק שלא נהנים מהשכר העצום, אלא שגם עלולים לסבול יותר מיום רגיל. שהרי השבת היא מגבילה, יש בה איסורים רבים ודברים שמקשים עלינו את העשייה. לכן מובן שאנשים עם תפיסה כזו מחכים לצאת השבת עוד לפני שהיא התחילה. כי זה קשה להיות מוגבלים ולא לעשות שום דבר. אבל כל זה מתוך שלא מבינים את המהות של השבת.

הדבר דומה למישהו שמקבל מטיל זהב במתנה והוא לא יודע את ערכו. אז הוא לוקח אותו בתור פטיש לשניצלים, הוא מנסה לשים אותו על הראש בתור כובע וכך עושה אתו דברים משונים ולא יעילים. אז לא רק שהוא לא נהנה ממנו, אלא שהוא גם סובל ממנו, כי מטיל זהב אינו יעיל לדברי חול טיפשיים. רק כאשר אותו אדם יבין את ערכו של מטיל הזהב, הוא יוכל באמת ליהנות ממנו ולקבל את השכר הרב שלו. כך השבת, מגבילה ומתישה למי שמחפש להשיג עוד יום חול, אבל למי שמבין את המהות שלה ומשתמש בה כראוי, יש התעלות עצומה של הנשמה ושכר ללא שיעור.

כשהקדוש ברוך הוא שלח את משה רבינו לגאול את ישראל ממצרים, הם לא האמינו לו מקוצר רוח ועבודה קשה. כך גם היום, אנו נמצאים בעולם כל כך יפהפה, האושר נמצא במרחק תפילה מאיתנו, הפשטות של החיים היא הדרך לגאולה שלנו והשבת היא מעין עולם הבא, אך אנו עסוקים מדי בסיבוכי החיים וחיפוש עבודות קשות.

שלמה המלך כבר הסביר שהאלוקים עשה את האדם ישר, אלא שאנחנו בעצמנו חיפשנו חשבונות רבים. במקום להרפות וליהנות מזיו שכיתנו של השם יתברך, אנו מחפשים איך לשנות את הדברים ולהגיע למקום אחר. אנו מוכרחים להרגיש שליטה על חיינו ולא מוכנים לקבל את זה שהבורא נותן לנו מתנה מושלמת ללא כל מאמץ מצידנו. לצערנו אנו לא יודעים ליהנות מדברים שלא

עמלנו עליהם או שלא עשינו פעולות מסוימות כדי להגיע אליהם. לכן השבת מנתקת אותנו מכל מלאכה ואנו שובתים ויכולים להתאמן משבת לשבת להגיע להנאה גדולה יותר ויותר מזיו שכינתו.

לכל אחד מאיתנו קשר ישיר לבורא העולם הכל יכול. בעזרת תפילה קצרה או עצירה להתבוננות ומחשבה עמוקה על החיים, ניתן להשיג את כל מה שאנו צריכים ורוצים. הבורא הוא זה שמנהל את העולם, לא אנחנו. אנשים יכולים לעבוד ללא הפסקה מבלי לראות את השכר, לעומתם ישנם אנשים שמקבלים את הכל ללא מאמץ. השליטה אינה בידיים שלנו. הברכה האמתית בחיינו נמצאת במהות השבת.

ההצלחה שלנו נקבעת כאשר אנו שובתים ביום השבת. עצם השביתה והביטול העצמי אל מול הבורא יתברך שמראים שהוא זה ששולט בעולם, הם אלו שמביאים לנו את השפע לחיינו. אנו יכולים לנסות לעשות השתדלויות גשמיות בלי סוף, גם היצר הרע יעזור לנו בכך ויראה לנו שאנו דווקא מצליחים עם ההשתדלויות האלו. אך כולנו נרגיש את ההחמצה ואת הרגשת החיסרון הלא מובן. אם נרצה להגיע למהות האמתית, לתכלית ולעולם הבא, כל מה שנצטרך לעשות זה ללמוד לקבל מהקדוש ברוך הוא מבלי לעשות דבר. רק לשבות ולראות איך שהכול מושלם גם ללא ההתערבות שלנו.

התכלית היא להתענג מזיו שכינתו של הקדוש ברוך הוא, העולם הבא הוא עולם קבלת השכר וכך היא גם השבת. אך הדברים נוגעים לכל חיינו גם בעולם הזה. אף אחד מאיתנו לא מנהל את החיים ואף אחד מאיתנו לא נמצא בשליטה, אפילו שאולי אנו טועים לחשוב כך לפעמים. היחיד ששולט הוא הבורא ואנחנו מקבלים את הכל כמתנת חנם.

השבת מלמדת אותנו לקבל את השכר וליהנות ממנו. לאחר שעשינו מלאכה במשך ששה ימים, נותר ליהנות מעמלנו ביום השביעי. האוכל כבר מוכן, המיזוג עובד, האור דולק והכל מתנהל מעצמו. אנחנו לא עושים שום מלאכה, ואפילו לא מדברים דיבור של חול ואפילו לא מכניסים מחשבות של חול לראשנו, שכן אלו מביאים איתם הרבה צרות ודאגות. אנחנו יושבים בשולחן שמחים עם המשפחה,

אוכלים טוב, שרים שירים, מדברים דברי תורה ועושים את הכל בנחת וברוגע. כאשר ישנו חסרון מסוים או מרגישים צורך לעשות מלאכה כלשהי, אך כעת לא צריך לעשות שום מלאכה שכן הכל כבר מושלם ביום הזה. אפילו בתפילת העמידה או מחסרים את כל הבקשות השונות ומשאירים רק את ברכות השבח וההודיה לבורא עם ברכה נוספת של קדושת השבת. אין כל בקשות וצרכים גשמיים שכן היום הזה כולו רוחני.

אם בכל זאת משהו לא מושלם ודרוש תיקון באמצעות מלאכה אסורה, אז נשאר להשם יתברך לתקן מה שצריך כיוון שלנו אסור. אנחנו עבדים של השם יתברך שמתבטלים אליו. מקבלים מה שהוא רוצה לתת לנו. העבד של המלך אוכל על שולחן מלכים, אבל כל זה משום שהמלך מתיר לו לעשות זאת. אם העבד יתחכם, הוא ימצא את עצמו מחוץ לארמון בחוסר כל, ובמקרה הפחות טוב הוא אף יכול להיענש בחומרה רבה.

אם אכן נזכה להגיע למצב של שמירת שבת אמתית ללא עשיית מלאכה, ללא דיבורי חול וללא מחשבות חול, מתוך הבנה של מהות היום הקדוש הזה, נוכל ללמוד להתחבר לקדוש ברוך הוא וליהנות ממנו מבלי לעשות דבר. קדושת השבת תשפיע כמובן גם על כל ימי החול, וכך נזכה לשפע רוחני עצום.

העולם הבא הוא עולם שכולו שבת, שכן לא עובדים או עושים מלאכות שם כדי להשלים חסרונות, אלא רק נהנים מזיו שכינתו של הבורא. אדם שמקפיד על שמירת השבת יכול לזכות ליהנות מהעולם הבא כאן בעולם הזה. השם יזכה את כולנו לעולם שכולו שבת בבוא הגאולה השלמה במהרה.

זוגיות ביהדות

זוגיות אמתית וטובה היא תוצר של מה שאנחנו יוצרים בעצמנו. בני זוג שישקיעו בזוגיות שלהם יוכלו להגיע למקומות שמעולם

לא חלמו עליהם. לעומת זאת בני זוג שיזלזלו ויחכו שהאהבה תיפול עליהם מהשמיים בלי שום מאמץ מצידם, עלולים להתאכזב מאוד ולהרוס את היחסים שלהם. כדי להצליח בזוגיות באמת, אנו מוכרחים ללמוד על היחסים בין בני זוג, להעמיק בנושא ולהשקיע.

כדי ללמוד על יחסי בני זוג בצורה הטובה ביותר כדאי ללכת למקורות. אדם וחוה היו הזוג הראשון שהיה אי פעם בעולם, וכולנו מהווים חלק מהם, שהרי כולנו בעצם ניצוצות שלהם. הם נבראו על פי רצון השם בצלמו כדמותו והיו בגן עדן, כך שהזוגיות שלהם היא כנראה הכי קרובה לשלמות האמתית. אם נצליח ללמוד מה היו סודות הזוגיות של הזוג הראשון עלי אדמות, נוכל בע"ה להוציא כללים חשובים לשמירה על זוגיות טובה גם בחיים שלנו.

מדוע נברא בתחילה אדם שלם?

אדם הראשון נברא כאשר הוא מכיל מהות של זכר ונקבה. רק לאחר מכן הקדוש ברוך הוא לקח צלע מהאדם ויצר ממנה את האישה, ובכך הפריד את הזכר והנקבה לשתי ישויות נפרדות.

אבל צריך להבין מה בכלל התרחש כאן? האם הקדוש ברוך הוא לא ידע כבר לפני כן ש"לא טוב היות האדם לבדו"? האם חס ושלום אפשר לומר שהקדוש ברוך הוא טעה ביצירה שלו ואז שינה אותה? הרי ברור לנו שאין טעויות אצל השם יתברך, אז מדוע היה צורך לברוא את האדם כזכר ונקבה ורק לאחר מכן להפריד אותם?

מעבר לכך, ידוע שאדם הראשון היה יציר כפיו של הקדוש ברוך הוא ונברא בצלמו כדמותו, כלומר היה אדם מושלם לגמרי, אז מדוע היה זקוק לבריאת האישה שמראה שכביכול היה לו חיסרון? שהרי אדם מושלם אינו זקוק לכלום, אז איך אפשר לומר על משהו מושלם "לא טוב היות האדם לבדו"? איך יתכן שמשהו מושלם לא יהיה טוב ומדוע אדם מושלם זקוק לעזר כנגדו?

כדי להבין זאת נצייר לנו משל שיסביר מעט את הדברים. תארו לכם אדם שאבותיו הורישו לו יהלום יקר ויפהפה, הוא היה מזכרת מהדורות הקדומים

במשפחתו ולכן תמיד נשא אותו אתו בכיסו לכל מקום שהלך. בנוסף, הוא גם היה יקר מאוד מבחינה כספית ושווה הון עתק. אותו אדם שמח בו מאוד, עד שיום אחד כאשר משמש בכיסו, גילה להפתעתו שהיהלום איננו. הוא קפא על מקומו, נכנס להלם ולא ידע מה לעשות. לאחר כמה רגעים התחיל לחזור אחר צעדיו וכך במשך כל אותו היום חיפש את היהלום.

בשבועות ובחודשים שלאחר מכן גם כן לא התייאש ורק חיפש וחיפש. הוא היה שרוי בצער רב וגעגוע לאותו יהלום יקר. לאחר כשנה, כאשר הזיז ארגזים בביתו, פתאום ראה בין הארגזים את אותו יהלום. אותו אדם היה כל כך מאושר שצרח עד לשמיים ולא הצליח להוריד את החיוך מפניו במשך חודשים. במשך כל חייו הרגיש בר מזל ואסיר תודה לקדוש ברוך הוא שזיכה אותו למצוא את היהלום שאיבד.

כעת תארו לכם אדם אחר שמעולם לא היה ברשותו יהלום. הוא עובר יום יום בדרכו לעבודה דרך חנות זהב ותכשיטים ורואה בחלון הראווה המון יהלומים. מעולם הוא לא התעניין בהם או חשב לקנות כאלו. הוא מעולם לא הצטער שאין ברשותו יהלומים ובטח שלא בזבו חודשים מחייו בחיפוש אחר יהלום שכזה. בשבילו היהלום הוא אולי תכשיט נחמד לאשה, אך לא יותר מזה. היהלום כלל לא קשור אליו.

נשאל את עצמנו מהו בעצם ההבדל בין השניים? מדוע האחד יהיה מוכן להקריב המון כדי להשיג את היהלום בעוד שלשני לא אכפת? ההבדל הוא פשוט, הראשון איבד את היהלום שהיה שייך לו. כאילו שחלק ממנו אבד, ולכן לא יכול היה להירגע עד שימצא אותו. השני לעומתו לא איבד חלק מעצמו, שהרי היהלום מעולם לא היה שייך לו, הוא מאז ומתמיד היה משהו חיצוני לו.

מכאן אפשר להבין את המהלך המדויק שהקדוש ברוך הוא תכנן. הוא ברא את האדם כשלם, זכר ונקבה בגוף אחד, וכך הוא היה יצירה מושלמת. לאחר מכן הפריד את הנקבה ומאז האדם הפך לחצי. לאחר התהליך, כל אדם בעולם מרגיש שהוא איננו שלם ומחפש בהתמדה את החצי השני שלו. כעת התיקון שלנו ומטרת החיים שלנו היא להגיע בחזרה לאותו מצב שהיה בגן עדן מקדם ולחזור להיות

אדם שלם.

זוגיות זה לא סתם משהו נחמד כדי להעביר את הזמן. הזוגיות יכולה להפוך אותנו לשלמים אם עושים זאת בצורה נכונה. הזוגיות ביהדות מייצגת את השלמות של האדם, את המקום שממנו אפשר לצמוח ולהתנשא מעלה מעלה, לכן המערכת הזו נקראת "נישואין" שאנו מתנשאים דרכה. אילו הקדוש ברוך הוא היה בורא אדם לחוד ונקבה לחוד, אז אולי היה נחמד להיות ביחד, אבל לא היינו מרגישים שייכות והשלמה. זה היה יכול להיות כמו יהלום יקר ויפה שלא שייך לנו, שאם הוא יזדמן לנו, אז בוודאי שיהיה נחמד, אבל גם אם לא, אז זה לא כל כך נורא.

כעת לאחר שהיינו גוף אחד בעבר, לאחר שהנשמות שלנו היו מחוברות זו בזו ורק התחלקו לשני חלקים באופן זמני, אפשר להתגעגע לזה ולעשות מאמצים כדי לחזור להיות גוף אחד ונשמה אחת, כך שנחזור להיות אדם שלם. כעת זה טבוע במהות שלנו ומהווה חלק עיקרי בחיינו. זה כמו לחפש יהלום יקר שאיבדנו שהיה ממש חלק מאיתנו.

כאשר אנו מבינים שהיינו מהות אחת שנחלקה לחצי, אז צריך להיות לנו ברור שלא קיים בעולם שום בן זוג אחר שיצליח להשלים אותנו. לפני החתונה אנו מחפשים את הזיווג וחוקרים היטב משום שאנו לא בטוחים, אך לאחר הנישואין אין כבר שום ספק בדבר. הקדוש ברוך הוא גלגל את כל העולם כדי שנחזור להיות אחד שלם. צריך להבין שהחצי השני שלנו כבר נקבע הרבה לפני שאנו בכלל חשבנו על כך. לא אנחנו בוחרים את בני הזוג, אלא שכל אדם מקבל את החצי ששייך לו, אותו חצי שבתחילה השלים אותו והיחיד שמתאים לו. שבתחילה היינו אחד שלם ולאחר מכן נפרדנו ואף אחד אחר לא יוכל להשלים את חסרונו. לכן צריך להיות לנו ברור שהשותף לנישואין שלנו הוא ממש חלק מאיתנו ואין אף אחד אחר שמתאים לנו או יכול להחליף אותו.

מכאן נבין שמי שמבזבז את זמנו עם בני זוג שונים ומזדמנים, שחס ושלום מחפש קשר מחוץ למסגרת הנישואין, הוא מזיק לעצמו בשורשים עליונים. הוא לוקח חצי שלא שייך לו ושניהם נפגמים. לאחר מכן יהיה להם הרבה יותר קשה

למצוא את הזוגיות האמתית שלהם, וגם אם ימצאו, מכל מקום יהיה להם קשה להצליח בה.

היום לצערנו ישנה מתירנות גדולה שהופכת את הכל לזול ומופקר. שאנשים לא מתאמצים למצוא את החצי השני, אלא מחפשים זוגיות מזדמנת. הם לעולם לא יצליחו למצוא אושר בזוגיות שכזו כיוון שזו כלל לא זוגיות אמתית. במקום לחפש את היהלום היקר שחסר להם, הם מוצאים דברים חסרי טעם שנראים נוצצים מבחוץ אבל מעכבים להם את הדבר האמתי. הם הופכים את היהלום שלהם לזול וחסר ערך.

אדם מוכרח לחפש את החצי היחיד שבאמת מתאים לו. ולאחר שכבר מצא, עשה את כל הבירורים והבדיקות והתחתן, לא יהרהר כלל שאולי עשה טעות, כי משמייים כיוונו אותו למקום הזה.

הזוג היחיד בעולם

אדם וחווה היו האנשים היחידים בכל העולם. תארו לכם איזו זוגיות נפלאה זו ללא כל הטרדות שמביאים גורמים אחרים. אין קנאה בזוגות אחרים, אין גורמים נוספים שמתערבים בנישואין שלנו, הכל תלוי רק בנו. אם נצליח גם אנחנו לנטרל את כל העולם מסביבנו, ולהבין שבן או בת הזוג שלנו הם היחידים בעולם, נביא את הנישואין שלנו למקום אחר לגמרי.

אדם שמתייחס לזוגיות שלו באמונה, מבין שהכול בהשגחה פרטית. הוא מבין שהקדוש ברוך הוא דאג לו למצוא את החצי השני שלו. חשוב להסתכל על זה במבט של אמונה במיוחד בתקופה שלנו. היום לצערנו ישנה מתירנות שמביאה את בני הזוג להסתכל על אחרים ולפעמים לחשוב לעצמם שאולי בן זוג אחר היה מתאים להם יותר. כאשר מסתכלים על הדברים ממבט של אמונה מבינים בצורה חד משמעית שהקדוש ברוך הוא הביא לנו את הקשר הזה כי זה מה שהכי טוב ומתאים לשורש הנשמה שלנו. הכל בהשגחה פרטית. כל סטייה מזה היא פגם גדול באמונה ועלולה לפרק את הבית. אין מה לחשוב על מה היה קורה אם היינו עם זיווג אחר, כי לא יתכן מצב כזה. הקדוש ברוך הוא רצה שנהיה דווקא עם הבן זוג הנוכחי שלנו ונעבור את אותם הניסיונות שאנו עוברים כדי לצמוח ביחד.

מאוד קל היום לקנא באחרים. משפחות שמכניסות טלוויזיה או מכשירים שונים לביתם יכולים לראות כיצד נראים ומתנהגים בני זוג מהחלומות. אלא שזה הכל אשליה ושום דבר מזה לא אמתי. אדם שחושב וחולם על בן או בת זוג שונה משלו אינו מבין שמה שיש לו זה החצי השני שלו. האדם הופרד לזכר ונקבה כדי שנבין שאנחנו חצי, ורק החצי השני שלנו ישלים אותנו. בני זוג אחרים לא יכולים להשלים אותנו, כי אולי יש להם כישורים והם מוצלחים ויפים, אבל הם לא שייכים לנו. הם לא החצי השני שמשלים אותנו כמו אותו יהלום שאנו מתגעגעים אליו, וגם אם נהיה איתם נמשיך להישאר בחוסר שלנו. אז כל היתרונות שלהם לא שווים כלום בשבילנו. רק החצי שנלקח מאיתנו והפך אותנו לחסרים יכול להשלים אותנו בחזרה.

אחוז הגירושים לצערנו גדול מאוד בתקופה האחרונה. הדבר לא מפליא בכלל לאור כל המתירנות, חציית הגבולות האדומים והחופשיות הרבה בה אנו חיים. בני זוג רבים לצערנו עושים חשבונות של נתינה מול קבלה ויוצא להם שהם מפסידים. איכשהו זה נראה לנו שעם מישהו אחר היה יכול להיות לנו הרבה יותר טוב. לפעמים אנחנו מהרהרים לעצמנו מתוך ייאוש ותוהים אם בכלל יש אופציה להסתדר ולהישאר עם בן הזוג הנוכחי. צריך לדעת שאילו היינו על אי בודד בסוף העולם, כל זיווג שהיה מגיע אלינו היה יוצא מוצלח. גם אם המראה החיצוני היה לא טעמנו בכלל וגם אם האופי היה שונה ומעצבן, היינו מוכנים לקבל הכל, שהרי אין לנו אופציה טובה יותר. כל הבלבול מתחיל מתוך המחשבה השקרית שאולי יש זיווג אחר שיתאים לנו יותר. אבל אדם מאמין מבין שאין דבר כזה, שהרי הזיווג הגיע אלינו משמיים.

כל המריבות, חילוקי הדעות ובעיות השלום בית נובעים מתוך העניין הזה. שהרי אדם שיודע בוודאות שהשם בחר לו את הזיווג שבדיקו מתאים לו ואין אף אחד אחר בעולם, בוודאי יהיה מאושר מאוד וירצה גם לשמח תמיד את בן או בת הזוג. אי אפשר לריב עם מישהו כאשר אנו מבינים שאנחנו בעצם רבים עם עצמנו. שהרי אנחנו והזיווג שלנו הוא אדם אחד.

אדם שחושב שכל מה שעובר עליו וכל הצרות של העולם זה בגלל אשתו, הוא

כפוי טובה. כאשר הקדוש ברוך הוא שאל את האדם הראשון מדוע אכל מעץ הדעת טוב ורע, הוא ענה לו שזה בגלל "האישה אשר נתת עמדי" ובכך קלקל עוד יותר. צריך להבין שכל הקשיים של האדם בחיי הזוגיות שלו הם ניסיונות מהשם. לא "במקרה" מתרחשים דברים בחיינו, אלא שהשם מזמן לכל אדם את המצבים השונים שהוא צריך לחוות.

כאשר אנו מבינים (אבל באמת מבינים) שבן הזוג הוא שליח של הקדוש ברוך הוא, אז הכל הופך לפשוט וקל יותר ושלום הבית מגיע מעצמו. כי בן או בת הזוג לא עושים לנו שום דבר רע מתוך עצמם. אם הם עושים דברים שלא מוצאים חן בעינינו, זה אומר שזה מה שהשם רצה לזמן לחיים שלנו כרגע. אם אדם לא מרוצה מהמצב הקיים אין שום צורך להחליף בן זוג, יש צורך לפנות לקדוש ברוך הוא ולבקש שהדברים יתהפכו לצד הטוב ביותר. מובן שחובת ההשתדלות מוטלת עלינו ולא צריך לקבל כל דבר מעוות, אבל אם נסתכל על רוב המריבות והקשיים שהורסים לנו את שלום הבית, נגלה שהכול מיותר לחלוטין.

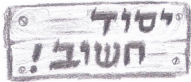
זו בעצם המשמעות של המושג "נישואין" ביהדות, שדרך בן הזוג אנו זוכים להתנשא. דרך בן הזוג אנו מתקרבים להשם ומקבלים מסרים שונים שמחזקים אותנו. אם משהו לא מוצא חן בעינינו, זה רק אומר שהשם מנסה לדבר איתנו דרך בן הזוג ויש לנו הזדמנות להתנשא על ידי שנוותר, שנקבל ביזיונות ונשתוק ובעיקר על ידי התשובה שנעשה כאשר נבין שכל קושי שמגיע לחיינו הוא בא מתוך השגחה פרטית. יוצא שכאשר אנו חיים בשלום בבית, אנו מתקרבים להשם.

אדם שחי בזוגיות בלי להכניס את הקדוש ברוך הוא לתמונה הוא מסוכן לנישואיו. הרי לכל אחד יש רצונות שונים ומדוע שמישהו יותר לשני? למה להתחשב בכך הזוג אם מעשיו לא מוצאים חן בעינינו? למה שנשמור לו אמונים גם בסוף העולם במקום שאף אחד לא רואה? למה שנחשוב עליו טוב בעומק הלב אם הוא לעולם לא יגלה את מה שבסתרי לבנו? למה שלא נרצה לפרק את הנישואין הכובלים בכל משבר שמגיע עלינו (כפי שקורה היום הרבה לצערנו בכל מריבה קטנה)? התשובה לכל אלו היא אחת, בגלל שהשם יתברך נמצא בתוך הנישואין שלנו ביחד איתנו.

כאשר אנו מכניסים את השם יתברך לתוך חיי הנישואין שלנו, אנו מכניסים לעצמנו מטרה להצליח בנישואין בכל מחיר שיידרש. אנו מבינים וסולחים יותר, אנו מכבדים ומאמינים יותר, אנו אוהבים יותר ועובדים על האהבה שתתעצם עוד ועוד גם אם בצורה טבעית לא היה לה כל סיכוי. כאשר השם יתברך איתנו, אנו יכולים לזכות לשלום בית אמתי ומספק.

פנימיות וחיצוניות

כאשר אדם וחווה היו הזוג היחיד בעולם, הכל היה פנימי ואמתי. לא היו הצגות מול אחרים, לא היה צורך להרשים אף אחד אחר. הם יכלו לתת לפנימיות שלהם ביטוי ללא משחקים והעמדת פנים. כאשר משקיעים בחיצוניות של דברים, זה בא על חשבון הפנימיות שלהם.

ככל שדבר מסוים יהיה פנימי ועמוק יותר כך יהיה לו פחות ביטוי חיצוני, שהרי הפנימיות והחיצוניות הם הפכים. כך גם להפך, ככל שהדבר מוחצן, כך הוא שטחי יותר ופחות פנימי.

אדם שרוצה להתרכז טוב יותר במחשבות וברגשות הפנימיים למשל יעצום את העיניים וישתדל לנטרל את החושים שקולטים את הסביבה החיצונית. כי רק כאשר מבטלים את החיצוניות אפשר להגיע לעומקים בפנימיות. מכאן נוכל ללמוד כלל גדול לקיום זוגיות מוצלחת. כדי שיחסי הזוגיות יהיו פנימיים ועמוקים יותר, נצטרך להפחית בחיצוניות של הזוגיות.

הרי כולם יודעים שעין הרע עלולה לפגוע במי שעושה דברים בצורה מוחצנת. כולם מבינים שככל שהדבר נשמר יותר בסתר, כך הברכה יכולה לחול בו. ובאמת אפשר לראות גם במציאות סביבנו, שדווקא האנשים עם האופי החלש הם אלו שמרגישים צורך לחוש חזקים ולכן הם עושים "שרירים" בחוץ ומראים לכולם כמה הם חזקים. דווקא אותם אנשים שקטים שנמצאים בצד הם אלו שחזקים בנפשם ולא צריכים את אישור החברה והסביבה לכל צעד שלהם.

היום אנשים רגילים לדברים מוחצנים. ככל שהטכנולוגיה מתקדמת הכל הופך לנגיש וחיצוני. אפשר לראות את הכל מול העיניים. אנשים רואים סרטים, יושבים

שעות מול המסך ומקבלים רושם מוטעה על כיצד הזוגיות צריכה להיראות. על המסך מראים לנו שהכול בא בטבעיות וללא מאמץ. אך בחיים האמתיים מסגרת הנישואין מצריכה הכנות מרובות, השקעה והשתלמות כדי לשמור עליה.

אדם מתרגל לחשוב שהזוגיות שהוא רואה על המסך היא הזוגיות האמתית. כך גם הזוגיות שהוא רואה ברחוב כאשר אנשים לצערנו מחצינים את הזוגיות שלהם. ואז הוא מתחיל לעשות השוואות. הוא מבין שאשתו היא לא יפה כמו השחקנית בסרט והיא לא מפנקת אותו כמו שהשכנה מפנקת את בעלה. גם אשתו מבינה שבעלה הוא לא בדיוק הגיבור הרומנטי שסיכן את עצמו כדי להציל אותה והוא אפילו לא קונה לה ורד כמו גברים אחרים. ואז מתחילות הצרות בזוגיות.

אנשים רואים דברים חיצוניים ואז הם רוצים חיצוניות. הם לא מבינים שהשחקנים בסרט לא מצליחים להחזיק בחיים האמתיים שלהם זוגיות של יותר מחודש. הם לא יודעים שהשכנים שנראים כל כך מאושרים כמו זוג יונים רבים בלי הפסקה בבית בלי שאף אחד ידע. הם לא יודעים שהגבר הנחמד שהם מכירים שקונה לאשתו בכל יום מתנות, עושה את זה כדי לטייח את העניין שהוא בעל גרוע. אנשים רואים דברים רק מבחוץ וחושבים שזה כל מה שיש, אז נראה שכולם מאושרים ורק בזוגיות שלנו יש בעיות קשות.

אף אחד הוא לא מושלם. אם הגבר יחפש מישהי יפה, שתעשה את כל עבודות הבית, תכין אוכל טעים, תחייך אליו בכל רגע, תפנק אותו על בסיס קבוע, תהיה טובה בכל מעשיה ולא תתלונן לעולם, אז הוא יכול להמשיך לחפש עוד הרבה זמן. כך גם אם האישה תחפש גבר בעל ביטחון, שרירי, עשיר, רגיש, שמח ומחייך תמיד, עוזר בבית, אבא טוב לילדים וכל שאר התכונות הטובות, אז בוודאי שהיא לעולם לא תמצא.

אנחנו צריכים למצוא את הזיווג על פי סדר העדיפויות שלנו ומה שחשוב לנו למצוא בכן זוג. לאחר שכבר מצאנו את הזוגיות שלנו, אין שום תועלת בהבטה החוצה על אחרים, אלא רק נזק נמצא שם. אם אנשים יחשבו לעצמם שאצל החברים שלהם הזוגיות טובה יותר, או שהאישה של השכן דואגת לו יותר, או שהבעל של החברה הוא רגיש יותר, אז נכניס לעצמנו רק צער. לכל אדם יתרונות

וחסרונות, אנו מסתכלים על הדברים הטובים במערכת היחסים של אחרים, אך לא שמים לב לכל הדברים הלא טובים שאצלנו עובדים מצוין. מעבר לזה, גם חסרונות של בן הזוג טובים בשבילנו, שהרי דרך מערכת הנישואין אנו מתנשאים בעזרת הניסיונות וכך לאט לאט מגיעים לשלמות.

באופן טבעי לכל אדם יש חסרונות. כל אחד שונה מהשני, לכולנו יצרים, כל אחד רוצה את החופשיות שלו וכל הדברים האלו אינם עוזרים כלל לזוגיות. אם אדם יחיה לפי משיכת לבו, אין לזוגיות שלו הרבה סיכוי. כדי להשביח את חיי הנישואין שלנו כך שיהפכו לטובים יותר עם כל יום שעובר (בניגוד לשאר העולם שם ההתחלה אולי טובה, אך משם הדרך היא רק למטה עם דעיכת האהבה) אנו מוכרחים להשקיע בפנימיות ולהכניס את הקדוש ברוך הוא לחיינו.

כאשר אנו רואים זוג שמראה חיבה יתרה בציבור ומציג אהבה פורחת בפני כולם, אנו יכולים לנחש שיש משהו רקוב בתוך מערכת היחסים הזו. אם בפנים הכל טוב ויפה, אין שום סיבה להוציא החוצה את הדברים. רק כאשר צריך לחפות על משהו שלא מסתדר בפנים, מנסים את החיצוניות. אדם שרע לו בפנים, מרגיש צורך לחייך בחוץ כדי שאף אחד לא ירגיש שהוא אומלל. אך אדם מאושר באמת מפנימיותו לא יחצין זאת, הוא יעדיף להתחבר לפנימיות הרגש וליהנות ממנו במקום. כשמישהו באמת שמח הוא לא צריך לצעוק לכולם "תראו אותי כמה אני שמח". רק כאשר אדם רוצה שיחשבו שהוא שמח הוא עושה דברים חיצוניים.

היום הדבר ניכר עוד יותר, שהיום ישנם מכשירים שמתעדים בכל רגע איפה נמצא האדם, עם מי הוא היה, מה הוא אכל, איך הוא מרגיש וכמה הוא שמח. כשאדם פונה לדברים האלו ומראה לכולם מה קורה אתו בכל רגע, זה אומר שהוא אומלל. שהוא מחכה לאישור של הסביבה. שהוא עושה את כל ההצגות האפשריות כדי שיאהבו אותו ויחשבו עליו דברים טובים. אדם שבאמת מאושר ושמח לא צריך שכולם ידעו שהוא מאושר, כי זה כלל לא אכפת לו. הוא מעדיף להיות מאושר באמת מאשר להעמיד פנים כך שכולם יחשבו שהוא מאושר.

זוגיות פנימית נמדדת רק בין בני הזוג בלי שאף אחד יתערב. היא נמדדת

ברגשות שבני הזוג משדרים זה לזו ולא כמעשים חיצוניים. כשאדם אומר לאשתו שהוא אוהב אותה דרך מכשירים שמציגים את זה לכל החברים שלו, זה מראה שזה לא אמתי. כשזה אמתי אז לא צריך להרשים אף אחד אחר ואפשר לומר לה את זה ישירות בלי תיווכים.

מובן שזה נחמד ומוסיף לזוגיות להפתיע ולשבור את השגרה במחוות שונות, אבל העיקר זה הפנימיות. אדם יכול לקנות פרחים על בסיס יומי, להביא שוקולדים והפתעות, לרגש עם משפטי אהבה מפוצצים, אבל עם כל זה הכל יכול להיות רקוב בפנים ואז כל זה לא שווה כלום.

לא להכניס את הנחש לזוגיות

אדם וחווה היו לבדם בכל העולם, לא היה במי לקנא. כאשר לא מקנאים בזוגות אחרים, הנישואין שלנו נראים הרבה יותר טוב. הרי כאשר אנו מתחננים כולנו שמחים מכן או בת הזוג שלנו. רק לאחר מכן אנו מתחילים לראות את החסרונות ורק כאשר אנו עושים השוואות עם זוגות אחרים, אז אנו מגיעים לתסכולים ובעיות.

הצרות אצל אדם וחווה התחילו כאשר הגיע הנחש והתערב להם. הנחש קינא בהם ורצה להפריד ביניהם, לכן פיתה אותם לאכול מעץ הדעת ולערער את היחסים שלהם. אסור לנו להכניס את הנחש אל תוך הזוגיות שלנו. אנו מוכרחים לשמור על הבית שלנו ולא להתייחס לגורמים חיצוניים שמקנאים או שסתם מכניסים לנו עצות לא טובות.

אדם יכול להיות מאושר מאוד מאשתו, ואז חבר "טוב" ישים לב לפגם כלשהו באשת חברו ויאמר לו אותו, באותו רגע האדם שכלל לא היה אכפת לו מאותו פגם, פתאום יפתח רגשות שליליים לאשתו. פתאום הוא ישאל אותה בתוקפנות מדוע היא לא מכינה לו קפה כשהוא חוזר מהעבודה, שהרי אשתו של חברו תמיד מכינה לו קפה ומחייכת אליו. אותו אדם כבר לא זוכר שהוא בכלל לא אוהב קפה והקול של חברו מדבר מגרוננו. הוא לא זוכר שאשתו של חברו מעולם לא בישלה ארוחת צהריים, יוצאת כל היום וכלל לא דואגת לבית, בעוד שאשתו שלו הרבה יותר מסורה לבית ומתפקדת בתור אשה נהדרת. הוא רק רואה את הקפה מול

העיניים שלו, כי החבר שלו צחק עליו שאשתו לא מפנקת אותו מספיק עם קפה כשהוא חוזר הביתה.

זה בדיוק מה שהנחש עשה, שגרם לאדם וחווה לשכוח את כל עצי המאכל הנהדרים שבגן עדן, ולזכור רק את עץ הדעת טוב ורע שכאילו שהוא היחיד שיכול לגרום להם לאושר. אסור לנו להכניס לחיי הנישואין אף גורם זה. צריך להיות לנו כלל ברור, שאף אחד לא מדבר איתנו על בן או בת הזוג, ואם כבר שמענו אחרים מדברים, אז לא כל דבר צריך להכניס אל הלב. לא צריך להיות מושפעים ונגררים, אנחנו לא חייבים דין וחשבון לאף אחד. חיי הזוגיות הם הנושא הפרטי של הזוג עצמו וזהו. מספיק קשה למצוא בן זוג שיתאים לנו וישלים אותנו, זה בלתי אפשרי למצוא כזה שיתאים וישלים גם את כל החברים ובני המשפחה שלנו וירצה את כולם. בוודאי שאין טעם להכניס לתוך חיי הנישואין שלנו רצונות של אחרים.

רוב בעיות הנישואין שיש לאנשים נובעות מהסביבה החיצונית שלהם. זה נשמע מצחיק, אבל רוב בעיות הזוגיות כלל לא שייכות לבני הזוג, אלא לסביבה שלהם. ההורים של בני הזוג והמשפחה מצפים לדברים שונים ומשפיעים על בני הזוג אפילו בלי לשים לב לכך. לכן עלינו לשים גבולות ברורים וקווים אדומים שאנו לא מדברים ולא משתפים אף אחד בחיי הזוגיות שלנו. אף אחד בעולם לא צריך לדעת על הדברים האישיים שבין בני הזוג.

לפעמים ההורים של האישה יכולים לומר משפט תמים כמו "למה בעלך חוזר מאוחר מהעבודה?" והאישה שעד עתה לא הפריע לה העניין הופכת לכעסנית ורוטנת בכל פעם שהוא מאחר בדקה. היא אפילו לא מודעת לכך, זה הכל בתת המודע שלה, אך הדברים התמימים שאנו שומעים מאחרים בקשר לבני הזוג שלנו הם הרסניים. לא מעט בעלים שומעים מחבריהם שאשתו של זה עושה כלים, ההיא מכינה עוגות טעימות לבעלה או כל דבר אחר שבעל צריך לצפות לו מאשתו. עד עכשיו הוא קיבל את אשתו כפי שהיא באהבה בלי לשים לב למגרעת הקטנה, ומכאן והלאה הוא יראה אותה בתור דבר שלילי. הוא לוקח בעיות שכלל לא מפריעות לו וכלל לא קשורות אליו ומכניס אותן לביתו. אותו אדם מסוכן לחיי

הנישואין שלו ברגע שהוא יחזור הביתה, שהרי אין סיכוי שהוא לא יתאכזב ויוציא את כעסו על אשתו.

אף אדם לא מושלם וגם ככה אנו מצפים מכן הזוג ליותר ממה שהוא מסוגל. לא כדאי להוסיף לכך גם את הדברים שלא מפריעים לנו. אם יש דברים בכן הזוג שמפריעים להורים, למשפחה או לחברים שמצפים להם, שיתמודדו איתם בעצמם. ההורים והחברים יכולים לבחור איך לחיות את חייהם ולדרוש מבני זוגם לעשות את מה שהם רוצים. אין שום סיבה שהם ישלטו עלינו ויבחרו איך אנו נחיה וידרשו מבני זוגנו דברים שונים.

צריך להשתדל להתרחק מאנשים שנכנסים לחיי הנישואין שלנו, וללמוד לנטרל את מה שאנו שומעים כך שזה לא יפגע ביחסים שלנו. אסור לעשות השוואות בין אנשים, כל אדם הוא שונה ולכל אחד היתרונות והחסרונות שלו המתאימים לאופי שלו, לתיקון שלו ולתפקיד המיוחד שלו בעולם. אדם וחווה היו הזוג המאושר בעולם, בגלל שהם היו היחידים בעולם. כאשר אין זוגות אחרים לערוך איתם השוואות, אז מגלים שהכול מצוין. הרי אם בן או בת הזוג שלנו היו היחידים בעולם, אז היינו מקבלים אותם עם כל המגרעות האפשריות ועדין היינו שמחים ומאושרים. אבל כאשר גורם שלישי כמו הנחש נכנס לתמונה, אז הזוגיות הופכת להיות בסכנה.

לכולם יש נטייה טבעית להתערב בחיי בני הזוג, מתוך כוונה טובה כמובן לעזור. הם בוודאי לא עושים בכוונה ולא רוצים להיות הנחש שהורס את הזוגיות. ההורים אוהבים לדאוג שיהיה טוב לבני הזוג ואז מתערבים המון מבלי להבין שהפעולה עושה את ההפך מטוב. לחברים תמיד יש הצעות לשיפור וכל מיני טענות. לקרובים יש דרישות שונות ובני הזוג מרגישים צורך גדול לכבד את כולם. עם כל ההתערבות וההתעסקות עם כל העולם, לפעמים אנחנו שוכחים שאנו עושים דברים נגד בן הזוג שלנו.

כאשר מחדירים לנו מחשבות לראש אנו מתמרמרים על בן הזוג שלנו. פתאום אנו מרגישים בכל מיני פרטים לא טובים אצל בן הזוג שלפני כן לא הרגשנו. לאחר מכן נפיל את כל המטען והעצבים שלנו על בן הזוג שלא עשה שום דבר רע,

רק בגלל הלחצים שאחרים מכניסים לתוכנו. התורה אומרת לנו שעל כן יעזוב איש את אביו ואת אמו ודבק באשתו, כלומר אדם צריך לעזוב את כולם ואפילו את אביו ואמו שהיה קשור אליהם, וכעת לדבוק באשתו, שהרי אשתו היא חלק ממנו – בשר אחד.

כדי שהזוגיות תישאר מיוחדת אנו מוכרחים לשמור אותה רק לעצמנו. שהדברים המרגשים יהיו החוויה המשותפת והמיוחדת שלנו עם בן או בת הזוג. אף אחד לא צריך לדעת על מה שקורה אצלנו. כל אחד יכול לחשוב עלינו מה שהוא רוצה ואנחנו לא צריכים להוכיח שום דבר לאף אחד. כך הזוגיות שלנו הופכת להיות כמו איזה סוד משותף ומרגש שאף אחד לא יודע עליו, מה שמקרב עוד יותר בין בני הזוג ומחזק את הקשר.

אנשים רבים קולטים את הסביבה החיצונית שלהם ומנסים לראות איך זוגות אחרים מתייחסים זה לזה. לפעמים הם מקנאים ואז דורשים מבן או בת הזוג שלהם להשתנות כדי להיות כמו זוגות אחרים. לפעמים הם מרחמים על אחרים כי הם חושבים שיש לזוגות שהם רואים זוגיות גרועה. אבל צריך לדעת שאף אחד לא יכול לדעת שום דבר על זוגות אחרים. כי מה שאנחנו רואים זה רק החיצוניות. יכול להיות שנראה זוג מקסים כלפי חוץ שבפנים מרגישים שהזוגיות שלהם חס ושלום מתפרקת. מצד שני אפשר לראות גם זוג עם הרבה צרות ובעיות חיצוניות מבלי שנדע שבפנימיות הם אוהבים זה את זה אוהבת נפש עצומה. אי אפשר להשוות בין זוגות ואי אפשר לשפוט שום דבר מהחיצוניות. לא צריך להסתכל על אחרים כדי לדעת מהי זוגיות נכונה, כי כאשר הזוגיות היא פנימית היא תמיד תהיה נכונה.

בני זוג רבים מנסים לעשות רושם על אחרים. הם מראים לכולם את בת הזוג היפה או את בן הזוג המוצלח. הם מנסים לרצות את כולם ולגרום לאחרים לקנא. הם ילכו לשתות קפה במסעדה כדי שכולם יראו אותם יושבים שם. הם ירשימו את הוריהם ואת הסביבה שלהם כדי שכולם יחשבו כמה הם הצליחו בחיים. הם יספרו לכולם על איך בן הזוג מפתיע או איך בת הזוג מבשלת אוכל מעולה. הם יעשו הכל כדי להראות לכולם את ההצלחה שלהם. אלא שכל זה בא על חשבון

הפנימיות. אף אחד לא צריך לראות מה קורה בתוך ביתם של בני הזוג.

מצד שני יש בני זוג הפוכים שתמיד מספרים על כל הצרות שלהם בזוגיות. הם יספרו להורים שלהם על כל המריבות, הם ילכו להתנחם אצל החברים והמכרים ויחפשו אוזן קשבת אצל כל מי שרק מוכן לשמוע. מתוך הכעס הרגעי הם עלולים לדבר לשון הרע על בן הזוג ולהראות לכולם כמה הם מסכנים ואומללים בזוגיות הזו. הדבר יביא להתערבות רבה של גורמים חיצוניים בתוך הזוגיות מאוחר יותר. מובן שגם הדרך הזו הרסנית לגמרי ולא משאירה את הפנימיות בזוגיות.

הדרך היחידה לשמור על זוגיות מוצלחת היא לשמור על קשר אישי ופנימי בלי שאף אחד יידע מכך. ככל שנחזק את הקשר הפנימי שלנו, כך נזכה להגדיל את האהבה ולהעצים את חיי הזוגיות.

שיהיה קשר מיוחד

אדם שבשבילו הקשר עם זוגתו דומה לקשר עם החברים שלו לא יוכל להרגיש הצלחה בנישואים. כדי להרגיש זוגיות מוצלחת וטובה, בני הזוג צריכים לשמור על קשר מיוחד שיהיה רק שלהם ושונה מכל האחרים. ככל שישקיעו יותר בקשר הזה, כך הזוגיות תצמח יותר. לכן מובן וברור שאשה שתכסה את שערות ראשה בפני אחרים, תתלבש בצניעות ולא תגלה ותחשוף עצמה לאחרים, תישמר מהתנהגות לא צנועה וכו', מעבר למצווה העצומה שהיא מקיימת ולתיקון הגדול שהיא עושה לחטא של חווה, היא מביאה את היחסים שלה עם בעלה למצב הרבה יותר מיוחד.

תארו לכם כמה נפלא לאישה שבעלה הוא היחיד שרואה את שערה, היחיד שיכול לדבר איתה בחופשיות, היחיד שנוגע בה, ברור שהקשר הזה יהיה מיוחד ומרגש. כל אחד מבני הזוג ירגיש כך מיוחד וירגיש שבן הזוג שייך רק לו. בצורה שכזו אפשר באמת לזכות להתחבר ולהרגיש אדם אחד. אם כולם ברחוב רואים את האישה לא בצניעות וכולם מרגישים בחופשיות איתה, אז אין שום דבר מיוחד בין הבעל לאשה והם לא אדם אחד, אלא היא שייכת לכולם.

לצערנו אפשר לראות את זה מסביבנו, איך שזוגות שבוחרים במתירנות מגיעים

למצב שהאישה לובשת בגדים לא צנועים ליד גברים, מדברת איתם בצורה חופשית וגסה, מתלבשת יפה ושמה הרבה איפור ובושם כדי להרשים את הסביבה, ואז היא חוזרת הביתה מותשת ולובשת סמרטוטים ליד בעלה ומדברת אליו בצורה מזלזלת כאילו לא נחשב לכלום.

זוגיות מוצלחת וטובה ללא קנאה מתרחשת כאשר האישה שומרת את כל היופי שלה לבעלה בלבד. היא מתייחסת אליו כמו אל מלך, כאילו שהוא הגבר היחיד בעולם, וכך גם הוא כמובן מתייחס לאשתו. אם נרצה זוגיות כמו בגן עדן, נכניס לעצמנו שבן הזוג שלנו הוא האדם היחיד בכל העולם ורק בו צריך להשקיע, כמו שהיה אצל אדם וחוה. רק בשביל בן הזוג צריך להתקשט, רק הוא יכול לראות ולגעת, לכולם אסור ורק לו מותר. זוגיות כזו היא בוודאי דבר נפלא ומרומם.

אדם שיתנתק מעולם הרווקות ויבין שהוא צריך לעזוב את כל העולם כדי לדבוק באשתו יוכל להביא את הזוגיות שלו למקום גבוה מאוד. זה אמנם מפתה להיפגש עם חברים טובים לעתים קרובות, אבל כאשר האישה מרגישה שהיא במקום השני, זה הזמן להתנתק מהכול. הבעל צריך להחזיר לאשתו שהיא במקום הראשון אצלו. בנוסף חשוב לשוחח ביחד בפרטיות לעתים קרובות ולהעמיק את הקשר הזוגי. להביע רגשות ובכלליות להשתדל לעשות דברים רבים שהבעל לא עושה עם אחרים, אלא רק עם אשתו. כל השקעה במשהו שיהפוך את הקשר למיוחד ופרטי רק של בני הזוג, תעמיק את הקשר יותר, תחבר בין בני הזוג, תוציא את הנחש המפריע מהתמונה ותהפוך את בני הזוג לאחד שלם.

לאחר שאדם וחוה גורשו מגן עדן, נגזר עליהם לעשות תיקון לחטאם. הקדוש ברוך הוא חילק את התיקון לניצוצות מנשמותיהם כך שכל ניצוץ יתקן חלק קטן עד שהכול יתוקן. יוצא שכל אחד מאיתנו הוא ממש ניצוץ וחלק מהם. הזוגיות שלנו בנויה על הזוגיות שלהם. לכן רבותינו אומרים שעיקר התיקון בעולם הוא תיקון הברית. גבר ששומר על הברית ואשה השומרת על צניעותה מתקנים את חטא אדם הראשון. אדם שרוצה זוגיות טובה כמו בגן עדן צריך פשוט ללמוד משם. בע"ה נזכה לחיות בזוגיות נכונה ולתקן את חטא אדם וחוה במלואו כך

שהשם יתברך יחדש ימינו כקדם.

תולדות היצר הרע ותפקידנו בעולם

פרשת בראשית מספרת לנו כיצד נולד היצר הרע שבתוכנו. לאחר שהבורא מצווה את האדם לא לאכול מפרי עץ הדעת טוב ורע, הנחש בא ומפתה אותו דרך חווה לאכול ממנו. פתאום כל הפירות המותרים נראים כלא מפתים ורק פרי עץ הדעת הוא "תאוה לעיניים". לא משום שהוא שונה בהרבה מהאחרים, אלא פשוט בגלל שהוא אסור.

הדבר ברור שהאדם הראשון, יציר כפיו של הקדוש ברוך הוא שנעשה בצלמו כדמותו, בוודאי לא היה טיפש או נאיבי חס ושלום. אדם הראשון היה חכם הרבה יותר מכולנו. הוא ידע את הדברים לעומקם וראה מסוף העולם ועד סופו. אפשר לראות בפרשה שהשם יתברך מביא אליו את כל החיות שיקרא להם בשמות, והוא קורא להם בשמות על פי המהות הפנימית שלהם, כך שבוודאי שחכמתו הייתה מופלאה. אם כן זה נראה תמוה ביותר, שהרי כיצד יכול להיות שחטא?

צריך לדעת שלפני האכילה מהפרי האסור אדם הראשון היה עם יצר טוב בלבד בעוד שהנחש הערמומי שיחק בתפקיד היצר הרע. ההפרדה הייתה מוחלטת וברורה. לאחר שאכל מפרי עץ הדעת טוב ורע, הטוב והרע התערבבו ונכנסו לתוכו. הדעת היא החיבור לדברים וכך באמצעות האכילה האדם חיבר אליו את הטוב והרע. לכן פתאום הפריע לו שהוא ערום, לא משום שהוא הבין פתאום משהו חדש שלא ידע קודם לכן, אלא פשוט משום שנכנס בו יצר הרע שגרם לו לחשוב על היותו ערום בצורה מגונה ושלילית.

תארו לכם כמה יצר הרע רדום ישנו בעולם שאנו כלל לא מודעים אליו, כמו שאדם הראשון שראה רק טוב לא צפה את עוצמת היצר הרע שתפגע בו. פעמים רבות אנחנו נמצאים במצב מוגן מסוים ואז חושבים שאנו חסינים לכל. אבל אנחנו

לא מבינים שאם נעורר את היצר הרע שיכנס לתוכנו, אנו עלולים בקלות ליפול.

אדם יכול להרגיש שהוא שולט על יצרו, אבל אז הוא יצפה בטלוויזיה או ייצא למקום של פריצות, ופתאום בלי שירגיש היצר ישתלט עליו לגמרי. אדם יכול להיות החלטי ועקשן בעניין הערכים שלו, אבל אז הוא יתחבר לאנשים מסוימים ומתוך לחץ הסביבה הוא ישנה את כל העקרונות והתפיסה שלו. כשהיצר נמצא בחוץ, זה נראה לנו קלי קלות, אבל כאשר הוא נכנס לתוכו פתאום כל הכללים משתנים.

כל אחד חושב לעצמו שאם הוא היה עשיר, מצליח, בעל השפעה או בעל תפקיד חשוב, אז הוא היה מביא הרבה טוב לעולם. אבל אז כשאדם הופך לבעל כוח והשפעה על אחרים, פתאום הוא מתחיל לזלזל באנשים, פתאום הוא הופך לקמצן ואגואיסט, פתאום השוחד מעוור עיני חכמים. כי מקודם הוא ראה את היצר הרע מבחוץ, אז זה נראה לו קלי קלות להשתלט עליו. אבל כשהוא הכניס את היצר הרע לתוכו, אז פתאום הוא מבין שיש לו הרבה עם מה להתמודד. על כל אדם לעשות גדרות ולחשוב היטב לאן הוא מכניס את עצמו, כדי שלא ייתן ליצר הרע פתח להשתלט עליו.

לאחר שחטא, הקדוש ברוך הוא נתן לאדם הראשון הזדמנות לתקן את החטא כדי לחזור למצב הקודם בו היה נטול יצר הרע. כדי להגיע למצב הזה הוא צריך לברור את היצר הטוב מהרע שנדבק בו. אך בגלל שהמשימה הזו אינה פשוטה בכלל, התיקון התחלק לניצוצות וחלקיקים קטנים. מאדם הראשון יצאו צאצאים שמהווים חלק ממנו וכל אדם מבצע תיקון מסוים השייך לחלק שלו וכל התיקונים מצטרפים בסופו של דבר למערכת שלמה.

מאז ועד היום תפקידנו בעולם הוא לברר ניצוצות ולהפריד בין הקדושה לבין הטומאה. להבדיל בין הטוב והרע. לזהות את הנחש בתוך המעשים שלנו ולזכך אותם. לזהות את כל התאוות לעיניים שאנו כל כך רוצים להשיג למרות הרע שבהן, ולנסות לכבוש אותן. להוציא את הנחש מתוכנו, ולחזור להיות 'אדם' כמו שהיינו בגן עדן מקדם. כל בחירה בטוב מקרבת אותנו צעד נוסף לחיים הנפלאים בגן עדן, כמו שהיו לפני החטא.

כמו שטיח שמתלכלך ורוצים לנקותו, שבהתחלה מסירים את רוב הלכלוך בצורה קלה, לאחר מכן נדרש טיפול חזק יותר עם חומר מסיר כתמים ולבסוף צריך לשפשף חזק את כל הכתמים הקטנים שנדבקו חזק. כך גם התיקון שלנו, בהתחלה היה קל יחסית לתקן ואז גם אנשים חיו מאות שנים והיו מתקנים את הלכלוך הגדול שלא נדבק חזק. לאחר מכן ניתנה התורה ועם ישראל תיקן כתמים חזקים יותר שלא היה אפשר לתקנם קודם לכן. כעת בשלב הסופי אנחנו נאבקים עם כתמים קטנטנים ועקשניים שמסרבים לרדת. אנחנו חיים בכלבולים רציניים, הרע נחשב לטוב, הטוב נחשב לרע, קשה להפריד ולהבחין ביניהם, הכל משובש ומעורבב יחד וכמעט שאי אפשר לדעת מה נכון. אלו הבירורים האחרונים שנשארו לתיקון.

לאחר החטא, האדם הראשון נפל ממדרגתו ובעקבות כך הגיעו מוות וצרות לעולם. באותו רגע שחטא כנראה לא חשב על התוצאות ההרסניות של החטא, משום שהתאוה מעוורת. כשהיצר נמצא בחוץ והוא עטוף בעטיפה נוצצת, זה נראה שזה הדבר הכי טוב בעולם. פתאום חוקי האמת של התורה נראים מיושנים ומשעממים חס ושלום. אבל אז כשאנו הולכים אחרי היצר והתאוה השקריים, פתאום אנו מגלים שהם נוצצים רק מבחוץ, שאין בהם ממשות ורק הכנסנו את עצמנו לצרות גדולות.

גם אנחנו צריכים לחשוב על החיים שלנו ועל כל התאוות הסובבות אותנו. לחשוב האם זה באמת משתלם לוותר על השגות ועל התקדמות וצמיחה בשביל תאוה חולפת? לפעמים נראה שדווקא דבר מסוים שנוגד את ההלכה יביא לנו את האושר, שמהו שלא הולך עם דעת התורה הקדושה יביא לנו טוב, אלא שהכול נובע מתאוות שמעוורות אותנו ולא נותנות לנו לראות את כל הרע שהולך לבוא לאחר החטא. אילו אדם הראשון היה חושב מראש ויודע לאן אותו מעשה יביא אותו, בוודאי שלא היה מתקרב לחטא. אלא שכשהיצר הרע מפתה אותנו, פתאום רואים את השקר צבוע בוורוד ופתאום שוכחים מכל המציאות.

הטוב התערבב כל כך חזק עם הרע עד שאנו לא מצליחים לזהות מה זה טוב ומה זה רע. דברים גרועים נראים לנו כמועילים ודברים טובים נראים לנו

כמסוכנים. רק התורה הקדושה יכולה להסביר לנו מהו הטוב האמתי ומהו הרע האמתי, כיצד לנהוג בכל מקרה, ממה להתרחק ולמה לשאוף. המוסר והערכים נקבעים אך ורק על פי התורה הקדושה. כאשר אנו מדכאים את התאוות והולכים על פי ההלכה שמורה לנו את הדרך אל הטוב, אנו מתקרבים עוד ועוד לאותו גן עדן חלומי ממנו גורשנו ואלינו בע"ה במהרה עוד נחזור.

שבירת מיתוסים

מגיל צעיר אנחנו מתרגלים לעולם ולומדים להתקבע ולחיות בהרגלים שלנו. התרגלנו לעולם שאנו מכירים היום ולכל מה שלימדו אותנו וכולנו בטוחים שאין שום דרך אחרת לחיות. אלא שצריך לדעת שהעולם הוא לא הכרח של המציאות, אלא שכך רצה השם יתברך לברוא אותו. לצורך דוגמה, אילו השם יתברך היה רוצה לברוא עולם עם אנשים אדומים שרואים דרך האוזניים והולכים על הראש, אז כך העולם היה נראה.

כאשר הדברים אינם מסתדרים לנו, עלינו להבין שהבעיה נתונה בנו, בתפיסה המוטעית ובקיבעון שרכשנו. הרי מגיל אפס ההורים הראו לנו פרח ולימדו אותנו שקוראים לזה פרח. גם הגננת בגן לימדה אותנו שזה פרח, גם כל האנשים מסביב אישרו לנו את הדבר ובכל פעם שמישהו מדבר על פרח הוא קורא לו בשם הזה. אז עכשיו אם מישהו יראה לנו פרח ויגיד לנו שזה ג'ירפה, אז נבין שהוא משקר או שהוא משובש בשכלו. כי זה נוגד את התפיסה שעליה גדלנו. אבל אם מגיל אפס היו מחדירים לנו שג'ירפה זה פרח, אז היינו מקבלים את הדברים בהבנה ובאהבה.

הרי ישנם דברים מורכבים מאוד שאף אחד לא בדק וחקר ובכל זאת הוא סומך עליהם ובטוח שהם נכונים. כולנו יודעים שאנו שואפים חמצן שנותן לנו קיום ופולטים פחמן דו חמצני, למרות שאף אחד כמעט מעולם לא ראה או חקר את הדבר. אלא שכך מספרים לנו המדענים והדברים מקובלים עלינו. כך ישנם

פרטים רבים, חוקים שונים, תופעות שונות ולוגיקה שעליה מושתת העולם שכולם יודעים בכירור, למרות שהכול מבוסס על שמועות. כעת כולנו הפכנו להיות כמו פרופסורים שיודעים בדיוק כיצד מנוהל העולם, למרות שאין לנו שמץ של הבנה בנושא.

יוצא שכל התפיסה שלנו של העולם, היא רק מתוך מה שראינו, שמענו והתרגלנו אליו. אדם לומד משהו, שומע דבר חדש, רואה משהו, ולאט לאט זה מחלחל והופך לחלק מהתפיסה שלו. אין כאן שום דבר ברור ומוחלט, אלא רק הצורה שבה אנחנו קולטים את העולם דרך החושים שלנו ודרך ההבנה שלנו.

פרשת בראשית מחזירה אותנו לימים הראשונים של קיום העולם ושם אנו מקבלים רמזים שונים על כך שכל העולם נראה איך שהוא נראה רק מתוך שכך השם רצה ולא מתוך הכרח שכך חייב להיות. שום דבר אינו מוחלט ועם שאיפות ורצון טוב ניתן אפילו לשנות את המציאות. המציאות שלנו נובעת מתוך האמונה שלנו ואפשר בהחלט לשפר אותה ולעצב אותה כרצוננו, אם רק נלמד לצאת מהקיבעון ולפרוץ את הגבולות.

הפרשה מספרת לנו על בריאת האור ועל ההבדלה בינו לבין החושך ביום הראשון. תארו לכם שעד אז לא היה קיום לאור ולחושך. כלומר האור והחושך אינם מוכרחים ויכולה להיות מציאות ללא מושגים של אור וחושך. השם יתברך בוודאי לא מוגבל באור וחושך אלא ברא אותם בשביל העולם שלנו. אנו התרגלנו לעולם שכזה ולכן אם יספרו לנו שיתכן עולם אחר שאין בו מציאות של אור וחושך, אנו נגחך ונאמר מיד שזה לא יתכן. אך זה מה שהיה לפני שהעולם נברא.

מפליא לאחר מכן לגלות שביום הרביעי האלוקים בורא את המאורות, שהרי אם האור נברא ביום הראשון וכבר יש אור וחושך, אז מאין מגיע אותו האור לפני היום הרביעי בו נבראו המאורות? אלא שהאור שנברא לא היה צריך מקור כלשהו, מלבד הקדוש ברוך הוא כמובן שהוא המקור לכל. האור היה אור רוחני שיכול להאיר גם ללא עזרה של מאורות גשמיים. לא צריך את השמש כדי לקבל אור. אילו היו אומרים לנו שישנו אור כלשהו ללא כל מקור תאורה מוחשי, היינו חושבים שזו בדיחה, אבל כך היה.

ביום הרביעי המאורות נבראו מסיבה אחרת: "להבדיל בין היום ובין הלילה והיו לאותות ולמועדים ולימים ושנים". תפקיד המאורות הוא ליצור את הזמן שנוכל לספור ימים ושנים. יוצא מכאן שגם הזמן הוא נברא ויכולה להיות מציאות ללא זמן.

התורה מספרת על דברים נוספים רבים שנבראו במהלך ששת ימי בראשית. האדם שהיה מורכב מזכר ונקבה ביחד ורק לאחר מכן הופרד לשתי ישויות נפרדות, הבושה שלא הייתה משום שתפיסת המציאות שלהם הייתה שונה לגמרי לפני חטא עץ הדעת טוב ורע, האדמה שהייתה מצמיחה בקלות מבלי שנצטרך לעבוד אותה וכו'. כך דבר אחר דבר נברא והשתנה עד שקיבלנו את המציאות שאנו מכירים היום. לנו זה נראה שזו האפשרות היחידה של קיום העולם, אבל בשביל השם יתברך הכל אפשרי.

כמעט כל אחד שנשאל אותו היום האם תיתכן מציאות שונה מזו שאנו מכירים, יענה שאין שום סיכוי בעולם. אין שום אפשרות לעולם שונה ממה שאנו מכירים היום, אולי אפשר קצת להתקדם עם המצאות וחידושים, אבל אין אפשרות לשנות מציאות או חוקי טבע. אך אם ננסה לקרוא בין הפסוקים הכתובים נגלה שכל המציאות שלנו אינה הכרח כלל, אלא הכל מותאם לעולם שלנו על פי רצון השם יתברך.

השם יתברך יכול היה לברוא עולם שבו לא צריך חמצן בשביל לנשום, שהזמן הולך בו לאחור, שלגנוב ולרצוח זה דבר טוב, שתולעת תהיה חכמה יותר מהאדם או שאפשר לשמוע ללא אוזניים. הקדוש ברוך הוא החליט לברוא את העולם שאנו מכירים היום מסיבות עליונות וחקק בו חוקי טבע שונים, אבל בוודאי שזה לא הכרח ואם ירצה בכך הוא יכול לשנות את הכול ללא הגבלה.

האמונה שלנו לפעמים קצת חלשה, ולמה שאנו לא מכירים מפאת חוסר ידיעה והשגה אנו נוטים לחשוב שאין לו אפשרות קיום. אך אנו צריכים להבין שאנו נמצאים בתוך עולם עם כללים שנכתבו בשבילנו מתוך רצון השם ולא מתוך הכרח. לקדוש ברוך הוא אין שום הכרח וכל המציאות שאנו מכירים היא כי כך הוא רצה. אנו רואים דרך העיניים ושומעים דרך האוזניים לא משום שאין

אפשרות אחרת, באמת ניתן לראות ולשמוע גם ללא אלו, אך במציאות הנוכחית שאנו מכירים כך העולם מתפקד. כוח המשיכה, חוקי הפיזיקה השונים, משוואות מתמטיות, היגיון ושאר חוקים מתפקדים רק בעולם הזה ולשם כך הם נבראו, השם יתברך אינו מוגבל בחוקים האלו שברא והוא יכול לשנות אותם כרצונו בכל רגע.

הבעיה היא שמרוב שהתרגלנו לחוקי העולם, אנו בטוחים שאין שום אפשרות אחרת. לכן כאשר ידברו איתנו על העולם הבא, על תחיית המתים, על גוף ונשמה, על משיח שיבוא, על עולם ללא זמן וחומר או על שאר דברים שאנו לא מכירים מתוך המציאות שלנו, הכל יישמע לנו טיפשי כמו סיפורי אגדות לילדים.

לפעמים אנו שומעים על נסים ונפלאות שעשו חכמים, שומעים על מדרשים ואגדות חז"ל, או קוראים בתורה על דברים שלא מסתדרים לנו עם תפיסת המציאות של ימינו, ואז בהינף יד שוללים את הכל מתוך זלזול חס ושלום. אם יאמרו לנו שפעם אנשים חיו מאות שנים נאמר שזה לא יתכן. אם יאמרו לנו שנה בנה תיבה זה יצחיק אותנו. מן שיורד מן השמיים נשמע לנו כמו אגדת ילדים. אך כל זה רק מתוך הקיבעון שהתרגלנו אליו.

אם מגיל קטן היינו מתרגלים שמן יורד מן השמיים, אז זה בכלל לא היה נראה כמו נס. הרי הגשם שיורד מן השמיים כלל לא מפליא אותנו ונראה לנו כמובן מאליו. אם מים יכולים ליפול מהשמיים, אז למה נראה לנו שהמן לא יכול ליפול משם? אלא שהרגילו אותנו מגיל קטן שהגשם כן יורד מהשמיים, אבל את הלחם צריך להכין. אין בזה היגיון אלא רק הרגל. אם היינו מתרגלים שהגשם גדל על העצים, זה בכלל לא היה מפליא אותנו. כל המציאות שאנו מכירים היא כמו אגדה, רק שהיא זו שנבחרה לשמש אותנו כעת ואליה התרגלנו. אם השם יתברך יבחר לשנות את המציאות, מיד היא תשתנה כמו שקרה ביציאת מצרים ובמיליארדי נסים המתרחשים יום יום לנגד עינינו מבלי שנייחס להם חשיבות רבה.

האם אלוקים יכול לברוא אבן כבדה שהוא לא יכול להרים?

השאלה הזו עולה בוויכוחים רבים על יסוד האמונה. לכאורה, נראה שאם

הבורא יכול לברוא סלע כל כך כבד שהוא לא יכול להרים, אז הוא כביכול מוגבל משום שהוא לא יכול להרים אותו. מצד שני, אם הוא לא יכול לברוא סלע שזוה, אז שוב הוא מצטייר כמוגבל כי הוא לא יכול לברוא אותו. זה נראה כמו טיעון טוב בכדי להתחמק מעול מצוות, אבל אם ננתח את השאלה יותר לעומק, נגלה שהשאלה עצמה היא מוטעית מיסודה.

ננסה לפרק את השאלה: הבעיה שכביכול מוצבת מול הבורא והופכת אותו בשכלנו למוגבל, היא הכובד של אותה אבן. שהרי אנו מנסים למצוא את הנקודה בה לכאורה משקל האבן יהיה כבד מדי מכדי שהבורא יוכל להרים. אבל אם נתבונן קצת יותר לעומק על הדברים, נגלה שהבורא הוא הכל. כאשר אנו מגדירים אותו כ"כל יכול" הכוונה היא למי שברא את הכל, נותן כוח לכל וכל הכוחות כולם כפופים לו. הוא נותן כוח וחיות לאבן ולכוח המשיכה, הוא מגדיר את הכובד או את היכולת והוא כל דבר שקיים בעולם.

אז אם ננסה לפשט את השאלה, נגלה שבעצם אנחנו שואלים אם הבורא חזק יותר מעצמו, שהרי הוא נותן את המסה לאבן, הוא מפעיל את כוח הכבידה, הוא ברא חוקי היגיון בעולם והוא זה שצריך כביכול להתמודד מול הכוחות של עצמו כאשר הוא מנסה להרים את האבן. השאלה הזו כמובן טיפשית, שהרי הסתירה קיימת בגוף השאלה ולא מפחיתה כלל מערכו של הבורא. זה כמו לשאול אם הבורא יכול לנצח את עצמו בתחרות ריצה או אם הבורא חכם יותר מעצמו. זה לא פרדוקס מורכב, אלא הלבשת הסתירות מההיגיון שאנו מכירים בחיים שלנו לבורא הכל יכול.

הקדוש ברוך הוא אינו מוגבל כלל. אין לו חוקים שחלים עליו. אין דבר ש"כבד" בשבילו ומצד שני גם אין דבר ש"קל" בשבילו, כי כל אלו מושגים שקשורים אלינו לאחר שהגביל אותנו בחוקים כמו כוח הכבידה, מסה וכו'. הוא מופשט מכל המושגים האלו והוא זה שברא ונותן את הכוח למושגים האלו.

יוצא שהדבר היחיד שלא מסתדר בכל השאלה הזו, הוא ההיגיון המוגבל שלנו. זה כמו שילד קטן שאפילו לא למד עדיין חשבון יחשוב שאיזה פרופסור לפיזיקה טועה בדבריו ושהכול קשקוש, משום שהוא לא מצליח להבין את כל הנוסחאות

שאותו פרופסור כותב והן נראות לו לא הגיוניות כל כך. אמנם זה באמת נראה לאותו ילד כמו דבר לא הגיוני, אך זה רק מתוך ההיגיון המוגבל שלו, זה בוודאי לא אומר שזוהי המציאות האמתית.

כשמייחסים את השאלות האלו לבני אדם המוגבלים באותו היגיון חסר, ניתן להבין את הפרדוקס. אבל בהתייחסות לבורא, אין לשאלות כאלו כל משמעות, הרי כל החוקים שלנו כלל לא חלים עליו. הבורא הוא כל יכול, וככזה הוא גם יכול לבטל את כל חוקי ההיגיון והפרדוקסים השונים.

אמונה קובעת מציאות

חשוב לדעת את הדברים כדי לחזק את האמונה. האמונה היא בדיוק ההפך מכל ההרגלים שאליהם התרגלנו, כי אם אנו מאמינים רק במה שאנו רואים, אז אין לנו אפשרות להתקדם ולעשות שינוי. אין שום תקווה לעתיד ומה שהיה אתמול יהיה גם מחר. רק כאשר אנו מחזקים את האמונה שאפשר לשנות ולעצב מציאות חדשה, אז באמת נוכל לעורר שינוי. כל התקדמות שהושגה אי פעם בעולם התחילה מאמונה שהדבר אפשרי.

צריך לזכור את הדברים במיוחד כאשר אנו מתפללים, שהרי אם מראש לא נאמין שקיים סיכוי לצאת ממחלה מסוימת, להביא ילדים לעולם, למצוא זיווג, פרנסה או לקבל כל ישועה אחרת שאנו זקוקים לה, אז כיצד תעזור לנו התפילה? אם נהיה בטוחים שהמזל הרע רודף אותנו ואין לנו שום תקווה, אז נחסום את עצמנו לקבלת הדבר שאנו רוצים. אנו מוכרחים להאמין שכל המציאות יכולה להשתנות ואין שום דבר "קשה" בשביל הקדוש ברוך הוא. גם אם בדרך הטבע אין לנו כל סיכוי וגם אם עד היום היה כך, האמונה שלנו והתפילה בכוונה יכולות לשנות את כל המציאות.

הקיבעון והשגרה הם האויבים החזקים של האדם. הטבע הוא ההסתר של המציאות האלוקית בעולם. כאשר אדם מאמין במה שמשמיעים לו בחדשות, מאמין בחוקי הפיזיקה, מאמין בתרופות ורופאים, מאמין במנהל שמשלם את המשכורת ומאמין בכל הדברים הגשמיים שקיימים בעולם, אז זה שואב לו את הכוח האמתי והוא לא מצליח להאמין בכוח העליון שמקיים ונותן את הכוח לכל

הכוחות האלו.

מי קבע למשל שהשמן הוא חומר דליק והחומץ אינו דליק? בגמרא מסופר על בתו של רבי חנינה בן דוסא שהדליקה בטעות חומץ והוא דלק במשך כל השבת. כי אם מאמינים שהשם יתברך נותן את הכוח לחומר לדלוק ולא החומר עצמו מכיל את הכוח, אז אפשר לגרום לכל חומר לדלוק שהרי אין שום הבדל בין השמן לבין החומץ.

מי קבע שלחול יהיו תכונות של חול? איך יתכן שהוא הופך לזוככית? למה לקמח שנטחן מצמח שנקרא חיטה יש תכונות נפלאות שהוא יכול להתגבל עם מים ולהפוך לבצק ולאחר אפייה להפוך ללחם משביע? מי הכניס את התכונות ואת כל הוויטמינים בכל הצמחים והמזון שאנו אוכלים? כל המציאות הזו היא הבריאה הנפלאה של השם יתברך. אין בזה היגיון, זה בסך הכל חוקים שהשם חקק בעולם. אם תהיה לכך סיבה מספיק טובה, אין שום בעיה לקדוש ברוך הוא לשנות את המציאות בשבילנו כמו ששינה לרבי חנינה בן דוסא, או כמו ששינה אותה לרבי שמעון שצמח לו עץ חרובים ומעיין, או כמו ששינה אותה לשרה אמנו שהייתה עקרה ללא רחם ובכל זאת הולידה בגיל תשעים, או כמו שעשה לרבים אחרים במשך כל הדורות החל מאדם הראשון ועד לימינו.

כל מה שצריך הוא להאמין, להבין שהכול אפשרי וניתן לשנות מציאות. להבין שהשם אוהב אותנו ויש לו כוח לעשות הכל. לצאת מתוך המציאות הגשמית שלנו שאומרת שזה לא אפשרי ואין שום סיכוי ולהבין שהשם יתברך ברא את הכל ויכול לשנות את הכל כרצונו. גם אם הדברים נראים בלתי אפשריים, צריך לדעת שהכול אפשרי. גם אם המציאות שהתרגלנו אליה מראה לנו שאין סיכוי, צריך לדעת שרק השם יתברך קובע את המציאות. ככל שנאמין פחות בטבע סביבנו ונחזק את האמונה רק בקדוש ברוך הוא, כך נזכה בעזרת השם יתברך לשנות את המציאות כרצוננו ולטובתנו.

לא צריך לתת דין וחשבון לכל אחד

אדם וחווה קיבלו ציווי אלוקי, לא לאכול מעץ הדעת טוב ורע. אבל אז הנחש מגיע אל חווה ופותח איתה בשיחה קנטרנית שסוחפת אותה עד שהיא עוברת על הציווי האלוקי החשוב. צריך להבין שחטא האכילה מעץ הדעת התחיל הרבה לפני שחווה אכלה ממנו, הוא התחיל כאשר הנחש פיתתה אותה להיגרר לשיחה ולענות לשטויות שהוא אומר לה. תארו לכם כמה כאב ראש היה יכול להימנע אם רק חווה הייתה מחליטה לסיים את השיחה עם הנחש במקום להמשיך להצטדק ולענות לו.

הנחש אמר לחווה שהשם ציווה אותם לא לאכול מכל עץ הגן. ואמנם הדבר לא היה נכון, וגם חווה וגם הנחש ידעו זאת, אלא שהוא ניסה להיכנס איתה בדברים. חווה כנראה הרגישה צורך להגן על עצמה או על הציווי של הקדוש ברוך הוא, ולכן העמידה את הנחש על טעותו. היא הסבירה לו שזה לא מה שהוא חושב, שכן מותר להם לאכול מכל העצים בגן ורק מעץ הדעת אסור להם לאכול. וכך היא חשבה שהוכיחה לנחש את הטעות.

אלא שהצעד הזה היה פתיחת מנגנוני ההגנה שלה ותחילת הנפילה. זה לא באמת משנה מה היא ענתה לנחש, העיקר שהיא ענתה לו. מכאן ישנו פתח לנחש להמשיך ולפתות אותה. כעת היא נמצאת בהקשבה מלאה ויש לה צורך להוכיח לנחש את האמת ולהצטדק בפניו.

מכאן גם היא עצמה הופכת לפגיעה יותר. שהרי אדם לא מרגיש צורך להצטדק בפני אנשים נחותים ממנו, אלא בפני אנשים בעלי כוח שהוא מנמיך את עצמו מולם. העבד מרגיש צורך לתרץ את מעשיו בפני המלך, המלך לעומת זאת עושה מה שהוא רוצה בלי לתת דין וחשבון. ברגע שהנחש קיבל מעמד גבוה וכוח, הרבה יותר קל לו להשפיע, לפתות ולהחטיא.

כולנו מגיעים למצבים האלו לפעמים. מישוהו זורק לנו איזו הערה טיפשית ולא

נכונה שמקפיצה אותנו, ואנו מרגישים שאנו מוכרחים להגן על הכבוד שלנו או של אחרים ולהצטדק בפני אותו אדם. כשאנו עושים זאת, אנו לא שמים לב שהפכנו את אותו אדם לבעל שליטה ואת עצמנו לעבדים הכפופים לו. אם ניקח ברצינות כל הערה של אחרים, ניתן להם כוח. אפשר לראות את זה היטב בילדים קטנים שרבים על כל הערה של חבר ומושפעים מאוד מהסביבה וממה שאחרים חושבים. כמובן שלפעמים זה מועיל וטוב, רק שצריך לבחון היטב למי אנו נותנים את הכוח להשפיע עלינו.

תארו לכם שמישהו רוצה לצחוק על חשבון חברו, ומקניט אותו שהוא פחדן ושאינו לו אומץ לקפוץ לתוך שלולית של בוץ. תארו לכם שבמקום להתעלם ממנו, הוא ירצה להוכיח לו שהוא אמיץ. ואז הם יביאו את כל החברים והמכרים לצפות, וברגע השיא הוא יקפוץ בגבורה לתוך אותה שלולית.

אותו אדם ייצא מאותה שלולית בוץ עם חיוך גדול של ניצחון על פניו. אבל עד מהרה הוא יראה את חברו שמתגלגל מצחוק, ואז יבין שהוא בעצם המפסיד הגדול. אותו אדם שחשב שהוא מפגין אומץ יגלה שצחקו עליו והשפילו אותו. הביאו אותו להתלכלך והפכו אותו לבדיחה. הכל התחיל מכך שרצה להצטדק בפני כולם. שהוא חשב להוכיח לכולם ובסוף גילה שכלל לא הבין את המשחק האמתי.

הנחש קינא באדם וחווה, הוא רצה להפריד ביניהם ולעשות רע. הוא לא היה טיפש, הוא ידע היטב שמותר להם לאכול מכל עצי הגן חוץ מאחד, אלא שכדי לשלוט על חווה כדי לפתות אותה היה לו צורך להגזים ולהקציץ. הוא ניסה להרחיק את חווה מאמונה בכך שאמר שהקדוש ברוך הוא אוסר להם הכל.

חווה הרגישה צורך להצטדק ולשמור על האמונה שלה, אז היא הסבירה לו שהקדוש ברוך הוא התיר להם לאכול מכל עצי הגן חוץ מאחד. באותו רגע, חווה הפכה להיות כפופה לנחש שמוביל את השיחה. הרי אם היא ניסתה להצטדק בפניו, זה אומר שהיה חשוב לה להצטדק, שהנחש יבין את האמת וכאילו ייתן לה אישור להמשיך להחזיק בשמירת המצווה שלא לאכול מעץ הדעת. היא הפכה את הנחש למעין שופט שקובע אם מה שהיא עושה זה בסדר או לא. היא שמה אותו

בעמדת מפתח בדרגה בכירה. במקום זה, היא יכלה לסיים את הכל בצורה פשוטה הרבה יותר. כאשר הנחש העיר את ההערה שלו, היא יכלה פשוט לומר לו באסרטיביות ובצורה החלטית שזה לא עניינו ולהמשיך בדרכה. מי אמר שאנו צריכים לתת דין וחשבון לכל אחד?

את העניין הזה כולנו רואים בחיי היום יום שלנו. אנשי מכירות רודפים אותנו יום יום מתוך חוצפה ועזות להתערב בחיים הפרטיים שלנו וכאילו מחליטים בשבילנו שהמסלול או החברה שאנו נמצאים בהם כעת הם אינם טובים בשבילנו. כאילו שהם יודעים טוב יותר מאיתנו מה טוב בשבילנו או אילו החלטות לקבל בחיינו.

בני זוג עוברים את זה בלי סוף כאשר ההורים, בני משפחה וחברים מתערבים בעניינים שבין הבעל והאישה, כאילו שהם מבינים טוב יותר מבני הזוג ויכולים להחליט את ההחלטות בשבילם. כמעט בכל מפגש עם מכר או עוברים את התהליך הזה. שואלים אותנו שאלות ואנו צריכים להשיב עליהן כאילו שאנו במבחן שאנו מוכרחים לעבור כדי לרצות את אותו אדם ששואל. אנו מנסים להישמע חכמים ומוצלחים ולפעמים גם מנפחים קצת את הדברים מעבר לאמת.

אם אנו מרגישים שאנו מוכרחים לרצות את אותו אדם, זה אומר שאנו נותנים את השליטה לאותו אדם ואנו מחכים שיאשר לנו שמה שאנו עושים זה בסדר. לאחר שאנו נותנים שליטה לאדם כלשהו על דבר הקשור אלינו, יהיה לנו קשה מאוד להרגיש טוב בדרך שונה משלו. יהיה לנו קשה ללכת בניגוד לדרכו, גם אם הדרך שלנו הרבה יותר טובה משלו.

תארו לכם זוג נשוי טרי שמאוד מעריכים ואוהבים זה את זה. כמו כולם, לכל אחד יש את היתרונות והחסרונות שלו, והאישה הצעירה עדיין לא למדה לבשל ולכן לבינתיים הם קונים אוכל מוכן. זה לא הפריע לבעלה שמאוד אוהב את אשתו והוא אפילו נהנה מהאוכל המוכן. תארו לכם שכעת הבעל נמצא עם חברים שמספרים לו שהדבר הכי חשוב באשה זה שהיא תכין אוכל טעים. לאחר חצי שעה שכולם מדברים על זה, הבעל כבר מרגיש אחרת לגמרי. פתאום הוא זרוק לאשתו כל מיני עקיצות, כל דבר קטן יכעיס אותו, ומדי פעם הוא יקפיץ את

העניין לאוויר בהאשמה שהיא לא בסדר כי היא לא יודעת לבשל.

תארו לכם שאותו בעל יגיע להורים שלו ויטעם מהמעדנים של אמא שלו, ולאחר שהוא יאמר לאמו כמה האוכל שלה טעים, היא מיד תאמר לו משהו בסגנון: "למה אשתך לא מבשלת לך אף פעם?". מיותר לציין שכאשר הבעל יחזור לביתו, תיפתח שם מלחמת עולם. לא מוכרחים לקבל כל דבר שאומרים לנו. לא צריך לתת לכולם כוח ושליטה עלינו. החיים שלנו הם העניין הפרטי שלנו ואנו לא חייבים לתת עליהם דין וחשבון לכל אחד.

הדברים האלו מתרחשים בכל יום בצורה כזו או אחרת מבלי שנשים לב. כמובן שהפרטים קצת שונים אצל כל אחד, כמובן שזה לא רק במסגרת הנישואין אלא במסגרות שונות, אבל העניין הוא זהה ומוכר. אם הבעל היה מתעלם מדברי החברים ומדברי אמו, הוא היה המאושר באדם עם נישואיו. מתוך המחשבות והרגשות האישיים של אחרים, הוא מוכן להרוס את הבית שלו. החדירו לו רגש עוין מבלי שהוא ישלוט על כך. כי הוא מרגיש שהוא צריך לרצות את החברים ואת אמו במסגרת הנישואין שלו.

הדבר נפוץ במיוחד אצל חוזרים בתשובה שמרגישים תמיד צורך להצטדק על הכיפה שבראשם או על הברכה שמברכים לפני שאוכלים. מתוך הרבה מאוד יהודים שרוצים לעשות תשובה רק מעטים מצליחים. הסיבה לכך היא בדיוק אותו עניין שאנו מדברים עליו. כי החברים יצחקו ויגידו "מה, השתגעת?!", ההורים יסבירו שזה לא כדאי כי "לדתיים אסור לעשות שום דבר והם חיים בבועה בלי קשר עם העולם החיצוני", המכרים שרואים כיפה ישר דואגים לשאול "מה קרה? מישהו נפטר?" וכך לכל אדם מהסביבה יש את ההערות שלו. הרי זה ברור שמתוך הסביבה הרחוקה מתורה ומצוות, בוודאי שכמעט כולם יחשבו בצורה שלילית על העניין. אבל השאלה היא אם אנחנו רוצים לרצות את כולם ולתת להם לקבל את ההחלטה בשבילנו? או שנרצה לבחור את הבחירות הפרטיות שלנו מבלי לתת דין וחשבון לאחרים?

לפעמים מתוך ההקנטות שמקבלים החוזרים בתשובה מהמכרים השונים, הם מרגישים שהם עושים משהו לא בסדר שהם שמים כיפה על הראש וכעת הם

מוכרחים להתנצל ולהסביר את עצמם בפני כולם. במקום להרגיש גאווה בקיום המצוות ושאותם אנשים שפרקו עול שמייים מעליהם יתביישו שהם רחוקים מהשם יתברך, אנחנו נותנים להם את הכוח להרגיש שכאילו הם הטובים ודווקא אנחנו אלו שעושים משהו לא בסדר. כאילו שלהיות קרובים לתורה הקדושה ולקדוש ברוך הוא זה סוג של מסכנות חס ושלום.

פתאום הם מתחילים להמציא תירוצים על הכיפה, שהם רק מנסים את זה, או שזה בשביל המזל כדי להצליח במבחן או תירוצים שונים אחרים. כל התירוצים האלו מביאים אותנו לתבוסה. שהרי גם אם התירוצים נכונים, עצם העניין שאנו צריכים לתת דין וחשבון על האמונה שלנו לאחרים היא הניצחון שלהם וההפסד שלנו. כאילו שאנו מבקשים מאחרים אישור, כאילו שאנו מתחננים לאנשים סביבנו: "בבקשה תגידו לנו שמותר לנו לחזק את האמונה וללכת בדרך התורה".

כולנו מרגישים צורך להצטדק כדי לצאת טוב בעיני אחרים. אבל האמת היא שאנו צריכים ללכת עם האמת ולעשות מה שבאמת טוב בשבילנו. שיגידו מה שהם רוצים, אנחנו לא צריכים להצטדק ולחנך אותם, לא לפחד מהם ולא לנצח אותם. אנחנו צריכים לדאוג לעצמנו. כמובן שזה לא אומר שכולם טועים ושלא צריך להקשיב לאף אחד אף פעם, שהרי זה יביא אותנו לחיות בטעויות של עצמנו בלי להרגיש בהן. זה רק אומר שצריך לחשוב היטב למי אנו נותנים כוח השפעה עלינו ובאיזה מצב.

צריך לדעת שאדם שלומד אצל מדריך מסוים נותן לו כוח רב. הוא לא שם לב לכל דבר שהוא לומד ממנו. כאילו שבהתחלה הוא נתן לתת המודע שלו אישור לקלוט את הכל ואז בלי שום סלקציה כמעט הכל נכנס לתוכו. האדם מחליט מראש אם לתת את אישור הכניסה או לא.

כך למשל אם ילד קטן ינסה ללמד אותנו משהו, אז הסלקציה של הדברים במוח לא תאפשר לדברים להיכנס, כי נהיה בטוחים שאנו יודעים טוב יותר. אבל אם רופא למשל יסביר לנו על מחלה מסוימת, אז נקבל את הכל בלי שום פקפוק. הם יכולים לומר לנו את אותם הדברים, אבל הכל תלוי במשקל ובחשיבות שאנו נותנים לאותו אדם.

לפעמים שומעים על אנשי מיסטיקה, מקובלים, מגידי עתידות, פותחי מזל וכו'. אנשים חושבים שאם ילכו אליהם הם יסדרו להם את כל החיים. הבעיה היא שמרוב שמועות הם נותנים משקל רב וכוח עצום לאותם אנשים, כך שכל מילה שיוצאת מפיהם נחקת בלבם. אמנם ישנם רבנים חשובים שכדאי וראוי לקבל מהם ברכה ויעוץ, אבל הרוב הגדול של האנשים האלו מדברים שטויות ורק אנחנו הם אלו שנותנים להם את הכוח מתוך אמונה בכל מה שהם אומרים.

מתוך מחשבה שאותו אדם שעומד מולנו הוא חשוב ויודע את הפתרון לכל החיים שלנו, אנו סומכים עליו ומקבלים את כל מה שהוא אומר בלי לחשוב. מיותר לציין שזה דבר מסוכן שעלול לעשות נזק רב לחיינו.

אנשים רבים חושבים שהחדשות מכילות עובדות מוצקות. אדם יכול לקרוא כתבה "עובדתית" בעיתון מסוים ולקבל תפיסה מסוימת שנובעת מהדעות של הכתב. אדם ששומע חדשות מקבל על הדרך את כל המחשבות והרגשות של מגישי החדשות ושל כל הכתבים שעסקו בעניין. אדם שצופה בטלוויזיה מקבל תפיסת עולם שקרית ורגשות דמיוניים שנתפסים אצלו בתור אמת מוחלטת. כי ברגע שהאדם נותן כוח לדבר, אז הוא מקבל ממנו את הדברים בלי אפשרות לבדוק אם זה נכון או טוב.

הנחש הוא היצר הרע

יותר מכל, הנחש מייצג את היצר הרע. מאנשים זה עוד קל יחסית לברוח ולהימנע מלהכניס אותם לחיים הפרטיים שלנו, אבל את היצר הרע שנמצא בתוכנו הרבה יותר קשה להשתיק. עלינו לברוח ככל שאפשר מלנהל משא ומתן עם היצר הרע. לא פעם היצר הרע ישאל אותנו מדוע אנו עושים כך וכך. אם נחליט לענות לו ולהצטדק, זו תהיה תחילת הנפילה שלנו. יצר הרע מנסה להיות חבר שלנו, להחדיר לנו מחשבות ולקבל בשבילנו החלטות. חשוב ללמוד לזהות את הדברים כדי להצליח בע"ה להתגונן מפניו. כמו הנחש, גם היצר הרע ינסה בכל כוחו להכניס לנו סערת רגשות כדי לבלבל אותנו, כך שניתן לו לקבל את ההחלטה במקומו. אך אם נהיה בשליטה ובמודעות, נוכל להתגבר עליו.

חשוב לזכור תמיד שאנחנו מספיק חזקים ונבונים כדי לקבל את ההחלטות

שלנו בעצמנו. אין כל רע בהתייעצות עם אחרים, אבל כל זה בתנאי שאנו הם השולטים במצב ולא גורמים חיצוניים המשפיעים עלינו. לאנשים חשובים ומכובדים יש יועצים, ואותם אנשים יודעים שהם יכולים להיעזר בהם, אך הם יודעים היטב שהם אלו שבשליטה והם מקבלי ההחלטה לבסוף. הם יודעים שאותם יועצים כפופים להם והם יועצים בלבד שאפשר גם לדחות. אם היועצים משפיעים על הבחירה האישית שלנו, אם אנו מוכרחים לתת להם הסברים מפורטים על מדוע אנו חושבים איך שאנו חושבים ומדוע אנו מחליטים מה שאנו מחליטים, אז הם כלל לא יועצים, אלא הם השולטים שקובעים.

השם יתברך ישמור אותנו מלתת דין וחשבון למי שלא צריך לתת לו, מלעשות פשרות ולנהל משא ומתן עם היצר הרע, ויזכה אותנו לחיות באמונה וביטחון רק בו יתברך, כך שניתן דין וחשבון על כל המעשים שלנו רק לו.

פרשת נח

האם אפשר להיות צדיקים?

פרשת נח מתחילה בתיאור של נח: "איש צדיק תמים היה בדורותיו..." (בראשית ו', ט'). הגמרא מסבירה לנו שאפשר לדרוש את התיאור "בדורותיו" לשבח או לגנאי.

אפשר להסתכל על זה כשבח עצום, שלמרות הרוע שבדור שלו הוא החזיק מעמד ולא נסחף עם כולם. אם כולם בדורו היו רשעים והוא הצליח להיות צדיק, אז על אחת כמה וכמה אם היה בדור של צדיקים היה נחשב לצדיק עצום אפילו יותר. אבל אפשר להסתכל על זה גם כגנאי, כי אמנם ביחס לדור שלו הוא היה צדיק, אבל זו לא חכמה להיחשב צדיק ביחס לרשעים גמורים. אם היה בדורו של אברהם, לא היה נחשב לכלום.

אבל לא משנה איך נסתכל על זה, בין לשבח ובין לגנאי, בכל אופן נח בוודאי היה צדיק וראוי לשבח. גם אם בדורו של אברהם לא היה נחשב לכלום, בכל זאת בדורו שלו כן הגיע למעלה גבוהה מאוד כפי שאפשר לראות בפרשה שוכה לכל מה שזכה. בכל צד שנסתכל על הדברים אפשר לראות כאן הזדמנות להתעצמות רוחנית לכל אחד ואחת מאיתנו. כל אחד מאיתנו יכול להפוך להיות לאיש צדיק תמים בדורותיו. זה אמנם נשמע בשמיים, אבל פרשת נח מלמדת אותנו שזה נמצא בידיים של כל אחד מאיתנו.

הרי גם מי שדורש את זה לשבח וגם מי שדורש את זה לגנאי לומד את זה מאותו מקום. מעניין היחסיות של נוח ביחס לדורו. כל מה שצריך כדי להיות צדיק תמים בדור שלנו הוא ללכת בדרך טובה באופן יחסי. לא צריך להפוך להיות כמו משה רבינו. אם נתעלה מעט מעבר למקום הרוחני שלנו, אם נתעלה מעט ביחס לסביבה בתחום מסוים או אם נתעלה מעט באופן יחסי למצבים השונים שפוקדים אותנו, נוכל להגיע לרמות רוחניות עצומות.

צריך לדעת שאדם נמדד בצורה יחסית. הוא נמדד ביחס לכוחות הנפש שניתנו לו, ביחס לעוצמת היצר הרע שבתוכו, ביחס לחברה בה הוא נמצא וביחס לעוד המון גורמים. אדם פשוט שעובר ברחוב ונראה כאדם רגיל יכול להתגלות כצדיק עצום בשמיים כי למרות הפשטות שלו, ביחס לכוחות הנפש וביחס למדדים האישיים שלו ההישגים שלו גבוהים ביותר.

תארו לכם שאדם נמצא בסביבה בה כולם עושים עבירות. כעת לאותו אדם יש הזדמנות פז להפוך לצדיק. כל מה שהוא צריך לעשות זה להימנע מאותן עבירות של כולם ואז הוא יחשב צדיק באותו מקום. אם אנשים מקיימים מצוות, אבל לא לומדים תורה באזור מסוים, אז כעת הוא יכול ללמוד תורה ולקבל שכר כנגד כולם. אם לומדים תורה אבל מזניחים נושא מסוים (למשל הלכה, מוסר וכו'), אז אפשר להשקיע דווקא באותו נושא ולקבל כוחות נפש עצומים.

כמובן שלא צריך לחפש מקומות לא טובים להיות בהם, שהרי המקום עצמו משפיע על האדם ועלול לגרום לו נזק ולהחליש אותו רוחנית. אבל כל אדם צריך להסתכל על הסביבה בה הוא נמצא ולהתבונן מה טעון שיפור. באיזו מצווה מזלזלים? אילו עבירות נהפכו להרגל? דווקא בדברים האלו יש פוטנציאל עצום להתעלות רוחנית.

בגמרא מופיעים סיפורים רבים על תנאים ואמוראים קדושים שכל חייהם תורה וגם הקטן שבהם יכול להחיות מתים. למרות זאת ישנם דיונים רבים ביניהם שהאחד שואל את השני האם הוא מזומן לחיי העולם הבא, או שואל אותו במה האריך ימים וכו'. לכאורה השאלות האלו תמוהות לגמרי, שהרי מדובר על אנשים קדושים עליונים, ברור שהם יאריכו ימים ויזכו לחיי העולם הבא בזכות התורה הקדושה שמגנה עליהם. בשביל מה צריך בכלל לשאול דבר כזה שכל כך מובן מאליו?

אבל התשובות לשאלות האלו תמוהות אפילו עוד יותר. פתאום אותם תנאים קדושים מספרים על איזה מקרה פשוט שקרה להם פעם ושם הם עמדו באיזשהו ניסיון, או מביאים איזו מצווה פשוטה או חומרה כלשהי שלקחו על עצמם ומכאן לכאורה קיבלו את אריכות הימים או זכו בחיי העולם הבא. זה נראה לא מובן

בכלל. כאילו שכל החיים שלהם לא עשו שום דבר טוב מלבד איזו מצווה אחת קטנה או איזו הנהגה טובה שלקחו על עצמם. תארו לכם שגדול הדור של ימינו יהרהר לעצמו האם הוא מזומן לחיי העולם הבא ואז ייזכר שפעם עזר לאיזה זקן לחצות את הכביש. האם זה מה שמכריע את הכף? הרי כל חייו מלאים תורה ומצוות! האם מה שמביא אותו לחיי העולם הבא זה רק אותה פעם שעשה איזה מעשה קטן שכולם כבר הספיקו לשכוח?

אלא שכדי להיות צדיק באמת צריך לעשות מסירות נפש. צריך לעשות משהו מעבר ליכולות הרגילות שלנו. לשבור את ההרגלים. אדם שהתרגל לשמור שבת כל חייו אמנם עושה מצווה חשובה, יקרה וטובה שאין לזלזל בה כלל, אבל הוא לא מתאמץ ומוסר את נפשו לשם כך. זה בא לו בטבעיות בלי שיצטרך להשקיע מאמץ ולעמוד בניסיונות גדולים. זה לא כמו אדם שמחליט לחזור בתשובה ואז כשכל המשפחה מחללת שבת מסביבו הוא עומד איתן ומקפיד על שמירת שבת כהלכתה. כאשר יש לאדם ניסיון מעבר לטבע ולהרגלים שלו, ביחס לעצמו, אז הוא יכול להתרומם.

כל הניסיונות של אברהם איש החסד היו ניסיונות של גבורה. לעמוד מול כל העולם שבעבר אחד ולהיות מהעבר השני, להיכנס לכבשן האש על קידוש השם, עקדת יצחק וכו'. יצחק איש הגבורה היה צריך לעשות חסד עם אביו בעקדה, חפר בארות מים שמרמזות על חסד, וברוב הסיפורים לא היה פעיל: עקדו אותו, מצאו לו שידוך והביאו את רבקה עד אליו, באו אליו בניו לקבל ברכה וכך הוא נשאר סביל. בדיוק ההפך ממידת הגבורה. יעקב איש האמת היה רדוף שקרים כל חייו, גדל עם עשו, לקח את הברכות במרמה בציווי אמו, עבד אצל לבן שרימה אותו וכו'. כי הניסיונות האמתיים בחיים הם נגד הטבע שהתרגלנו אליו. ניסיון אמת הוא כזה שאדם מוכן למסור את הנפש ולהתאמץ כדי להצליח לעמוד בו.

לכל אדם יש את המקום הרוחני שלו. כל דבר טוב שנעשה בתוך אותו מקום רוחני בוודאי יועיל ויחזק אותנו. אבל כדי להתעלות באמת צריך לצאת מאותו מקום רוחני ולעשות דבר טוב במקום גבוה יותר. דווקא בדבר שלא התרגלנו אליו והוא לא בדיוק שייך לנו.

אבל נח מלמד אותנו שלא רק ההתעלות ביחס לעצמנו יכולה לרומם אותנו, אלא גם התעלות ביחס לסביבה שלנו יכולה להביא אותנו למקומות גבוהים מאוד. מספיק שנלך בדרך טובה במקום שבו אחרים לא הולכים כדי להפוך לעילויים. אף אחד לא מצפה מאיתנו שנהפוך להיות גדולי הדור. רק צריך להסתכל על הסביבה הקרובה שנמצאת סביבנו, לחפש את המקומות ששם כולם נופלים והולכים בדרך לא טובה, ואז מתוך שנעבוד על עצמנו במקום הזה נוכל לזכות בכל הקופה.

לפעמים אדם נמצא בסביבה שמזלזלת במצווה מסוימת או שעבירה מסוימת הפכה בה להרגל. במקום כזה, אדם יכול במאמץ קטן להשיג הישגים גדולים ביותר. אם רק ילך נגד הזרם, ירומם את המצווה למקום הראוי לה או יתרחק מאותה עבירה וינסה להרחיק גם אחרים ממנה, אז במאמץ קטן יחסית הוא יכול להגיע למעלה גבוהה ביותר.

הדבר דומה למישהו שרוצה לפתוח עסק. הוא רואה שיש הרבה עסקים מסוגים שונים, אבל הוא שם לב שישנו עסק מתחום מסוים שאף אחד לא פתח בסביבה שלו. אם כעת הוא יתאמץ וישקיע בעסק הזה, הוא יכול לזכות בכל הקופה. הוא יכול להקים עסק משגשג שיהפוך למעצמה. אמנם הוא צריך להשקיע מאמץ כדי לפתוח את העסק, אבל יש לו פוטנציאל אדיר ובמאמץ קטן הוא יכול להשיג המון. כך אם נצליח לזהות את המקומות הדורשים טיפול רוחני בסביבה שלנו, ונהיה אנחנו אלו שיתאמצו כדי ללכת נגד הזרם ולעשות שינוי לטובה, אז נוכל גם אנחנו להפוך למעצמה. כמו נח שהלך נגד המעשים שהיו בדור שלו וכך הפך לצדיק תמים בדורותיו. לא משנה כרגע האם הוא נחשב צדיק ביחס לאברהם אבינו, מה שמשנה לענייננו זה המקום הגבוה שאליו הגיע ביחס לדורו.

היום ברוך השם ישנם כל כך הרבה חוזרים בתשובה שרוצים להתקרב להשם יתברך. ישנן כל כך הרבה תוכנות והארות שגורמות לנו להסתכל על כל העולם מזווית אחרת. ישנה כל כך הרבה חכמה שאנחנו רוצים להכניס לחיינו ולחיות נכון וטוב יותר. אבל אז אנחנו חוזרים לשגרת החיים, למשפחה שמעקמת פרצוף לפעמים, לחברים שמשתדלים להתרחק מדברי קודש, למסגרת העבודה

שמרחיקה אותנו מהשאיפות הרוחניות ולתקשורת שמעוותת לנו את תפיסת המציאות ודואגת לתת לנו עולם חומרי של תאוות שיוציאו לנו את כל התובנות אליהן זכינו להגיע.

ואז מתוך כל זה אנחנו מוצאים את עצמנו עם נשמה גבוהה שצמאה לרוחניות, אבל כלואה בתוך גוף חומרי וסביבה שלא מוכנה לשמוע על תורה ויהדות. צריך לדעת שדווקא כאן טמון עיקר הפוטנציאל. דווקא כאן ישנו קרש הקפיצה שיכול לרומם אותנו. המטרה שלנו היא להכניס את התובנות הרוחניות הנפלאות שלנו לתוך גשמיות החיים. להשקיע בעסק רוחני שהולך נגד הזרם ומביא אותנו למקומות טובים יותר. גם אם כולם סביבנו צופים בטלוויזיה וכל היום מדברים על זה, אנחנו נצליח לעצור את עצמנו ולהתנתק מזה כי אנחנו מבינים שזה הורס אותנו. גם אם כולם מדברים בשפה רדודה עם מלים מלוכלכות ולשון הרע ובכל משפט שני שיוצא מהפה הם נשבעים בכל הצדיקים, בספר תורה או בסבתא שלהם, אנחנו נעמוד איתנים ונשמור על הפה שלנו נקי. דווקא המקום בו כולם מסביבנו נופלים הוא ההודמנות שלנו להתעלות.

השם יתברך יזכה אותנו ללכת נגד הזרם הלא טוב שסוחף אותנו, לעמוד איתנים ולהפוך לצדיקים תמימים בדורנו.

כוח, עצמה והשפעה על עולמות עליונים

זמן רב לאחר שהסתיים המבול, המים הקלו ותיבת נח נעמדה. הפרשה מספרת לנו על המאמצים של נח לבדוק אם אפשר כבר לצאת מן התיבה. נח שולח את העורב, לאחר מכן את היונה, שבוע לאחר שהיא חוזרת כי לא מצאה מנוח לכף רגלה הוא שולח אותה שוב, וכך הפרשה מאריכה ומספרת לנו את הניסיונות של נח לבדוק מה מצב השטח ואם אפשר לצאת.

בסופו של דבר היונה יוצאת ולא חוזרת ונח מבין מכאן שכבר אפשר לדרוך על

היבשה ואפשר לצאת מן התיבה. מפתיע לראות מיד לאחר מכן שהקדוש ברוך הוא מדבר אל נח ואומר לו "צא מן התיבה" (בראשית ח', פסוק טז).

לכאורה זה לא מובן, כי אם נח מחכה לציווי של השם יתברך לצאת מן התיבה, אז מדוע הוא כל כך התאמץ לבדוק את השטח אם אפשר לצאת? הרי אם בכל מקרה הוא לא ייצא עד שהשם יאמר לו, אז לא צריך להתאמץ בכלל ואפשר להמתין לציווי השם בתיבה בלי לבדוק שום דבר. ואם הוא לא חיכה לציווי השם, אז מדוע הוא לא יוצא לאחר שכבר התאמץ וגילה שיבשו המים עד שהשם יתברך אומר לו?

למה בכלל יש צורך שהשם ידבר אתו ויאמר לו לצאת אם הוא כבר יודע לבד שהוא יכול לצאת? ובכלל מדוע התורה עצמה כל כך טורחת ומאריכה כדי לספר לנו את כל זה?

מכאן אפשר אולי ללמוד יסוד עצום. ישנם אנשים שמחכים לדברים שייפלו עליהם מהשמיים. הרי אם הכל בידי שמיים אז נראה שצריך לחכות שהדברים יתרחשו מאליהם. מחכים להארה רוחנית שתגיע אליהם, מחכים למשיח שיסדר את העניינים, מחכים לקדוש ברוך הוא שיסדר את הכל בצורה טובה, וכך הם מסירים מעצמם כל אחריות ומרגישים היתר להמשיך לעשות ככל העולה על רוחם ללא נקיפות מצפון.

ישנם אנשים מהסוג השני, שהם בטוחים שהם סוחבים את כל העולם על הגב שלהם ושום דבר לא יכול להתקיים בלעדיהם. הם חושבים שהם אלו שמקבלים החלטות והם אלו שקובעים כיצד הדברים ייראו. הם עובדים שעות נוספות כדי להרוויח יותר כסף, הם מוכנים גם לעשות עבירות כדי להצליח בעניינים שלהם והם לוקחים את התורה בתור יועץ בלבד כדי לעזור להם בחיים שלהם שהם מנהלים בעצמם. מבחינתם אין טעם לתפילה או לאמונה, אלא רק להשתדלות מעשית בלבד.

אבל התורה מלמדת אותנו דרך שונה. כל יהודי צריך להפנים ולדעת שכל המציאות שלו מעוצבת על פי המעשים שלו ולכן עליו לפעול. כל יהודי משפיע על

עולמות עליונים, משנה גזרות ופועל דברים עצומים בכל העולם לטוב או לרע חס ושלום.

אלא שלאחר שאותו יהודי פעל כדי לשנות דברים, הוא לא רואה תוצאות ישירות של המעשים שלו, אלא שמהעולמות העליונים השפע יורד בהתאם אלינו למטה. אדם מעלה את הרצונות שלו למעלה דרך המעשים שפועל ומסירות הנפש שהוא מפגין. ואותם רצונות פועלים כדי להוריד שפע ולשנות את המציאות כאן בעולם שלנו. בסופו של דבר הכל תלוי ברצון השם יתברך ובחשבונות שמיים.

יש אנשים מוכשרים ביותר בתחום מסוים שכלל לא מצליחים בו, כאשר לעומתם אנשים אחרים שאינם כישרוניים נמצאים בפסגה. כי מוכרחים לקבל סיוע מהשמיים כדי להצליח. רק אם השם יתברך רוצה שנצליח אז נצליח. אבל מצד שני ישנם אנשים שכל היום יושבים ומחכים שדברים יתרחשו מעצמם, והם מתפלאים מדוע שום דבר לא קורה. כי מהשמיים מחכים שנפעל ועל פי המעשים יקבעו לנו כיצד ייראו הדברים. לא הביאו אותנו לעולם כדי לאכול ולישון, אלא רוצים שנפעל.

אמנם אמונה שלמה זו בוודאי מעלה עצומה ולצפות למשיח זו חובה של כל יהודי. אבל כל זה כאשר האמונה היא שלמה ואמתית ולא מגיעה מתוך עצלות. מעטים מגיעים לדרגה עצומה של אמונה חזקה כל כך שאז הם לא צריכים כלל השתדלות. כשאנחנו מחכים למשיח לסדר את העניינים, בדרך כלל אנו פשוט לא רוצים להתאמץ לסדר אותם בעצמנו. אם למשל זה משהו שקשור לכסף שלנו או לבית, אז נתאמץ הרבה יותר ונשקיע, במצבים כאלו בדרך כלל נתקשה לסמוך על האמונה שהשם יתברך יסדר לנו את הכל.

קל יותר לא להתאמץ ולומר שאנחנו מי שאנחנו ואין לנו אפשרות להשתנות. קל מאוד לחשוב שדברים לא תלויים בנו ואז להתחמק מאחריות. קל להאשים את כל העולם ואת נסיבות החיים בכל הצרות שיש לנו. קל יותר להתייאש מאשר לקום מהנפילה ולהתאמץ כדי להתקדם ולהגיע למקום טוב יותר. אבל כל זה לא מראה על אמונה, אלא על נוחות שמביאה את ההפך הגמור.

צריך לדעת שהכול תלוי בנו וזה נמצא בידיים שלנו. אמנם הכל בידי שמיים, אבל כל זה בהתאם למה שאנחנו בעצמנו העלנו לשמיים על פי המעשים שלנו. לכן הכל בידי שמיים חוץ מיראת שמיים. כי אדם שעושה מעשים שמחזקים את יראת השמיים שלו משנה בכך את העולמות העליונים ומשפיע בצורה חזקה.

הזהר הקדוש מלמד אותנו שהתעוררות למטה מביאה להתעוררות למעלה. כאשר יהודי עושה מעשים למטה, הוא משפיע למעלה. הוא משנה את המציאות וקובע כיצד ייראה המחר. לכן חשוב לפעול ולא לחכות לדברים שיתרחשו לבד. צריך להביא את הדברים בעצמנו מתוך מאמץ והשקעה. עלינו להבין שאנחנו אחראיים על החיים שלנו.

כאשר מתרחשים דברים שלכאורה נראים כמקריים ושאינם תלויים בנו, צריך לדעת שאנחנו בעצמנו הבאנו את אותם דברים על פי המעשים שלנו. אנשים אוהבים להאשים את כולם מסביב בצרות שלהם, אבל האדם עצמו אחראי לדברים המתרחשים בחייו. מובן שישנן גזרות שונות או תיקונים שונים מגלגולים קודמים שאין לנו הבנה בהם ואין לנו אפשרות להבין חשבונות שמיים, אבל עם זאת אפשר לבטל גזרות ולשנות מציאות אם נפעל בדרכים הנכונות והכל נמצא בידיים שלנו.

נח הבין שהכול תלוי בו. המבול נמשך ארבעים יום, אבל חודשים רבים לאחר מכן עדיין המים גברו על הארץ. רק לאחר שנה יבשה הארץ. נח היה בתיבה במשך כמעט שנה ואז החליט לפעול. הוא שלח את העורב, את היונה וכיוצא בזה. לאחר הניסיונות שעשה, הקדוש ברוך הוא אומר לו בסופו של דבר לצאת מן התיבה, אבל מי יודע, אולי אם לא היה מנסה ומתאמץ, אז אולי לא היה מקבל את הציווי לצאת מן התיבה, או שאולי רק לאחר כמה שנים השם יתברך היה אומר לו לצאת. עצם ההשתדלות של האדם בעניין מסוים היא זו שמושכת את אותה מציאות. מצד שני, נוח לא יכול היה לסמוך על עצמו כיוון שהשם יתברך הוא זה שצריך לצוות אותו לצאת מהתיבה. לכן לאחר ההשתדלות שעשה הקדוש ברוך הוא ציווה אותו לצאת מן התיבה.

כל אחד מאיתנו יכול לראות את הדברים מתרחשים בחייו. לפעמים אנחנו

חושבים על אדם מסוים לאחר ששנים כבר לא ראינו אותו, ובדיוק לאחר מכן אנחנו פוגשים אותו "במקרה" או שומעים עליו. לפעמים אנחנו עושים דבר מסוים, ובדיוק לאחר מכן באים "במקרה" דברים שקשורים לאותו נושא, למרות שלפני כן לא היה להם שום זכר. המחשבה פועלת והופכת למציאות בצורה כזו או אחרת. כל פעולה עושה רושם.

הדברים אפילו מוכחים במדע. מכניקת הקוונטים אומרת שגוף קטן כמו אטום יתפקד בצורה מסוימת אם צופים בו ובצורה אחרת אם לא צופים בו (פעם כמו חלקיק ופעם כמו גל). למרות שאין שום התערבות מצד האדם וההבדל היחיד בין המקרים הוא רק אם קיימת צפייה מהצד, למרות זאת אותו חלקיק מתפקד בצורה שונה. עצם ההתבוננות שלנו בדבר מסוים משנה את המציאות שלו.

לאדם יש כוח עצום ובפרט ליהודי ששומר על קדושה ורוחניות. אפשר להשתמש בכוחות האלו לתועלת כאמצעי לעורר דברים בשמיים. כאשר אדם חולה למשל, הוא יכול לחשוב איך שהשם יתברך מרפא אותו וכך יתרפא מהר יותר. ככל שידמיין בצורה טובה וחזקה יותר את תהליך הריפוי שלו, כך הוא יעזור לזה להפוך למציאות. הרי אם הוא רואה את הריפוי שלו ומתבונן בו מקרוב, אז הוא גורם לו לפעול טוב יותר. כאשר אדם צריך ישועה כלשהי, הוא יכול לעצום עיניים ולראות את הישועה מתרחשת, ואם יעשה את זה בצורה מספיק טובה הוא יראה את זה הופך למציאות. כך בעצם אפשר להשיג כמעט כל דבר שנרצה. זה לא קורה ברגע אחד, אבל ככל שנתמיד ונשקיע זמן, מאמץ, אמונה וחיוקים בדבר, כך נוכל להגשים אותו.

מכאן נבין כמה חשוב להתרחק מדברים שמטמאים ומביאים אותנו להרהורים לא טובים ומחשבות רעות. הטלוויזיה למשל היא כלי הרס אדיר. אדם יכול לצפות בכתבה על מאכל מסוים שמזיק ומביא למחלות, ואז פתאום הוא ירגיש שאותו מאכל באמת מזיק לו. הוא לא שם לב שבמשך עשרים שנה הוא כבר אוכל את אותו מאכל ומעולם זה לא השפיע עליו, אבל עכשיו לאחר הכתבה הוא מיד הופך לחולה. כי ברגע שהדבר נמצא במודעות של האדם, הוא רואה את הדבר מתרחש ואז הוא גורם לזה לפעול במציאות. הוא הופך לפגיע יותר. אדם צופה

בחדשות, בסרטי אימה, בדברים רדודים, צבועים, שפלים וחסרי תוכן פנימי, ואת כל זה הוא מכניס לתוך חיינו בין אם הוא רוצה בכך או לא. לכן חשוב להתרחק מדברים מזיקים שמרחיקים אותנו מהדרך.

כאשר מאמינים בדבר מסוים, אז נותנים לו כוח והופכים אותו למציאות. כאשר פועלים, הפעולות משפיעות. כאשר חושבים על דבר, מדברים על דבר או עושים דבר כלשהו, מביאים אותו לחיינו. לכן עין הרע למשל פועל דווקא על מי שמקפיד על זה. מי שנוהר מעין הרע וכל הזמן חושב שאנשים עושים לו עין הרע, הופך לפגיע הרבה יותר מאחרים. לכן למשל אדם עשיר ימשוך לעצמו עוד ועוד עושר נוסף, כי הוא חושב ומתנהג כמו אדם עשיר. הוא יכול להיכנס לזמן מה למינוס ענקי ולהיות במצב פיננסי גרוע יותר מאדם פשוט, אבל עם כל זה הוא ימשיך לחשוב כמו עשיר, ייקח הלוואות ויחזור לרווחים גדולים. אדם עני לעומתו לא ינסה לקחת הלוואות או לפתוח עסקים כי הוא חושב כמו עני. לכן גם אם יזכה בסכום עתק, הוא יעשה את כל הטעויות האפשריות כדי לאבד את כל הכסף איכשהו בצורה לא מובנת. כי זה לא קשור לנסיבות החיצוניות, אלא לאמונה הפנימית והמעשים שאנו מעלים לשמיים. אדם מושך על עצמו את השפע לפי הכלי שהוא מכין לעצמו.

ככל שנוכח להידבק בדברים הטובים, כך נביא אותם לחיינו. ככל שנאמין, כך נחזק את עצמנו. ככל שנפעל לשינוי ולטוב, כך נוכל ליצור מציאות חדשה וטובה יותר. ככל שנעלה למעלה דברים טובים יותר, כך נוכל לקבל שפע גדול יותר. השם יתברך יזכה אותנו להתרחק מהדברים המעכבים והמזיקים ולהתחבר בצורה שלמה לתורה הקדושה ולטוב העליון שישפיעו לנו שפע עצום לחיינו.

התחכמויות לא יעזרו

זה נשמע לא פשוט לקיים מצוות. מעבר לכך זו גם התחייבות גדולה והרבה יותר נוח לכאורה להישאר כפי שאנחנו כעת. במיוחד כאשר אנחנו הולכים כמו

עיוורים אחרי חוקי החברה והיצר הרע שמובילים אותנו אל התחתית מבלי שנשים לב לכך. הדבר הופך לאבסורד כאשר אנו מוכנים להקריב ולהתאמץ הרבה יותר ולפעמים להשקיע את כל חיינו בהוכחות ותירוצים שונים שכאילו יפתרו אותנו מלקיים מצוות.

אלא שצריך להבין שאמנם אנחנו יכולים לשקר ולהתל בעצמנו. עם מעט כריזמה אנחנו יכולים גם להתל באחרים ועם יכולת מנהיגות וביטחון עצמי מופרו אנחנו יכולים גם להתל בחצי מהעולם, אבל כל זה לא הופך את המציאות אפילו לטיפה שונה משהייתה לפני כן. גם אם נסגור את העיניים ונהיה בטוחים שהעלמנו את העולם, זה לא ישנה את המציאות ורק נעשה צחוק מעצמנו.

הדור של נח נמחק כולו בגלל מידותיהם הרעות של אנשי הדור. הם לא היו צריכים לשמור תרי"ג מצוות, אלא רק שבע מצוות בסיסיות שאותן אפילו השכל מחייב. בכל זאת הם העדיפו ללכת כנגד כל היגיון ולתת ליצר לשלוט עליהם ועל כן בא המבול שלא השאיר מהם זכר. אז אולי אפשר להסביר שהיצרים והתאוות התגברו עליהם עד שלא חשבו בהיגיון. אבל מפתיע מאוד לגלות בהמשך הפרשה שאותם צאצאים של נח, שבוודאי ידעו כולם על המבול, שחיו עם נח סביהם באותה תקופה ושיודעים בבירור שיש מנהיג לעולם, החליטו לבנות מגדל גבוה כדי להילחם כביכול עם הבורא.

תארו לכם שנח היה חי פה איתנו היום ומספר לנו על כל מה שקרה בדורות הקודמים בהם נחרב כמעט כל העולם. האם יש מישהו שלא יחזור בתשובה רק מלשמוע את זה מהסבא רבה שלו? אך אנשי אותו הדור היו עקשנים והבינו שאם אי אפשר בדרך אחת (כמו הדרך של אנשי הדור הקודם שנמחו), אז הם ינסו בדרך אחרת וחדשה.

הקדוש ברוך הוא הוריד מבול על העולם, ונח שרד בזכות התיבה שבנה. אם כן גם אנשי אותו הדור חשבו על הדברים והחליטו שכעת הם יבנו מגדל גבוה, כך שגם אם הבורא יביא עליהם מבול, הם יהיו מוגנים גבוה למעלה ולא יקרה להם דבר. כאילו שכך יוכלו להפוך לבלתי פגיעים והבורא לא יוכל להזיק להם.

תארו לכם כמה צריך להתאמץ כדי לבנות עיר ומגדל, והכל בשביל מטרה אחת – לא לקיים מצוות. האם לא קל יותר פשוט לא לרצוח? לא לגזול? לא לחטוא בגילוי עריות? רק צריך לקיים את שבע מצוות בני נח, זה בוודאי הרבה יותר קל מלבנות כעת עיר ומגדל כדי להילחם בבורא. האם היצר בתוכנו עד כדי כך מסנוור עד שאנו לא רואים את הדברים הפשוטים ביותר?

מיותר לציין שאנשי דור הפלגה הסתכלו על העונש הגשמי, כלומר על המבול, ולא הבינו שהקדוש ברוך הוא יכול לעשות כרצונו בעולמו. אולי בגלל זה את העונש (שבלל שפתם והפיץ אותם על פני כל הארץ) הקדוש ברוך הוא אפילו לא הביא מבחוץ, אלא מתוכם. כדי שיבינו שגם הם עצמם נשלטים על ידי הקדוש ברוך הוא, ואי אפשר לברוח ממנו ומהמציאות שברא.

הקדוש ברוך הוא לא צריך להביא מבול חיצוני שיהיה אפשר להתגונן מפניו, הוא יכול לשלוט גם במערכות הגוף שלנו ובכל דבר שהוא רוצה, ואז אין לנו שום דבר שאנו יכולים לעשות. אי אפשר לברוח ממנו. אנו יכולים לחשוב על תירוצים מדוע לא לקיים מצוות, אנחנו יכולים לנסות להתגונן או לחשוב שאם אנחנו לא יודעים אז אנחנו גם לא מחויבים ואנו יכולים להמציא עוד הרבה התחכמויות חדשות. אבל כל זה לא יעזור לנו בדבר, זה לא ישנה את המציאות וזה רק יעקם את ראייתנו הישרה. הבורא קבע חוקים לעולם והוא חייב אותנו במצוות, שום דבר גשמי שנעשה לא יכול לשנות את המציאות הזו.

יש אנשים שפוחדים כשמדברים איתם על תורה ומצוות. מפחיד אותם לדעת שצריך לשמור שבת או להניח תפילין. הם חושבים שאם הם לא ידעו את ההלכות אז הם לא חייבים לקיים אותם. אם הם רואים אדם חרדי הם בורחים לצד השני של הרחוב. כל זה כדי לא להיות מחויבים. הם לא מבינים שהם מחויבים בכל המצוות וכבר נשבעו שיקיימו אותם כשהיו בהר סיני. החיוב כבר קיים בין אם נרצה בכך או לא. ככל שנלמד יותר תורה, זה רק יאיר לנו יותר את הדרך כדי לדעת במה אנו מחויבים וכיצד להגיע להצלחה במשימה שאליה נשלחנו.

יש אנשים שמדברים איתם על העולם הבא והם נתקפים בפחדים ומשנים מיד

את נושא השיחה. שמדברים על ימות המשיח, על גלגולי נשמות, על הדין שנותנים בשמיים או על החיים שלאחר המוות, והם מנסים לברוח. כי הם חושבים שאם הם יתעלמו מזה, אז אולי זה לא יבוא. שכאילו מה שהם לא יודעים לא קיים. הם פוחדים לדעת כי אז הם לא יוכלו לשקר לעצמם ויאלצו להתמודד עם האמת.

לפעמים גם אנחנו מתנהגים כמו דור הפלגה. לפעמים במקום להשקיע שעה או שעתיים מהיום בשביל קיום המצוות שיעשו לנו טוב וישפיעו עלינו שפע רוחני, אנחנו מעדיפים להתאמץ ולהשקיע הרבה יותר שעות מהיום בשקרים, תירוצים ודרכים להימנע מאותו חיוב שמוטל עלינו.

אדם חושב לעצמו על תחבולות כיצד ישמור על המצפון שלו נקי בלי לקיים מצוות. אז הוא חושב על זה שפעם היה קשה להבעיר אש והיום עם גפרור זה קלי קלות, אז הוא מסיק מסקנה שכל הרבנים טועים ושבעצם מותר להדליק אש בשבת. הוא מספר לעצמו שהמצוות זה משהו מיושן והיום כבר לא צריך אותם. כך אנחנו ממציאים המצאות ומספרים לעצמנו סיפורים והכל כדי להתחמק מעול המצוות.

היום למשל ישנם ארגונים, עמותות ואפילו מפלגות שהמטרה שלהם היא אחת: לפרוק עול תורה ומצוות. הם מתכננים תחבולות ומקדישים את חייהם כדי לחשוב כיצד להפוך את האסור למותר ואיך לעבוד על המצפון שיהיה שקט גם בלי התורה. אין להם איזה מצע של דברים אותם הם שואפים להשיג, השאיפה שלהם היא רק לבטל חס ושלוש את היהדות. הם משקיעים יומם ולילה בדבר ולא מרפים ממנו. הולכים למקומות של תורה רק כדי לחבל ולהפריע בלי שום מטרה. תארו לכם כמה אבסורד הדבר, שהרי אם יש להם שאיפות משלהם ואלו נוגדים את הדת, אז אמנם זה לא הופך לטוב, אבל לפחות נוכל להבין מה מניע אותם. אבל פה הם לא מרוויחים כלום ואין להם שום שאיפות חוץ מלבטל את השאיפות של התורה.

אלא שהסיבה האמתית לכלל זה היא הרצון להסיר מעלינו את עול המצוות. בתוך תוכנו אנחנו יודעים ומרגישים את המחויבות שיש לנו. כולם בפנים יודעים

את האמת וצריכים להשתיק את המצפון שצועק בתוכנו. כולנו מבינים שאותם שומרי מצוות שמדקדקים בכל דבר גורמים לנו להיראות לא טוב מבחינה מוסרית ולכן נעשה הכל כדי להכפיש את שמם. נהיה מוכנים להתאמץ ולהילחם ולפעמים אפילו למות בשביל זה, רק כדי להרגיש שאנחנו יכולים לא לקיים מצוות.

אנחנו מעדיפים להשקיע בתירוצים וברמיסת היהדות חס ושלום, מאשר להשקיע בקיום התורה. נכתוב כותרות מבזות על הדתיים בעיתון, נפרסם את החרדים כבזויים ושפלים ונלעג לכל הרבנים והמצוות, וכל זה כדי לחיות באשליה של עצמנו שכאילו שינינו את המציאות וכאילו שכעת זה בסדר לא לשמור תורה ומצוות.

להבדיל, כל שונאי ישראל בכל הדורות שניסו להשמיד אותנו חשבו בצורה הזו. הם ידעו בתוכם שאנחנו המוסר והמצפון של העולם, אך זה לא התיישב להם טוב עם הדברים הלא מוסריים שרצו לעשות. לכן הדבר הראשון שכל גוי רוצה זה לחסל את המושג "יהדות". כי אם אין אותנו, אז אין מוסר ומצפון ואז אפשר לעשות כל מה שרוצים.

גרמניה הנאצית למשל רצתה להשמיד את החלשים ולתת רק לחזקים לשרוד על פי הברירה הטבעית. אבל לעשות דבר כל כך מחריד ומזעזע זה נגד הטבע האנושי ונגד המצפון והמוסריות. לכן היא הייתה מוכרחה לחסל אותנו תחילה, כי אם אין יהודים שיביאו את המוסר והמצפון לעולם, אז איש כרצונו יעשה.

לכן כל מדינה שרוצה להילחם במדינה אחרת, רוצה תחילה להילחם בנו. גם אם אין לנו שום קשר אליה, גם אם אנחנו לא קרובים אליה ומעולם לא נפגשנו איתה. אין מלחמה שלא היינו מעורבים בה על אף היותנו שוחרי שלום ועל אף שהצבא שלנו לעולם לא יתקיף מדינה אחרת אם לא להתגונן מפניה. אנחנו רק רוצים לחיות בשקט בפינה הקטנה שלנו ובכל זאת בצורה מפתיעה אף פעם לא עוזבים אותנו ואנחנו תמיד במרכז העניינים.

כל זה קורה משום שהרצון הוא לחסל קודם את המצפון והמוסר של העולם, ואז יהיה אפשר בלב שקט וללא נקיפות מצפון להמשיך לעשות ככל העולה על

רוחנו. אבל כידוע, אי אפשר לברוח מהבורא ואי אפשר להלחם אתו. דור אחר דור ניסו לחסל אותנו ללא כל הצלחה. דור אחר דור ניסו לחדש דברים ולהמציא תירוצים שונים כדי למצוא אישור להתנהגות לא טובה, להתרחקות מדרך הבורא ולעשיית עבירות. אך אי אפשר לברוח מזה, אי אפשר לחסל את המוסר ובוודאי שאי אפשר להילחם נגד הקדוש ברוך הוא.

אנחנו יכולים להתאמץ ולחשוב שאנחנו נלחמים בו, אבל צריך לזכור שגם הכוח שאנחנו כביכול מפעילים נגדו, הוא הכוח אותו אנחנו מקבלים ממנו. הקדוש ברוך הוא לא צריך להלחם, אם הוא רק רוצה בכך הוא יכול פשוט להפסיק להחיות אותנו ובכך אנחנו מאבדים את קיומנו.

מי שיתבונן על הדברים היטב יוכל להבין שהרבה יותר קל ומהנה לקיים מצוות מלהשקיע זמן ומשאבים יקרים במחשבות מדוע לא לקיים אותן. הקדוש ברוך הוא ברא עולם עם חוקים ונתן לנו מצוות בשבילנו ולטובתנו, כך שנזכה לנצל כל שניה בחיים לתועלת ולהתקדמות. אם נתעלם ונמצא תירוצים שונים אז אולי נרגיש נוח עם עצמנו, אבל זה לא משנה את העובדה שאנו מזיקים לעצמנו.

משקפיים ורודות רק יעשו אותנו טיפשים, הם לא יהפכו את העולם לורוד. במקום כל זה אנחנו יכולים לבחור ללכת בעקבות תכלית החיים שלנו ולעשות את המוטל עלינו בדרך נכונה ואמתית. שהשם יתברך יזכה את כולנו לצעוד בדרך אל התכלית ונזכה לעשות את מה שטוב ולא רק מה שנוח.

בשביל מה לבנות תיבה?

תיבת נח ידועה ומפורסמת לכולם. הקדוש ברוך הוא רצה להציל את נח מהמבול שהביא ולכן אמר לו לבנות תיבה. אבל צריך לשאול, האם "קשה" לקדוש ברוך הוא להציל את נח גם בלי התיבה? מדוע נח צריך להתאמץ כל כך במשך יותר ממאה שנה כדי לבנות תיבה ענקית?

הרי כל ההנהגה של הקדוש ברוך הוא באותה תקופה הייתה נסית לגמרי. הקדוש ברוך הוא דיבר עם נח, המבול היה נס מופלא, כל קיום העולם במהלך המבול והשיקום לאחריו היה נס עצום. אז מדוע לא לעשות נס נוסף שנח ומשפחתו יישארו בחיים ללא תיבה? ואם בכל זאת יש צורך בתיבה, אז מדוע לא להוריד תיבה מוכנה מהשמיים? מה העניין שעומד מאחורי בניית התיבה הזו?

צריך להבין שתיבת נח לא הייתה סתם פתרון טכני לבעיית המבול ששטף את הארץ. הקדוש ברוך הוא לא זקוק לעזרתו של נח שיבנה תיבה כדי להציל אותו, את משפחתו ואת החיות. בתקופת המבול הטבע לא התנהג בצורה רגילה, אלא הכל היה נס עצום.

מי המבול למשל היו רותחים כמו לבה, ובכל זאת סביב לתיבה המים היו צוננים יותר כדי לאפשר את החיים בתיבה. התיבה לא באמת הייתה מספיק גדולה כדי להכיל את משפחתו של נח, את כל סוגי החיות הקיימות ואת האוכל שיספיק לכולם למשך שנה, ובכל זאת בדרך נס כולם הצליחו להיכנס. זה גם לא היה פשוט לאסוף את כל החיות ולהכניס אותן לתיבה, אז השם יתברך זימן את כולם שיכנסו מעצמם בדרך נס. הכל היה מעל הטבע. כך שבוודאי שלא הייתה בעיה לעשות נס גלוי של תיבה המגיעה מהשמיים או איזה אי בודד ששם לא יורדים מי המבול.

תיבת נח שימשה כסמל והביעה דברים עמוקים הרבה יותר מסתם תיבת עץ שיכולה לצוף על פני המים. התיבה מסמלת את כוח התשובה שיכול לבטל גזירות, שלא משנה מה עשינו בעבר או מה נגזר עלינו לעתיד, הכל עדיין פתוח ובכל רגע אפשר לשנות את הכל. התיבה היא המקום המוגן אליו כל אחד שרוצה להינצל יכול להיכנס בכל רגע. כשכל העולם מתמלא בעבירות וחטאים, אפשר פשוט להיכנס לתיבה המוגנת ומרובת הנסים, תחת השגחתו הפרטית של השם יתברך.

בניית התיבה ארכה כמאה ועשרים שנה והכל נעשה באמצע מקום יישוב. כל זה כדי שהאנשים מסביב יראו את נח בונה תיבה מוזרה וגדולה ויתחילו לשאול שאלות. הקדוש ברוך הוא לא רצה להחריב את העולם, הוא רצה שבני האדם

יחזרו בתשובה. כמו אב שמאיים על בנו שיעניש אותו כדי שיחזור בו מדרכיו הרעים ויחזור למוטב. התיבה הייתה פתוחה לכל מי שרוצה, רק צריך לקבל החלטה ולהיכנס לתיבה במקום להישטף בחוץ עם החטאים. גם הרשע הגדול ביותר יכל לבחור להיכנס לתיבה עם נח, ואם היה בוחר בזה, הוא היה ניצל מהמבול. אלא שאף אחד לא האמין לכל הסיפור וכולם חשבו שזו בדיחה.

גם אצלנו יש מבול בחוץ. שיטפונות רציניים ביותר שעלולים להחריב את כל העולם חס ושלום. הבעיה היא שכמו אז, גם היום אנחנו לא מאמינים ולפעמים מעדיפים להישאר מחוץ לתיבה. שיעורי תורה ברוך השם יש בשפע. בתי כנסת ובתי מדרש פתוחים לקהל הרחב. המצוות מחכות שייקחו אותן כדי לזכות את האדם. זכינו לחזור לארץ ישראל ויש לנו אפשרות לחיות כמו שיהודים צריכים לחיות באמונה שלמה וללא הפרעות ורדיפות כמו שהיו באלפיים השנים האחרונות. אבל עם כל זה, אנחנו מהססים מלהיכנס לתיבה. הרי כולם בחוץ, כולם עושים שטויות, נהנים, חוגגים, אז למה שרק אנחנו ניכנס לתיבה ונהיה שונים? למה להרגיש כמו בכלא בתוך תיבה?

תארו לכם שבמשך מאה ועשרים שנה כולם רואים יום יום את התיבה שנח בונה, והמבול לא מגיע. זה יותר מתקופת החיים של בן אדם בימינו. היום אחרי עשרים שנה שאדם חי, פעמים רבות הוא כבר מאבד את האמונה שהמשיח יגיע, שתהיה תחיית המתים או שיש עולם הבא. האדם עושה חישוב מתמטי שאם במשך עשרים שנות חייו המשיח עוד לא בא, אז כנראה שזו אגדה חס ושלום והוא לעולם כבר לא יגיע. כשהוא מגיע לגיל ארבעים הוא כבר בטוח לגמרי שאין לזה סיכוי לעולם, שהרי הוא מכיר היטב את העולם והוא בטוח ששום דבר בטבע לא הולך להשתנות.

תארו לכם מאה ועשרים שנה של בניית תיבה. גם מי שאולי האמין בהתחלה, אחרי שנה שנתיים כנראה כבר בוודאי התייאש וחשב שנח הוזה. אחרי עשרים שנה בוודאי שכבר אף אחד לא האמין. אחרי חמישים שנה, כבר לקחו את נח והתיבה כמובנים מאליהם, כחלק מהתפאורה של הסביבה. כמו שיש שדות, מבנים ואוהלים, כך יש גם את התיבה של נח במרכז העיר. מי צריך להתייחס לזה

ברצינות? אבל אחרי מאה ועשרים שנה הגיע היום. פתאום כולם הבינו שנה צדק, אבל אז כבר היה מאוחר מדי.

נח עמל על בניית התיבה במשך מאה ועשרים שנה ובמשך הזמן הזה כל מי שרק רצה יכל להיכנס לתיבה והיו מקבלים אותו לשם בשמחה. כך גם אנחנו יכולים לבחור להיכנס לתיבה במשך מאה ועשרים שנות חיינו אם רק נרצה. כל אחד יכול לעשות תשובה, לשמור מצוות, לעמול בתורה ולהתחבר לקדוש ברוך הוא במשך כל חייו.

אך כאשר נגמר הזמן המוקצב, כבר אי אפשר להוסיף שום דבר. פתאום אנחנו הופכים לחכמים ורוצים ללכת בדרך טובה, אבל אז כבר מאוחר מדי. כשהזמן המוקצב נגמר, כבר אי אפשר להיכנס לתיבה ורק מי שכבר נמצא בתוכה ניצל. לכל אחד יש אפשרות, גם מי שלא עמל על בניית תיבה משלו יכל בקלות להיכנס לתיבה של נח שהייתה פתוחה לכל דורש. אבל אחרי שנגמר הזמן והמבול מתחיל, הדלתות נסגרות וכבר אי אפשר לעשות דבר.

כל אחד מאיתנו יכול לתקן, כל אחד יכול להחליט ברגע זה להיכנס לתיבה ובכך להציל את חייו. ישנם יהודים יראי שמיים רבים שבונים תיבות כאלו, בתי מדרש, בתי כנסת, תלמודי תורה, מקוואות וכל מה שצריך. הם מחפשים את האנשים התועים כדי להציל אותם ולתת להם מחסה בתיבה שלהם, כל מה שדרוש מאיתנו זה לרצות להיכנס.

כמעט ולא צריך להתאמץ, יתנו לנו הדרכה צמודה, ילמדו אותנו מה שצריך, יעזרו לנו בקשיים, רק צריך לבחור להיכנס לתיבה. כל עוד הנר דולק אפשר לתקן, ולכן כל עוד אנחנו עדיין כאן, אנחנו יכולים להתקדם ולהתעלות. אבל חשוב לקבל את ההחלטה עכשיו ולא לחכות למחר, כי מחר זה יכול להיות חס ושלום מאוחר מדי.

כל אחד מאיתנו רואה את התיבה שנח בונה בחוץ. יש מישהו שלא עובר ליד בתי כנסת, בתי מדרשות או מקומות קדושים שונים שמזכירים לו את מקורו? יש מישהו שהקידוש וריח החלות של שבת לא עושים לו משהו בלבד? יש מישהו שלא

שמע על האנשים ה"מאיימים" עם הזקנים והחליפות השחורות שמזכירים לנו שיש משמעות לחיינו בעולם? יש מישהו שלא מונח אצלו בבית ספר תנ"ך שמהווה את הבסיס לכל הקיום של העם היהודי? כולנו רואים את תיבת נח שמחכה לנו, אלא שאנחנו בוחרים להתעלם ולהתרכז בהבלים של חיינו. אבל צריך לזכור שהכול תלוי בנו, ואם רק נחליט, נוכל להיכנס לתיבה ולהיות מוגנים מהמבול הגדול.

השם יתברך יזכה את כל עם ישראל להיכנס לתיבה ולהיות מוגנים מכל צרה, ישלח לכל יהודי את כל צרכו ברוחניות ובגשמיות ויביא לנו את המשיח ואת הגאולה השלמה במהרה בימינו.

קשת בענן

לאחר שנח ומשפחתו יוצאים מהתיבה, הקדוש ברוך הוא נותן לנו ברית שלא יבוא עוד מבול על הארץ לשחת כל בשר, ולאות הברית הוא נותן את הקשת בענן. מתוך אותה קשת אפשר ללמוד המון לכל הזמנים הקשים חס ושלום שאי פעם עלולים להגיע על האדם.

יש פעמים שצריך להגיע חושך ואבדון לעולם חס ושלום. שמתוך המעשים של בני האדם צריכות להגיע גזירות קשות ודינים חס ושלום. אלא שהקדוש ברוך הוא אומר לנו שהוא לא יביא עוד מבול לשחת את הארץ לגמרי. אמנם יתכנו דברים לא טובים בעולם, אבל הדין אף פעם לא יהיה שלם. אף פעם לא יהיה חושך מוחלט.

השם מבטיח לנו "והיה בענני ענן... ונראתה הקשת בענן" (בראשית ט, יד). גם כשהשם יתברך עושה עננים, מביא אפלה והכל הופך מעונן ושחור, גם כשיש חושך, גזירות קשות ושאר דברים לא טובים שצריכים להגיע על הארץ, בכל אופן תמיד נוכל לראות את הקשת הצבעונית מתוך האפרוריות שבעננים.

לפעמים אנחנו מרגישים שמעונן. מרגישים חושך מסביבנו. דברים לא מסתדרים, עצבות מציפה את לבנו, ונראה כאילו שחס ושלום אין שום תקווה באופק. נראה שהכול אבוד חס ושלום והייאוש מתגבר. אלא שצריך לזכור שגם הדברים הגרועים ביותר וגם המצבים החשוכים והקשים, מכילים בתוכם אור צבעוני יפהפה שבוקע ואותו אפשר לראות אם רוצים.

הקדוש ברוך הוא לא מביא שום רע סתם כך, אלא שבשורש יש טוב כלשהו שאותו צריך לברר ולהוציא מתוך אותו הרע. בתוך אותו ענן אפור יש קשת יפהפייה. כאשר האדם מתבונן בדברים ומתאמץ לראות את הצדדים החיוביים ואת האור שבאותו עניין, הוא בוודאי יצליח לראות אותו.

אם קשה, רע, עצוב ומעונן, זה אומר שלא הסתכלנו מספיק לעומק. כי אם נתבונן היטב באותו ענן שמאיים עלינו, נוכל לראות את הקשת הצבעונית מתוכו. נוכל לראות את נקודת האור ואת היופי והשמחה שבתוך אותו ענן. נוכל להבין מה השם יתברך רוצה מאיתנו ואיך להתקרב ולהגיע אל האור מתוך החושך.

אנשים נמצאים לפעמים במקומות נוראים וחושבים שאין להם שום סיכוי לצאת משם. אנשים עוברים דברים קשים ועצובים ולא רואים שום נקודת אור. כל כך הרבה שאלות מתחילות לצוף על פני השטח והכול נראה כל כך לא מובן. אצל אחרים הצרות נראות פחות מטרידות, אבל אצלנו זה נראה שאין שום תקווה. ברגעים כאלו עלינו לזכור את הברית שנתן לנו השם יתברך, שגם במקומות החשוכים ביותר ישנה קשת צבעונית. ואם נבחר לראות אותה, אז היא רק תגדל ותאיר יותר ויותר את חיינו. השם יתברך יסיר מעלינו ומעל כל ישראל כל גזירות קשות וכל דברים לא טובים, ויביא עלינו רק אור ושמחה.

פרשת לך לך

מסע אל פנימיות הנפש

מהרגע שאנו נולדים אנו לומדים להכיר את העולם וככל שאנו גדלים, כך אנו נאחזים יותר בשגרה ובכללים אותם כבר למדנו. ככל שהשנים עוברות כך אנו בטוחים שאנו מכירים את חוקי העולם בצורה הטובה ביותר. אם יספרו לנו סיפורים שנוגדים את הכללים אותם למדנו, מיד נשלול את הדבר ונמשיך את מסע החיים שלנו בשגרה הרגילה. הפרשה מלמדת אותנו דרך להכיר את האמת והפנימיות שבתוכנו תוך ביטול הגורמים החיצוניים המפריעים.

הקדוש ברוך הוא מצווה את אברהם אבינו "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך" (בראשית יב', פסוק א'). למה הקדוש ברוך הוא לא אומר לו בצורה פשוטה יותר שילך לארץ כנען וזהו? אלא שהקדוש ברוך הוא העביר את אברהם אבינו מסע פנימי ששינה את תפיסתו.

לך לך מארצך, תעזוב את הארציות שלך. תניח לכל הטרדות הגשמיות, שהרי כלום לא באמת שלך. הנשמה לא צריכה את כל החומריות מסביב. תעזוב את מולדתך ואת כל הכללים שהכרת. כל מה שלימדו אותך מאז שהיית קטן, כל הכללים והמוסכמות החברתיות. צא מהגבולות שהכרת ושגדלת עליהם. צא מבית אביך, מההרגלים של הבית, מהתנאים והחוקים של ההורים והמשפחה, מקטנות האמונה והדרך המאוד מסוימת של ההורים, שלא בהכרח מתאימה לך. צא מכל מה שלמדת וגדלת עליו, ותלך לארץ חדשה שלא הכרת.

הקדוש ברוך הוא לא אומר לאברהם אבינו ללכת אל ארץ כנען, אלא אל הארץ שהוא יראה לו. כי ארץ כנען זו ארץ שאברהם אבינו הכיר ושמע עליה ולא אליה צריך להגיע. הקדוש ברוך הוא לוקח את אברהם לארץ חדשה ולא ידועה, כזו שרק אברהם אבינו עצמו יכול לגלות. לא מדובר על מקום פיזי בלבד, אלא על מקום רוחני. כדי

להגיע אל הארץ החדשה, הוא צריך לעבור מסע שיוביל אותו אליה. מסע שיבטל את העצמיות שלו וייתן לקדוש ברוך הוא להוביל. מסע שיבנה את פנימיותו ועל ידי כך תיוולד אותה ארץ חדשה, שלימים תיקרא ארץ ישראל על שם נכדו ישראל (יעקב) שיסיים את התהליך.

כל אחד מאיתנו צריך לעבור מסע כזה בחייו. מסע בו אנו מתחברים לפנימיות הנפש שלנו ומבטלים את חוקי הסביבה שמגדירים לנו איך אותה פנימיות צריכה להיראות. הרי אף אחד לא יודע מה יש בתוכנו. אף אחד לא יכול להכתיב לנו מה להרגיש או לחשוב.

הסביבה מגדירה לנו חוקי התנהגות בהם אנו מוכרחים לכאורה להגיב בצורה מסוימת במצבים מסוימים, לבטא רגשות בצורה מסוימת, לחשוב בצורה מסוימת וכו'. כולם מצפים מאיתנו לדברים מסוימים שלפעמים אין לנו כל קשר אליהם. בכל זאת, כדי לא לאכזב ומתוך רצון להרגיש שייכות ולקבל אישור מהסביבה, אנו משתפים פעולה עד שאנו כבר מאבדים את ההבחנה בין מי שאנחנו באמת לבין מה שאחרים החדירו לתוכנו. ואז אנו תקועים עם עצמנו, עם דברים שלא מסתדרים, עם בעיות וסיבוכים, עם רצונות לא ממומשים, עם חוסר סיפוק ועם בלבולים ואיבוד המקום העצמי שלנו בעולם.

כדי לסדר את העניינים, אנו מנסים למצוא רעיונות ודלות מחשבות ורגשות כדי לתכנן את המשך המסלול, אבל כל אלו לא מועילים שהרי הרעיונות, המחשבות והרגשות הם ממזמן כבר לא שלנו, אלא מושפעים מהסביבה. ישנו כלל שאומר שאין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים. שהרי לאחר שאנו כל כך נגועים בדבר, וכבר קיבלנו את כל כללי החברה שגדלנו עליהם, אין לנו עוד אפשרות לחשוב בצורה צלולה ונקייה ממחשבות זרות כדי למצוא פתרון ולדעת מה הטוב האמתי בשבילנו. אנו אסורים בכלא שהסביבה בנתה לנו. כדי לצאת משם אנו צריכים סיוע חיצוני ממישהו לא נגוע שרואה את התמונה הגדולה יותר.

כדי להצליח לצאת מהקיבעון ומהכללים אנו צריכים ללכת בעקבות הציווי שנתן הקדוש ברוך הוא לאברהם אבינו. לך לך מארצך, ממולדתך ומבית אביך. תעזוב את

כל מה שהכרת וכל מה שלימדו אותך עד היום. ואז תיכנס אל עצמך, אל פנימיות הנפש, ושם תלך אל המקום שהשם יתברך יראה לך. אל תנסה למצוא דברים בכוחות עצמך, אלא תנסה להבין מה אתה מרגיש וחווה, תלמד מה התורה מצווה אותך, תלמד להתחבר לאלוקות, פשוט תלך אחרי השם יתברך.

אם ננסה לחשב מראש מה אנו מנסים להשיג, או שננסה להגיע למטרה מסוימת בלבד, לא נוכל להצליח במסע. אם ניתן לאגו להתנפח ונחשוב שאנו כבר יודעים הכל, אין לנו סיכוי להצליח. שהרי מתוך הבלבול בו אנו נמצאים אנו כלל לא יודעים מהי המטרה. כל מה שמוטל עלינו לעשות זוהי ההשתדלות. לעשות את הצעד הראשון ולאחר מכן עוד צעד ועוד צעד, עד שנמצא את עצמנו במקומות שכלל לא ידענו שקיימים. פשוט להיות פסיביים ולתת לקדוש ברוך הוא להוביל אותנו. הרי כל תינוק עובר מסע כזה, ואף אחד לא מתאר לעצמו לאן יגיע בעוד עשרים שנה. אבל לאחר התהליך הוא מבשיל והופך להיות אדם מיושב עם תפיסת עולם ורצונות.

אנו לא מנסים להגיע לארץ "כנען", שהרי אנו יודעים שהכנענים שהיו בארץ לא היו סיפור הצלחה גדול. אנו מנסים להגיע אל ארץ חדשה שמיועדת רק לנו, שאותה השם יתברך יראה לנו. כאשר ניכנס לתוך הפנימיות שלנו, נשב עם עצמנו, נבטל את החיצוניות שלנו וניתן לקדוש ברוך הוא להוציא את הפנימיות האמתית שבתוכנו. ננסה לגלות מה המטרה שלנו, מה היעוד שלנו, בשביל מה הגענו לעולם? כיצד נוכל להועיל? מה הייחודיות שלנו? כך נוכל עם הרבה סיוע מהשמיים להגיע אל הארץ המובטחת.

השם יתברך יזכה כל אחד ואחת מאיתנו לעשות את המסע המופלא הזה ולהכיר את עצמנו. להתקדם צעד ועוד צעד עד שנגיע להגשמה עצמית אמתית.

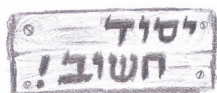
לצאת מהקיבעון ולהתחיל להאמין

הקדוש ברוך הוא מבטיח לאברהם אבינו שכר רב, אך אברהם מתקשה להבין את משום שהוא רואה באצטגנינות שהוא לא יכול להוליד. התורה אומרת "ויצא אותו החוצה", משום שמנקודת המבט של אברהם אבינו המציאות הייתה באמת כזו. באמת על פי טבע ומזל כך צריך להיות הגורל. באמת כך נקבע בעולמות העליונים. אלא שאין שום דבר 'קשה' או 'בלתי אפשרי' לקדוש ברוך הוא, ולכן הוציא את אברהם מאותו מקום מצומצם בו עמד.

עלינו להבין שאנו תופסים את המציאות העכשווית בעולם דרך המקום הייחודי שאנו נמצאים בו. כל זה נכון רק לעכשיו מתוך הבחירות השונות שבחרנו והמקום הרוחני אליו הגענו. מתוך אותו מקום אנו תופסים את המציאות דרך החושים המוגבלים שלנו ובטוחים שאין שום דרך אחרת. אנו קולטים תמונה חלקית בלבד מתוך המוגבלות שלנו ואז אנו מאמינים באותה תמונה שהופכת למציאות. מה שמעצב את המציאות של מחר זו האמונה שלנו. אותה מציאות יכולה להשתנות לגמרי אם נבחר לשנות אותה.

ידיעה או אמונה?

ובאמת צריך אולי לנסות להבין טוב יותר מהי בכלל אמונה ומה ההבדל בינה לבין הדברים שאנו מרגישים בטוחים בהם בידיעה מוחלטת. ננסה להתבונן בדברים שאנו יודעים וניזכר באיזה שלב בחיינו הם הפכו להיות "ידיעה". הרי לא נולדנו "יודעים", אלא שהביטחון באמיתות של דברים מסוימים הפכו לידיעה.

כשהיינו קטנים ההורים לימדו אותנו דברים, כשקצת גדלנו הגנת הוסיפה, המורים בבתי הספר ושאר החברה בה גדלנו תרמו עוד לידיעות הללו. כל אחד בעצם יכול היה לתרום לידיעות שלנו, אבל איך שלא נסתכל על זה, נגלה שכל הדברים שאנו יודעים נובעים מאמונה באותם אנשים ומצבים. אנו מאמינים שההורים שלנו לא שיקרו לנו, ובנוסף שהם בעצמם ידעו את האמת, ואנו סומכים

על המורים השונים שלמדו היטב מהמורים שלהם, ואלו למדו טוב מהמורים שלהם וכך הלאה עד תחילת הידיעה, שגם אז כנראה ביססו את הידיעה הזו על איזושהי השערה, שהרי אותה ידיעה לא הייתה קיימת לפני כן.

לצורך דוגמה, כשהורים מצביעים על כדור ומלמדים את הילד שזהו כדור, אז הילד מאמין להם. אמנם הם יכולים לשקר, אמנם הם עלולים לטעות ולא לדעת בעצמם, אבל בסך הכל הוא סומך עליהם ומאמין להם. אם הגנת תאשר לו שהוא צודק ושווה כדור, אז הוא יאמין בזה יותר. וכך כל אחד שיאשר לו את הדבר יחזק את הביטחון שלו בכך שזה אמתי ואז הוא יהפוך את הדבר לידיעה. יוצא שהידיעה המוחלטת בסופו של דבר היא גם סוג של אמונה רק שנראית לנו מבוססת.

כל המדעים המדויקים מבוססים על השערות, המתמטיקה מבוססת על הנחות יסוד והפיזיקה כל יומיים בערך משנה תאוריות. אנו מאמינים במחשבים שלא יטעו אותנו, אנו מאמינים ברמזורים שלא יתנו את אותו אור ירוק לרכב שבא מהצד, ואנו מאמינים גם בנהג של אותו רכב, שאותו אנו כלל לא מכירים, שהוא מספיק מרוכז כדי לעצור באור אדום. אנחנו לפעמים קצת חוששים לומר זאת, אבל אנחנו מאמינים גדולים מאוד. כל החיים שלנו מבוססים על אמונה וביטחון. למעשה אין לנו שום ידיעה בכלום כי שום דבר לא בטוח, הכל זה רק אמונה.

בכל זאת כראוי למדינה דמוקרטית, כדי לפסוק מה יכנס לקטגוריה של ידיעה ומה יישאר בגדר אמונה, אנחנו הולכים עם הרוב. אז אם כמעט כולם מגדירים עצם כלשהו כשולחן, ורק מיעוטים חושבים אחרת, אז את המיעוטים אפשר לסגור באיזושהו בית חולים לחולי נפש, ואת הגדרת השולחן ניתן להכניס למילון בתור ידיעה מוחלטת. כך אנו יכולים לשמור על השפיות שלנו כדי להתמקד בידיעות ולא באמונות השונות שיבלבלו לנו את כל סדרי העולם. הבעיה היא שכשאין בלבול והכל נראה שגרתי ורגיל, אין גם צורך לשאול שאלות. ברגע שלא שואלים שאלות, לצערנו גם התשובות לא יגיעו. ואם בכל זאת הן יגיעו, אז נתעלם ובכלל לא נשים לב אליהן.

אבל לא תמיד זה כך, לפעמים מתרחשים דברים לא כל כך הגיוניים, שנהוג לכנות אותם בשם "נסים", וברגע שנס כזה קורה, המציאות מתערערת, הבלבול

חוזר והשאלות מתחילות לצוץ. לכן כשכל הרופאים מתייאשים מחולה, ואין למדע שום סיכוי על פי היגיון וטבע, אותו חולה יכול לבחור בדרך האמונה ולהפוך את כל ההיגיון שבעולם. כשנמצאים בצרה כלשהי, פתאום האמונה פורצת ומראה לנו שאין כל היגיון וידיעה בעולם.

הידיעה מראה לנו את המוגבלות שלנו, האמונה פורצת את המוגבלות הזו. כל מי שהגיע לאיזשהו הישג בחייו, עשה זאת אך ורק באמצעות האמונה. כי בשכל והיגיון, אפשר לעשות רק את הדברים שכבר נעשו ואותם ראינו בעיניים. כל הישג שלנו מתחיל מאמונה, וללא האמונה, אין שום הישגים, אלא ישנה רק שגרה של העבר.

לכל אחד מאיתנו ישנה בחירה בכל רגע בחיים. אפשר לבחור להסתדר לבד, לנסות לחשוב שאנו יודעים הכל, "כוחי ועוצם ידי". או שניתן לבחור בדרך האמונה, שמחברת אותנו אל האינסוף הבלתי מוגבל והכל יכול. דרכה נוכל לעשות כל דבר, ובלי "חוץ מזה ומזה ומזה..." אלא כל דבר אפילו שנראה לנו הכי לא הגיוני בעולם. הכל אפשרי ללא שום מוגבלות. הכל כמובן תלוי בקשר ישיר בגודל האמונה. תמיד צריך לזכור, כל הידיעות שלנו היום, צמחו מהאמונות שהיו לנו בעבר.

בצורה טבעית, האדם נוטה להאמין רק למה שהוא יודע מניסיונות העבר שלו. הוא יתקשה להאמין בדברים שאליהם לא הורגל. מתוך האמונה של אותו אדם בטבע ובחוקים אליהם הורגל, המציאות של מחר תיראה כנראה דומה מאוד לזו של היום. שהרי על פי האמונה של האדם נבנית המציאות של המחר. אם האדם יעבוד על עצמו ויכריח את עצמו להאמין בדברים מעבר לטבע, הוא יוכל לשבור חוקים, לפרוץ גבולות ולשנות את המציאות על פי האמונה שלו.

יוצא שההבדל היחיד בין האמונה לבין הידיעה הוא שבעוד שהידיעה מבוססת על דברים מהעבר, מה ששמענו, ראינו, קראנו או קלטנו באחד החושים, האמונה מבוססת על העתיד, על דבר שעדיין לא התרחש. מה שפעם היה אמונה שאף אחד לא האמין שתיתכן, הפך לאחר מכן לידיעה שמובנת מאליה.

פעם היה טיפשי להאמין שאפשרי לטוס באוויר, אבל כששני אחים החליטו להאמין שזה אפשרי הם הפכו את הדבר המטורף הזה לידיעה. היום זה כבר חלק מפיזיקה מובנת מאליה, ברורה וידועה. ולא צריך ללכת רחוק כדי להבין, כי אפילו תינוק קטן צריך אמונה כדי להצליח לזחול. רק לאחר שהוא מגבש לעצמו מספיק אמונה וביטחון לעשות דבר שמעולם לא הצליח בעבר, הוא יכול באמת להצליח ולהפוך את הזחילה לידיעה ודבר ברור. כל הישג שאי פעם השגנו, כל התקדמות אישית שלנו או כלל עולמית, הכל התחיל מאמונה חזקה.

פעמים רבות אנו רואים אנשים מוכשרים ביותר שחושבים לעצמם שאין להם סיכוי וחושבים תמיד בצורה שלילית. אותם אנשים בדרך כלל נכשלים בתחומים רבים על אף הכישרון הרב שלהם. לעומתם יש אנשים הרבה פחות מוכשרים שתמיד מחייכים ואיכשהו הכל תמיד מסתדר להם. כאילו שהמזל הטוב רודף אחריהם כך שהם יצליחו בכל. כי ההצלחה מגיעה מתוך האמונה של האדם.

לפעמים אדם עושה עצמו כחולה, ואז יומיים לאחר מכן פתאום הוא באמת חולה. לפעמים אדם מדבר על משהו ולפתע אותו דבר נכנס לחייו. אדם שחושב כמו עשיר יהפוך להיות עשיר גם אם כרגע אין לו כלום. אדם שמאמין שיצליח יוכל להצליח גם ללא שום כישרון. הכל עניין של אמונה. ההבדל בין אדם שיודע לשחות או לרכב על אופניים לבין אדם שלא הוא רק אמונה. שניהם עושים את אותה פעולה גשמית, רק שזה מאמין שהוא יכול והשני מאמין שלא. האמונה נובעת מתוך המקום שלנו כעת, והמקום שלנו כעת נובע מתוך הידיעות של העבר. אבל אם נעבוד על אותו מקום בו אנו נמצאים, נוכל לשנות את האמונה כך שתשפיע על המציאות של מחר.

כולנו נמצאים במצבים כאלו מדי יום. כל צער ועצבות מגיעים מתוך הצמצום. מתוך שאנו לא מסתכלים על התמונה הרחבה ורואים רק את המקום הקטן של עצמנו. פעמים רבות אנו בטוחים שאין כל סיכוי לצאת ממצב לא טוב בו אנו נמצאים מתוך ידיעה ברורה שהמציאות לא מאפשרת זאת. נוכל להביא הוכחות וראיות מוחשיות שהמציאות נגדנו, ואין לנו אפילו סיכוי אחד קלוש.

ברור לכולנו שמה שהיה אתמול זה גם מה שיקרה מחר. אם אתמול לא הצלחנו

אז גם מחר ניכשל, אם אתמול היינו חלשים אז גם מחר אין סיכוי להתחזק, אם אתמול סבלנו אז תמיד נסבול. אנשים אוהבים להגדיר את עצמם: "אני כישלון", "אני אף פעם לא מצליח", "אני לא יודע לצייר", "אני גרוע בתחום הזה" וכו'. כל אלו הגדרות שאנו מלמדים את עצמנו להאמין בהן ואותם דברים הופכים להיות המציאות של מחר.

אבל אם נצא החוצה כשם שהשם יתברך הוציא את אברהם, נתבונן בתמונה הרחבה יותר ונבין שאין שום כוח בעולם שעומד בפני הקדוש ברוך הוא, נוכל לזכות לאמונה שתוציא אותנו מכל צרה ותיקח אותנו לאן שרק נרצה. גם כשיש אפס אחוז הצלחה, נזכה לראות נסים מול עינינו. גם כשהכול נראה אבוד, נזכה לאיזושהי דרך שכלל לא חשבנו עליה שפותרת הכל. רק צריך לצאת החוצה מההרגלים, מחוקי החברה ומכל כללי המציאות עליהם גדלנו וחונכנו, ואז ניתן לגלות שכל המציאות הזו שאנו חיים בה, יכולה להשתנות בהתאם לרצון ולמעשים שלנו, שאין גבולות ושהכול אפשרי.

לפרוץ גבולות בעזרת האמונה

האמונה היא חסרת גבולות, בעזרת האמונה אנו מתחברים לאינסוף הבלתי מוגבל ובכך פורצים כל גבול אפשרי. בכל זאת, פעמים רבות אנו מגדירים את עצמנו כ"מאמינים חזקים" בזמן שאנו חיים בתוך גבולות חומריים רבים הנמצאים במציאות שלנו. רובנו למשל מסוגלים להאמין למשל שהפרנסה היא מהשמיים, אך עם זאת, אף אחד כמעט לא מסוגל לוותר על מרב המאמצים הגשמיים כדי לנסות להשיג פרנסה ולהרוויח כמה שיותר. אלא שזה סותר האחד לשני בלי שנרגיש. האם הבורא לא מסוגל להביא לנו את הפרנסה בדרך אחרת? האם הוא לא יכול ליצור איזשהו צינור חדש בשבילנו שיעביר לנו את הפרנסה?

כך גם אנו יודעים שהבורא הוא רופא כל בשר, אך עם זאת אנו סומכים עליו שיטפל בבעיות קלות בלבד. קשה לנו להאמין שהוא יכול בבת אחת להעלים איזשהו חולי או בעיה רפואית שליוו אותנו כל חיינו. אדם שלוקח כדורים באופן קבוע יצטרך לראות נסים ענקיים כדי להסכים לוותר עליהם. אם נחשוב על כך, נגלה שאדם בעל אמונה שלמה בבורא צריך להאמין גם בכך שהבורא יכול לרפא

אותו מכל חולי וכל מצב שהוא, ללא כל עזרה גשמית של רופאים או מטפלים למיניהם. הרי לא יעלה על דעתנו שהבורא לא מסוגל להתמודד עם בעיות כאלו או שקשה לו לרפא אותנו. הבורא יכול הכל ובשנייה אחת כל חיינו יכולים להסתדר.

לכל אחד מאיתנו ישנן בעיות שונות שחוזרות על עצמן וקשה לנו להיפטר מהן. נראה כאילו הבעיות האלו בלתי ניתנות לסילוק ושאוּלי חס ושלום הבורא לא מסוגל או לא רוצה להעלים אותן. אלו לא סתם בעיות קטנות שבאות והולכות, אלא כאלו שאנו בטוחים לחלוטין לכאורה שאין שום סיכוי להוציא אותן מחיינו ואנו מנסים ללמוד פשוט להתרגל אליהן. אותן בעיות מייצגות את החוסר באמונה שלנו באותו תחום. על פי האמת, כל מה שצריך זה להאמין שהבורא מעל כל זה ואין לו כל בעיה לתת לנו שפע רב ללא גבולות.

האמונה בבורא היא לא רק טכנית, כולנו מאמינים שהוא ברא אותנו, שהוא אוהב אותנו ושהוא יכול הכל. האמונה האמתית היא חזקה הרבה יותר, היא השילוב של כל מה שאנו יודעים בשכל והכנסת הדברים למודעות שלנו ואל הלב. היא אומרת שאם עכשיו נבקש מהבורא להסיר מאיתנו איזשהו קושי או מכשול, ולא משנה עד כמה גדול אותו המכשול ונראה לבלתי פתיר, הוא יעשה זאת ללא כל בעיה. כי הוא אוהב אותנו והוא יכול לעשות הכל. המציאות היא לא אתגר בפניו והגשמיות כלל לא קיימת. לכן הקדוש ברוך הוא הוציא את אברהם מאותו מקום של תפיסת המציאות הגשמית והביא אותו למקום של אמונה בו הכל אפשרי.

אנו חיים בעולם גשמי, הכל מסביבנו נראה כעובד בדרך הטבע והתרגלנו לעולם עם חוקים מאוד מסוימים שנראים בלתי ניתנים לשינוי. עם כל זה, אנו צריכים לזכור תמיד שזהו מצב ההסתר של הקדוש ברוך הוא כדי שמתוך הניסיון נוכל לצמוח. אין לו כל בעיה לשנות את כל המציאות בשבילנו. למעשה בכלל לא קיימת מציאות בעולם הזה. המציאות שלנו היא תפיסת העולם שלנו דרך החושים על פי השכל והמערכות הפנימיות. כל אדם תופס את המציאות בצורה שונה לגמרי מהשני. כל מה שאנו מכירים הוא שקר, אנו חיים את המחר על פי חוקיות

הטבע שראינו אתמול. כל מה שהתרגלנו אליו הפך להיות אותה מציאות שאנו תופסים כבלתי ניתנת לשינוי. כל מה שצריך זה לצאת מהבועה הזו ולהבין שאין כל גבול. כאשר אנו מתחברים לבורא כל האפשרויות נפתחות בפנינו ואנו משנים את המציאות לחלוטין.

לא חשוב באיזה מצב אנו נמצאים כעת, לכולנו ישנן שאיפות להגיע גבוה יותר. אנו מבליים את מרבית זמננו בתכנון פעולות גשמיות רבות בתור ההשתדלות הגשמית שלנו. במקום זה, ניתן לבחור בדרך הרוחניות, להתפלל, להתחזק, להתקרב לבורא ובעיקר להאמין. לא לבקש מהבורא ואז להיות בצער מתוך מחשבה שהוא כנראה לא שמע או לא רוצה לתת לנו, אלא להבין שהמציאות שלנו הולכת להשתנות ומה שרצינו הולך להתקיים. להאמין, וכך לקבל את כל מה שנרצה.

בלי טובות מרשעים

לאחר שאברהם אבינו נלחם מול מלכים אדירים ומביס אותם, מלך סדום שניצל בזכות אברהם מנסה לעשות אתו עסקה והוא אומר לו "תן לי הנפש והרכוש קח לך" (בראשית יד', פסוק כא'). צריך להבין שלמלך סדום לא היה שום סיכוי במלחמה הזו, והוא נשאר חי רק בזכות אברהם שנלחם במלכים כדי להציל את לוט בן אחיו שנשבה על ידם. מלך סדום כעת חייב את החיים שלו לאברהם, הוא צריך להיות אסיר תודה במשך כל חייו, וכל הרכוש שאברהם השיג במלחמה שייך לו כדת וכדין ללא שום פקפוק. אבל למרות זאת אברהם לא מוכן לקבל כלום ממלך סדום. "אם מחוט ועד שרוך נעל... ולא תאמר אני העשרתי את אברם" (בראשית יד', פסוק כג').

בפשטות היינו יכולים אולי להסביר שאברהם אבינו לא אוהב לקבל מתנות, שהרי שונא מתנות יחיה, ולכן הוא מסרב לקבל את הרכוש. אבל קשה לומר את זה, כיוון שבתחילת הפרשה רואים שאברהם ירד למצרים ופרעה נתן לו מתנות

רבות שאותן הוא כן רצה לקבל. כך גם בפרשה הבאה, אברהם מקבל מאבימלך מתנות. אז מדוע דווקא ממלך סדום זה היה כל כך עקרוני לא לקבל ממנו מתנות? ועוד שזה אפילו לא נחשב לגמרי למתנה שהרי זה רכוש שהוא עצמו הרוויח ביושר במלחמה שנלחם מול המלכים. אז למה הוא מסרב לקבל?

אברהם אבינו אומר למלך סדום שהוא לא מוכן לקבל ממנו כלום, כדי שלא יאמר "אני העשרתי את אברם". צריך לזכור שבסדום היו רשעים גדולים, צרי עין וחומריים שכל עניינם היה רק לקבל כמה שיותר עושר. אצלם הצדקה והחסד היו עבירה מחוץ לחוק ואם מישהו בכל זאת היה נותן צדקה היו מוציאים אותו להורג. אם כך האנשים והחוקים במקום המעוות הזה, אפשר לתאר לעצמנו את צרות העין והמידות המושחתות שהיו למלך סדום.

כאשר מלך סדום אומר לאברהם לקחת את הרכוש, הוא לא באמת הפך להיות טוב לב שרוצה שאברהם יהיה מאושר ושמח. הוא בסך הכל דואג לאינטרסים שלו. אולי זה מתוך חוסר אונים, שהרי אברהם ניצח מלכים עצומים אז באותה מידה הוא יכול גם לחסל אותו. אולי זה מתוך גאווה, להראות לכולם שהוא עשיר גדול והוא זה שהעשיר את אברהם. אולי מתוך שהוא ייתן לו מתנות כעת כדי שאברהם ירגיש חייב לו, ואז הוא יוכל לנצל אותו ולומר לו "אני העשרתי אותך, אז כעת תעזור לי לעשות כך וכך...". ישנן הרבה סיבות אפשריות, אבל מה שברור הוא שזה מתוך אינטרס אישי. בסדום לא נותנים מתנות סתם כך, ובוודאי שמלך סדום לא ייתן אותן.

אברהם אבינו לא רוצה מתנות כאלו. הוא לא רוצה שמלך סדום יוכל להתגאות על חשבוננו. הוא לא רוצה שכולם יאמרו שמלך סדום הוא זה שהעשיר את אברהם וכך יכפרו בקדוש ברוך הוא שנותן פרנסה. הוא לא רוצה להיות "חייב" לרשע שינצל את זה לאחר מכן לדברים לא טובים. הוא לא רוצה לתת יד לרשעים, שיחשבו שהוא מזדהה או מסכים באיזשהו אופן עם המידות המושחתות של סדום. הוא לא רוצה שיהיה חילול השם שיראו שהוא חבר של מלך סדום. הוא לא רוצה לקבל מתנות ממישהו צר עין שלא באמת רוצה לתת אותם מכל הלב. הוא לא רוצה שום קשר אליו.

העניין הזה מלמד את כולנו מוסר גדול מאוד. לא כדאי להתקרב לרשעים. בין אם אלו אנשים עם מידות מושחתות, ובין אם מדובר על עניינים רוחניים כמו היצר הרע. עלינו לשמור מרחק גדול מכל טומאה ומכל דבר שעלול להזיק. אלא שלפעמים אותם רשעים משתמשים בתחבולה כדי להגיע אלינו. הם נותנים לנו מתנות כדי שנרגיש חייבים, כדי שנחשוב שהם אלו שהעשירו אותנו או כדי לקשור אותנו אליהם. כך הם יכולים לתת לנו דבר מסוים ואז לבקש בתמורה הרבה יותר. אחר כך הרבה יותר קשה לנטרל את עצמנו כי אנחנו הופכים לנגועים. לכן החכמה היא לעצור את הכל כבר בהתחלה. לא לקבל שום דבר מרשעים, לא מדובשך ולא מעוקצך.

לא מדובר רק על מקרים בהם יש רשעים גדולים או כפי שאפשר לפרש את הדברים על היצר הרע. אלא לפעמים אנשים רוצים לתת לנו משהו מתוך גאווה, מתוך אילוצים או מתוך סיבות שונות שלא מאפשרות להם לעשות את הנתינה בלב שלם. אם אדם צר עין נותן לנו מתנה, אז כנראה שצרות העין תזיק לנו הרבה יותר ממה שתועיל המתנה שנתן. אם אדם נותן מתנה עם תחושה שלילית, הוא מכניס את אותה תחושה לתוך המתנה ומביא לנו אנרגיה לא טובה שתלווה אותנו.

לכן כדאי ככל שאפשר להתרחק מדברים שהגיעו מתוך מחלוקת, טומאה או מקומות לא טובים אחרים. לא כדאי לקנות למשל בית מכונס נכסים אם המשפחה לא באמת רוצה למכור אותו והם עושים את המכירה מתוך כאב. לא כדאי לקבל דבר מסוים ממישהו שלא רוצה לתת אותו והוא עושה זאת מתוך אילוצים. החומר עצמו מכיל אנרגיות רוחניות והוא עלול להכיל מטען שלילי רב שבכל רגע יכול להתפרץ. עדיף להתרחק מדברים בעייתיים. אנשים אוהבים לתבוע אחרים בבתי משפט (שאסור על פי חוקי התורה, אלא רק בבית דין רבני). לנסות להוציא כספים מהביטוח, למכור לאנשים מוצרים עבור עמלה או להרוויח על חשבון אחרים בכל דרך אחרת. צריך לדעת שמלבד איסור חמור של גזל שעלול להיות כאן, כל הרווח הזה הוא הפסד, כי לא רק שאין בו ברכה, אלא יש בו מטענים גדולים של הרס.

כמובן שצריך לדון ולשקול כל מקרה לגופו, שהרי אי אפשר לוותר על הכל ולא לקבל כלום מאף אחד. זה טבעי שלפעמים ישנן מחלוקות ולפעמים לא הכל מגיע בצורה חלקה. אם למשל אנחנו מוכרים מוצרים שאנחנו מאמינים בהם והלקוחות קונים אותם מרצונם ומתוך הבנה, אז בוודאי שנוכל לקבל את העמלה המגיעה לנו וגם אם הקונה לא מרוצה זו לא תמיד הבעיה שלנו. אם אדם או גוף מסוים חייב לנו כסף, אז בוודאי שנוכל להוציא אותו ממנו (בדרכים כשרות). רק חשוב תמיד לפקוח את העיניים ולבדוק. אם שייך כאן גזל אז בוודאי שאסור להתקרב לזה. אבל גם אם לא שייך גזל וזה מגיע לנו על פי דין, למרות הכל כדאי לבדוק ולחקור, כי אולי זה מגיע ממקום לא טוב? אולי זה לא ישתלם לנו? אולי למרות שאנו צודקים, בכל זאת עדיף לוותר לפנים משורת הדין, כפי שאברהם אבינו עשה למה שהגיע לו בצדק על פי דין.

גם אברהם אבינו עצמו הסכים לקבל מתנות מפרעה ומאבימלך. הרי אין איסור לקבל מתנות, רק שצריך לשים לב מהיכן הן מגיעות. אמנם ברור לנו שפרעה ואבימלך אינם בדיוק צדיקי הדור, אבל מכל מקום לא היו להם המידות המושחתות של סדום, של קמצנות, צרות עין ואי הכנסת אורחים. אפשר לתאר לעצמנו שפרעה ואבימלך כיבדו את אברהם מאוד, הושפעו ממנו לטובה כמו רבים באותו הדור, וכך רצו לכבד אותו ולתת לו. בוודאי שגם הם לא היו צדיקים גדולים, אבל אולי הנתינה שלהם באותו הרגע כן הייתה בלב שלם. בסדום לעומת זאת היו צרי עין ולא רצו לתת לאחרים מתוך אידאולוגיה. זה היה עיקרון אצלם לא לתת לאף אחד ולקחת כמה שיותר כל אחד לעצמו. בדיוק ההפך הגמור ממידת החסד שהייתה משורש נשמתו של אברהם אבינו. לכן כנראה שהוא לא רצה לקבל מהמלך שלהם שקרוב לוודאי לא נותן לו מתוך רצון טהור.

על פי הסוד יש אולי אפילו עניין במתנות מהגויים, שכך לוקחים ניצוצות שכלואים בתוך הטומאה ומעלים אותם לקדושה כפי שעשו במצרים שניצלו אותם ולקחו רכוש רב. ישנן דרכים שונות להעלות ניצוצות, אבל מצד שני אפשר גם לקלקל ולהזיק. לכן אברהם כנראה ראה לנכון מתוך רוח הקודש שליוותה אותו שאת המתנות האלו צריך לקחת ואת אלו לא. חשוב לבדוק היטב ולראות לשורש

הדברים אם זה טוב בשבילנו או לא. אסור להסתנוור ולקבל החלטות כאלו מתוך תאוה.

כך גם לא כדאי לקבל מתנות או כספים ממקומות של טומאה. ישנם ארגונים שונים של המיסיון שמראים לכולם כמה הם אוהבים ושוחרי שלום, ואז שולחים נציגים שיטיפו וישפיעו על אנשים להתנצר. ישנם ארגונים רבים כאלו שעושים את הדברים בתחפושת של הדת היהודית. הם תורמים כספים, מדברים על התורה והמשיח ואז לאט לאט עוברים להמצאות בדיוניות של "הברית החדשה". הם תופסים אנשים במצוקה או בזמנים של נפילה שיהיו מוכנים לעשות הכל וכך משפיעים עליהם. וצריך לדעת שגם אם הם לא מנסים לשכנע כלל, עצם קבלת המתנה עם האנרגיות שהיא טעונה בהן זה דבר מזיק ביותר שמשפיע על שורשים פנימיים בנפש שלנו.

צריך לדעת שכאשר מקבלים דברים מסוים ממישהו אז באופן אוטומטי בין אם נרצה בכך או לא, הרגש אל אותו אדם ישתנה. נעריך אותו יותר, נחוש אליו חיבה ואהבה, נרגיש חייבים, נרצה לרצות אותו, ננסה לגמול לו וכו'. לכן התורה אוסרת קבלת שוחד. כי גם אם הדיין יאמר לעצמו שהוא כלל לא מושפע, בתוך תוכו הוא מושפע לגמרי. השוחד יעוור עיני חכמים. גם החכם ביותר יכול להפוך לעיוור לאחר שהוא מקבל משהו. לכן ננסה ככל שניתן להתרחק מדברים שעלולים להשפיע עלינו לרעה, להתרחק ממתנות מזיקות וממקורות מפוקפקים.

בכל דבר חומרי יש מטען רוחני שאותו הוא מכיל. גם אם אנחנו בכלל לא יודעים שאותו חפץ הגיע ממקום לא טוב וגם אם אנחנו כלל לא מודעים להיסטוריה שהוא עבר. אם למשל אדם מקבל כסף של עבודה זרה (הנצרות למשל נחשבת לעבודה זרה) מבלי לדעת בכלל שהוא קיבל את זה משם, המטען הרוחני ישפיע עליו בין אם הוא ירצה בכך או לא. פתאום אדם יכול להתחיל להרגיש רגשות של כפירה, פתאום היצר יתגבר עליו, פתאום הוא יהפוך לחומרי יותר, וכל זה מבלי שהוא יודע מאיפה זה בא לו.

מובא בהלכה שכדאי לצבוע בית חדש שעוברים לגור בו אם הדיירים הקודמים היו רחוקים מתורה ומצוות. לכאורה אפשר לומר שזה רק קיר חומרי של בית ואין

לזה שום קשר אלינו, אבל בפנימיות הדברים קירות הבית מכילים את האנרגיה הרוחנית של מי שגר שם. הם ספגו את כל המריבות, את השפה הרדודה, את העבירות וכו'. וזה לא רק קירות הבית כמובן, כי כל דבר שברשותנו מכיל עצמה רוחנית מסוימת בהתאם למקורות שלו. ספר תורה עתיק בן כמה מאות שנים ששימש יהודים יראי שמיים בוודאי יכיל קדושה עצומה הרבה יותר מספר שנכתב זה עתה. ואם כתב אותו סופר ירא שמיים זה בוודאי יהיה הרבה יותר מקודש מסופר שאינו ירא שמיים, וכל שכן אם כתב אותו כופר שאז אין בו שום קדושה כלל ומותר אפילו לשרוף אותו במקרים מסוימים. כי החומר מכיל רוחניות עצומה בתוכו.

מכאן נבין כמה חשוב להיזהר בדברים שאנו מקבלים. כמה חשוב לשמור על סביבה מתאימה וכשרה. כמה חשוב להכניס בחומר קדושה וטהרה. השם יתברך יזכה אותנו להתקדש ולשמור על עצמנו מכל דבר רע. נזכה לרוחניות עצומה ואמונה שלמה.

ללמוד איך לקבל החלטות בחיים

לאברהם וללוט היה מקנה ורכוש רב מאוד, עד כדי כך שכבר היה להם קשה להיות ביחד. לאחר ריב שהיה ביניהם, הם מחליטים להיפרד כל אחד לדרכו. לאברהם כנראה לא משנה היכן להיות מכיוון שהחומריות לא מעסיקה אותו ובנוסף השם יתברך שולח לו ברכה בכל מקום שיהיה. לכן הוא נותן ללוט לבחור את המקום בו הוא ירצה לחיות בו. לוט נושא את עיניו ורואה את כיכר הירדן "כי כולה משקה" (בראשית יג', פסוק י').

לוט רואה את המקום היפה ביותר והמתאים ביותר לחיי החומר ובוחר בו. כולם יודעים שבסדום חיים רשעים, אנשים מושחתים, בעלי מידות מקולקלות... אך זה לא מפריע ללוט שמסנוור מהיופי הגשמי שהוא רואה לנגד עיניו ללכת לאותו המקום כדי לחיות שם את חיו. הסוף של הסיפור כבר ידוע, הקדוש ברוך

הוא החריב את סדום לאחר שנמצאו שם כולם רשעים וחוטאים. לנו יש ללמוד מכל הסיפור הזה מוסר גדול מאוד, שבצורה הזו לא מקבלים החלטות.

גם אברהם אבינו מגיע למצב בו הוא מקבל החלטה בפרשה, אך דרך החשיבה שלו שונה לגמרי. לאחר שאברהם נלחם במלכים הגדולים ומביס אותם, מלך סדום מודה לו ורוצה לתת לו רכוש. אברהם עונה לו (בראשית יד', כג'): "אם מחוט ועד שרוך נעל... ולא תאמר אני העשרתי את אברהם". אברהם לא רוצה לקחת לעצמו כלום, למרות שהוא זה שנלחם והרכוש מגיע לו, הוא מסרב לקבל מתנות מבשר ודם שיחשוב שהוא זה שעזר לאברהם ובזכותו הוא התעשר. אברהם רוצה לקבל ישירות מהקדוש ברוך הוא. הוא לא הולך לפי המראה, היופי והתאוה, אי אפשר לסנוור אותו, הוא הולך על פי הרוחניות, על פי היופי הנצחי, על פי הטוב האמתי ולא הטוב המדומה. כך צריך לקבל החלטות בחיים.

נחשוב לעצמנו, אילו היינו עושים טובה גדולה למלך עשיר שהיה אסיר תודה, והוא היה נותן לנו אחוזה גדולה ורכוש רב. האם מישהו מאיתנו היה מסוגל לומר לו שהוא לא רוצה לקבל ממנו אפילו שרוך נעל? ועוד לומר זאת בנחישות ובלב שלם? אנחנו לצערנו אסירים של החומריות. כל כך קל לסנוור אותנו עד שאין לנו כמעט אפשרות לסרב לתאוות השונות. כמו לוט נהיה מוכנים להיכנס למקום הכי מושחת ושפל, רק משום שמחוץ הוא נראה יפה. את רוב הבחירות שלנו אנו עושים על פי החושים והרגשות, העיניים בוחרות את מה שיפה, האוזן בוחרת את מה שערב, הידיים בוחרות במה שנעים, הפה בוחר מה שטעים והאף את מה שמריח טוב. רק שאנו לא שמים לב שאנו שוכחים לשתף גם את השכל והמחשבה בתוך הבחירה.

אנחנו יכולים לדעת בוודאות שהסיגריה מזיקה לנו מבלי שזה יפריע לנו כלל להחלטה לעשן אותה. הידיעה שמאכלים שונים מזיקים לנו לא עוצרת אותנו מלאכול אותם. הסביבה שלנו מזיקה לנו וזה לא ימנע מאיתנו להישאר בה גם מחר. הטלוויזיה משתלטת לנו על הרגשות והמחשבות ובכל זאת נמשיך לצפות בה גם מחר.

כל כך הרבה דברים מזיקים מסביבנו, וזה לא שאנו טיפשים שלא מבינים מה

קורה, אלא שאנו בוחרים להתעלם ולצבוע את הכל בוורוד, כך שזה לא יפגע אפילו טיפה ברצון שיש לנו לתאוות החומריות. נוח וטוב לנו לבחור בתאוות, כמו לבחור בסדום כי היא כולה משקה.

בכל יום בחיינו יש לנו בחירות רבות. חלקן מהותיות יותר וחלקן פחות, אך כל אחת מהן משפיעה בצורה משמעותית על העתיד שלנו, על דרך החיים שלנו ועל ההישגים והמטרות. כאשר אנו מתמודדים עם בחירה כזו אנו יכולים לפעול בצורה אוטומטית ולבחור במה שנוח, במה שאנו רגילים, בתאוות ובחושים שקולטים את חומריות הדברים. אך אם נרצה נוכל לבחור בצורה שונה. נוכל לקבל החלטות כמו אברהם אבינו, מתוך אמונה ושאירות רוחניות. מתוך רצון אמתי לחיות בצורה נכונה ואמתית ולהגיע אל התכלית. לבחור לתת במקום לקבל. לבחור אמת במקום דמיון. לבחור התקדמות רוחנית במקום תאוות רגעית. כל אלו יביאו אותנו לצמוח ולהגיע למקום הרבה יותר טוב בחיים.

חז"ל מלמדים אותנו שצריך לחשב שכר עבירה כנגד הפסדה והפסד מצווה כנגד שכרה. כי בתחילה אפשר לחשוב שאנו מפסידים ממצוות שאנו עושים או מרוויחים מעבירות, אבל כשמחשבים את הדבר בצורה רצינית ועמוקה יותר, מבינים שזו טעות וזה רק נראה כך בהתחלה. מבחון דברים חסרי תוכן נראים נוצצים, דברים מזיקים נראים מפתים והדברים הטובים ביותר מוסתרים מעינינו. לכן חז"ל מלמדים אותנו שכשיש דרך ארוכה קצרה או קצרה ארוכה, עדיף את הארוכה קצרה. כי בהתחלה היא נראית ארוכה, אבל בסופו של דבר היא משתלמת ואפשר להגיע בה בצורה קצרה אל היעד.

נראה לכאורה שאצל יראי השם יש המון ויתורים וקשיים. נראה שעולם הזוהר נמצא דווקא אצל הרחוקים מתורה ומצוות. כל אדם שמחפש את עצמו וחושב על חזרה בתשובה מגיע לשלב בו הוא בוחר אם לוותר על כל תענוגות העולם בשביל להיות עבד השם שכביכול סובל בחייו, או לחלופין ליהנות מכל רגע ולוותר על העול המחיב.

האשליה הזו נוצרת אצל כולנו, משום שהקדוש ברוך הוא רוצה שנבחר את הדרך הנכונה לא בגלל שזה מה שנוח לעשות, אלא כי זה מה שנכון לעשות.

"רחמנא ליבא בעיי", כלומר השם רוצה את הלב שלנו. הרצון שלנו הוא מה שחשוב. לא שנעשה את הדברים מתוך פשטות כי זה מה שנוח ומושך, אלא כי זה מה שאנו באמת רוצים.

לאחר שאנו נכנסים לתוך העולם הזה ומראים לקדוש ברוך הוא שאנו רוצים להתקרב אליו למרות כל הקשיים, פתאום מתגלה עולם חדש לגמרי של הנאה ואושר אינסופיים מכל פעולה והבנה אמיתית שהכול היה בהחלט שווה. האדם הרחוק מהבורא לא יכול להיות מאושר משום שהבורא הוא מקור האושר. אמנם זה נראה שכן, אך בגלל זה העולם הזה קרוי עולם השקר, עולם מלשון העלם. ככל שאנו מתקרבים לקדוש ברוך הוא, מקור החיות והאושר, כך אנו נהיים מסופקים ומלאי חיים.

כאשר זורעים זרע באדמה, הוא נרקב בתחילה ומראה סימני מוות. רק לאחר זמן מה של טיפול, השקיה והתמדה, נוצרת בריה חדשה מאותו הזרע. כך גם העובר לא עושה חיים קלים במשך ההיריון והלידה ומצער את האישה היולדת, אך לאחר הלידה אין אדם שלא מתרגש מניסי הקדוש ברוך הוא ויודע בלבו שכל הקשיים אכן היו שווים את זה. למעשה אם נתבונן בחיינו נוכל לראות שכל דבר טוב התחיל מאיזשהו משהו קשה ומסובך. תחילתה של הפרנסה היא בראיונות עבודה וחיפושים מתישים, תחילתה של הזוגיות היא בפחדים וייאוש מהחיפושים וכך תחילתו של כל דבר טוב וכל הישג שאי פעם השגנו.

אפשר לבחור בדרך הקלה ואז האדם יישאר רווק, מחוסר עבודה וללא כל שינוי והתקדמות בחייו. אבל כולם מודעים לכך שהדרך הקלה היא בדרך כלל הדרך הקשה ביותר. כדי להגיע למשהו טוב באמת צריך להתאמץ. העניין הוא שלא רק שאותו סבל שווה את המאמץ בגלל התוצאה, אלא שאותו סבל הוא כלל לא סבל לאחר שמבינים שהוא חלק מהמערכת. אלוף העולם בריצה לא חושב לעצמו על כמה חבל שהוא התאמץ וויתר על זמן רב של הנאה ממשחקים, אכילת עוגות, צפייה בטלוויזיה או שאר תענוגות טיפשיים. הוא לא מצטער על כך שהתאמן, נמנע ממאכלי שומן והזיע במשך זמן רב. כל המאמץ וה"סבל" נחשבים לו להנאה וסיפוק.

לאדם החוזר בתשובה ניצבים קשיים רבים. לפעמים נראה שאין לזה טעם, שאולי כדאי לוותר, שאין שום הנאות ושהעולם הרחוק מהקדוש ברוך הוא זוהר יותר. אבל כל זה בהתחלה, לפני שמכירים את העולם האמתי. לאחר שאנו חיים את עולם המצוות, אנו הופכים לבריה חדשה, מגלים לאט לאט עולם שלם ויפהפה שלא הכרנו ויודעים בוודאות שכל הקשיים אכן היו שווים את זה.

אנשים שהתרגלו במשך כל חייהם לעולם רחוק מתורה חושבים לעצמם שאי אפשר בלי מועדונים, ריקודים מעורבים, טלוויזיה, מאכלים לא כשרים, חוף ים מעורב, נסיעה בשבת ושלל דברים שמרחיקים את האדם מבוראו. אך האמת היא שאם אכן נוותר על הדברים המרחיקים, לא רק שנגלה עולם שלם של תענוגות רוחניים עצומות ששווה הרבה יותר מכל התענוגות הגשמיים הללו, אלא שנגלה שהדברים המרחיקים לא באמת גורמים לנו עונג, אלא שזו הייתה רק אשליה שגרמה לנו להרגיש את זה.

לכולנו היו רצונות טיפשיים בילדותנו. חלומות ושאיופות מוזרים שפעם חשבנו שיכולים להיות שיא החיים שלנו. אבל אם יאפשרו לנו היום לקבל את כל אותם הדברים שרצינו, בוודאי נסרב בנימוס לאחר שאנו מבינים שאלו ממש לא הדברים שאנו רוצים היום. אדם מבוגר לא ירצה להכניס מוצץ לפיו כיוון שהוא מבין שזה טיפשי, למרות שבילדותו הוא היה בטוח שזה אושר עילאי. הרצונות שלנו משתנים באופן קבוע לפי הרגש, לפי הסביבה בה אנו חיים ולפי הדברים שנמצאים סביבנו. ידוע שעין רואה והלב חומד. אך אם נתרגל לשנות את דרכנו לדרך טובה יותר, מהר מאוד נבין שאנו כלל לא רוצים את דרכנו הקודמת.

אדם שחוזר בתשובה לא מרגיש בצער במשך כל זמן הלימוד שלו בכולל, בזמן התפילה או בקיום מצוות שונות. להפך, כל הדברים האלו גורמים לו אושר כמו התענוגות הגשמיים הישנים. רק ההבדל הוא שהאושר כאן הוא אמתי, מספק ורוחני. לאחר שאדם מרגיש את התענוג הרוחני הוא לעולם לא יחשוב לעצמו "כמה חבל שאני לא יכול לאכול לא כשר" או "כמה חבל שאני לא יכול לעשות על האש בשבת". כאשר הוא יראה אנשים אחרים עושים זאת הוא ירחם עליהם שלא מצאו עדיין את האושר האמתי.

הבחירה היא שלנו אם ללכת בדרך המושכת יותר או המספקת יותר. אם נשאיר את הבחירות לשכל, הלב כבר יוכל להתרגל לכל דבר. אך אם נעשה את הבחירות עם הלב ללא מחשבה, הניווט על חיינו יישאר ביד היצר. אם נרצה להצמיח עץ נצטרך לזרוע אותו תחילה באדמה ולתת לו להירקב. כך נצמיח עוד המון זרעים נוספים. זה ייקח זמן והשקעה, אבל בסוף נצמיח משהו אמתי. אך אם לא נזרע אותו כלל, אז אולי זו הדרך הקלה יותר, אבל הוא ירקב בכל מקרה בסופו של דבר, ונישאר ללא כלום. העניין הוא לא ללכת על הדרך הפשוטה והקלה, אלא ללכת על הדרך הנכונה. השם יתברך יזכה אותנו לבחור בחירות נכונות וטובות שיביאו אותנו למקומות טובים.

עושר וכבוד ביחד עם תורה ורוחניות?

הפרשה מספרת לנו ששרה הייתה יפת מראה (בראשית יב', יא'). לאחר מכן מוזכר שאברהם היה "כבד מאוד במקנה בכסף ובוהב" (בראשית יג', ב'). לכאורה נשמע לנו שאדם רוחני שכל חפצו הוא בתורה הקדושה לא צריך כלל שיהיה לו ענייני גשמיות. אז למה אברהם אבינו זקוק לכל זה? אבל האמת היא שזה כלל לא כך, ואותה גשמיות דווקא יכולה לרומם אותנו, אם נלמד להתייחס אליה בצורה נכונה.

צריך לדעת שאין דבר רע או פסול בעושר או הנאות גשמיות. הבעיה היא רק לרדוף אחר הדברים האלו ולהפוך אותם לעיקר. אם אדם מוותר על עקרונות וערכים כדי לקבל איזו הנאה גשמית או להשיג איזו תאוה זו בעיה רצינית. אבל אם הוא משתמש בעושר ובהנאות האלו לעבוד את השם יתברך, אז אדרבא, זהו רצון השם ולשם כך הוא ברא את כל הגשמיות סביבנו, כדי שנשמח ונהנה בהיתר. העניין הזה מציק להרבה אנשים, אבל כל זה מתוך חוסר הבנה. אנחנו מבינים שאדם שעוסק ברוחניות ושקוע בעולמות עליונים לא צריך שום קשר לגשמיות. אבל זו טעות. כדי שהאדם יתעלה עוד ועוד הוא זקוק לניסיונות של העולם

החומרי. הוא צריך לקדש את החומר סביבו. האדם נמצא במדרגה גבוהה יותר מהמלאכים, כי המלאכים נמצאים בעולם רוחני בלבד, אבל האדם לוקח את הרוחניות הזו ומכניס אותה לתוך עולם גשמי ומקדש איתה את החומר.

אם ראש ממשלה, שרים ואישים חשובים צריכים לקבל רכב מפואר, דירה גדולה ומשכורת שמנה, אז מדוע שגדולי הדור והרבנים החשובים לא יקבלו זאת? על פי האמת דווקא הרבנים הגדולים צריכים לקבל הרבה יותר מראש ממשלה או השרים. אז למה זה כל כך מפריע לנו לראות את אנשי התורה חיים בעושר בזמן שזה מובן מאליו שכל השרים צריכים לקבל עושר רב על חשבוננו? האם זה סוג של חטא להיות עשיר?

מה שבאמת מפריע לנו בכל הסיפור הזה זה מה אותם אנשים מייצגים. שהרי אנשי תורה צריכים לכאורה להראות שהחומר כלל לא חשוב ושהגשמיות אינה משחקת תפקיד בחייהם. שיחיו בבית ישן עם שני חדרים ביחד עם עשרה ילדים וירכבו על אופניים. משרים בממשלה אנחנו לא מצפים לזה, שהרי אנחנו מבינים שישנה שחיתות וישנם שקרים רבים שם, אז ברור לנו שהם אנשים חומריים שצריכים את החומריות והעושר ולכן זה לא מפתיע אותנו ואפילו מקובל עלינו. אבל אם נבחן את הדברים על פי האמת, נראה שדווקא בידיים של אנשי התורה העושר משתמר וממצה את עצמו. דווקא שם הוא מגיע לשיא ומוציא את הרוחניות. דווקא שם אפשר להתעלות ולקחת את אותו עושר ולהשתמש בו כדי לפאר את התורה הקדושה ולהגדיל רוחניות בעולם. השפע נברא כדי שנשתמש בו לטוב ולא שנקלקל אתו.

כאשר יצחק אבינו רצה לברך את עשו, רבקה קיבלה נבואה שדווקא הבן שזכה בתורה הוא זה שצריך לזכות גם בברכות הגשמיות. יצחק אבינו ידע היטב את מעלותיו של יעקב אבינו. הוא הבין שהוא איש אמת שכל כולו תורה. איש תם יושב אוהלים. יצחק אבינו הבין שהוא קיבל את העולם הבא והוא עסוק ברוחניות. אבל עשו נשאר בלי כלום. לכן חשב לתת לו לפחות את העולם הזה. שתהיה לו פרנסה בשפע ושתהיה לו ברכה במעשה ידיו. אבל רבקה קיבלה נבואה שדווקא יעקב איש התורה צריך לקבל גם את הגשמיות. כי דווקא אצלו אותה גשמיות

יכולה לצמוח ולהפוך למשהו טוב.

האמת היא שהוויכוח הזה התחיל הרבה לפני כן, כבר אצל קין והבל. כשהבל רצה לעסוק ברוחניות ולהשקיע בעולם הבא, אז קין איש האדמה בחר בעולם הזה ואמר להבל לפרוח באוויר ולא לדרוך על האדמה שלו. ומכאן גם הגיע לרצוח אותו. אלא שברור הדבר שאי אפשר לזכות ברוחניות ועולם הבא כאשר אין את החומריות הנצרכת לשם כך כאן בעולם הזה. כדי להגיע לאותה רוחניות עצומה יש צורך לדרוך על האדמה ולעבור דרך עולם החומר.

בלי קמח אין תורה ובלי תורה אין קמח. כי ללא גשמיות אין רוחניות וללא רוחניות אין גשמיות. הכל תלוי זה בזה. כל העולם עומד על התורה הקדושה ואין אפשרות להתקיים בלעדיה. אין שום משמעות לחומר בלי הרוחניות שעומדת מאחור כמו גוף בלי נשמה שלא מקבל חיות וקוברים אותו באדמה. לכן בלי תורה אין קיום לעולם. כל המהות והתכלית של כל החומר היא התורה הקדושה. אבל מצד שני אם לא נשקיע ממון בישיבות, בכוללים ובתלמודי התורה הקדושים, חס ושלום לא נוכל לשמר את התורה כראוי. בלי לחם לאכול, בגד ללבוש וקורת גג מעלינו יהיה לנו קשה מאוד להתמסר לתורה. כשיש טרדות גשמיות מסביב קשה מאוד להתרכז בעמל התורה.

אנשי התורה מוכנים לחיות בדוחק רב. הם מוותרים על מותרות ודברים רבים רק כדי לזכות להיות חלק מעולם התורה. זה כלל לא פשוט לפרנס משפחה מרובת ילדים ממשכורת של אלף וחמש מאות שקל שמקבלים מהכולל. במושגים של אזרח ממוצע במדינה זה משהו כמו שליש שכר דירה. אברכים רבים מוכנים להתמודד עם זה בשמחה כדי לזכות ללמוד תורה. אנחנו לעולם לא היינו מסכימים לעזוב את העבודה שלנו ולוותר על המשכורת בשביל זה, אבל הם מקריבים מעצמם למען אמונתם.

אבל צריך להבין היטב שאותה הקרבה היא עניין טכני בלבד רק בגלל שזו המציאות הנוכחית. אם הם צריכים לבחור בין תורה לבין חומריות, אז הבחירה היא תורה. שהרי חומריות ללא תורה לא שווה כלום. היא סתם מתכלה ואובדת ואפילו גורמת לנזקים ולבעיות. אבל אם יש ברירה ואפשר לחיות ברווח ובעושר

ביחד עם שמירת התורה והמצוות, אז לא רק שאין בזה כל רע, אלא שזו הצורה המועדפת והטובה יותר לחיות.

אנחנו הגענו למצב שהתרגלנו לראות אנשי תורה שחיים בעוני ובדוחק. לכן אם נראה אדם כזה שחי בעושר, זה יפריע לנו ואולי אפילו נחשוד בו שהוא לא איש אמת. אבל כל זה מתוך מה שהתרגלנו לראות. על פי האמת הלוואי וכל העוסקים בתורה מתוך יראת שמיים יחיו בעושר גדול. הם בוודאי יוכלו לקדש את אותו חומר ולעשות אתו דברים הרבה יותר נשגבים מאחרים. ברור שאיש תורה שמשקיע את כספו בחינוך טוב לילדיו, בלימוד תורה ביישוב הדעת ברווח, בהפצת תורה, בהקמת בתי מדרש ושאר דברים גדולים, הופך את אותו כסף גשמי להתעלות רוחנית לכל העולם. ברור שזה שווה הרבה יותר מאדם אחר שייקח את הכסף כדי לבזבז אותו על התאוות שלו, על עבירות ועל שטויות והבלים חולפים, שבכך לא רק שהוא אינו מועיל, אלא שהוא גם מקלקל את העולם.

בית המקדש היה עשוי כולו מחומרים יקרים ומשובחים. זהב, כסף ונחושת, אבנים טובות ועוד חומרים יקרים. ההלכה אומרת שבית הכנסת צריך להיות גבוה יותר מכל הבתים בשכונה. אדם צריך לפאר את בית הכנסת יותר מאשר את ביתו. כל זה לא בגלל שהקדוש ברוך הוא צריך את זה, אלא כי העושר מתעלה ומביא לתיקונים בצורה הטובה ביותר במקום של קדושה וטהרה. לשם כך הוא נועד.

הקדוש ברוך הוא ברא שפע בעולם כדי שנשמח מתוך קיום מצוות, ולא כדי שהרשעים יהיו בעלי כוח. אדם צריך לדעת שאם יש לו ממון רב, עליו לנהוג בו בזהירות רבה ולדאוג לתת ממנו למקומות של קדושה. תלמודי תורה, כוללים וישיבות, בתי מדרש, בתי כנסיות, חסד ועזרה לנזקקים, אברכים שלומדים תורה וכו'. אדם שנותן צדקה צריך לדעת שלשם כך נתנו לו את הכסף. הקדוש ברוך הוא נתן לאותו אדם יותר כדי שהוא זה שיזכה להוליך אותו למקום המיועד לו. אדם שנותן צדקה לעני צריך לומר לאותו עני "תודה", כי אותו כסף הופקד אצלו משמיים כדי שהעני יקבל אותו. העני זיכה את אותו אדם להתעלות רוחנית ולמצווה חשובה.

לכן חשוב לזכור שכל השפע שקיים בעולם, ראוי להגיע קודם כל אל מי שמשתמש בו לצמיחה והתעלות. אל מי שלוקח את החומר ומעלה אותו לרוחניות טהורה. כרגע בעוונות הרבים אנחנו נמצאים במצב של הסתר פנים כפי שאומרות הנבואות על ימות המשיח. היום כל העולם פועל הפוך. הרע נחשב לטוב והאסור מותר. אבל המצב הזה הוא טכני וזמני בלבד. בוודאי שלא צריך להיות כך ובוודאי שלא זו ההשקפה שצריכה להיות לנו. כרגע אנחנו מוכנים להקריב את החומריות שלנו למען התורה הקדושה וזה הניסיון שלנו, אבל על פי האמת כל אחד ראוי לזכות לשני העולמות, העולם הזה והעולם הבא, מתוך יישוב הדעת, שפע ושמחה.

השם יתברך יזכה את כולנו לשני העולמות, קודם כל עולם של תורה ובנוסף אליו גם עולם של עושר. נזכה לשפע עצום ברוחניות ובגשמיות וכך נקדש את החומר ונהפוך אותו לרוחני ונצחי.

עושים מה שנכון ולא מה שנוח

פרשת לך לך מתארת ריב שהיה בין רועי מקנה אברהם לבין רועי מקנה לוט (בראשית יג', ז) שהביא לכך שאברהם נאלץ להיפרד מלוט. חז"ל מתארים לנו את הרקע של אותו ריב (ואפשר לראות את קיצור הדברים ברש"י על הפסוק). שרועי אברהם היו מוכיחים את רועי לוט על הגזל, שהם רועים בשדות אחרים בלי לשים רסן לבהמות וכך הן אוכלות את היבול של האדמה שלא שייך להם.

רועי לוט תירצו את מעשיהם בכך שהקדוש ברוך הוא הבטיח את הארץ לאברהם וכך כולה שייכת לו, ולאברהם אין בן שירש אותו ולכן לוט בן אחיו הוא שירש אותו בסופו של דבר. מכאן יוצא שכל הארץ תהיה שייכת ללוט וכך אין בזה גול. אלא שהמשך הפסוק אומר שהכנעני והפריזי אז יושב בארץ, כלומר רועי מקנה אברהם הסבירו להם שאמנם אברהם מובטח לקבל את הארץ, אבל כרגע היא עדיין לא שלו.

אבל הוויכוח הזה נשמע קצת תמוה. שהרי אם לוט רוצה לגזול ולא אכפת לו ממה שאברהם אומר, אז הוא יכול לעשות זאת גם בלי התירוצים. למה צריך להפוך ללמדן גדול כדי להסביר שמה שהוא עושה זה לכאורה בסדר ועל פי ההלכה? למה צריך לתרץ שהארץ תהיה שייכת לו ולכן זה לא גזל?

ואם בכל זאת נאמר שהיה אכפת ללוט מההלכה ובאמת לא רצה לגזול ורק חשב בטעות שזה מותר, אז מדוע אברהם צריך להתווכח ולריב אתו על כך? הרי גם אם לוט יירש אותו בהמשך, כרגע לוט מבין שכל הארץ שייכת לאברהם. הרי זו הטענה שהוא עצמו מביא. אז ברגע זה הכל עדיין שייך לאברהם והוא עוד לא ירש אותו, ואם כן גם אם הוא צודק בטענה שלו, בכל אופן אסור לו לתת לבהמות ללכת ללא רסן כיוון שכך הוא גוזל מאברהם. יוצא שבכל אופן אסור לו לעשות את מה שהוא עושה.

מכאן אולי אפשר לראות יסוד גדול וחשוב בנוגע להשקפת האדם. לכל אדם יש את ההרגלים שלו ואת הנוחות שלו בחיים. יש לו השקפת עולם ודרך תפיסה של המציאות. לפעמים יש דברים שמוציאים את האדם מאותה נוחות ומאותם הרגלים, דברים שנוגדים את התפיסה שלו. אותם דברים מפריעים לאדם, שהרי סותרים את הדרך בה הוא חי וכעת מאלצים אותו להתאמץ ולהשתנות. לכן כדי לא להיות מוטרד מהדבר, האדם מנסה להשתיק את אותם דברים שמפריעים ולהעלים את האמת על ידי תירוצים וכך להשקיט את המצפון.

אנשים בוחרים לעשות את הדברים שהם רוצים או שנוחים להם, ואז כדי להתאים את המציאות לרצונות שלהם הם מתרצים תירוצים כדי לחשוב שהם בסדר. הם מציאים כל מיני סברות כוזבות כדי לנקות את המצפון ומשקרים לעצמם כדי לא להיות מוטרדים מכך שהם חיים בסתירה והולכים נגד האמת.

לוט לא יכול לומר לאברהם שלא אכפת לו מרצון השם. הוא לא יכול לומר שלא אכפת לו מה אסור ומה מותר אלא אכפת לו רק מה שנוח לו. הרי לוט מכבד את אברהם ומנסה להציג את עצמו כהולך בדרכו. באיזשהו מקום הוא יודע שאברהם מייצג את האמת, שהרי אפילו בסדום הוא מוסר נפש כדי לקיים מצוות הכנסת אורחים כפי שלמד אצל אברהם. לכן הוא מוכרח לתרץ שמה שהוא עושה

זה בסדר. הוא לא יכול לומר שהוא רוצה לגזול ולא אכפת לו מכלום. אז הוא מנסה להסביר שלדעתו זה כלל לא גול כי בסוף הכל יהיה שלו.

אבל אם אברהם היה אומר שהוא לא מסכים שלוט ירעה בשדות ללא רסן לבהמות, אז כאן כנראה הוא כבר לא היה מקשיב לו. אולי הוא היה מחפש תירוצים נוספים למה זה מותר, אולי הוא היה לוקח את זה כסיבה נוספת לריב עם אברהם, שאם הוא לא מרשה לו אז הוא יעשה לו דווקא, אולי הוא היה חושב שאברהם לא באמת יקפיד עליו וזה לא נורא, או שאולי הוא סתם היה מתעלם ממה שיש לאברהם לומר. הרי בסופו של דבר לוט החליט שהבהמות ילכו ללא רסן וכעת לא משנה מה יגידו לו, הוא ימצא דרך להצדיק את עצמו ולהמשיך בדרכו.

הרי קל לראות שלוט עצמו חי בסתירה, שמצד אחד הוא בוחר לגור בסדום עם כל הרשעים, ומצד שני הוא מכניס אורחים למרות שהוא מסתכן בחייו. הוא אפילו מוכן להפקיר את בנותיו כדי לשמור על האורחים שבאו אליו. כך גם רואים אצל המצרים, שאברהם אמר לשרה שתאמר שהיא אחותו כיוון שחשש שיהרגו אותו. כי מבחינתם אסור לקחת אשת איש, אבל לרצוח את בעלה ואז לקחת אותה זה בסדר.

כך גם בימינו אפשר לראות שיש ערבים שיעשו הכל בשביל הכנסת אורחים. שחשוב להם מאוד לכבד את האורחים. אבל מצד שני אין להם שום בעיה לרצוח אחד את השני בגלל איזה סכסוך משפחתי. להבדיל, כך גם אצלנו, יש אנשים שימסרו נפש על מצוות מסוימות, אבל בנוגע למצוות אחרות הם יצחקו על מי שמקיים אותם. הכל לפי הנוחות האישית.

אנשים רבים רוצים מאוד לעשות דברים שנוחים להם, ואז מחפשים את כל התירוצים בעולם כדי להתיר את זה. יש אנשים שחצי שומרים שבת. שאם יש דברים שמסתדרים להם כמו לא לבשל או לא להבעיר אש, אז הם ישתדלו לא לעשות, אבל אם הם צריכים לנסוע לאיזה מקום, אז יתחילו לתרץ שלא כתוב בשום מקום בתורה שאסור לנסוע בשבת ושזה לא נחשב ממש להבערת אש ועוד שלל תירוצים טיפשיים וכוזבים. אם הם לא היו צריכים לנסוע אז הם היו

מסכימים להלכה הזו, אבל כעת כשהם צריכים וזה לא מסתדר להם, אז הם יביאו את כל התירוצים למה זה מותר.

אלא שבפנימיות, אפילו הם לא מאמינים לעצמם, שהרי ביום הכיפורים למשל הם בוודאי לא ייסעו ולא יביאו את כל התירוצים האלו לומר שלא כתוב שאסור או שזה לא נחשב להבערה. אלא שזה פשוט מה שנוח להם ומה שהתרגלו.

אדם שהתרגל למציאות מסוימת בה הם מקיים חצי מהמצוות ואת החצי השני הוא מזניח, מסתכל על אחרים ושופט אותם בקלות בעוד שאת עצמו הוא תמיד מצדיק. אם הוא מניח תפילין, אז על מי שלא מניח הוא מסתכל ככופר, אבל אם הוא לא מניח אז הוא יודע למצוא תשובות מצוינות למה זה מוצדק. אם הוא יראה מישהו מדליק אש בשבת הוא יחשיב אותו לכופר, אבל אם הוא מעשן אז הוא יאמר לעצמו שזה בסדר ושלא צריך להיות קיצוני יותר מדי. תמיד יש תירוצים ואפשר גם לטהר את השרץ אם באמת מנסים, אלא שזו בוודאי לא האמת.

אדם מוכן לקבל עד מקום מסוים, אבל מעבר לזה הוא לא מוכן לשמוע. הוא יודע שאסור לבשל בשבת ואם מישהו יבשל הוא יוכיח אותו ויכעס עליו. אבל אז הוא עצמו יניח על הפלטה איזה דבר לא מבושל וכשיאמרו לו שזה אסור, הוא יצחק ויאמר שפלטה בכלל לא יכולה לבשל. ואם בכל זאת נסביר לו שגם בישול על פלטה הוא בישול גמור ואיסור גמור בשבת, אז הוא יאמר שאנחנו סתם מחמירים ויניף את ידו לאות זלזול בדבר. באמת אין שום הבדל אם מבשלים על הפלטה או על הגז, והוא אפילו רואה בעיניים שלו איך התבשיל היה לא מבושל בהתחלה ולאחר ששהה על הפלטה הוא התבשל, אלא שכך הוא התרגל וכל הרבנים בעולם לא יוכלו להזיז אותו מזה. הוא מזלזל ומביא תירוצים טיפשיים כדי ליישב לעצמו את הסתירה שבה הוא חי. כך הוא יכול לשכוח ולהתעלם מזה ולישון טוב בלילה למרות חוסר ההיגיון במעשיו.

אדם מוכן לשמוע עד היכן שזה מסתדר ונוח לו. איפה שזה לא מתנגש יותר מדי עם ההרגלים שלו. אנשים מדקדקים לפעמים בכל מיני דברים קטנים, אבל על איסורים חמורים ביותר שאסורים איסור גמור מהתורה הם עוברים בזלזול מתוך מחשבה שזה כלל לא אסור. לפעמים אנשים יהפכו את העולם ויעשו את כל

האיסורים האפשריים כדי לקיים איזה מנהג שנהגו הוריהם או איזו סגולה כלשהי. אנשים נוסעים לבית כנסת בשבת כדי להגיע לבר מצווה או ברית מילה. עושים בכך איסורים חמורים מהתורה שהעונש עליהם הוא חס ושלום מיתה, רק כדי להשתתף בשמחה של מצווה. והם בטוחים שהם עושים בזה מצווה גדולה וחשובה. אם שכחו להביא את הסוכריות אז הם ייסעו בשבת כדי להביא אותם, כי מבחינתם חילול שבת זה לא נורא, אבל אם לא יהיו סוכריות בבר מצווה זה כמו פיקוח נפש. נשים מגיעות לבית הכנסת בלבוש לא צנוע שמכשיל את הרבים כדי להיות כביכול צדיקות גדולות שמתפללות בבית הכנסת. כך מראים לקדוש ברוך הוא שכאילו אנחנו אוהבים אותו כל כך, אבל בעצם אנו עושים מה שנוח לנו ורומסים חס ושלום את כל הציוויים שלו. כמו מישוהו שמכה באכזריות את חברו וגם נותן לו סוכריה במתנה, ואז הוא חושב שכאילו עשה לחברו טובה גדולה.

לכן אומרים לא מדובשך ולא מעוקצך. לא צריך לעשות טובות ולהביא מתנות, וגם לא לעשות קלקולים ודברים רעים. אם אדם מחפש את האמת ורוצה לחיות אותה, עליו לעשות את ההשתדלות המרבית לדבוק בה כפי שהיא. ואם הוא לא רוצה לחיות אמת, אז אין טעם להתחיל לתרץ תירוצים ולנסות להתיר את האסור ולאסור את המותר. לפחות שאדם יהיה כנה עם עצמו ויאמר שהוא יודע שזה אסור, ולמרות זאת הוא עושה את זה. שיאמר לעצמו שהוא עובר על התורה כי חס ושלום לא אכפת לו ממנה. שידע שהוא חי בסתירה ולא ישלה את עצמו. שלא יצדיק את עצמו ויחשוב שזה בסדר ושכאילו כל העבירות שלו זה רצון התורה.

אדם צריך להיות אמת עם עצמו, כי על כל העולם הוא יכול לצחוק ולכולם הוא יכול לשקר ואולי הם גם יאמינו לו. אבל כאשר הוא משקר לעצמו הוא לא מרוויח מזה שום דבר חוץ מריחוק. ריחוק מהאמת שמביא לריחוק מהשם, וכך הוא אפילו מתרחק מעצמו, כי הוא לא מכיר את עצמו בכלל. הוא לא יודע מי הוא או מה כוחות הנפש שיש לו. הוא לא מבין מה זה העולם, בשביל מה הגיע לכאן ומה עליו לעשות. הוא לא מבין מה טוב ומה לא, לאן צריך לשאוף ואיך להגיע להשגות. כי הוא חי בשקר, אז הוא לא מבין שום דבר מהמציאות האמתית.

כאשר אדם אמת עם עצמו, אז לאט לאט הוא מקלף את הקליפות ומתקרב

למקומות הנכונים. הוא זוכה לראות את הדרך הנכונה ויכול לבחור בצורה מחושבת כיצד לנווט את חייו למקומות הרצויים. השם יתברך יזכה את כולנו לברוח מכל התירוצים, להסיר את הקליפות ולהידבק בדרך הנכונה של החיים.

להסיר קליפות ומעכבים

ההתגלות האלוקית לאברהם אבינו הייתה הדרגתית. שבהתחלה השם אמר לו לך לך, שיעזוב את ארץ מולדתו ואת בית אביו. אבל גם לאחר שהגיע לארץ ישראל היו קשיים, שהיה רעב בארץ שאילץ אותו לרדת למצרים. ויוצא שלמרות מסירות הנפש הגדולה, אברהם אבינו היה עדיין רחוק מלזכות בכל הטוב שהובטח לו.

לאחר הריב שהיה בין רועי מקנה אברהם לרועי מקנה לוט, לוט נפרד ממנו והלך לסדום. ואז אברהם זכה להתגלות נוספת, שהשם יתברך דיבר אליו והבטיח לו זרע רב ואת כל הארץ. רש"י מפרש על הפסוק (בראשית יג, יד) שכל זמן שהרשע עמו היה הדיבור פורש ממנו.

לפי זה אפשר להבין שאברהם מצד עצמו היה ראוי כבר באותה השעה לזכות להתגלות אלוקית, שהשם יתברך דיבר אתו. הוא לא היה צריך לעשות איזו עבודה רוחנית או תיקון מצד עצמו כדי לזכות לזה, שהחוסר לא היה בו. רק שמצד הקרבה ללוט, הדיבור היה פורש ממנו, שהיה עליו להתרחק מלוט כדי שהשם יתברך דיבר אתו.

וצריך להבין שזו בעצם כל העבודה הרוחנית שלנו בעולם הזה. להסיר את הקליפות שחוסמות את השפע הגדול מאיתנו. שלפעמים אנשים חושבים לעשות דברים עצומים, יש להם רעיונות איך להפוך את העולם, מחפשים להתקדם דרך העשייה, ובעצם כל מה שנדרש מהם זה להסיר את כל המעכבים שחוצצים ביניהם לבין השכינה הקדושה.

ישנם קליפות רבות שחוסמות מאיתנו שפע רב. מצד המציאות, השם יתברך הוא מקור הברכה ואנו מחוברים אליו ומקבלים ממנו שפע ללא גבולות. אלא שכאשר אדם עושה עבירות, נמנע מקיום מצוות, משחית את מידותיו, מדבר דברים לא טובים, חושב מחשבות גרועות וכו', אז הוא מביא על עצמו קליפות גדולות שחוסמות את האור העצום שלא ייכנס אליו.

הדבר דומה ליהלום יפהפה שמכוסה בשכבות רבות של בוץ קשה שנדבק אליו. ואז רואים שהיהלום לא נוצף ומאיר, אז חושבים שיש בעיה ביהלום. שאולי הוא מקולקל. אבל היהלום הוא בסדר גמור ורק צריך להסיר את הלכלוך מסביבו.

וגם כאשר מסירים את הלכלוך הרב ומתחילים לראות ניצוצות קטנים של אור, זוהי רק ההתחלה כיוון שאפשר לנקות אותו עוד ועוד עד שיבריק ממש וככל שיסירו ממנו יותר לכלוך, כך הערך שלו יהיה רב יותר.

כך הנשמה שנמצאת בתוך כל יהודי היא יקרה ועליונה, מבריקה ונוצצת, טהורה ומחוברת באופן ישיר להשם יתברך. יש לה אור עצום והיא מחוברת לשפע אינסופי. אבל הקליפות העבות של החומר והטומאה חוסמות את כל השפע הזה.

אז מתחילים לחשוב שאולי חס ושלום הנשמה מקולקלת. שאולי הנשמה שלנו ירודה וגרועה, שיש אחרים עם נשמות גבוהות אבל אנחנו נתקענו ח"ו עם נשמה לא טובה. אלא שהדבר ברור שהנשמה מצד עצמה היא טהורה ולא שייך בה שום פגם. היא רק כלואה בתוך שכבות של קליפות ולכלוך שצריך להסיר.

וכך מובן שהשם יתברך אוהב כל אחד מאיתנו. אלא שלכל אחד יש צרות וייסורים פה ושם, ואז שואלים למה השם עושה לנו את זה? למה הוא לא מתגלה אלינו? למה הוא לא מביא לנו שפע גדול?

אלא שכעת הדבר מובן יותר, שבאמת השם יתברך מביא לנו שפע גדול, רק שהקליפות סביבנו לא נותנות לנו להתחבר אליו ולקבל אותו. אנחנו חוסמים לעצמנו שפע רב ומביאים על עצמנו ייסורים ודברים לא טובים. אנחנו לא מודעים

להשפעה הגדולה שיש לכל מעשה שאנו עושים, שהכול בסוף חוזר אלינו.

יש אנשים שעושים דברים לא טובים ומחזקים את הקליפות והטומאה סביבם. יש כאלו שמתחברים לאנשים לא טובים ואז הטומאה נמצאת בסביבתם. יש כאלו שקשורים לדברים לא טובים באופנים שונים וכך הם מקשרים עצמם לטומאה בצורה עקיפה. כל חיבור עם דבר רע מביא נזק עצום וחוסם שפע רב.

לכן אברהם אבינו היה צריך להתנתק מהכול. מארצו, ממולדתו ומבית אביו. וזה לא מספיק, כי גם לאחר מכן היה עליו לעבור דברים נוספים להסרת הקליפות, שכל זמן שלוט היה עמו הדיבור היה פורש ממנו.

ובעיקר אפשר ללמוד את העניין הזה ממצוות ברית המילה שנצטווה אברהם. שברית המילה מלמדת אותנו שהאדם נברא חסר, שכבר מתחילת ימיו עליו לעשות תיקונים. ואותם תיקונים צריכים להיעשות בו, שאדם חושב לפעמים לתקן את כל העולם, להוכיח את כולם, לזכות את הרבים וללמד את כולם כיצד לנהוג, אבל את עיקר התיקון אדם צריך לעשות בעצמו.

אבל יותר מכל מלמדת אותנו ברית המילה, שהתיקון לא דורש מאמץ מיוחד מצדנו כדי להביא למשהו חדש שלא היה בעולם, אלא התיקון הוא בהסרת הערלה. פשוט להסיר את הקליפה שמפרידה וחוצצת, וכך נזכה לחיבור ישיר בלי מאמץ.

אילו היה על האדם לבצע דברים מסובכים, אז הוא יכול היה לטעון שזה לא באפשרותו, שאין לו את הכלים המתאימים או את הכוחות הנדרשים לשם כך. אבל כעת מובן שהאדם לא צריך לעשות עבודה קשה כדי להפוך למשהו אחר, אלא שהוא עצמו קודש קדשים, וכל מה שצריך זה להסיר את הקליפה שמעכבת, וכך יזכה להתחבר ישירות להשם יתברך.

כך כל אחד מאיתנו עובר דברים בחייו, ולאט לאט עליו להסיר את הקליפות ולהתנתק מהדברים הלא טובים סביבו, כמו התהליך שעבר אברהם אבינו ולימד אותנו לדורות כיצד להגיע לחיבור רוחני.

וככל שהאדם מתגדל ומזדכך, כך הוא זוכה להתגלות גדולה יותר של השכינה

הקדושה. השם יתברך יזכה אותנו להגיע לדרגות גבוהות של דבקות, להסיר את כל הקליפות ולהתחבר אליו חיבור גמור ושלם.

פרשת וירא

יראת שמיים

יראת שמים זה דבר גבוה מאוד שלפעמים לא נראה כל כך מובן. ברור לכולנו שחשוב לאהוב את השם יתברך, וכולנו רוצים לחזור בתשובה מתוך אהבה. אבל מדוע צריך את עניין היראה בעבודת השם? זה נחמד לנו להרגיש שאנחנו הבנים של השם והוא אבא שלנו, אז למה צריך להוסיף רגשות שנראים שליליים לכאורה של פחד ואפסיות מול מלך גדול ונורא?

אפשר לטעות ולחשוב שאולי היראה נחוצה רק בשלבי ההתחלה של ההתקרבות שלנו לבורא, שבהתחלה חוזרים בתשובה מיראה ולאחר מכן זה מוביל לאהבת השם. אמנם זה נכון שהיראה היא זו שמובילה לאהבה, אבל צריך לדעת שיראת השמים חייבת להישאר אצלנו גם לאחר שכבר זכינו להגיע לאהבה. את זה אפשר ללמוד מתוך הפרשה שלנו, שאולי לא לחינם נקראת פרשת "וירא".

אברהם אבינו זכה להגיע לדרגה גבוהה מאוד של אהבת השם מגיל צעיר. אברהם אבינו היה כל כולו חסד ונתינה ולכן ברור שאהבת השם שלו הייתה עצומה. ואז מתחילים להגיע עשרה ניסיונות, שלכאורה נראים מיותרים.

הרי אברהם אבינו כל כך אהב את השם יתברך עד שידוע לכולנו שהוא היה עושה הכל למען האהבה הזו. אז בשביל מה בכלל צריך לנסות אותו? ויותר מזה, גם אם לא היינו בטוחים בעמידה בניסיונות, הרי הקדוש ברוך הוא יודע כל נסתרות ותעלומות, אז מובן שהוא יכול לדעת אם אברהם אבינו יעמוד בניסיון או לא. אז לכאורה בשביל מה צריך את הניסיונות?

אם נתבונן בניסיונות שאברהם עבר, נגלה שהם קשורים לעניין היראה. אברהם אבינו איש האהבה והחסד מתמודד עם עניינים של יראה ודין. הוא עומד איתן מעבר אחד ומוכיח את כל העולם שבעבר השני, הוא נלחם במלכים עצומים, הוא נכנס

לכבשן האש ובשיא השיאים הוא עוקד את בנו היחיד כדי להקריב אותו לאלוקים, למרות שכל חייו יצא נגד כל אלו שהקריבו את בניהם לאלילים בטענה שהאל הוא רחום וחנון ואינו רוצה שנקריב את ילדינו חס ושלום.

האהבה גורמת לנו לפעול בצורה מסוימת. אבל ישנם מקומות שאי אפשר להגיע אליהם עם אהבה בלבד. אדם יכול לאהוב מאוד מישהו ובכל זאת לא לציית למה שהוא אומר כאשר זה מתנגש עם אמונות ודברים חזקים שטבועים בו. תארו לכם שהאדם שאתם הכי אוהבים בעולם יאמר לכם להרוג מישהו. במצב כזה נסביר לאותו אדם אהוב שעם כל האהבה הרבה שלנו אליו, אין סיכוי שזה יקרה. על אחת כמה וכמה אם יבקשו מאדם כלשהו להרוג את בנו יחידו.

האהבה היא חזקה מאוד ויש לה כוח אדיר, אבל במקום בו הדברים מתנגשים עם תפיסת החיים שלנו אנו עוצרים. יראה לעומת זאת נותנת לנו לפרוץ מעבר ליכולות ולמקומות שאנו מכירים. מתוך פחד אדם יכול לעשות דברים שלא חלם שיעשה, לגלות כוחות שלא ידע שקיימים וללכת נגד הטבע שלו.

אילו הייתה רק אהבה ללא יראה, אז כל הילדים היו משחקים כל היום עם חברים בלי ללכת ללמוד שום דבר. לא היו חוקים בעולם וכל אדם היה מתנהג כפי שנראה לו לפי תפיסת שכלו. כולם היו הולכים בעקבות התפיסה האישית שלהם, גם אם זה סותר לגמרי את ההיגיון ואולי אפילו מזיק. עולם ללא יראה הוא עולם מסוכן וחסר גבולות.

ישנם לפעמים דברים לא נעימים אבל הכרחיים שעלינו לעשות כדי להשיג דבר כלשהו. אנשים עוברים טיפולים רפואיים לא נעימים כדי להיות בריאים, הם מגבילים את תפריט האכילה כדי לשמור על עצמם וכו'. אילו היינו עושים הכל רק מתוך אהבה ללא יראה, אז היינו עושים רק מה שנוח וכיף, ולא היינו מגבילים את עצמנו כלל.

לכן כאשר אברהם אבינו נשאל על ידי אבימלך מדוע לא אמר לו ששרה היא אשתו, הוא משיב לו "כי אמרתי רק אין יראת אלוקים במקום הזה והרגוני" (בראשית כ', יא'). הדבר ברור שאם אין יראת אלוקים, אז אין כללים ואפשר

בקלות להגיע אפילו לרצח.

צריך לדעת שאהבה בלי גבול זה לא דבר טוב. אהבה בלי גבול יכולה לגרום לאנשים לאבד את השפיות. אהבה בלי גבול זו אהבה שהולכת גם למקומות לא נכונים. מי שאוהב בלי גבולות אוהב גם דברים שליליים והרסניים ולא מבחין בין רע לטוב, כי הוא אוהב הכל. כדי להגיע לאמת מוכרחים להכניס גם את היראה. היראה מגיעה מצד הדין והצמצום שלכאורה נראים שליליים, אבל הם הכרחיים להתקדמות שלנו.

מבחינת אהבה וחסד אברהם אבינו היה שלם. לכן הניסיונות שלו היו דווקא בעניין היראה והדין. לא צריך לעבוד את השם יתברך רק מתוך אהבה, אלא גם מתוך יראה. לכן לאחר שתמו הניסיונות כאשר אברהם אבינו עמד בניסיון העשירי של עקדת יצחק, הקדוש ברוך הוא אומר לו "עתה ידעתי כי ירא אלוקים אתה" (בראשית כב', יב'). כבר מההתחלה היה ברור שאברהם אבינו אוהב את השם, אלא שעתה התגלה שהוא גם ירא אלוקים. ולמרות שאפשר לומר שהשם יתברך ידע כבר מההתחלה שהוא יעמוד בכל הניסיונות, שהרי הכל גלוי וידוע לפניו, עם זאת אברהם אבינו היה צריך לעמוד בניסיונות כדי לקדם את עצמו ולעלות בדרגות. הניסיונות לא באים בתור סתם מבחנים כדי לדעת איפה אנחנו עומדים, אלא הם מגיעים כדי להאיץ בנו לעבוד עבודה פנימית כך שנוכל לצמוח ולהתקדם.

מתוך אהבת השם בלבד, אברהם אבינו יכל לומר לו שהוא מכיר את דרך השם והוא יודע שזה לא טוב להרוג את יצחק. מצד ההנהגה האלוקית אברהם ידע שאסור לרצוח ולהקריב את הבן. לכן מתוך אהבה בלבד הוא יכל להתחמק בטענה שזה לא רצון השם האמתי וזה לא נכון לעשות זאת. לכל הפחות הוא יכל לשאול את אלוקים מדוע הוא רוצה שיקריב אותו? אלא שהוא הכניס את מידת היראה, וכאשר יש יראה לא שואלים שאלות.

הרבה שואלים מדוע צריך לעבוד את השם מתוך יראה? למה צריך יראת שמים? למה צריך דינים? למה יש דברים שליליים בעולם? מדוע לא מספיק לאהוב את השם? זה הכי יפה לאהוב את השם מתוך כפי ושמחה, לחזור בתשובה

מתוך אהבה בלי דאגות ודברים שליליים. אז למה צריך יראה ופחד? אלא שכעת זה מובן, שכאשר אנו פועלים מתוך אהבה בלבד, אז עבודת השם שלנו לא שלמה.

כולנו אוהבים את הילדים שלנו אהבה עצומה. אבל בכל זאת זה לא אומר שנקשיב להם ונעשה מה שהם אומרים. אם בכל זאת נבחר כן לעשות את כל רצונם, אז זה יהיה אסון גם לנו וגם לחינוך שלהם. כאשר אוהבים מישהו זה לא אומר שכעת צריך לעשות את כל מה שהוא דורש מאיתנו. כי למרות שאהבה זה דבר יפה, זה עדין לא מניע אותנו לפעול. נכון שזה הכי יפה לחזור בתשובה מתוך אהבה, אבל המציאות מוכיחה שכאשר אין יראה, אז לא רוצים כלל לחזור בתשובה, כי רוצים לעשות מה שנוח וחושבים "בשביל מה להתאמץ?". יכולים לאהוב את השם אבל להשאיר את הדברים "בלב" בלי לעשות שום דבר ובלי להתקדם.

אם זה לא מסתדר כל כך להניח תפילין ביום מסוים, אז אדם שרק אוהב את השם יתברך יאמר לעצמו שזה לא נורא, שהשם יסלח לו ושהכול בסדר. אבל אדם שיש לו יראת שמים יאמר לעצמו שהוא מוכרח להניח תפילין בכל מחיר. לכן גם הרבה אנשים מפנים לעצמם זמן ללימוד תורה וקיום מצוות רק על חשבון הזמן הפנוי. אם אחרי העבודה, הסידורים וכל שאר המטלות נשאר זמן פנוי, אז נקדיש אותו לפעמים לתורה ועבודת השם. כי אנו רואים את העבודה, הסידורים ושאר המטלות כדבר הכרחי ובלתי ניתן לביטול. אנחנו חייבים לעשות אותם בכל מחיר. אבל לגבי לימוד תורה, אם קצת כואב הראש, אם יורד גשם חזק או אם אנחנו עייפים, אז בקלות נוכל לבטל את זה. כי אנחנו לא מרגישים מספיק יראה ואז זה נראה לנו כדבר רשות שאנחנו עושים רק מתוך אהבה, ולא מתוך חובה שמוטלת עלינו.

אדם ירא שמיים תמיד זוכר שהשם הוא זה שקובע ושנחננו רק העבדים שלו. שהשם הוא המלך ואנחנו מבצעים את פקודותיו בלי לשאול שאלות. שלימוד התורה חשוב לכל הפחות כמו שאר המטלות והחובות שיש לנו בחיים. כל זה יכול להגיע רק מתוך יראת שמים. הבן של המלך שאוהב אותו לא מפחד ממנו כל כך ולכן לפעמים עלול קצת לזלזל בו. אבל מי שיש לו יראה מהמלך יזהר היטב

לא לסור מכל מה שהמלך מצווה.

השם יתברך יזכה אותנו להכניס לחיינו את מידת היראה ולעבוד את השם יתברך בשלמות מתוך אהבה ויראה, והכל בשמחה ואמונה שיביאו אותנו לשלמות בעבודת הקודש.

מה רע להביט אחורה?

מתוך כל הבלגן של סדום יוצאים משם לוט ומשפחתו, וכידוע אשתו מביטה לאחור והופכת לנציב מלח. אבל צריך לשאול מה כל כך רע בסקרנות קלה שמביאה את אשת לוט להביט לאחור? מדוע העונש על כך כל כך קשה?

המלאכים מזהירים את לוט מראש שלא יביט לאחור "פן תיספה" (בראשית יט, יז). כי כאשר ישנה עיר שלמה של רשעים עם עוונות רבים, אז גם מי שלא כל כך רשע עלול לסבול מזה ולהיספות איתם. כמו מישהו שמסתובב עם חבורה של פושעים שמבצעים שוד, אז שלא יתפלא אם המשטרה תגיע גם אליו למרות שלא עשה כלום בפועל. הסביבה משפיעה על האדם ואין אפשרות להיות אדם שלם כאשר מסביב כולם רשעים.

צריך להבין שההבטה לאחור מרמזת על מה שנמצא בפנים ואיננה חיצונית בלבד. סדום מסמלת את החטאים, את המידות הרעות ואת האכזריות. כאשר אשת לוט הביטה לאחור, היא התחברה לאותה שליליות. המעשה מגלה לנו שלבה אינו שלם עם הבריחה משם, כמו איזשהו געגוע למה שהיה. תחושה שאומרת חבל על העיר שהושחתה, מתוך רצון לחזור לחיות שם כמו בעבר.

גם אנחנו בורחים לפעמים ממקומות לא טובים. אנשים עושים תשובה ומתקרבים לקדוש ברוך הוא. אבל אז היצר הרע מפציץ אותנו בסקרנות ולוחץ עלינו רק להביט אחורה. אולי היה יכול להיות טוב יותר שם? אולי כדאי לחזור למה שהיינו? אולי כדאי רק להביט לשנייה אחת במראה לא טוב שעושה לנו

כיף? אולי נוותר על כל הכבודות הזו של שמירת המצוות? כאילו רק לרגע אחד לחזור לטעום את טעם החטא שאליו אנו מתגעגעים.

אבל אותה הצצה קלה במה שיש מאחור עלולה לעלות לנו ביוקר. כאשר אנו שבים אל השם יתברך העיניים שלנו צריכות להיות קדימה, כלפי המטרה והתכלית. אם נביט לאחור לאחוזו ברע רק לרגע, אנו בקלות יכולים ליפול ברשתו של היצר הרע ולהפוך לנציב מלח. כמו שאמרו חז"ל שהאומר אחטא ואשוב, אין מספקין בידו לעשות תשובה. רק פעם אחת קטנה עלולה לשאוב אותנו למקומות גרועים ביותר ולעשות נזק בלתי הפיך. לכן ראוי לכולנו להתבונן קדימה ולשאוף לצמוח ולהתעלות במקום להתבונן לאחור ולחיות בדמיון של כמה טוב יכול היה להיות לנו אילו היינו ממשיכים עם החטאים. אם נתרכז בהתבוננות קדימה אל עבר המטרה, בוודאי שנקבל סיוע גדול מהשמיים שיוביל אותנו למקום הטוב ביותר עבורנו.

כשעוברים על גשר צר ומפחיד, או כשמטפסים למקום גבוה מאוד, תמיד אומרים לא להביט למטה. כי ברגע שמביטים למטה, פתאום מקבלים סחרחורת, חולשה ופחד לא מוסבר. ולכאורה שום דבר לא השתנה, היינו ונשארנו באותו מקום, וידענו גם לפני שהסתכלנו שאנחנו נמצאים במקום גבוה ומפחיד. אז מה הבעיה להביט למטה? מה זה משנה לאן אנחנו מסתכלים?

אלא שכאשר מסתכלים על מקום מסוים אפילו לרגע, באופן אוטומטי אנו יוצרים חיבור אליו. כעת הוא נכנס למחשבה שלנו והופך להיות כמו חלק מאיתנו. לכן לא טוב להביט בפני אדם שכועס או בפני רשע, לכן אסור לקרוא עיתונים עם דברי כפירה או פריצות, לכן אסור לצפות ברוב התכנים בטלוויזיה ובמכשירי התקשורת השונים, ולכן ראוי להתרחק מכל דבר לא טוב. אנשים חושבים שהם רק יסתכלו לרגע, אבל אותו רגע עלול להיכנס לתוכם בצורה בלתי הפיכה ולהישאר אצלם לכל החיים.

הסקרנות הרגה את החתול

ישנם דברים מסקרנים בעולם. יש יצר גדול להציץ בדברים שלא קשורים אלינו. לשמוע רכילות, לראות איך אחרים חיים את החיים, לראות מה קורה

בעולם, לראות מה אחרים לובשים, לראות מה מספרים בחדשות, לראות על מה השכנים רבים ולראות כל דבר אחר מסקרן שאפשר לראות. אלא שאנו שוכחים שהדברים האלו כלל לא קשורים אלינו ועלולים לעלות לנו ביוקר.

ככל שאנשים מתעסקים בעניינים של אחרים, כך הם פחות יכולים לחיות את החיים של עצמם. כי כשרואים איך אחרים חיים, אז הופכים למושפעים מהם והדבר מחלחל גם אל תוך החיים שלנו.

ישנם מקרים בודדים בהם הדבר יכול לעזור, כמו למשל לראות כיצד תלמידי חכמים חיים, לראות את היהדות מקרוב יותר, להתחבר לאנשים יראי שמיים וכך להחזיר לתוכנו יותר ויותר הנהגות טובות. ובאמת הגמרא מספרת על מקרים בהם התלמידים עקבו אחרי רבותיהם כדי ללמוד הנהגות ולהכניס אותם לחייהם. אבל כל אלו מקרים מיוחדים ששם אנו מסתכלים על דברים טובים ומנסים להתחבר אליהם כדי להכניס אותם לחיינו. אבל לרוב הדבר מזיק ואין בו שום תועלת.

מעבר לדברים הברורים, פעמים רבות הסקרנות הזו מביאה לעבירות קשות וחמורות. אותה סקרנות מביאה לא פעם לקנאה גדולה והעצמת התאוות. היא מביאה ללשון הרע ורכילות. היא מביאה את האדם לעבור בקלות על "לא תחמוד" כאשר הוא רוצה את מה שיש לחברו. מביאה לקלקול בשמירת העיניים ועוד המון עבירות.

כל זה מדובר על הנזק הנובע בעקיפין מאותה הסתכלות, שדרך אותה הסתכלות הכנסנו לתוכנו משהו שיכול להחליש אותנו ולפגוע בנו בהמשך. שחטאים שונים עלולים להגיע בעקבות אותה הסתכלות. אבל פעמים רבות שגם ההסתכלות עצמה מכילה עוצמות של טומאה שמפילות אותנו כבר באותו רגע, גם ללא כל הנזק שייגרם מכך בהמשך.

כי כאשר אדם מביט למשל בנשים, אז באותו רגע הוא עובר על איסור "ולא תתורו" ואם היא אשת איש אז גם נוסף לזה מחשבה של ניאוף ו"לא תחמוד". כאשר אדם מביט על פניו של אדם רשע הוא נכנס לבעיה גדולה וכאילו מכניס

רוע לתוכו. אותה הבטה שנראית לנו כלא מזיקה עלולה להכיל הרבה נזק בתוכה. ההבטה מביאה מעין הסכמה למתרחש. כאילו שאנחנו שותפים למה שאנו מסתכלים עליו. כאילו שאנו רוצים להתחבר לאותם דברים רעים שאנו מביטים בהם. אדם חושב לעצמו רק לרגע להציץ בטלוויזיה, רק לשנייה להביט בתמונה בעיתון, רק לקרוא את הכותרת, רק להסתכל על משהו מעניין שקורה ברחוב, אבל כל זה מכניס את כל הרוע והחטאים שנמצאים בחוץ לתוכנו. אנו מתחברים לכל אותם דברי טומאה.

אחרי שהכנסנו תמונה מסוימת לראש שלנו, אי אפשר להוציא אותה. החיים כבר לעולם לא יהיו אותו הדבר. זהו נזק בלתי הפיך כיוון שאי אפשר לשכנע את עצמנו שלא ראינו את אותה התמונה או שפשוט נשכח מזה. אותה תמונה יכולה בכל רגע לצוץ בתוכנו ובמובן מסוים אנו מחוברים אליה. עד עכשיו אותה תמונה הייתה חיצונית לנו, אבל מאותו הרגע היא כבר נמצאת בתוכנו ואנו סוחבים אותה איתנו לכל מקום. היא הופכת להיות חלק מאיתנו.

כאשר אשת לוט הביטה לאחור, היא יכולה הייתה לחשוב מה כבר יכול לקרות. כמו הרבה אנשים שמתמלאים בסקרנות ואומרים לעצמם שרק יסתכלו לרגע וזהו. רק לרגע יסתכלו על דבר מסקרן. רק לרגע יפתחו חדשות כדי לראות מה קורה. רק לרגע ינסו לעשן עם חברים, רק לרגע ייבדקו משהו במכשיר הסלולרי, וכך עוד רגע ועוד רגע עד שנשאבים פנימה והופך להיות מאוחר מדי. כשמתחילים עם רגע אחד, לבסוף מבינים שאי אפשר לצאת משם.

אשת לוט הייתה צריכה להחזיק את עצמה ולשלוט על היצר. כאשר נותנים ליצר פתח קטן, אפשר לשכוח מהכול וכבר אין סיכוי לכלום. המלאכים נתנו לה הזדמנות לצאת מסדום, אבל כאשר היא הביטה לאחור היא סימלה בכך את הקשר החזק שיש לנפש שלה אל המקום המושחת הזה. אם אנו מרשים לעצמנו להביט רק לרגע אחד, זה אומר שנכנענו ליצר ואנו מוכנים לתת לו לשעבד אותנו אליו.

כאשר אנו חזקים לפני שנשאבנו אל החטא, אנו עוד יכולים לנצח את היצר.

לפני שהדברים מסתבכים זה הרבה יותר קל להתמודד ולשרוד. אבל כאשר אנו נותנים פתח, אז הכל הופך אבוד. אם אדם ישים לעצמו גבולות ברורים ולא יסכים לתת אפילו פתח קטן, אז הוא תמיד יהיה מוגן. כשאין לאדם טלוויזיה בבית אז אין לו את היצר והניסיון הזה אם לצפות בתכנים לא טובים או לא. אבל אם אדם ייתן פתח קל לרגע אחד, אז משם הדרך סלולה אל התחתית. השם יתברך יזכה אותנו להיות חזקים ולשים לעצמנו גבולות ברורים שישמרו עלינו בדרך הנכונה אל תכלית חיינו.

זה לא עובד בלי אמונה

לאחר ששלושת המלאכים מספרים לאברהם אבינו את הבשורה על הבן שעתיד להיוולד לו בעוד שנה, שרה צוחקת בקרבה. הקדוש ברוך הוא שואל את אברהם "למה זה צחקה שרה".

שרה חשבה בלבה "ואדוני זקן", כלומר שגם אברהם זקן וכבר לא יוכלו להביא ילדים. כאשר הקדוש ברוך הוא אומר זאת לאברהם, הוא משנה ואומר ששרה אמרה "ואני זקנת" רק על עצמה. מכאן מלמדים אותנו חז"ל כמה גדול הוא השלום, שאפילו הקדוש ברוך הוא משנה את הדברים ששרה חשבה, כשהוא אומר אותם לאברהם כדי לא לגרום למחלוקת וריחוק ביניהם.

אבל כאן נשאלת שאלה, אם באמת השלום כל כך חשוב, אז מדוע בכלל להזכיר את העניין ששרה צחקה? אז מה אם שרה צחקה בלבה? מדוע לא להעלים עין ולהמשיך הלאה? למה צריך לומר זאת לאברהם?

אולי מכאן אפשר להבין דבר חשוב ויסודי בעניין האמונה. ככל שאדם מאמין במשהו, כך הוא מגשים אותו ומביא אותו לחייו. אפשר לראות זאת בעניינים רבים. החלום שחולמים הולך אחר הפתרון. עין הרע לא שולטת במי שלא מקפיד

על הדבר. מי שחושב טוב מזמן לעצמו טוב. כך בעניינים רבים אפשר לראות את הכלל הזה חוזר על עצמו, על פי האמונה של האדם נקבעת המציאות שלו.

כל אדם שזכה לאיזושהו הישג בחייו, בין אם זה הישג גדול או אפילו סתם משהו יומיומי ופשוט, הוא זכה לאותו הישג רק לאחר שהאמין שהוא יוכל לזכות בו. אין אדם שמנצח בתחרות ריצה ללא אמונה שהוא יכול לעשות זאת. אין אדם שבונה משהו מבלי שהוא מאמין שהוא באמת יצליח לבנות אותו. אין אדם שממציא המצאה מבלי להאמין שהיא אפשרית. כל ההישגים שלנו נובעים מתוך האמונה שלנו. רק לאחר שאנו מאמינים שמהו אפשרי, אז הוא הופך לאפשרי. מי שמאמין שיוכל להצליח, אכן יוכל להצליח. אך אם אדם יחשוב לעצמו שאין לו שום סיכוי, אז הוא באמת מוריד לעצמו את הסיכויים להצליח. לא משום שעל פי המציאות הוא צריך להיכשל, אלא משום שהוא יצר לעצמו מציאות של כישלון.

אנשים ששקועים בעברם וחושבים שכל הצרות של אתמול יישארו כאן גם למחר יגלו שהמציאות שלהם היא באמת כזו. כל המחלות הכרוניות וכל הצרות שלנו שחוזרות על עצמן, הכל נובע מתוך האמונה שלנו. אפשר ממש לראות שיש לנו צרות מסוימות שחוזרות על עצמן שוב ושוב בזמן שאחרים כלל לא מתמודדים איתן. למישהו יש פיצוץ בצנרת ואז כשהוא עובר דירה יש הצפה בדירה ובמקום אחר יש בעיות אינסטלציה אחרות. כאילו אותן הבעיות רודפות אותו. אדם אחר לא יצטרך להתמודד עם זה, אבל יהיה קשה לו למצוא זיווג, ואז לא משנה כמה הוא יתאמץ ויחפש, לא משנה כמה הוא ינסה לצאת לפגישות, כלום לא ילך. לא חסר לו כלום במראה או בהצלחה, אבל העניין הספציפי הזה לא מסתדר לו אף פעם. כל זה מתוך אמונה פנימית מסוימת. לכל אחד יש את הבעיות האישיות שלו שחוזרות על עצמן שוב ושוב ולא רוצות להיעלם. כי מרוב שאנו חושבים ופוחדים מאותם הדברים, אנו מגשימים אותם. הכל הולך על פי האמונה.

לכן אפשר להבין למה היה כל כך חשוב לומר לאברהם ששרה צחקה. כי כדי ליצור מציאות של בן שיגיע לאחר תשעים שנות עקרות ואפילו ללא בית רחם, צריך אמונה גבוהה וחזקה ביותר. כדי לראות נס שמבטל את כל המציאות הגשמית שהכרנו ולראות איך חוקי הטבע משתנים לנגד עינינו, מוכרחים שתהיה

אמונה. אם שרה צחקה, אז יתכן שיש איזושהו פגם קלוש באמונה שלה (כמובן שזה משהו אפסי, רק שדנים אותה על פי הדרגה הגבוהה שלה). לכן הדבר הזה צריך טיפול כדי לחזק את האמונה, כך שהמציאות תוכל להתהפך לטובה. כמו שבפרשה הקודמת הקדוש ברוך הוא הוציא את אברהם מאצטגנינות שלו ומהאמונות המעכבות, כך כעת יש הכרח להוציא את שרה מהאמונות המעכבות כדי שהיא תוכל להוליד בדרך נס.

מכאן נבין גם אנחנו לחיינו, שגם אם הדברים נראים בלתי אפשריים, וגם אם המציאות מראה אחרת, האמונה יכולה להביא אותנו לכל מקום שנרצה. האמונה קובעת ויוצרת את המציאות. כך שגם אם נראה שאין שום דרך ואנו הולכים כנגד כל הסיכויים, עם מספיק אמונה אנו יכולים להשיג הכל.

אין דבר שהוא בגדר בלתי אפשרי, אלא שיש דברים שהתרגלנו אליהם כל כך עד שאנו בטוחים שהם בלתי אפשריים ואין לנו את הכלים להאמין שהם כן. לכן אנו לא יכולים לעוף, לעבור דרך קירות או לעשות דברים אחרים שנראים כבלתי אפשריים. לא משום שזה באמת בלתי אפשרי מכורח המציאות, שהרי כל העולם הזה הוא דמיון ותעתוע, אלא משום שהאמונה שלנו שזה לא אפשרי כל כך חזקה עד שאנו הופכים את המציאות לכוזב. את האמונה אי אפשר לשנות בשנייה אחת, הדברים עליהם גדלנו במשך עשרות שנים השתמשו עמוק לתוך תת המודע שלנו וכדי לשנות את הדברים נדרשת עבודה רצינית וארוכת טווח. אך עם מספיק רצון טוב והתמדה, אפשר בהחלט לשנות כל אמונה שתביא לכך שהכול (כולל הכל) אפשרי. שהשם יתברך יזכה אותנו להתחזק ולהאמין בטוב באמונה שלמה.

להשיג את הבלתי אפשרי

לאחר שהקדוש ברוך הוא מספר לאברהם על השחתת סדום, אברהם אבינו מבקש מהשם יתברך לרחם על כל העיר אם ימצא שם חמישים צדיקים. לאחר שהקדוש ברוך הוא מסכים לבקשתו, הוא ממשיך לבקש גם על ארבעים וחמישה

צדיקים. משם הוא יורד לארבעים וכך עד שהוא מגיע לעשרה צדיקים בלבד, וגם לזה הקדוש ברוך הוא מסכים. מדוע אברהם אבינו צריך להתחיל מחמישים צדיקים ולרדת עוד ועוד עד לעשרה צדיקים? הרי הוא מדבר עם הקדוש ברוך הוא, בוחן לבות וכליות, שיודע היטב מה נמצא בלבו. מדוע הוא לא מבקש ישירות את רצונו? למה הוא לא אומר לקדוש ברוך הוא כבר מההתחלה לרחם על כל העיר בעבור עשרה צדיקים בלבד?

אלא שאברהם אבינו לימד אותנו לדורות, איך להשיג דברים שנראים לנו כבלתי אפשריים להשגה. כאשר אברהם אבינו מבקש לרחם על כל העיר בעבור עשרה צדיקים, הוא צריך להאמין שזה אפשרי, שהרי אם הוא בעצמו לא יאמין שזה אפשרי, אז גם הקדוש ברוך הוא לא יסכים לזה. לכן הוא מתחיל ממה שבר השגה שנראה הגיוני ואז בהדרגה הוא מתקדם לעבר המטרה.

הדברים שאנו מתפללים עליהם ומבקשים צריכים להיות ברי השגה, לכן בוודאי שאף אחד לא יתפלל על דברים שנוגדים את ההיגיון שלו. אף אחד לא יבקש מהשם להצליח לקפוץ לגובה של קילומטר, להצליח לנשום מתחת למים או לחיות עד גיל שלוש מאות. ברגע שישנם דברים שנוגדים את ההיגיון שלנו, אנו לא יכולים להאמין בהם. לכן גם אם נתפלל על דברים כאלו, התפילה לא תהיה בכוונה, שהרי אנחנו מראש בטוחים שהתפילה לא תענה. כשאדם מתפלל על משהו שהוא בטוח שלא יכול להתקיים, אז הוא עצמו מבטל את התפילה שלו בחוסר האמונה. כדי שהדבר יתקיים צריך להאמין שהוא אפשרי.

האמת היא שהכול אפשרי, ואם היינו מתפללים בכוונה גם על דברים לא הגיוניים שנוגדים את כללי המציאות, היינו נענים. גדולי ישראל בכל הדורות היו מלומדים בנסים, ועל ידי אמונה ותפילה בכוונה היו מביאים לשינוי כל המציאות.

אפשר לראות בקלות שאלו שכבר עשירים, יכולים יחסית בקלות להפוך לעשירים עוד יותר. אלו שמצליחים בתחום מסוים, יכולים יחסית בקלות להפוך למצליחים יותר. אלו שחכמים, בקלות הופכים לחכמים יותר. וכך בכל התחומים. הסיבה לזה היא האמונה של האדם. כי ברגע שהאדם מפנים לתוכו את ההצלחה שלו ומאמין בעצמו, הוא יכול להגיע למקומות גבוהים יותר ולהתקדם עם יותר

ביטחון. הסיבה היחידה שבגללה הוא לא יכל להגיע למקום גבוה יותר בעבר, היא שהוא עדיין לא היה בשל לכך מבחינת האמונה שלו. במלים פשוטות, הוא לא האמין שהוא יכול להגיע למקום כזה, ולכן לא הצליח להגיע.

אברהם אבינו יודע שסדום היא עיר של רשעים. מדוע שהשם יתברך יסכים לסלוח על חטאים של עיר שלמה בשביל עשרה אנשים צדיקים? קשה להאמין שזה אפשרי ולכן קשה לבקש דבר כזה. אבל אם קיימים בתוך העיר חמישים צדיקים, אז בוודאי הם יוכלו להשפיע על העיר ולהחזיר את הרשעים בתשובה. לכן זה דבר הגיוני שאפשר להתפלל עליו, אז הוא מבקש מהשם יתברך לרחם על העיר בעבור חמישים צדיקים. לאחר שהשם יתברך מסכים לבקשתו, האמונה מתחזקת וכבר קל יותר להגיע למקומות רחוקים יותר. הרי אם יחסרו רק חמישה צדיקים מתוך החמישים, זה לא כל כך נורא, אז השם מסכים גם עבור ארבעים וחמישה. כך לאט לאט אברהם אבינו יורד עוד ועוד עד שהוא מגיע למניין של צדיקים. מה שהיה נראה כבלתי אפשרי לפני כן, הפך להיות ממשי ומציאותי בזכות חיזוק האמונה ההדרגתי.

כל אחד מאיתנו שבוי בתוך מוגבלויות עצומות של האמונה. קשה לנו לפרוץ את הגבולות ולהצליח להאמין שנוכל לשנות את המציאות. כדי לשבור את ההרגלים ולחזק את האמונה אנו צריכים ללכת בדרכו של אברהם אבינו. כך בוודאי נצליח להשיג את המטרות הבלתי אפשריות שאנו רוצים.

אברהם אבינו מלמד אותנו ללכת בעקביות והתמדה, לאט לאט. לא צריך לדחוק את השעה ולבקש את הבלתי אפשרי. אלא להפוך את הדבר לאט לאט לאפשרי בתפיסה שלנו. אדם שמחליט לעשות תשובה, מבין כמה הוא קטן וכמה שאין לו סיכוי להגיע רחוק. אבל רבי עקיבא למד לקרוא רק בגיל ארבעים ואז למד עוד ועוד תורה עד שהפך לרבי עקיבא. היום זה נראה קצת קשה, אבל מחר זה כבר יהיה קל יותר. מה שנראה בלתי אפשרי היום, יהיה אפשרי אם נתקדם לכיוון הנכון בעקשנות. נתקדם כל פעם רק צעד אחד קטן. לבסוף אם נביט לאחור נגלה שהתקדמנו קילומטרים רבים. הכל מצעד ועוד צעד.

כשילד קטן מתחיל ללמוד דברים בגן, הוא בוודאי לא חושב לעצמו שהוא

יצליח להגיע בעזרת הלימוד הזה לאיזו נוסחה פיזיקלית מסובכת. אבל אותו לימוד גורר אחריו לימוד של דברים מסובכים יותר ואז הוא נכנס לכיתה א' וממשיך וממשיך עד שהוא גדל ובאמת מגיע למצב שהוא יכול לפתור נוסחאות מסובכות. אם היו מלמדים אותו את הנוסחה הפיזיקלית בגן, הוא בוודאי לא היה מבין כלום. הוא היה מתייאש ומבין שאין סיכוי. אם הוא לא היה לומד בגן ומתקדם בשלבים, אז גם בגיל מאה הוא לא יכול היה לפתור את התרגילים המסובכים. רק כאשר מתחילים ללמוד לאט לאט ומתקדמים בהתמדה ובהדרגה, אפשר להגיע לתוצאות מרשימות.

כך גם בענייני רוחניות. לחזור בתשובה זה נראה דבר קשה ומפרך. אבל כאשר מתחילים מדברים קטנים ולאט לאט מתקדמים, אז מגלים שזה כלל לא קשה וזה אפילו מהנה. מצווה גוררת מצווה ומתוך שאנו מקיימים כעת מצוות בודדות שנראות לנו קטנות, או לומדים מעט תורה, מתוך זה אנו מגיעים לרמות גבוהות יותר ומתקדמים למקומות רחוקים יותר שפעם כלל לא יכלנו להגיע אליהם.

כאשר מוצבת בפנינו מטרה מסוימת, אנו צריכים לפרק אותה לגורמים ולחשוב מהם השלבים להשגת המטרה. גם אם הכל נראה בלתי אפשרי, את הצעד הראשון תמיד אפשר לעשות. אנחנו רק נעשה את השלב הראשון בדרך להגשמת החלום. לאחר מכן, נראה שיש לנו סיוע מהשמיים ונקבל כוח להשגת השלב השני. כך נתקדם שלב אחרי שלב, עד שבע"ה נוכל להגשים כל חלום למציאות. השם יתברך ישלח לנו כוח של אמונה שיוביל אותנו למציאות טובה יותר.

צניעות האישה ביהדות

כאשר שלשת המלאכים מתארחים אצל אברהם, הם שואלים אותו "איה שרה אשתך" והוא עונה להם "הנה באוהל" (בראשית יח', פסוק ט'). אבל צריך להבין מה אכפת למלאכים איפה נמצאת שרה? וגם אם הם רצו לדעת, הרי הם מלאכים והם בוודאי יודעים היכן היא. אז מדוע הם צריכים

לשאול את אברהם איפה נמצאת שרה ולמה התורה צריכה לטרוח ולכתוב לנו את זה?

בדרך כלל כאשר רוצים להביא לאדם שפע מהשמיים, כשרוצים שהאדם יזכה למעלה מסוימת או לדבר טוב כלשהו, מביאים לו לפני כן ניסיון. בוחנים את האדם אם הוא באמת ראוי לקבל את השפע שרוצים לתת לו. לפי הגודל והעצמה של השפע שהוא צריך לקבל, כך גודל הניסיון.

כעת המלאך בא לבשר על הולדת יצחק. אבל רגע לפני כן הוא צריך לבדוק אם אכן ראוי לעשות נס כל כך עצום ולשנות את כל הטבע כדי להוריד שפע גדול מהשמיים כך שייוולד לאברהם ושרה בן. לאברהם אבינו כבר היה את ישמעאל שנולד לו מהגר. עיקר הנס נעשה אצל שרה שעד כה לא היו לה ילדים, ולא היה לה אפילו בית רחם כך שתוכל להיכנס להריון. לכן המבחן הגדול היה אצל שרה לבדוק עד כמה היא ראויה לנס גדול כל כך.

כאשר המלאכים שואלים את אברהם "איפה שרה אשתך", לפי פירוש הכלי יקר הם התכוונו לשאול באיזה שכר מגיע לה ללדת בן. אברהם אבינו ענה להם "הנה באוהל", שהיא אישה צנועה שיושבת באוהל, לא מאפשרת לגברים בחוץ להסתכל עליה ושומרת על צניעותה היטב. מיד בפסוק שלאחר מכן המלאך מבשר להם על בן שייוולד להם בעוד שנה. אם שרה כל כך שומרת על צניעותה, בוודאי שהיא ראויה לנס עצום שיהפוך את כל סדרי הטבע.

שרה אמנו לא יצאה להיפגש עם האורחים שהגיעו, אלא חיכתה באוהל. לכאורה היינו חושבים שאולי היא הגישה להם מאכלים ודאגה לארח אותם, אבל התורה מתארת את אברהם שדאג לאירוח בעוד שלשרה אמר לעשות את העבודה מאחורי הקלעים ("לושי ועשי עוגות") כי אין שום עניין ששרה תצא ותיפגש עם האורחים. כך גם המדרשים מספרים לנו שאברהם גייר את האנשים ושרה את הנשים. כי אם מתערבבים גברים ונשים אז רק תקלות יוצאות מזה. כדי לעשות את עבודת השם שלהם בצורה טובה באמת הם היו מוכרחים לשמור על הצניעות וההפרדה הזו.

כשאברהם אומר למלאכים ששרה נמצאת באוהל, זה עושה דברים עצומים בשמיים. פתאום אף אחד לא יכול לקטרג ולהזיק. כשרואים את ההקרה העצומה והדבקות הגדולה אי אפשר להישאר אדישים. שרה שמרה על צניעות בצורה יוצאת דופן עד שנס עצום שנוגד את כל כללי המציאות הצליח להתרחש בעבורה. בזכות הצניעות שלה היא זכתה לכופף את כל חוקי הטבע ולהצליח להוליד בגיל תשעים לאחר שהייתה כל חייה עקרה.

ישועות גדולות בזכות הצניעות

נשים רבות כלל לא מבינות את המעלה העצומה של הצניעות. זה אחד הדברים העיקריים בתפקיד האישה בעולם. האישה עוברת ניסיונות גדולים הקשורים לזה ולמרות שמבחינה טכנית זה נשמע כמו הדבר הכי קל בעולם שאותו אפשר לעשות ללא מאמץ ובלי שום כוונה מיוחדת, בכל זאת יצר הרע הוא גדול ביותר והופך את עניין הצניעות לאחד הדברים הקשים ביותר בשביל הנשים. דווקא בגלל המעלה העצומה של הצניעות והדברים העצומים שאפשר לזכות להם, היצר הרע נלחם בזה בכל הכוח. כי הוא לא רוצה שנשיג דברים טובים, אלא הוא רוצה להכשיל אותנו.

הרי כל מי שיחשוב על זה יראה כמה זה פשוט להשתנות ולהתחזק בתחום הזה. בסך הכל לקחת בגדים צנועים וללבוש אותם. הרי כל מי שמתגייס לצבא לובש את המדים של צה"ל בלי לשאול שאלות. כך גם במקומות עבודה שונים, כל אחד לובש מדים ייצוגיים מתאימים על פי דרישות העבודה. לא מצאנו מישהו שמתקשה ללבוש את בגדי העבודה המיוחדים, או מישהו שמתלונן שזה מעבר ליכולת שלו ללבוש בגדים כאלו.

אנשים יסכימו ללבוש בגדים ייצוגיים גם אם חם להם בבגדים האלו וגם אם הם לא בדיוק בצבע האהוב עליהם. לא מוכרחים "להתחבר" לבגדים (למרות שזה בוודאי יבוא עם הזמן), אלא מספיק לעשות צעד פשוט ורק ללבוש אותם. אז מדוע בכל זאת כל כך קשה לעשות את הצעד הזה ולהתחיל ללבוש בגדים צנועים יותר?

מה הבעיה לכאורה לעשות דבר טכני פשוט, לקחת חולצה עם שרוולים

ארוכים ביחד עם חזאית ארוכה ולבבוש אותם? זה דבר פשוט וקל שכל אחת יכולה. לא צריך להתאמן על זה, לא צריך להתכונן, לא צריך ידע מיוחד או השקעה כספית, לא צריך להתאמץ, לא צריך מחשבה מרובה או כוונות מיוחדות, לא חכמה או ניסיון, רק לעשות דבר טכני ולבחור בגדים צנועים ללבישה. אלא שהיצר הרע שמנסה למנוע אותנו מצניעות הוא ענקי. הוא יעשה הכל כדי להכשיל אותנו, כי הוא מבין את החשיבות הגדולה של הדבר.

במיוחד בדור שלנו, צריך לדעת שהצניעות זה עיקר התיקון שבביל הנשים. אנחנו נמצאים באלף השישי שמסמל את היסוד שהוא תיקון הברית ושם עיקר היצר הרע. לכן העבודה העיקרית של הגברים קשורה לתיקון הברית, להתרחק מעריות, לשמור על העיניים וכו'. מצד הנשים העבודה העיקרית היא הצניעות, שהרי על ידי חוסר צניעות הן מכשילות את הגברים בעינין הזה.

לכן מצד אחד היצר הרע החזק ביותר נמצא שם, אבל מצד שני צריך להבין שזה המקום הטוב ביותר להתעלות בו. ככל שהיצר הרע גדול יותר, כך האפשרות לצמוח לדרגות גבוהות גדולה יותר. היצר הרע רוצה לשדוד את הבנקים הגדולים ולא מחפש חנויות קטנות. דווקא במקומות ששם הרווח שלנו הוא הגדול ביותר, הוא יתנגד בצורה החזקה ביותר. צעד אחד קטן של צניעות יכול לעשות רעש גדול מאוד בשמיים שישנה את כל המציאות שבבילנו.

בכל מקום שומעים על סיפורים מופלאים של נשים שלקחו על עצמן בלי נדר לשים כיסוי ראש, ללבבוש חזאיות ארוכות וכו' וזכו לישועות גדולות ונסים מופלאים מעל הטבע. בדיוק כפי שנעשה לשרה אימנו. כי כשאנחנו עושים את רצון השם גם כשזה נגד הטבע שלנו, אז גם בשמיים יעשו שבבילנו דברים נגד הטבע.

אנשים רבים מחפשים סגולות וישועות, מחפשים איך להתקרב להשם, איך לזכות לשפע ואיך להתקדם ברוחניות. יש לנו אפשרות לעשות צעד ענקי בעל רושם עצום בקלות רבה יחסית. יש לזה כוח אדיר ולא מובן. לפעמים חושבים שעניין הצניעות הוא מוגזם מדי ושזה לא נורא כל כך. אבל כל זה מגיע מצד היצר

הרע שיעשה הכל כדי למנוע מאיתנו להגיע לדרגות גבוהות כל כך. צריך לדעת שאלו כלל לא הגומות, אלא יש לזה חלק עיקרי וחשוב ביותר בתיקון הנשמה.

שלום בית וזוגיות

עניין הצניעות הוא גורם עיקרי בזוגיות מוצלחת ושלום בית תקין. אצל אנשים רבים לצערנו ישנה תערובת של גברים ונשים וכך הבעל והאישה מוקפים בחברים שאיתם הם מדברים, יוצאים ומבלים. צריך להבין שכאשר האישה מסתובבת עם גברים אחרים (או הגבר עם נשים), גם אם זה תמים לחלוטין, יש בזה קלקול גדול לשלום הבית.

כדי להבין את זה, תארו לכם שמישהי קונה שמלה מיוחדת ויפה לאירוע חשוב, ואז כשהיא מגיעה לאירוע היא מוצאת עשרות נשים שלובשות את אותה השמלה בדיוק. כעת השמלה הזו פחות מיוחדת והיא כבר לא אוהבת אותה. כי עכשיו אותה אישה מרגישה כמו כולן ולא מרגישה מיוחדת. כך צריך להבין שגבר שמסתובב עם נשים רבות וכל היום מדבר איתן, שרגיל חס ושלום להתייחס אליהן בחיבה מתוך מחשבה שזה דבר תמים, מגיע הביתה לאשתו ואז לא מרגיש שהיא מיוחדת. הוא רגיל לנשים. הוא ישווה אותה לכל המכרות שלו ויסתכל על המגרעות שלה. הוא ייקח את אשתו כמובנת מאליה כי הוא מכיר עוד עשרות כמוה ואפילו טובות יותר ממנה. אין משהו מיוחד בקשר הזה והכל מתבסס על שטחיות.

אבל תארו לכם שהבעל והאישה שומרים על עצמם. הם לא מתערבבים גברים עם נשים. הגבר שומר נגיעה מנשים אחרות ואפילו לא מדבר איתן אם אין צורך מיוחד לכך. הוא שומר על עיניו ומסתכל אך ורק באשתו. האישה מכסה את עצמה כראוי כך שלא יסתכלו עליה אחרים והיא מתרחקת מכל קירבה אל גברים. היא מכסה את הגוף שלה ושומרת על היופי שלה לבעלה. מכסה את השיער שלה כך שאף אחד חוץ מבעלה לא יראה אותו. היא דואגת היטב שאף אחד לא ישתמש בה או ייהנה ממנה חוץ מבעלה.

כעת יש לבני הזוג קסם מיוחד. יש להם סודות משותפים שאף אחד לא יודע עליהם. הם מתרגשים זה מזה. יש להם קשר אמתי ולא סתם יצר. הם הופכים

להיות כמו הזוג היחיד בעולם, כמו שאדם וחווה הרגישו בגן עדן כשאף אחד אחר לא היה קיים עדיין. כל אחד מבני הזוג מרגיש שיש לו שותף שמייוחד ושומר אך ורק בשבילו. כל אחד מבין שהוא היחיד בחייו של בן הזוג. קשר כזה הוא בוודאי הרבה יותר עצמתי.

לעין של האדם יש כוח רב והיא יכולה להזיק. בהלכה מובאים עניינים של הזק ראה שאדם עלול לגרום לחברו רק מהסתכלות. כולם מכירים למשל את העניין הזה של עין הרע. צריך לדעת שכאשר גברים מסתכלים על אישה שלא שייכת אליהם זה מביא לקלקול גדול, ממש כמו עין הרע או צרות עין. כאילו שנהנים ממשוהו שלא שייך לנו ואז מזיקים לו. העניין הזה פוגם בשני הצדדים, האישה נפגעת מהנוק שנגרם מההסתכלות הזו, והגבר נפגע מהעבירה שעשה ומההשלכות שלה. בשביל מה אנחנו צריכים להביא על עצמנו עין הרע וכוחות שליליים שונים? למה אנחנו צריכים שיקפידו עלינו בגלל מחשבות של אחרים?

ערך אמת

כאשר מתנהגים בצניעות מכניסים ערכים רוחניים לתוך החיים. צריך להבין שהגאווה והחיצוניות הם דברים שטחיים. אנחנו עסוקים במאמצים להיראות טוב מבחוץ. אבל צניעות עושה בדיוק את ההפך וכך אנו נכנסים פנימה, מגלים את העומק, את המשמעות, את האמת, את הנשמה.

את הדברים החשובים באמת אנו שומרים לעצמנו. דברים יקרים שומרים במקום חבוי בלי שאף אחד ידע מהם. הרי את האשפה אנו זורקים לפח בשכונה, את הדברים הזולים אנו זורקים לפעמים בחצר של הבית, דברים יקרים יותר אנו מכניסים לתוך הבית, אבל את הזהב והיהלומים אנו שומרים בכספת נעולה היטב כך שאף אחד לא יוכל לפתוח. אף אחד לא מראה לכל מי שעובר ברחוב את הדברים שבאמת יקרים לו. הוא פוחד בכלל להסתובב ברחוב עם אותם דברים יקרים מחוץ לבית שלא יתקלקלו ושלא יפגעו בהם לרעה.

כך אישה צריכה להרגיש. כמו דבר יקר. כל אישה יהודיה היא בת מלך. הבת של הקדוש ברוך הוא מלך מלכי המלכים. נסיכה שיוצאת מארמון המלוכה להסתובב בחוץ לא יכולה להרשות לעצמה להיות זולה. היא לא יכולה להפקיר

את עצמה כמו שמפקירים דברים חסרי ערך. היא מוכרחה לשמור על עצמה. את זה אפילו הגויים יודעים וגם הנסיכות שאינן יהודיות יכבדו את עצמן. בת של מלך הולכת בצורה מכובדת ולא בבגדים קצרים וחושפניים. בת של מלך לא מסתובבת במועדונים, לא שותה בירה ליד אנשים ולא לובשת בגד ים מול כולם. בת של מלך לא מתנהגת כמו בהמה ולא מתערבבת עם פשוטי העם. יש לה גינוני מלכות מיוחדים והיא שומרת על הכבוד העצמי שלה ובעיקר על כבוד המלכות. אם היא הייתה מתלבשת ומתנהגת כמו פשוטי העם כולם היו מזלזלים בה ובכל המלכות. היא לא צריכה חיזוקים ואישורים מאחרים, היא לא מחפשת להוכיח לגברים צמאי תאוה כמה שהיא יפה. כי היא יודעת כמה היא שווה גם בלעדיהם. היא יודעת שהיא בת מלך.

היצר הרע נותן לנשים הרגשה שככל שהן יהיו פחות צנועות, כך יעריכו אותן יותר. לכן אפילו נשים שצנועות בדרך כלל, יבחרו לאירועים מיוחדים בגדים חושפניים יותר. הרי כך הן יעוררו תשומת לב וכך יחמיאו להן ויחזקו אותן. אבל צריך לדעת שהן מקבלות בדיוק את ההפך. ככל שהלבוש חשוף יותר, כך זה מוזיל את ערך אותה אישה. חיות ובהמות מסתובבות ללא בגדים כלל. שבטים מהעידן הקדום מסתובבים עם בגדים מינימליים. אבל בני מלכים הולכים עם בגדים סגורים ומכובדים.

המחמאות והחיזוקים באים דווקא מתוך העיוות בחברה, שכך זה מקובל להתלבש היום. גבר ללא יראת שמיים ששקוע בתוך ים של תאוות רוצה לראות את האישה שהוא נתקל בה ברחוב כמה שפחות צנועה. כי לא אכפת לו ממנה וכל מה שמעניין אותו זה היצר והתאוה שלו. אבל אבא של אותה אישה או הקרובים שלה ירצו לראות אותה יותר צנועה. כי הם אוהבים אותה באמת ואכפת להם מהכבוד העצמי שלה ומהערך שלה. אם הבעל מעודד את אשתו לצניעות זה אומר שאכפת לו מהמהות שלה ושהוא אוהב אותה באמת. אם לעומת זאת הבעל מעודד את אשתו ללכת בפריצות כדי שכולם יסתכלו עליה, זה אומר שהוא מזלזל באשתו ואכפת לו רק מעצמו כך שהוא מנסה לעשות רושם על אחרים על חשבונה. להראות לכולם איזו אישה יפה יש לו כך שיעריכו אותו. כך למשל עשה

אחשוורוש כשהזמין את ושתי להופיע בפני כולם במשתה ללא בגדים. כי הוא בוודאי לא אהב אותה באמת (שהרי גירש אותה לאחר מכן), אלא רצה להראות לכולם כמה הוא מוצלח ואיזו אישה נאה הוא השיג. זה לא כבוד גדול וזו לא מחמאה, זה רק הוזלה של כבוד האישה.

יוצא מצב אבסורד שהאישה צמאה ליחס מטבעה ורוצה לקבל כמה שיותר מחמאות וחיוזקים. כדי להשיג את זה היא מנסה לגרום לכולם להסתכל עליה ולהתבלט. אבל אז היא לא שמה לב שיוצא ההפך הגמור ממה שהיא מחפשת, כי כל מי שמסתכל עליה ונותן לה יחס חושב עליה דברים ירודים ושטחיים. הערך שלה יורד. אף אחד לא חושב עליה כמה היא אישה מקסימה, אף אחד לא חושב איך להתקשר אליה מבחינה רגשית, אלא חושבים איך לנצל אותה כדי להשיג את התאוות שלהם. כמו חפץ שאפשר להשתמש בו ואז לזרוק אותו לפח בלי לייחס לו ערך וחשיבות.

אז איך להפוך לצניעות יותר?

את הצניעות קשה להגדיר בצורה מדויקת, כי יש לזה המון פרטים קטנים. ישנן הלכות הנוגעות לעניין הצניעות, אבל המושג צניעות מכיל הרבה מעבר לזה. צניעות זו דרך חיים, זו תפיסת עולם, זו דרך מחשבה והשקפה. צריך להיכנס לזה לאט ולאט ולהתחיל לחיות את זה מבפנים. מתחילים בדברים החיצוניים, אבל צריך להמשיך עם הזמן פנימה, כי לפעמים אפשר לעשות דברים חיצוניים ועם זאת להיות לא צנועים.

ישנן נשים רבות שרוצות להתקרב ליהדות ולהתחזק בצניעות, אז הן מתחילות לשים חצאיות. אבל פעמים רבות נוצר מצב בעייתי שהחצאית קצרה או פתוחה ואז היא אפילו פחות צנועה מהמכנסיים (למרות שאסור לאישה ללכת במכנסיים ואין כאן שום היתר, אבל זה פחות גרוע מחצאית קצרה). חצאית קצרה זה דבר גרוע שרחוק ביותר מצניעות, למרות שנשים רבות בטוחות שכל חצאית תהפוך אותה ל"דתייה".

החצאית צריכה לכסות לפחות את כל אזור הברך כאשר האישה נמצאת במצב של ישיבה (שאו החצאית עולה מעט). אם החצאית לא מספיק ארוכה, אז יוצא

מצב בעייתי שאותה אישה מנסה להתחזק בצניעות, אבל היא הולכת אחורה. המכנסיים לפחות היו מכסים משהו, אבל עכשיו זה הרבה יותר חשוף.

יש כאלו שמודדות שהחצאית תגיע בדיוק עד הברך כדי לצאת ידי חובת ההלכה, אבל צריך לקחת בחשבון שכל תנועה תעלה את החצאית. בישיבה, בהתכופפות, ברוח ובכל דבר קטן ומצוי היא תגיע שוב למצב של חוסר צניעות. לכן צריך להקפיד על חצאיות ארוכות יותר.

וכן צריך להקפיד ללכת עם גרביים שיכסו את השוקיים. ויש הרבה שהולכות עם גרביים דקות ושקופות כדי "לצאת ידי חובה", וכך הדבר התפשט גם אצל נשים יראות שמייים, אבל הדבר ברור לכל בר דעת שזה לא צנוע כלל. הרי אותה גרב שקופה לא מכסה שום דבר, ואפילו נותנת מראה של רגל חלקה שעוד יותר מושך את העין.

הצניעות לא מתבטאת רק באורך הבגדים, אלא גם באיכות שלהם. אם הבגדים צמודים, שקופים או עם חורים ופתחים שונים, מחשופים וכו', אז לא יעזור שאלו בגדים ארוכים כי מובן שהם יישארו לא צנועים בכל מקרה.

אם הבגדים צבעוניים במיוחד, בעלי צבע בולט, בעלי צורה מוזרה ולא רגילה, עם כיתובים או ציורים שונים בולטים, חצאיות עם שסע (גם אם הוא קטן) או שאר דברים בולטים, אז גם כאן זה לא נחשב לצנוע. שהרי כל דבר בולט הוא בדיוק הפוך מצנוע שכן הוא מושך תשומת לב של הסביבה. כאשר יש פרט בולט כלשהו בלבוש, מיד העיניים של כולם ילכו לשם באופן אוטומטי.

צניעות זה לא רק בלבוש כמובן, אלא גם בהתנהגות. זה משהו שמשדרים לסביבה בלי לשים לב. אם אישה תתלבש בצורה הצנועה ביותר אבל תפטט עם כל גבר שהיא פוגשת, אז היא רחוקה מצניעות. אם היא תצרח, תקפוף, תרוץ או תעשה דברים בולטים אחרים בפרהסיה שיעוררו תשומת לב מהסביבה אז בוודאי שכולם יסתכלו עליה.

כדי להיות צנועה צריך לדאוג לא להתבלט. אדם צנוע הוא כזה שלא מנסה להיות במרכז העניינים כך שכולם ישימו לב אליו וידברו עליו. אלא בדיוק להפך.

הוא מנסה לשמור על הכוח שלו לפנימיות הדברים בלי להראות שום סימן לחוץ. כמובן שעלינו מוטלת רק ההשתדלות, וכך אם עשינו כל מה שאפשר להיות צנועים ובכל זאת אנשים בוחרים להסתכל עלינו זו כבר לא אשמתנו. אבל צריך לעשות באמת את מה שבאפשרותנו ולא להניח לדברים להתרחש מעצמם כך שלא ניסחף אחר הסביבה ולא נהיה תלויים במוסכמות וכללים שאחרים קובעים.

צריך לשים לב למקומות שבהם אנו נופלים ולא מתייחסים אליהם כראוי, כי מרוב שהורגלנו לדברים אנו כבר לא מרגישים בכלל שיש כאן איסור. לפעמים נראה שאם רק לרגע אנו יוצאים ליד הבית, אז זה בסדר לצאת עם פיג'מה לא צנועה, אבל צריך להבין שאין שום הבדל בין האזור שקרוב לבית לזה שרחוק יותר ממנו מבחינת הצניעות. לפעמים חושבים שלא נורא ללכת לחוף ים מעורב, כי כולם שם לובשים בגדי ים חשופים ואז אולי זה לא נורא שגם אנחנו נסתובב שם לא צנועים. אבל אם באמצע הרחוב נתבייש להתלבש כך, אז גם על חוף הים ובכל מקום אחר שרואים אותנו אנו צריכים להתבייש. אין שום הבדל ואין שום היתר.

לפעמים נראה שבימים חמים זה בסדר ללכת בצורה קלילה למרות חוסר הצניעות, אבל מידת הצניעות היא לא יחסית למזג האוויר. לפעמים נראה שכשיש אירוע משפחתי אז זה בסדר לשים שמלות חושפניות ומרשימות, אבל זה רק מוזיל את הערך שלנו. לפעמים נראה שאם זה לצורך הצגה אז אפשר להעמיד פנים ולהתקרב בין גברים ונשים, אבל בשביל היצר הרע אין הבדל בין הצגה למציאות.

לפעמים נראה שאם מדובר במשפחה כמו גיסיים או בני דודים, אז אין צורך לשמור על צניעות ואפשר גם לשמור על קשר קרוב ושיחות נפש בין גברים ונשים כך, אבל דווקא בתוך המשפחה והאנשים הקרובים יש את התקלות הגדולות ביותר. אצל קרבה ראשונה כמו הורים, ילדים ואחים זה בסדר, אבל בקרבה רחוקה יותר ישנה בעיה גדולה. ישנם דברים רבים כאלו שנראים לנו כבסדר מתוך שהתרגלנו או מתוך שאנו רואים את הסביבה המעוותת נוהגת כך, אבל למעשה אין לזה שום היתר.

דווקא כאשר הקשר קרוב, כאשר זה נראה מותר, כאשר נראה שזה מקום שלא

צריך לשמור שם על צניעות וכו', אז זה הופך להיות הכי מסוכן. כי שם אין לנו שום הגנה. אישה לא צריכה ללכת לרופא גבר כאשר אין לזה הכרח. כשצריך אז אפשר לחפש רופאה ורק אם אין שום ברירה אחרת ויש באמת צורך הכרחי אז אפשר להקל בזה בהתאם למקרה. על אחת כמה וכמה כאשר רוצים טיפולי ספא או אחרים שאינם הכרחיים כלל ושם אין שום היתר לאישה לעשות זאת על ידי גבר או לגבר על ידי אישה. אנשים חושבים שזה בסדר כי כולם עושים את זה, אבל דווקא כשהכול נראה תמים זה הכי בעייתי.

עניין הצניעות הוא רחב ביותר וגם ספרים שלמים לא תמיד יעזרו. בעיקר צריך לרצות לחתור לאמת בלי פשרות וכך מתפתח לו חוש מיוחד עם הזמן שמראה לנו כיצד באמת עלינו לנהוג בכל מצב. הרי כל אדם מבין בתוכו שהפנימיות הרבה יותר חשובה מהשטחיות החיצונית. כל אדם יודע שהענווה והצניעות הן הדרך הנכונה. כולם יודעים את האמת בפנים. רק שאנו מוקפים בקליפות, בתאוות ובהרגלים שמונעים מאיתנו להתחבר לפנימיות הדברים ולראות את האמת. ככל שננסה להתחבר ונרצה להיות אמתיים, כך נוכל להבין ולדעת יותר, וכך נוכל גם לפעול ולבצע את הדברים מתוך אהבה ושמחה.

השם יזכה את כל בנות ישראל להיראות ולהתנהג כבנות מלכים, להתחזק בעניין הצניעות וכך לזכות לישועות גדולות ולקרב את הגאולה השלמה. בזכות נשים נגאלנו ממצרים ובזכותן אנו עתידים להיגאל.

לא עושים צחוק מהאמת

כשהמלאכים עומדים להציל את לוט לפני השחתת סדום, הם שואלים אותו אם יש לו עוד קרובים שהוא רוצה להציל. לוט מנסה להסביר לחתניו שצריך להימלט, אבל הם מגיבים בזלזול: "ויהי כמצחק בעיני חתניו" (בראשית יט, יד). ממש בעוד רגעים ספורים לא יישאר זכר מכל העיר, אבל בעיני חתניו זה כאילו שצוחקים עליהם.

צריך לדעת שכאשר מתעמקים בטומאה או נדבקים בקליפות ואז גם אם תבוא גאולה ונזכה לאור עצום, לא נזהה את זה ולא נצליח להתחבר אל אותו אור. נחשוב שזו בדיחה. הטומאה היא מלשון אטימות, שהיא אוטמת את הנשמה שלנו מלראות ולדעת את האמת. שפע אינסופי יכול להגיע מול הפנים של האדם, אבל מרוב אטימות הוא יבחר להתעלם ולעשות מזה צחוק.

לכן כששוקעים בשטחיות וחיזוניות, אז דברים פנימיים נראים כזולים וטיפשיים חס ושלום, ואז צוחקים על דברי תורה ועל רבנים, ועושים צחוק חס ושלום מהתורה. הרבה חושבים ששיעור תורה זה משעמם, שחרדים הם מסכנים, שיהדות זה מיושן וכו'. כי הם לא מצליחים לראות. הם אטומים רוחנית ולא מצליחים להבין מה נמצא להם מול העיניים.

לפעמים אנשים מנסים להדחיק את האמת. לפעמים מתוך הלחץ של הסביבה אנשים מנסים לקחת דברים בקלות ובצחוק. אבל כל אלו גורמים לדברים רציניים וחשובים להפוך לטיפשיים ולהיראות מיותרים. אנו לוקחים את הדברים היקרים לנו והופכים אותם לנושא ללעג בלי להבין את זה אפילו.

יש מדינות ששם כשמגיעים לגיל מבוגר, אז מרחיקים את אותו אדם שימות לבדו כדי שלא יהיה לנטל על המשפחה. ולכאורה אדם שרואה את הדבר מבחון לא מבין איך דבר כזה יתכן. איך יכול להיות שאדם יזרוק את הוריו שהביאו אותו לעולם וגידלו אותו, שימותו לבדם באכזריות נוראה? והאם הוא לא חושב קדימה שכך גם יעשו לו ילדיו לעתיד לבוא?

אלא שאותם אנשים לא מייחסים לזה חשיבות. הם מראש עושים מזה צחוק ואז לא מתחברים לרגש של אותו דבר. כאשר אדם בוחר לנתק את הרגש מדבר מסוים, אז הוא יכול להיות אטום לחלוטין. כך עושים שכירי חרב ורוצחים שמנתקים את הרגש מעליהם. אילו היו מתחברים לאמת, אז ברגע אחד הכל היה מתבהר להם.

הרי כולם יודעים בפנים את האמת. כל אדם לפעמים שוקע במחשבות קיומיות על כל החיים ועל המשמעות שלו בעולם. כל אדם חושב לפעמים על רוחניות ועל

הנשמה שבתוכו. אלא שרבים מסתירים את זה. כי הם יודעים שאם יספרו את הדברים לחברים או למשפחה, אז כולם יצחקו עליהם. יחשבו שמהו לא בסדר, שהם סוג של חייזרים.

כי אנשים רבים שקועים בקליפות ואז עושים צחוק מכל דבר רוחני וטהור. אדם שקט ומופנם שחושב על החיים ייחשב בעיני רבים לטיפוס מוזר שירצו להתרחק ממנו, בעוד שאדם חיצוני שעושה צחוק מכל דבר ומדבר בצורה גסה וגאוותנית ייחשב לאהוב על כולם. לכן אנשים מתביישים לקיים מצוות. לכן הם מתביישים לדבר על דברים רוחניים. הם מתביישים להיות פנימיים ומסוגרים. הם מתביישים בזה שהם ביישנים, למרות שזה אחד משלושת הסימנים המובהקים של היהודי. הם מנסים להדחיק את הרגשות והמחשבות הפנימיים כדי להשתייך לחברה שמתעסקת בחיצוניות. הלחץ שאנו מקבלים מהסביבה הוא נוראי, ומתוך הצורך להשתייך אנו הולכים נגד האמונה שלנו, רק כדי לקבל אהדה והערכה מהאנשים סביבנו.

אומרים שכשהמשיח יבוא בעזרת השם במהרה בימינו, אז יהיו אנשים שלא יאמינו גם אז למרות הניסים העצומים. ולכאורה זה נראה קשה ולא מובן, כי כל אדם יודע שלמרות המעטפת החיצונית, מכל מקום אם הוא היה רואה נסים גלויים בוודאי שהיה חוזר בתשובה מיד. כל אדם בטוח שאמנם יש דברים שמעכבים אותו מלעבוד את השם, אבל אם יהיה איזה משהו יוצא דופן שירעיש את העולם הוא בוודאי יהיה חלק מזה.

אבל האמת שזה בכלל לא עובד כך. כי גם אם אנשים יראו נסים גלויים הם עדיין יתביישו מהסביבה, עדיין יהיו מוקפים בקליפות, עדיין יהיו אטומים והכל יישאר אותו דבר, עולם כמנהגו נוהג. אי אפשר להשתנות ברגע אחד. אדם שהתרגל לצורת חיים מסוימת חי מתוך תפיסת עולם שאי אפשר לשנות ברגע. זו עבודה ארוכה ועקבית, שלב אחר שלב, צעד אחר צעד, וכך מתקדמים עוד ועוד. אנשים חושבים שהם יכולים לחגוג במשך כל החיים שלהם ולעשות צחוק מכל המהות של העולם, ואז ברגע אחד כשיבוא המשיח הם מיד יהפכו להיות צדיקים גדולים. אבל זה כלל לא כך. אדם שמטמא את נפשו יום אחר יום הופך לאטום

יותר ויותר, וכך יהיה לו קשה עוד יותר לעשות תשובה עם כל יום שעובר.

ואפשר לראות את הדברים במציאות החיים. הרבה אנשים אומרים לעצמם שכעת קשה להם לקיים מצוות, אבל אחרי החתונה יהיה להם קל יותר. אחרי החתונה הם מבינים שזה עדיין לא קל, אז הם אומרים שכשיהיו להם ילדים הם יתחילו. אבל אז נולדים להם ילדים ואז הם מבינים שזה אפילו קשה יותר, אז הם אומרים שכשיילדים יגדלו. ואז הילדים גדלים ויש נכדים, וכך זה ממשיך עד שאותם אנשים מוצאים את עצמם בשנים האחרונות לחייהם כשהם מצטערים כל כך מתוך הבנה שזה כבר אבוד להם. הם מצטערים שלא עשו את הצעד כבר כשהיו צעירים. הם מבינים שאי אפשר לעשות את זה ברגע אחד, שצריך להשקיע בזה את כל החיים.

לכן מאוד קל להגיד שאם יהיה ככה וככה אז נחזור בתשובה, אבל המציאות מוכיחה שתמיד יש ניסיונות ואין זמן מתאים יותר מעכשיו. גם אם יהיו כל התנאים שאנו חולמים עליהם, זה לא יעזור לנו כלל. כולם למשל אומרים שאם יזכו בלוטו הם יתרמו לכל העולם, הם מתכננים תוכניות איך לתת לזה ולהוא, אבל לאחר שזוכים שוכחים הכל. הרי אם אדם באמת היה רוצה לתרום, אז היה יכול לתרום גם עכשיו. אמנם סכום קטן יותר, אבל לפחות משהו. אלא שמבחינתו זה שחור או לבן.

כולם אומרים שאצלם הכל יהיה אחרת. אדם פותח עסק, בונה בית, מקים משפחה, מגיש מועמדות לתפקיד מסוים או כל דבר חדש אחר, הוא בטוח שהוא ישנה את כל כללי המשחק, אבל פעם אחר פעם הוא מבין לבסוף שהכול נשאר אותו דבר. כי קל לרצות דברים מתוך נקודת המבט שלנו, הכל נראה פשוט וקל מרחוק. אבל כשמגיעים לאותה נקודה מבינים שזה הרבה יותר מסובך ממה שחשבנו ושאלנו זקוקים לכלים נוספים וטובים יותר כדי להצליח. אי אפשר לעשות שינוי מהותי ברגע. מוכרחים לעשות קודם כל את הצעד הראשון ורק הוא יוביל אותנו לצעד הבא.

כאשר הקליפות חוסמות אותנו, אז לא משנה מה קורה בחוץ, לא נצליח להתחבר לשום דבר. ואם לא מצליחים להתחבר, אז כל הניסים שבעולם לא

יועילו לנו. לכן כאשר מגיע רגע האמת, חתניו של לוט בטוחים שהוא עושה מהם צחוק. הרי לכאורה גם אם הדבר לא בטוח, מה אכפת להם לצאת ביחד עם לוט רק בשביל הסיכוי הקלוש שאולי הוא צודק בדבריו וכך יצילו את חייהם? האם זה לא שווה לנסות להציל את החיים? אלא שמרוב אטימות הם לא מצליחים בכלל להתחבר לדברים. גם כשהגאולה נמצאת מול העיניים, הקליפות מעוררות אותנו שלא נראה כלום.

אנשים שומעים על העולם הבא, על שכר ועונש, על גלגולים ועל שאר דברים רציניים ביותר. יש אנשים שמזלזלים בכל זה ולא רוצים לשמוע כלל, ויש אנשים שאפילו מסוגלים לומר שהם מאמינים בזה, אבל הם כל כך מדחיקים את זה עד שהם חיים את חייהם בצורה רחוקה מתורה ומצוות ולא חוששים כלל לאחריהם. מרוב שאנו מטמאים את הנפש אנו כבר לא מצליחים לראות ולהבין שום דבר.

אנשים ברחוב יכולים לדבר על גיהנום למשל בתור דבר של מה בכך. אנשים זורקים משפטים על "להיצלות בגיהנום" וצוחקים כאילו זו בדיחה טובה. אבל אם הם היו מבינים את המשמעות של מה שהם אומרים, הם היו בוכים. רק מתוך הדחקה וחוסר מודעות הם מצליחים לחייך בזמן שהם מדברים על זה. זה כמו אדם שפתאום מודיעים לו ח"ו שכל אנשי משפחתו מתו, כל כספו ורכושו אבד, ונגזר עליו להיות עבד ולעבוד ייסורים קשים, והוא צוחק על זה עם החברים שלו. רק אדם שלא מבין כלל את משמעות הדברים יכול לצחוק.

ובאמת הדבר נובע רק מחוסר מחשבה וריחוק גדול מהפנימיות. כי אין דבר כזה אדם שיודע שחס ושלום יקבל עונשים כבדים ובכל זאת לא אכפת לו. אין דבר כזה אדם שיודע שמעשיו מעצבים את חייו ואת השפע שהוא מקבל והוא בוחר להתעלם. אין דבר כזה אדם שמבין שהוא הולך לעולם של נצח שמעשיו קובעים כיצד ייראה ובכל זאת הוא מזלזל. זה כמו לומר שלא אכפת לאדם שירצחו חס ושלום את כל משפחתו מול עיניו לא על אף אחד מישראל. דבר כל כך מהותי עם השלכות כל כך עצומות וגורליות בוודאי חשובות מאוד לכל אדם.

לפעמים אנשים בוכים ימים ולילות על דבר כלשהו. אנשים שלא מצליחים להביא ילדים, אנשים שלא מוצאים זיווג, אנשים שחולים במחלות קשות, אנשים

זרוקים ברחוב ללא פרנסה ועוד שלל צרות. אם למשל האדם היה יודע שבאפשרותו לקיים מצוות כלשהן ולזכות לישועה שהוא צריך, הוא לא היה מהסס לרגע. אז על אחת כמה וכמה אם כל מצווה קובעת את כל צורת החיים שלנו בעולם הזה ובעולם הבא.

אלא שבכל זאת אנשים מתעלמים ובחרים לא לקיים מצוות, אבל זה מתוך הריחוק והניטוק. מתוך הקליפות שמסתירות את האמת לא רואים את הקשר הזה שבין ההליכה בדרך התורה לבין השפע שמקבלים. עושים צחוק ובכך מסתירים את האמת כדי לא להתחבר אליה. כאשר צוחקים על דבר מסוים אז מתנתקים ממנו. לכן למשל יש ליצן רפואי שמנסה לנתק את החולים מהסבל שלהם ולהסיח דעתם. לכן בצבא יש בדיחות והרבה אחוות אחים כדי שהחיילים לא ישתגעו מהזוועות שהם רואים. כאשר עושים צחוק מדבר מסוים אז מתנתקים ממנו והופכים אותו לזול וקליל. כך לוקחים את הדברים בקלות.

אז מצד אחד יש יתרון בלקיחת דברים מסוימים בקלות, שאז לא צריך לקחת את הכל ברצינות על הכתפיים שלנו וכך אפשר להתמודד עם דברים קשים יותר בקלות. אבל מצד שני, כאשר לוקחים דברים רציניים ומהותיים בקלות, אז מזלזלים בהם ולא זוכים להתחבר אליהם. אפשר לצחוק על הפנימיות ועל המהות, אבל רק נפסיד מזה. דברים כבדי משקל לא צריך לקחת בקלות, כי בצורה כזו אנו לא נותנים להם את היחס הראוי להם וכל סדר העדיפויות שלנו מתערער.

תחילת הפרשה מספרת על אברהם אבינו שישב בפתח האהל כחום היום לאחר שקיים מצוות ברית מילה. חז"ל אומרים שהקדוש ברוך הוא הוציא חמה מנרתיקה. ובאמת חז"ל יכלו להשתמש בביטוי אחר לבטא את החום הגדול, אבל דווקא הביטוי הזה מלמד אותנו על גילוי הסתר. שהשם הוציא את השמש מתוך הנרתיק שלה שהיא הייתה חבויה בתוכו.

לכן דווקא לאחר שאברהם אבינו הסיר את הערלה שמבטאת את הקליפות והטומאה על ידי שקיים את מצוות המילה, אז השם יתברך התגלה אליו בצורה גדולה יותר משהיה לפני כן. יש גילוי של הסתר בהסרת הקליפות. הוא עשה

בדיוק את ההפך מחתניו של לוט, הוא הסיר את הקליפה שאוטמת וגילה את האמת.

לכן גם בתחילת מסכת עבודה זרה מביאים באריכות מדרש על אומות העולם שרוצים לקבל שכר באחרית הימים, והשם נותן להם מצוות סוכה ואז מוציא חמה מנרתיקה והם מבעטים בסוכה ובכך מפסידים גם את המצווה הזו. שגם שם ישנו גילוי של האמת, שדרך הוצאת החמה מנרתיקה מתגלית האמת שהייתה חבויה בלבם של הגויים, שאמנם הם עשו הצגה כאילו שהם רוצים לקיים מצווה, אבל ברגע הראשון שמשוהו לא מסתדר להם הם בועטים בסוכה ובכך מואסים בעבודת השם. דרך הוצאת החמה מנרתיקה החיצונית מוסרת והאמת מתגלה. כך כל הקליפות של כל העולם יוסרו באחרית הימים כדי לגלות את הפנימיות של העולם.

צריך לדעת שבאחרית הימים האמת תתגלה. העטיפה תצא, הקליפות יוסרו והשקר ייחשף. בסוף כולם ידעו את האמת. אלא שאז כולם יסתכלו אחורה ויצטערו. אומות העולם יסתכלו על השכר העצום של ישראל וירצו גם הם לקבלו. כל אדם יסתכל על התורה והמצוות של חברו ויצטער שלא קיים אותם גם הוא. בסופו של דבר הכל יתגלה, השאלה איפה אנחנו נהיה בתוך כל התמונה הגדולה הזו.

כל אדם צריך להשיב את הדברים אל לבו. לא לקחת את מהות העולם ולהפוך אותה לצחוק. לא לנתק את עצמנו מהפנימיות כדי לעשות צחוק ולאחוז בחיצוניות של העולם. לא להיכנע ללחצים חברתיים שגורמים לדברים החשובים להיראות כקלים וזולים. כי כל אחד יזכור שבסוף הכל יתגלה, ואז הוא עלול להישאר בלי כלום. השם יתברך יזכה אותנו לראות לפנימיות הדברים, לקחת את תכלית הקיום שלנו ברצינות ולהתחבר למהות הרוחנית בכל רגע מחיינו.

דבקות במטרה

הקדוש ברוך הוא נגלה לאברהם אבינו, אך מפתיע לראות שבאותו זמן אברהם מחכה בפתח האוהל לראות אם באים אורחים. לכאורה זה נראה כנסות רוח, שהשם יתברך בכבודו בא לבקר אותו והוא מצדו כאילו מחכה שיבואו אחרים.

תארו לכם שאנו מתארחים אצל מישהו, ובמקום לשהות עמנו בסלון ולהקדיש לנו את מרב תשומת הלב, הוא מחכה בפתח הבית לראות אולי יש מישהו אחר בחוץ שהוא יוכל להזמין אליו. תוך כדי השיחה איתנו הוא משקיף לכל עבר לחפש אורח. איזו השפלה נוראה. כאילו שאנחנו לא מספיק טובים בשבילו. המארח צריך לכבד את אורחו ולהקדיש לו תשומת לב.

ואם כך צריך לכבד אורח פשוט, אז על אחת כמה וכמה שצריך לכבד הרבה יותר את השכינה הקדושה שבאה להתארח ובוודאי שלא לזלזל בה חס ושלום. לכאורה היינו מצפים שאדם ירא שמיים יעזוב את כל העיסוקים כאשר השכינה הקדושה נמצאת אצלו ולא יתעסק בשום דבר אחר. שיסגור את הדלת שלא יהיו שום הפרעות. שיעשה ייחודים, התבודדות, עליית נשמה או שאר עניינים רוחניים, ויתעלם מכל החומריות סביבו. אבל אברהם אבינו יושב בפתח ומחפש אורחים בכל מחיר.

הדבר נראה אפילו עוד יותר מעליב כאשר עוברים שלשה אנשים שנדמים לו כערביים, והוא מיד רץ לקראתם בשמחה בלי לחשוב פעמיים. כאילו שעזב ח"ו את השם יתברך בשביל לארח ערבים בביתו. ולא מדובר שהם דפקו על דלתו ומתוך כך הוא ניגש אליהם בליט ברירה כדי להיות נחמד, אלא שהם רק עברו שם מרחוק והוא מיוזמתו רץ אליהם כדי להזמין אותם.

כל זה נראה קצת תמוה, אבל אברהם אבינו מלמד אותנו בפרשה שיעור חשוב על דבקות במטרה והתעסקות בעיקר, שלצערנו הרבה אנשים מפספסים לחלוטין. שהרי אותה התעסקות באורחים, מתוך התלהבות מיוחדת לקרב לבבות ולבנות

אמונה שאפיינה את אברהם אבינו, היא זו שבנתה אותו והביאה אותו להתגלות האלוקית אצלו באוהל. היא למעשה עצם ההתגלות. וכך יוצא שאם אין את אותה התעסקות, אז ממילא לא יהיה קיום גם לאותה התגלות.

בניית החיבור הרוחני

השם יתברך נתן לנו מצוות כדי שנתחבר אליו דרכן. עצם הקיום של המצוות על ידינו זה הרצון שלו וזה החיבור אליו. הרבה אנשים רוצים ומשתוקקים להגיע לחיבור להשם יתברך, הם רוצים להרגיש גילוי, להגיע לרוח הקודש, לזכות לעילוי רוחני, ללמוד קבלה, לדעת סודות רוחניים, לראות רוחות ומלאכים וכו'. אבל הם מזניחים את התורה והמצוות שנראות להם כפרט שולי.

אין להם כוח ללמוד שולחן ערוך ולדקדק בכל דבר שהם עושים. זה לא מעניין אותם איך מותר לברור בשבת ואיך אסור. לא אכפת להם אם התפילין שלהם מהודרות או ספק פסולות. הם רוצים לזרום ולעשות מה שנוח בלי מאמץ. והם לא מבינים מדוע הם לא מצליחים להתחבר. הם לא מבינים שעצם הקיום המצוות יוצר את החיבור.

זה כמו שאדם כלשהו נבחר על ידי הציבור לתפקיד חשוב כלשהו שמייצג את הציבור. ואז מתוך המעמד והחשיבות שקיבל, הוא מתחיל לחשוב שזה לא ראוי לכבודו להתעסק עם אנשים פשוטים. אז הוא מנתק את הקשר מהציבור שאותו הוא מייצג, הוא נקשר למשרד היוקרתי ולרכב הצמוד, מפתח קשרים עם אנשים נכבדים ומשפיעים וכו'.

אותו אדם חושב שהוא בעלייה, הוא נהנה מהיתרונות של התפקיד ומשתמש בתנאים הטובים שהוא מקבל. הוא שוכח את המקום שהוא בא ממנו ומחפש להתקדם עוד ועוד. אבל הוא לא מבין שמרגע לרגע הוא מאבד את המטרה וההתרסקות קרובה לבוא. שהרי כל המעמד שלו הגיע מתוך העשייה הציבורית שלו, וכעת שכבר אותה עשייה לא קיימת, ממילא גם לא נשאר אותו מעמד ומוכן שלא ישאירו אותו כך בתפקידו זמן רב.

אדם צריך לקיים את המטרה, וכל התנאים הטובים שמסביב הם רק תוספת

שאפשר ליהנות ממנה תוך כדי הדרך. גם אם אדם ישתוקק בכל לבו להגיע לגילויים רוחניים, להתחבר להשם יתברך ולהיות מופשט מהחומר, זה עדיין לא יועיל לו אם לא יעשה את הפרטים המעשיים הדרושים לצורך החיבור הזה.

אותם מעשים נראים ח"ו כמשעממים, חומריים ומיותרים, אבל הם חלק בלתי נפרד ממה שאנו רוצים להשיג. אנשים רוצים להרגיש רוחניות, להיות מלאים ושלמים, אבל אז מגיעה מצווה לידם והם מזניחים אותה. באה עבירה לידם והם לא מייחסים לה חשיבות. באה תאוה לידם והם רצים אחריה. כי הם לא מצליחים לדבוק במטרה ולהבין שהמצוות הן אבני הבניין של החיבור הרוחני. הם לא רואים את הקשר בין המילוי הרוחני שהם מחפשים לבין המעשים הקטנים והפשוטים של היום יום.

הדבר דומה למישהו שעשה דיאטה חמורה במשך חודשים רבים כדי לרזות, ואז כדי לחגוג את ההישג הגדול שהגיע אליו, חבריו החליטו לעשות לו סעודה ענקית עם עוגות ומאכלים שמנים וטעימים. אם הוא יבחר ליהנות מהחגיגה וירגיש על הגובה, הוא רק יביא לנסיגה לאחור. הוא סותר בכך את כל החגיגות. אבל אם יבין שעצם ההימנעות מהאכילה היא זו שמביאה אותו לחגוג, אז לא ייגע בכלום וכך ימשיך להתקדם עוד ועוד אל המטרה.

לכן מובן מדוע משה רבינו מסר נפשו להצלת עם ישראל. שהשם יתברך רצה ח"ו לכלות את עם ישראל ולהוציא עם שלם ממשה רבינו, אבל משה רבינו התפלל והקריב את עצמו כדי לבטל את הגזרה. כי עצם הגדולה של משה רבינו זה העניין הזה. דווקא אותה מסירות נפש היא שהפכה אותו לענק שבענקים. אם לא היה מוסר נפש, ובאמת היה מניח להשם יתברך שיוציא עם חדש רק ממנו, אז ממילא הוא היה מאבד את המטרה ולא מגיע לכלל הגדולה שהגיע אליה.

הכלל מורכב מפרטים קטנים

כך בכל פרט בחיים, אדם צריך להביט היטב לכיוון המטרה ולהשתדל לפשט את הדרך, שיידע בדיוק כיצד להגיע לשם. לא להתבלבל מדמיונות, אלא להבין מהן אבני הבניין של אותה מטרה, ממה היא מורכבת וכיצד לשמור עליה. אנשים

רוצים להגיע למקומות מסוימים, אבל מנסים להתעסק בדברים מסביב במקום להתמקד באבני הבניין של אותו המקום שאליו הם רוצים להגיע.

אדם רוצה לגדול בתורה וחולם להיות גדול הדור. אבל בפועל הוא לא פותח אפילו ספר. הוא חולם שהשם יתברך ישלח לו ישועות, אבל מתפלל במרוצה בלי להבין אפילו מילה ממה שאומר. הוא שקוע כולו בחומריות וחושב שהוא יגיע למשהו, שכאלו דברים ינחתו עליו מהשמיים.

אנשים אוהבים לחשוב שאם הם יזכו בלוטו הם יתרמו לכוללים, ישיבות ובתי תמחוי, יהיו נדבנים גדולים וכו'. אבל מדוע עכשיו הם לא תורמים כלום? אז אמנם אין להם מליונים כדי לתרום סכומים גדולים, אבל מדוע לא לתרום משהו קטן שיש באפשרותם ברגע זה? כי באמת גם אם היה להם מליונים הם לא היו נותנים כלום, כי הם לא רוצים לתת. אלא שנחמד לדמיין דברים יפים שרחוקים מאיתנו ואין לנו נגיעה בהם. בחלומות ודמיונות אפשר להיות אנשים טובים ומאושרים בלי שום מאמץ מצדנו.

אנשים מדמיינים את החיים שלהם בצורה מסוימת. הם חולמים על דברים מסוימים. אבל בפועל הם לא עושים שום דבר שקשור לאותם חלומות. הם רוצים להגיע לאותם חלומות בלי להשקיע בפרטים שמרכיבים אותם, בלי להתאמץ כלל ובלי מוכנות להקריב שום דבר.

הם רוצים לחסוך כדי לחיות טוב יותר, אבל מבזבזים כל פרוטה שמזדמנת לידם. הם רוצים משפחה מאושרת, אבל תמיד כועסים על הילדים שמפריעים להם. הם רוצים להיות רזים, אבל ממשיכים עם הרגלי האכילה הלא טובים. הם רוצים שלווה, אבל מכניסים עצמם שוב ושוב לצרות, בעיות ודאגות.

כל זה מתרחש כי הם לא מצליחים לראות את הפרטים הקטנים שבונים את אותו עניין גדול שהם רוצים. הם לא מצליחים להחדיר לעצמם שאותו פרט קטן, שנראה חסר ערך ולא משפיע, הוא אבן בניין במטרה הגדולה שאליה הם שואפים. המטרה הגדולה היא חלום שהם אפילו לא מנסים להגשים בפועל ולא עושים שום השתדלות לגביו. אלא שהם שואפים למטרה מסוימת בדמיון אבל בצורה מעשית

הם הולכים לכיוון ההפוך.

וכך אנשים עושים את כל הטעויות ולא מבינים מדוע הדברים לא מסתדרים להם. הם לא עוצרים בכלל לחשוב לאיזה כיוון צריך ללכת. הם לא מנסים להבין איך להשיג את המטרה. הם לא מפשטים את הדרך כדי לפרק את הדבר הגדול שהם רוצים לפרטים קטנים ומובנים שכן אפשר להשיג והם חלק מחיי היום יום.

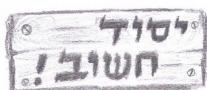
תארו לכם אדם שמתפלל מעומק הלב על דבר מסוים שנצרך לו, מתוך בכי קורע לב ותחנונים שבוקעים רקיעים, ואז באמצע כוונות התפילה העמוקות עוצר אותו איזה עני ומבקש צדקה. אם אותו אדם יגיב בגסות רוח, יכעס על אותו עני או יעליב אותו, אז מובן הדבר שהוא הפסיד את העיקר. הרי אם אתה לא עושה חסד ונותן לעני את מבוקשו, ועל אחת כמה וכמה אם אתה מעליב אותו, אז איך אתה מצפה מהקדוש ברוך הוא שייתן לך את מבוקשך? הרי אותו עניין הוא חלק ממשית מאותה הישועה שאתה רוצה. זה חלק בלתי נפרד מהתפילה ומההשתדלות הרוחנית.

עלינו לעשות את ההשתדלות לפרק את הדבר לגורמים ולהכניס אותם לתוך חיי היום יום שלנו, ואז לאט לאט ולאורך זמן נוכל לזכות לראות שינוי. יש דברים קטנים שדורשים מאיתנו מאמץ ונראים לא כדאים, אבל אם נחדיר לעצמנו שאלו הם אבני הבניין של המטרה הגדולה, אז זה ייתן לנו מרץ להשקיע בזה.

הקרבה קטנה עבור שפע גדול

ולפעמים זה נראה כאילו שאנו מפסידים מזה, כאילו שהולכים אחורה. אבל זו רק ירידה לצורך עליה. כמו בעל עסק, שברור הדבר שהוא צריך להשקיע ולקנות סחורה כדי שיוכל להרוויח לאחר מכן. אם לא ישקיע ויפסיד מעט בקנייה, אז ממילא גם לא יגיע שום רווח לאחר מכן.

כל החיים בנויים על הצורה הזו. של קירוב וריחוק, עליה וירידה, הצלחה וכישלון, רווח והפסד וכו'. אי אפשר לזה בלא זה. אם אין את הדברים שנראים לנו כשליליים, אז ממילא גם לא יוכלו להגיע הדברים החיוביים. אלא שכאשר יש מטרה, אז אפשר

לחשב את הדברים בצורה מסודרת. כמו סוחר שמחשב רווח מול הפסד וכך יודע במה להשקיע יותר.

כך גם הקרבה להשם יתברך. חלק בלתי נפרד מאותה קרבה היא גם הריחוק. שלפעמים יש התלהבות גדולה בעבודת השם, אבל אם זה רק כך אז אי אפשר לעבוד אותו בצורה מושלמת. אלא שצריך לפעמים את הריחוק, את אותם זמנים ירודים שבהם אין חשק, אין כוח לקום בבוקר לתפילה, יש תאוות שמושכות לעבירות וכו'.

ואז צריך להתאמץ ולעבוד את השם מתוך המקום המצומצם הזה. ודווקא אותו מקום מביא אותנו לפרוץ גבולות ולהגיע למקומות גבוהים שלא הייתה לנו שום השגה בהם. שדווקא מה שנראה כמו ריחוק הוא זה שבונה אותנו ומקרב אותנו עוד יותר. נסיגה לצורך התקדמות.

באותם זמנים ירודים של ריחוק מרגישים רצון לבטל את כל הפרטים ולהתחבר להשם ללא תנאי. בלי לקיים מצוות ח"ו ובלי לדקדק בכל מעשה. והרבה אנשים נופלים בזה, שאומרים שהם אוהבים את השם בלי לקיים מצוות. הם עושים את כל העבירות שבעולם, אבל בטוחים שהם קרובים להשם יתברך ועושים רצונו.

אבל הדבר הזה עושה נזק עצום. שהרי עצם קיום המצוות הוא הבניין הרוחני. הוא שנותן את הרגש ומביא את הקרבה. יש אנשים שרוצים ללמוד תורה, אבל הלימוד קשה להם ומרדים אותם, ואז הם מתייאשים. אבל הם אלו שמביאים על עצמם את התחושה הזו, שאם הם היו מאמצים את עצמם ולומדים בכוח, נלחמים ביצר ובתאוה, אז לאט לאט הם היו מתרגלים והיה להם קל יותר. הם היו מבינים יותר והיו שמחים בלימוד.

הרגש הוא תוצאה של ההשקעה שלנו. המקום שלנו כעת הוא המקום שבנינו לעצמנו על ידי המעשים והפרטים הקטנים של העבר. וכך המקום שלנו לעתיד לבוא בנוי מאותם מעשים קטנים שאנו עוסקים בהם כעת.

יש אנשים שרוצים להתקרב להשם יתברך בלי לקיים מצוות. הם לא מבינים שזה כלל לא רצון השם והם משיגים בכך ריחוק ולא קירוב. כמו מישהו שנוסע

בשבת כדי להגיע לבית הכנסת להתפלל וגורם בכך לנזק רוחני. כמו שגברים ונשים יושבים יחד ללא הפרדה כדי להתחזק ולדבר דברי תורה, שגם אם נראה להם שהם מתחזקים, בפועל הם רק הורסים ומתרחקים. כמו שאנשים הולכים ללמוד "קבלה" אצל אנשים שאין להם מושג אפילו בהלכות פשוטות, וכך מביאים להרס גדול. עדיף להתרחק ולפחות לא להזיק, מאשר לעשות דברים רוחניים ללא יסודות, שאלו מזיקים ממש.

תארו לכם שמישהו ירצה לשמח את חברו ולהתקרב אליו. אז הוא יבוא לביתו עם טרקטור, ישבור לו את שער הכניסה, יהפוך לו את כל הצמחים בגינה, ידרוס כל חלקה טובה ואז ייצא מהרכב עם חבילת פרחים וחיוך, מתוך מחשבה שחברו יהיה מאושר מביקורו. האם מישהו ישמח מהביקור הזה? עדיף שלא היה בא כלל, כמו שאומרים לא מדובשך ולא מעוקצך.

כך אנשים מנסים כאילו לשמח את השם ולהתקרב אליו, אבל לא שמים לב שהם רומסים את כל הערכים שלו ועושים דברים נגד הרצון שלו. אנשים באים למקומות קדושים ואז מדברים על כדורגל ועל שטויות, עושים רעש ומפריעים ללומדים ולמתפללים, מדברים בטלפון וכו'. נשים באות בלבוש לא צנוע ומפטטות בלי הפסקה. והם בטוחים שהם מחזיקים עכשיו את העולם עם ה"קדושה" שלהם, ולא מבינים את הנזקים העצומים שהם עושים. מי ביקש זאת מידכם רמוס חצרי.

לכן מובן מדוע אברהם אבינו עזב כביכול את השכינה לטובת האורחים. כי אברהם אבינו חיפש לעשות את רצון השם בצורה מעשית. הוא ידע שאותה השתדלות היא שמביאה לגילוי השכינה. הוא הבין שעדיף כאילו לעזוב את השכינה כעת לרגע זה, כדי להביא לגילוי גדול יותר של השכינה לאחר מכן. קיום המצוות זה כמו הדלק הרוחני שאנו צריכים לעצור את ההתקדמות שלנו לרגע, אבל זה נותן לנו כוח עצום להמשיך הלאה ולהתקרב עוד יותר. מוכרחים להסתכל על המטרה הגדולה ולראות אם המעשים שלנו מקרבים או מרחקים אותנו ממנה.

אנשים באו לעולם ומתעסקים עם דברים שוליים, מכל ההנאות והדברים

מסביב, מהדרך היפה, אבל שוכחים את המטרה. יש כאלו שמגיעים לגדולה והופכים להיות רודפי בצע. יש כאלו ששוכחים בכלל מה הם מחפשים להשיג בחיים וסתם מעבירים את הזמן ומנסים להיות כמו כולם בלי תכלית. יש כאלו שרומסים את כל הערכים בזמן שהם בטוחים שהם מתקדמים לכיוון הנכון.

לכן מחובתנו להתבונן, לחשוב, לחקור ולהגיע לתובנות בקשר לדרך החיים שלנו. מוכרחים לבדוק היטב כל פרט קטן ולראות שהוא מביא אותנו לדרך הנכונה. ואז מחובתנו להכניס את כל התובנות האלו לחיי היום יום ולחיות אותם ממש. ללכת בדבקות אל המטרה שאליה אנו שואפים להגיע. וכאשר האדם עושה את ההשתדלות הטובה להתקרב להשם יתברך, אז הקדוש ברוך הוא תמיד עוזר ונותן לו סייעתא דשמיא עצומה להגיע אל המטרה בצורה הטובה ביותר.

פרשת חיי שרה

איך לנטרל את הרגש ולקחת פיקוד על החיים

בתחילת פרשת חיי שרה אברהם אבינו מתאבל על מות שרה אשתו. המילה "לבכותה" כתובה עם כ' קטנה, והמפרשים דורשים שזה כדי להראות לנו שאברהם אבינו בכה רק מעט על מותה. הדבר קשה להבנה, שהרי איך אפשר לבכות רק מעט על שרה אמנו הצדיקה שליוותה את אברהם אבינו במשך כל דרכו ואותה הוא כל כך אהב?

את השאלה הזו אנו מכירים לא רק מהפרשה, אלא גם מהחיים שלנו. פעמים רבות אנו רואים אנשים יראי שמיים שמתנהגים כביכול בקרירות וחוסר רגש. לכולנו יש ציורים דמיוניים על בעל ואשה חרדים שכלל לא מתקשרים האחד עם השני, על משפחה קרירה ומרוחקת, על ציבור שמסתגר בינו לבין עצמו, על נוער שמסרב להתגייס ולשאת בעול עם הציבור ועל אנשים חסרי אכפתיות שלועגים לכל העקרונות החשובים של שאר האנשים סביבם. אז איך יתכן שמה שמסמל רוחניות אינסופית יוצר פעולות לא מובנות שנראות לנו כאכזריות וחסרות רגש?

את אברהם אבינו כולנו אוהבים. כולם יודעים שהיה צדיק וענק רוחני. אבל אם נבחן את דמותו על פי סיפורי התורה, נגלה שאנחנו כלל לא היינו מסכימים עם התנהגותו. יתרה מזו, קרוב לוודאי שאם הוא היה נמצא בדור שלנו, היינו מתרחקים ממנו ככל שאפשר, חושבים עליו דברים כלל לא טובים, כותבים עליו כותרת ענק לא מחמיאות בעיתונים ואפילו מכניסים אותו חס ושלום למעצר.

האם מישוהו יאמר שהזלזול בפסלים שאביו העריץ הוא ראוי לאדם ירא שמיים שצריך לכבד את אביו? איך יתכן ששבר את הפסלים של אביו? למה להשתמש בכפיה דתית? האם זה נראה לנו הומני לזרוק את הגר ואת בנו ישמעאל מהבית? האם מישוהו יסכים שזה מוסרי לעקוד ולרצות לשחוט את בנו על המזבח בגלל ציווי אלוכי

שקיבל? האם זה בסדר להתנהג בצורה חסרת רגש לכאורה ולא לבכות הרבה על אשתו הנאמנה שהייתה לצדו בתקופות הקשות?

אם אברהם אבינו היה מסתובב בינינו היום, היינו כנראה מכנים אותו "קיצוני" או "פנאט". היינו מערבים את גורמי הרווחה שיעצרו אותו. היינו מתלוננים במשטרה על אדם שרוצה לרצוח את בנו. הרי כל המעשים האלו נראים לנו כל כך פסולים. אבל למרות כל זה, כולנו אוהבים את אברהם אבינו ויודעים שהיה צדיק אמת, אז איך זה בעצם מסתדר עם התפיסה שלנו?

כשיש מטרה, הכל מתבהר

המעשים לא נמדדים מבחץ, אלא מתוך המניעים שלהם. כולנו נסכים שאם אדם דוקר את חברו, זה מעשה רע שמראה שהוא אכזרי. אך כולנו גם נסכים שאם אדם דוקר את חברו כי הוא מנתח אותו במטרה להציל את חייו, זה מעשה טוב שמראה שהוא רחמן. המעשה עצמו לא אומר כלום מצד המוסר, המניע למעשה הוא זה שמפרש מה עומד מאחוריו.

זו הסיבה העיקרית שמביאה אותנו לשנאת חינום, פשוט חוסר תקשורת וחוסר הבנה של הצד האחר. אף אחד הרי הוא לא אדם רע מטבעו. ישנם פשוט אנשים תועים בדרך שהולכים אחר מטרות לא נכונות. כל אדם תופס בצורה שונה את העולם ורואה בצורה אחרת את תפקידו. כל אדם התרגל וחונך בצורה אחרת וסדר העדיפויות שלו הוא שונה.

רק אם ננסה באמת להבין מה מניע את האדם שעומד מולנו לפעול ולעשות את מה שהוא עושה, אז נוכל לעקור את שנאת החינום מתוכנו ולראות את הטוב שבכל יהודי.

אברהם אבינו הכיר את בוראו כבר בצעירותו מתוך חכמתו העצומה. הוא חי בתקופה בה נח (שדיבר עם הקדוש ברוך הוא) עדיין היה חי ואפשר לשער שבוודאי נפגשו והחליפו דברים ביניהם. הוא ידע היטב שהעולם הזה נועד לתיקון. הוא ידע שיש מטרה שעומדת מאחורי הדברים ושאסור לעשות את הדברים סתם מתוך הרגל. לכן בחן כל פרט בחייו ודקדק בכל צעד, שיהיה לצורך

המטרה ושלא יסטה ממנה.

אברהם אבינו ידע על עניין כיבוד אב ואם והכיר טובה להוריו. אבל אם ההורים מצווים אותנו לעבור על מצוות השם, אז אסור להקשיב להם. שהרי גם השם יתברך הוא אבא שלנו, והוא גם האבא של ההורים שלנו, אז הציווי שלו הוא חזק יותר. אברהם הבין שחשוב להחזיר את אביו בתשובה ולמנוע ממנו לעבוד ולמכור אלילים, שהרי אדם שבאמת אוהב מישהו ירצה להציל אותו ולא לתת לו ליפול חס ושלום.

המשפט "איש איש באמונתו יחיה" הוא המצאה של אלו שרוצים לחיות את החיים בלי להתאמץ ולחשוב ובלי שהמצפון יציק להם. אבל אמת יש רק אחת וכולנו מחויבים לחיות על פי חוקי התורה הקדושה. אברהם אבינו רצה להציל את אביו ולא חשש לחוקים "הומניים" שאולי יאפשרו לאביו לחיות איך שהוא רוצה ללא כפיה דתית, אבל יביאו אותו להירקב חס ושלום בגיהנום לאחר מכן.

אברהם לא רצה להוציא את הגר ואת בנו מביתו, אבל לאחר שהקדוש ברוך הוא אמר לו לשמוע בקול שרה, הוא ידע שזהו רצון השם. הוא ביטל את המחשבות הפרטיות והנוחות האישיות שלו ועשה את מה שצריך לטובת התכלית העליונה והנשגבת.

אברהם אבינו נלחם בתופעה שהייתה באותה תקופה, שהיו אנשים מקריבים את בניהם לאילים. הוא הסביר לכולם שהשם יתברך אינו רוצה שנקריב את ילדינו חס ושלום, אלא שנעבוד אותו מתוך אמונה. אך כאשר השם יתברך ציווה אותו להעלות את יצחק בנו לעולה, הוא הבין שהוא מוכרח לבטל את השכל שלו, שהרי הקדוש ברוך הוא בוודאי יודע טוב יותר מאיתנו מה טוב. השם יתברך רואה את התכלית ואת התמונה הגדולה יותר, לכן צריך להקשיב לציוויו, וזה כלל לא משנה אם אנו מבינים מה אנו עושים או לא.

התפיסה של פטירת אדם מהעולם מלווה אצלנו בעצב רב. הרי איך אפשר לא להתפרץ בבכי כאשר אדם שאנו אוהבים חס ושלום נלקח מאיתנו? זה נראה כאילו שאותו אדם מפסיק לחיות ומאותו הרגע הוא איננו יותר. אבל כל זה קורה

רק בתפיסה שלנו. כאשר אדם נפטר מהעולם, הוא רק נפטר מהצורה החומרית של הגוף, אבל הנשמה שלו ממשיכה להתקיים לנצח.

כאשר שרה אמנו נפטרה מהעולם, אברהם אבינו ברוח קדשו ידע מה מצפה לה בעולם הבא. הוא ראה ברוח הקודש כמה היא שמחה, הוא ראה שהיא השיגה את התכלית שלה, שהמטרה שלה בחייה הושגה והיא ניצחה במשחק הזה שנקרא "עולם". להבדיל, אדם שמנצח במשחק כדורגל לא מצטער שהוא כבר לא במגרש, אלא הוא הולך לחגוג ושמח בניצחון. אחרי שהמטרה הושגה כבר אין טעם לשוב או להתגעגע לדרך שהביאה אותנו לשם. אברהם אבינו רואה ששרה הגיעה למטרה נשגבה, אז מדוע שיבכה על כך שהיא כבר עזבה את העולם הזה, שהוא רק הדרך שהביאה אותה לאותה מטרה? אברהם אבינו שמח בניצחון שלה.

אילו היינו חיים באותה תקופה ומסתכלים על אברהם אבינו מהצד, היינו בוודאי חושבים שזו קרירות, אטימות וחוסר רגישות. אבל אברהם אבינו עשה את כל מה שעשה מתוך שביטל את עצמו, ביטל את הרגש והאגו, ונהג מתוך יראת שמיים ורצון לקיים את מצוות השם יתברך. בדיעבד היום כולנו חכמים. כולנו יודעים שאברהם עשה טוב. אבל באותה תקופה זה כלל לא היה מובן מאליו.

אבל כל זה לא קרה רק בעבר, אלא קורה בכל יום בחיים שלנו. גם אנחנו מסתכלים מהצד על מצוות או מעשים משונים לשם שמיים ופשוט המומים ומזועזעים מחוסר הרגש. אלא שאם נתבונן במעשי אברהם אבינו, נוכל להבין גם את ההנהגות של ימינו. אדם ירא שמיים (ולא מדובר על המראה החיצוני כמובן, אלא על אדם שבאמת מאמין, ירא ואוהב את השם יתברך מבפנים) משתדל ככל שאפשר לנתק את הרגשות האישיים והסובייקטיביים שלו ולעשות את הדברים הנכונים על פי האמת, בדרך התורה ולפי ציווי השם יתברך. הרגש אמנם משחק תפקיד חשוב בחיים, אבל רק כל עוד הוא מבוקר ונשלט על ידינו. ברגע שהרגש עושה מה שבא לו מעצמו, אנו מאבדים שליטה ונשלטים על ידי התאוות הלא מוסברות שלנו.

אדם ירא שמיים הוא לא חסר רגש כלפי אדם שנפטר ואם הוא מצליח לאזור כוח ולהתנחם מהר יותר זה לא אומר שהוא אוהב אותו פחות, אלא שהוא מבין

מעט ומתנחם מכך שאותו אדם סיים את התיקון שלו וכעת הוא נמצא בעולם אחר.

כך גם בעל ואשה יראי השם ישתדלו לא להפגין רגשות בציבור מתוך ענין של צניעות. בצורה חיצונית אנו יכולים לחשוב שהם קרירים האחד כלפי השני, כאילו שאין שם אהבה. אבל בפנימיות יש לאותו הזוג קשר עמוק יותר מכל מה שאנו יכולים לדמיין לעצמנו. אהבה מוחצנת באה כתחליף לאהבה אמיתית, כשרוצים להראות לכולם שאנחנו אוהבים, זה אומר שמשוהו פגום באהבה הפנימית עצמה. זוג שאוהב באמת שומר על האהבה שלו לעצמו בתוך הבית ושמח בקשר המיוחד שיש רק ביניהם מבלי לשתף את כל העולם. אהבה כזו היא אהבה אמיתית ונצחית, ולא תלויה בתאוות חולפות ויופי חיצוני.

כל ההנהגות של אנשים יראי השם אמתיים מבוססות על העניין הזה של הפנמת הרגש כדי שימלא אותנו ולא החצנת הרגש כדי שכולם יראו שאנו מרגישים משהו מסוים. מי שרוצה לחיות על פי האמת לא יפרסם לכולם איך הוא מרגיש כעת כדי שכולם ידעו ויתנו לו פידבקים.

אנשים היום משתפים את כל המכרים שלהם בכל שטות. הם מצלמים את עצמם בכל רגע כדי להראות לכולם כמה הם נהנים ומאושרים. הם רוצים שיעריכו אותם ויתנו להם אישור שהם בסדר. במקום לחיות חיי משפחה מאושרים, ההורים בקושי רואים את הילדים ואז פעם בכמה זמן עד שכולם נפגשים כולם, אז במקום ליהנות ביחד באמת, מעדיפים להצטלם כדי להראות לאחרים שהם כאילו נהנים.

אבל אדם שמשתדל לחיות את האמת לא זקוק לכל זה. הוא לא צריך אישורים חיצוניים מהסביבה, אלא הוא ינסה להתחבר לרגש הפנימי שלו בעצמו. מתוך החיבור לרגש, הוא יוכל להתבונן בו ואפילו לשלוט עליו כדי לכוון אותו למקומות ולזמנים הנכונים יותר.

ונשאלת השאלה כיצד אפשר באמת להתחבר למקום הפנימי הזה ולקבל שליטה על הרגש? איך אפשר להתנתק מהעולם החיצוני ולבחור לחיות בדרך

שבה אנו באמת רוצים לחיות?

התורה הקדושה מצווה אותנו במקומות שונים לאהוב את השם יתברך. אנו אומרים בכל יום בקריאת שמע: "ואהבת את השם אלוֹקֶיךָ", אבל כיצד אפשר לצפות מאיתנו לאהוב את השם יתברך? האם האהבה תלויה בנו? האם אנו מחליטים את מי לאהוב ואת מי לא? התשובה היא כן. התורה לא מצווה אותנו על משהו שהוא מעבר ליכולת שלנו. אם נעבוד על זה כראוי, נוכל לפתח רגש של אהבה כלפי הקדוש ברוך הוא. מכאן ברור שאפשר לקחת פיקוד על הרגשות שלנו. אפשר להחליט מה לאהוב ומה לא.

איך לבחור ולעצב את הרגשות שלנו?

מקובל לחשוב שעל רגשות לא ניתן לשלוט. שהרגש פועל מעצמו והוא זה שקובע לנו את מי לאהוב, מה לרצות ועל פי איזו דרך לנהל ולחיות את חיינו. ידוע שעל טעם ועל ריח אין מה להתווכח, כי לכל אדם טעם שונה מהאחר. אך בכל זאת, בניגוד למה שכולם חושבים, יש לנו אפשרות לשלוט ולעצב כרצוננו את הטעם, את הרגש ואפילו את התאוות שלנו כך שיתאימו למה שאנחנו באמת רוצים.

ניתן לראות בבירור שאנשים שגדלו בצורה מסוימת מושפעים ברגשותיהם מאותה הדרך. כולנו אוהבים למשל את המאכלים שהתרגלנו לאכול בבית, שמושפעים בדרך כלל מהאזור הגאוגרפי בו חיו ההורים או הסבים. הדברים שמרגשים אותנו הם אלו שקשורים לסביבתנו הקרובה, לכן אף אחד לא מתרגש מאיזו חתונה של זוג שהוא לא מכיר, ועל אחת כמה וכמה אם החתונה מתרחשת כעת בחצי השני של כדור הארץ.

רואים מכאן שהרגשות שלנו מושפעים מהידיעות אליהן אנחנו בוחרים להתחבר ומהדברים אותם אנו קולטים בחושים מסביבתנו הקרובה. הדבר מראה ומוכיח לנו שיש לנו יכולת שליטה על הרגשות, שהרי כל דבר שאנו לא רוצים שתהיה לנו מעורבות רגשית כלפיו, אנו יכולים פשוט להתרחק ממנו ולא להיות מושפעים.

אם הדבר רחוק מאיתנו, לא בסביבתנו ולא נקלט בחושים שלנו, בוודאי שלא יהיה לנו כל קשר רגשי אליו. אם לעומת זאת נרצה לעורר קשר רגשי, פשוט נהפוך למעורבים ומקושרים לדבר וכך הרגש יגיע לבד. כך זה קורה עם כל הדברים שאנו אוהבים, הילדים שלנו, המשפחה, החברים, המאכלים, החפצים וכל שאר הדברים שנמצאים בסביבתנו וזכו לקבל את אהבתנו. אלו הדברים החשובים לנו שאותם אנו אוהבים.

האם אפשר לבחור מה לאהוב?

אנשים רבים סבורים שהם "מתאהבים" ללא שליטה ובחירה, סתם כי כך הרגש החליט. בין אם זו אהבה שבין איש לאשתו ובין אם זו אהבה לדבר כלשהו. אבל אם נתבונן בכך נגלה שהכול הגיע מצדנו. אותה "אהבה" חייבת להימצא במסגרת שלנו.

בכל מסגרת מעורבת שקיימת, כמו מקום עבודה, חוגים או כל מקום אחר בו נמצאים גברים ונשים ביחד, אז בוודאי שאנשים יתחילו לפתח רגשות אלו כלפי אלו. הרגשות האלו אינם "אהבה" כמו שנהוג לחשוב, אלא תאוה ויצר רגעי בלבד. הוא לא יסכים לוותר על דברים למענה והיא לא מתעניינת בדברים שחשובים לו. הוא רק רואה את החיצוניות ונמשך אליה מתוך יצר רגעי, כמו שגם בעלי חיים ובהמות נמשכים זה לזו.

לכן זה לא מפליא לגלות שרוב החתונות האלו מסתיימות באומללות נטולת אהבה, בין אם הזוג מתגרש או אם הזוג נשאר ביחד באומללות. שהרי כל מה שהביא לאותה חתונה היה יצר רגעי ללא שכל ומחשבה. התפיסה שלנו היא שלא ניתן לשלוט ברגשות ולכן מה שפעם היה "אהבה" נגמר לו וכעת כבר איננו, כי כך הרגש שלנו החליט.

לצערנו זה גם לא מפליא לגלות שזוגות רבים לא שומרים על נאמנות, שהרי איך אפשר לצפות מאדם שלא שולט על הרגש שלו שיהיה נאמן? הרי אם אין לו שליטה, הוא יכול להתאהב בכל יום במישהי חדשה, ואם כן בכלל לא ניתן לבוא אליו בטענות. כשם שהוא התאהב ללא שליטה באשתו לפני שנה, כך הוא התאהב ללא שליטה כעת במישהי אחרת.

הדרך האמתית לחיות את חיי הנישואין היא לבחור את השותף לחיים על פי השכל. לחשוב היטב האם האדם הנמצא ממולנו יתאים לנו גם בעוד עשרים שנה. הכל מתוך מחשבה והתבוננות ולא מתוך יצר רגעי וסערת רגשות. ברגע שהדברים מגיעים מתוך שכל וידיעה, נוכל לעשות בחירה טובה יותר של בן/בת הזוג. לאחר מכן במסגרת הנישואין עצמה הרגש כבר יגיע מעצמו, שהרי על פי השכל כבר ראינו שישנה התאמה, כעת ככל שנשקיע במסגרת כך נאהב יותר. בדיוק כמו שאנו אוהבים את הילדים שלנו ללא קשר למראה החיצוני שלהם או ל"קליק" שיש בינינו. אם נקפיד על צניעות ונימנע מלהיות במסגרות של נשים וגברים ביחד לא נגיע אף פעם למצב של תאוה חדשה, וכך נשמור על האהבה בתוך הנישואין גדולה יותר.

איך לשנות את הטעם והרגש?

העיקרון הזה פועל לא רק במסגרת הנישואין. על פי העיקרון הזה אנו יכולים לבחור לעצמנו את הרגשות שלנו על פי השכל. ישנם אנשים שאוהבים דברים מסוימים, אחרים נמשכים לדברים שונים, כך כל אחד עם הטעם האישי שלו בכל תחום. אך אם נרצה בכך, נוכל לבחור לעשות דברים מסוימים על פי השכל, להימנע מלהתקרב לדברים הסותרים אותם וכך נביא את הרגשות שלנו לאותו רצון.

זהו הכלל שחז"ל לימדו אותנו שמתוך שלא לשמה יבוא לשמה, וזהו שאומר בחובות הלבבות שאחרי הפעולות נמשכים הלבבות. פשוט צריך לעצב לנו סביבה חיצונית וזו בוודאי תשפיע על הפנימיות שלנו ותביא את הרגש לאחר מכן. בצורה שכזו אנו מקבלים שליטה מוחלטת על הרגשות שלנו.

רוב העולם לא מכיר את הכלל הזה, ולכן פועל מתוך הרגש מתוך הבנה שאותו רגש מבטא את הרצון הפנימי שלו. לא קשה לראות שאנשים מנסים תמיד להיות בעניינים, כי הם צריכים לדעת מה עליהם להרגיש. אנו מתלבשים ומתנהגים כמו הכוכבים בטלוויזיה, אוהבים לקנות את מה שיש בפרסומות, אוהבים ושונאים את מה שמכתיבים לנו לאהוב ולשנוא בחדשות ועושים את כל מה שהחברה והסביבה

מצפות מאיתנו. כל דבר שרואים בחלון הראווה הופך לתאווה מחייבת וכל מה שיש לאחרים חייב להיכנס גם אלינו.

ה"אופנה" היא דבר שכל הזמן משתנה, כולנו משתנים לפי זה, ובכל זאת כולנו בטוחים לבסוף שזה הטעם האישי שלנו. אך אם זה כך, אז כיצד יתכן שהטעם שלנו משתנה? הרי אנו לא אוהבים את אותם דברים שאהבנו כשהיינו קטנים יותר ובעתיד כבר לא נאהב את מה שאנו אוהבים היום. ארצות שונות מביאות מנהגים שונים, לבוש שונה ואופי שונה, אז מדוע זה כך אם לכל אדם יש את הטעם האישי שלו? מדוע לפני חמישים שנה התסרוקות של כולם היו שונות לגמרי והיום לא נראה אפילו אדם אחד עם תסרוקת כזו? כל זה מראה שאנו מושפעים מהזמן והמקום בו אנו נמצאים. הרצונות שלנו הם לא לגמרי שלנו, הרגשות שלנו הם אלו שהחברה מכתיבה לנו והטעם שלנו הולך על פי כללי החברה שמסביבנו.

קעת מתוך ידיעת הדברים, ניתן לשנות את כל זה ולעצב את האופי והטעם שלנו על פי הרצונות האמתיים שלנו. ניתן ללכת בכיוון הטוב שנתפס בשכל שלנו מתוך מחשבה והתבוננות, וכל זה בליווי של רגשות שיהפכו את הכל למשהו שאנו אוהבים. אנשים רבים מנסים להתחזק רוחנית ולצמוח ולא מצליחים לעשות זאת.

לא מעט אנשים חושבים שקשה מאוד לשמור שבת, שהם לא "מתחברים" להנחת תפילין או שהם לא רואים טעם להתלבש ולהתנהג בצניעות. אם נתבונן על הסביבה של אותם אנשים, נגלה שהם מסתובבים להם עם אנשים שמלגלים על רבנים גדולים, מבלים במקומות לא כשרים ועושים צחוק ממצוות. החברים שלהם מזלזלים בדברים האלו וכך גם הם מושפעים. האדם מושפע מאוד ואם ימשיך להימצא בחברה הזו, לא רחוק היום שגם הוא יתרחק ויהפוך להיות כמו חבריו.

הדבר דומה למישהו שרוצה להיגמל מעישון ויושב לשתות קפה עם כל החברים המעשנים, במצב כזה או שהוא יישבר ויעשן בעצמו או שהוא יסבול מכל רגע וישנא את הגמילה מעישון. הוא יכול לתרץ אחר כך שהוא לא שלט בעצמו

זוה לא באשמתו. אז אמנם יש בזה מעט מן האמת, שהרי באמת לא עשה בכוונה אלא נגרר לאחר הסביבה, אבל יחד עם זאת זו אשמתו המלאה. שהרי מדוע הכניס את עצמו למקום של ניסיון מלכתחילה? מדוע שם עצמו במקום שיכניס לו רגשות שנוגדים את המטרה שלו? אילו היה בוחר ללכת למקום אחר בו אף אחד לא מעשן, אז הרגש לא היה מציק לו וכלל לא היה לו ניסיון. אדם צריך להכיר את הסביבה שלו, לדעת עם מי להסתובב יותר ועם מי פחות, מה להכניס לחיינו ומה לא.

על פי שכל אפשר להביא את הדברים שאנו רוצים לחיינו וכך הרגש יגיע מהם ולא ימשוך אותנו לדברים אחרים שאנו לא רוצים. אדם שרוצה להתחזק יבחר להכניס לחיינו דברים שיקרבו אותו. הוא יבחר להתנתק מדברים מזיקים כמו טלוויזיה או עיתונים שיכניסו לו כפירה וחוסר אמונה. הוא ידאג ללכת לשיעורי תורה שיוסיפו לו חשק ומוטיבציה להתקדמות. הוא יסגל לעצמו סביבה תומכת של בני תורה ויתרחק מסביבה מזולתת. הוא יימנע מללכת למקומות הרסניים שמחלישים אותו. הוא יקיים את מצוות התורה שיביאו לו אהבה לרוחניות ופנימיות. הוא יזמן לעצמו את כל הדברים החיצוניים שישפיעו עליו בצורה שהוא רוצה, במקום להיות מושפע בתת מודע מדברים חיצוניים אקראיים שהוא נתקל בהם.

כך זה בפרסומות...

כל הפרסומות בנויות על צבעים מסוימים, מסרים סמויים ומשחק עם המוח האנושי, כדי להכניס לנו רגש כלפי מוצר מסוים. ובאמת הדבר עובד, שכן הפרסומות מקדמות את אחוזי המכירות בהרבה. אנשים לא עושים זאת באופן מודע, אבל מרוב שהם מושפעים הם מעדיפים את אותם המוצרים שראו בפרסומות למרות שלא מכירים אותם כלל.

כך האדם מושפע ונתון לשליטת המסרים השונים שהסביבה מחדריה לתוכו. אבל במקום להיות מושפעים מפרסומות, ומכל שאר המסרים שאנו קולטים במשך היום מהסביבה, ניתן לבחור ולתכנת בעצמנו את הפרסומות שיגיעו אלינו. אם נבחר על פי השכל את סביבת הדברים הטובים, אף על פי שכעת אין לנו רגש

כלפי הסביבה הזו והתאוות והיצרים שלנו מצביעים על סביבה שונה לגמרי, נוכל להגיע למצב בו היצרים והתאוות שלנו יהיו להתחזקות והתעלות רוחנית.

אחרי הפעולות נמשכים הלבבות, ולכן אם נבחר את המעשים שלנו בקפידה, נוכל לעצב את הלב של מחר. כמו פרסומות מותאמות אישית שאנו מעצבים לעצמנו. אז אם עדיין לא הצלחנו להתחבר למצווה מסוימת או שקשה לנו להתחזק ולעבוד על עצמנו, כדאי לזכור את הכלל הזה ולהתמיד במעשים, אפילו נגד הרצון הרגעי שנובע מתוך הרגשות שהסביבה עיצבה לנו, מה שיביא לנו את הרגש והאהבה לדבר בעתיד. הכי קל לומר שאנחנו לא מתחברים לזה כעת ואז להמשיך באותה שגרה של חיינו מבלי להשתנות. אבל כשם שאנו לא מתחברים לזה כעת, כך גם לא נתחבר לזה בעוד ארבעים שנה אם לא נשנה את הרגש.

כדי לשנות את הרגש אפשר להשתמש בעזרים רבים ודרכים יצירתיות. אפשר להכין פתקים של משפטים מחזקים. אפשר להתחבר לאנשים תומכים. אפשר לתלות תמונות שקשורות למה שאנו מנסים להשיג. לשמוע מוזיקה מתאימה שתכניס רגש. כך ככל שנגביר את ההיתקלויות שלנו בדברים שונים שנתפסים בחושים השונים שיכניסו לנו רגשות ויצרים בנושא שאנו רוצים להשיג, כך יהיה לנו קל יותר וכיף יותר עד שהדברים יהפכו לרגשות עזים של אהבה.

הרגשות שלנו אינם סתם אקראיים, אלא מושפעים מהדברים החיצוניים אותם אנו קולטים בחושים שלנו. הבחירה היא בידינו אם לבחור את הדברים החיצוניים אותם אנו מכניסים לתוכנו כך שנצליח להיות בשליטה מלאה על הרגשות או לתת לסביבה החיצונית להחליט בשבילנו מה יכנס לתוכנו ויבנה את הרגשות שיהיו לנו מחר.

חשוב לציין שאם אדם משאיר את הדברים כפי שהם ללא התערבות, הוא מקבל רגשות אקראיים התלויים באחרים ובסביבה. יש אנשים שחושבים שעדיף לא לשנות את הרגשות, אלא להשאיר את הדברים בידי הטבע. שזה נראה כמו שטיפת מוח שהוא עושה לעצמו. אבל צריך לדעת שהוא מושפע בכל אופן, והוא עובר שטיפת מוח מהסביבה בין אם הוא רוצה בכך או לא. השאלה היא רק אם הוא שולט בזה או שהסביבה החיצונית שולטת בזה. אם במקרה הסביבה מתנהגת

בצורה מסוימת, או שבמקרה הוא נחשף לפרסומת מסוימת, או שבמקרה הוא עובר ליד חלון ראווה בו מוצג מוצר מסוים, אז הוא יושפע לפי זה. וכך יוצא שאחרים מקבלים בשבילו החלטות ואין לו שליטה על חיינו.

לאהוב מה שהתורה אוהבת

כאשר אנחנו מבינים שהתורה הקדושה היא האמת ועל פיה צריך לחיות, אז גם אם דברים לא נראים לנו שם, בכל זאת נעשה אותם. עלינו להבין שהתורה היא לא סתם איזה יועץ שאנו בוחרים אם לקבל את העצה שלו או לא, אלא התורה הקדושה היא האמת והיא החיים. אסור לנו לזוז מילימטר מכל מה שכתוב בה.

לכן במקום ללכת אחרי הרגש והיצר, ואז לבחון אם הדברים הכתובים בתורה נוחים ומסתדרים לנו או לא, במקום זה ניקח את דברי האמת בתורה הקדושה ונכניס אותם לחיינו בכל מחיר. אם זה לא מסתדר לנו, אז נעבוד על עצמנו, נשנה את הרגש ואת התפיסה השכלית עד שנגיע לאמת. כי אמת יש רק אחת, ואם דברים בתפיסה שלנו מתנגשים עם האמת הזו של התורה, זה לא אומר שהתורה חס ושלוש טועה, אלא זה אומר שהתפיסה שלנו באותו עניין שגויה.

השם יתברך יזכה אותנו לנטרל את הרגשות המעכבים ולקחת פיקוד על חיינו כך שנוכל להתקדם לכיוון התכלית האמתית של חיינו.

תחבולות היצר הרע

פרשת חיי שרה מתארת לנו את מסעו של אליעזר עבד אברהם בחיפוש השידוך המתאים ליצחק אבינו. כאשר הוא מוצא את רבקה ומבין שהשם הצליח את דרכו, נראה שהכול הלך לו חלק ובצורה מושלמת. אבל כמו כל דבר טוב, גם כאן מגיע לו העוקץ והוא פוגש במשפחה של רבקה שמנסים לעכב ולהכשיל אותו.

צריך לדעת שלא רק אליעזר נתקל באותם מכשולים, אלא שכל אחד מאיתנו

נתקל במכשולים האלו שמגיעים יחד עם הדברים הטובים בחיינו. אם נלמד מאליעזר, נוכל לדעת כיצד להתמודד עם אותם מכשולים ובעזרת השם נזכה לעבור אותם בהצלחה.

אליעזר מספר ללבן ובתואל את כל מה שהתרחש ואת הסיוע הגדול שהיה לו מהשמיים ואז מבקש שיתנו לו את רבקה שיוכל לקחת אותה ליצחק. לבן ובתואל לא מתווכחים כלל, לא חולקים על שום דבר שהוא אומר ואפילו מחזקים אותו שמהשם יצא הדבר. הם נשמעים ממש יראי שמיים. הם אומרים לו בצורה מפורשת "הנה רבקה לפניך קח ולך" (בראשית כד', נא'). כאילו שכבר השיג את כל מה שרצה והכל הסתדר הצורה הטובה ביותר.

אלא שאז לאחר שכביכול הפכו להיות חברים טובים שלו ומקבלים ממנו כלי כסף וכלי זהב, הם אוכלים ושותים ולנים שם, ואז בבוקר כשהוא רוצה ללכת הם אומרים לו שהם רוצים שרבקה תישאר איתם "ימים או עשור" ורק לאחר מכן תלך. הם לא אומרים לו בצורה מפורשת שהם לא מסכימים לשחרר את רבקה, אלא רק מבקשים שתישאר איתם עוד קצת. האם אפשר לסרב לאנשים כל כך נחמדים שמבקשים רק בקשה קטנה כזו?

המדרשים מספרים שהם ניסו להרעיל את אליעזר ולעשות הרבה דברים שיכשילו אותו, אבל הכל בחשאי ובמסווה של החברים הכי טובים. הם הראו לו שהם אוהבים אותו ומסכימים עם כל דבר שהוא אומר. ובכל פעם מאחורי הגב הם ניסו להכשיל אותו.

סקופ! יצר הרע הוא דתי

יצר הרע שנמצא בתוך כל אחד מאיתנו עובד בצורה דומה. בדרך כלל אנו מתארים את יצר הרע בתור יצור מפחיד עם קילשון ופרצוף כועס שדורש מאיתנו לבחור בדרך הרעה. אבל האמת היא בדיוק הפוכה מכך. יצר הרע הוא היצור הכי חמוד, רגיש וסימפתי בעולם. הוא יעשה הכל כדי שיהיה לנו כמה שיותר נוח וכיף, כך שהוא יוכל להפיל אותנו מבלי שנרגיש בצורה הרבה יותר קלה.

לכן אנו מצפים למלחמה מסוימת, אבל מקבלים מלחמה לא צפויה אחרת

לגמרי שבה קל להפיל אותנו. כשהיצר הרע מדבר איתנו, אנחנו בכלל לא מבינים שזה הוא. כאשר אנו לא מבינים את דרכי הפעולה של היצר הרע, קשה מאוד להתגונן ואפילו לא מרגישים בו. אנשים חושבים שהם עצמם חושבים בצורה מסוימת ובכלל לא מתארים לעצמם שהיצר הרע הוא שמחדיר להם דברים שלפעמים הפוכים מכל התפיסה האמתית שלהם. רק כאשר אנשים מבינים מול מה הם נלחמים, הם יכולים להתכונן ולהתגונן בהתאם.

היצר לא בא אף פעם להכשיל אותנו בדברים קיצוניים שמעבר לקווים האדומים שלנו. הוא לא כועס עלינו ולא מתנהג כמו האויב שלנו. הוא פשוט הופך להיות החבר הכי טוב שלנו ונותן לנו את ההרגשה הכי טובה בעולם. הוא מחמיא לנו, מחזק אותנו ומראה כמה שהוא דואג לנו. הוא מראה לנו שאנחנו חכמים ונבונים ונותן לנו חיזוקים שיתנו לנו את ההרגשה הכי נוחה לידו. ואז בלי שנשים לב הוא עוקץ אותנו.

הרי אם יצר הרע יאמר לנו לעשות דברים מטורפים, מיד נרגיש בדבר ונעצור את עצמנו. אבל היצר לא טיפש ולכן הוא פועל בהדרגתיות ובשיטתיות כדי להפיל אותנו לאט לאט, כל אחד לפי המקום הרחני שבו הוא נמצא.

לצורך דוגמה מעשית, אם היצר היה אומר לנו להכניס צלב לתוך הבית זה היה מרתיע אותנו מיד והיינו מזהים אותו ועוצרים אותו במקום. לכן הוא משתמש בערמה והדרגתיות. הוא אומר לנו לצפות בטלוויזיה כדי שיהיה לנו כיף ונוכל להעביר את הזמן בהנאה. אחר כך הוא גורם לנו לצפות בסדרות של כוכבי טלוויזיה נוצריים שאותם אנחנו מעריצים. לאחר מכן אנחנו רואים את הכוכבים האהובים שלנו בטקסים נוצריים למיניהם ובלי לשים לב פתאום אנחנו חושבים על מושגים כמו חתונה נוצרית, תפילה נוצרית, כומר או כנסיה כדברים מרגשים וכלל לא מרתיעים.

פתאום רוצים לטוס לחו"ל כדי לראות תרבויות של גויים ולבקר חס ושלום בתוך כנסיה של נוצרים. פתאום החגים של הנוצרים נראים נחמדים ושמחים. פתאום הצלב חס ושלום הופך להיות חבר טוב שלנו. פתאום האנשים האהובים עלינו הם כוכבי טלוויזיה גויים שאנו רוצים להיות כמותם. פתאום נישואי

תערובת לא נראים כל כך רחוקים ופתאום אנחנו מתרגשים ממנהגי הגויים שנראים לנו קסומים, יפים ונחמדים.

לאט לאט אנחנו מביאים את התרבות הנוצרית אלינו, מתלבשים כמוהם, מתנהגים כמוהם, עד שפתאום אנחנו מגלים ששכחנו מה זה להיות יהודים. לעולם לא היינו מסכימים לזה אם היצר היה אומר לנו את זה מההתחלה, אבל בגלל שהכול נעשה בשיטתיות, לאט לאט, אנו לא מרגישים את זה. לראות טלוויזיה זה לא נורא, להעריץ כוכבים נוצריים זה לא נורא, להתלבש כמוהם זה לא נורא, עד שנהיה מאוחר ומגלים שנפלנו.

יצר הרע עובד בצורה כל כך חכמה שבלי להפעיל את הרדאר כדי לנסות

לקלוט אותו, אין לנו סיכוי להבין שהוא עובד עלינו. כשהאויב צועק עם חרב שלופה לעברנו, אז אפשר לברוח או לנסות להגן על עצמנו, אבל כשהאויב הוא החבר הכי טוב שלנו שתוקע לנו סכין מאחורי הגב בלי שנרגיש, אז אין לנו שום סיכוי.

מהאויבים שלנו כולנו יודעים להתרחק ולהישמר. הבעיה היותר קשה היא להישמר מחברים קרובים שרוצים ברעתנו. קשה מאוד לא ליפול בפח מתוך הערמומיות שלהם, בזמן שאנו חושבים שהם עושים הכל לטובתנו. זהו קרב אבוד, אנו לא יודעים בכלל שאנו צריכים לנקוט באיזושהי הגנה.

לכן יצר הרע לעולם לא יכעס עלינו או יגיד לנו דברים שלא נעים לנו לשמוע. הוא יעשה את הכל בצורה אוהבת. הוא יראה לנו כמה יפים הבלי העולם, כמה כיף לעשות חטאים וכמה נוכל ליהנות בחברתו. המצוות תמיד נראות כמו משהו קשה ומטריח. העבירות לעומת זאת נראות כל כך מושכות ומתוקות. רק לאחר שזכינו במצווה או סרנו מעבירה, נוכל להרגיש את הסיפוק האמתי. אבל לפני קיום המצווה לא נצליח למצוא טיפת משיכה אליה, כי היצר מציג לנו כל כך הרבה דברים יפים לכאורה שנמצאים בצד הרחוק מהתורה והמצוות.

כשאנשים חושבים על עבירות חמורות, אז הן נראות כדברים מאיימים עם נורות אדומות מהבהבות. אבל אם הדברים מתגלגלים לסביבתנו, אז הכל נראה

אחרת. אנשים יודעים שאסור לגנוב ובאמת הדבר נתפס כמשהו גרוע. אבל אז לפעמים אדם נתקל בדבר כלשהו ששייך לאיזה אדם עשיר וגם רוח, ואז חושבים שזה לא נורא והוא בכלל לא ירגיש, וכך מגיעות הנפילות.

כשהמצב טוב ואנחנו במיטבנו, אז בוודאי שגנבה נראית כדבר אכזרי ולא טוב. אף אחד לא רוצה לגנוב סתם כך כאשר הוא מיושב בדעתו. אבל כשנמצאים במצבים דחוקים, פתאום זה נראה כמו עשיית חסד. כמו שמספרים על אביר שלוקח מהעשירים ונותן לעניים. בעיני רבים זה יכול להישמע כסיפור על אביר טוב לב שעושה צדק, אבל באמת מדובר על פושע עבריין שגונב ועתיד לשלם על כך ביוקר בעונשים חמורים.

כך גם בעניין הניאוף, לכולנו זה נראה כמעשה אכזרי שמפרק משפחות. אלא שתארו לכם שאישה מגיעה בוכה לעבודה ומספרת לחבר לעבודה שבעלה לא מתייחס אליה יפה. אותו חבר לעבודה מתוך רצון טהור לסייע בעת צרה מנסה לעודד ולשמח אותה, הוא מכין לה כוס קפה מתוך רצון לעשות חסד, מדבר איתה מעט ואז בלי להרגיש הוא פתאום חושב שזה הדבר הנכון ביותר. הוא כבר לא מסתכל על זה בתור "ניאוף" אכזרי שעליו דיברה התורה, אלא בתור דבר יפה וטהור.

כשאנחנו רוצים לצייר בראש שלנו מכשפה רעה, אנו מדמיינים דמות של זקנה עם פצעים בפנים, שיער לבן, אף ארוך, קול צרוד ועוד דברים לא מחמיאים במיוחד. ואז כשאנו נתקלים במכשפה שנראית יפה וחייכנית ואומרת לנו מלים יפות בנחת ובקול עדין, אנו בטוחים שזו כלל לא מכשפה.

כך היצר הרע מעוור אותנו בכל עניין. אף אדם לא מסתכל על העבירות שהוא עושה בתור דברים רעים. כל אחד חושב שבמצב שלו ובתנאים האלו זה דבר טוב. לא מקשרים בין האיסורים של התורה לבין המעשים שלנו בפועל. כך דרכו של יצר הרע להסוות את דרכו ולהציג לנו את העבירות החמורות ביותר בתור דברים יפים, טהורים ונחמדים.

הכל או כלום

היצר הולך על גדול. אם פספסנו מצווה פה ושם, או עברנו עבירה קטנה, הוא עדיין לא השיג את מה שרצה. הרי תמיד ישנה האפשרות לחזור בתשובה אמיתית ולמחוק את העוונות. לכל אדם יש מעידות פה ושם והוא מבין שמכאן הוא לא ירוויח הרבה. מה שבאמת מעניין אותו זה לשלוט על המחשבות שלנו כך שניפול בצורה משמעותית. מה שחשוב זו הדרך, ההשקפה, צורת החשיבה, אם הוא יצליח להפיל אותנו שם, אז ההצלחה שלו תהיה הרבה יותר גדולה.

לכולנו נפילות פה ושם. אף אחד לא מושלם וגם הצדיקים הגדולים נופלים לפעמים. השאלה היא מה קורה לאחר הנפילה. היצר מחכה לנו לאחר שכבר עשינו את החטא ואז הוא הופך לדתי. הוא מטיף לנו מוסר על פי הדת, ומראה לנו איך אנחנו לא מוצלחים שחוטאים כל הזמן ואין לנו כל תקנה. הוא מוכיח אותנו ודואג להזכיר לנו ששום דבר לא ייצא מאיתנו ושנאנחנו סתם כלומניקים. כאילו שעדיף לנו כבר לוותר על הכל. אנחנו כתוצאה מכך יכולים ליפול נפילה גדולה הרבה יותר.

אנשים רבים נכנסים לעצבות מרובה, מתייאשים וחושבים שכבר לא שווה יותר לשמור מצוות. הרי אין לנו כל סיכוי בכל מקרה. אנחנו מבינים שכבר לא נוכל להיות גדולי הדור, אז פשוט מוותרים על המאמץ. אנחנו רוצים להשיג או הכל או כלום. אם לא נשמור את כל המצוות וההידורים לכל פרטיהם ודקדוקיהם, אז כבר עדיף לשכוח מהכול ופשוט לעשות עבירות בלי חשבון.

לפעמים רואים אנשים מחללים שבת, אוכלים איסורים ועושים שאר דברים חמורים ביותר, למרות שכן יש בלבם אמונה יהודית והם כן רוצים להתחזק. ואז כששואלים אותם לפרש העניין, הם משיבים שקשה להם בלי לעשן בשבת או שהם לא מסוגלים לוותר על איזה מאכל לא כשר. ואמנם הדבר גרוע ביותר כשלעצמו, אבל מכל מקום קשה שלא לתמוה, שאמנם על אותו מאכל או על הסיגריה הם לא יכולים לוותר, אבל מה עם כל שאר הדברים? וכי זה מתיר להם לאכול שאר איסורים? וכי כל השבת הותרה בעקבות הסיגריה שעישן?

אלא שאנשים מבינים שאם הם לא הצליחו לשמור שבת בפרט כלשהו, אז

כאילו כבר לא שווה להתאמץ גם בכל שאר הפרטים. שאם אוכלים דבר לא כשר כלשהו, אז כאילו קיבלו פטור כללי מאכילת דברים כשרים. היצר הרע מסיט את האדם כך שאם הוא עושה עבירה כלשהי, הוא חושב שכבר אין טעם להמשיך לנסות לא לעבור על עבירות דומות. כאילו שאם הוא נותן לעצמו הגדרה של "לא דתי" אז הוא יכול לעבור עבירות באופן חופשי בלי חשבון. והדבר ברור שהאדם ייתבע על כל פרט קטן של עבירה שעשה, ומעבר לכך, הוא לא יוכל להתקדם כלל אם לא יתאמץ לעשות לפחות את הצעד הראשון. שגם אם הוא עושה מאה חילולי שבת, עליו לפחות להתאמץ ולמנוע את הפעם המאה ואחת.

כאן בלי שנשים לב מגיעה הקופה הגדולה של היצר הרע. במקום חטא אחד בשגגה, הוא הרוויח המון חטאים עם כוונה תחילה, עם אופציה לייאוש מוחלט מקיום מצוות רבות. חשוב לדעת לזהות את זה כך שנוכל לקבל יותר כוח, תקווה ואמונה להמשיך בעקשנות ולא להתייאש.

חשוב להבין שיהודי נמדד על פי הדרך שהוא הולך בה. על פי ההשקפה, הרצון וההשתוקקות בעבודת השם. אמנם כל מצווה חשובה וכל עבירה עלולה לגרוע כיוון שהן אלו שמכוונות אותנו ומביאות אותנו להשקפה נכונה ורצון חזק יותר. אבל גם אם איבדנו חלק פה ושם, זה בוודאי לא אומר שאנו צריכים לוותר על הכל.

הכי חשוב לשמור על הרצון. לרצות כל הזמן להתקרב להשם. גם אם מעדנו בדרך, צריך פשוט להמשיך. לאסוף כמה שיותר. אילו היו מלא יהלומים זרוקים סביבנו, והרבה אנשים זרים היו אוספים ולוקחים את היהלומים, בוודאי שלא היינו מתייאשים ומוותרים מתוך מחשבה שזה לא שווה לקחת קצת יהלומים בזמן שאת רוב היהלומים לקחו כבר אחרים.

הרי כל יהלום הוא חשוב והיינו מתאמצים מאוד להשיג אפילו כמה יהלומים בודדים ואפילו רק יהלום אחד. כך עלינו לאסוף כמה שיותר מצוות. גם אם לא נאסוף את כל המצוות, זה לא אומר שצריך לוותר על כל אלו שאנו כן יכולים להשיג. צריך לצאת מהתפיסה של הכל או כלום ופשוט להתחיל לאסוף מה

שאפשר. מוכרחים להשקיע ולנסות בכל כוחנו לאסוף את כל מה שביכולתנו.

היצר או כבוד הרב?

כשאנו מנסים להתמודד עם יצר הרע, אנו חושבים על משהו שפל עם טענות כפירה. כאשר אנו מקבלים יצר דתי, אנו לא כל כך מזהים אותו, וגם אם איכשהו אנו מצליחים לפעמים לזהות אותו, אנחנו לא יודעים כיצד להתמודד אתו. רוב הטענות של היצר הן טענות דתיות. הוא ייתן לנו את כל התירוצים שבעולם למה לכעוס, למה להיות עצובים או למה להתייאש. הוא יאמר לנו בשם הדת שעלינו להתבייש בעצמנו על שלא קיימנו את המצווה כהלכתה או כך שאנו מזלזלים במצוות. כל אלו רק יחלישו אותנו יותר.

היצר יגיד לנו לתת צדקה ואז כל הדרך יביא לנו ייסורי מצפון על כמה שאנו קמצנים או על כך שנתנו יותר מדי. הוא יגיד לנו לקום להתפלל בנץ ואז יצחק עלינו בבוקר על שאנו לא מסוגלים לקום מוקדם. הוא יגיד לנו ללמוד תורה עשר שעות ביום לפחות ואז יזלזל בנו שאנו לא מסוגלים להתמיד בשום דבר ושנחנו ממש חסרי תקנה. הכל מתוך טיעונים דתיים למהדרין.

לא צריך לקחת על עצמנו דברים קשים מדי. עלינו לקבל על עצמנו דברים שאנו יודעים שאכן נוכל לעמוד בהם. ואם לא הצלחנו, אז פשוט צריך להמשיך ולנסות. אם נבחר לשנות את התפיסה, לחשוב בצורה חיובית ולדעת שאנו שמחים ורוצים להתקדם לכיוון התכלית, נוכל לנצח את היצר ולהתמיד בקיום עוד מצוות רבות שיהיו שוות הרבה יותר.

לדעת לעצור ולהיות חכמים לפני שהדברים מסתבכים

כאשר מבקשים מאליעזר שרבקה תישאר איתם, אליעזר יכול בקלות להתפתות ולהסכים. הרי בסך הכל זו טענה צודקת ואפשר להבין אותם. הוא יכול לומר לעצמו שהם צודקים, שהם המשפחה שלה, שהוא צריך לכבד אותם ושבסך הכל אפשר לחכות זמן מה ולאחר מכן לחזור. אבל אליעזר מבין שאם הוא נכנע כעת אז הוא מפסיד במערכה. כי אם רבקה תישאר איתם והוא יתמהמה, הדברים לאט לאט יצאו משליטה עד שרבקה כלל לא תבוא אתו.

כשיצר הרע קטן, אפשר לנצח, אבל אם נותנים לו פתח, אז הוא גדל עד שהוא הופך למפלצת ענקית. אליעזר מבין שמוכרחים לעשות את הצעד כעת, ברגע זה. רק כך אפשר לעמוד מול היצר הרע, להילחם בו כאשר הוא עוד קטן ולא לתת לו כלל להתפתח.

בדרך כלל כאשר אנחנו מבינים שיצר הרע התלבש עלינו, זה כבר מאוחר מדי. קשה להרגיש ביצר הרע למשל בסיגריה הראשונה שמעשנים. כאשר באמת מרגישים שיצר הרע הוא זה שגורם לנו לעשן ואנו רוצים להפסיק, זה בדרך כלל כאשר אנחנו כבר מכורים וכעת זה הרבה יותר קשה. החכמה היא לעמוד מול היצר הרע כאשר הוא בשלבי ההתחלה. כאשר הוא רק מתחיל ואז כולם מסכיבנו חושבים שזה לא נורא, שרק פעם אחת זה שום דבר או שרק עבירה קטנה זה משהו שהשם יסלח עליה, אז צריך לעצור. כי אם לא נעצור בזמן, הדברים יצאו משליטתנו.

להפסיק לעשן זה בכלל לא דבר פשוט. ההתמכרות לדבר מוציאה אותנו מהעולם הטבעי ומכניסה אותנו לתוך עולם דמיוני בו לא ניתן להתקיים ללא הדבר אליו התמכרנו. הדבר נכון לגבי כל התמכרות ולא רק לעישון. גם אם איכשהו נאזור כוח ונחליט להילחם, אנו נמצא את עצמנו במהרה בלחצים, עצבנות והפרעות שונות איתם ניאלץ להתמודד, בנוסף לתסכול של הרגשת החוסר.

כל זה מובן וידוע מראש. כולם יודעים שזה לא טוב לעשן, זה לא בריא, זה יקר ואנחנו הופכים לתלותיים. אף אחד לא רוצה את זה. אך בכל זאת, לא מעט אנשים נפלו לתוך ההתמכריות השונות בצורה פלאית ביותר. ובצורה מפתיעה, הרי כל אלו שמכורים לסיגריות התחילו מהסיגריה הראשונה, שממנה בוודאי לא נהנו. הרי אם נחשוב על זה לרגע, הסיגריה הראשונה הייתה כל כך לא נעימה, מלווה בשיעולים והרגשת חנק. בסך הכל שאפנו עשן ולא יותר מזה. הרגשת ההרגעה מההתמכרות לניקוטין אינה מגיעה בסיגריה הראשונה, וכך גם לא בשנייה או בשלישית. צריך התמדה התחלתית כדי להגיע למצב של התמכרות. כאן בעצם נשאלת שאלת השאלות בנושא, איך ייתכן שכל כך התמדנו במשהו

שלא היה נעים לנו וכל מה שהיה בו הוא נזק נקי וטהור?

העניין הזה נוגע להרבה תחומים בחיינו. חז"ל מלמדים אותנו לקבוע סייג לתורה. ברגע שאנו קובעים איזשהו קו אדום לפני הסכנה, שאותו אנו לא חוצים לעולם, אין הרבה סיכויים שנגיע למקום הסכנה. גם אם

נניח שקרה לנו משהו לא טוב ואיכשהו הגענו לאותו קו אדום, נוכל מיד להתאפס ולחזור בחזרה, וכך יוצא שעל אף שחצינו את הקו האדום שלנו, עדיין לא הגענו למקום הסכנה עצמה.

אדם שנמנע למשל מללחוץ יד, מדובר עם נשים או להתקרב לסביבתן, לא יגיע בקלות רבה כל כך למצב של ניאוף. זהו סייג. לעצור את היצר כשהוא קטן. להכות בו כשעוד יש לנו אפשרות לשלוט עליו. זה בעצם מה שאליעזר עשה כשהחליט שהוא לא נשאר שם אלא יוצא משם בהקדם, עם רבקה או בלעדיה. הוא הבין שלאחר שיישאר עם לבן כבר לא יהיה לו סיכוי.

לא פעם אנחנו מוצאים את עצמנו בתוך מצבים אליהם לא היינו חולמים שנגיע. איכשהו הסביבה והחיים סחפו אותנו איתם והגענו לאן שהגענו. באותם מצבים אנו מרגישים חסרי אונים ללא כל יכולת לשנות את המצב. אנו מרגישים כלואים במצבים קשים שקשה מאוד לצאת מהם, אך למעשה אנחנו הכנסנו את עצמנו אליהם מלכתחילה.

קעת נוכל להבין מכל זה, איך נוכל לנווט את העתיד שלנו למקום טוב יותר. בכל רגע בחיינו אנו צריכים לחשוב על ההשלכות של המעשים שלנו. סוף מעשה במחשבה תחילה. כאשר אנו דואגים לפעול להגשמת המטרות והשאיפות שלנו, אנו הולכים בדרך הנכונה. אך ברגע שאנו נסחפים עם החיים, אנו מניחים את השליטה עליהם בידיים אחרות. לא פלא שאנו מגיעים למצבים מוזרים שמאוד קשה לצאת מהם. אם ניקח את המושכות לידיים, ניתן קצת רצינות ומחשבה בבחירות שאנו עושים ונעצור לחשוב לפני כל פעולה קטנטנה, נוכל לקחת את החיים שלנו למקום הנכון בשבילנו שאליו אנו שואפים ורוצים להגיע.

הכה את היצר הרע!

היצר הרע מנסה להכשיל אותנו בעיקר על ידי דיבורים שונים. הוא עובד איתנו על מלחמה פסיכולוגית מבלי שנהיה מודעים לכך, ואז אנו נגררים לדברים לא טובים מבלי לדעת על כך שאנו עושים משהו לא בסדר. כדי לנצח אותו במלחמה, אנו מוכרחים להיות נחושים בדעתנו.

כל הסתייגות קלה תוכל להביא את הניצחון לידינו. היצר קורא לנו ומנסה להיות "חבר" שלנו. אם נענה לו, ניכנס לתוך המלכודת שלו. הוא מתחיל עם דברים קטנים שנראים לנו לא כל כך נוראיים ואז לאט לאט מוריד אותנו למקומות שפלים.

היצר הרע הופך לחבר שלנו והדבר הזה מסוכן. ברגע שאנו צופים בסרט אלים מאוד בצורה קיצונית עם מפלצות בו נרצחים אנשים בכל שלש שניות בממוצע, אנו מתגוננים מפני הסרט הזה ויודעים לא להכניס את הדברים לחיינו. אך ברגע שאנו רואים סרט שאנו מזדהים אתו על החיים, המנגנון של החסימה מוסר ואנו פתוחים לקבל ממנו כל דבר. עדיף שיבוא מחבל עם סכין מונפת שצועק בערבית וכך כולנו נזהה אותו ונסה להתגונן מפניו, מאשר שיבוא מחופש לחבר שלנו עם סכין קטנה שאף אחד לא רואה. היצר הרע יהיה החבר הכי טוב שלנו רק כדי שנרד מהרוחניות אליה הצלחנו להגיע.

כולם בטוחים שהם יכולים להתמודד, אך האמת היא שאין לנו מספיק כוח למלחמה תמידית עשרים וארבע שעות ביממה, וברגע שאנו מראים חולשה, היצר מנצל את ההזדמנות. מה שצריך לעשות הוא להעמיד אותנו במקומו בהחלטיות כבר מההתחלה, כך שיעזוב אותנו. אחרת כמעט שאין לנו סיכוי. כאשר אנחנו מגיבים לו הוא מנצח אותנו. אנחנו חושבים שאנחנו מלמדים אותו לקח כשאנו מטיפים לו מוסר, אבל הוא צוחק עלינו מהצד ומרוצה מעצמו שגרם לנו להתייחס אליו ברצינות.

כאשר היצר מתיישב על המיטה בבוקר כדי לשכנע אותנו לא לקום מוקדם, יש לנו שתי אפשרויות: הראשונה היא להוריד אותו מהשמיכה ולקום בלי ויכוחים ושאלות, והשנייה היא לנהל אתו משא ומתן. רובנו בוחרים באפשרות השנייה,

ולצערנו היא מביאה נזקים ותבוסות. כשהוא אומר לנו שלא כדאי לקום, או אנחנו חושבים שאם נסביר לו יפה שכן כדאי נוכל לנצח אותו. אך ברגע שאנו נגררים לוויכוחים אנו מאבדים לאט לאט את הכוח שלנו, וכך נשארים במיטה במקום לקום. כל המחשבות אם כן לקום או לא לקום מגיעות רק לאחר כמה זמן. אבל במקום להתווכח במחשבות, אפשר פשוט לקום וזהו. תנסו לקום לפני כל הוויכוחים עם היצר ותראו לאחר מכן כמה זה היה קל.

אסור להיגרר לוויכוחים או לנהל הסכמי שלום. שיטת העבודה עם היצר הרע היא להכות אותו. דמיינו לכם נבוט ענקי שנמצא בידכם, ובכל פעם שאתם מזהים שהיצר מדבר אתכם תשתיקו אותו מיד. אל תתנו לו שום פתח, גם אם הוא מדבר יפה, גם אם זה נשמע הגיוני, גם אם הוא מראה לכם שהוא חוזר בתשובה, אל תתפתו ואל תפחדו, פשוט הכו אותו עד שישתוק. כאשר הוא כבר נמצא בתוכנו, מיוודד איתנו ושולט במעשינו, מאוד קשה להתגבר עליו. אך כאשר הוא רק מתחיל להסיט אותנו לדבר עבירה (קטנה ככל שתהיה), זו ההזדמנות הגדולה שלנו לגבור עליו.

תחשבו על כך, כל סכסוך מתחיל ממה שהו קטן שלאט לאט הולך וגדל. כל עבירה מתחילה ממה שהו קטן שלאט לאט הופך למשמעותי יותר. אף אחד לא נולד גנב, רוצח או אדם שפל שמתנהג כמו בהמה. הוא נולד בתור תינוק חמוד שלאט לאט מקבל השפעה מהסביבה, עושה עבירה קטנה, אח"כ עוד אחת, עוד אחת קצת גדולה יותר וכך זה ממשיך עד שהוא הופך להיות משהו שונה לגמרי ממה שהוא חשב.

נסיבות החיים מובילות אותנו למקומות שונים, שם אנו מבצעים בחירות שונות, ואז דבר גורר דבר עד שאנו מגיעים למקום שכלל לא תיארנו לעצמנו שנגיע אליו. כל מי שישתכל על עצמו לפני עשר שנים יגלה שהוא לא חלם שגיע למקום שהוא נמצא בו כעת. אם ילד קטן גונב שוקו מהמכולת כדי להרשים את החברים שלו, אז לאחר כמה פעמים כאלו יהיה לו יצר גדול יותר לגנוב אופניים ואם הוא לא יעצור את היצר ויניח לו לגדול אז בסופו של דבר הוא גם ישדוד בנק. כשהיצר גדול קשה להשתלט עליו, אבל כשהוא עוד קטן ואנו אומרים לעצמנו

שזה לא נורא כל כך, דווקא אז אנו יכולים לעצור אותו.

בשלבי התחלה קל מאוד לעצור את זה, אבל אח"כ זה הופך להיות מאוד קשה. את הסיגריה הראשונה קל להפסיק, אך כשמתמכרים זה כבר מאוחר מדי. אל תתנו ליצר את הפתח לשכנע אותנו לעשות דברים קטנים לא טובים, אם זה לא טוב אז זה לא קטן ויש להתרחק מזה ככל שניתן. נעצור אותו עוד בחיתוליו, וכך לא נגיע לכל הטרדות לאחר מכן.

אם נקפיד להיות ערניים ונלמד את דרכי העבודה שלו, נוכל להיות מוכנים אליו וכך נזהה אותו עוד כשהוא קטן ולכאורה לא נראה מזיק במיוחד. אם נתמודד אתו כבר בשלב הזה ולא ניתן לו כל פתח לצמיחה, נוכל לעצור אותו לפני שיהפוך לחזק ובלתי נשלט. ככל שנצליח לשלוט עליו יותר, כך נוכל לשלוט בחיינו ולנווט אותם למקום שאנו רוצים ולא למקום שהתאוות שלנו מושכות אותם.

אנשים חושבים שלעשות עבירות שנחשבות קלות בעיניהם זה לא נורא. אנשים חושבים שכל אלו שמקפידים על כל הלכה קטנה הם 'כבדים'. אנשים אוהבים לזרום בקלילות ולא לעשות סיפור מכל דבר. אבל כל זה אומר שאנחנו מכניסים את היצר לחיינו. אמנם בצורה מועטת, אבל כאשר יש לו פתח קטן, אז טיפה ועוד טיפה בסופו של דבר יוצרות שלולית גדולה שקשה לעבור. כבר מהטיפה הראשונה הנורה האדומה צריכה להידלק ולעצור אותנו.

זה העניין של גדר וסייג שעלינו לעשות. כל אדם מוכרח להציב לעצמו קוים אדומים ולא לתת לעצמו לעבור אותם לעולם. אם באופן חד פעמי הוא מאפשר לעצמו לעבור את הגבולות, אז מהר מאוד הוא ימצא את עצמו באיבוד שליטה מוחלט. אם אנו מאפשרים לעצמנו לסטות מעט מהדרך, לעבור עבירות שנראות קלות או לעשות דברים מזיקים באופן חד פעמי, אנו פותחים בכך פתח ליצר הרע ללכת ולהתעצם.

אין דבר כזה לוותר על להניח תפילין רק ליום אחד. אין דבר כזה ללכת עם בגדים לא צנועים רק בתוך הבנין או רק בחצר, וגם אם זה רק איזה ספק בדבר קטן

וגבולי אם זה צנוע או לא. כי לא רק שאנחנו עוברים איסור והולכים נגד ההלכה, אלא שאנחנו גם נותנים כוח ליצר הרע להתחזק ולהתגבר. בפעם הבאה נוותר בקלות יותר על הנחת תפילין ונקל עוד יותר בצניעות. צריך לדעת שיותר קל להניח תפילין כל יום מאשר יום כן ויום לא. כי כאשר עושים את הדבר בשלמות, אז אין מקום ליצר להיכנס. אבל כאשר יש פרצות, אז היצר ישכנע אותנו בכל יום שהיום זה היום שלא מניחים, כאילו שזה לא כל כך נורא.

כמו אליעזר עבד אברהם, כך גם אנחנו צריכים ללמוד לזהות את היצר הרע ולעצור אותו לפני שיהיה מאוחר מדי. לכאורה נראה שלבן רק רצה בטובת אחותו והוא נראה אוהב ולא מזיק. לכאורה למה לא לתת לרבקה להישאר שם עוד קצת. אבל אליעזר מבין שאסור לתת שום פתח. אם ניתן ללבן פתח קטן, הוא יתעצם ולא נוכל לעצור אותו. גם אנחנו מוכרחים לזהות את הדברים הלא טובים מראש ובמקום לשבור את הראש איך לטפל בבעיות לאחר שהן מגיעות, נוכל פשוט להימנע מלהגיע אליהן מלכתחילה.

השם יתברך יזכה אותנו לבחור בחירות טובות שיובילו אותנו למקומות טובים בלבד. נלמד את תחבולות היצר הרע וכך נלמד להתחמק מהן ולעמוד איתנים בדרך התורה הקדושה.

מה מגיע קודם – הנישואין או האהבה?

דרך ארוכה עשה אליעזר עבד אברהם כדי להביא ליצחק את אשתו הייעודית רבקה. בת הזוג שלו לא נבחרה על פי יופייה או ה"חיבור" שהיה ביניהם, אלא על פי מידותיה הטובות. יצחק בכלל לא בחר אותה, אלא אליעזר הלך למצוא לו אישה וכבר סגר את הכל עוד לפני שיצחק ראה אותה.

התורה מספרת לנו שיצחק הביא את רבקה לאוהל: "וייקח את רבקה ותהי לו לאשה ויאהבה". יצחק לוקח את את רבקה לאשה ורק אחר כך אוהב אותה. הוא

לא חיכה לאהוב אותה במשך שנים לפני שהחליט אם להתחתן איתה או לא, הוא לא עצר לבדוק אם יש ביניהם 'כימיה' מתאימה, אלא נשא אותה לאשה ומאותו הרגע עשה עבודה עצמית כדי להביא את האהבה.

רובנו מתקשים להבין את זה היום בדור הפרוץ שלנו, אך הדרך האמתית לקבל שותף טוב לנישואין היא להחליט מיהו האדם אתו נרצה לבלות את חיינו על פי שכל ורק לאחר מכן להתחיל לאהוב. לבדוק את המידות, לבדוק את הפרטים הטכניים, לבדוק אם הציפיות לחיי משפחה של השותף מתאימות לציפיות שלנו, לבדוק שהמקום הרוחני מתאים וכו'. רק לאחר בדיקות מקיפות אפשר לדעת שאכן הבחירה נכונה. אמנם גם הרגש משחק תפקיד ובוודאי שגם הוא נכלל בתמונה, אבל צריך לדעת שאת הרגש אפשר לשנות.

כל מה שמגיע לפני הנישואין זוהי תאוה יצרית בלבד. אין דבר כזה אהבה ממבט ראשון. האהבה מגיעה לאחר זמן של עבודה עצמית, השקעה ונתינה לבן הזוג. מי שמחפש לאהוב את בן הזוג ורק אז להתחתן טועה טעות גדולה משום שהאהבה אינה מגיעה לבד, אלא צריך להביא אותה על ידי השקעה.

ישנם לצערנו אנשים שמקיימים קשר זוגי ללא נישואין במשך שנים רבות, וזה לא מפליא לראות שפתאום זה מסתיים ללא כל סיבה נראית לעין. כאילו שפשוט נמאס להם זה מזו. בין גברים ונשים פועלים יצרים רבים שגורמים לנו להרגיש "מאוהבים". אך זהו רק רגש יצרי שפועל עלינו באותו הרגע.

הרי כל אחד יודע שאם אותה אחת שהוא "התאהב" בה תתגלה כמישהי גסת רוח, בעלת מידות לא טובות, מעצבנת או כל תכונה אחרת שלא תמצא חן בעיניו, הוא לא ירצה להישאר איתה עוד שניה אחת. הדמיון מראה לנו כאילו שזוהי האחת, אבל לאחר זמן מה זה חולף.

אהבה ממבט ראשון? תשכחו מזה

אהבה ממבט ראשון נשמעת כמו דבר כל כך מעצים ומרגש. כמו דבר קסום שמגיע אלינו מהשמיים ומאפשר לנו להתאחד עם הזיווג שנקבע לנו כמי שנועדו זה לזו. אבל כך זה רק נראה כלפי חוץ. כל מי שיתבונן בפנימיות הדברים יוכל

להבין בקלות שלא קיים דבר כזה אהבה ממבט ראשון, וישנה סיבה חשובה מאוד לכך שכל אחד מאיתנו צריך לדעת ולהפנים.

כאשר שני זרים פוגשים זה בזו, הם עדיין לא יכולים לדעת שום דבר זה על זו. הוא יכול לספר לכולם שהוא אוהב והיא יכולה להצהיר ברכים שהוא האחד, אבל כל זה מגיע עם ספיקות מרובים שלפעמים כלל לא מודעים אליהם. שהרי לא משנה כמה "אהבה" נרגיש לכאורה במבט הראשון שלנו, לאחר מכן הכל יכול להשתנות בקלות.

תארו לכם שפתאום נגלה על אותו אדם דברים שליליים רבים. תארו לכם שנראה שאין לנו שום נושא משותף לשיחה. תארו לכם שאותו אדם הוא רדוד ושטחי. תארו לכם שהוא מתנהג בצורה בזויה ולא ראויה. ישנן הרבה סיבות שיכולות לצוץ שפתאום יבהירו לנו שכל מה שהרגשנו היה שקר.

אדם יכול להסתכל על מישהי שהוא מעולם לא ראה בעבר ולחשוב שהוא מרגיש אהבה עזה כמו שלא הרגיש מעולם בחייו. אבל כעת אם הוא יחקור את אותה האהבה, הדברים יכולים להשתנות מהקצה אל הקצה. תארו לכם שאותה "אהבה" מחייכת אליו ואז הוא רואה שכל השיניים שלה שבורות. ואז כשהיא מדברת אליו הוא מגלה שיש לה קול עבה כמו של גבר. לאחר מכן הוא מגלה שאביה יושב בכלא על רצח, שהיא אוכלת בגסות, שהיא רדודה ושטחית, עם מנת משכל נמוכה ובקיצור, כל הדברים שהוא לא אוהב נמצאים בה. האם עדיין הוא יהיה בטוח שהוא אוהב אותה? האם הוא יסכים באותו רגע לתת לה גישה חופשית לחשבון הבנק שלו כמו שאדם נותן לאשתו? הרי מובן לכולם שזו כלל לא אהבה.

לאחר שאדם נושא אישה, הוא מבין שכעת הוא "תקוע" ומכריח את עצמו לאהוב. הוא רוכש בה אמון ומיום ליום הוא בוטח בה יותר ויותר. הוא מוכן להקריב בשבילה ולתת לה דברים שאף אחד לא יסכים לתת למישהי שהוא כלל לא מכיר ורק פגש לפני רגע. ומכל זה נוצרת אהבה אמיתית. אנשים מקבלים תאוה ומגדירים את זה כאהבה ממבט ראשון. אבל הכל חיצוני ושקרי. אהבה אמיתית היא כזו שעובדים עליה וככל שמשקיעים בהן הזוג היא מתעצמת וגדלה.

משמעות האהבה היא רגש חיבה גדול שיאפשר לנו נתינה גדולה והשקעה באותו אדם שאנו אוהבים מבלי לחשוב מה יוצא לנו מזה. אדם מוכן להתמסר לעבודה כדי לפרנס את משפחתו, הוא משלם כסף רב למסדות חינוך לילדיו, הוא נותן לאשתו כרטיס אשראי לבזבוזים ומוותר מעצמו כדי שיהיה להם טוב. ואם אדם שהוא אוהב צריך להגיע למקום מסוים בדחיפות אז הוא ייתן לו את רכבו בשמחה בלי לחשוב פעמיים, כדי שייסעו לכל מקום שהם צריכים. כל ההשקעה הזו נובעת מתוך אהבה. אנו אוהבים את המשפחה שלנו ולכן אנו רוצים לתת להם ולהשקיע בהם.

אף אחד לא יסכים להשקיע כל כך הרבה מעצמו על מישהי שזה עתה פגש. אף אחד לא יעשה ויתורים עצומים ומסירות נפש בעבודה. גם אם אדם מוכן להתאמץ ולהשקיע, זה רק כדי להשיג את התאוה שלו. הוא לא רוצה שיהיה לה טוב ושהיא תרגיש מאושרת, אלא הוא רוצה להתקרב אליה כדי לעשות טוב לעצמו. לכן ברור שאותו רגש הוא כלל לא אהבה. אפשר לקרוא לזה רושם ראשוני, תאוה, התעוררות רגשית, אבל זה בהחלט לא אהבה.

כדי שנגיע לאהבה אמיתית אנו מוכרחים להשקיע. ההשקעה שלנו מביאה את האהבה. אנשים שמאמינים באהבה ממבט ראשון עלולים להזניח את כל חיי הזוגיות שלהם מתוך מחשבה שהאהבה צריכה להגיע מהשמיים ללא כל מאמץ מצדם. הם עלולים להחריב את חיי הנישואים שלהם חס ושלום בשביל דמיונות של "אהבה". הם לא ישקיעו בכלל ויחשבו שמשמיים לא מסייעים להם בשלום הבית. הם יאשימו אחרים בכל הצרות שלהם מתוך הבנה שהם עצמם לא צריכים לעשות שום מאמץ או השתדלות. חשוב להבין שאהבה זה לא משהו שמקבלים, אלא משהו שבונים.

האהבה היא רגש שמתעצם עם השנים. אי אפשר לחוות אהבה ברגע. ככל שנשקיע בבני הזוג ונרצה בטובתם, כך נזכה להגדיל את האהבה. לפעמים יהיו דברים שעלינו לעשות שייראו לנו מאולצים ולא אמתיים. כאילו שהדברים לא באים מהלב. אבל ככל שנשקיע נוכל לפתח את האהבה ונגדיל את הרגש בתוכנו כך שנוכל להרגיש את הדברים מבפנים.

בני זוג מוכרחים להשקיע זה בזו ולתת זה לזו. ככל שנשקיע, נוותר, נתאמץ, נרצה בטובת השני ונתמסר לנישואים, כך נוכל לזכות לאהבה אמיתית ומעצימה.

איך לבחור בן/בת זוג לחיים?

אנשים נתקלים זה בזו ובטוחים שהם מאוהבים מעל הראש. אבל אדם יכול "להתאהב" בצורה כזו עשרות פעמים במשך חייו. כי אין לזה בסיס מוצק ואמתי, רק רגש חולף שכרגע מהפנט אותנו. מוכרחים לקחת בחשבון שהתאוהה היא רגעית ואינה מחזיקה הרבה זמן. גם בהמות נמשכות לבהמות אחרות, זה בוודאי לא אומר שזוהי אהבה. הרי בעוד עשר שנים היופי כבר לא יישאר, הרגש ידעך וניתקע עם אבא גרוע לילדים או עם אישה שאכפת לה רק מעצמה.

הדרך האמתית לבחור בן או בת זוג היא לפתוח את השכל שלנו ולהשתדל ככל שאפשר לערב כמה שפחות רגש. כמובן שבלי לגעת זה בזו ובלי לשתף רגשות שסתם יבלבלו אותנו עם היצרים שיתגברו. צריך לחשוב בהיגיון האם זהו הזיווג שלנו? האם כך נרצה לחיות את חיינו? האם השקפות החיים שלנו יסתדרו ביחד? האם זו האמא המתאימה לילדנו? האם זהו הבעל שיתמוך בנו? זה נשמע מיושן ומפחיד לבחור את הזיווג שלנו בלי לנסות תחילה אם הקשר מתאים ואם הרגש מגיע, אבל זו הדרך האמתית לעשות את הבחירה הנכונה באמת.

לאחר שנגיע לאדם המתאים ביותר בשבילנו, נוכל להתחתן מהר ככל שאפשר בלי למרוח את הזמן, ומאותו רגע נוכל להתחיל לעבוד על האהבה. ככל שנעניק, שנפרגן ו שנרצה לאהוב, כך האהבה תצמח לה ונזכה לרגשות שלא היינו יכולים לדמיין גם בחלומות, עד שנוכל להגיע למצב של אהבה אמיתית ונכונה כמו שהתורה מלמדת אותנו דרך אבותינו הקדושים.

חשוב לזרו את עניין החתונה, כיוון שיש יצר הרע גדול בין בני זוג שאינם נשואים. מעבר לאיסורי התורה הגדולה שהם עושים אם הם ביחד ללא נישואין, הם בוראים מלאכי חבלה ומזיקים רוחניים שעלולים להצר להם ולהביא למכשולים רבים בקשר הזוגי שלהם.

וצריך לדעת שאותו קשר שלפני הנישואין לא יועיל לנו בכלום. יש אנשים שרוצים לבדוק את ההתאמה ביחד, אבל כל עוד הזוג לא נשוי ממש אז לא יהיה ניתן לבדוק את זה כלל. לפני שמגיעה המחויבות האמתית תמיד יש הצגות. וכאשר בני הזוג מתקרבים אחד לשני אז מכניסים גם רגש שמבלבל ומחזק את השקר. יכול להיות שהם יהיו שמחים ומאושרים ביחד, אבל לאחר החתונה פתאום לא יוכלו להסתדר כלל. וכן להפך. הכל צריך להימדד רק על פי המידות והתכונות של בני הזוג.

באופן עקרוני, אהבה היא דבר שאפשר לבנות עם כל אחד אם רוצים בכך. ההוכחה לכך היא הילדים שלנו. לא משנה אילו ילדים יצאו לנו, לא משנה אם הם סותרים את כל הציפיות שלנו, גם אם הם כלל לא יפים וגם אם הם ההפך הגמור מהאופי שלנו, למרות הכל אנחנו נאהב אותם כנפשנו. נרצה להעניק להם יותר ממה שאנו רוצים להעניק לעצמנו. לא בגלל שבחרנו את הילדים שלנו, אלא בגלל שאנו יודעים שהם שלנו, אז הכרחנו את עצמנו לאהוב אותם.

כאשר אדם מכריח את עצמו לאהוב מישהו, הוא יאהב אותו. אם רק נרצה לאהוב, נוכל לאהוב. אין לזה מגבלות. אין דבר כזה שהאהבה נגמרת, שהרי האהבה אינה אישיות שיכולה לפעול פעולות מעצמה. האהבה דועכת או נגמרת רק אם אנחנו החלטנו להפסיק להתאמץ. אם אנחנו מחליטים להפסיק לאהוב, אז זה מה שיקרה, ואם נחליט לאהוב בכל מחיר, אז בוודאי שנצליח להגיע לאהבה גדולה.

לפעמים בני זוג מגיעים למבוי סתום ומבינים שאין ברירה אלא לשים סוף לקשר הנישואין. זה קורה בגלל שבני הזוג עצמם בחרו בזה, שהם החליטו שהם לא רוצים להתאמץ כדי לקיים את הקשר והם לא רוצים להשקיע כדי לאהוב. לפעמים זה נעשה בצדק ולפעמים לא, אבל בכל אופן מה שבטוח הוא שזה נעשה מבחירה. לכן כל כך חשוב להגיע להבנות והסכמות לפני הנישואין. לבדוק ולבחון היטב את הדברים בצורה ברורה ושכלית. לא לתת לרגש להשתלט ולומר משפטים מפוצצים כמו "האהבה תנצח הכל" ולאחר כמה שנים להתחרט. אלא לבדוק היטב את ההתאמה והציפיות, ואז אפשר יהיה לדעת שאנו באמת רוצים

להשקיע בקשר הזה.

כל הבעיות מתחילות כשאנחנו נותנים לדברים לקרות לבד מתוך מחשבה שזה מחוץ לשליטתנו. כאילו שהרגש בא לבד בלי קשר אלינו. לכן חשוב לעשות את כל הבריורים הטכניים לפני הנישואין, אבל לאחר שכבר בחרנו את השותף לחיים, נרצה להשקיע את כל המאמצים מתוך ההבנה שאנחנו "תקועים" עם אותו שותף למשך כל חיינו. בדיוק כמו שאנחנו עושים עם הילדים שלנו שאנחנו כל כך אוהבים. הכלל הוא פשוט: אם רוצים לאהוב, אז אוהבים. השם יתברך יזכה אותנו למסגרת של נישואין בקדושה ובטהרה, בהצלחה מרובה ומתוך אמונה גדולה.

מדוע הצדיקים צריכים גשמיות?

כשאליעזר עבד אברהם פוגש את רבקה המיועדת ליצחק, התורה מתארת אותה כ"טובת מראה מאוד" (בראשית כד', פסוק טז'). הוא נותן לה נזם וצמידים מזהב ולאחר מכן הוא מספר שהשם ברך את אברהם "ויגדל וייתן לו צאן ובקר וכסף וזהב ועבדים ושפחות וגמלים וחמורים" (בראשית כד', פסוק לה'). ניתן לראות שחשוב מאוד שהמיועדת ליצחק אבינו תהיה "טובת מראה" ושאברהם אבינו יהיה עשיר גדול.

עניין השפע הגשמי לצדיקים לא מוזכר רק כאן, כל האימהות הקדושות מוזכרות כיפות מראה וכל האבות הקדושים מוזכרים כעשירים. גם בתקופות שלאחר מכן, יוסף היה למלך על מצרים, משה התעשר מפסולת לוחות הברית, דוד ושלמה בנו היו עשירים מאוד, הכהן הגדול הוא עשיר וכך נראה שרוב הגדולים ברוחניות גדולים גם בגשמיות.

השאלה המתבקשת היא מדוע זה כך? למה הצדיקים צריכים להיות עשירים? מדוע לא להסתפק במועט, ללמוד תורה בענווה מתוך דלות ולוותר על הגשמיות למען הרוחניות? מדוע ישנם רבנים גדולים שחיים מתוך עושר, נוסעים במכוניות

מפוארות עם נהג צמוד ולכאורה נראים שסותרים את כל מהות הרוחניות שמצטיירת כנוגדת לגשמיות?

אלא שצריך להבין שהרוחניות נוגדת לגשמיות רק אצל עמים אחרים שסוברים למשל שלהתחתן, להביא ילדים או ליהנות זה סוג של חטא. הקדוש ברוך הוא נתן לנו את כל השפע הגשמי מסביבנו כדי שנהנה ממנו ויותר מזה כדי שנתעלה לדרגות רוחניות גבוהות יותר דרכו. אדם שמנצל את השפע הגשמי שלו לרוחניות, יוצר דברים עצומים שאי אפשר ליצור מתוך דלות.

לא לחינם היין שמביא לשיא ההוללות, לגשמיות ולדרדר אנשים לשכרות ולשפל המדרגה, הוא אותו יין שדווקא עליו מקדשים בשבת ויום טוב. אותו יין שאם הוא נכנס, הוא יכול להוציא מתוכנו שפלות או להוציא את סודות התורה. החומר הוא בסך הכל כלי, השאלה היא כיצד אנו בוחרים להשתמש בכלי הזה. לטוב או לפחות טוב, לעלייה רוחנית או חס ושלום לנפילה.

כשאדם מקבל שפע גשמי של חומריות בחייו, זהו ניסיון גדול שקשה מאוד לעמוד בו. אדם שמרוויח כמה מיליונים צריך לעשר לא מעט כסף, צריך לדאוג לתת צדקה להרבה עניים וצריך להשקיע את הכסף שלו במקומות טובים של תורה ועשייה מבורכת. אם יישאר אדם רעב ברחוב לא יבואו בשמיים בטענות לפשוטי העם שהיו חסרי אמצעים, אלא דווקא לאותם עשירים שהשקיעו את כספם על בניית מגרשי כדורגל ומסלולי מרוצים במקום להחיות עם אותו הכסף עוד כמה יהודים שיהיו שבעים.

פשוט לראות שישנם כאלו בעשירון העליון שלא ממש דואגים לעניינים הרוחניים ומעדיפים להשקיע בתאוות החומריות שלהם ושל קרוביהם. יוצא שכל העושר הזה מבוזבז ומגיע למקומות לא טובים במקום להיות מנוצל לתורה ולמצוות. ולכן אותו אדם עושה נזק גדול, מקלקל את החומר, משתמש בו לרעה והוא עתיד לתת את הדין על כך.

אבל אם נזכה לנצל את השפע הגשמי שלנו לתורה ומצוות נזכה להתעלות הרבה יותר ממה שיכלנו מבלי אותה חומריות. אדם שמצליח לעמוד בניסיון

הגדול הזה מתעלה לרמות גבוהות מאוד. הרי הוא לוקח את החומר העכור ומעלה אותו למקום רוחני. בכך הוא מתקן את אותו החומר ומביא לתיקון העולם כולו.

לכן מובן שאדם עשיר יכול להגיע למקומות רחוקים משני הכיוונים. הוא יכול לעלות גבוה מאוד או חס ושלום לרדת למעמקים. אדם פשוט לא יכול להגיע למקומות כאלו בדרך כלל, כי אין לו מספיק כלים כדי להגיע לשם. הוא לא מתקן דברים גדולים וגם לא מזיק כל כך.

הדבר דומה לתפקיד בכיר ומשפיע במדינה, כמו ראש ממשלה למשל. אדם שנמצא בתפקיד הזה הוא בעל כוח לתקן או להחריב. כל החלטה שלו משפיעה על המון אנשים והוא יכול להתעלות לשחקים או ח"ו ליפול לתחתית. הוא יכול להקים בתי מדרש, מקוואות ושאר דברים לחיזוק ושמירת היהדות בתור דבר של מה בכך. ומצד שני הוא גם יכול להביא לחילולי שבת המוניים או לקיצוצים בתקציבי הדת וכו'. וכך בכל יום הוא מתמודד עם עניינים שונים ומקבל החלטות שאנשים תלויים בהן בין חיים למוות. החומר והכלים נמצאים ברשותו, השאלה רק לאן הוא לוקח אותם.

לכן התורה שמה דגש גם על ענייני החומריות. חשוב שלאדם גדול כמו אברהם אבינו תהיה אישה יפה כמו שרה אמנו. הוא לא נשא אותה מתוך תאוה, שהרי רבותינו מפרשים שרק כשירדו למצרים כשהיא הייתה כבר זקנה הוא הסתכל על פניה בפעם הראשונה מרוב הצניעות, כשהוא אומר "הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את" (בראשית יב', פסוק יא'). אלא הוא נשא אותה מתוך אמונה ורוחניות.

למי מגיע לתת אישה יפה יותר ממנו? אברהם אבינו מצד עצמו לא הסתכל על היופי החיצוני, אך הקדוש ברוך הוא רצה לפאר אותו ולתת לו גם את הגשמיות. כמו בונס שמגיע לו. וכך אברהם אבינו יכול היה לעשות תיקונים גדולים יותר. כך הוא גם היה עשיר, אך כאשר מלך סדום רוצה לתת לו את השלל שזכה בו במלחמה הוא לא מוכן לקבל "מחוט ועד שרוך נעל".

אליעזר עבד אברהם רואה את רבקה שמיועדת ליצחק שהיא "טובת מראה מאוד", אך זה עדיין לא אומר כלום, הוא מחכה לראות את ההתנהגות שלה

ולנסות לבחון את המידות שלה. המבחן האמתי הוא מבחן המידות, ורק כאשר הוא רואה שהיא בעלת חסד שמשקה את כל הגמלים שלו מבלי לצפות לתמורה כלשהי, אז הוא יודע שהשם הצליח דרכו ושליחותו. היופי החיצוני זה רק תוספת כדי לשמח את הצדיקים ובעיקר כדי לתת להם לתקן, שאותו יופי ועושר ילכו למקום של קדושה.

חשוב לפאר את התורה. ההלכה אומרת שבית הכנסת צריך להיות גבוה, מפואר ויפה יותר מהבית בו אנו גרים. תלמיד חכם צריך ללכת בצורה מכובדת וללא רבב על בגדיו. הגמרא בברכות נז: אומרת ששלשה מרחיבים דעתו של אדם, אשה נאה, דירה נאה, כלים נאים. כבוד התורה הוא לפאר את גדולי הדור ולתת שפע לתלמידי החכמים. ספר תורה צריך להיות בתוך עטיפה מהודרת בתוך ארון קודש מהודר. וכך רואים שוב ושוב שיש עניין גדול לפאר את הקודש ולהשקיע את החומר ברוחניות.

אדם קדוש לא צריך לוותר על הגשמיות, הוא רק צריך לנצל אותה לטובה ולהתעלות דרכה. במקום לבחור בתאוות, נבחר להתעלות ולהשתמש בחומריות שסביבנו לטובה. לא צריך לרדוף אחרי גשמיות, אך אם היא כבר באה כדאי לראות איך אפשר להתקדם ביחד איתה.

מכל דבר חומרי שברשותנו, כל כישרון שהשם חנן אותנו בו וכל מה שנראה כגשמי ולא טוב, אפשר לבחור להתעלות ולהשתמש בו לצורכי רוחניות וקדושה. אם נבחר להשתמש בזה, נוכל להגיע לדרגות עצומות שאי אפשר להגיע אליהן ללא זה.

במקום שבעלי תשובה עומדים אפילו צדיקים גמורים לא יכולים לעמוד, כי צדיקים גמורים עובדים את השם בצדקות שלהם, אך בעלי תשובה לוקחים גם את כל העבר הירוד שלהם, את כל השקצים והרמסים שאכלו, את כל חילולי השבת שעשו ואת כל שאר האיסורים שעשו ועם כל זה יחד עובדים את השם לאחר שעשו תשובה. הם לוקחים דברים ירודים ומרוממים אותם. לוקחים את הכישרונות, את החומר ואת כל הכלים שברשותם שהיו בצד הטומאה ומשתמשים בהם כעת

לענייני קדושה וטהרה.

כמו אדם עשיר שבנה בעבר איזה מבנה ענקי של שטויות והבלים, חילולי שבת וכפירה, וכעת עשה תשובה ומחליט להפוך את אותו מבנה לבית מדרש ענקי של מאות אברכים, שיעורי תורה וכו'. הדבר ברור שאדם פשוט לא היה יכול לעשות דבר עצום כל כך, אבל אותו אדם שבא מהטומאה זכה להביא את כל המינוס שהיה לו בשמיים לפלוס ענקי וזכויות אינסופיות שאין להם ערך ושיעור.

לכן גם העבירות הופכות למצוות, כי כל העבירות של העבר עובדות היום את השם באהבה. לצדיקים גמורים אין עבירות ולכן הם לא יכולים להפוך עבירה למצווה, אבל בעלי תשובה יכולים לקחת את העבר שלהם, ובמקום לשכוח אותו, להעלות אותו לדרגות גבוהות. חשוב לדעת כיצד לנצל את הכלים שברשותנו, וכך במקום לנצל אותם לתאוות טיפשיות וחולפות, נזכה לנצל אותם לחיי נצח של קדושה.

לכן מובן שהדברים הגשמיים אינם צריכים להיות מאוסים בעינינו, אלא שפשוט צריך לדעת כיצד להשתמש בהם בחכמה כדי לעבוד באמצעותם את השם יתברך. כך נוכל לקחת את גשמיות העולם ולהפוך אותה לטוב רוחני שישפיע שפע טוב לכולנו.

בנימיות ואמת

כאשר אברהם אבינו מחפש מקום קבורה לשרה אשתו, הוא פונה אל עפרון החתי כדי שימכור לו את מערת המכפלה. אברהם אבינו מבין היטב את החשיבות של המקום הקדוש הזה, בו גם קבורים אדם וחווה, אבל מבחינתו של עפרון זה מקום לא כל כך יעיל וחסר ערך.

הוא משיב לו שהוא מוכן לתת לו את מערכת המכפלה בחינם, אבל הוא דואג היטב שכולם ישמעו את הדברים: "ויען עפרון החיתי את אברהם באזני בני חת

לכל באי שער עירו לאמור" (בראשית כג', פסוק י'). כשעפרון עונה לאברהם הוא עושה את זה באזני בני חת לכל באי שער עירו. שאף אחד לא יפספס את ה"צדיקות" שלו. שכולם ידעו כמה הוא נדיב. שכולם יראו איזה גביר חשוב הוא.

אבל למרות ההצגה, הוא משתכנע די מהר ומחליט להרוויח מאברהם כסף עבור המערה: "ארץ ארבע מאות שקל ביני ובינך מה היא..." (פסוק טו'). ארבע מאות שקל של פעם זה סכום עתק, ולמרות זאת הוא מציג את זה בתור דבר של מה בכך.

הרבה אנשים מתעסקים בחיצוניות הזו. עסוקים כל היום בהצגות ומנסים להרשים את כולם. הם עושים דברים כדי שיכבדו אותם, שיחשבו עליהם דברים טובים, שיעריכו אותם יותר. הם תורמים כספים כדי שכולם יחשבו כמה הם נדיבים, למרות שלפעמים הם כלל לא מאמינים במטרה. הם קונים עליות בבית הכנסת בסכומים גבוהים ובקול רם כדי שכולם ישמעו כמה הם עשירים, למרות שהם כלל לא מתכוונים לשלם את הנדר. הם אוהבים לדבר על עצמם ומציגים את עצמם כהרבה יותר מוצלחים ממה שהם באמת. הם מנסים להיראות גיבורים, חשובים ובעלי מעמד, אז הם עושים דברים ראוותניים, אבל בפנימיות אין לזה כל תוכן.

אמנם צריך לדעת שגם מצווה שלא לשם שמיים נחשבת למצווה ובוודאי שעדיף לקיים מצוות מתוך אינטרס מאשר לא לקיים כלל. אבל הערך של אותה מצווה הוא בוודאי פחות מאוד ביחס למצווה שנעשית עם כוונה טובה ופנימיות. אדם שמספר לכולם על הצדקה והתרומות שלו מאבד הרבה מערכו. אדם ששומר את הדברים לעצמו זוכה למצווה הרבה יותר שלמה, פנימית ועמוקה.

עפרון דיבר הרבה, הראה לכולם כמה הוא נדיב בכך שהוא מוכן לתת לאברהם את המערה במתנה, אבל לבסוף מכר אותה לאברהם בכסף מלא. לאברהם אבינו לעומתו הייתה מידה הפוכה. הוא עשה הרבה יותר ממה שהוא הראה לאחרים. הוא נתן לעפרון כסף "עובר לסוחר" שזה סוג הכסף בעל הערך הגבוה ביותר שמתקבל בכל מקום. כאשר מלך סדום רוצה להביא לו רכוש הוא משיב לו שהוא לא מוכן לקחת "אם מחוט ועד שרוך נעל". כאשר האורחים מגיעים אליו הוא

אומר להם שיבואו לאכול לחם, אבל לבסוף מוציא להם מטעמים ומאכיל אותם שלש לשונות בחרדל. מכל זה אפשר לראות שאברהם אבינו לא מחפש להרשים אחרים או לדבר הרבה, אלא מנסה לעשות כמה שיותר, עשייה שלמה ואמתית.

מכאן נלמד את הדרך שבה עלינו לבחור. חשוב להרבות ככל שאפשר במצוות ומעשים טובים. אבל ביחד עם זאת חשוב גם לשמור על האיכות שלהן. כאשר אדם שומר בסוד על המעשים הטובים שהוא עושה ולא מספר לאף אחד, אותם מעשים נחשבים להרבה יותר גבוהים ואיכותיים. זה הופך את אותם מעשים לשם שמיים, שהרי אותו אדם לא מרוויח מהם גאווה, כבוד או טובות הנאה שונות, אלא רק את עצם המצווה שבדבר. כאשר אדם משאיר את הכבוד שלו בינו לבין השם יתברך ולא מנסה להראות לכולם כמה שהוא מוצלח, זה מוכיח שאותו אדם באמת עושה את הדברים מתוך יראת שמיים, ענווה ואמונה.

כאשר הדברים הטובים אצלנו נעשים לשם שמיים, זה מביא אותנו לרמה גבוהה הרבה יותר. המצוות והמעשים הטובים שלנו הופכים לשלמים ללא נגיעות אישיות ואינטרסים וכך הם עולים בצורה טהורה לשמיים. משם כמובן הם משפיעים עלינו שפע גדול בחזרה. השם יתברך יזכה אותנו לעשות את כל מעשינו לשם שמיים בסתר ולהוריד שפע עצום לחיינו.

דרכים בעבודת השם

כשאברהם אבינו שולח את אליעזר עבדו למצוא אישה ליצחק, אליעזר שואל אותו מה לעשות במקרה שאותה אישה לא תסכים לעזוב את ארצה, האם לקחת את יצחק אליה שיגורו שם? אברהם מסרב בתוקף ואומר שאם היא לא תסכים אז אליעזר נקי משבועתו, ו"רק את בני לא תשב שמה" (בראשית כד, ח).

רש"י מסביר שרק יצחק בנו לא חוזר לשם, אבל יעקב בן בנו סופו לחזור. ובאמת הרי בסופו של דבר יעקב חזר לשם וגר אצל לבן. ולכאורה צריך לשאול,

אם זה כל כך גרוע לגור שם, אז איך יעקב עצמו ירד לשם? ואם זה לא כל כך נורא לגור לשם, אז מדוע אברהם כל כך שמר ופחד על יצחק שלא ילך לשם כלל, ואפילו במחיר שכל השידוך עם רבקה יתבטל?

ובאמת ידוע הדבר שיצחק אבינו הוא עולה תמימה שנעקד על המזבח והיה עניין גדול שלא יעזוב את הארץ. אבל מצד שני יעקב אבינו הוא בחיר האבות שממנו יצאו כל השבטים ולכן אנו קרויים על שמו "עם ישראל". גם הוא ייצג את התמימות, שהיה איש תם יושב אוהלים. אז איך יתכן שהוא יכל לעזוב את הארץ בקלות בזמן שיצחק היה מוכרח להישאר?

אלא שלכל אחד יש את התפקיד האישי שלו בעבודת השם. וכדי ליצור שלמות מוכרחים שכל אחד יבצע את תפקידו בעזרת הכלים שניתנו לו, בעזרת כוחות הנפש האישיים שלו והכישורים המיוחדים לו שאין לאף אחד אחר. כל אחד מבצע את חלקו וכך נוצרת שלמות בעבודת השם.

אברהם אבינו הגיע ממקום של עובדי עבודה זרה והיה צריך להתחיל דרך חדשה שאף אחד לא הלך בה לפניו. הוא היה צריך להוכיח את המתנגדים ולהילחם בכוח במורדים בהשם יתברך. כך הוא בנה את היסודות של האמונה בעולם.

אבל יצחק אבינו הגיע ממקום אחר. אברהם כבר נחשב למנהיג גדול שמייצג את דרך השם ושרבים רכשו לו אהדה. לכן תפקידו היה להמשיך את הדרך, להחזיק חזק במקומו, לייצג את אנשי האמונה ולחזק את המעמד. מכאן מובן מדוע היה עולה תמימה, שכולו קודש ושמוכרח היה להישאר בארץ.

הדבר דומה לאדם פשוט בעל עקרונות חשובים שנלחם בעוז וכובש את דרכו כדי להגיע אל המלוכה. אבל לאחר שכבר הפך למלך, כעת הבן שנולד לו הוא נסיך. הנסיך לא צריך לכבוש ולהילחם, אלא פשוט לשמור על גינוני מלכות ולייצג את ארמון המלוכה. לשמור על מעמד ראוי ומכובד. עליו להחזיק חזק במלכות כדי לשמור עליה היטב שתוכל להתבסס כראוי. לכן מובן שאסור לו לעזוב את הארמון כלל.

אבל אז הגיע תור יעקב, שהגיע כבר לאחר שהאמונה הוחדרה והמעמד התבסס. יעקב היה מידת השלמות שממנו יצאו כל בני ישראל, הקרויים דווקא על שמו – ישראל. התפקיד שלו היה להתמודד עם קשיים שונים בדרך. זה התחיל מעשו, המשיך עם לבן, המאבק במלאך, דינה ושכם, יוסף, ירידה למצרים וכו'.

לאחר שהיסודות היו כבר מוצקים, היה ניתן להתמודד עם דברים שלא היה אפשר להתמודד איתם לפני כן. יעקב היה בחינה של תורה ושל עם ישראל ואז ממילא ניתנו לו כוחות חדשים ועצומים להתמודד עם אתגרים רבים. התורה נותנת כוח עצום להתמודדות עם ניסיונות החיים. לכן מובן מדוע יכול היה לצאת מן הארץ לגור בבית לבן, או לרדת בסוף ימיו למצרים.

ובאמת הדבר ברור שאי אפשר להשוות בין האבות הקדושים, לומר שהאחד היה עדיף מהשני. כיוון שלכל אחד מהאבות הקדושים היה תפקיד שונה לחלוטין משל האחרים. כל אחד מהם עבד את השם עם כוחות הנפש האישיים שלו ומתוך המקום שהוא בא ממנו.

וכך כל אחד מאיתנו צריך לזהות את כוחות הנפש האישיים החבויים בו. הרבה אנשים מנסים לחיות כמו שהם רואים שאחרים חיים. אבל זו טעות עצומה, כיוון שאנו מפספסים את המקום האישי שלנו את עבודת השם המיוחדת שהשם יתברך רוצה מאיתנו. אדם צריך לזהות את המקום שלו ולראות כיצד הוא יכול להתקדם ולעבוד את השם בצורה הטובה ביותר משם.

לאנשים שנולדו ליראת שמיים וחונכו בישיבות הקדושות יש יתרונות עצומים. הם בחינה של עולה תמימה כמו יצחק אבינו ועליהם לשמור על הטוהר והתמימות. אבל זה כלל לא מפחית מערכם של חוזרים בתשובה שעברו ועוברים מלחמות גדולות, כי הם בחינה של אברהם אבינו שכולם עומדים כנגדם מהעבר האחד, והם מהעבר השני.

וכך גם לגבי כל עניין ופרט. יש אנשים עשירים שנבחנו יותר על עניין של צדקה ועזרה, שצריכים להעריך את מה שהשם יתברך נתן להם ולדעת שכל העושר ממנו. ויש אנשים עניים שתפקידם להתחזק באמונה שהשם יתברך יזמן

להם את פרנסתם ולהתמודד עם הקשיים הפוקדים אותם.

יש אנשים שצריכים לצאת לרחובות ולזכות את הרבים, ויש כאלו שצריכים להידבק לסטנדר ולא לעזוב את בית המדרש. יש כאלו שצריכים לעבוד את השם בלימוד תורה, ויש כאלו שצריכים לעבור ניסיונות ולעבוד את השם דרך משא ומתן באמונה.

מכל זה נוכל ללמוד שאסור לנו להשוות את עצמנו לאחרים או לבחון אותם בכל אופן שהוא, כי לכל אחד יש עבודת השם האישית והמיוחדת שלו. והעניין הזה מתחלק לשני חלקים עיקריים.

האחד הוא שאין לזלזל בשום אדם, מבוזה ושפל ככל שיהיה, כי מכל מקום יש לו יתרונות רבים עלינו, שכן יש לו את הכישורים המיוחדים שלו לעבוד את השם יתברך מתוך המקום האישי שלו. אנחנו לעולם לא נוכל למלא את התפקיד שלו בתיקון העולם.

והשני הוא שגם לא צריך לרצות להיות כמו אחרים או לנסות לחקות אותם. שפעמים רבות אנו מסתכלים על אחרים שנמצאים במקום טוב יותר מאיתנו ואנו חולמים להיות במקומם. אבל הכלים שלנו שונים לגמרי והתפקיד שלנו הוא אחר. אף אחד לא טוב יותר מאיתנו, כיוון שאף אחד אחר לא יכול למלא את תפקידנו במקומו.

מכאן נלמד להתחזק בעבודת השם. שיש לנו תפקיד מיוחד ויחיד. עלינו להיכנס פנימה לתוך עצמנו, לבחון את כוחות הנפש שלנו, להתבונן במקום שממנו באנו, לנסות להבין מה השם יתברך רוצה מאיתנו, לראות אילו כלים מיוחדים ניתנו לנו, לחשוב מהי המטרה שלנו, וכך מתוך כל השיקולים השונים, נוכל לזכות להגיע לדרך האישית והמיוחדת שלנו בעבודת השם.

הנטייה הטבעית היא לרצות לסגת. לעזוב את הכל ולהתייאש. לרצות את הניסיונות של האחרים. לרצות להיות במקום מישהו אחר. להתחרט על המצב שלנו, על המקום שבאנו ממנו ועל הכוחות שניתנו לנו. אנחנו רוצים תיקון אחר.

אבל באמת שהכל מדוד ומדויק וניתן לנו בשביל התיקון המיוחד שלנו. רק מתוך המקום האישי שלנו אנחנו יכולים לעבוד את השם באמת. השם יתברך יזכה אותנו למצוא את המקום שלנו ומתוכו לעבוד את השם יתברך בשלמות.

פרשת תולדות

כולם בפנים יודעים את האמת

עשו מצליח לבלבל אותנו בפרשה. מצד אחד הוא בז לרוחניות ולכל מה שקשור לזה, הוא רודף את עולם החומר ומשקיע את כולו בתאוות. מצד שני פתאום הוא מפתיע אותנו כאשר הוא מגיב בכאב לכך שיצחק אביו בירך את יעקב במקומו. "ויצעק צעקה גדולה ומרה עד מאוד ויאמר לאביו ברכני גם אני אבי" (בראשית כז', לד'). בשביל מה עשו שחי חיי חומר ובורח מהרוחניות צריך ברכה שהוא כלל לא מאמין בה?

צריך לדעת שבתוך כל אדם נמצאת האמת ואף אחד לא יכול להכחיש אותה. למרות המעטפת החיצונית שלנו, ולמרות כל ההצגות שאנחנו עושים, בסופו של דבר כל אדם יודע שיש לו קול פנימי כזה שמכוון אותו ותכלית שאליה הוא צריך להגיע.

כל אדם הוא בעל אמונה גדול. אמנם יש דרגות באמונה ותמיד אפשר להגיע גבוה יותר, אבל גם האדם הרחוק ביותר הוא בעל אמונה. הרי ללא אמונה אין לאף אחד סיבה לקום בבוקר. אילו לא הייתה תכלית וסיבה וכל מה שאנחנו עושים היה לריק, אז כולם היו נכנסים לדיכאון ולא מתאמצים לשום דבר.

רוב האנשים אינם רעים מטבעם. וגם אלו שהסביבה מגדירה אותם כרעים הם בסופו של דבר רק אנשים שבחרו בחירות לא טובות והתגלגלו בעקבות הנסיבות לנקודה בה הם נמצאים היום. אנשים לא עושים עבירות כי הם קמים בבוקר עם חיוך מרושע במחשבה להביא רע לעולם. הם עושים עבירות כי זה מה שמסדר להם עם התפיסה וההרגלים. הם עטופים בקליפות שחוצצות ולא נותנות להם להתחבר בפשטות אל האור העצום סביבם. יש גאווה וכבוד מדומים שלכאורה נראה שאי אפשר לוותר עליהם. גם אם הם יודעים בוודאות שהתורה אמת, מכל מקום קשה לוותר על התאוות ולהציג חולשה בכניעה לאמת. רוב הבחירות שלנו נעשות על פי

מה שנוח יותר.

כשאדם גדל בצורה כזו של חיפוש הנוחות, קשה לו לעשות מצוות מגבילות או להימנע מאיסורים מפתים. הרי כל זה מצריך מאמץ וזה לא הדבר הנוח שאליו התרגלנו. אבל כך יוצא שאנו חיים בניגוד למה שאנו מאמינים בו, ולכן לאחר זמן ממושך כזה של ביצוע עבירות והימנעות ממצוות אנו נאלצים לתרץ את עצמנו.

זה הרי קשה לחיות עם מצפון לא שקט ולומר שאנחנו עושים דבר לא בסדר, הרי אם זה לא בסדר אז מדוע אנחנו עושים את זה? לכן אנו מתחילים לשקר לעצמנו ולמצוא תירוצים. במקום לשנות את המעשים שלנו שיתאימו למציאות, אנו מחליטים לשנות את המציאות ואת האמת שיתאימו למעשים שלנו. כך מתחילים לחפש סיבות מדוע ההתנהגות שלנו בסדר ובונים לנו אמונות שקריות שאנו מחזקים ולומדים להאמין בהן.

כמו אדם מעשן שמכחיש שהסיגריות מזיקות וגם אם הוא מודה בזה, הוא מנסה להימנע מלהפנים את הדברים כי הנוחות של העישון גוברת מכדי שיתאמץ לנסות להפסיק. הוא יכול לראות על הקופסה שכתוב בגדול שהעישון מביא מחלות נוראיות, הוא קורא את זה ומחייך בזמן שהוא לוקח שאיפה מהסיגרית. הוא חי כעת בהכחשה מתוך דמיונות שיתאימו לצורת החיים שלו ומסרב להאמין שהמציאות נוגדת את ההרגלים שלו.

כך אנחנו משכנעים את עצמנו שאנחנו פועלים כשורה. אנו מטיפים לעצמנו שאנו לא באמת יודעים שהתורה היא אמת. אנחנו מספרים לעצמנו שאצל החרדים יש הרבה בעיות והם מסכנים. אנחנו מחזקים את עצמנו שהכי טוב לחיות בצורה בה אנחנו חיים או שבה אנו שואפים לחיות. כך אנחנו מתרגלים להמציא לעצמנו תירוצים למה לא להשתנות ומיום ליום אנו מאמינים יותר ויותר בסיפורים של עצמנו. אנחנו אווזים בשקרים האלו עד שאנו מפסיקים להבחין בין השקר לאמת ואנו בטוחים שאנו צודקים.

אבל צריך לדעת שבסופו של דבר כל זה רק חיצוני. בפנים האמת חקוקה

בתוכנו ואף אחד לא יכול להכחיש אותה. רק צריך איזה ניצוץ קטן שיאיר את האמת בתוכנו ואז הכל מתפרץ החוצה. לכן אותם אנשים שלא מוכנים לשמור שבת בטענה שזו לא האמת, שהם לא מאמינים בתורה או שזה לא מה שאלוקים רוצה מאיתנו, לאחר מכן יגיעו ליום הכיפורים וישמרו אותו מתוך הבנה שזו כן האמת.

אותם אנשים שלועגים לדת ובזים לתורה ולמצוות לא יוותרו על קיום ברית מילה כהלכה לבנם. אותם אנשים רחוקים שחיים אורח חיים חילוני לחלוטין פתאום ילכו במצבים שונים לרבנים גדולים כדי לבקש ברכה ויעוץ. בהמתנה בבית החולים פתאום ממלמלים פרקי תהלים. בזמני צרה פתאום פונים להשם, מדברים אתו ומתפללים מכל הלב. אצל כל אדם זה בא בצורה שונה, אבל בסופו של דבר כל אדם מחובר בצורה כזו או אחרת. כי בפנים כולם יודעים שזו האמת.

כאשר עשו מגלה שיעקב לקח לו את הברכות הוא הרוס לגמרי. הרי הוא מבין מה זו ברכה של יצחק אביו. הוא יודע שצדיק גוזר והקדוש ברוך הוא מקיים. הוא יודע שהוא הפסיד בגדול. עשו לא התכוון להפוך להיות מפלצת או להיות איש רע ולהתרחק כל כך, פשוט זה מה שהיה נוח לו. רדיפה אחר תאוה ואז עוד תאוה, עזיבת מצווה שמצריכה מאמץ לקיים אותה, ואז עוד אחת, עבירה גוררת עבירה עד שבסוף הוא הגיע להיות עשו הרשע שהולך אחר היצר וחי את חיי העולם הזה בלי גבולות ומעצורים. אבל למרות שנוח לו מהמצב של רדיפה אחרי חיי העולם הזה, זה לא אומר שהוא מואס ברוחניות. הוא אמנם בו לרוחניות מבחינה חיצונית, הוא לועג לרוחניות כי זה מה שהתרגל וכך הוא מתרץ את העבירות שהוא עושה מתוך הנוחות שלו, אבל עם כל זה בפנים הוא רוצה את אותה רוחניות. הוא רוצה את הברכה מיצחק אביו ויודע את שוויה העצום.

אך כידוע יש לנו כלל שמי שטרח בערב שבת יאכל בשבת. מי שמשקיע ומתאמץ מגיע לתוצאות. כולם רוצים להגיע לפסגה, אבל רק מעטים מוכנים להתאמץ לשם כך ולסבול את הקשיים שבדרך למעלה. אם אדם מתאמץ וטורח לבנות את העולם הבא שלו כאן בעולם הזה, אז הוא זוכה לקבל את השכר. אבל אדם שמזלזל ולא משקיע בסוף עלול לגלות שכל החיים שלו היו בזבוז. שכל

החיים שלו רדף אחרי הבל וריק, אחרי שקרים ותאוות דמיוניות. פתאום הוא מגלה מכרות של זהב שהיו לו בחצר אבל הוא לא טרח לעשות איתם כלום.

עשו לעג ליעקב. הוא מכר לו את הבכורה בעבור נזיד עדשים והיה שמח מהעסקה שעשה. אבל כל זה בצורה חיצונית מתוך ששיקר לעצמו. שנים לאחר מכן כאשר יצחק אבינו מברך את יעקב, פתאום הוא מבין את המשמעות הנוראה של המעשים שלו. פתאום ברגע אחד כל החיצוניות מתנפצת והוא מכיר במה שבאמת חשוב. פתאום הוא צועק צעקה גדולה. לא שהוא הופך לאחר מכן לצדיק גדול, שהרי לאחר שהתרגל לחיי החומר ולנוחות הוא מעדיף לחיות בהכחשה ובשקר ולהישאר עשו הרשע. אבל לפחות לרגע אחד הוא מבין את חשיבות הרוחניות בעולם.

כל אחד מאיתנו צריך לדעת שיש לו בחירה אם ללכת בדרך של עשו או של יעקב. בפנימיות כולנו יודעים מהי הדרך הנכונה, אבל אותה פנימיות מכוסה בהרבה לכלוך חיצוני וגשמי שלא נותן לנו לראות בבירור את אותה פנימיות. אם נחליט להיות אמתיים עם עצמנו ולהתחיל להתבונן באמת, נגלה את אותה פנימיות ונוכל לזכות ללכת בדרכו של יעקב כדי לחיות אותה. אך אם נתעלם מאותה פנימיות ונלך בדרכו של עשו, לבסוף כאשר נתעורר זה עלול להיות מאוחר מדי.

כולנו צריכים לעשות מאמץ כדי להצליח להתגבר וללכת בדרכו של יעקב אבינו. הרבה אנשים מגיעים לגילאים מבוגרים ואז פתאום מרגישים תחושה איומה של החמצה אדירה. שכל החיים שלהם היו בזבוז זמן מוחלט. שכל ההשקעה בעבודה, בגאווה ובתאוות לא נתנה שום דבר וכעת הם נותרו ללא כלום. זוהי החמצה של עשו שמכר את הרוחניות והעולם הבא שלו בעבור נזיד עדשים ותאוות מזדמנות. אמנם הדרך של עשו היא הקלה יותר והנוחה יותר לאותו הרגע, אבל בסופו של דבר המחיר שמשלמים הוא כבד ומחמיצים את המטרה האמתית.

השם יתברך יזכה את כולנו ללכת בדרכו של יעקב אבינו עליו השלום. נשקיע בהתבוננות פנימית ונגלה את האמת החבויה בתוכנו עמוק בפנים. נגלה את

האלוקות ואת הרוחניות ונוכה לחיות בדרך התורה הקדושה מתוך יראת שמיים ואמונה שיפתחו לנו את כל השערים למקומות העליונים שאליהם אנו רוצים להגיע.

עשו ויעקב נמצאים בתוכנו

הסיפור מוכר לכולנו, עשו חוזר מהשדה רעב ומבקש מיעקב להלעיט אותו בנויד העדשים שהכין. כאשר יעקב מבקש ממנו למכור לו את הבכורה בתמורה, עשו לא מהסס ואומר "למה זה לי בכורה?" הוא מוכר לו אותה ואפילו בו לה לאחר מכן. עם זאת, כולנו יודעים שעשו הצטער על המכירה בסופו של דבר כאשר יעקב קיבל את הברכות מיצחק ולא הוא.

בדומה ליעקב ועשו, כל אחד מאיתנו נמצא באותו מקום של בחירה בכל שניה מחיינו. השאלה שכל אחד מאיתנו צריך לשאול את עצמו בכל רגע היא האם הוא בוחר במה שיעקב בחר (בבכורה) או במה שעשו העדיף (נויד עדשים).

הבכורה היא וודאי לא משהו חומרי שניתן לראות, לכן עשו בו לזה. הוא בטוח שקיבל נזיד עדשים בחינם מבלי לתת כלום. הבכורה היא העבודה הרוחנית ובשביל עשו זה כמו עול שלא עוזר בכלום. נזיד העדשים לעומת זאת הוא דבר טעים ומהנה. ניתן ליהנות ממנו הנאה רגעית מיידית, כמובן שעשו יעדיף את נזיד העדשים.

בתוך כל אחד מאיתנו נמצאים הכוחות האלו שהם בחינת יעקב ועשו. כשאדם ניצב בפני בחירה כלשהי, עליו להחליט אם לבחור בדבר הרוחני והנכון יותר, ובכך להקריב מעצמו מהנאות העולם הזה, או לחלופין לבחור ליהנות כאן ועכשיו מתאוה רגשית, ולהקריב ח"ו את המקום הרוחני בו הוא עומד.

ואמנם כל בר דעת בוודאי יודע שהבחירה הנכונה היא זו של יעקב. אבל הכוחות האלו כל כך חזקים בתוכנו, שברגע הבחירה האמתי קשה לנו מאוד

להחליט. שלפעמים איזו תאוה טיפשית יכולה לשבור אותנו. כי כשקוראים על הסיפורים בחוץ, אז הדבר ברור, אבל כשאתם כוחות באים מתוכנו, אז יש להם עצמה רבה ואז קשה יותר לחשוב בהיגיון.

כשאנו קוראים את הפרשה, כולנו יודעים היטב שיעקב הרוויח בגדול ולא כל כך מובן איך עשו הסכים לעסקה הלא משתלמת. אך אם נתבונן בתוכנו, נגלה שגם אנחנו בוחרים בעסקאות גרועות כאלו, ולא רק פעם אחת, אלא כמעט בכל רגע מחיינו.

אם יציעו לנו לבחור בין מיליון דולר לדקה של לימוד תורה, נבחר במיליון דולר מבלי לחשוב פעמיים. אך אנו לא שמים לב איך בבחירה הזו אנו מוכרים את העולם הבא שלנו בנזיד עדשים. אבל אם להיות כנים עם עצמנו, לא צריך ללכת רחוק עד להפסד של מיליון דולר, כי גם כאשר אנו יכולים ללכת בחינם לשיעורי תורה מבלי להפסיד כלום, לא נוכה לבחור ללכת לשם כל כך בקלות, כי עשו שבתוכנו לא נותן לנו לבחור בטוב.

אנו עסוקים במשך כל היום בכל העניינים הגשמיים ויש לנו אפילו תירוצים מעולים: משפחה, פרנסה, ריצות, סידורים ושאר טרדות גשמיות. אמנם באמת אסור להזניח את כל אלו, אך אסור עוד יותר להזניח את הנשמה שצמאה לרוחניות. בכל דקה פנויה מחיינו ניתן לזכות לשכר אינסופי בלימוד תורה, בעשיית חסד עם הזולת, בקיום עוד מצווה...

כאשר אנו עומדים בפני בחירה, כדאי לכולנו לחשוב מתוך היגיון מה עדיף לנו. היצר הרע מכניס לנו את מחשבותיו של עשו מתוך רגש ותאוה מבלי לתת מקום לשכל להביע דעה. במקום לחשוב איך לספק את התאוות הרגעיות שלנו עם נזיד עדשים, כדאי לשקול את ההשלכות של הבחירה לעתיד. בצורה כזו החיים שלנו יהיו הרבה יותר יפים.

וכל אדם שיחשוב מעט יוכל להגיע בקלות לבחירה טובה. רק שלרוב אנחנו לא חושבים ובוחרים את הבחירות שלנו מתוך הרגל כדבר של מה בכך. האם באמת

עדיף להרוס ולפרק את המשפחה בשביל מריבה טיפשית? האם שווה ליהנות מתוכנית טיפשית בטלוויזיה שלא תקדם אותנו לשום מקום ותעשה פגם לנשמתנו? האם משחק כדורגל באמת יעשה אותנו מאושרים יותר או אנשים טובים יותר? כולם יודעים את התשובות, רק שמדחיקים אותם ומשתדלים לא לחשוב ברצינות.

אם נתבונן לאחור בדברים שבאמת סייעו לנו וקידמו אותנו בחיים, נראה שאלו אחוזים בודדים מהזמן העצום שעמד לרשותנו. מתוך חודש שלם, אדם מנצל אולי כמה שעות לדברים שבאמת יקדמו אותו ויועילו לו בהמשך חייו. את רוב הזמן הוא פשוט מבזבז על הכלים שבעוד שנה שנתיים יישכחו ויתגלו כלא מועילים כלל.

בכל בחירה שאנו עושים אנו צריכים לראות את השלב הבא. לחשוב האם בעוד שנה נהיה שמחים שעשינו את הבחירה הזו או לא? האם זה יקדם אותנו למטרה? אם זה סתם הנאה רגעית שלא עוזרת לנו, אז זה כנראה עוד נזיד עדשים שאנו קונים ביוקר.

עשו ויעקב נמצאים בתוכנו. לכן עשו נקרא איש ציד, איש שדה, כי בראש סדר העדיפויות שלו נמצאים הדברים הגשמיים. יעקב לעומת זאת הוא איש תם, יושב אוהלים, הוא מתעסק עם מה שבאמת חשוב, לימוד התורה הקדושה וקניית הבכורה, כדי לזכות לרוחניות והתעלות. אבל בסופו של דבר עשו הפסיד את הכל, ויעקב הרוויח גם את הרוחניות וגם את הגשמיות, שקיבל את הברכה הגשמית מאביו.

וכך הדבר עובד ממש. שאדם שרודף אחרי תאוות ממשיך לרדוף עוד ועוד, אבל הוא לעולם לא מצליח לספק את עצמו ותמיד רוצה יותר. הוא תמיד מרגיש שחסר לו והוא נשאר בלי כלום. אבל אדם שעוזב את התאוות ובוחר בתורה, מקבל בסופו של דבר את הכל. הוא זוכה גם לעולם הזה וגם לעולם הבא. הרגשת אושר וסיפוק בעולם הזה, ושכר עצום לעולם הבא.

ראוי לכולנו להתבונן מעט על חיינו ולנסות להפחית את מכירת הרוחניות

שלנו תמורת נזיד עדשים. הרי מחר בוודאי רק נצטער על זה. על כל יהודי לנסות להתמקד יותר בהתקדמות אל התכלית האמתית, מה שיביא אותנו לחיים הרבה יותר טובים ומלאי משמעות.

להביא שינויים על ידי אהבה

יצחק אבינו בוודאי לא חשב שעשו בנו הגדול הוא אחד מצדיקי הדור. הוא בוודאי גם הכיר את מעלתו העצומה של בנו הקטן יעקב שהיה יושב אוהלים ולמד תורה בדבקות. אז מדוע הפרשה מספרת לנו שיצחק אהב דווקא את עשו?

ובכלל צריך לשאול כיצד יתכן שיצחק ורבקה אוהבים רק את אחד מהבנים? שיצחק אוהב את עשו ורבקה את יעקב? הרי למרות שעשו היה רשע, מכל מקום רבקה היא אמו, ואיך יתכן שלא אהבה אותו? או שיצחק חס ושלום לא אהב את בנו יעקב?

אלא בוודאי שיצחק ורבקה אהבו את שני הבנים שלהם. רק שכל אחד מהם התמקד בצד אחר וראה מזווית שונה את עניין חינוך הילדים. ומכאן אולי נוכל ללמוד כלל חשוב לחיינו, כיצד ניתן להביא לשינויים גדולים ועצומים בעזרת הענקת אהבה לזולת.

צריך לדייק בלשון הפסוק: "ויאהב יצחק את עשו... ורבקה אוהבת את יעקב" (בראשית כה', פסוק כח'). רבקה 'אוהבת' את יעקב כי זה הדבר הכי טבעי בעולם לאהוב אדם טוב עם מידות טובות. זוהי אהבה שבאה מאליה, כמו רגשות שמציפים אותנו לפעמים ללא התערבות מצדנו. לכן רבקה אוהבת, בלי מאמץ ובצורה טבעית ורגילה.

רבקה העדיפה להשקיע יותר בפיתוח אותה אהבה טבעית, לתת כלים נוספים לילד הצדיק שהולך בדרך טובה כדי להביא אותו למקומות גבוהים יותר. בוודאי שאהבה והשקיעה גם בעשו, אלא שידעה שאת רוב העמל היא צריכה להשקיע

ביעקב. לכן גם רצתה שיעקב ייכנס לקבל את הברכות, כדי שיזכה גם לברכות הגשמיות וכך יהיו לו כלים נוספים לעבודת השם.

אך ליצחק אבינו הייתה גישה שונה שבה רצה להביא גם את עשו למקומות טובים. עשו הוא הילד הבעייתי, המידות שלו מקולקלות, הוא מתנהג בצורה לא טובה, לכן צריך לטפל בו ולחנך אותו. בצורה טבעית ילד שהולך נגד רצון ההורים גורם לכעס ומריבות. זה לא פשוט להשלים עם דברים לא טובים נגד רצוננו. לכן יצחק צריך להתאמץ ולעשות פעולה של 'ויאהב'.

שם בעצם נמצאת העבודה האמתית, שהרי יעקב לא צריך שיחנכו אותו, הוא צדיק עצום גם ללא זה, אך עשו בוודאי צריך הרבה עזרה ותמיכה כדי להפוך עצמו לצדיק ולהצליח לשבר את המידות. צריך לעבוד אתו הרבה, לחזק אותו ולהתפלל עליו שיצליח להשתנות לטובה, ואת כל זה ניתן להשיג רק עם הרבה השקעה ואהבה.

כשיש ילד בעייתי מתוך קבוצה של ילדים, הוא בדרך כלל יקבל את מרב תשומת הלב. שהרי הילדים האחרים יכולים להסתדר גם בלי זה, אך הילד הבעייתי תלוי בנו וזקוק לנו. לכן חשוב להשקיע גם בו, ואפילו יותר מהשאר.

את הילדים שהולכים בדרך טובה אנחנו אוהבים בצורה טבעית, אך את הילדים המופרעים יותר אנו נוטים להעניש ולכעוס עליהם הרבה בגלל התנהגותם. הדבר בדרך כלל מביא לריחוק שמונע מהם לבטוח בנו ולתקשר איתנו, וכך הם מוצאים את עצמם הופכים למופרעים עוד יותר. לכן חשוב להתאמץ ולתת דווקא להם יותר מכולם כמה שיותר אהבה. לשמח אותם ולאהוב אותם, גם אם זה לא מגיע באופן טבעי, תמיד אפשר לעשות כמו יצחק אבינו פעולה של "ויאהב", לפעול כדי להביא אהבה.

השיטה הזו פועלת לא רק אצל ילדים, אלא בכל שינוי שנרצה להביא. אם נעשה את הדברים מתוך כעסים, דאגות, שנאה ושאר רגשות שליליים, בוודאי שלא ייקח הרבה זמן עד שיאזלו לנו כל הכוחות וניכשל במשימה. אך כאשר נעשה את הדברים מתוך שמחה ואהבה, יהיה לנו הרבה כוח להמשיך עוד ועוד.

בדרך כלל הנטייה הטבעית היא לכעוס, להתעצבן, להתלונן, לצעוק ולתקוף בכל פעם שמשהו פועל בצורה שונה ממה שרצינו. אך כל אלו רק יביאו אותנו לריחוק גדול והצד השני לא יסכים לקבל את הביקורת בצורה כזו, כתגובה מתגוננת נקבל בדרך כלל תקיפה בחזרה וצעקות חזקות יותר. תהיה אטימות מוחלטת ושום דבר שנאמר לא יתקבל בלב השומע.

אם באמת נרצה שהצד השני יקבל את הדברים נצטרך להתקרב אליו קודם לכן. ניתן שבחים, נעלה את הנקודות החיוביות אצלו, ניתן לו עידוד, נזכיר את המעלות שיש לו ובעיקר נשקיע ונעניק לו המון המון אהבה. רק כך אפשר להביא שינויים אמתיים.

ואמנם עשו גדל להיות בסופו של דבר עשו הרשע, שלכאורה נראה שההשקעה לא עזרה. אך עם כל זה צריך להתבונן בכך שאין מי שיכול להתחרות אתו בכיבוד אב. הוא כיבד את אביו בצורה יוצאת מהרגיל והעריך את אביו מאוד. אפשר לשער מדוע זה היה כך, כי כנראה כשכולם קראו לו 'עשו הרשע', גינו אותו ושידרו לו שנאה, אביו תמיד בכל מצב היה מחבק אותו ונותן לו אהבה. הוא התאמץ לאהוב אותו בכל מצב ובוודאי שעשו הרגיש זאת והעריך את זה מתחת לכל הקליפות.

לכן לא פלא שאותו עשו שמכר את הבכורה בנוזד עדשים וביזה את הרוחניות, פתאום כל כך בכה והשתולל כשגילה שאיבד את הברכה מאביו. למרות שהוא בו לרוחניות, משקר לעצמו וחי חיים חומריים, הוא פתאום הבין שהוא מפסיד ברכה מאביו, שכעת נתן אותה לאחיו ולא לו. הדברים הקשורים לאביו היו חשובים לו משום שבאמת אהב אותו מאוד.

לכן כשרצה להרוג את יעקב הוא אמר בלבו שהוא יחכה למות אביו, כי הוא לא רצה לצער את אביו כלל. מצד שני לא היה אכפת לו להרוג את יעקב כאשר אמו בחיים, כי דווקא את אביו הוא כיבד בעקבות האהבה הרבה שהשקיע בו.

כשאנו רוצים להביא שינויים לחיינו, נוכל פשוט להעניק אהבה. בין אם זה בין בני זוג, בין אם זה לעצמנו כדי לתת לנו הרגשה טובה שתביא רצון ומוטיבציה

לשינוי, ובין אם זה לאחרים ובכך נקרב אותם אלינו כך שישמעו לנו. אף אחד לא אוהב לשמוע שהוא נוהג לא כשורה, שלא אוהבים את מה שהוא עושה ושבים אליו בתלונות. רק כאשר ישנה אהבה אמיתית, כאשר הדברים נעשים בדרכי נעם ואנו יודעים שהאדם המבקר אותנו רוצה בטובתנו האישית בלבד, רק אז נוכל לקבל את הדברים ולצמוח מהם.

ובאמת שתי הדרכים חשובות ביותר ונצרכות. שכאשר למשל יש קבוצה גדולה של ילדים, אם זה בין אחים ואם זה תלמידים בכיתה משותפת וכו', תמיד יהיו פערים ביניהם. וצריך לבחור במי להשקיע יותר, אם בילדים ברמה הנמוכה יותר או המופרעים יותר, או אם בילדים המתקדמים ובעלי המידות הטובות.

אם נשקיע בילדים הפחות טובים וניתן להם את רוב האהבה, כפי שלומדים מיצחק, אז אמנם נוכל לקדם אותם מעט, אבל זה יבוא על חשבון האחרים שבהם ניאלץ להשקיע פחות. ואם נשקיע דווקא במתקדמים, כפי שלומדים מרבקה, אז נוכל להביא לעילויים של ממש, אבל מצד שני הפחות טובים ייזרקו החוצה לחלוטין.

ובאמת הדבר תלוי ונתון לשיקול הדעת על פי בחינת כל הפרטים והנתונים של אותו מצב. ובכל אופן כדאי לשלב את שתי הגישות, שננסה להשקיע בשני המקומות ככל שאפשר. אבל הדבר החשוב ביותר שאפשר ללמוד, שרוב ההשקעה היא עניין האהבה.

שהדבר ידוע שהגורם העיקרי לכישלון בקרב האנשים הוא שהם מרגישים דחויים. אנשים שלא מרגישים שאוהבים ומעריכים אותם חשים שהם כישלון, וכך הופכים עצמם באמת לכישלון. כדי לעזור לאדם כלשהו וכדי להשפיע, אנו מוכרחים לתת לו הרבה אהבה, ורק אז נוכל להתקדם עם המטרות. מתוך שהאדם יודע שאוהבים אותו, הוא נפתח ומוכן לקבל, וכך אפשר לעזור לו, לחזק לו את האמונה ולהביא אותו למקומות טובים יותר.

שנוכה בע"ה לאהבת ישראל גדולה בה נדון כל יהודי לכף זכות ומצוות התוכחה תגיע רק בדרכי נעם ומתוך אהבה אמיתית ורצון כנה לעזור ולהטיב. כך

נביא לעולם יפה יותר, לאמונה גדולה יותר ולאהבה גדולה בין כל ישראל.

לשם מה זקוק יצחק אבינו למטעמים?

יצחק אבינו מצווה את עשו לצאת לצוד ולהכין לו מטעמים כדי שיברך אותו. אבל הדבר קשה, שהרי איך יתכן שיצחק אבינו הקדוש שהיה זך וטהור היה זקוק למטעמים? לכאורה כל מה שצריך לעניין אותו זה תורה, אמונה ורוחניות, אז מה הקשר כעת לציד ולמאכלים טעימים שאותם הוא רוצה שעשו יביא לו? האם יתכן לומר שיצחק אבינו התאוה למאכלים טעימים והתנה את הברכה שלו בתאוות גשמיות? הרי ברור לנו שיצחק היה הרבה מעבר לחומריות, אז מדוע ביקש מעשו להכין מטעמים?

כדי לברך אדם, לא צריך להתאמץ הרבה ומספיק להוציא כמה מלים מהפה. אבל כדי שהברכה באמת תוכל לחול ולהתגשם, יש צורך בהשתדלות כלשהי ועשייה של המתברך. למרות שכל ברכה היא בוודאי מועילה, בכל זאת בברכה שמגיעה במתנה ללא כל מאמץ יש הרבה קטרוג. שהרי מדוע שיהיה מגיע לאדם אחד שפע גדול יותר משהיה ראוי לו בתחילה רק בגלל שמישהו החליט לברך אותו?

כדי למנוע את הקטרוג, אותו אדם צריך להחזיק במשהו שיהפוך אותו לראוי לאותה הברכה. מובן שאי אפשר להשתנות ברגע ולהפוך לצדיקים גמורים, אבל מספיק שהמתברך לוקח על עצמו משהו קטן כדי להראות שהרצון שלו טוב והוא מתקדם לדרך טובה.

לכן ראוי למשל לקחת על עצמנו קבלה קטנה בימים הנוראים כדי לסתום את פיות המקטרגים, לכן גם חשוב לתת צדקה לפני התפילה כדי שתתקבל ברצון בזכות מצוות הצדקה, ולכן חשוב לקיים מצווה כלשהי או לקבל על עצמנו קבלה כלשהי לפני

כל בקשה של סיוע מהשמיים. כך אנו מראים השתדלות ונותנים פתח לברכה, שיהיה לה על מה לחול.

כאשר בני ישראל יצאו ממצרים היה קטרוג עצום על בני ישראל. המלאכים אמרו שאלו ואלו עובדי עבודה זרה, שהרי בני ישראל היו שקועים בתוך ארבעים ותשעה שערי טומאה שהיו במצרים. על זה דורשים "ואמר לך בדמיך חיי ואומר לך בדמיך חיי", בזכות דם הפסח ודם המילה נגאלו בני ישראל. לפני שיצאו ממצרים, בני ישראל מלו עצמם והקריבו את קרבן הפסח, ובוה סתמו את פיות המקטרגים, שהרי כעת לאחר שהם קיימו שתי מצוות הם שונים לגמרי מעובדי העבודה הזרה שהיו במצרים ובכך הם ראויים להיגאל.

אפשר לראות את העניין מופיע בהרבה מסיפורי התנ"ך, כמו למשל כד הקמח וצפחת השמן שבירך אליהו הנביא שלא יחסרו לאחר שהמתברכת נתנה לו מהאוכל המועט שהיה לה מתוך מסירות נפש. כך בכל מקום שדבר כלשהו צריך להתברך, לפני כן צריכה להימצא מצווה כלשהי, ולו הקטנה ביותר, שבזכותה יהיה אפשר לקבל את הברכה.

זהו העניין של המצוות. המילה מצווה היא מלשון של צוותא. אדם שמקיים מצווה הופך לצוות עם מי שציווה אותו ובכך מתקרב אליו. כמו שאב יצווה את בנו להביא לו כוס מים, לאחר שבנו יבצע את הציווי ויביא לו, זה יקרב בין שניהם. כעת האב אוהב עוד יותר את בנו ששמע בקולו וגם הבן אוהב עוד יותר את אביו לאחר שהשקיע בו בקיום הציווי. גם אם האב כלל לא צמא, זה כלל לא משנה. לא המים הם שגורמים להם להתקרב זה לזה, אלא קיום הציווי הוא זה שמקרב.

רוב המצוות הן גשמיות מאוד. ברגע שאנו מקדשים את הגשמיות, אנו זוכים להפוך חומריות לרוחניות. אנו לוקחים דבר חומרי כמו יין ומקדשים עליו בשבת. לוקחים כבש ומקריבים אותו קרבן להשם. לוקחים עור של בהמה והופכים אותו לתפילין. כך אנו לוקחים את החומר בעולם ומקדשים אותו להפוך לרוחני. זוהי הברכה האמתית.

לכן כאשר אנו זקוקים לברכה רוחנית, אנו מוכרחים לעשות את ההשתדלות הגשמית תחילה, ורק לאחר מכן אנו מושכים את השפע הרוחני מלמעלה שיגיע אלינו. על זה נאמר "פתחו לי כחודו של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם". קודם אנחנו צריכים לפתוח פתח קטן, מצווה קטנה, קידוש קטן של החומר, מעשה טוב, קבלה טובה... לאחר מכן נוכל לקבל שפע כפתחו של אולם, פי מליארדים גדול יותר מההשקעה הקטנה שלנו. אבל אנחנו אלו שצריכים לפתוח תחילה, כי ללא הפתח הקטן כחודו של מחט, לא תגיע הברכה כי לא יהיה לה על מה לחול.

מכאן הדברים ברורים יותר. יצחק אבינו בוודאי לא זקוק למטעמים. יצחק אבינו טעם את טעם גן עדן וכל כולו עסוק ברוחניות. אבל העולם הזה נברא כדי לקדש את החומר, שהרי שפע רוחני יש בעולם הבא בלי סוף ולא צריך את העולם הזה לשם כך. העולם הזה נועד בשביל החומריות שבו, שנוכל לזכך אותה ולהפוך אותה לרוחנית.

לכן לעילוי נשמות למשל אנו עורכים סעודה, שהרי לכאורה מה תעזור הסעודה לנפטר? אלא שכאשר אנו מברכים על האוכל ושומעים דברי תורה בסעודה, אנו מעלים מתוך האוכל הגשמי ניצוצות קדושה רוחניים ובכך עושים מהפכות בשמיים. יצחק אבינו מצווה את עשו לטרוח ולהכין לו מטעמים כדי שבעבור זה הוא יוכל לברך אותו. אם עשו יקיים את ציווי אביו, יהיה לברכה על מה לחול וכך יהיה לה תוקף. כעת כל ניצוצות הקדושה שיועלו מתוך קדושת האכילה של יצחק אבינו יחזקו ביותר את הברכה למי שהביא לו את האוכל.

נוכל ללמוד מכך לחיינו, כמה חשוב לטרוח ולעמול כדי לזכות להתברך ולהוריד שפע מהשמיים. לפני שמביאים לאדם עושר, מביאים לו ניסיון של כעס. לפני שהאדם מוצא את זיווגו, הוא נבחן על מעשיו. כך בכל דבר טוב שאנו מקבלים, קודם כל צריך לסתום את פיות המקטרגים על ידי השתדלות. כאשר אנו מתפללים על דבר כלשהו, או שאחרים מתפללים עלינו, הדבר יכול להועיל ביותר, אבל אנו צריכים לתת בסיס שעליו הברכה תוכל לחול.

אם נתחנן לפני השם בבכייה על דבר מסוים ונקרע את השמיים בתפילתנו,

אבל לאחר מכן נחזור למעשינו הלא טובים, הדבר יעורר קטרוג שעלול לעכב את הברכה. אם נקיים מצווה, נקבל על עצמנו קבלה, נעשה מעשה טוב, נתחזק באמונה וביראת שמיים או נעשה כל דבר אחר שיקרב אותנו לקדוש ברוך הוא, נחזק את הברכה שתוכל להתקיים ולהתגשם בעולם הזה.

כאשר רוצים להוריד לאדם שפע מהשמיים, בודקים אותו תחילה. אם מוצאים שהוא לא ראוי לאותו השפע, אז הוא לא שונה מבני ישראל שיצאו ממצרים שעליהם אמרו המלאכים שאלו ואלו עובדי עבודה זרה. אז מדוע באמת שיגיע שפע לאלו, בעוד שלאחרים לא מגיע? אבל אם אותו אדם משתדל בדבר קטן לפחות ומראה התקדמות, כבר לא יכולים לקטרג עליו כעת, שהרי הוא משתדל ומתקדם, ואי אפשר לבוא אליו בטענות. הוא אמנם רחוק מלהיות צדיק, אבל הוא מוסר נפש עבור השם יתברך, ועל כן הוא הופך להיות ראוי לברכה.

בזכות המעשים הקטנים אנו יכולים להשיג לחיינו שפע גדול. השם יתברך יזכה אותנו לקדש את החומר, לעשות את ההשתדלות הקטנה שלנו ולמשוך ברכה לחיינו.

לבחור בדרך שהשם יתברך בחר בשבילנו

יצחק אבינו רצה לברך את עשו. רבותינו מביאים הסברים שונים לזה, למשל שהיה מרמה את אביו ומראה לו שהוא צדיק ולכן יצחק אהב אותו מאוד, או שלמרות שידע על רשעותו בכל זאת חשב שהברכות הגשמיות מגיעות לו כיוון שליעקב יש ברכה רוחנית עצומה מתוך התורה שהוא לומד וכו'. מכל מקום הוא החליט לברך את עשו מכל סיבה שתהיה.

אלא שלאחר שיעקב מקבל ממנו את הברכות במרמה התגובה של יצחק לכאורה קצת מפתיעה. היינו מצפים שיכעס, שיעניש או לכל הפחות שיוכיח את יעקב על שרימה אותו. גם אם חשב שהברכות מגיעות לו, מכל מקום זו לא דרך

ראויה לקבל אותן במרמה. אבל לא זו בלבד שיצחק לא אומר לו דבר על כך, אלא שהוא בוחר להמשיך ולברך אותו.

כשעשו מגיע ליצחק לקבל ברכה, פתאום יצחק אבינו מבין שיעקב קיבל אותן במרמה. אבל אז הוא מבין שהברכות באמת מגיעות ליעקב. יצחק אמנם נחרד חרדה גדולה עד מאוד, אבל עם זאת הוא מיושב בדעתו ומסכם את הדברים ב"גם ברוך יהיה" (בראשית כז, פסוק לג). הוא לא מתחרט או רוצה לבטל את מה שעשה, אלא מסכים עם כל מה שקרה.

כשעשו מבקש שיברך אותו הוא מסביר לו שאין לו אפשרות. וצריך לשאול,

מדוע יצחק לא חוזר בו על כל הברכות שנתן ליעקב? מדוע לא טוען שזה כמו מקח טעות שניתן לביטול שהרי כלל לא היה בדעתו לתת ליעקב את הברכות? מדוע הוא לא מברך את עשו בברכות נוספות גדולות אפילו יותר? מדוע לכל הפחות הוא לא בא בטענות על יעקב שרימה אותו?

אלא שמתוך הדברים אפשר להבין שיצחק אבינו ביטל את עצמו ונכנע למשהו גדול יותר. למרות שלדעתו הברכות הגיעו לעשו, פתאום הוא הבין שמהשמיים סובבו את הדברים כך שיעקב יתברך. פתאום הוא הבין שיעקב ראוי לברכות ולא עשו. זו הדרך שהשם יתברך בחר עבורו ולכן הוא לא מנסה להילחם ולהתנגד, אלא הוא מבין, מסכים והולך באותה הדרך.

לכן הוא אומר על יעקב "גם ברוך יהיה" למרות שלכאורה הוא לקח את הברכות במרמה, כי הוא מבין שהברכות אכן מגיעות לו. הוא לא לוקח את הברכות בחזרה אלא מבין שזה מאת השם. לכן הוא לא מוכיח את יעקב ולא כועס עליו, כי הוא מבין שעשה כדין ליטול את שמגיע לו. לכן הוא לא מברך את עשו בברכות שיתנגשו עם הברכות שנתן ליעקב או יתעלו עליהן, אלא רק נותן לו כמה דברים קטנים כדי שלא יצא בלי כלום. לכן הוא מקבל את הכל באהבה וממשיך לברך את יעקב גם לאחר מכן כאשר הוא שולח אותו לבית בתואל.

פעמים רבות יש לנו דרך מסוימת לתפיסה של הדברים בראש. אנו חושבים בצורה מסוימת ובטוחים שזוהי הדרך הנכונה והטובה ביותר. אבל אז אנו מגלים

שהמציאות לא בדיוק מתאימה לאותה תפיסה שאחזנו בה. בדרך כלל ננסה להיאבק ולהילחם בכל הכוח כדי להוכיח שאנחנו צודקים, כדי לשמור על העקרונות וכדי להרגיש בשליטה. אבל צריך להבין שכאשר השם יתברך מגלה לנו את הדרך שלו, כל מה שנשאר לנו זה לבטל את עצמנו, להיכנע ולקבל באהבה את הדרך האלוקית.

אין שום טעם לנסות להילחם ולשמור על העקרונות שלנו כאשר אנו יודעים מהי האמת. כאשר האמת מתגלה עלינו להיכנע ולקבל אותה. אין שום טעם לחיות בשקר, גם אם זה שקר נחמד וגם אם זה שקר שאנחנו פיתחנו בעצמנו והשקענו בו. החכמה האלוקית היא אינסופית ובלתי מוגבלת, ואנחנו קטנים ומוגבלים. לכן מובן שבכל שוני וחוסר הסכמה, אנחנו אלו שטועים והחכמה האלוקית היא זו שצודקת.

אדם יכול לתכן במשך יום שלם מה הוא יעשה מחר, ואז ברגע אחד פתאום הכל יכול להתהפך. אז הוא יכול לכעוס או להתעצב, להתעקש על שלו או אפילו להתחיל מלחמה מול כולם, אבל זה לא יעזור לו כלל. כי אם השם יתברך החליט על דבר מסוים אז זה מה שיקרה. רבות מחשבות בלב איש, אבל למרות כל המחשבות והתכנונים, רק עצת השם היא תקום. כולנו הרי יודעים היטב שבכל פעם שאנו מתכננים דברים שונים, פתאום צצים להם דברים לא צפויים שלא חשבנו עליהם שמשנים לנו את כל התכניות. במקום לכעוס לחינם, כדאי פשוט לקבל את הדברים ולראות איך אנחנו משלימים איתם.

כמובן שצריך מאוד להיזהר בכל הנאמר כאן, כיוון שלפעמים אסור להשלים עם הנסיבות ועלינו לעשות השתדלות ולהילחם כדי להביא שינוי. פעמים רבות ישנם מכשולים שונים ודברים שנראים בעייתיים ולא מסתדרים ולמרות הכל יש באפשרותנו להשפיע ולשנות. אי אפשר להיכנע לכל מה שבא ולא להגיב לשום דבר. עלינו לעשות את ההשתדלות המרבית מבחינתנו להביא לתיקון העולם, רק שצריך להבין שאם יש דברים מעבר לשליטתנו, אז כך השם יתברך רוצה אותם.

הכלל הוא פשוט, אם יש בידינו לשנות ולהשפיע, ואנו יודעים שהמטרה היא טובה וההשקעה כדאית, אז צריך

לעשות הכל לשם כך. אבל אם הדברים הגיעו למצב מסוים שכבר יצא משליטתנו, או שאין לנו ראייה ברורה של מהו הטוב ומהי האמת באותו עניין, אז פשוט נקבל באהבה.

לצורך דוגמאות להמחשת העניין, אם למשל החברים לוחצים עלינו לעשות עבירה, אז בוודאי שנתנגד ולא נאמר שזה רצון השם. הרי אנחנו יכולים להחליט ולבחור את הדרך שנלך בה. אבל אם לעומת זאת פתאום נפל עלינו חס ושלום חולי או שהנסיבות גרמו לכך שאין באפשרותנו לקיים מצווה כלשהי שרצינו לקיים, אז כעת זהו אונס ואין טעם לכעוס ולהתעצבן, כי כך השם רצה.

כולנו הרי מבינים שאין לנו אפשרות לסדר את כל העולם. ישנם דברים שכבר עברו, ישנם דברים שתלויים באחרים, וישנם דברים שרק השם יתברך מחליט עליהם. לא פעם אנשים נלחמים על עקרונות מסוימים בכל כוחם, מבלי להבין בכלל מה אותם עקרונות מייצגים והאם הם בכלל טובים. יש אנשים שזורקים סממאות לאוויר ומוכנים למסור נפש עליהן, מבלי להבין בכלל מה זה אומר. יש עמותות וארגונים שונים שחושבים שהם פועלים רבות למען האנושות אבל בגלל תפיסה לא נכונה הם רק מקלקלים ויוצרים נזקים.

אם אדם לא יודע את הפרטים לעמקם לא כדאי להילחם. אם רצינו דבר מסוים והדברים הסתדרו בצורה אחרת, אז כדאי פשוט לקבל את זה. אי אפשר לדעת מדוע השם יתברך זימן את הדבר לחיינו ואיזה טוב יצא ממנו. אנשים אוהבים להתלונן, שזה לא הדבר שהם הזמינו, שארוחת הצהריים לא יצאה להם כפי שרצו, שהם שמנים מדי, נמוכים מדי או טיפשים מדי, שהם רוצים את מה שאין להם וכועסים על מה שיש להם, שאצל אחרים הכל טוב יותר ושכלליות הם אינם מרוצים מהמצב. אבל צריך פשוט להידבק לכלל, אם אנחנו יכולים ורוצים לשנות, אז נעבוד על זה וניצור שינוי. אם אנחנו לא יכולים או לא רוצים להשקיע בזה, אז פשוט נקבל את הדברים בשקט ובאהבה. מתלונות בוודאי שלא יצמח שום טוב.

שמעי בן גרא קילל את דוד המלך קללה נמרצת, ולמרות שהייתה לדוד האפשרות להרוג אותו ובצדק שהרי הוא מרד במלכות, בכל זאת דוד המלך בחר

לקבל את הביזיון ולשתוק. הוא הבין שהשם אמר לו לקלל וזוה מסר מהשמיים. באותו רגע דוד המלך זכה להיות הרגל הרביעית שבמרכבה.

חז"ל מלמדים אותנו שכך כל מי ששומע בזיונו ושותק (לא מתוך חולשה, אלא שיש לו אפשרות להגיב והוא בוחר לקבל באהבה ולשתוק) זוכה לדברים עצומים ומגיע למעלה נשגבה ביותר. אבל זה לא פשוט בכלל. כי הטבע האנושי לא נותן לנו לעשות את זה. אנחנו מוכרחים להרגיש שליטה, לנקום במי שמעצבן אותנו, לסדר את כל הדברים שמסביבנו ולעשות צדק על פי התפיסה המוגבלת שלנו.

אדם ששומע בזיונו ושותק מוכיח שהוא מוכן להיכנע למשהו גדול יותר, שהוא מבין שיש משהו שמבין טוב יותר ממנו, שהשם יתברך הוא הקובע, הוא מזמן את אירועי החיים והוא זה שעושה את הצדק. הוא מבין שעל פי האמת הכל מושלם, ואם יש משהו שלא מסתדר, זה רק אומר שהתפיסה שלנו היא חלקית ומוגבלת ולכן קשה לנו להבין את התמונה הגדולה ללא כל החלקים של הפזל.

אנשים מבזוים ימים שלמים בשמיעת חדשות כשהם בטוחים שהם עושים תיקונים גדולים בכל העולם. הם מתרעמים על הפיגועים, מקללים את ראש הממשלה ומספרים לכולם מסביב מה צריך לעשות כדי לפתור את כל בעיות המזרח התיכון. אדם צריך להבין שהוא מבזו את זמנו לחינם. הוא יכול לדבר עד מחר ולכעוס על כל העולם, אבל כאשר אין לו שליטה על הדבר אין בזה שום תועלת.

הממשלה מורכבת מאנשים שמופעלים על ידי רצון השם. מובן שלא צריך להסכים עם כל מה שקורה, ואם יש לנו אפשרות לשנות ולהשפיע אז מובן שצריך לפעול בתור השתדלות. אבל ברוב המקרים אין לנו אפשרות כזו ואנו סתם זורקים דברים לאוויר. אין לזה שום טעם וזה רק מביא לנו כעסים לחינם. זה לא מועיל לאף אחד והכל נשאר אותו דבר בעולם מלבד העצבים שלנו שגדלו. מי שבאמת רוצה להשפיע שישקיע בלימוד תורה ותפילות.

לאדם יש יצר גדול שאומר לו לפעול, להביע דעה ולנהל את העניינים. לפעמים זה מצוין כי זה מניע אותו לפעול לשינוי, אבל כאשר הדברים מחוץ לשליטתו זה

טיפשי לגמרי. אפשר לקלל את כל המחבלים במשך כל היום, אבל איך זה יעזור לנו להתקדם? איך זה ישנה את המציאות?

כדי שיעקב אבינו יקבל את הברכות מיצחק אביו צריך נס גדול מעל הטבע. יש יותר מדי צירופי מקרים שנצרכים כדי שזה יתקיים. הרי יעקב כלל לא ידע שיצחק אמר לעשו להביא לו מטעמים כדי שיברך אותו. גם אם נניח שהוא היה יודע, הוא איש תמים שבוודאי לא ירמה. גם אם ינסה לרמות, אפשר למשש ולהרגיש בדבר. גם אם לא מרגישים, עשו בכל רגע עשוי להיכנס ואז הכל יתגלה. אבל כל הדברים הסתדרו באורך פלא. "במקרה" כהו עיניו של יצחק והוא לא יכול לזהות את בנו בוודאות, "במקרה" רבקה ציוותה את יעקב להיכנס לאביו, וכך "במקרה" סודרו להם כל הפרטים הקטנים כדי שהדבר יוכל להתקיים.

כאשר יצחק אבינו מבין מה התרחש, הוא יודע היטב שזה מאת השם יתברך. הוא מבין שזהו רצון השם שמכוון את הדברים ומסובב את הכל. הוא מבין שזה חזק ממנו. לכן יצחק אבינו לא נלחם ולא מנסה לשלוט במצב, אלא פשוט מקבל את המציאות שהשם יתברך נותן לו. כך הוא זוכה לכוון לאמת ולרצון האלוהי שיעקב יהיה זה שיזכה בברכות. השם יתברך יזכה אותנו לעשות את ההשתדלות הנכונה במקומות הנכונים, ובכל מקום בו השם יתברך מראה לנו את הדרך ללכת בה – נזכה לקבל את אותה הדרך ולקיים את רצון השם יתברך בצורה מלאה וטובה.

טיפול בהפרעות קשב וריכוז

היחס של יצחק אבינו לעשו בנו הרשע מלמד אותנו הנהגות חשובות בחינוך הילדים. אבל יותר מכל זה מלמד אותנו כיצד לנהוג בילדים עם קשיים ובעיות. הדבר נכון לא רק אצל ילדים, כיוון שכל אחד לפעמים מרגיש על עצמו שיש לו מוגבלות מסוימת ובעיות שונות שמפריעות לו להגשים את המטרות שלו. לכן חשוב ללמוד כיצד להתמודד ואיך לטפל באותן הפרעות.

יצחק אבינו מקרב ככל שאפשר את עשו בנו. הוא אפילו מדבר בשפה שלו ומבקש ממנו להביא לו ציד ולעשות לו מטעמים. הוא לא פוקד עליו שילמד תורה והוא גם לא מחריים אותו מהמשפחה או מתייבש ממנו. בדיוק להפך, הוא מראה לו אהבה ונותן לו את מרב תשומת הלב שהוא יכול לתת.

על זה אמר שלמה המלך "חנוך לנער על פי דרכו", כיוון שכל אדם הוא שונה במהותו ויש לו תפקיד שונה. לכל אדם נתנו מהשמיים את הכישרונות המיוחדים להם הוא זקוק בעבודת השם שלו. בדברים שלא נחוצים לו ואינם קשורים כעת לתיקון נשמתו אין לו צורך ולכן אותם כלים לא ניתנו לו.

אלא שמתוך ההרגלים של הסביבה התחרותית, אנשים שוכחים את זה ומנסים להשוות בין כולם שיהיו אותו הדבר. צריך להבין שאם כולם היו רופאים למשל, אז לא היה שום דבר אחר. לא היה מה לאכול, לא היה מי שיתקן דברים ולא הייתה כלל אפשרות להתקיים. הסביבה זקוקה לכל סוגי האנשים כדי שתוכל להתקיים, כל אחד תורם את החלק המיוחד שלו וכך אנו יכולים ליצור ביחד מושלמות.

התפיסה הזו של השוויון מביאה להרבה בעיות. ישנם אנשים שקשה להם לקרוא ספרים, ושיטת הלימוד פשוט מכריחה אותם ומשניאה עליהם את הלימוד. ישנם אנשים עם נפש של אומן והסביבה כובלת אותם להיות משהו שהם לא. ישנם אנשים שצמאים לאוויר טוב ופריחה, אבל במקום זה הם כלואים במשרד מהבוקר עד הערב.

וגם בעניין לימוד התורה, צריך לדעת שישנן אינספור דרכים ללמוד ולעבוד את השם. בתקופת התנאים למשל לא היו לומדים עם ספרים, אלא הכל היה בעל פה. יש מי שמוצא עניין כשהוא שקוע בתוך ספר, יש מי שצריך להתווכח עם חברותא ויש כאלו שקשה להם, אבל אפשר למצוא דרכים יצירתיות וכך לשתף גם אותם בחוויה של הלימוד, כל אחד על פי דרכו. ולפעמים דווקא אלו בעלי כישרון גדול שיכולים להגיע למקומות גבוהים במיוחד.

אנשים בטוחים שהם צריכים להיות כמו כולם, ואם יש משהו חריג מיד

מקטלגים אותם בתור סוג ב' ונותנים להם חותמת של מוגבלות. כך הם חיים את חייהם בהרגשה של כישלונות ולא מבטאים את הרצונות הפנימיים שלהם שמצביעים על התפקיד שלהם בעולם.

כשיש מוגבלות מסוימת, דווקא היא זו שמביאה לצמיחה. כמו אדם שרוצה להתרכז וצריך לעצום עיניים, או כמו קפיץ שככל שנכווץ אותו כך יקפוץ רחוק יותר. ישנם עיוורים שמפתחים חוש שמיעה חזק במיוחד שאין לאחרים, ישנם אוטיסטים שמפתחים יכולות עצומות של גאונות בתחומים מסוימים. ובאמת רוב הסיפורים על האנשים המוצלחים בעולם התחילו מאיזושהי מצוקה ומוגבלות שהייתה להם. דווקא בגלל שכולם סגרו להם דלתות ואמרו להם שאין סיכוי, פתאום מתוך התחתית הם תפסו תאוצה וכמו קפיץ פתאום המריאו לשמיים.

אדם שנמצא במצב רגיל עם עבודה קבועה, משכורת ממוצעת, משפחה ממוצעת, רמה שכלית ממוצעת ואושר ממוצע, כנראה שימשיך להיות ממוצע גם בעתיד. אבל אדם שמגלה את המוגבלות שלו, מקבל כלים מתאימים להתמודד ולהגיע להשגות גבוהות ביותר. יוצא שאותה מוגבלות היא טובה בשבילנו, כי דרכה אנו יכולים להשיג את המטרות שלנו, לכוון יותר לתפקיד שלנו ולהצליח להגשים את עצמנו. כמו שאמרו במצרים על עם ישראל, שכאשר יענו אותו כן ירבה וכן יפרוץ.

בעיית הקשב והריכוז הולכת וגדלה ומיום ליום אנו שומעים על אנשים רבים שסובלים מהתופעה. הדבר מצוי מאוד בעיקר אצל ילדים רבים שמתקשים ללמוד, לקרוא ספרים או להתרכז בנושאים מסוימים. אמנם התופעה מצויה אצל כולם, אך אצל ילדים היא בולטת יותר וקלה יותר לאבחון בגלל שהילדים נמצאים במסגרות הדורשות קשב וריכוז כמו תלמודי תורה, בתי ספר, חוגים או פעילויות חברתיות שונות.

במקום לנסות להבין את שורש הדברים ולראות כיצד אפשר לטפל בהפרעות הקשב והריכוז, רוב האנשים בוחרים לטפל בדרך מהירה ולהיעזר בתרופות שונות שעלולות להזיק ורק נותנות מענה רגעי שלא באמת מטפל בבעיה. ישנם מספר דברים שכל בר דעת עם מעט התבוננות בדברים יוכל להבין שיכולים

להועיל או להזיק לתופעה.

ראשית כל צריך להבין ש"הפרעת קשב וריכוז" היא כלל לא הפרעה. היא דבר מבורך שמיועד בדיוק לאותו אדם שחווה את התופעה ומסייע לו בתפקידו בעולם. האמת היא שבעיית הריכוז קיימת אצל כל אחד מאיתנו, רק במינון שונה. לכל אדם יש רמת ריכוז מסוימת לעניין מסוים שאותה אפשר לשנות בהתמדה.

אי אפשר להצביע על אדם ולומר בצורה מוחלטת שהוא כן יכול להתרכז או לא יכול להתרכז. גם אלו שמחשיבים את עצמם לבעלי הפרעת קשב וריכוז, אם ימצאו תחום כלשהו שמעניין אותם, הם יוכלו להתרכז בו בצורה טובה.

אפשר לראות שגם אלו שנחשבים לבעלי הפרעת קשב בצורה קשה מהרגיל בוודאי עושים דברים במהלך היום, אם זה לשחק, לנגן, לרוץ, להתעסק בתחביבים או כל דבר אחר, גם הם ימצאו שהם יכולים להתרכז בצורה מדהימה בדברים שמעניינים אותם. לא פעם אפשר לראות סוחרים גדולים ומצליחים שהפכו לכאלו לאחר שנשרו מהלימודים כשהגדירו אותם כבעלי הפרעת ריכוז. צריך להבין שכדי להיות סוחר מוצלח חייבים להצליח להתרכז. צריך למיין את הסחורה, לעשות סדר וחשובים, לדעת להתמקח, לזכור מחירים וכו'. אלא שאותם אנשים פשוט לא התעניינו בתכני הלימודים והיו מיועדים למקום אחר.

לעומתם, גם אלו שנחשבים ליכולים להתרכז בצורה טובה ויוצאת דופן, אם ניתן להם להתעסק עם משהו שמשעמם אותם ובו הם לא מבינים כלום, בוודאי שיהיה להם קשה הרבה יותר להתרכז. ההגדרות האלו שאומרות שלאדם אחד יש הפרעת קשב ולאחר לא, הן רק הפירוש של הסביבה למצבים מאוד ספציפיים בהם על פי הגדרות החברה יש צורך בריכוז. לקחו כמה אנשים שהחליטו לכתוב כמה מבחנים שלדעתם האישיית משקפים את רמת הריכוז של האדם, ולפי זה התחילו להגדיר אנשים. אבל מי אמר שדווקא המבחנים האלו קובעים? אילו היו עושים מבחנים בתחומים אחרים או התוצאות היו הפוכות, שאותם בעלי "הפרעות" היו מצליחים ואותם אנשים "מוצלחים" היו נכשלים. כי אין אדם שטוב בכל, לכל אחד יש את הכישרונות והחולשות שלו.

הרי כל אדם הוא שונה ובוודאי שלא כולם צריכים להיות בעלי אותו כושר ריכוז. לכל אחד ייעוד שונה ותפקיד מיוחד בעולם עם הכלים שהוא קיבל. כל ילד צריך לקבל את החינוך על פי הכלים שיש לו. אם רואים שישנם קשיים גדולים בתחום מסוים, אז צריך לחשוב על דרכים אחרות להחדיר את התחום הזה או לחפש תחום אחר שאליו האדם יוכל להתחבר.

להימנע מהגדרות

אז אמנם ישנם אנשים בעלי נטייה חזקה יותר לחוסר ריכוז, אבל בדרך כלל זוהי כלל לא בעיה ובטח שלא "הפרעה". פעמים רבות אפשר לראות את האנשים הללו הולכים לתחום של מסחר, עסקים, מכונאות או שאר מקצועות שמתאימים לאופיים, כל אחד לפי הנטייה הטבעית שלו. שם רמת הריכוז קופצת בצורה מפליאה. הם יכולים להצליח הרבה יותר מאחרים בתחומים הללו. אך מה לעשות שבשיעורי טבע הם נרדמים ולא מוצאים מה לעשות עם עצמם ורק מחפשים להתעסק עם משהו ולכן מפריעים לכולם.

וגם בענייני הקודש, לא כולם מתאימים למסגרת של לימוד בכולל. יש כאלו שצריכים לעבוד את השם בצורות אחרות. יש כאלו שהולכים לזכות את הרבים עם חוגי בית ודרשות, יש כאלו שמתמשים בכישרונות אמנותיים לעבודת השם, יש עסקנים שתומכים בישיבות וכו'.

בעולם של היום מצפים מכולם להצליח בדברים ספציפיים שלפעמים אין בהם כלל צורך ופעמים רבות הם נוגדים לנטיות הטבעיות של הפרט. אם משהו לא מצליח בלימודים, אז מקטלגים אותו כבעייתי או כ"בעל הפרעה" ומשם הדרך למטה פתוחה לצערנו. אבל מי אמר שכולם צריכים להיות גדולי הדור? ועל אחת כמה וכמה בלימודי החול, שמי אמר שכולם מוכרחים לדעת איך פותרים משוואה עם שלושה משתנים? אמנם ברור שצריך לעודד הצלחה ולנסות לשאוף לכמה שיותר, אבל לא צריך לקחת תרופות ולעשות נזקים כדי להגיע לזה.

כדאי לנסות תמיד שיטות חדשות להעברת התכנים על פי הנטיות הטבעיות של הילד. למשל אם ילד אוהב לצייר אך לא מצליח לשבת בשקט וללמוד, אז

במקום לכעוס עליו אפשר פשוט לנסות להעביר את התוכן הלימודי דרך הציור. לתת לו לצייר את החומר שאנו מסבירים לו. אפשר לעשות משחקים וחידונים שאהובים על ילדים, ושם רמת הריכוז שלהם עולה הרבה יותר. אפשר להציג את הדברים לילדים בעלי חוש ויזואלי או לנגן אותם לבעלי חוש שמיעתי. אפשר להכין משחקי טריוויה שיתנו מוטיבציה ללמוד יותר בקשב או שאפשר לנסות הרבה דברים נחמדים אחרים.

הכלל הוא להשתמש בכישרונות ובנטיות של הילד, כך שנאפשר לילד לרצות יותר להבין את התוכן שרוצים להעביר לו, במקום לכפות עליו להבין וכך ליצור את התגובה ההפוכה שמרתיעה ומייאשת אותו.

בחורים רבים נזרקים מהשיבות כיוון שהם לא מצליחים להתאים את עצמם למערכת. אמנם בוודאי שצריך להקפיד על כללים וללמוד על פי שיטות רבותיננו, אלא שבמקרים מסוימים שבהם רואים שזה לא עובד, צריך פשוט לשנות את השיטה.

לימוד התורה הוא ערך עליון וכל אדם מישראל מחויב בו. אלא שלא תמיד מוכרחים ללמוד כפי שכולם לומדים. בתקופת התנאים היו לומדים בישיבה ענקית עם רב ששונה ומתורגמן שמסביר. בספר הזהר מובאים סיפורים רבים על סודות התורה שהיו נגלים בדברי תורה שנאמרים בדרך. יש אדם שלא מצליח ללמוד עם חברותא אבל קולט כל מילה שהרב אומר בשיעורי התורה שהוא הולך אליהם. כל אחד הוא שונה ועליו למצוא את הדרך שלו בלימוד התורה. וזה מה שאמרו חז"ל שאדם צריך ללמוד מתוך מקום שלבו חפץ.

שיטות הלימוד הן בוודאי טובות ומועילות, אלא שהמציאות מוכיחה שלא כולם מתחברים אליהן. יש אדם שצריך ללמוד בקצב מהיר ואחר בקצב אטי. האחד לומד נושא אחד זמן רב בעיון והאחר צריך להקיף הרבה חומר כללי בנושאים שונים. יש אחד שקולט תרשימים, טבלאות וציורים ואחר שמבין רק כשמדברים אתו.

גם אצל האדם עצמו, ישנם זמנים מסוימים בהם הוא יותר מרוכז ואחרים בהם

פחות. ישנם נושאים בהם הוא צריך שיטת לימוד מסוימת ובנושאים אחרים שיטת לימוד שונה. לא צריך לתת הגדרות ולהעריך את האדם על פי מדדים שקבעה החברה, אלא שכל אדם יראה מה נכון לו והיכן הוא לומד בצורה הטובה ביותר וישקיע בדרך הזו.

הקטלוג הזה של "בעל הפרעה" מחמיר את הבעיה אצל הילד ועלול ליצור הפרעה גם אם כלל לא הייתה לפני כן. כשילד קטן שומע מהוריו שהוא "מופרע" או "לא כשיר" זה מחלחל ומביא לאמונה שהוא כישלון. לאחר מכן המורה בכיתה מסביר לו שהוא לא מוצלח וזה מגביר את הנזק. החברים צוחקים על חוסר ההצלחה שלו בלימודים וכל מי שמסביבו רק מחזק אצלו את התחושה שאין לו שום סיכוי, ואז אותו ילד מאבד את האמונה שהוא יכול להצליח ומאמין שבאמת אין לו שום סיכוי. ברגע שהילד מאמין בזה, הוא הופך את הדבר למציאות. אנו צריכים לעודד את הילדים במקום לייאש אותם. צריך לתת להם אמונה שהם יצליחו, כפי שיצחק אבינו נהג עם עשו.

דבר ידוע הוא שאם ילד יקבל חיזוקים על נושא מסוים, תהיה לו מוטיבציה גדולה מאוד להתמיד ולהצליח יותר באותו נושא. לא רק אצל ילדים, אלא כל אדם שיקבל מחמאות ושבחים על דבר מסוים, הוא יתמיד, ישתפר ויצליח בו מיום ליום. למשל ילד קטן שיאמרו לו בכל פעם מחדש בהתלהבות כמה שהוא מצייר יפה, בוודאי יאהב לצייר ויהפוך לכשרוני מאוד. הוא עושה כמה קווים שנראים כמו קשקוש גרוע, אבל ההורים מתמוגגים מאושר ומשבחים אותו בלי הפסקה, וכך הוא מקבל אמונה ורצון להתמיד ולהמשיך עד שבאמת הוא הופך לכישרוני. אך אם לעומת זאת יאמרו לו שהוא מצייר גרוע, הוא יעלב, יגדיר את עצמו כלא מוצלח בתחום הזה ורוב הסיכויים שהוא לא ירצה לראות מכחול לעולם.

מכאן נוכל ללמוד כמה חשוב לתת חיזוקים חיוביים ולהשתדל כלל לא להזכיר עניין של "הפרעה" או "בעיה". אנו צריכים לעודד את הילדים ולהסביר להם שהם יכולים להצליח. כך ניצור מוטיבציה אצל הילד ורצון לנסות ולהשתפר יותר.

לפעמים הגדרה כזו של "הפרעת קשב וריכוז" מביאה לחיים קלים יותר בשביל

הילד. לאחר שמאבחנים אותו ומגדירים אותו בצורה רשמית כבעל הפרעת קשב, הוא יכול לעשות מה שהוא רוצה. הוא לא צריך להשקיע יותר בלימודים, כי יש לו תירוץ מעולה שזה בכלל לא תלוי בו. הוא יכול להיכשל במבחנים, לא לעשות שיעורי בית, להפריע בשיעורים, להציק לאחרים ואפילו לא לנסות להצליח, כי בשביל מה בכלל לנסות אם כבר הגדירו אותו ככישלון?

אם ההורים או המורים יבואו בטענות, הוא פשוט יאמר בקול חמוד ותמים שזה כלל לא הוא, אלא ה"הפרעה" שלו. כעת כשאפשר להאשים את הפרעת הקשב, החיים הופכים להיות הרבה יותר קלים בשבילו והוא כלל לא מתאמץ להתקדם לשום מקום. אסור להגדיר את הילד כבעל הפרעה, הדבר החשוב ביותר הוא לתת לילד ביטחון ואמונה שהוא תמיד יכול להתקדם ולהצליח.

אנשים אוהבים להיאחז בתירוצים כדי להוכיח לכל העולם שהם צודקים. או הם מתלוננים ואומרים שזה לא הוגן, שהרצפה עקומה והם לא היו מוכנים ומבחינה פיזיקלית זה בלתי אפשרי. הם יעשו הכל כדי להסיר מעליהם את האשמה והאחריות ולהטיל את הכל על משהו שמחוץ לשליטתם. ובאמת כל העולם יכול לראות שהם צודקים וזו לא אשמתם, אבל בצורה כזו הם לא יגיעו לשום מקום וישארו תקועים בלי להתקדם. צריך לשאול את עצמנו מה עדיף, לתת תירוצים משכנעים למה אנחנו לא יכולים, או לחזק את האמונה ולהפוך את עצמנו לכן יכולים?

דור האינסטנט

היום בדור שלנו כבר מגיל צעיר אנו מרגילים את הילדים למרוץ בחיים בו הם צריכים להשיג כמה שיותר בכמה שפחות זמן והשקעה. לכן לא פלא שהבעיה של קשב וריכוז בדור הזה היא בממדים עצומים. תארו לכם שפעם היה יום שלם שמיועד רק לכביסה, המשחקים של הילדים היו עשויים מאבנים מזדמנות, הקינוח היה עשוי מפירות והכל היה רגוע, פשוט ובלי לחץ. בצורה כזו, קל הרבה יותר להיות מרוכזים במה שאנו עושים מתוך יישוב הדעת.

אבל ברגע שצריך להספיק כל כך הרבה, שביום אחד אנו דוחסים פעילויות של חודש שלם בערך, שיש כל כך הרבה מגוון של דברים שיוצר בלבול עצום אצלנו,

אז איך אפשר לצפות שנצליח להיות מרוכזים במה שאנו עושים?

הרי כל אחד מאיתנו מכיר היטב את התופעה בה אנו נמצאים בבוקר עם המשפחה וכבר חושבים מה יאמר המנהל בעבודה, ואז בעבודה אנו חושבים עם מי נדבר בטלפון בהפסקה, ואז בשיחת הטלפון אנו כבר מתכננים מה נעשה כשנחזור הביתה, וכשחוזרים אנו חושבים על מה יהיה מחר וכך תמיד אנו חושבים על דברים אחרים במקום להתרכז בפעילות הנוכחית. כמעט כל אדם שהתפלל תפילת עמידה יודע היטב שבמקום לכוון בה כראוי, הראש שלנו מעביר את כל היום שעבר ואת כל התכנונים ליום שיהיה. אם כך זה אצלנו, אז איך אנו מצפים מהילדים להצליח להתרכז?

ככל שישנם יותר גירויים מהסביבה, כך הסיכוי שנצליח להתרכז במה שאנו עושים הולך ופוחת. כדי להתעניין במשהו אנו זקוקים לגירוי מספיק חזק שיגבר על גירויים אחרים אליהם התרגלנו. אם אנו לא מצליחים להשיג את זה, יהיה לנו קשה מאוד להתעניין בדבר.

אם התרגלנו לאכול חטיפים מלוחים, ממתקים, שוקולד, קולה, פיצות ושאר דברים עשירים בשומנים או בכימיקלים, יהיה לנו מאוד קשה אחר כך ליהנות מעגבנייה פשוטה או מכוס מים.

על אחת כמה וכמה אצל הרחוקים מתורה ומצוות. שאלו נותנים לילדיהם לצפות בסרטי מתח שמפעימים את הלב בקצב מהיר, ואז מובן שיהיה להם קשה ליהנות מאיזה מאמר או ספר טוב. שההורים נמצאים כל היום בעבודה או עסוקים בעניינם עד שעות מאוחרות והמשפחה שנותרה לילד היא הטלוויזיה או הטלפון החכם שקנו לו, ששם הוא משוטט בכל העולם בכמה רגעים. אז אחרי כל זה בוודאי שיתרוצצו לו מחשבות שונות בראש שלא יתנו לו להתרכז במה שהוא עושה.

כל הגירויים המהירים של היום, המעבר החד מעניין לעניין, המכשירים השונים והתכנים המשתנים בקצב מהיר גורמים להפרעות חמורות בריכוז. אנשים מנסים לעשות שלושים דברים ברגע אחד וכך לא מצליחים להתרכז באף אחד

מהם. מוכרחים להוציא את כל התכנים המהירים האלו מחיינו, להוציא את הטלוויזיה, לנתק את המכשירים הניידים ואפילו לא לענות לשיחה ממתינה אם אין בזה צורך דחוף.

אנשים הגיעו למצב בו הם יושבים עם כל המשפחה בחדר אחד ופשוט לא מחליפים מילה אחד עם השני. כולם עסוקים בתכנים שונים ונראים מהופנטים. כאילו שהם בכוכב אחר. כל אחד שקוע במכשיר הנייד שלו והוא כלל לא שם לב למתרחש סביבו. אדם יכול לדבר עם מישהו ולהיות עסוק עם עניין אחר לגמרי באותו זמן. זה לא מנומס, לא ראוי ומוסיף המון לבעיות הקשב שלנו.

כדי לטפל בהפרעות קשב אצל ילדים (וגם בהרבה בעיות אחרות שנגרמות מהדברים הללו...) אנו מוכרחים לתת להם סביבה יותר רגועה ופחות קופצנית ומפתה. חשוב גם שיהיו מסגרת וגבולות כך שהילד לא יתבלבל מרוב פיתויים וחופשיות. ככל שיהיה להם מבחר גדול יותר, כך הם יהיו מבולבלים יותר ויאבדו את הדרך. ככל שיהיו להם גירויים מפתים יותר, כך הם יאבדו עניין בדברים הפשוטים. כאשר אנו מרגישים מבולבלים ומאבדים עניין במה שאנו עושים כעת, אז בוודאי שלא נוכל להתרכז בזה.

לכן חשוב מאוד להשתדל לשמור על הדברים הפשוטים. לוותר על האוכל המהיר (כך גם נעזור לבריאות), לוותר על מכשירי התקשורת (כך גם נעזור לנפש שלנו), לוותר על כל מכשיר חדש שיוצא לשוק (כך גם נעזור לכיס שלנו), לוותר בעצם על כל דבר מותרות שסתם תופס עוד מקום לדאגה. חז"ל כבר לימדו אותנו שמרבה נכסים מרבה דאגה, והדבר ברור שככל שיש לנו דברים רבים יותר, כך יש לנו יותר על מה לחשוב ולמה לדאוג.

תנסו לנהל שיחה עם אדם ממוצע ותגלו שמתוך חצי שעה שאתם אתו, אולי עשרים דקות מתוכם הוא לא אתכם. הוא מפסיק את השיחה בכל רגע לטלפונים, הודעות, טיפול בדברים והתעניינות סקרנית בכל רחש מסביבו בזמן שהוא עומד מולכם.

בכל רגע הוא יקטע אתכם ויאמר "סליחה, אני רק בודק משהו" או "רק רגע שלחו לי הודעה". הוא אולי חושב שהוא מנהל אתכם שיחה, אבל למעשה הוא נמצא

במקומות אחרים לגמרי ובשיחה הוא בוודאי לא מצליח להתרכז. העיקר שבכל כמה רגעים הוא יאמר "כן, זהו, עכשיו אני איתך". זה מוציא את החשק לדבר אתו בכלל והדבר ברור שהוא כלל לא יקשיב.

אי אפשר להתרכז ולנהל חיים תקינים עם דאגות ואי אפשר להיות בקשב כאשר אנו נמצאים במצב של מרוץ והספק. אם קשה מאוד לוותר על דברי המותרות, אז לפחות נוכל להפחית אותם. מספיק למשל לאכול שוקולד פעם אחת בשבוע (הכי טוב בשבת) ולא צריך כל יום. אם נאכל כל יום ממתקים כבר נאבד את הטעם בהם ונדקק למשהו חדש ומגרה יותר.

אם כל זה לגבינו, אז בוודאי שעל אחת כמה וכמה אצל ילדים. כשיש לילד את כל ההנאות מסביב והכל אינסטנט, אז קשה להתרכז בספר או בדבר שנחשב למשעמם. ילד לא יכול להתרכז בבית הספר כשהוא נמצא במחשבות על מיליוני הדברים שראה ושמע בעשרים וארבע השעות האחרונות. זה לא קשור להפרעת קשב וריכוז וזה בטח שלא מצריך תרופות מסוכנות שמרעילות את הילדים, זה פשוט עניין של עומס ובלבול שקשה לראש להתמודד איתם.

אמנם עשו המשיך להיות עשו הרשע, אבל את אביו יצחק הוא בוודאי כיבד. יצחק אבינו לימד אותנו את ההנהגה הנכונה והטיפול בהפרעות אצל ילדים. שצריך לחזק אותם, לשבח, לעודד, להשקיע, לחייך ובעיקר לאהוב אותם ולהקנות להם אמונה. ככל שנגדיל את האמונה שאדם יכול להצליח, כך הדבר ייהפך למציאות והוא יוכל באמת להצליח. השם יתברך יזכה אותנו להצליח, להתמיד ולהגשים את עצמנו, מתוך הכלים המיוחדים שלנו והכישרונות המתאימים, ללא שום הפרעות בדרך.

הפרדת הקליפות והטומאה מתוכנו

האדם מורכב מחלקים ורבים ודקים כל כך, עד שהוא עצמו לא מצליח

לאחוזו מי הוא ואין לו כלל תפיסה בעצמו. הוא מנסה לתת לעצמו הגדרה, אבל תמיד יש משהו נגדי בתוכו שסותר את אותה הגדרה. כאילו שיש בתוכו הפכים גמורים, שרגע אחד הוא חושב בצורה מסוימת, וברגע שלאחר מכן הוא מרגיש וחושב בצורה הפוכה. ולפעמים הוא אפילו מרגיש רגשות סותרים בו זמנית.

כי הוא רוחני, אבל מצד שני הוא גם גשמי. הוא אוהב, אבל גם שונא. הוא טוב, אבל גם רע. הוא זריז, אבל גם עצלן. הוא שמח, אבל גם עצוב. הוא שייך לעולמות העליונים, אבל הוא גם מגושם בחומריות. הוא יכול להיות אדיב מאוד, אבל זה בלתי נמנע שפתאום תעבור לו איזו מחשבה של קמצנות. הוא יכול להיות נחמד לכולם, אבל בתוכו לפעמים עוברות מחשבות אפילו של רצח.

האדם נברא מכל העולמות וכולל את כולם, ולכן בתוך האדם יש את כל התכונות שבכל העולמות. רק השאלה אלו תכונות מקבלות אצלו ביטוי מוחצן וגדול יותר, ואלו תכונות מצויות אצלו בצורה שקטה וחבויה. וברוב המקרים זה לא דבר ברור לחלוטין, כי יש רגעים שפורצת תכונה מסוימת, וברגעים אחרים האדם משתנה לגמרי. ולפעמים אפילו ישנן תכונות נגדיות שפועלות באותו הרגע ממש, שהוא יכול למשל לאהוב משהו ולשנוא אותו בו זמנית. זה תלוי באופן יחסי, באנשים סביבו, בנסיבות, במצבי הרוח וכו'.

וכך יוצא שבכל רגע פורצת תכונה אחרת שחבויה באדם, והתכונות סותרות לחלוטין זו את זו, וכל זה מביא אותו לבלבולים גדולים. ואותם בלבולים מביאים אותו לייאוש ולחוסר שליטה. הוא כבר לא יודע מי הוא. הוא יודע שדבר מסוים הוא נכון, אבל אז כוחות נפש חזקים עושים דברים נגד זה. הוא חושב לפעול בצורה מסוימת, אבל הגוף פועל אחרת.

כך גם היה אצל רבקה, שכאשר הייתה בהיריון היא לא הצליחה להבין מה מתרחש בתוכה. שהבנים התרוצצו בקרבה עד שקיבלה חלישות הדעת מרוב בלבולים וכבר לא יכלה להתמודד. פעם העובר מושך לבית המדרש ופעם מושך לבית עבודה זרה. אז היא הלכה לבית מדרשו של שם לדרוש את השם, ואז קיבלה תשובה שהניחה את דעתה, ואולי תוכל גם להניח את דעתנו.

השם יתברך אמר לרבקה שיש לה שני גויים בבטנה ושניה לאומים ממעיה ייפרדו. רבקה חשבה שיש לה בן הפכפך ולכן דאגה ונחלשה. היא חשבה שזה בן אחד שמושך בכל רגע למקום אחר וזה הלחיץ אותה. אבל כאשר היא הבינה שיש שני בנים בקרבה, שכל אחד מהם מושך לכיוון שונה, אז הכל הסתדר והיא קיבלה כוח להתמודד.

ובאמת התורה למדה אותנו בזה לדורות, כיצד להתמודד עם הכוחות המנוגדים שבתוכנו. שבתוך האדם יש כוחות מנוגדים בצורה קיצונית, שמושכים אותו למקומות הפוכים לגמרי וגורמים לו לתחושת בלבול עצומה. האדם לא יודע מה נכון ומה הוא באמת רוצה. הוא לא יודע מי נגד מי ומדוע יש בתוכו מלחמות שלא נותנות לו מנוחה.

וכל זה מחליש אותו ומביא אותו לייאוש. כי רגע אחד הוא רוצה להצליח בדבר מסוים, וברגע שלאחר מכן הוא עושה את הדבר הכי גרוע שמרחיק אותו מהמטרה. הוא מנסה להשיג משהו, אבל פעם אחר פעם הוא עושה שטויות שמביאות אותו להיכשל ולא להשיג את רצונו. זה מלחיץ מאוד ונותן תחושה של חוסר שליטה.

ואז הוא מנסה לשבת עם עצמו כדי להבין מה הוא באמת רוצה, אבל כאילו שאין תקשורת בין הרגשות, המחשבות, המעשים, הדיבורים, התמונות בדמיון, הקולות בתוכו, כאילו שהוא הפכפך ללא יכולת וללא מטרה. מתוך כל זה הוא בטוח לעצמו שאין לו עמוד שדרה ואין לו שום תקנה ח"ו. כי הוא בטוח שהוא עצמו משנה בכל רגע את דעותיו בצורה לא צפויה וברור לו שבצורה כזו הוא לא יוכל להתקדם לשום מקום.

אבל כל זה מגיע מתוך שהאדם חושב שכל הכוחות האלו באים ממנו. הוא חושב שהוא רוצה דבר מסוים, ורגע לאחר מכן הוא חושב שהוא רוצה דבר אחר. ואז הוא מבולבל ולא יודע איך להתמודד עם דברים, כי הוא מרגיש הפכפך ומקבל חלישות הדעת. אבל באמת הרצון שלו הוא אחד, ורק שכרגע נמצאים בתוכו שני גויים ושני לאומים שצריכים להיפרד, ולכן כל אחד מושך לכיוונו.

וברגע שאדם מבין את כוחות הנפש שלו ויודע מי נגד מי, אז ממילא הרבה יותר קל לו לעמוד איתן בדברים החשובים לו ולהילחם בקלות בכוחות המזיקים שמחלישים אותו ומרחיקים אותו מהמטרה. אם הוא יודע שהוא כולו טוב, ורק שיש יצר הרע חיצוני שנדבק אליו, אז ממילא הוא יכול לחשוב בצורה הגיונית יותר כיצד להתמודד.

תהליך התיקון בעולם

בפרשה הקודמת, חיי שרה, רש"י מביא מדרש, שאליעזר רצה להשיא את הבת שלו ליצחק, ואברהם אמר לו שזה לא אפשרי כיוון שיצחק ברוך כיוון שהוא מצאצאי שם שהתברך, ואליעזר ארוור כיוון שהוא מצאצאי חם שקולל, ואין ארוור מידבק בברוך.

אבל הדבר מעט קשה, כי אברהם אבינו עצמו היה נשוי להגר שהייתה מצרית, ואם כן יוצא שגם היא מצאצאי חם שהיה ארוור. אז איך יתכן שאברהם כל כך שמר על יצחק שיתחתן רק עם מישהי מזרע ברוך, בזמן שהוא עצמו יכול היה להתחתן גם עם מישהי מזרע ארוור?

אלא שאברהם אבינו התחיל תהליך של תיקון, שבו היה צריך להוציא את הטומאה שהייתה בו מתוך המקום שבא ממנו ומהוריו שהיו עובדי עבודה זרה. לכן היה צריך להוציא את ישמעאל ולשם כך נשא את הגר. אולם זרע הקודש שממנו יוצאים עם ישראל הוא דרך שרה, שבאה מזרע ברוך.

אבל יצחק אבינו כבר הגיע מהורים קדושים וטהורים, שהוא המשיך את התהליך לברר את הטומאה שבתוך הזרע הטהור. ולכן נשא אישה אחת בלבד שכל זרעו ייצא דרכה. לכן מובן שלא יכול היה לשאת אישה מזרע ארוור. ובאמת התהליך עדיין לא הסתיים עד שהגיע יעקב שהביא את השלמות ולכן ממנו יצא עם ישראל.

יוצא שישנם שלשה שלבים בתהליך התיקון. שבתחילה מוציאים את הרע המוחלט בפני עצמו, שזו הבחינה של אברהם שהוליד את ישמעאל. לאחר מכן צריך לברר ולהוציא את הרע הדק יותר שמעורבב ומצוי בתוך הטוב. לברר

קליפות דקות ביותר שמעורבבות ודבוקות חזק מאוד בתוך הטוב הכמעט מושלם, שזו הבחינה של יצחק שהוליד את עשו דבוק ביחד עם יעקב. ואז לבסוף מגיעים לדרגת השלמות שזו בחינת יעקב, שמייטתו הייתה שלמה והיה כולו טוב.

כך תהליך התיקון בעולם מתבצע. שבהתחלה היה את אדם הראשון שהיה כולו טוב, והיה את הנחש שכולו רע. שהטוב והרע היו שני דברים נפרדים לגמרי. לאחר האכילה מפרי עץ הדעת טוב ורע, הטוב והרע התערבבו זה בזה עד שהפכו להיות כאחד. ותיקון העולם הוא כאשר נסיים לעשות את בירורי הניצוצות ונצליח להפריד לחלוטין את הרע מן הטוב, כך שהטוב יישאר שלם וכל הרע יתבער מן העולם.

איך לבער את הרע?

ואפשר לראות את כל תיקון העולם ובירורי הטוב והרע רמוזים בפרשה. שהכול נמצא בתוך האדם, כפי שהבנים התרוצצו בקרבה של רבקה. שהיצרים מושכים את האדם, פעם לפה ופעם לשם. והאדם כל כך מבולבל עד שהוא לא מבין אם הוא מהצד של הטוב או להפך. הוא רוצה לעשות טוב, אבל אז פתאום הוא נמשך לעבירה והוא בטוח שזה הוא עצמו, אז הוא מיואש מעצמו ואומר "אם כן למה זה אנוכי".

אבל אם הוא משכיל, אז הוא מבין שמצד האמת הוא כולו טוב, ורק שיש בתוכו יצרים שמושכים אותו למקומות שונים, עד שהוא לומד לזהות את היצרים שבו. הוא רואה את הראשון אדמוני כאדרת שער. כולו מושך לגשמיות, יצרים ותאוות. והוא זה שמגיע ראשון, שהיצר הרע מלווה את האדם בכל חייו. אבל היצר הטוב מגיע מאוחר יותר, אוחז בעקב אחיו. וכך הוא מבין שהוא עצמו טוב מוחלט, ורק שיש בתוכו בחינה של עשו ובחינה של יעקב. ולכן רבקה אוהבת את יעקב, כי היא מחוברת ליצר הטוב שבתוכה, אלא שעדיין יש בתוכה גם את בחינת עשו.

ובהתחלה קשה לזהות מי הטוב ומי לא, שעשו עטוף בשקר ורמאויות, הרי היצר הרע מציג את עצמו כצדיק כדי שנקשיב לעצתו. אבל אם מתבוננים היטב, אז לאט לאט לומדים לזהות.

כשהנערים גדלים רואים שעשו הופך להיות איש יודע ציד איש שדה, ויעקב איש תם יושב אוהלים. ועם הזמן הדברים הופכים לברורים יותר ככל שמתעמקים ומנסים להתבונן ולחקור. שהיצר הרע חוזר מן השדה מלא בתאוות ומבקש באדיבות הלעיטני נא מן האדום האדום הזה. הוא רוצה תאוות אדומות וכולטות, יצרים וחומריות.

ככל שהאדם מתבונן יותר בתוך עצמו, ומנסה להבין את כוחות הנפש המצויים בתוכו, כך הוא מקבל יותר שליטה על עצמו וממילא הוא מכופף את הרע שבתוכו תחת מרותו. ההתבוננות של האדם מביאה אותו להבנה והפרדה בין הטוב והרע, שהוא מצליח לראות את הרע כדבר נפרד ולא כחלק מאישיותו, ואז ממילא הרע נחלש ומאבד את כוחו.

ואם האדם הוא חכם, הוא יודע שאת היצרים אפשר לנצח רק על ידי תחבולות. לכן יעקב לא נכנע מיד לבקשת עשו, אלא עושה אתו עסקים, שימכור לו את הבכורה וכך ייתן לו את השליטה. והוא לא סתם מאמין לו, אלא משביע אותו כדי שהדבר יתפוס תוקף ומשמעות. ואז נותן לו את חלקו, וכפי שעושים בשעיר לעזאזל, במים אחרונים ושאר דברים, שהדבר ידוע שמוכרחים לתת לסטרא אחרא את חלקו. אז נותנים לו מנה קטנה כדי שיעזוב אותנו וישאיר לנו את השלל הגדול.

וכך יעקב גם המשיך לאחר מכן בתחבולות שעשה עם לבן וכו'. שרק בצורה כזו אפשר להתנקות מהרע ולברר את הטוב. שצריך לתכנן תחבולות ולהילחם בכוחות הטומאה בצורה חכמה. וכך האדם לאט לאט מפריד את הרע ממנו. את היצרים והתאוות. הוא מזהה אותם וכך עושה הפרדה בין מי שהוא באמת לבין היצרים שבתוכו. אותו כוח מהצד האחר שהיה בתוכו ממש, הופך להיות לאט לאט נפרד ממנו.

ולכן יעקב הגיע למעלת השלמות. שלאחר שהצליח להפריד ממנו את כל כוחות הרע, מטתו הייתה שלמה וכל עם ישראל יצא ממנו ולכן גם קרוי "ישראל" על שמו. אלא שלמרות שהבירורים העיקריים כבר נעשו, עדיין התיקון לא הסתיים, ועד היום מוטל עלינו לברר ולהפריד את הקליפות הרעות מתוכנו, כך

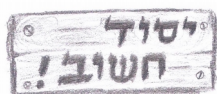
שיישאר טוב מוחלט ממש.

ודוקא היום שאנחנו בדורות האחרונים שלפני הגאולה, זה אומר שכבר עשו כמעט את כל הבירורים ונשארו עוד מעט בירורים בלבד. אבל יחד עם זאת צריך לדעת שאלו הבירורים הקשים ביותר. שהלכוך והרע שיוצאים בקלות כבר יצאו מההתחלה, לאחר מכן הוציאו את הרע הקשה יותר, עד שהיום נשאר להוציא את הרע הדק שבדקים שדבוק כל כך חזק אל הטוב ומעורבב בו, עד שקשה מאוד לזהות מה זה הרע ומה זה הטוב.

וכך רואים היום בצורה מעשית, שאנשים כל כך מבולבלים ולא יודעים מי הם עצמם וכיצד עליהם לנהוג. מה המטרה? מה טוב? מהי האמת? אנשים רוצים להתחזק ולהגיע אל הטוב, אבל מרוב בלבולים הם לא יודעים מהי האמת. הכל שקרים וחוסר הבנה. אי אפשר כמעט להאמין לאף אחד ואין לנו על מי לסמוך חוץ מאבינו שבשמיים. וגם בתפילות אליו כבר לא מרגישים מענה, שהכול נעשה בהסתר פנים גדול.

אנשים עושים דברים וחושבים שהם בדרך הטובה, אבל הם נמצאים בחושך. הם לא יודעים בכלל מה זה טוב, אז בוודאי שלא יוכלו להגיע אליו. הרי לכל אדם יש הגדרה אחרת למושג "טוב" ויוצא שגם אנשים שהולכים בדרך רעה בטוחים שהם בכיוון הטוב. הם דבוקים כל כך חזק שצריך מסירות נפש עצומה כדי להצליח להפריד ביניהם.

וגם כשאדם מצליח להשיג את הטוב הכללי, הוא בכלל לא שם לב לכל הרע שדבוק אליו. כי גם בתוך הטוב עצמו מצויים קליפות רעות. אז אדם יכול להתחזק ולהבין שהשם יתברך הוא האמת, אבל עדיין הוא רחוק מלשמור תורה ומצוות. ואז הוא מקבל עליו עול תורה ומצוות, אבל אין לו זמן ללמוד תורה. ואז הוא מפנה את היום והולך ללמוד כל היום בבית המדרש, אבל אז הוא מעביר את זמנו בדיבורים בבית המדרש, הפסקות קפה ארוכות, טלפונים וכו'. ואז הוא מתחזק בזה, אבל הוא לא שם לב שהוא מרחף זמן רב בלימוד וכו'. מוכרחים לברר עוד ועוד עד שנזכה להתנקות לחלוטין.

עסקאות חבילה – לבדוק מה יש ברצון שלנו

הבחירות בחיים הם לא שחור או לבן. בכל עניין שנוגע אלינו ישנם הרבה צדדים פנימיים לחיוב ולשלילה. וזה מה שאמרו לנו באבות, לחשב הפסד מצווה כנגד שכרה ושכר עברה כנגד הפסדה. שבכל דבר יש רווח והפסד, יש טוב ורע, ורק צריך לראות מה משתלם יותר והיכן נוכל להתעלות בצורה טובה יותר.

הטוב והרע מעורבבים היטב בעולם ההסתר בו אנו חיים. הרע נתפס כטוב והטוב נתפס כרע. העולם הפוך וקשה מאוד לדעת אם הדרך שלנו נכונה וטובה. הרשעים בעמדות שליטה שנותנים להם כוח עצום. אנשים טובים נחשבים למשעממים ומסכנים וכך מבזים אותם ודורכים עליהם. אנשים עם מידות מקולקלות נתפסים לפעמים כחזקים וחשובים והרבה מעדיפים להיות בחברתם מאשר בחברת אנשים שקטים וחלשים. מועדונים ומקומות בילוי מפוקפקים נראים לנו כפסגת האושר בזמן שהלימוד בבית המדרש נראה כשעמום נוראי. וכך אנו נמשכים עוד ועוד לאותו יצר הרע שמציג לנו את החיים בצורה הפוכה ומרחיק אותנו עוד ועוד מאותו אושר נכסף ומקרב אותנו ח"ו אל הצרות והייסורים.

אבל גם כאשר האדם מבין שזו לא הדרך הטובה, אז הוא עוזב אמנם את הדברים הרעים, אבל עדיין נשאר עוד המון רע שמעורב בדברים הטובים. שאם יתבונן היטב בתוך איזו מצווה שהוא עושה, הוא יגלה גם שם דברים לא כל כך טובים, שאולי למשל הוא לא עושה את המצווה בשמחה, או שאולי הוא מתגאה על אחרים בקיום המצווה, או שאולי הוא עושה אותה בגסות רוח, או שאולי הוא גורם לאדם אחר להיפגע ממנה וכו'.

אנו מוכרחים לבחון היטב כל רצון שיש לנו ולוודא שהוא מכיל רק טוב ללא כל רע, או לפחות רק רע מועט ככל האפשר. רק התבוננות עמוקה וחשבון נפש על כל פרט מזדמן יוכלו ליישר אותנו. אותו רצון טוב מגיע בעסקת חבילה עם דברים שליליים, ומחובתנו לזהות את הרע ולבער אותו מקרבנו.

סוד השלמות

וכאן התורה רומזת לנו על סוד עצום בעניין תהליך הבריורים. שבאופן טבעי נתפס לנו שאפשר לבחור בין טוב לרע, וממילא זה גם מה שנקבל. שאדם שרוצה לבחור בעולם הבא, צריך כביכול לוותר על העולם הזה, ומצד שני אדם שנהנה בעולם הזה, יקבל את עונשו בעולם הבא. כל אחד יכול לבחור את רצונו ולקבל אותו.

וכפי שנראה, כך חשב יצחק בהתחלה ולכן רצה לברך את עשו בכל הברכות הגשמיות. שהוא ידע שליעקב כבר יש את הברכה הרוחנית של התורה הקדושה, והבין שעשו הוא זה שזקוק לגשמיות ולכן רצה לברך אותו. וכך גם המדרש מביא שזו הייתה המחלוקת בין יעקב ועשו, שיעקב רצה את העולם הבא והסכים לוותר על העולם הזה, ולעשו לא היה אכפת מהעולם הבא כיוון שרצה ליהנות מהעולם הזה. לכן היה נראה לכאורה שאפשר לעשות ביניהם שותפות, כמו הסכם יישכר וזבולון כך שכולם ירוויחו.

אבל רבקה שהרגישה את צער העיבור כאשר התרוצצו הבנים בקרבה, וקיבלה את הנבואה בבית מדרשו של שם, ידעה שזה לא כך. כי בתחילה היה נראה לה שזה הכל חלק ממנה, שזה בן אחד שמושך לכיוונים שונים. ואז ממילא אפשר לחלק לאחד את העולם הזה ולשני את העולם הבא, ולעשות את אותה שותפות. אבל לאחר הנבואה רבקה ידעה שצריך לעשות הפרדה לשני לאומים, ורק החלק הטוב הוא באמת שלה. שאלו שני דברים נפרדים לחלוטין ואי אפשר לחבר ביניהם כלל.

שיש צורך להפריד את הרע ולהשליך אותו כיוון שהוא נשאר ללא קיום וממשות. ואז הטוב נשאר שלם והוא זוכה בכל העולמות. גם בעולם הזה וגם בעולם הבא. לכן גם מובן מדוע התורה אומרת שרבקה אוהבת את יעקב, שהרי גם עשו היה בנה ואיך יתכן שלא אהבה אותו? אלא שהיא הבינה שרק יעקב הוא האמת ורק לו יש ממשות, שנאמר לה רב יעבוד צעיר.

לכן רבקה דאגה לכך שיעקב ייכנס לקבל את הברכות. שיזכה גם לרוחניות וגם לגשמיות. גם לעולם הזה וגם לעולם הבא. ועשו נשאר חסר כל, שאיבד את כל

העולמות. וזה מה שאומרים לעתיד לבוא שהיצר הרע יתבטל, ובילע המוות לנצח. שלא יהיה שום קיום יותר לרע. לכן כל מי שבוחר ברע מפסיד את הכל.

וכך אדם שבוחר ביראת שמיים ובדרך השם, זוכה גם לעולם הזה וגם לעולם הבא. וזה מה שהתפלא עשו כאשר נפגשו לאחר מכן, ששאל את יעקב מנין לו כל העושר שלו, שהרי ידע שיעקב זכה בעולם הבא, ולכן היה בטוח שעליו לסבול בעולם הזה. אבל התברר שזה לא כך, שיש לו עושר גדול גם בעולם הזה.

האדם צריך לברר ולהפריד את הרע מתוכו, ואז הוא זוכה לשלמות שמביאה לו שפע בעולם הזה ובעולם הבא לנצח נצחים. אנשים שהולכים בדרך השם יתברך משיגים את הכל. יושבים שמחים בשולחן השבת עם משפחה גדולה, מתחזקים באמונה שעוזרת להם להתמודד עם כל דבר, מרגישים מילוי מתוך הדבקות במטרה, והולכים בכל רגע עם הרגשה מדהימה שמלך העולם דבוק אליהם ומצליח דרכם.

והרחוקים לעומתם נמצאים בחושך. שהם חושבים שהם נהנים, אבל סובלים מכל רגע. הם הולכים למסיבות מרעישות כדי להשתיק את חוסר השקט שבתוכם. הם משקיעים בחיצוניות כדי שלא ייראו כמה הם רקובים מבפנים. הם עושים הצגות של הנאה וכיף, אבל שום דבר לא ממלא אותם. הם עושים שרירים כשבפנים הם רועדים ופוחדים ואפילו לא יודעים ממה. הם רודפים אחרי תאוות העולם, אבל אין לאותן תאוות שום ממשות ותמיד הם ימשיכו לרדוף אחרי עוד ועוד. עוד כסף, עוד אישה, עוד כבוד, ושום דבר אף פעם לא יספק אותם.

וכל זה רק בעניין העולם הזה, שהדבר ברור שבעולם הבא אין שום קיום לרע. ואם כל מה שמצוי אצל האדם זה עבירות ותאוות, אז ח"ו לא יהיה לו ממשות. ורק התורה והמצוות, רק הטוב שהצליח לאסוף, הם אלו שבונים לו את העולם הבא לנצח נצחים. ואם כן מובן שעל האדם מוטל לעשות כל מאמץ כדי לשנות את מצבו, להשפיע לטובה על חייו, הן בעולם הזה והן בעולם הבא.

השם יתברך יזכה אותנו להפריד בין הטוב והרע, ללטש וליפות, להסיר את הקליפות ולהשאיר רק טוב נקי, שיביא לנו שפע עצום בעולם הזה ובעולם הבא,

מהפרשה לחיינו | פרשת תולדות - הפרדת הקליפות והטומאה מתוכנו

לגאולה שלמה במהרה בימינו אמן.

פרשת ויצא

הקדוש ברוך הוא מתאווה לתפילת צדיקים

כמעט כל האימהות הקדושות היו עקרות. שרה, רבקה ורחל, כולן היו עקרות חוץ מלאה אימנו שנפקדה מיד. התורה גם מתרצת מדוע לאה לא הייתה עקרה כמו שאר האימהות, כאילו שהדבר הטבעי והמצוי זה להיות עקרה וצריך סיבה מיוחדת להפוך אותה ליכולה ללדת. התורה אומרת: "וירא השם כי שנואה לאה ויפתח את רחמה" (בראשית כט', פסוק לא'). הקדוש ברוך הוא פתח את רחמה בגלל שהייתה שנואה.

והדברים צריכים ביאור, שהרי דרך הטבע בעולם שרוב הנשים יכולות להוליד, אם כן צריך להבין מדוע נדרש תירוץ לכך שלאה לא עקרה? צריך גם להבין מה בכלל הקשר בין היותה שנואה לבין כך שהשם פתח את רחמה? בנוסף, האם יתכן בכלל לומר שלאה אימנו הקדושה והטהורה באמת הייתה שנואה? אולי אהב אותה פחות מרחל, אבל האם אפשר לחשוב שיעקב אבינו ח"ו שנא את לאה אשתו הצדיקה?

מכל השאלות האלו אפשר ללמוד כלל גדול. חז"ל מלמדים אותנו שהקדוש ברוך הוא מתאווה לתפילתם של צדיקים. התפילות של האימהות הקדושות הן כל כך חשובות, עד שהשם יתברך מביא עליהן ייסורים כדי לגרום להן להתפלל.

כאשר אדם מקבל את כל מה שהוא רוצה כמובן מאליו, הוא לא מעריך את הדברים, לא מתאמץ לבקש ולפעמים גם שוכח להודות עליהם. אדם שיש לו את כל מה שהוא צריך שוכח מהצרות בעולם ולא מרגיש צורך לטפל בבעיות. הוא מתנפח מגאווה ועסוק בתאוות העולם שסובבות אותו.

כל האימהות היו עקרות משום שהקדוש ברוך הוא חיכה לתפילות שלהן שנבעו מעומק הלב ובקעו רקיעים. זו לא אותה תפילה אם מתאוים כל כך לילדים או אם הכל מסודר בחיים. כשיש חוסר בחיים אז התפילה היא לא סתם מלמול של מלים

בזמן שאנו חושבים על מחשבות אחרות. כשיש חוסר אז אנו משקיעים את כל הכוח שיש לנו ומוציאים אותו בתפילה מרגשת ואמתית מעומק הלב בבכייה ובכוונה מרובה לבורא יתברך.

כולנו יודעים שכאשר ישנה צרה כלשהי אנו פתאום מתאחדים, שוכחים מתאוות העולם ומתפללים מעומק הלב. פרק תהלים שקוראים בבית החולים לא דומה כלל לפרק תהלים שנקרא בשגרה היומיומית בזמן הפנוי. כשאדם מתפלל על חוסר, שחסרה לו פרנסה, שחסר לו זיווג או שחסרים לו דברים הכרחיים וחשובים אחרים, אז התפילה פתאום הופכת להיות עם הרבה כוונה.

לאה אימנו הקדושה בוודאי לא הייתה באמת שנואה. יעקב אבינו אהב אותה וידע את מעלותיה הגדולות. אלא שענייה היו רכות, כי כל חייה התפללה כדי לא ליפול בידי עשו הרשע שהיה החתן המיועד לה. היא ידעה שרחל מיועדת ליעקב והיא ידעה שיעקב אוהב את רחל אחותה ושהוא משקיע שבע שנים מחייו בעבודה כדי להתחתן איתה. לכן הרגישה שנואה והתפללה מעומק הלב ובכל הכוח.

יעקב אמנם אהב את לאה, אבל היא עצמה הרגישה שנואה ביחס לרחל שאותה אהב יותר. לכן לא היה צורך לעשות אותה עקרה משום שהתפילה שלה הייתה מספיק חזקה גם ללא זה. ללאה כבר היה חוסר שהתפללה עליו, אז לא היה צורך לתת לה חוסר נוסף, שבוודאי אין שום עניין לתת לצדיקים לסבול לחינם.

לכן התורה אומרת שהשם ראה שהיא שנואה, כלומר הוא ראה שהיא הרגישה שנואה והתפללה, שהיה לה כבר חוסר שעליו היא מתפללת ולכן פתח את רחמה, כי לא היה צורך לצער אותה עוד יותר ולעשות אותה עקרה כדי שתתפלל כמו שאר האימהות.

לכל אחד יש איזשהו חוסר בחייו. מטבע הדברים אנו חושבים על החוסר כדבר שלילי, אנו שואלים לכאורה מדוע השם יתברך מביא לנו חוסר ולא נותן לנו את מבוקשנו? האם הוא לא אוהב אותנו חס ושלום? אלא שדווקא מתוך האהבה שלו אלינו הוא נותן לנו חוסרים, כדי שנתפלל אליו, נדבר אתו ונתקרב אליו.

צריך לזכור שהקללה של הנחש הייתה שיאכל עפר, ולכאורה זה נראה כמו

ברכה, שהרי מזונותיו מצויים בשפע ללא מאמץ. אלא שדווקא זו הקללה הגדולה ביותר, שהקדוש ברוך הוא לא רוצה שום קשר אליו. הוא לא רוצה שהנחש יבקש את מזונותיו ממנו, אלא שיסתדר לבד ויתרחק ממנו. הוא נותן לו הכל כדי שלא יפנה אליו ויהיה רחוק ממנו. אין קללה גדולה יותר מלהיות רחוק מהשם יתברך.

החוסרים שיש לנו בחיים הם כלי שיכול לקרב אותנו לקדוש ברוך הוא. החוסר נועד כדי שנתפלל עליו ונחזק את האמונה כך שהקדוש ברוך הוא ישלים לנו אותו. יש לזכור שכל הנסים הגדולים ביותר שאנו שומעים עליהם התחילו מחוסר כלשהו. נסים רפואיים מתרחשים לאדם שהיה חולה לפני כן. נס הצלה מתרחש למי שהיה בסכנה. נסים ומופתים שמסדרים לנו את החיים ופותרים לנו בעיות מתרחשים רק לאחר שיש בעיות שצריך לפתור. אם אין חוסרים בחיים, אז אין טעם לנסים, אין טעם להתפלל, אין טעם לאמונה ואין טעם לשום התקדמות. שהרי אם כבר הגענו למקום האופטימלי בלי שום חוסר, אז אין לאן לשאוף ולהתקדם יותר.

לכן חשוב להסתכל על החוסרים שיש לנו בחיים בתור אתגרים. לראות אותם בצורה חיובית. שאמנם כרגע יש לנו משהו שלא מסתדר כפי רצוננו, אבל זה מה שנותן לנו לשאוף ולהתקדם. זה מה שמחזק אותנו בעבודת השם וזה מה שמקרב אותנו לקדוש ברוך הוא. אם נתפלל ונתחזק מספיק, אז כל הטבע ישתנה בשבילנו בע"ה כמו שכל האמהות הקדושות הפכו מעקרות למולידות.

וצריך לדעת שאם נקפיד להתפלל מכל הלב על אותו חוסר, ועל אחת כמה וכמה אם נחזק את האמונה ונקבל את החוסר באהבה, זה יקל מעלינו ויסיר חוסרים אחרים שחס ושלום היו עלולים לבוא. הרי אם יש כבר חוסר כלשהו שמניע אותנו לעבודת השם, אז אין שום טעם לתת לנו חוסר נוסף.

אנשים אוהבים להתלונן על החוסרים שלהם. אבל מי יודע אילו חוסרים אחרים היו עלולים לבוא. מי יודע אילו ייסורים וניסיונות נמנעו מאיתנו בעקבות החוסרים הקטנים יחסית שקיבלנו על עצמנו. יכול להיות שאילו לא היה אותו חוסר שאנו מתלוננים עליו, אז אולי היו דברים חס ושלום גרועים יותר.

ומתוך הסיפור של לאה אמנו הקדושה, אפשר ללמוד דבר עצום שיכול להקל על כולנו בחיים. הקדוש ברוך הוא ראה שלאה הרגישה שנואה והתפללה, ולכן פתח את רחמה. בזכות התפילות המרובות היא זכתה להתחתן עם יעקב למרות שהייתה מיועדת לעשו, ואפילו זכתה להוליד את רוב השבטים ולהיקבר לצדו במערת המכפלה. מכאן אפשר ללמוד שגם אצלנו, אם עינינו יהיו רכות מרוב בכיות ותפילות לקדוש ברוך הוא, לא יהיה צורך להביא לנו חוסרים, והשם יתברך ימלא את החוסרים שכבר קיימים אצלנו.

יהודים רבים מגיעים למבוי סתום, לחוסר עצום, לבעיות וצרות חס ושלום, ומתוך כך מחליטים להתחזק באמונה ולהתפלל מעומק הלב. הדבר הזה הוא נפלא ובוודאי שטוב הם עושים להתקרב לקדוש ברוך הוא. אבל פעמים רבות אפשר לראות שאחרי שהדברים מסתדרים, הם חוזרים לנקודה הקודמת שבה היו ושוכחים את כל ההבטחות והקבלות שלקחו על עצמם. אנשים מוכנים לעשות הכל כדי שדבר מסוים יסתדר להם בחיים, אבל לאחר שהקדוש ברוך הוא מסדר את זה, הם חוזרים לשגרת החיים הרחוקה מהקדוש ברוך הוא.

אך כדאי לזכור שאם ברגעי השלווה נתחזק מעצמנו באמונה, אם נתפלל מעומק הלב גם כשהכול טוב בחיים, אז קרוב לוודאי שהשם יתברך יראה שאין לנו צורך בייסורים וחוסרים, שהרי אנו מצליחים להתקדם בעבודת השם גם בלעדיהם. אז ממילא כל החוסרים והייסורים ייעלמו להם. לא צריך לחכות שיגיעו חוסרים, אלא נדאג לחזק את הקשר עם השם יתברך וכך לא יהיה צורך לתת לנו ייסורים.

השם יתברך יזכה אותנו להתקדם בעבודת השם ולהגשים את התכלית שלנו מתוך שמחה וללא צער וייסורים. נתקרב אליו ונתחזק באמונה מתוך אהבה, ונזכה שכל תפילותינו ייענו לטובה ולברכה.

ההבדל בין אהבה לתאוה

יעקב אבינו מגיע לבית לבן ועובד בשבילו שבע שנים כדי לקבל את רחל. התורה מעידה עליו ששבע השנים היו בשבילו "כימים אחדים באהבתו אותה" (בראשית כט', פסוק כ'). הזמן כאילו חלף בלי להרגיש.

אבל לכאורה הדבר צריך להיות הפוך. שהרי ידוע שכאשר מצפים למשהו טוב, אז כל שניה של ציפייה נראית כמו נצח. בזמן המתנה לדבר חשוב שאנו רוצים שיגיע אפשר לטפס על הקירות עד שהזמן עובר. עורכים טבלת יאוש. כי רוצים את הדבר הטוב כבר באותו רגע. אז לכאורה יעקב אבינו צריך להרגיש שכל יום שעובר הוא כמו נצח, ואם כן מדוע האהבה גרמה לשבע שנים להיראות כימים אחדים?

כדי להבין את זה צריך להבדיל בין מה שנוהגים ברחוב לכנות "אהבה" לבין אהבה אמיתית שעליה התורה מדברת. מטבע האדם שהוא אוהב בעיקר את עצמו. הוא מחפש את הנוחות שלו והוא רוצה שיהיה לו טוב, וכל מעשיו נובעים מתוך המניע הזה. אמנם אפשר לראות שאנשים אוהבים גם אחרים ומנסים לעשות טוב לאחרים, אבל אם נבחן היטב את הדברים נגלה שהכול מתחיל מאיזשהו רווח פרטי שיצא מזה.

למשל אדם שנותן צדקה לעני עושה זאת לכאורה מתוך אהבה לזולת. אבל האמת היא שמתן הצדקה מביא לו הרגשה טובה או שאם הוא יעבור ליד העני ולא ייתן הוא יודע שיהיו לו ייסורי מצפון והוא ירגיש נורא עם עצמו.

הוכחה לכך אפשר למצוא בזה שאדם לא יוצא מביתו במיוחד כדי לעזור לעני שנמצא ברחוב ואותו עני בכלל לא נמצא במודעות שלו עד שהוא נתקל בו. הרי גם בלי לצאת מהבית הוא כבר יודע שיש עניים בעולם. אבל הוא לא יוצא במיוחד לרחובות כדי לדאוג להם. רק אם מסתדר לו והוא עובר באזור, אז הוא נותן צדקה.

גם לאחר שהוא פוגש באותו עני הוא נותן לו שקל או שניים ומרגיש כמו מלך בלי לדאוג באמת לאותו עני שיהיו לו את כל הצרכים שלו. הוא לא חוזר אליו לאחר מכן לראות שהצליח לגייס מספיק כסף למזון וצרכים בסיסיים, או לראות שיש לו איפה לישון. אותו עני יכול להיות אומלל ורעב ובכל זאת אותו נותן צדקה מרגיש נפלא כאילו שהשקל שלו עכשיו סידר לעני את כל החיים. לא באמת אכפת לנותן הצדקה מהעני, אלא אכפת לו מההרגשה הפנימית שלו עם עצמו. יוצא שהוא לא נותן מתוך האהבה לזולת, אלא מתוך הרצון להרגיש טוב עם עצמו.

כך גם אדם שלכאורה אוהב מישהי ומתחתן איתה, בוודאי עושה זאת בשביל עצמו. שהרי הוא נהנה מכך שהיא תהיה אשתו ולא מתחתן איתה בשבילה. הוכחה לכך היא שאדם בוחר היטב עם מי להתחתן לפי הטעם שלו. אילו היינו עושים זאת מתוך רצון לעשות חסד, אהבה אמתית, אז היינו בוחרים להתחתן לפי הטעם שלה. היינו מתחתנים עם מי שהייתה רוצה הכי הרבה להתחתן איתנו ולא עם מי שאנחנו בוחרים.

היינו מעדיפים מישהי לא מוצלחת שאחרים לא רוצים להתחתן איתה כדי לעשות חסד, שהרי מישהי מוצלחת בוודאי תוכל להסתדר ולמצוא גם חתן אחר. יוצא שאם מישהי הייתה ממש רוצה להתחתן איתנו ואנחנו בכלל לא היינו מעוניינים, בכל זאת היינו מתחתנים איתה כדי לשמח אותה ולעשות לה טוב. אלא שוודאי שזה לא כך והבחירה שלנו היא מה יהיה הכי טוב בשבילנו וכיצד אנחנו נהיה הכי מאושרים.

כך זה עובד בכל דבר שאנחנו עושים. אנחנו פועלים פעמים רבות למען הזולת, אבל בסופו של דבר הכל נובע מתוך מניעים אנוכיים. אנחנו רוצים לעזור לזולת כי אנחנו מקבלים מזה סיפוק, כי זה נוח לנו, כי זה נותן לנו כבוד, כי זה עושה לנו הרגשה טובה או כי נקבל משהו בתמורה. בכל מקרה תמיד נקבל מזה משהו לעצמנו וזה מה שמניע אותנו.

אמנם הדבר לא גורע בדרך כלל, כי זה טבע האדם ואף אחד לא דורש מאיתנו להיות מלאכים. אין שום בעיה לבחור היטב עם מי להתחתן ואדרבא, זה נחוצ

וטוב לבחור את בת הזוג שלדעתנו נהיה הכי מאושרים איתה. אין שום עניין להיות אומללים בשביל הזולת ואם באמת נהיה אומללים כדי לשמח את כולם מסביב, אז לא נוכל לתפקד היטב וכך גם נעניק לזולת פחות. כדי לעזור לאחרים אנחנו צריכים קודם כל לעזור לעצמנו.

גם לא צריך לקחת את כל הצרות של כל העולם על הכתפיים שלנו, כי אם נדאג לפרנס כל עני שאנו מוצאים או לעזור לכל אדם בצרה, אז נכביד על עצמנו ולא יהיה לנו מספיק כוח ומשאבים כדי להתמודד. לכן יש כלל שאומר "חייך קודמים" וכך על האדם לדאוג לעצמו. לכן גם נאמר "אם אין אני לי מי לי" ובאמת האדם צריך לדאוג קודם כל לעצמו. לכן עניי עירך קודמים ואדם צריך לדאוג קודם כל לסביבתו ולמשפחתו הקרובה. חשוב לדאוג למי שקרוב אלינו ורק לאחר מכן לרחוקים יותר. האדם עצמו קודם לאחרים בדברים שונים.

זה בסדר לעשות דברים לצורך הנוחות שלנו כל עוד אנחנו לא פוגעים באחרים. זה גם טבעי לאהוב את עצמנו יותר ממה שאנחנו אוהבים את הזולת. זה בסדר לרצות שיהיה לנו טוב. אבל רק צריך לדעת שכל זה לא נובע מתוך מניעים טהורים אלא מתוך נגיעות אישיות. אי אפשר לשקר לעצמנו ולומר שאנחנו אוהבים את הזולת כאשר כל מה שאנחנו מנסים לספק זה את הרגש של עצמנו.

כדי להבין את הדברים צריך לבאר מהי אהבה אמיתית. אהבה אמיתית היא כמו האהבה שאנו חשים כלפי הילדים שלנו. לא משנה אם הם לא יפים ולא חכמים, זה לא משנה אם הם לא מוצלחים והפוכים בדעותיהם מאיתנו, בכל אופן נרצה שיהיה להם טוב וננסה לעשות הכל כדי לשמח אותם. אנחנו לא חושבים מה יוצא לנו מזה ולפעמים גם נמצא מתוך הנוחות שלנו כדי להגיע לנוחות שלהם. כך אהבה אמיתית צריכה להיראות.

האהבה שאנו חושבים שאנו חשים בדרך כלל היא למעשה לא יותר מתאוה. כאשר אנו מרגישים שאנו אוהבים מישהו או משהו, אנו למעשה מתכוונים שיש לנו תחושה טובה והנאה. כיף לנו עם אותו אדם או שיש לנו הנאה מאותו דבר. אנחנו אוהבים את מה שאנחנו מקבלים מאותו קשר או אותו דבר. למעשה זה לא יותר מתאוה שנובעת מרצון לעשות טוב לעצמנו.

צריך לדעת שבזוגיות כזו שבה אנו מחפשים את הנוחות האישית שלנו ושכן הזוג יפנק אותנו, יטרח בשבילנו ויעשה בשבילנו דברים שונים, אין לנו הרבה סיכוי. כי כאשר כל אחד מבני הזוג מחכה שיעשו בשבילו והוא לא מוכן לעשות בשביל האחר, אז אף אחד לא מוכן לעשות בשביל השני ושני הצדדים ממורמרים ומרגישים חוסר סיפוק מהזוגיות.

הרבה אנשים מפספסים את כל העניין ובכלל לא מבינים שמהו לא בסדר. כאשר הם מחפשים זוגיות הם בוחנים את בן או בת הזוג על פי מה שהם חושבים שיעשה אותם הכי מאושרים. לאחר מכן כשמתחתנים, מצפים כל הזמן לקבל מהקשר כמה שיותר. כאשר דברים מתנגשים עם זה והציפיות לא מתממשות, אז מהר מאוד מגיעים למסקנה שאולי כדאי להחליף בן או בת זוג. הרבה זוגות סובלים בעקבות הדברים האלו מבעיות קשות של שלום בית, כי הם בטוחים שיש להם בעיות עם השותף לנישואין. הם לא מבינים שהבעיות האלו נובעות מהתבוננות לא נכונה על כל מהות הקשר.

אהבה אמיתית היא כזו שבה אנו מוכנים להקריב ולתת. לא לבחון את בן הזוג אם הוא יכין לנו קפה או יאמר לנו מה שאנו מצפים ממנו לומר. לא להתאכזב מכל מה ששונה מהציפיות שלנו. להתחבר לפנימיות הקשר. להתחבר לאהבה ולתת לזולת בלי תנאים. כמו שאנו מוכנים לתת הכל לילדים שלנו גם כשהם מצדם לא עושים שום דבר בשבילנו. כאשר בני הזוג מרגישים כך, אין ספק שהנישואין יוכלו להצליח בגדול ובני הזוג יוכלו להתגבר על כל מכשול בדרך.

יעקב אבינו אהב את רחל. אם המניעים שלו היו התאוה או הרצון לעשות טוב לעצמו, אז אפשר להניח שהוא לא יכול היה להתאפק ולא היה עומד בציפייה הגדולה במשך שבע השנים. הזמן כנראה היה זוחל והוא היה מרגיש בכל יום כאילו שעברה שנה. אולי הוא היה עושה טבלת יאוש וסופר את הימים שעוברים עד שהוא יזכה לקבל את רצונו. אבל האהבה של יעקב לרחל הייתה אמיתית ולכן זה לא היה כך.

יעקב כל כך אהב את רחל אהבת אמת, עד שרצה לתת ביטוי לאהבתו. הוא רצה להעניק. לתת מעצמו כמה שיותר למענה. לעשות דברים קשים ומפרכים

למען אותה אהבה. להתאמץ ולהשקיע. לכן כאשר היה צריך לעבוד שבע שנים בעבודה, זה נראה לו כימים אחדים. כי זה כלל לא מאמץ ביחס לאהבה הגדולה שהוא חש. הוא יצא ממש בזול שזה נראה לו כמו משחק ילדים כל השבע שנים הללו, כי הוא יודע שהיא שווה הרבה יותר.

כאשר באמת אוהבים, אז לא מחכים לתאוות שאנו מקבלים מתוך הקשר. לא מצפים בקוצר רוח לראות מה יוצא לנו מזה. אלא משקיעים את הזמן בנתינה מעצמנו לצד השני. הכיף שלנו זה לתת, גם בלי לקבל כלום בתמורה. להשקיע בשביל שיהיה טוב למי שאנו אוהבים. אילו היינו רוצים לאהוב את בני הזוג שלנו כמו שאנו אוהבים את הילדים שלנו, אז כל הזוגות היו שמחים ומאושרים בזוגיות שלהם.

לפני שמתחתנים ראוי לבדוק היטב עם מי אנחנו מתחתנים. אבל בזמן הנישואין כל אדם צריך לדעת שמשמייים זימנו לו דווקא את בן או בת הזוג שיש לו. מכאן והלאה כל אחד מבני הזוג מוכרח לאהוב את השני לפחות כמו שהוא אוהב את ילדיו. בלי לחכות לקבל ולראות מה יוצא לנו, אלא רק לתת, להשקיע ולשמח את הצד השני.

השם יתברך יזכה אותנו לאהוב את בני הזוג שלנו כמו שיעקב אבינו אהב את רחל. נזכה לשמח את השותף לנישואין שלנו ולהרגיש ששבע שנים של השקעה הם ממש כמו ימים אחדים מרוב האהבה שיש לנו לזולת. נזכה גם להשקיע בכל דבר טוב אחר שמזדמן לחיינו בצורה אמיתית עם הרבה אהבה.

מחשבה יוצרת מציאות

לאחר שיעקב עורך הסכם עם לבן שכל הצאן הנקודים והטלואים שייולדו יהיו שכרו, הוא מפצל פצלות במקלות ושם לפני הצאן בבואן לשתות. בעקבות כך נולדים בצאן עקודים, נקודים וטלואים, כיוון שזה מה שהצאן ראו מול עיניהם.

רואים מכאן שיש קשר ישיר בין הדבר שהצאן רואים בזמן הייחום לבין מה שנוולד להם. תמונה בראש או מחשבה יכולות להפוך למציאות ממשית ולקבוע כיצד ייראה הצאן הנולד.

התורה לא לחינם מאריכה בעניין הזה. העניין הזה מלמד אותנו על דרך ההתבוננות לכל החיים שלנו. צריך לדעת שישנו קשר ישיר בין הדברים שאנו קולטים מבחוץ דרך החושים לבין המחשבות שלנו. בנוסף ישנו קשר ישיר בין המחשבות שלנו לבין המציאות שמתממשת מול עינינו בפועל. ויצא שאפשר לקבוע את המציאות ממש.

אדם רואה דברים או שומע דברים, ואותם דברים משאירים עליו רושם. לאחר מכן הדבר הופך למחשבה. ויש מחשבות רבות שחולפות אצלנו, חלקן שגרתיות וחלקן מטורפות לחלוטין, חלקן רק עוברות וחלקן משאירות אצלנו רושם חזק. וכולן בסופו של דבר באות להתגשם במציאות בצורה כזו או אחרת, אלא שלא תמיד אנו רואים את הדבר ולפעמים ההשפעה של אותה מחשבה היא קטנה. אבל ככל שהמחשבה תהיה עצמתית, ברורה וחזקה יותר, כך היא תהפוך למציאות ממשית יותר.

ובאמת מובן הדבר שהצאן של לבן ראו מחזות רבים, ולכן מדוע שהצאן הנולדים יצאו דווקא נקודים וטלואים? וגם באותו רגע שראו את המקלות, הרי גם ראו המון דברים אחרים שהיו שם מסביב ומדוע ייחסו חשיבות דווקא לאותם מקלות שיעקב פיצל?

אלא שהתורה מבארת לנו שזה היה בזמן הייחום שלהן, ואותם מקלות היו דבר לא שגרתו, וכפי שרש"י מבאר שנרתעו לאחוריהן ואז בא הזכר ורובעה. יוצא שאותן מקלות השאירו עליהן רושם גדול ולא היו מחזה רגיל שסתם חולף במחשבות. זה היה מחזה עצמתי מלווה ברגש חזק שנחזק, וכל זה בזמן יצירת הולד.

את הרעיון הזה כל אנשי הפרסום יוכלו ללמד אותנו. כאשר הם רוצים שנקנה מוצר מסוים, אז הם יביאו לנו תמונה בולטת

וייחודית עם צבעים בולטים ומושכים שתעשה עלינו רושם חזק ותיחקק במחשבות שלנו. ככל שניחשף יותר לאותה התמונה וככל שההשפעה שלה תהיה חזקה יותר, כך היא תעשה רושם חזק יותר במחשבות שלנו. ככל שהמחשבה הזו תהיה מצויה אצלנו ותהיה חזקה יותר, כך היא תהפוך למציאותית יותר. כך הדבר יוצא מהכוח אל הפועל ואז פתאום מאות אלפי אנשים בוחרים במוצר מסוים כי יש להם דחף עצום לקנות אותו והם בטוחים שהוא הטוב ביותר.

עלינו לעשות השתדלות מרבית לשלוט על המחשבות שלנו. צריך לדעת שבכל רגע אנו קולטים מיליארדי פרטים שלרוב אנו כלל לא שמים לב אליהם. כל אלו מחלחלים לתוכנו והופכים למחשבות ורצונות לעתיד. אם לא נגביל את אותן מחשבות ונכניס את המחשבות הרצויות לתוכנו בצורה מכוונת, אז כל אותן מחשבות אקראיות ובלתי נשלטות ייקחו פיקוד על חיינו ויהפכו למציאות.

לכל אדם עוברות מחשבות בראש בכל רגע. לפעמים אנו מרגישים נוח וקל יותר פשוט לתת למחשבות לזרום בלי לנסות להכריח מחשבה מסוימת או לאלץ את עצמנו לחשוב בצורה מסוימת. אבל בצורה כזו אנו נותנים פתח למחשבות אחרות שאין לנו שום שליטה עליהן והן אלו שיחליטו כיצד המציאות שלנו תיראה. הצאן ראו את המקלות שפיצל יעקב, וזה מה שקבע כיצד הוולד שלהם ייראה.

תארו לכם בכמה דברים אנו נתקלים בכל רגע שקובעים לנו כיצד החיים שלנו ייראו. לפעמים אותם דברים הם מועילים וטובים ומעצבים לנו מציאות יפה לעתיד, אבל לפעמים זה להפך. אי אפשר לסמוך על כך שהדברים האקראיים שמזדמנים לחיינו הם טובים, אלא צריך לפעול כדי לעצב את העתיד שלנו. עלינו לעשות כל שביכולתנו להתאמץ להכניס מחשבות רצויות ולחשוב עליהן בצורה מבוקרת.

כמוכן שזה לא פשוט ואי אפשר לעשות את זה במשך כל היום ללא הפסקה, אבל גם אם נתחיל בחצי דקה מפעם לפעם של מחשבות טובות ומבוקרות של הדברים הרצויים שברצוננו למשוך לחיינו, זה כבר יעשה שינוי עצום. לאט לאט נוכל להרגיל את עצמנו לשלוט יותר על המחשבות וכך להביא למציאות טובה

יותר.

מעבר לזה ישנו פתרון איך להכניס מחשבות טובות לתוכנו גם בלי להתאמץ ולאליץ את עצמנו לחשוב עליהן. אפשר לתת למחשבות טובות להיכנס בצורה טבעית בלי הרבה מלחמות. ואת זה לומדים מיעקב אבינו, שעיצב את הסביבה המתאימה, כך שהמחשבות יגיעו אל הצאן באופן אוטומטי לאחר מכן.

כל מה שצריך זה לעצב את הסביבה שלנו למציאות שאותה אנו רוצים להשיג.

כאשר נביא את כל הסביבה לרצונות שלנו ונתאים אותה לשאיפות שלנו, נקבל מעין פרסומות לדברים שאנו רוצים שיתנו לנו כוח להשיג אותם.

כשאדם למשל יושב כל היום בכולל בין אברכים, זה נותן כוח וחשק ללמוד תורה ואז המחשבות שנכנסות הן באופן אוטומטי מחשבות שקשורות לתורה גם בלי שנתאמץ לכך. כשאדם מצוי בין חברים ישרים וטובים, אז באופן אוטומטי גם הוא מושפע מהם.

בדרך כלל על פי טבע, אדם שמסתובב כל היום בשכונת פשע יהפוך כנראה לפושע, או לכל הפחות יסתובבו לו מחשבות רבות של פשיעה. ואדם שיסתובב עם חליפה עם רכב יוקרתי צמוד ומשרד מפואר, יוכל להתעשר בקלות יותר מאחרים, גם אם בהתחלה רק השאילו לו את כל אלו ולא היה לו שום ממון משל עצמו. כי בהתאם למקום בו האדם נמצא כך המחשבות נגררות. כמו תמונה של פרסומת שאנו רואים ברחוב, או כמו הפצלות שפיצל יעקב אבינו במקלות שראו הצאן.

הרי אדם לא יכול לחשוב על משהו שאף פעם לא ראה או על משהו שלא השאיר עליו רושם מעולם. המחשבות הן שילוב של תמונות מהחיים. כמובן שישנן מחשבות בדיוניות יותר שלוקחות את הדברים ומפתחים אותם לדברים דמיוניים ולא הגיוניים, אבל הכל מורכב מתוך דברים שאנו מכירים שקלטנו בעבר דרך החושים.

אם אדם ראה פעם פיל בגן חיות ובהזדמנות אחרת הוא ראה מישהו צועק

וכועס, אז בקלות הוא יוכל להגיע למחשבה מוזרה בה פיל כועס וצועק. כי הוא יודע מה זה פיל והוא יודע מה זה כעס ואז הוא לוקח ומשלב את הדברים. אבל לא יתכן שאדם יחשוב על דבר שאין לו שום בסיס במציאות ולא ראה שום דבר שדומה לו. אדם שאף פעם לא ראה פיל ולא יודע שקיימת חיה כזו לא יוכל להכניס פיל למחשבות שלו.

ככל שהאדם קלט את הדבר ליותר פעמים ובאופן יותר חזק על ידי החושים, כך זה ישפיע יותר על המחשבות. גם אם אדם ראה פיל, אבל זה היה לפעמים בודדות בחייו בצורה סתמית ללא רושם חזק, אז הסיכוי של זה להיכנס למחשבות הוא קלוש. לעומת זאת, דבר שנמצא סביבנו בתדירות גבוהה ומשאיר עלינו רושם, יהיה מצוי הרבה יותר במחשבות שלנו.

כך נבין שאם נקיף את עצמנו בסביבה תומכת שאנו מעריכים ורוצים להידמות להם, אז נוכל להפוך את זה למציאות של חיינו. אדם שירגיל עצמו להיות בבתים מדרשות ישמח וינהנה מלימוד התורה הקדושה. אדם שיקיף את עצמו בחברים יראי שמיים ירגיש צורך עז לקיים מצוות. אדם שישתתף בשיעורי מוסר יתאוה להפוך לצדיק. הדברים האלו נותנים צימאון גדול ומעצבים את הרצונות, הרגשות והמחשבות שלנו.

אדם יכול לשים אצלו בבית ספרי קודש, תמונות של צדיקים, מאמרים של חז"ל וכו', וכך יקיף את עצמו בדברי קודש וירצה להתחבר אליהם. אבל אם למשל אדם יניח אצלו במטבח איזה מאכל שנראה טעים ומריח נהדר, אבל רק שהוא לא כשר, אז אמנם הוא יוכל להתגבר ולא להתפתות לאכול אותו אם הוא מספיק חזק. אבל הדבר ברור שזה יהיה כל היום במחשבות שלו. כי אדם חושב על מה שנמצא בסביבתו.

יש אנשים שחושבים שהם אוהבים לעשות עבירות כי כך האופי שלהם והם בטוחים שאנשים יראי שמיים סובלים ומוותרים על תענוגות העולם. אבל האמת היא שאותם אנשים אוהבים את העבירות כי כך התרגלו וכך הסביבה שלהם נוהגת ולכן זה מה שיש להם בראש. הם בטוחים שאי אפשר בלי טלוויזיה ושבת ספר מעורב זה דבר הכרחי. אבל כל זה בגלל שכך גדלו והם לא מכירים דרך

אחרת.

אנשים יראי שמיים לעומתם מוקפים בסביבה שונה לגמרי ובמחשבות שונות ולכן תענוגי העולם שלהם הם שונים. הם לא מרגישים הפסד או ויתור, אלא שמחה והנאה. זה כמו שבארץ אחרת יש מנהגים אחרים ואוהבים דברים שונים. הם לא עושים את זה בלית ברירה מתוך אילוצים, אלא כי כך גדלו ומבחינתם הם בטוחים שזה הכי טוב.

פעם למשל ילדים היו אוהבים ספרים והיום כשיש טלוויזיה אז קשה יותר להתחבר לזה. ילדים פותחים ספר לא מצליחים להתרכז בכלל. הם מחפשים את התמונות המהירות ואת קולות הרקע. וכך הם חושבים שספר זה דבר משעמם וזה עיניו בשבילם שמכריחים אותם לקרוא. אבל אותם ילדים של פעם לא הרגישו סבל ואפילו היו יותר מאושרים מאלו של היום, ובוודאי עם פחות הפרעות קשב וריכוז. הם נהנו לקרוא ספרים והיה לזה ערך אדיר עבורם. הכל תלוי במה שמרגילים אותם.

לפעמים אדם חושב על דבר מסוים שמעולם לא חשב עליו בעבר. זה קורה בעיקר כאשר הוא לומד דבר חדש שלא ידע בעבר או רואה דבר מסוים בפעם הראשונה בחייו. פעמים רבות קורה שלאחר מכן אותו דבר מופיע שוב ושוב במציאות של חייו. כי ברגע שהוא הכניס את זה למחשבות שלו, אז פתאום זה הופך למציאות ממשית.

כמה פעמים קרה שחשבנו על אדם מסוים ואז פתאום פגשנו אותו באותו יום למרות שלפני כן לא ראינו אותו כמה שנים? כמה פעמים קרה שהתנגן לנו שיר בראש ולאחר מכן שמענו אותו "במקרה" מהבית של השכן? כמה פעמים קרה שסיפרו לנו על תופעה מסוימת שמעולם לא נתקלנו בה, ואחר כך ראינו את אותה תופעה שוב ושוב מסביבנו? המציאות שלנו מעוצבת על פי תפיסת העולם שלנו. העולם החיצוני מורכב ממה שנמצא בעולם הפנימי שבתוכנו.

כל זה מלמד אותנו כמה עלינו להקפיד לחשוב מחשבות טובות, להכניס רצונות איכותיים, לעצב את הסביבה בצורה בררנית ולדאוג שהכול סביבנו

יתנהל בצורה מתוקנת וטובה ככל שניתן עד כמה שזה תלוי בנו. אדם שרואה תמונה לא טובה יתקשה להוציא אותה מהראש. אדם שחווה דבר לא טוב מקבל רושם מאותה חוויה.

אנחנו מוכרחים לשמור על העיניים ממראות אסורות, לשמור על האוזניים מלשון הרע ולדאוג לשמור ככל שאפשר על כל מה שנקלט דרך החושים שלנו, שהכול יהיה בהיתר ובצורה טובה. יש דברים שאינם תלויים בנו, אבל לפחות את אותם הדברים שנמצאים בשליטתנו נוכל לעצב. כל אלו יביאו מציאות טובה יותר לחיינו, את אותה המציאות שאנו רוצים להכניס לחיים.

אם מישהו רוצה שהצאן יצאו נקודים וטלואים, אז הוא יכול לתת לדברים לקרות מעצמם ואז הסיכוי הוא אחד למיליון. אבל אם הוא ייקח יוזמה ויפעל לשינוי הוא יוכל להגדיל את הסיכוי הרבה יותר. אם הוא יעצב את הסביבה עם מקלות מפוצלים אז זה יהפוך למה שהצאן רואים ומכאן זה יהפוך למציאות ממשית. זה לא פועל מהיום למחר, אבל עם מעט זמן וסבלנות אפשר לראות את השינוי. אפשר להכניס כל דבר שאנו רוצים לחיינו, רק צריך לעצב את הסביבה בהתאם ולחזק את המחשבות שלנו באותו כיוון שאנו רוצים ללכת. השם יזכה אותנו לשלוט על העולם הפנימי שלנו בשלמות, וכך נזכה לעצב את העולם החיצוני שלנו בצורה הטובה ביותר עבורנו.

מדוע יעקב איש האמת רדוף שקרים ומרמות?

בפרשה הקודמת ראינו איך יעקב קונה מעשו את הבכורה ולאחר מכן נכנס אל אביו ומתחזה לעשו כדי לקבל את הברכות. כעת אנו רואים כיצד הוא מתמודד עם לבן הארמי בתחבולות ומרמות. בהמשך נגלה שגם בניו לא מספרים לו את האמת בקשר להיעלמות יוסף וכך פעם אחר פעם הוא נקלע למצבים בהם הוא מוקף בתחבולות ושקרים.

ידוע שאברהם הוא איש החסד, יצחק מייצג את מידת הגבורה, ואילו יעקב הוא איש האמת. אז איך יתכן שכל חייו רודפים אותו רמאויות ושקרים?

את השאלה הזו צריך לשאול גם לפני כן בקשר לאברהם ויצחק. שהרי אברהם שמייצג את מידת החסד התנסה בניסיונות רבים, כמו כניסה לכבשן האש למען אמונתו, עקדת בנו יצחק, מלחמות רבות וכו'. הניסיונות האלו מראים את גבורתו של אברהם. כשאדם בא לשחוט את בנו זה מראה על מידת הדין, הוא חייב להיות בעל גבורה. איש חסד לא היה מסוגל לעשות דבר שכזה.

כך גם יצחק שמתבטל מול אביו שבא לשחוט אותו מראה לנו חסד גדול שהוא עושה אתו, גם בארות המים שחפר מסמלות חסד. יצחק אבינו מתואר כאדם סביל ולא פעיל. אביו עוקד אותו, אליעזר מחפש לו אשה, רבקה אומרת ליעקב לקבל ממנו את הברכה, יעקב נכנס אליו במרמה וכו'. לכאורה זה בדיוק ההפך מגבורה שהייתה המידה שלו. היינו מצפים שיצא למלחמות ויעשה מהפכות, אבל הוא נשאר בפניה שלו ומקבל את הכל באהבה.

ואם כן השאלה זועקת מתוך הכתובים. איך יתכן שאותם ענקי עולם שמייצגים מידות מסוימות, פועלים במשך כל חייהם בצורה הפוכה לחלוטין מאותה מידה שהם מייצגים?

אלא שניסיונות האדם נמצאים דווקא היכן שקשה לו. ושם באמת נמדד האדם. זו לא חכמה להיות איש צדיק בתוך מערה, או להיות מנומס כשכולם מסביבך מדברים אליך יפה. הניסיון האמתי הוא להישאר רגועים מבלי לכעוס כאשר כולם מרגיזים אותנו מסביב. לתת צדקה כאשר אנו מתקמצנים להוציא שקל מהכיס. לשמור את העיניים כאשר הפריצות חוגגת מסביבנו. ללכת נגד הטבע ולעשות את רצון השם.

כמוכן שאסור לנו להכניס את עצמנו למצבים האלו, זה מסוכן מאוד, זה אסור וגם כלל לא בטוח שאכן נצליח לעמוד בניסיון. לפעמים אדם חושב שהוא חזק, אבל אז בשעת ניסיון הוא לא מתבלבל ולא מצליח לחשוב בהיגיון. אסור לנו להיכנס לניסיונות מרצון. אך הקדוש ברוך הוא מזמן אלינו את המצבים

המתאימים לנו בין אם נרצה בכך או לא, ולכן עלינו להיות מוכנים ולעמוד בהם. כשם שאדם שרוצה לחזק את גופו ירים משקולות כבדות, וככל שהן יהיו כבדות יותר כך השרירים שלו יתפתחו בהתאם, כך גם הניסיונות שאנו עוברים נועדו לפתח את השרירים הרוחניים שלנו. ככל שניתקל בניסיונות אותם נצליח לעבור, כך נתחזק מבחינה רוחנית ונתקן את נשמתנו. כמובן שאי אפשר להרים משקולות כבדים מדי, כי אז נעשה לעצמנו נזק גדול. אבל מצד שני אין טעם להרים משקולות קלות מאוד כי אין להן כמעט תועלת בשבילנו. המשקולות הטובות ביותר הן אלו שמוותאמות לרמה ולכוח שלנו.

יעקב אבינו הוא איש האמת דווקא בגלל כל השקרים שרדפו אותו. אם כולם מסביבו היו אנשי אמת, אז הוא היה עוד אחד כמו כולם. כוח האמת שחבוי בו לא היה יכול להתגלות. השקרים היו כמו משקולות כבדות שנתנו התנגדות לאמת שהייתה טבועה בו. לאחר שאדם נמצא במלחמה, אפשר להכיר בחוזק ובאומץ שלו. אבל אי אפשר לדעת אם אדם אמיץ מבלי שהוא נכנס בכלל למצב של מלחמה.

הדבר דומה למבחן שרוצים לעשות לקבוצת אנשים כדי לבדוק את רמת הידע שלהם האחד ביחס לשני. אם יערכו מבחן קל, אז כולם יצליחו בו, ואם יערכו מבחן קשה מאוד, אז כולם ייכשלו בו, ואז בכל אופן לא יוכלו לדעת למי מהם יש יותר ידע ביחס לאחר. אבל אם יעשו מבחן ברמה המתאימה להם, אז יוכלו לגלות היכן כל אחד עומד.

לכן יעקב שהיה איש האמת היה צריך לגלות את הכוחות הטמונים בו, ודווקא בגלל זה היה צריך להיות מוקף בשקרים רבים. דווקא אותם שקרים הם שעזרו לו להתפתח ודווקא הם אלו שנתנו את המבחן האמתי בו התגלה שהוא איש אמת. דווקא כאשר הוא גדל עם עשו ש"ציד בפיו", גר אצל לבן הארמי (הרמאי) ולא קיבל אמת אפילו מהבנים שלו, לאחר שהוא התמודד עם כל זה והצליח לשמור על עצמו, ניתן היה להכתיר אותו בתור איש האמת. כך גם אברהם ויצחק, כאשר התמודדו עם ניסיונות שהיו נגד הנהגתם הקבועה, שם נקבעה גדולתם.

בעומק יותר, ניסיונות רבים פוקדים אותנו כדי לחזק את ביטחוננו בקדוש ברוך הוא. עלינו להבין בכל מצב ועניין מה השם יתברך רוצה מאיתנו כעת ואז להבין שאנחנו עפר ואפר ואנו צריכים לעשות את רצונו, גם אם בפנים אנו חושבים אחרת. לבטל את עצמנו מול משהו גדול וחזק יותר.

לפעמים נראה לנו שאנו יודעים מה רצונו מתוך הנהגה כלשהי שהוא הראה לנו, אך האמת היא שכל מקרה נידון לגופו. אותו בורא שציווה אותנו למשל לצום ביום הכיפורים מצווה אותנו לאכול כאשר ישנה סכנת חיים. אדם ש"מתחסד" וצם למרות הסכנה עושה הפך רצונו של הבורא וכלל לא עומד בניסיון. אותו בורא שציווה אותנו על צער בעלי חיים, מצווה אותנו על שחיטת הקרבנות בבית המקדש. גם הצמחוניים שחסים על בעלי החיים מוכרחים לקחת חלק בזה. אותו בורא שציווה אותנו לא לרצוח, מצווה אותנו להרוג במיתות בית דין שיכפרו לאדם שעבר עבירות מסוימות במזיד, וכן להרוג את זכר עמלק. כך נמדדת יראת השמיים של האדם, במקום שקשה לו והוא מבטל את עצמו, מתאמץ ועושה ויתורים עבור השם יתברך.

לפעמים אנחנו חושבים שאנחנו מבינים את ההנהגה של הקדוש ברוך הוא ואז אם חוקי התורה מתנגשים עם זה, אנחנו חושבים שאנחנו חכמים יותר ושחוקי התורה חס ושלום טועים. אבל אותו בורא שמתנהג איתנו במידת החסד, לפעמים מתנהג איתנו במידת הדין. אותו בורא שמצווה אותנו על דבר מסוים, יכול לצוות אותנו על דברים סותרים במצבים מסוימים. כי לא צריך לעשות את הדברים מתוך ההבנה שלנו ומתוך תפיסת החיים שלנו, אלא מתוך יראת שמיים ורצון לקיים את מצוות השם יתברך.

לא שייך לשאול 'למה' הוא ציווה אותנו על כך, אלא אותו בורא שציווה אותנו על דבר מסוים, יכול לצוות אותנו את ההפך במקום אחר. כאשר אנו עושים את הדברים מתוך הבנה, אנו עושים את זה בשביל עצמנו כי זה נוח ומסתדר לנו. ואז אנו חושבים שאנו חכמים יותר מהבורא חס ושלום ושאוּלִי כשציווה על השחיטה למשל אז אולי זה מתוך שריחם על בעלי החיים כך שיהיה להם מוות מהיר ללא ייסורים ואז אנחנו חושבים שאולי חס ושלום טעה ושאוּלִי אנחנו חכמים יותר

ורחמנים יותר ממנו. אז אנחנו אומרים לעצמנו שאנחנו לא נשחט בכלל כדי שבעלי החיים לא יסבלו. אבל אז אנו עלולים לבטל את המצוות מתוך שלא נביא קרבנות, לא נאכל את קרבן הפסח וכו'. מתוך שאנו עושים חישובים אנו עלולים לסלף את כל התורה כולה ולהגיע לדברים כוזבים ושקריים.

אך כאשר אנו מבינים שהבורא חכם יותר מאיתנו, אנו מבינים שצריך לעשות את רצונו, מבלי שום קשר לנוחות או להתאמה של הדבר לאופי ולמידות שלנו. לכן הניסיונות האמתיים של האבות הקדושים הם דווקא במקומות הקשים שהולכים נגד כל היגיון, ולכן ההתעלות האמתית של האדם היא לעשות את רצון השם יתברך כדי לעשות לו נחת רוח, ולא סתם לעשות רק דברים שיהיו נחמדים או שאנו רואים בבירור את התועלת שלהם. דווקא מתוך הדברים האלו אפשר להגיע להישגים הגבוהים יותר.

לכן יעקב אבינו צריך היה להיות רדוף שקרים, כי דווקא זה מה שנתן לו את הכוח להתעלות לדרגות עצומות. כי יעקב אבינו הבין שכעת עליו לעשות משהו שהוא ההפך מהטבע שלו כי זה מה שהשם יתברך רוצה ממנו. כך גם אברהם הבין שלמרות החסדים הרבים שלו, עליו לנקוט בגבורה מול נמרוד בכבשן האש וכך גם לשחוט את בנו היחיד למרות שזה ההפך הגמור מהתפיסה שלו. כי אברהם אבינו הבין שעליו לבטל את עצמו ולעשות את רצון השם יתברך בלבד.

לכל אדם יש תפיסה מסוימת, יש אופי מסוים, יש את הדברים שהוא אוהב, יש את העקרונות והדברים החשובים לו וכו'. אם החיים יסתדרו לנו עם הדברים האלו, אז הכל יהיה רגיל ואין שום מקום לצמיחה. דווקא כאשר דברים מתנגשים ומתבלבלים, דווקא כאשר המציאות הפוכה לרצונות שלנו ושרצון השם יתברך לא מסתדר בתפיסה שלנו, דווקא אז יש לנו את המקום לצמיחה הגבוהה ביותר. השם יתברך יזכה אותנו לעשות רצונו בשלמות ולפעול נגד הטבע שלנו כך שנגיע למקומות גבוהים ועצומים.

סולם יעקב

יעקב חולם את החלום המפורסם: "והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלוקים עולים ויורדים בו" (בראשית כח, פסוק יב'). מתוך פרטי החלום, אולי אפשר ללמוד ממנו מעט על עצמנו ולהתבונן דרכו על הנשמה האלוקית שבנו ודרכי ההתמודדות שלה בעולם.

כל אחד מאיתנו הוא סולם מוצב ארצה, שאוחז בעולם החומרי והארצי, אך ראשו מגיע השמימה ובפנימיות הוא חי בעולמות עליונים. בתוך כל אחד מאיתנו מלאכי אלוקים עולים ויורדים, המצוות בוראות מלאכים שמעלים אותנו ואילו העבירות להפך. כל החיים שלנו בנויים על אותו סולם.

הגוף שלנו נמשך לתאוות החומר, הוא כבד ושואף לארץ. הוא רוצה לשכב לישון ואם הנשמה תצא ממנו הוא מיד ייפול ויישאר מוטל על הקרקע. כל מה שנוצץ קורץ לו והוא אוהב רק את עצמו ללא כל רגש לאחרים. הוא רואה מה נמצא לידו כעת ולא מרים את הראש קדימה כדי לנסות לראות את הנולד. הנשמה לעומתו רוצה להתעלות לעולמות עליונים, היא רוחנית וקלילה שמושכת אותנו למעלה ומכניסה חיים בתוך הגוף. היא מכניסה משמעות ושאיפות וזקוקה לתורה ומצוות שיקדמו אותה למקומות רחוקים.

אנחנו אמנם סולם שמוצב ארצה בתוך עולם החומר, אך ראשו מגיע השמימה והנשמה נמצאת הרבה יותר גבוה ממה שאנו יכולים לדמיין. אלא שלמרות המקום בו אנו נמצאים, אנו לא מודעים לו וכך אנו חושבים שאנו נמצאים במקום ארצי ופשוט מבלי להבין את משמעות הנשמה שבתוכנו. ידוע שאדם נמצא במקום בו המחשבות שלו נמצאות, שהרי אדם שיהיה בתוך אולם שמחות בשיאה של חתונה ענקית ושמחה בזמן שהוא עצמו שרוי באבל כבד בוודאי לא יוכל ליהנות ולשמוח כי הוא שקוע כעת בעולם פרטי משלו של עצבות. אורח שהזדמן לאותה החתונה יכול אולי ליהנות קצת מהאוכל, והחתן והכלה שנמצאים באותו המקום בוודאי נמצאים בעננים. יוצא שכל אותם אנשים נמצאים באותו המקום בדיוק,

אבל כל אחד נמצא בעולם אחר לגמרי.

אותו הדבר גם לגבינו, הנשמה שלנו נמצאת בתוכנו והיא מקושרת ישירות לקדוש ברוך הוא בעולם רוחני אינסופי ולא מוגבל, אך אנחנו כלל לא מרגישים את זה מרוב שאנו שקועים במציאות החומרית ובעולם הארצי. האדם הוא כמו סולם עצום מהארץ עד השמיים, והמקום שאותו אדם נמצא בו נקבע על פי המקום הרוחני של אותו אדם.

אולי בגלל זה כאשר יעקב אבינו מתעורר מהחלום הוא אומר שאכן יש אלוקים במקום הזה והוא לא ידע. כי בחלום הוא רואה שהשם ניצב עליו, אך במציאות הגשמית קשה לנו לראות את הדברים. לא שזה לא היה קיים, שהרי זה היה גם לפני כן. רק שהוא עצמו לא ידע. על פי האמת מתרחשים מסביבנו ברגע זה דברים עצומים, רק שלא תמיד אנו זוכים להתחבר אליהם. כדי לחוות את הדברים אנו צריכים להכיר ולגלות עוד ועוד מאותה נשמה עליונה, ואת זה ניתן לעשות בצורה של סולם.

כמו בסולם, אנו יכולים לעלות שלב אחד בכל פעם. כל אדם יכול להתקדם מעט מהמקום בו הוא נמצא כעת, לאחר שיגיע למקומו החדש יוכל להתקדם שוב. מי שינסה לעלות בבת אחת שלבים רבים בקפיצה, אולי יוכל לאחוז בשלב גבוה יותר אם יהיה מספיק חזק, אך זה יהיה קשה מאוד והוא גם עלול ליפול אפילו נמוך יותר מהמקום בו היה לפני כן. לקפוץ מסולם זה מסוכן, הדרך הטובה היא להתקדם בהתמדה ובהדרגתיות שלב אחר שלב ובכך לגלות עוד ועוד חלקיקים מאותה נשמה, עד שנוכל להגיע לפסגה.

הבחירה של האדם היא מאוד מצומצמת בניגוד למה שאנו חושבים. לאדם שכל חייו הם קודש והוא מדקדק בכל הידור מצווה אין בחירה אם לאכול דבר לא כשר. הוא לא צריך להתמודד עם בחירות כמו האם להדליק אש בשבת או האם להניח תפילין, שהרי כל אלו הם חלק ברור מחייו ואין לו ניסיון בהם. הבחירות שלו הן הרבה יותר גבוהות וכל אלו בכלל לא שאלה בשבילו.

אותו הדבר מהצד השני לגבי אדם רחוק מתורה ומצוות שחי חיי חומר ואינו

יודע כלל על יהדותו. בוודאי שאין לו בחירה אם לאכול את הברד"ץ הזה או האחר, או אם להחמיר לקבל את השבת לפני זמנה, שהרי הוא קודם כל צריך להכיר בתורה, לקבל על עצמו לאכול אוכל כשר ולשמור שבת ורק אחר כך יוכל להגיע לשלבים מחמירים יותר אם ירצה.

כך כל אדם נמצא בסולם הפרטי שלו בשלב המסוים שלו. כל השלבים הנמצאים במקום נמוך מאוד ורחוק מאיתנו הם פשוטים לנו ואין לנו בהם בחירה וניסיון, הם קלים מדי בשבילנו. כל השלבים הגבוהים מאוד מאיתנו הם מקומות רחוקים שאין לנו השגה בהם. הבחירה שלנו מסתכמת בשלבי הסולם הקרובים אלינו, אפשר לעלות לשלב הבא או חס ושלום לרדת לשלב הקודם. אף אחד לא ידון אותנו מדוע לא הגענו לראש הסולם שלנו. אך בהחלט ישאלו אותנו מדוע לא התקדמנו לשלב הבא שהיה כבר מביא אותנו מאוחר יותר לשלב שאחריו. אי אפשר להאשים אותנו שאנו לא קופצים לראש, אך אפשר לבוא בטענות מדוע אנו לא מתקדמים לשלב הבא.

כשמסתכלים על אנשים יראי שמיים, מיד חושבים שהם רחוקים אלפי שנות אור מאיתנו. בסביבה חילונית כל אדם שחובש כיפה יראה להם כמו רב גדול ואדם עם חליפה כבר ייראה להם קיצוני מדי. לעומת זאת בסביבה חרדית יסתכלו על אדם שלא מקפיד על כמה מצוות קטנות בתור אדם רחוק מיראת שמיים. כי כל אחד נמצא במקום הפרטי והמיוחד שלו. לא צריך להסתכל על אחרים ולנסות לשפוט אותם, רק צריך לשפוט את עצמנו ביחס לעצמנו.

כל חוזר בתשובה יודע שהמקום שהיה בו פעם הוא גרוע, אבל עם זאת אי אפשר להכחיש שהוא באמת היה בו פעם. יוצא שאפילו אותו אדם עצמו לא יכול להבין את עצמו, שהרי הוא לא מבין כיצד עשה פעם את הדברים שעשה. לכן ברור שאי אפשר לשפוט אחרים שנמצאים במקום שונה מאיתנו, כי אילו היינו במקום שהם נמצאים, קרוב לוודאי שהיינו נוהגים כמותם. זו הרי תפיסה שונה לגמרי. לכן לימדו אותנו חכמים שאסור לשפוט אדם עד שנגיע למקומו. כי אם היינו במקום שלו עם התפיסה שלו והכלים והיכולות שלו, אז היינו מבינים למה הוא עושה את מה שהוא עושה.

כך גם לא שייך להתיימש מאנשים יראי שמיים בדרגות גבוהות מאיתנו. אולי כעת נראה לנו שהם עושים דברים לא אנושיים, אבל אם נעלה ונגיע לדרגה שלהם, אז גם אנחנו נוכל לעשות את אותם דברים. אי אפשר לשפוט אחרים או להשוות אותם אלינו, לא את אלו בדרגות הגבוהות יותר ולא את אלו בדרגות הנמוכות יותר. עלינו להשוות אותנו רק ביחס לעצמנו, איפה היינו ואיפה אנחנו כעת. מה המקום שלנו ומה המקום שלנו יהיה אם נתאמץ מעט. רק לעלות לשלב הבא בסולם.

אולי קשה לנו להפוך לשומרי מצוות, אבל לקבל מצווה אחת זה בוודאי אפשרי. אם בכל זמן מה נתקדם ונקבל רק מצווה אחת, נעלה עוד שלב ועוד שלב בסולם ואז נגיע בסוף למצוות רבות מאוד. לא מצפים מאיתנו להיות משה רבינו, אך מצפים מאיתנו שמחר נהיה קצת יותר קרובים לקדוש ברוך הוא ממה שהיינו היום. אם נתקדם שלב אחרי שלב, בכל פעם מעט, לאחר תקופה מסוימת נוכל להסתכל לאחור ולראות שעלינו למרומים מהמקום הנמוך בו היינו לפני כן. לא צריך להתיימש מלהסתכל על ראש הסולם, אלא צריך פשוט להתקדם לשם בקצב האישי שלנו ולדאוג לא להיתקע באותו השלב ובוודאי שלא לרדת לשלב נמוך יותר.

אותו סולם מראה לנו את דרך ההנהגה והתפיסה שאנו צריכים לסגל לעצמנו. שאפשר לראות ברחוב הרבה אנשים חומריים שחיים כמו בהמות ולא מבינים דבר וחצי דבר בכל הקשור לרוחניות. אפשר לראות מצד שני אנשים שחיים את חייהם בצורה שונה ורחוקה מכלל האוכלוסייה, שמתנתקים מהכול ומנסים להתחבר לרוחניות שלהם. להבדיל בין הטמא ובין הטהור, ישנם גם גויים שמתנזרים מכל הנאות העולם והם חיים בסיגופים קשים מתוך ניתוק מוחלט כדי לחזק את הרוחניות שלהם.

אבל הסולם בחלום יעקב מלמד אותנו את התפיסה הנכונה יותר. שכל אחד צריך להיות סולם שמוצב ארצה עם רגליים על הקרקע, וראשו מגיע לשמיים, שגם בתוך ההמולה הגדולה, בהמתנה לרמזור בדרך לעבודה או בלחץ בבוקר כשכולם מאחרים, צריך להיות עם הראש בשמיים. עסוקים בדברי תורה, חושבים

רוחניות ומנסים בכל פעם להתקרב להשם יתברך. עיקר היהדות היא לא להיות נזירים ופרושים, אלא לדעת לקדש את החומר. לקחת את הדברים החומריים ולהשתמש בהם לעבודת השם.

הגמרא במסכת חגיגה מספרת שארבעה נכנסו לפרדס ורק רבי עקיבא נכנס בשלום וגם יצא בשלום. כל הארבעה היו קדושים וטהורים. כולם היו תנאים עצומים, תלמידי חכמים ויראי שמיים. אבל רבי עקיבא גם היה עם רגליים על הקרקע. הוא הצליח לחבר בין העולם העליון לעולם התחתון. לכן לא רק שנכנס בשלום, אלא שהצליח גם לחזור בחזרה לעולם הגשמי עם כל התובנות הרוחניות שהשיג. זה לא מספיק להמריא לעולמות רוחניים, צריך להיות מוצב ארצה ובתוך כל הלחצים, השגרה והטרדות, להיות עם הראש בשמיים.

שנוכה בסיעתא דשמיא לעלות בהתמדה, כל אחד בסולם הפרטי שלו, עד שנגיע לראש הסולם שמגיע השמימה.

ברית כרותה לשפתיים

פרשת ויצא מספרת לנו על הכוח העצום שיש למלים שאנו מוציאים מהפה. לפעמים אנחנו מתבטאים בצורה לא מדויקת, מדברים בסלנג, בהגזמות, בצחוק, בשפה זולה וללא הקפדה מיוחדת על מה שאנו אומרים, בלי לחשוב על כך שיש משמעות למלים.

צריך לדעת ולזכור שכוח הדיבור הוא כל כך גדול, עד כדי כך שגם אם כלל לא נשים לב למה שהוצאנו מהפה, וגם אם זה בצחוק וללא כוונה אמיתית, זה לא יפריע למציאות להגשים את מה שאמרנו. כי הדיבור שלנו בורא את המציאות ממש.

כאשר לבן רודף אחרי יעקב ומאשים אותו בגנבת האלילים, יעקב בטוח שלבן מאשים אותו לשווא. לכן הוא אומר: "עם אשר תמצא את אלוהיך לא יחיה"

(בראשית לא' פסוק לב). הוא לא העלה על דעתו שרחל לקחה את הטרפים מבית אביה. אבל רש"י מפרש שלכן רחל מתה מאוחר יותר בדרך. למרות שיעקב אבינו בוודאי לא התכוון לכך שרחל לא תחיה, עצם הדיבור נתן לדבר כוח לצאת לפועל, ברית כרותה לשפתיים.

הפרשה מתארת אירועים נוספים שמחזקים את עניין כוח הדיבור. בתחילת הפרשה למשל יעקב אבינו נודר נדר, שמאוחר יותר בפרשה הקדוש ברוך הוא מזכיר לו בחלום שעליו לקיים את נדרו ויש עליו טענה על כך. לאחר שהוציא את הדברים בפיו, כעת הוא מחויב לקיים את מה שאמר.

גם כשיעקב עונה ללבן מדוע ברח בלי להודיע, הוא עונה לו תשובה מורכבת: "כי יראתי כי אמרתי" (בראשית לא' פסוק לא). כלומר הוא לא התיירא מהמציאות, אלא ממה שאמר. לאחר שאמר שלבן יגזול את בנותיו ממנו (את נשיו של יעקב), הוא התיירא שהדבר יצא לפועל לאחר שהוציא את המלים מפיו. הפרשה מלמדת אותנו כמה חשוב להיזהר בכל מילה שאנו מוציאים מהפה.

גם למציאות של היום כדאי לזכור את הכלל הזה של "ברית כרותה לשפתיים". אם נשים לב לשפה היומיומית שלנו, נגלה שבמשך היום אנו מדברים כל כך הרבה, כאשר בדרך כלל לפחות חצי מהדברים הם שטויות, דברי הבל, שקרים, לשון הרע, משפטים שליליים או דברים ריקים מתוכן.

אנשים לא מייחסים לזה חשיבות ולא רואים כלל את ההשפעה של הדבר, אבל שום דבר לא הולך לריק והכל מתגשם בעולם. הם התרגלו לדבר בצורה שכזו, רואים איזה חבר וזורקים כמה קללות לאוויר על זה שלא ענה להם לטלפון, למרות שהם אוהבים אותו ואומרים את הדברים בצחוק, אבל הם מביאים כך דברים לא טובים לעולם.

אנשים מוציאים בקלות רבה מדי לשון של שבועה בילדים שלהם או בסבתא שלהם. נשבעים בצדיקים ונודרים דברים, ובכלל לא מבינים שיש לזה השלכות. הם מוציאים כמה מלים מהפה, ואחרי כמה שניות שוכחים מזה וממשיכים הלאה. וחז"ל למדו אותנו דברים נוראים ועונשים חמורים למי שנשבע לשווא או נודר

ולא מקיים.

גם שפת הרחוב ששגורה בפנינו היא נוראה. הסלנג שאנו משתמשים בו לפעמים מביע דברים שונים לגמרי ממה שאנו מתכוונים אליהם. יתכן שהחברים והמשפחה מבינים את מה שאנו מנסים לומר, אבל עצם הדיבור הלא טוב פוגם ועלול לגרום למציאות לא רצויה להתגשם.

למלים יש כוח אדיר של השפעה. אפשר לקחת את זה לכיוון חיובי ולדבר דברי תורה, דברים מחזקים ומלים חיוביות ומעודדות, או שאפשר חס ושלום להשתמש בזה לשלילה ולהביא למציאות לא רצויה. הבחירה נמצאת אצלנו כיצד להשתמש בכוח העצום הזה של הדיבור.

וצריך לזכור כלל חשוב, שעלינו לחשוב היטב לפני כל דבר שאנו מוציאים מהפה ולבחון את הדברים שאנו רוצים לומר. האם אלו דברי תורה או דברים נצרכים? האם הדברים חיוביים? האם זה יביא תועלת? האם אף אחד לא ייפגע או ייזוק מזה אפילו בעקיפין בשום צורה?

אם אנו רואים שבאמת יש הכרח גדול לומר את הדברים, אז נאמר אותם. אבל ברוב המקרים נגלה שהדברים נאמרים מתוך תאוה, רוח שטות, לחץ, הרגל או סתם יצר לשותף ולרכל, כאילו להיות חלק מהסביבה. ובמקרה כזה יוצאים מאותו דיבור נזקים גדולים.

לכן נאמר בפרקי אבות "לא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה". וזה למרות ש"כל ימי גדלתי בין החכמים". הדבר ברור שבין החכמים אין לשון הרע ורכילות, דברי כפירה, דברי תאוה או שאר דברים שאסור לשמוע. החכמים מדברים דברי תורה וגם דברי החול שלהם מכילים עומקים גבוהים ביותר. ולמרות הכל, הוא לא מצא לגוף טוב אלא שתיקה. מכאן נבין כמה חשוב להיזהר בדיבור.

עלינו לשים לב היטב למלים שאנו מוציאים מהפה. נשתדל לומר דברים חיוביים ולדבר בצורה אופטימית וכך בוודאי שנמשוך לחיינו מציאות טובה יותר. השם יזכה אותנו לדבר דברי תורה ודיבורים חיוביים שימשכו לחיינו שפע וטוב.

מתחננים? מזל טוב! אבל מה עם נישואין?

לבן רצה לתת ליעקב את לאה במקום רחל לאישה, אז הוא אסף את כל אנשי המקום ועשה משתה גדול כדי להסיח את דעתו. וכך דרכו של היצר הרע גם כאשר אנחנו רוצים לבוא בברית הנישואין, לנסות לגרום לנו להתמקד בעניינים טפלים כדי להסיח את דעתנו מהעיקר.

במקום לסדר את העניינים שבאמת חשובים ולתכנן את חיינו החדשים בצורה הטובה ביותר בקדושה ובטהרה, הוא מביא אותנו להתעסק בכל הדברים חסרי הערך שמסביב.

חודשיים לפני האירוע כבר סוגרים אולם לחתונה ומאז כל היום אנו מתרוצצים בהכנות וארגונים. אנו מוציאים עשרות אלפי שקלים על כל דבר אפשרי: תקליטן, צלם, רכב מפואר, שמלת כלה, עיצוב אולם, תאורה, זיקוקין, בר משקאות, מגנטים וכל דבר מיותר אחר שמישהו יסכים להציע לנו במחיר מופרז.

החתן והכלה לא נרדמים בלילה וההתרגשות עולה בכל יום שעובר, הלחץ מההורים והמשפחה מתהדק עוד יותר, כשמגיע היום המיוחל הופכים את העולם כך שהכול יתקתק כראוי ושלא יהיו תקלות, ובסופו של דבר, אחרי כל המאמץ, מקבלים כמה שעות בודדות של מסיבת ריקודים רדודה שחולפת בלי להרגיש.

אבל אולי בין כל הדברים האלו, כדאי לחשוב לא רק על רגע החתונה עצמה, אלא קצת הלאה על החיים עם שותף ועל איך להקים בית מוצלח ומאושר. הרי מרוב תכנונים לחתונה מוצלחת, כבר שכחנו למה מתחננים.

אותה חתונה אורכת כמה שעות בודדות, אבל מסגרת הנישואין שלנו צריכה להימשך לכל החיים. ואם כן הדבר ברור שעלינו להשקיע הרבה יותר בנישואין עצמם ובהכנה להם. אלא שבפועל אנו מזלזלים בזה, לא מתכוננים כראוי ורק

מנסים לעשות הופעה בפני כל המוזמנים.

זמן החתונה זהו זמן מיוחד ומסוגל לתפילות ובקשות. זמן בו אנו מתקרבים לקדוש ברוך הוא ומקיימים מצווה חשובה ביותר. זמן בו אנו מקדשים את עצמנו והופכים ביחד עם בן־בת הזוג לאדם אחד. זמן רוחני בו אנו מתחילים דף חדש בחיים שמתוכו אפשר להתעלות ולהגיע להגשמה אמיתית. כל החיים שלנו הולכים להשתנות כעת ובידינו לבחור כיצד לעצב אותם.

אלא שלפעמים במקום לקדש את עצמנו, להתפלל על זוגיות מוצלחת, בית מאושר, ילדים בריאים וכל הבקשות האפשריות, אנו בוחרים חס ושלום להשתכר, להתהולל ולגרש משם את השכינה הקדושה.

תארו לכם שישנם זוגות שרחוקים מתורה ומצוות שכמה רגעים בודדים לאחר שהבעל הטרי קידש את אשתו כך שתהיה מיוחדת ומובדלת לבעלה בלבד, הכלה הטרייה ששייכת כעת אך ורק לבעלה, הולכת לרקוד ריקודים מעורבים בלבוש חושפני עם כל קרובי המשפחה והחברים, ואפילו גם כמה גברים זרים שהיא לא מכירה כלל, עם חיבוקים ונשיקות לכל עבר חס ושלום.

החתן יורד מהחופה ועושה סיבוב בין כל המכרות שלובשות בגדים מינימליים עד שמגיע לרחבת הריקודים ששם משקים אותו אלכוהול בקצב שמאפשר לו לשכוח בכמה דקות היכן הוא נמצא ועם מי הוא התחתן. אז מה בעצם שווים הנישואין האלו? מסיבות הרי אפשר למצוא בשפע למי שמחפש עבירות, ולא צריך להתחתן לשם כך. האם אלו באמת חיי הנישואין שאנו מחפשים?

המפתיע ביותר הוא שגם נשים מתונות, שמשתדלות להסתובב בצורה צנועה יחסית ביום יום, בדרך כלל נוהגות לבחור בגדים חושפניים יותר לאירועים. כאילו שכדי להיראות מכובדות צריך לבוש פחות צנוע. כאילו שישנם כללי צניעות מסוימים ליום יום, וישנם כללי צניעות שונים לגמרי באירועים, שאז כמעט הכל מותר ואפשר להיות פרוצים.

דווקא באירוע כל כך קדוש ומיוחד, במצווה כל כך מיוחדת, מתלבש לו היצר הרע שמנסה להרוס את הכל. האם אנו באמת מאמינים שהשכינה הקדושה תשרה

במקום בו רוקדים ביחד גברים ונשים שמוסיפים עוד ועוד חטאים לחתונה הזו? האם מישהו נהנה מכך שאשתו הטרייה רוקדת ח"ו עם החברים שלו? ועוד שהיא כמעט לא לבושה?

המצב היום הפך לכל כך אבסורד, שאנו מנסים לדאוג לכל העולם ביום החתונה שלנו, חוץ מלעצמנו. אנו דואגים לאוכל טוב למוזמנים, דואגים שיהיה להם נוח יותר ללא הפרדה בין גברים ונשים ודואגים שכולם יספרו דברים טובים על החתונה שלנו. אבל הבעיה היא שאנו לא דואגים לנישואין שלנו. אנו מתחילים הכל ברגל שמאל וכמעט ולא נותנים סיכוי לדבר הזה להצליח.

מחקרים רבים מציגים את העובדות המצערות שאחוזי הגירושין עולים מרגע לרגע, והזמן מרגע החתונה עד לגירושין הולך וקטן. החתונות הופכות למפוארות יותר, הצעות הנישואין הופכות לנועזות ומרגשות, אך הנישואים עצמם לא מחזיקים. אז מה זה בעצם שווה? האם באמת כדאי לקבל הצעת נישואין רומנטית על יכטה, להתחתן בגן הכי יוקרתי ולהבין אחרי חודשיים שזו כבר לא אותה אהבה שהייתה פעם?

אלא שמחובתנו להשקיע היטב בעניין ברית הנישואין. והראשון במחשבה שלנו שאותו אנו צריכים לשמח הוא הקדוש ברוך הוא. כי הוא העיקר בנישואין ואם חס ושלום אין ברכה והשכינה לא נמצאת, אז אין שום סיכוי ושום טעם לחיי הנישואין.

לכן עלינו לעשות הכל כדי שהדברים יהיו על טהרת הקודש. להתכונן היטב לפני כן, להבין לקראת מה אנו הולכים וכיצד עלינו להתנהג. ללמוד את הלכות טהרת המשפחה ולראות איך נוכל להכניס את השם יתברך כמה שיותר לתוך חיי הנישואין שלנו.

כמו שלא נבחר סתם את האולם המזדמן הראשון שנמצא, כך עלינו לחפש מדריכי חתנים ומדריכות כלות מהטובים והבקיאים, עם יראת שמיים וכוונה טובה שיוכלו באמת לעזור לנו. אסור לזלזל בזה, כי אמנם כולם בטוחים שהם יודעים מהי מסגרת הנישואין, אבל בפועל רוב האנשים לא מבינים בזה חצי דבר.

כמו שלומדים מקצוע, או שעורכים קורס הכשרה לפני דברים מסוימים, כך עלינו ללמוד ולעבור את הדבר הזה.

והדבר ברור שהחתונה עצמה היא תחילת התהליך, ומוכן לכל בר דעת שאי אפשר לצפות לחיי נישואין טובים אם ברגע ההתחלה אנו משתפים את הסטרא אחרא. אירוע החתונה מוכרח להיעשות בצורה טהורה וקדושה כדי שהשכינה הקדושה תימצא בתוך הבית החדש שנבנה בישראל.

לכן הכל צריך להיעשות בצניעות וביראת שמיים. מוכרחה להיות הפרדה מוחלטת בין גברים לנשים. זה לא איזה הידור נחמד, אלא שריקודים מעורבים זהו איסור מוחלט שנוגד את התורה לחלוטין. כך גם שאר ענייני הצניעות, לבוש, התנהגות וכו'. אנחנו בוודאי לא רוצים אירוע זול ומופקר. ככל שנכבד את האירוע, כך נייקר אותו.

אנשים נצמדים למנהגים שונים שהתרגלו אליהם, ואפילו אם הם מקולקלים. ומצד שני את ההלכות החשובות הם מוכנים לשים בצד. צריך להקפיד על כל הכללים, שמסדר הקידושין יהיה בקיא וירא שמיים, ואפילו אם הוא לא "רב מזמר" שעושה שמח, שהאוכל יהיה בכשרות טובה, שהשירים ברקע יהיו על טהרת הקודש, ושהכול יתנהל על פי ההלכה.

בסוף החופה ישנו מנהג קדוש שבו החתן שובר את הכוס, וזכר לחורבן בית המקדש. ורבים טועים לחשוב שכאילו זה הרגע בו הוא מקדש אותה ואז כולם שמחים ומוחאים כפיים. אבל צריך לדעת שכל זה נעשה כדי שהשמחה לא תהיה שלמה כך שנזכור את החורבן. לכן ראוי להקדיש את אותו רגע של שבירת הכוס למחשבה על החורבן ולתפילה לבניין הבית.

ובאמת הרבה זוגות רוצים לעשות את האירוע בקדושה וטהרה, אלא שיש הרבה לחץ מצד ההורים, המשפחה, החברים ושאר המכרים. אנשים אוהבים להתערב, לזרוק הערות, לעשות משחקי גאווה וכו'.

ההוא מאיים שלא יגיע לחתונה אם יש הפרדה, האחר כועס שלא שמו את המוזיקה שהוא אוהב, הבנות דודות מתלחשות בקול על שמלת הכלה הסגורה

מדי, המשפחה מתלוננת על האוכל הבד"ץ שנראה להם פחות טעים, החברות המומות מהחתן גם הרוח שלא נותן להן חיבוק וכך כולם מלחיצים אותנו וגורמים לנו לחשוב שאולי עדיף לוותר על הקדושה ולתת לכולם לשמוח.

אבל צריך לחשוב היטב את מי אנחנו מנסים להרשים. האם באמת שווה להשקיע במוזמנים יותר מבשכינה ולהתחיל את הנישואין ברגל שמאל רק כדי לרצות את האורחים?

ובאמת הרי כולם יודעים שגם ככה אי אפשר לרצות אף אחד ותמיד יהיה לאנשים מה להגיד ועל מה להעיר. גם אם נהפוך את כל העולם תמיד יהיו תלונות. ואנשים שאכפת להם מכל הדברים החיצוניים רק מוכיחים שלא באמת אכפת להם מאיתנו, אלא מהכבוד שלהם. ואם כן מדוע שכל כך נטרח בעבורם?

לפני שאנשים הולכים לאירוע הם עושים תחילה חשבונות קשים. תחילה הם מנסים להיזכר אם אותו אחד שהזמין אותם בא לאירוע שלהם. ואם הם נזכרים שכן, אז מיד צריך לבדוק כמה הוא שם במעטפה, שלא יצאו "פריירים" וישמו יותר חלילה.

ואז מחשבים כמה כבוד עושים להם, שאם לא יכבדו אותם מספיק אז אולי לא כדאי לבוא. ואז מנסים לחשוב על אירועים אחרים שהיו לבעלי השמחה, כדי להיזכר אם האוכל היה טוב ואם הבר בכניסה לא אכזב אותם. וכך הם עוסקים בחישובים מפרכים ורק מראים לנו כמה אנו לא חשובים להם ואיך שכל מה שמעניין אותם זה הם עצמם. אז מדוע שנשקיע כל כך בדברים חיצוניים במקום להשקיע בעצמנו?

מי שהיה פעם באירוע של בני תורה, יודע היטב מה זו שמחה אמיתית. שם אין הצגות. כמעט ולא שמים מעטפות, גם אף אחד כמעט לא יושב לאכול, אולם קטן וצפוף, אין אטרקציות שונות, אבל השמחה אמיתית, מכל הלב ובשפע גדול. עשרות בחורים לא מפסיקים לקפץ, להלל ולשמח את החתן והכלה. הם לא באים לשמוח, אלא לשמח, כי עיקר השמחה צריכה להיות לבני הזוג.

לכן על בני הזוג להקדיש את עיקר המאמץ כדי לבנות בית כשר. בית שהשכינה

הקדושה שוכנת בו ושרויה בו ברכה. בית של שמחה אמיתית מתוך קדושה ויראת שמיים. בית של שלום, משפחה מאושרת וזוגיות מפוארת. בית שהחתן הוא המלך והכלה היא המלכה, שמשם האהבה תוכל לגדול ולהתפתח בצורה טובה.

איך לבנות זוגיות מוצלחת ולשמור עליה פורחת

ובאמת כדאי מעט להתעכב וללמוד כיצד אפשר לחיות חיי זוגיות טובים. וככל שמתחילים בזה מוקדם יותר, כך טוב יותר. הטוב ביותר הוא ללמוד את הדברים כבר לפני הנישואין, ואז להיות מוכנים ולהתחיל ברגל ימין. אלא שגם אם האדם נזכר מאוחר מדי, מכל מקום תמיד אפשר ללמוד ולתקן.

בסרטים שופכים על אנשים רגש בלי הפסקה, וזה נראה שהכול בא בטבעיות וללא מאמץ. אך בחיים האמתיים מסגרת הנישואין מצריכה הכנה והשתלמות כדי לשמור עליה משגשגת. לכן לא פלא שאנו מחפשים שחקן קולנוע שיהיה בן הזוג שלנו לחיים. הבעיה היא שהכול נשאר סרט, ואנו לא מצליחים להתמודד עם קשיים נורמליים שיש לכל זוג אמתי שלא נמצא בתוך הצגה. קשה מאוד להתמודד עם מצבים אמתיים כאשר יש לנו בראש אשליות.

אנשים רבים כלל לא מודעים לכך שיש דרך אחרת. בתחילת הדרך כולם באורות והכל יפה, ואחרי שנה של נישואים החסרונות, השעמום וההרגל תופסים פיקוד והכל מתחיל להימאס. כל זה קורה במצב רגיל, בו הפיקוד נמצא בידי הטבע. אך ישנו מצב אחר, בו ניתן לקחת את הפיקוד ולתת אותו לידי הקדוש ברוך הוא כך שהוא ינהל את העניינים בדרך טובה הרבה יותר.

כדי להכין את עצמנו כראוי לחיי נישואין תקינים, כדאי ללמוד על הנושא. ישנם כללים ברורים הנוגעים לזוגיות ויחסים בין בעל לאישה. ישנם תפקידים ברורים שעל כל אחד מבני הזוג למלא.

רוב האנשים מצפים שהאהבה תפרח מעצמה, אבל אם לא עובדים על כך, אין לה כל סיכוי לפרוח. מטבע הדברים דבר גורר דבר, מילה קטנה גוררת ריב, הריב גורר תחושת פירוד, הפירוד מביא לתחושת חוסר, החוסר מביא לתסכולים, אלו מביאים לעברות וכך מיום ליום המצב מתדרדר והקשר בין בני הזוג הולך

ומתנתק.

אנשים מצפים לדברים מחיי הנישואין מבני הזוג, אבל הם עצמם לא רוצים להתאמץ כלל. וכך כאשר שני הצדדים מצפים ושניהם לא מקבלים, אז כולם מתוסכלים.

אמנם הם מרגישים שהם נותנים הרבה, אבל הנתינה שלהם נשארת בדברים המוכרים והאהובים להם. האישה נותנת לבעל את הפינוק שהיא עצמה רוצה לקבל, אבל הבעל בכלל לא צריך ולא אוהב את זה. הבעל קונה לאשתו דברים, אבל זה הכל מתוך ההשקפה שלו והאישה לא מרגישה שהוא באמת קנה את זה בשבילה.

כך שניהם משקיעים, אבל במקומות הלא נכונים. ואז יוצא שבני הזוג מרגישים את המאמץ וההשקעה של עצמם, אבל לא מסופקים מההשקעה של בן הזוג. כל אחד חושב שהוא מוותר על כל העולם, אבל הוא לא רואה את הוויתורים של השני, כי הוא לא מרגיש שהוא מקבל הרבה.

לכן עלינו ללמוד את הדברים. הבעל צריך ללמוד על נפש האישה כדי להבין אותה. האישה צריכה ללמוד על נפש הבעל. כל אחד מצפה לדברים שונים וכל אחד חושב בצורה אחרת. אם נבין כיצד השותף לנישואין חושב, אז נוכל לחיות אתו בשלום ובשמחה.

התורה הקדושה עוזרת לנו רבות בעניין הצלחת הנישואין, ולכן ישנן מצוות רבות שקשורות ועוזרות לחיי נישואים תקינים ומאושרים שמחובתנו לקיימן. אותן מצוות יהפכו את הבית שלנו לבית יהודי איכותי ומאושר בו השכינה שורה. בית שהשכינה שורה בו לא זקוק לשום דבר מעבר לזה, שכן יש בו ברכה בכל דבר.

זוג ששומר על טהרת המשפחה יזכה להרבה יתרונות מכך. מלבד הציווי על כך והמניעה מאיסור חמור שחייבים עליו עונש כרת ח"ו, ומלבד העניין הרוחני של הדבר שמוסיף לנו קדושה וטהרה ומכניס את הקדוש ברוך הוא לתוך ביתנו, נזכה גם לקשר עמוק יותר בין בני הזוג.

כאשר ישנן הרחקות יזומות בין בני הזוג, הם מתגעגעים זה לזו ורוצים

להתקרב. הקשר ביניהם הופך לרוחני ואמתי יותר, שכן הצד הפיזי של העניין יוצא מהתמונה וכך נותר לו רק הצד שמעל החומר. פתאום השיחה בין בני הזוג הופכת לגבוהה ומקשרת יותר והמשיכה בין בני הזוג חוזרת להיות גדולה.

ביום הטבילה בני הזוג מתרגשים במשך כל היום כמו ילדים קטנים. ולאחר הטבילה כאשר בני הזוג מותרים סוף סוף זה לזו, הם מתרגשים זה מזו כמו ביום חופתם. הדבר מגביר את האהבה עד מאוד, וגם אם היו קצת חילוקי דעות קודם לכן, פתאום הם הופכים לזוג אוהבים.

זוג ששומר על צניעות יזכה לראות ברכה בחיי הנישואין. הרי אף אחד לא ירצה לראות את אשתו מפטפטת עם גברים אחרים, נוגעת בהם, מתלבשת בצורה לא צנועה לידם, רוקדת לידם או שותה איתם בירה ח"ו. גם לאדם רחוק מתורה ומצוות הדבר ברור ומובן ואף אחד לא נהנה מזה.

לפעמים זה נראה פרימיטיבי ללכת בצניעות ועם כיסוי ראש, אך זה הכל מתוך הרגלי החברה ללא הפעלת טיפת שיקול דעת והיגיון. הרי הגענו היום למצבים לא הגיוניים בהם האישה מזניחה את עצמה בבית כאשר היא לבושה בסחבות, ולאחר מכן מתלבשת בצורה חושפנית, מתאפרת ומתגנדרת כאשר היא יוצאת עם מכרים לאיזשהו מועדון ח"ו. האם למישהו זה נראה כמו חיי נישואים תקינים שיכולים להחזיק מעמד?

אדם שבאמת אוהב את אשתו ירצה לשמור אותה לעצמו בלבד, כך שהוא היחיד שיזכה לראות אותה ולשמוע את קול שירתה. בצורה כזו יש לבני הזוג משהו מיוחד משלהם, כמו סוד משותף שרק הם יודעים שמקרב אותם זה לזו. כאשר הבעל מסתובב עם מכרות, והאישה מכירה את חבריו של הבעל טוב יותר ממה שהיא מכירה את בעלה לא עלינו, בוודאי שאין הרבה סיכוי לנישואין הללו.

תחשבו כמה נהדר לזוג כאשר האישה היחידה שבעלה נוגע בה זו היא בעצמה וכאשר האישה שמורה לבעלה בלבד. כמה נפלא כאשר בני הזוג מתגעגעים זה לזו כאשר שומרים על טהרת המשפחה, וכך שומרים על יחסים רוחניים תקינים מעבר ליצרים הפיזיים. זוהי המשמעות האמתית של המלה "נישואין", להתנשא

מעלה, להתקדש. לא להפוך לכהמות הפועלות על פי יצרים.

להכניס את הבורא לנישואין

מסגרת הנישואין היא קשה ומחייבת, בה כולנו מרגישים כ'פריירים' של בן או בת הזוג וזה כמעט בלתי אפשרי לוותר לשני. לפעמים אנשים מגיעים לגירושין בגלל שטויות והבלים, מתוך קטנוניות וגאווה. אמונה אמיתית יכולה לעזור לנו להתגבר על המצבים האלו.

אדם מאמין אף פעם לא מרגיש 'פרייר' שהרי הוא יודע שהבורא מנהל הכל. בן הזוג הוא הדרך של הבורא לתקשר איתנו. כך הבורא מדבר איתנו דרך בן הזוג, כועס עלינו דרך בן הזוג ומשמח אותנו דרך בן הזוג. הרי לא קיים דבר כזה חוסר צדק, אצל הבורא הכל מדוקדק. כל דבר שאנו עוברים הוא ניסיון מהבורא שממנו ניתן לצמוח ולהתקדם בחיינו.

אדם מאמין לעולם לא ירהרר לעצמו שאולי עם מישהי אחרת היה לו טוב יותר, שהרי הבורא החליט שדווקא האישה הזו תהיה בת זוגתו. אישה מאמינה לעולם לא תקל ראש ותתנהג בצורה זולה ליד גבר אחר מלבד בעלה, כי היא יודעת שגם כשהיא בארץ אחרת, שם אף אחד לא מכיר אותה ואין שום סיכוי קלוש שהדבר יתגלה, הבורא צופה בה. אדם מאמין מבין שהוא מקיים מצווה כאשר הוא מתייחס יפה לאשתו. הוא יודע שדרך מסגרת הנישואין הוא הופך לאדם שלם שיכול להתעלות, וללא זה הוא רק חצי אדם.

כאשר אדם מבין שהבורא רוצה שיאהב את אשתו, הוא יעשה הכל כדי לקיים את הדבר. כאשר אדם באמת רוצה לאהוב את אשתו, מובטח לו שהוא אכן יגיע לכך. אדם אחר שאוהב את אשתו מכל סיבה שתהיה, תלוי באותה סיבה. הוא יכול לאהוב אותה כי היא יפה, חכמה, מוצלחת, נדיבה, רגישה, עוזרת או כל סיבה אחרת. אך כאשר הוא רק יפגוש מישהי יפה ממנה, חכמה ממנה או מוצלחת ממנה, כל האהבה שהייתה לא תהיה שווה יותר שום דבר. אהבה לבן הזוג מתוך האהבה לבורא הופכת להיות בלתי תלויה, שכן גם אם הסיבות עצמן ישתנו, גם אם תהיה מישהי יפה יותר או מוצלחת יותר, האדם יודע שהבורא רוצה אותו דווקא עם אשתו.

אהבה מתוך אמונה היא חזקה הרבה יותר ומתחזקת עוד יותר מיום ליום. אהבה שאנו פועלים להשגתה בוודאי תהיה מיוחדת יותר וקשה לפירוק, בניגוד לדעה הרווחת שהאהבה מגיעה לבדה מתוך רגש סוחף. אם סתם כך ברגע פתאום התחלנו לאהוב, אז סתם כך ברגע זה יכול להיעלם. לכן כל מי שמצפה לאהבה שמגיעה מעצמה מגיע לאכזבה נוראה לאחר הנישואין כאשר הקשר מתפורר מיום ליום. בסרטים אולי זה עובד, אך במציאות אנו מוכרחים להשקיע בקשר, ורק לאחר מספיק השקעה אנו מתקרבים למושג הזה שנקרא "אהבה". רק קשר כזה שאינו תלוי בגשמיות ומבוסס על אמונה ורוחניות מסוגל להחזיק לנצח.

קצת לפני החתונה, כדאי לחשוב היטב מה חשוב יותר ומה פחות. האם אנו רוצים להיות עם חיי נישואים אומללים, אך בהרגשה שהבאנו מסיבת חתונה חלומית שכולם מדברים עליה? או שאולי עדיף להתחתן בצורה כשרה וצנועה, ולהשקיע בנישואין עצמם וכך לבנות בית יהודי כשר ואיכותי בו שורה השכינה הקדושה?

כמובן שכל זה לא שולל עריכת חתונה מפוארת, אלא זה רק בא להוציא את העבירות והטומאה שעלולות להתערבב בתוכה. אפשר לערוך חתונה מכובדת, מרשימה, מרגשת, איכותית וחלומית באותה מידה גם ללא כל התוספות השליליות, רק צריך לחשוב טיפה מה באמת חשוב לנו בחיים.

שואבים כוח מתוך אהבה

כשיעקב מגיע לבאר הוא רואה את העדרים עומדים ומחכים כדי שכולם יגיעו ויוכלו להזיז את האבן שמכסה את פי הבאר. אותה אבן הייתה כבדה מאוד וצריך היה שכל העדרים ביחד יתאחדו כדי להצליח להרים אותה. אלא שכאשר יעקב רואה את רחל באה עם הצאן, הוא מיד מרים את האבן הענקית הזו לבדו ללא כל מאמץ.

וצריך להבין מדוע הפסוק משמיע לנו שזה קרה "כאשר ראה יעקב את רחל" (בראשית כט, י)? הרי כבר סיפרו לנו בפסוקים הקודמים ש"הנה רחל בתו באה עם הצאן" (פסוק ו), אז מדוע צריך לחזור על זה ואיך זה קשור לכך שהוא הצליח להרים את האבן כל כך בקלות?

מכאן מובן שעצם הראייה של רחל נתנה כוח ועצמה ליעקב אבינו. שכאשר ראה אותה קיבל כוחות גדולים יותר והצליח בקלות להסיר את האבן מעל פי הבאר. וכך גם אפשר להבין מהמשך הפרשה, שמספרת שיעקב עבד אצל לבן שבע שנים בתמורה לרחל בתו, וזה היה בעיניו כימים אחדים באהבתו אותה. שהאהבה נתנה לו כוחות לעבוד במשך שבע שנים בלי להרגיש קושי.

ולכאורה זה יכול להישמע תמוה, שאיך דבר רוחני כמו ראייה או רגש חיבה כלפי אדם כלשהו יכול להביא לכוח פיזי ממש? אבל באמת זה לא תמוה כלל וכל אחד יכול לראות איך זה מתרחש ממש בחיינו הפרטיים באופן יומיומי. כולנו מכירים את זה על עצמנו, וכולנו חווינו את זה באופן אישי פעמים רבות.

כולנו הרי מכירים את ההרגשה הנפלאה של קבלת חיבה ממישהו. מישהו מפרגן, נותן איזו מחמאה, משבח אותנו או אפילו סתם מחייך אלינו, ואז אנו מקבלים מרץ לעשות דברים. אם חושבים עלינו שאנחנו מוצלחים בתחום מסוים, נרצה להשקיע בתחום הזה עוד ועוד. ואפשר אולי לטעות ולחשוב שבכל מקרה היינו משקיעים או שהיה לנו כוח גם ללא אותם שבחים שקיבלנו, אבל כולנו יודעים היטב שכאשר מעליבים אותנו או שחושבים עלינו דברים לא טובים, זה מוציא את כל הכוח והאנרגיות שלנו, וכל מה שאנחנו רוצים זה רק לשכב לישון.

לפעמים אנחנו כבר כל כך עייפים ואין לנו כוח לעשות שום דבר. העיניים נעצמות לנו ואנו מרגישים תשושים. ואז פתאום באים אלינו חברים או שמשכנעים אותנו לצאת איתם לאיזה מקום. ופתאום אנחנו שוכחים מכל העייפות ומתפקדים בצורה טובה עד מאוחר בלילה בלי להרגיש. הסביבה נותנת לנו כוח.

כשאדם מקבל אהבה מהסביבה הוא מקבל כוחות

שהופכים אותו למוצלח יותר. ומכאן נבין שני דברים חשובים ביותר לחיים איכותיים יותר.

הדבר האחד הוא שעלינו לעשות את מרב ההשתדלות להקיף את עצמנו באנשים תומכים ואוהבים שיעזרו לנו לפרוח. פחות כדאי להימצא בסביבה של אנשים שלא אוהבים לפרגן, בעלי עין צרה או שסתם אוהבים לחשוב בצורה שלילית.

הדבר השני הוא שעלינו להפוך את עצמנו לטובי עין כלפי הסביבה, להפוך למפרגנים יותר, לאוהבים יותר, למחייכים יותר ולהרבה יותר תומכים. כמו שאנו רוצים לקבל חיזוקים מהסביבה, כך אנו צריכים לרצות לתת לאחרים חיזוקים כדי לעזור גם להם.

כל בעל יודע שכששאתו מחמיאה לו על שתיקן לה משהו בבית, זה נותן לו כוחות להפוך לשיפוצניק רציני למרות שהוא לא מבין בזה כלום. כל אישה יודעת שכשבעלה מחמיא לה על הבישולים שלה, היא כל כך שמחה שיש לה פתאום רצון עז להכין לבעלה את המעדנים הטעימים ביותר. כולם יודעים שמילים מעודדות לילד קטן יכולות להביא אותו להצלחה עצומה. כולם יודעים שטלפון קטן להורים ואיזו מחמאה נחמדה יהפכו אותם למאושרים ברגע. אבל איפשהו משהו תמיד משתבש. רוצים לחייך ולפרגן, אבל אז דברים משתבשים ואיכשהו בסוף מסיימים עם הרבה תלונות וטענות שמביאות בדיוק את ההפך ממה שרצינו.

פעמים רבות אנו רוצים לתמוך ולהחמיא לאחרים, אבל מתקשים מאוד בכך. אנו מרגישים כאילו שזה מאבד מערכנו. כאילו שאם אנו משבחים את האחר, אז זה מקטין באופן כלשהו את עצמנו. אנחנו מרגישים תמיד בתחרות עם כולם. רוצים להיות מספר אחד. לכן אנו רוצים לחסל את כל המתחרים ולהראות לכולם שאנחנו הטובים ביותר.

אלא שאז אנו מפסידים מכל הכיוונים. שאנו מחלישים את האנשים שאנו אוהבים, ובאופן אוטומטי זה גורם להם להחליש אותנו. כאשר הסביבה חלשה אז גם הכוחות שלנו נחלשים. ואז כולם מפסידים מזה. כאשר כולם בתחרות וכל

אחד רוצה להפיל את השני כדי להצליח יותר ממנו, או ההישגים של כולם הם גרועים.

דור המבול הושמד כולו במבול חוץ מנח ומשפחתו בגלל עוון גול שהיה בידם. אבל לאחר מכן הגיע דור הפלגה ששם רצו להילחם כביכול בהשם, ולמרות הכל השם רק בלל את שפתם ולא השמיד אותם. רבותינו אומרים שדור הפלגה הצליח להינצל כיוון שהם היו מאוחדים. אמנם העבירות שעשו היו חמורות ביותר, אבל הם אהבו אחד את השני והיו מאוחדים. לעומת זאת בדור המבול הם גולו אחד מהשני וכך מובן שלא הייתה שם הרבה אהבה, לכן לא נשאר מהם כל זכר.

מכאן אפשר להבין את הכוח העצום שטמון בכל אחד מאיתנו. כל אחד יכול לפרגן ולעזור לאחרים, לחייך ולהראות אהבה, לחשוב בצורה חיובית יותר ולעודד להצלחה. כל זה יביא לאנשים סביבנו להיות מסוגלים להרבה יותר ממה שנראה להם. וזה לא מסתיים כאן, כיוון שאותם אנשים יקרינו בחזרה גם עלינו, וכך אנחנו וכל הסביבה שלנו ביחד נוכל להמריא למקומות גבוהים יותר.

כשאדם לומד תורה יש לזה עצמה גדולה וכוח מיוחד. כשהוא לומד עם חברותא הוא מצליח להתרכז טוב יותר ומקבל מדי פעם הברקות שכנראה לא היו עולות לו לראש אילו היה לומד לבד, וכך כל הלימוד שלו מתעלה. אבל כל זה כמעט כלום לעומת מי שמעביר שיעור לרבים.

כל מי שזכה להעביר שיעור תורה לציבור מסוים שמפרגן ורוצה באמת לשמוע, יודע היטב שמקבלים שם כוחות על טבעיים עצומים שאי אפשר לקבל במקומות אחרים. זו עצמה יוצאת דופן שמרגישים כמו רוח הקודש ששורה עלינו. לאחר שמעבירים את השיעור פתאום מבינים שאפילו אנחנו בעצמנו לא ידענו לפני כן את הדברים שאמרנו. משחזרים אחורה ולא מבינים מאיפה הגיעו כל התובנות האלו. כי כוח הציבור הוא עצום ובזכות אותו ציבור אנו זוכים לכוחות אדירים.

וכך זה עובד בכל עניין ציבורי. כאשר מישוהו עושה מתוך אהבה שליחות ציבורית כלשהי, הוא מרגיש בצורה ממשית את הסיוע העצום שהוא מקבל מהשמיים. יש לו כוחות אדירים לעזור לנוקקים, יש לו סיעתא דשמיא לומר את

העצות הנכונות לאנשים הנצרכים, יש לו חכמה לעשות את הדברים הנכונים. דברים שהוא לא חלם שהוא יצליח לעשות פתאום הופכים לפשוטים ונגישים. אבל כל זה מתרחש רק כאשר קיימת אהבה שהיא הבסיס לכוח העצום הזה שאנו מקבלים.

לכן יש עניין גדול להתפלל בציבור, ויש עניין עוד יותר גדול לא להקפיד על האנשים בציבור ולאהוב את כולם. לכן יש עניין לקבל על עצמנו לפני תפילת שחרית את מצוות "ואהבת לרעך כמוך" (וזה נדפס בחלק מהסידורים לפני תפילת שחרית). לכן יש עניין להיות מאוחדים תמיד בכוח הערבות ההדדית של כל ישראל. לכן תפילת ציבור לעולם נשמעת ועולה ולכן יש עניין להתאחד בתפילה וכך אפשר לבטל את כל הגזרות מעלינו.

ככל שנפרגן, נעזור ונשלח אהבה לסביבה שלנו, כך נוכל לחזק אותה. ככל שנשמור על עצמנו בסביבה טובה ואוהבת, כך נוכל לחזק את עצמנו. השם יתברך יזכה אותנו להתאחד כל ישראל ובזכות אהבה אמתית נקרב את הגאולה השלמה ונביא לבניין בית המקדש במהרה בימינו אמן.

להכיר טובה לצינור שמביא לנו שפע

כאשר יעקב נמצא אצל לבן, כל ביתו מתברך בזכות הצדיק. ואמנם לבן יודע זאת היטב, שהוא עצמו אומר "ניחשתי ויברכני השם בגללך" (בראשית ל, כז). אבל עם כל זה לבן עושה ליעקב צרות רבות, מענה אותו ולבסוף אף מצהיר בלי בושה (בראשית לא, מג) שהבנות, הבנים, הצאן וכל מה שיש ליעקב בעצם שייך לו.

ובאמת היסוד הזה חוזר על עצמו לאורך כל הדורות. שהצדיקים נותנים שפע וברכה לסביבתם ולכל העולם. אבל במקום להודות להם ולסייע, הסביבה בוחרת לבזות, להשפיל ולהצר להם.

וכך ראינו בפרשה הקודמת, שאבימלך גירש את יצחק כיוון שהתעצם מאוד. אבימלך היה בטוח שיצחק מתעשר על חשבונם ולוקח להם את כל השפע. וגם לאחר מכן רועי גרר רבו עם רועי יצחק ולא נתנו להם שקט. אבל לאחר שיצחק הלך מאיתם, אבימלך ראה שכל השפע ירד וכבר לא הייתה ברכה. אז הוא הבין שיצחק לא חי על חשבונם, אלא להפך, שהם אלו שחיו על חשבוננו. ואז הלך בלית ברירה ליצחק כדי לעשות אתו שלום.

וכך גם מובא בפרשיות הבאות שיעקב ירד למצרים ופרעה ראה שהארץ מתברכת בזכותו, וגם יוסף הביא ברכה מרובה למצרים, ולכן מאוחר יותר המצרים לא רצו לשחרר את בני ישראל, כדי שתהיה להם ברכה בארץ. אלא שזה לא הפריע להם לשעבד את בני ישראל ולהתעלל בהם בצורה אכזרית. הם לא הרגישו צורך להוקיר טובה על הברכה שמביאים להם, אלא עינו אותם בצורה מזעזעת.

כך גם הגמרא בתענית מביאה על רבי חנינא בן דוסא שכל העולם ניזון בזכותו, והוא די לו בקב של חרובים מערב שבת לערב שבת. ומובא שלא היה לו בבית אפילו חלות לשבת ומשפחתו חיה בעוני מוחלט. ולא ראינו שזה הפריע לאנשים סביבו, שהיו ניזונים בזכותו, לישון טוב בלילה. הרי היו יכולים לעזור לו, לספק אוכל למשפחתו כדי שלא יהיה לו טרדות וכך יוכל ללמוד טוב יותר וישפיע שפע רב יותר לכל העולם. אבל הם בחרו להתעסק בעצמם ולזלזל בצדיק שבזכותו הם ניזונים. לחשוב שהם אלו שמביאים לעצמם את השפע. וכפי שמרומז שהשכנה שלהם ידעה שהם עניים, ובמקום לנסות לעזור מעט או לכל הפחות לשתוק ולא לעשות דבר, היא בחרה לצער את אשתו ולנסות להקניט אותה.

וכך עשו הגויים ליהודים בכל הדורות, שהצרו לנו ועינו אותנו באכזריות נוראה. שכל השפע מגיע לעולם בזכות ישראל, ודווקא בגלל זה כולם מחפשים סיבות לשנוא אותנו. וכך החריבו את בית המקדש, שהיה נותן שפע וברכה לעולם. שהם כרתו את הענף שישבו עליו וירקו לבאר ששתו ממנה. שכאשר בית המקדש היה קיים היו מתפללים על שפע לכל העולם וכך כל אומות העולם היו זוכים לברכה. וכעת הם עצמם קלקלו את הדבר גם לעצמם.

וכך עושים עד היום ללומדי התורה. שכל העולם מתקיים בשביל התורה הקדושה, ותלמידי חכמים הם אלו שמחזיקים את העולם ומשפיעים לו שפע, ולמרות הכל אנשים רבים יעשו הכל כדי לבזות אותם ולהצר להם. ובצורה אירונית מתייחסים ללומדי התורה כאילו הם חיים על חשבון אחרים, עושקים את הסביבה, מתעלקים, אוכלי חינם וכו'. בדיוק כמו שאנשי גרר התייחסו ליצחק וכמו שלבן התייחס ליעקב. הם לא מבינים שבזכות ההתמדה של אותם אנשים שהם מבזים ושונאים יש להם ברכה ושפע.

במקום לתת ללומדי התורה כבוד ותפארת, להודות להם על השפע, על השכינה הקדושה שמצויה בינינו, לתת להם הרחבת הדעת כדי שילמדו כמה שיותר ויזכו אותנו כמה שיותר, במקום כל זה מבזים ומכלימים אותם בכל הזדמנות.

ובאמת כולם יודעים שהשפע מגיע בזכותם. שהרי כאשר האדם זקוק לישועה הוא מיד הולך לאחד הרבנים שהוא מכיר. כאשר הוא נמצא בצרה הוא פותח ספר תהלים. כולם מעריכים את הרבנים הגדולים, אלא שקשה להם להעריך את תלמיד הישיבה הפשוט שגר ממולו, קשה לתת כבוד לאיזה אברך לא מוכר שהוא רואה ברחוב. אלא שצריך לזכור שכל הרבנים הגדולים ביותר, היו בתחילת דרכם גם הם אברכים פשוטים ולא מוכרים.

וזה מה שהיה עם הלל, שהיה עני מרוד ובכל יום היה מרוויח סכום מועט ונותן חצי ממנו כדי להיכנס לבית המדרש. והגמרא בסוטה כא. מביאה שהיה לו אח עשיר בשם שבנא, אבל הוא לא היה עוזר לו כלל. כנראה שהיה אומר לו שילך לעבוד ולא יחיה על חשבוננו. לימים נעשה הלל הזקן הנשיא, בזכות מסירות הנפש שלו הוא הפך להיות גדול הדור, מכובד ועשיר. ואז בא אותו אח ורצה לתת לו חצי מנכסיו כדי להשתתף בזכויות המרובות של הלל. אבל מובן שזה לא שווה כלום, כי הלל כבר לא היה זקוק לזה. איפה הוא היה כאשר הלל היה בתחילת דרכו וזקוק לעזרתו?

אילו אדם היה יודע מה מעלתו של אדם שלומד תורה, היה זורק הכל כדי ללמוד כל היום וכל הלילה בעצמו, והיה בוודאי מתייחס בכבוד ללומדי התורה.

ולכל הפחות אם לא לכבד, אז לכל הפחות לא היה מצער אותם ומונע מהם לעסוק בתורה הקדושה.

להעריך ולא לנצל

ויש אנשים שכן מבינים את המעלה הגדולה של בן תורה, אז הם מנצלים אותם לצרכים שלהם ומזלזלים. כמו לבן הארמי שידע שכל השפע שלו הגיע בזכות יעקב, אבל יחד עם זאת עשה לו צרות בלי בוש. לא היה אכפת לו מיעקב, אבל מצד שני הוא כן הכיר בגדולתו ורצה לקבל ברכה ושפע בזכותו. לכן הוא לא רצה להניח לו לעזוב, כי ידע שהוא מביא לו ברכה גדולה.

ורואים למשל שיש כאלו שמחפשים רק חתן צדיק לבת שלהם, אבל אז לא נותנים לו שלוה כלל. מכתיבים לו מה לעשות, מקבלים החלטות בשבילו, מחייבים אותו לצאת לעבוד, כופים עליו מנהגים לא טובים וכו'. בדיוק כמו לבן שרצה את יעקב כחתן, אבל ניסה בכל דרך להצר לו. הם יודעים שהשפע מגיע בזכות אותו צדיק, אבל מבזים אותו בכל הזדמנות אפשרית.

והדבר לא מוגבל רק במשפחה. יש אנשים שמחפשים לעשות עסקים עם אנשים יראי שמיים תמימים, שיודעים שיש להם ברכה ויודעים שהם בעלי מידות טובות, פוחדים מגזל ומשתדלים לא לצער אף אחד, ואז מנצלים אותם כדי לרמות ולעשות דברים שונים בלי שהם יגיבו כלל. הם רואים את התמימות של אנשים טובים ומנצלים את זה לרמאויות.

ויש אנשים שמרגישים חיבור לתורה, אז הם תורמים לאנשי תורה שילמדו בעבורם. אבל אז מרגישים בעלות על אותם לומדי תורה, שכאילו הם קנו את האנשים ויכולים לעשות בהם כרצונם. יש כאלו שעוזרים במשהו קטן, ואז מבקשים בתמורה דברים הרבה יותר גדולים. יש כאלו שמפרסמים לכולם כמה הם עוזרים ותורמים כדי לקבל כבוד וגדולה, ולא אכפת להם שהם גורמים לצער וביזיון לאלו שעזרו להם.

לכן אברהם אבינו לא רצה לקבל שום דבר ממלך סדום, כדי שלא יאמר שהוא העשיר את אברהם. כי טובות כאלו עדיף לא לקבל כלל. וכפי שמובא במסכת

חגיגה דף ה. שאמר רבי ינאי לאחד שעשה צדקה וסיפר לכולם וכך בייש את המקבל, שעדיף שלא היה נותן כלל.

ואם נדקדק היטב, נוכל לראות שכך הוא טבע העולם. שפעמים רבות אדם מוסר נפש כדי לעזור למישהו, אלא שהוא לא מעריך את זה כלל. הוא מרגיש שכאלו חייבים לו, וכך הוא גומל רעה תחת טובה. מישהו עושה טובה לחברו באופן קבוע מתוך רצון טוב לעזור וללא שום תמורה, ואז אם פעם אחת לא יסתדר לו, הוא עוד יבוא אליו בטענות. במקום הכרת הטוב, רואים הכל כמובן מאליו ומתלוננים.

ואפשר לראות את זה בצורה בולטת ביחסי המשפחה. יחסים בין בני הזוג ובעיקר יחסים עם ההורים. שההורים משקיעים בילדים את כל כוחם. מוסרים נפש ונותנים כל מה שאפשר כדי לעזור להם ולתת להם שפע עצום שיהיה להם הכי טוב בעולם. אבל לילדים קשה להעריך. הם לא מבינים שההורים עובדים קשה כדי לתת לילדים את רצונם. הם חושבים שהם חייבים להם וגם באים בתלונות אם ההורים לא עושים את רצונם.

לכן התורה מצווה אותנו על כיבוד אב ואם. שלכאורה זה נראה כמו דבר מובן מאליו, אבל באמת זה קשה מאוד. כי אם האדם לא עשה עבודה עצמית, הוא יהיה בטוח שההורים שלו חייבים לו. הוא יכול להתחצף אליהם, להעליב, לבזות ולעשות להם רע, וכל זה בלי שירגיש שהוא עצמו זה שלא בסדר. הוא כופר בטובה ומשיב תחתיה רעה.

ניצול הצדיקים גם בעולם הרוחני

צריך לדעת שכפי שהדברים פועלים בעולם הזה, כך הדברים פועלים גם בעולמות העליונים. שגם החיצונים והקליפות מקבלים את חיותם מהקדושה. וככל שהאדם גדול יותר בתורה ומצוות, כך החיצונים יותר רוצים לינוק ממנו שפע. לכן כל הגדול מחברו יצרו גדול ממנו.

ולכאורה היינו חושבים שאם אותם כוחות טומאה של סטרא אחרא יונקים מהתורה והמצוות של הצדיקים, אז צריך להיות להם עניין לעזור לאותם צדיקים

להרבות תורה ומצוות כך שיהיה להם שפע רב יותר. הרי יש להם מטרה משותפת והם יכולים להועיל בכך לעצמם.

אבל במציאות הדבר הפוך. שאפילו שהתורה והמצוות נותנים גם לחיצוניים את החיות, ובלי התורה והמצוות אין להם קיום כלל, מכל מקום הם משקיעים את כל כוחם בניסיונות להחטיא את האדם, לקלקל ולגרור אותו לעבירות ולטומאה. הם מוכנים להפסיד ולאבד את עולמם, ובלבד שיוכלו להצר ולהחטיא.

ובאמת כל זה נשמע אבסורד לחלוטין. כאילו שהעולם השתבש וכולם כמו משוגעים. אלא שלא לחינם זה כך. כי כל זה בא ללמד אותנו על עצמנו. שאם נתבונן היטב, נוכל לראות שכך בדיוק אנחנו בעצמנו מתנהגים. שהשם יתברך ברא אותנו, הוא נותן לנו שפע עצום ומחייה אותנו בכל רגע. ולמרות הכל אנחנו כופרים ובוועטים חס ושלום.

שכל השפע בעולם מגיע רק מהקדוש ברוך הוא ברוב חסדיו. ואנחנו לא מעריכים כלל, באים בטענות, מבזים וכו'. במקום לומר תודה בלי הפסקה מהבוקר ועד הערב, אנחנו בוחרים להתעלם מכל הדברים הטובים שהוא נותן לנו, מכל הנסים המופלאים שהוא עושה לנו, ורק להתעסק עם הדברים השליליים, לתת ביקורת ולהתלונן.

פעם אחר פעם אנחנו מזלזלים. מוותרים על מצוות בשביל תאוות טיפשיות, מוותרים על כל מה שמצריך מאיתנו מעט מאמץ ומתעסקים בהבלי העולם הזה. אנו זורקים מצוות וערכים שנותנים לנו חיות. עושים עבירות שכורתות את הענף שאנו יושבים עליו. יורקים לתוך הבאר שאנו שותים ממנה, שאין מים אלא תורה והיא הבאר שלנו. אנו מואסים חס ושלום בכל הטוב שמחייה אותנו וכופרים בטובה ובחסדים המרובים שעושה איתנו השם יתברך בכל רגע.

לכן עלינו להשתדל להבין מהו מקור כל השפע שאנו מקבלים, לחקור היטב ולבדוק מי מטיב לנו וכך נדע לא להשיב רעה תחת טובה. נוכל להשקיע במה שמביא לנו ברכה ולא נוזל חס ושלום. אנחנו אלו שנרויח מכל זה, שהרי אנו מסירים בכך את החסימות לקבלת השפע.

השם יתברך יזכה אותנו ללכת בתמימות ובישרות, להיות מהנעלבים ואינם עולבים, מאנשי האמת שגומלים טובה תחת טובה ומעריכים את מי שעוזר להם וכך זוכים גם להכיר בבוראם. מתוך כך נוכל לזכות בשפע עצום שיגיע מצינורות מתוקנים ושלמים.

פרשת וישלח

לחכות לעלות השחר

יעקב אבינו נותר לבדו ואז "ויאבק איש עמו עד עלות השחר" (בראשית לב, פסוק כה). במשך כל הלילה יעקב נאבק עם איש שמתגלה כמלאך. רבותינו פרשו שהוא היה שרו של עשו שבא להילחם עם יעקב. אלא שמפתיע מאוד שכאשר עולה השחר אותו מלאך מברך את יעקב.

ולכאורה שום דבר מהותי לא התחדש ברגעים הללו שהביאו את התפנית, שרגע אחד לפני עלות השחר אותו מלאך נלחם ביעקב ורצה לחסל אותו, וברגע שלאחר מכן הוא ברך אותו. בלי שום התרעה מוקדמת פתאום הכל השתנה. זה מדהים איך שברגע אחד כל התפיסה מתהפכת בלי שום גורם נראה לעין.

וצריך לדעת שכל החיים שלנו בנויים על אותו מאבק. שהחיים שלנו הם בחינת לילה, שאנחנו נמצאים לבדנו באפלה, לא יודעים מי נגד מי, לא רואים את התמונה הגדולה, ורק מרגישים שנלחמים בנו. יצרים, ניסיונות וקשיים רבים פוקדים אותנו, ואנחנו מנסים בכל תוקף להחזיק מעמד כדי להצליח לשרוד.

ואולי מתוך אותו מאבק שהתנהל בין יעקב אבינו לאותו מלאך, נוכל ללמוד על אותם מאבקים אישיים שאנו מנהלים בעצמנו. שדרך אותם פרטים שהתורה מגלה לנו, נוכל ללמוד כיצד לשמור על עצמנו, כיצד להילחם ובעיקר כאילו תחבולות נוכל להשתמש כדי לנצח.

מול מי אנחנו נלחמים?

ראשית כל עלינו להבין מול מי בכלל אנחנו נלחמים. לפעמים אנחנו מרגישים מאוימים, כאילו שכולם נגדנו ורוצים ברעתנו. לפעמים נראה שמשמיים כאילו החליטו חס ושלום שלא יהיה לנו טוב. לפעמים היצרים הפנימיים תוקפים אותנו ואנחנו מרגישים שאנו נלחמים בעצמנו. כל זה מביא לבלבול גדול ולחוסר ידיעה

באותה מלחמה.

אלא שמתוך המאבק של יעקב נוכל להבין, שאותו אחד שנלחם בנו, הוא לא דבר רע ממש במהותו, והוא גם לא רוצה ברעתנו. הוא פשוט שליח שמבצע את שליחותו ובא לתת לנו התנגדות כך שנוכל להתחזק ולגלות את הכוחות החבויים בנו. כמו משקולות כבדות שאדם מרים כדי לחזק את עצמו. אמנם הוא סובל וזה קשה, אבל הוא רוצה בזה כדי להתחזק.

מלאך הוא בסך הכל שליח. לפעמים אנו טועים בתפיסה וחושבים שלמלאכים כוחות אדירים משלהם, אך צריך להבין שהכול בא בתור שליחות בלבד וכל הכוחות שלהם מופעלים על ידי השם יתברך. זה כולל את כל המלאכים וכל הכוחות הקיימים, גם מלאך המוות, יצר הרע, כוחות טומאה וכל כוח אחר שקיים בעולם. כולם עושים את רצונו של הקדוש ברוך הוא, על אף שלפעמים זה נראה לנו שכולם פועלים נגדנו.

אז גם אם נראה לנו שיש רע בעולם, זה רק בגלל שאנו מסתכלים על הדברים מתוך החשיכה בה אנו נמצאים. מתוך חושך וצמצום לא רואים את כל הפרטים ומקבלים מידע כוזב, ולכן העולם הזה הוא עולם השקר. אבל ברגע שיעלה השחר ויהיה אור, נוכל לראות שהכול מתנהל כמו שצריך. נוכל להבין שכל אחד מבצע את תפקידו והכל פועל למטרה טובה. לכן אמרו חז"ל שלעתיד לבוא אדם יברך על הרעה כשם שמברך על הטובה. כי יראה שאותו רע, הוא בעצם טוב בתחפושת.

אותו שר בשמיים שנלחם עם יעקב אבינו לא באמת רצה ברעתו. הוא נלחם ביעקב כי זה התפקיד שלו. זו השליחות שלו כעת כדי שיעקב אבינו יתעלה מתוך אותו מאבק. אך כל זה קורה רק בחשכה, כאשר אנו לא רואים היטב את התמונה הגדולה והכל נראה חשוך ומסוכן. אבל כאשר עולה השחר ניתן לראות בבירור שאותו "איש" שנאבק איתנו הוא לא יותר משליח של הקדוש ברוך הוא שבא לסייע לנו להתעלות בעבודת השם שלנו דרכו.

ואז אנחנו מגלים למפרע שהוא בסך הכל רצה לנסות אותנו במשך כל הזמן

הזה, וכעת כשהכול גלוי הוא מברך אותנו. הדבר דומה להורים שמעמידים פני כועסים ולבסוף אנחנו מבינים שכל מה שהם עשו היה מתוך אהבה אלינו. או לרב קשוח שמעניש את התלמידים כדי שיצמחו ויתעלו. כך כל ניסיונות החיים שלנו, לפעמים אמנם הם נראים כרעים, אך לבסוף אפשר להבין שהכול היה הצגה וכל אותם ניסיונות באו לעזור לנו.

גם הרע הוא טוב

כל אדם יכול להסתכל על חייו ולראות דברים שקרו לו בעבר שבאותה תקופה היו נראים כשחורים, עצומים ובלתי ניתנים להתמודדות, אבל היום כשאנו מסתכלים עליהם הכל מתבהר. דברים שהיו מכשולים גדולים מתגלים ככאלו שנתנו לנו דחיפה להצלחה מרובה יותר. דברים שגרמו לנו הרבה עצב או פחד נראים לנו היום כדברים מובנים יותר שהביאו תועלת.

צריך להבין שבצורה דומה גם הדברים שנראים לנו כחשוכים היום, בסופו של דבר יתגלו כטובים ומועילים. גם אם כרגע אנחנו לא מצליחים למצוא בזה טיפת טוב, זה רק בגלל שאנחנו נמצאים בחושך ועדיין לא עלה השחר.

הדבר דומה לניתוח קשה שמציל חיים. שבאותו רגע זה כואב ולא נעים, אבל לאחר זמן מסתכלים לאחור ושמחים בקבלת ההחלטה, כי יודעים שזה מה שהציל. וכך הדבר בכל התקדמות בחיים, שתינוק שנולד צריך לעבור דברים מפרכים כדי להתמודד עם העולם, ולאט לאט הוא מתבגר ומתוך החוויות, היצרים והניסיונות הוא לאט לאט עושה ויתורים על הנחות שלו כדי להתאמן ולהתקדם למקום טוב יותר.

וכאן נמצא הסוד הגדול של העניין הלא מובן לכאורה בחזרה בתשובה מאהבה, שאז כל העבירות נהפכות לזכויות. שאפשר להבין אם העבירות נמחקות, אבל איך יתכן שהעבירות עצמן הופכות לזכויות? איך יתכן שדווקא אלו שחטאו יותר יזכו ליותר זכויות מאותן עבירות שעשו?

אבל כעת הדבר מובן יותר. כי כאשר אדם חוזר בתשובה בצורה אמיתית ומכל הלב, הוא משנה את זווית הראייה מאותה נקודה חשוכה בה חי לפני כן. הוא

מדליק את האור בעולם החשוך שמסביבו. הוא יוצא מהחושך שהיה בו ומקבל משמעות לחייו. הוא מתקרב עוד ועוד לאור הגדול של השם יתברך. מכאן ברור שגם הדברים הגרועים ביותר שעשה, יתגלו לו כדברים מועילים וטובים ויהפכו לזכויות.

כי כל העבירות של האדם הן הניסיונות שהביאו אותו בסופו של דבר לעשות תשובה ולהגיע למעלה שבה הוא נמצא כעת. כל עבירה ענקית שאותו אדם עשה נתנה לו קרש קפיצה כדי להגיע לעשות תשובה שלמה מאהבה. לכן הכל זה כמו זכויות. אבל כל זה כמובן רק בתשובה מאהבה, שמגיעה מכל הלב, מתוך חרטה גמורה ומתוך רצון עז לעשות נחת רוח לקדוש ברוך הוא. ברור שאדם שיעשה חטאים בכוונה כדי לעשות עליהם תשובה לאחר מכן לא יוכל להגיע למעלה כזו, ואדרבה, הוא יעשה לעצמו קלקול גדול.

כך פועל גם היצר הרע. הוא בא כדי להחטיא אותנו, אחר כך עולה לקטרג עלינו בשמיים ואז מביא עלינו חס ושלום דינים קשים. אבל כל זה רק בתור שליחות. בסופו של דבר כל ההישגים הרוחניים של האדם נובעים אך ורק מתוך היצר הרע שהיה לו. שהרי ללא יצר הרע, אין לאדם שום ניסיון ואין לו אפשרות לצמוח. רק מתוך התמודדות והתגברות על היצר הוא מצליח להתקדם ולהגיע להישגים.

השם ברא את היצר הרע לתועלת והוא ברא לו גם תורה בתור תבלין. הוא לא רוצה שנחסל את היצר הרע, אלא הוא רוצה שנטבל אותו היטב ונהפוך אותו למעדן. כאשר משה רבינו עלה לשמיים כדי לקבל את התורה, כל המלאכים נתנו לו מתנות, ואפילו מלאך המוות נתן לו מתנה (את סוד הקטורת). יוצא שאפילו מלאך המוות הוא לא באמת רע. הוא פשוט עושה את שליחותו בעולם.

כיצד לנצח במלחמה

ולאחר שאנו מבינים שגם הרע הוא טוב, מכל מקום אנו מחפשים עצה כיצד לנצח את אותו הרע ואיך נוכל להכריע את המערכה. אבל האמת היא שאנחנו בכלל לא צריכים לנצח. כל מה שצריך הוא פשוט להחזיק חזק ולחכות לעלות השחר.

החיים שלנו מלאים בניסיונות. כל כך הרבה דברים מתישים ומייאשים שנראה שאי אפשר להתמודד איתם. כל כך הרבה צרות וייסורים שמוציאים לנו את כל הכוחות ומביאים אותנו לחשוב שיש חס ושלום כוחות לא טובים בעולם. כל החיים שלנו הם כמו אותו לילה שעבר יעקב אבינו. אנו נמצאים יום יום במאבק מתמיד כדי להתמודד עם הכל ונראה שאין לנו סיכוי לנצח.

אבל העניין הוא שאנחנו כלל לא צריכים לנצח אף אחד. כי ברגע שאנו פוקחים את העיניים, כל החושך נעלם ואנו מבינים שכל אותם ניסיונות קשים כלל לא קיימים במציאות. רק חשבנו שיש קשיים ומכשולים בגלל שהיינו בחושך, אבל כאשר עולה השחר אנו מבינים שהם מעולם לא היו. לא צריך לנצח אף אחד כי אף אחד בכלל לא נלחם איתנו. רק צריך להחזיק חזק באמונה עד שנצליח לפקוח את העיניים בעצמנו או עד שיעלה השחר ואז כל הרע יעלם.

ואלו שתי האפשרויות של הגאולה הקרובה לבוא, "בעתה" או "אחישנה". שאדם יכול להתחזק באמונה ולהתעצם ממש עד שהוא יצליח להדליק את כל האורות וכך יביא לגילוי השכינה הקדושה. ומכל מקום אם לא נצליח לעשות את זה, אז יש את האפשרות השנייה שבה נחזיק חזק בתורה וברוחניות בלי לעזוב, עד שיגיע הזמן הראוי. רק צריך להחזיק מעמד עד שיעלה השחר, ואז ממילא כל מי שהצליח לשמור על עצמו ייגאל.

אנחנו מאמינים בני מאמינים, ויודעים היטב על פי כל הסימנים שאנו כבר נמצאים בסוף החשיכה ממש לפני עלות השחר. כולם כבר מבינים שהגאולה קרובה ביותר. בעוד רגע יגיע האור הגדול שיפקח את עינינו ונוכל לראות בבירור שכל ניסיונות החיים, כל המכשולים וכל הרע, בעצם אף פעם לא היו קיימים. רק חשבנו שהם קיימים מתוך החשכה שהיינו בה, אך באור יום ניתן לראות בבירור שהכול לתועלת והכל מסתדר מצוין.

ממש בעוד רגע תגיע הגאולה ונראה איך שכל השונאים שלנו באים לברך אותנו. נוכה לראות פני משיח ולהבין שבכל הזמן הזה הכל היה לא יותר מהצגה לכבודנו. נראה את בית המקדש השלישי ונוכל להרכיב את הפזל הגדול שמסדר את כל מה שחשבנו שהיה מפוזר.

אבל כל זה בתנאי שהצלחנו להחזיק מעמד, כי רגע לפני עלות השחר המלחמה היא הקשה ביותר, שהחושך גובר ואנחנו כבר עייפים, וכך עלולים חס ושלום ליפול ולא להגיע לאותו מעמד. אבל אם נצליח לשמור על עצמנו בדרך הקדושה, לשמור על האמונה, על הקרבה להשם, אז פתאום ברגע אחד נוכל לצאת מאפלה לאורה.

אמנם זה נראה לנו כעת שיש לנו כל כך הרבה עניינים לא סגורים לטפל בהם ושיש לנו עוד דרך ארוכה לעבור עד לגאולה. אבל כדי להיגאל אנו לא צריכים לסיים את כל המטלות שלנו, לא צריכים לנצח שום דבר או שכל העולם יהיו צדיקים גמורים, אלא כמו בגאולה הראשונה ממצרים כל מה שצריך הוא להחזיק מעמד. לשמור על האמונה ולהתקרב עוד ועוד לקדוש ברוך הוא.

פתאום מתוך כל הסבל והצרות בשנייה אחת עולה לו השחר ואז בלי שום הכנה מוקדמת מגיעה לה הגאולה, פשוט כי הגיע הזמן. פתאום כל החושך נעלם ועולה לו השחר ברגע. מתוך המקום החשוך ביותר שנראה ללא מוצא וללא שום תקווה, ברגע אחד רואים ישועות מפתיעות שמאירות את דרכנו. שהשם יתברך יזכה אותנו להגיע לעלות השחר מהרה, יאיר את עינינו וישים קץ לכל צרותינו.

מה באמת חשוב בחיים

רחל אמנו הקדושה והטהורה מתקשה בלידתה. ואז המיילדת מרגיעה אותה, ובצורה מפתיעה אומרת לה "אל תראי כי גם זה לך בן" (בראשית לה', פסוק יז). וצריך להבין מה בעצם ניסתה המיילדת לומר לה.

איך הדבר יכול לעזור לה? הרי אם ישנם סיבוכים בלידה, אז מה כל כך מרגיע בכך שיש לה בן? למה שרחל אמנו תרגיש טוב יותר ולא תירא, אם היא מבינה שהיא הולכת למות? האם ברגעים שלפני המיתה זה באמת משנה אם התינוק שנולד הוא בן או בת?

כדי לענות על כך צריך תחילה להבין את הרקע לדברים. רחל אמנו הייתה עקרה וראתה את לאה אמנו, אחותה, יולדת בנים שעתידים לבנות את עם ישראל ולהיות השבטים הקדושים. היא עצמה לא הצליחה ללדת, למרות שרחל הייתה זו שנועדה להינשא ליעקב ולבנות עמו את עם ישראל לבדה, כך שכל שבטי ישראל יצאו רק ממנה. אבל למרות זאת הדברים התגלגלו כך שלאה והשפחות ילדו בנים ליעקב בזמן שרחל הייתה עקרה.

הדבר היה בוודאי צער נורא עבורה. רחל אמנו היא אמא במהות, רחל עקרת הבית שהיא הסמל של האמהות. ותארו לכם שהיא לא מצליחה להגשים את המהות הפנימית ביותר שלה. שהדבר שהכי עיקרי וחשוב לה בחיים רחוק ממנה. היא בוודאי הייתה מוכנה לעשות הכל. למסור נפש על הדבר, ובלבד שתזכה להוליד לפחות חלק מהשבטים הקדושים. לכן אמרה ליעקב שאם הוא לא יביא לה בנים היא תמות.

צריך לזכור שהאבות והאימהות היו בדרגת נבואה ודיברו עם השכינה, הם ידעו שהשבטים הקדושים הם הבסיס והגרעין של עם ישראל. בכל לידה אמנם יש כיסופים רבים, ציפייה ואהבה לוולד, אבל כאן זה הרבה מעבר ללידה רגילה. כאן כל לידה מייצגת שבט שלם שיבנה את ישראל.

האימהות ידעו שיעקב עתיד להוליד שניים עשר שבטים. לאחר שלאה אמנו כבר ילדה שישה בנים, והשפחות ילדו כל אחת שני בנים, נותרו רק עוד שני שבטים. כאשר לאה נפקדה בפעם השביעית, היא התפללה שזו תהיה בת, כי היא ידעה שנשארו רק עוד שני שבטים להביא ורצתה שרחל אחותה תזכה להביא אותם.

כאשר השם יתברך פתח את רחמה של רחל, זו הייתה שמחה גדולה עבורה. היא קראה לבן שלה יוסף כדי לסמל את רצונה ותפילתה, כמו שהכתוב אומר "יוסף השם לי בן אחר". היא כל כך רצתה עוד בן שיהיה חלק מהשבטים, עוד בן שישלים את החלק הקטן שלה מעם ישראל.

היא כבר ויתרה על עשרה שבטים מכוח הנתנה העצום שהיה לה שהרי נתנה

את הסימנים ללאה שתינשא ליעקב ובכך ויתרה על האפשרות שהייתה לה ללדת את כל השבטים ורק רצתה עוד בן אחד, שיהיה לה את החלק הקטן שלה, לפחות כמו השפחות, שני בנים שישתתפו בכניית עם ישראל.

אחרי כל זה רחל הגיעה ללידה נוספת. ובאותם זמנים לא היו בדיקות שיוכלו לומר מה יש לה בבטן, אלא מוכרחים לחכות עד לרגע הלידה. ואז בשיא המתח, כאשר רחל מחכה לראות אם תפילותיה נענו ואם השם יתברך זיכה אותה להגשים את משאלתה הגדולה ביותר, היא פתאום מבינה שהיא בסכנת חיים. היא מתקשה בלידתה וכעת היא מבינה שלא תהיה הזדמנות נוספת.

לא באמת אכפת לה מעצמה, אבל היא מבינה שאם היא תמות בלידה וזו תהיה בת, זה אומר שהשבט הנוסף לא יגיע דרכה, ולכן היא דואגת מאוד. ואז המיילדת מרגיעה אותה שלא תירא, כי היא קיבלה את הבן הנוסף אליו כל כך חיכתה והתפללה. היא אמנם עדיין נמצאת על סף מוות, אבל היא יכולה להיות שקטה שהגשימה את השאיפה שלה בחיים. השבט האחרון שנשאר להשתתף בכניית עם ישראל הוא שלה.

מכאן אפשר להבין את ההסתכלות האחרת על הדברים שהייתה לרחל אמנו בפרט ולכל האבות והאימהות בכלל. הם לא חשבו על עצמם, על מה שנוח לאותו רגע או על התאוות שלהם. הם חשבו על עם ישראל לדורות וניסו כל מה שהיה ביכולתם לקיים את התכלית שלשמה הגיעו לעולם.

רחל ידעה שיש לה תכלית היא הבינה שהיא צריכה לקחת חלק בבניין עם ישראל. כאשר היא רואה שהיא לא מצליחה ללדת, היא אומרת ליעקב שיביא לה בנים "ואם אין מתה אנוכי" (בראשית ל', פסוק א'). היא מבינה שאם היא לא תביא בנים שיבנו את עם ישראל, היא לא תצליח להשיג את תכלית החיים שלה, ואז מה שווים כל החיים האלו? אם היא לא תוכל לקיים את התכלית שלה, אז היא נחשבת למתה, שהרי החיים נועדו כדי שנגיע לתכלית וללא זה אין להם שום חשיבות.

התכלית של כל דבר זה הסיבה לדבר והייעוד שלו. אין לשום דבר משמעות

ללא התכלית. אם נגר יבנה כיסא שאי אפשר לשבת עליו, לא יהיה לו שום טעם. אם מהנדס ימציא סוללה חדשה שלא נותנת כלל חשמל, היא תהיה חסרת תועלת לחלוטין. לכל דבר יש תפקיד ואם הוא לא מבצע את התפקיד שלו ולא מגיע לתכלית, אז אין לו שום ערך.

כאשר המיילדת אומרת לרחל שזה בן, רחל מבינה שהגיעה לתכלית החיים שלה. כבר לא אכפת לה למות, שהרי השיגה את מה שהייתה צריכה להשיג בחייה. לאחר שהגיעה ליעד, היא יכולה להיות רגועה ושקטה. כאשר אנו מגיעים לתחנה שלנו באוטובוס, אנו יורדים ממנו כי אנו לא זקוקים לו יותר, כך גם כאשר רחל כבר השיגה את התכלית וקיבלה את שני השבטים אליהם התפללה, היא כבר לא הייתה זקוקה יותר לחיים.

לפעמים אנחנו קצת שוכחים שיש לנו תכלית לחיים. מרוב עיסוקים וטרדות שאליהם אנו מקדישים את כל תשומת הלב שלנו, אנו מאבדים את התכלית והעיקר שלשמם הגענו בכלל לחיות בעולם הזה. אנשים נוהגים לומר "העיקר הבריאות", או "העיקר ליהנות". אמנם ברור שגם הדברים האלו חשובים, אבל צריך לדעת את סדר העדיפויות. אדם יכול להיות בריא כמו שור, ליהנות מכל רגע ולחיות חיים טובים וארוכים, אבל עם כל זה הוא הולך נגד התורה ולא מגשים את התכלית שלו ויוצא שכל החיים שלו לא שווים כלום.

הרי כל מי שיחשוב מעט על מישהו שנפטר לפני מאתיים שנה, יגלה שזה לא באמת משנה כעת אם חי חיים ארוכים וטובים של עונג ושמחה מתוך עושר גדול ושפע רב, או אם הוא חי חיי צער ומסכנות גדולים ונפטר בקיצור ימים ושנים. הרי כעת הוא בכל אופן לא כאן.

בבית העלמין כולם נראים אותו הדבר ואף אחד לא זוכר את הבריאות, השמחה וההנאה הגדולה שהייתה לחלקם לפני מאתיים שנה. הדבר היחיד שנשאר זה ההשגות שהשיגו. אם קיימו תורה ומצוות, אם חיברו ספרים, אם חינוכו את הבנים בדרך התורה כך שעד היום ממשיכים את דרכם, אם זיכו את הרבים, אם העמידו תלמידים וכו'.

אנשים נזכרים בכאלו שנפטרו בקיצור ימים וחושבים "איך זה יתכן?". הם מרחמים עליהם וחושבים כמה הם מסכנים. אבל זה בכלל לא מה שחשוב, שהרי כולם נפטרים בסוף, בין אם זה בשיבה טובה ובין אם זה קודם לכן. מה שבאמת חשוב זה מה הצליחו להשיג ואיפה הם נמצאים כעת בעולם העליון.

גם אם נניח שיכול להיות מישהו שחי עד גיל מאה וחמישים ונהנה מכל רגע בחיים עם שפע עצום וללא שום צער וסבל מעולם, בכל אופן אם עשה עבירות והוא כעת נמצא במקום גרוע למעלה, אז מה זה עוזר לו?

הדבר דומה לאדם עשיר גדול שהיה לו הכל בחיים, ואז פתאום קיבל מכה שהורידה אותו מכל נכסיו, אשתו עזבה אותו, הילדים לא מדברים אתו, אין לו איפה לגור וכבר שבוע שבקושי הכניס משהו לפה. אז תארו לכם שכעת אנשים רואים אותו ואומרים "איזה כיף לו, הוא היה עשיר גדול". הרי ברור שאף אחד לא יגיב כך, כי לאף אחד לא אכפת מה היה פעם ואף אחד לא זוכר את כל השפע בומן החוסר. אלא ירחמו עליו, כי הוא סובל ייסורי מוות ולא אכפת לו כלל מאותו עושר שהיה לו.

כך הדבר גם כאן. כאשר מגיעים לעולם העליון לא אכפת לאף אחד מכל התאוות שהשיג, מהעושר שהיה לו, מהכבוד שנתנו לו, מהשמחה הגדולה שחש, מהבריאות האיתנה ומכל שאר הדברים. אם עשה עוונות וחטאים ולא עשה עליהם תשובה הוא מסכן. הוא עשיר שנפל עד לפת לחם.

ומצד שני אם אדם נפטר לאחר שהיה דבק בתורה ובמצוות, אז גם אם כל החיים שלו היו בצער גדול, גם אם היה עני מרוד וגם אם היו לו חוליים קשים, מכל מקום כעת הוא שמח ומאושר. כדמיון לאדם עני ושפל שצלח לו המזל והתעלה והצליח. אדם אוהו במקום שהוא נמצא בו כעת וזה העיקר.

והדבר ברור שהמצב התמידי של האדם הוא העולם העליון. ששם זהו עולם הנצח, וכפי המעלה שהשיג על ידי התורה, המצוות וההתגברות על קשיים באמונה, כך נקבע כיצד ייראו חיי האמתיים לנצח נצחים. אז מובן הדבר שהוא בוודאי לא עצוב על חיי עוני או חולי או מיתה בגיל צעיר, והוא גם לא שמח

מעושר ותאוות שהשיג. רק ההשגות הרוחניות שלו הן שקובעות וחשובות לו.

הרבה ענקי תורה ורבנים מקובלים (האר"י הקדוש, הרמח"ל ועוד הרבה) נפטרו מהעולם בקיצור ימים בסביבות גיל ארבעים, ועם כל זה השאירו לנו ספרים מרובים ותורה שעל פיה אנו חיים. גדולי הדורות הקודמים סבלו ייסורים נוראיים בחייהם שכללו מסעות שמד ומגפות קשות, ועם כל זה עסקו בתכלית החיים בצורה יוצאת דופן. כי זה מה שבאמת חשוב.

אמנם ברור שהכי טוב להגיע לתכלית מתוך בריאות והנאה וללא ייסורים וקשיים. אבל אם צריך לבחור בין התכלית לבין הנאה רגעית, אז מובן שהכי חשוב זה התכלית. ראוי לכולנו ללמוד ולחקור מעט יותר על מהות החיים שלנו ומה בכלל התפקיד שלנו כאן. הרי מה זה שווה לעבור חיים שלמים אם איבדנו את המטרה העיקרית שלהם?

כל יהודי שנברא הוא בעל תפקיד נעלה. לכל יהודי יש את הייחודיות שלו ואת התועלת שהוא צריך להביא לעולם. אנשים מחפשים איך לשרוף את הזמן או איך לבלות. אבל שוכחים שהזמן זה אחד הדברים היקרים ביותר ובלאי (כשמבלים את הזמן הופכים אותו לבלאי) זה דבר שצריך להתרחק ממנו.

במקום טלוויזיה, עיתונים, סלולרי, ריכולים, מסעדות, טיולים ושאר דברים שסתם יעבירו לנו את הזמן (ולא בטוח שבנעימים) במקרה הטוב ויביאו עלינו הרבה עוונות וחטאים במקרים הגרועים יותר, עלינו להתרכז בדברים החשובים יותר. אלו שבאמת יקדמו אותנו בחיים. אלו שיביאו לנו סיפוק רוחני. אלו שמהווים את המטרה שלנו.

השם יתברך יזכה אותנו להבין מה באמת חשוב בחיים האלו, ידריך אותנו בדרך טובה ויוביל אותנו בכיוון הנכון לקיים את המטרה והתכלית שלנו בעולם.

איך להפוך אויב לאוהב?

יעקב שולח שליחים לעשו לפייסו, אך הם מודיעים לו שעשו בדרכו אליו ופניו למלחמה. יעקב חושש לחייו ולחיי משפחתו, שהוא יודע שעשו רוצה להרוג אותו. המתח גובר ויעקב ירא מעשו מאוד, הוא מחלק את העם ומתכונן למלחמה מול אחיו. לאט לאט עשו מתקרב, ואז כאשר המתח בשיאו עשו רץ לקראת יעקב, הם נפגשים ואז... מתחבקים ומתנשקים, מחליפים כמה מלים ועשו שב לו לדרכו.

וצריך להבין מה בדיוק התרחש כאן. איך פתאום הכל השתנה וקיבלנו סוף מפתיע כזה? איך יתכן שעשו שרצה להרוג את יעקב ופניו היו למלחמה שינה פתאום את פרצופו והחליט לעשות שלום? איך כל כך בקלות הוא מפנה את מקומו והולך לדרכו?

כדי להבין את התשובה לשאלות האלו, אנו צריכים להבין שהעולם שלנו אינו מנוהל על ידינו, אלא על ידי השם יתברך. אמנם כולנו יודעים היטב לומר שהכול מלמעלה, אבל אנחנו לא באמת חיים ונושמים את המציאות הזו. צריך לשכוח מכל מה שאנו מכירים, לנסות לבטל את כל העלילות הגשמיות שאנו רואים בעיניים, ובאמת להפנים שרק השם יתברך שולט והוא זה שמסובב את הכל.

כאשר מישוהו מעצבן אותנו, אנו כועסים, נלחמים או מנסים לפתור את הבעיה עם אותו אדם. כאשר משהו לא הולך, אנו מחפשים את הגורם המוחשי שעוצר אותנו. אנו מנסים לפתור את הכל בדרכים גשמיות מבלי התחשבות במי שמנהל את הכל מלמעלה. ולכן מטבע הדברים כשמישהו מיצר לנו, אנו מרגישים שאנו רוצים לנצח את אותו אדם, לנקום בו ולהעמיד אותו במקום. אנו כלל לא מבינים שאותו אדם הוא בסך הכל שליח שעושה את רצונו של השם יתברך.

אך ישנה דרך נוספת, הרבה יותר יעילה וטובה להתמודד עם בעיות. כאשר מישוהו רוצה להזיק לנו, אנו יכולים לפנות אל השם יתברך שיסדר את המצב. לא

פעם אנשים שרוצים ברעתנו יתגלו כאנשים אוהבים שיכולים לעזור לנו בדרכנו, לאחר שבמקום להפנות את תגובתנו אליהם החלטנו להפנות אותה אל הקדוש ברוך הוא. לא רק שהם לא יזיקו לנו, אלא אדרבה, הם יעזרו ויבואו לטובתנו.

כאשר האישה או הבעל מאשימים, ההורים כועסים, החברים מפנים גב, האויבים מתחזקים או שיש לנו חשש מכל אדם אחר שרוצה ברעתנו, אז במקום להגיב בעצבנות או לזרוק מלים לא יפות לאוויר, ניתן פשוט לפנות למי שמנהל את הכל מלמעלה.

בדרך כלל לאחר שיחה קצרה עם הקדוש ברוך הוא ניווכח פתאום שהמצב לא נורא כמו שחשבנו, ופתאום נראה איך שדברים מתחילים להסתדר מעצמם. פתאום עשו הרשע מחבק ומנשק, והולך לו כדי לפנות לנו את דרכנו.

השיטה עובדת לא רק על אנשים, אלא גם כל בעיה או צרה שאי פעם נתקל בה, ניתנת לפתרון פשוט. לא פתרון שיוצא מתוך השכל שלנו ומסדר דברים בצורה גשמית, אלא פתרון שכלל לא חשבנו עליו, בו כל המציאות משתנה. פתרון שהקדוש ברוך הוא מסדר אותו במיוחד בשבילנו.

מטבע האדם הוא מנסה תמיד להרגיש בשליטה. ואז כאשר מגיעים למצבים שנמצאים מעבר לשליטתנו, אנו פתאום מרגישים חוסר אונים מתוך הבנה שאין לנו סיכוי להצליח. האדם בוחן במחשבה את כל הפתרונות האפשריים, וכאשר הוא מגיע למסקנה שאין שום פתרון, אז הוא מרים ידיים בחוסר תקווה ומתייאש. הוא בטוח שאי אפשר לפתור את הבעיה והוא תקוע במקום לא טוב.

אבל צריך לזכור שהשם יתברך הוא שמכוון את העניינים. הוא הביא את אותה בעיה והוא זה שיכול להעלים אותה בכל רגע. גם אם הדבר נוגד לחלוטין את ההיגיון וגם אם אין שום תקווה באופק, מכל מקום זה רק לעיניים הגשמיות שלנו. אבל להשם יתברך שום דבר לא קשה והוא יכול לסדר לנו את הכל ברגע. המצבים הבלתי ניתנים לפתרון בשבילנו הם קלי קלות בשבילו.

לכן במקום לנסות להרגיש בשליטה ולחשוב יום ולילה על פתרונות גשמיים, אפשר פשוט לפנות לקדוש ברוך הוא בתפילה, לחזק את האמונה ולסמוך עליו

שיסדר לנו את הבעיות.

לפעמים מרוב שהדברים נראים מסובכים, אנחנו אפילו לא טורחים להתפלל עליהם. וגם אם כבר הגענו למצב של תפילה, אז אותה תפילה תהיה מתוך ייאוש ומתוך מחשבה שהדברים לא יכולים להסתדר ואין שום פתרון. יש דברים שעל פי טבע הם בלתי אפשריים, יש דברים סבוכים שאין להם שום אפשרות, יש דברים שתלויים באנשים או בדברים חיצוניים שאין לנו עליהם שליטה וכו'.

אבל כל זה רק מהצד המוגבל שלנו. בשביל השם יתברך אין שום דבר קשה והכל אפשרי. עלינו לזרוק את השכל, את המוסכמות, ההרגלים וכל הכללים והמוגבלויות שאנו מכירים, ופשוט להתפלל מעומק הלב ולבטוח בהשם שיסדר את כל העניינים לטובתנו.

פעמים רבות לאחר שנעשה זאת, ניווכח שפתאום הדברים מסתדרים בצורה פלאית. מה שהיה נראה לנו כטרדה רצינית ומכשול שאי אפשר לעבור, פתאום מסתדר מעצמו.

פתאום אלו שבאו להזיק לנו נהפכים לאוהבים שלנו. פתאום מגיעה איזו בשורה טובה שמשנה את כל התמונה. פתאום מבזיק במוחנו רעיון שכלל לא חשבנו עליו קודם לכן. פתאום מרגישים ש"מאין יבוא עזרי", שמתוך ה'אין' הבלתי נודע והלא ברור, המקום שכלל לא חשבנו עליו ולעולם לא היינו מעלים על דעתנו, דווקא משם פתאום הכל מסתדר.

שנוכה לחזק את האמונה, לבטוח בהשם יתברך ולתת לו לסדר את כל הבעיות שלנו, כך שהוא יסדר לנו את כל מה שצריך בצורה הטובה ביותר עבורנו.

איך לקבל שפע ולהשיג את כל מה שצריך

כל אדם רוצה לקבל שפע רב. כולנו רוצים שישלימו לנו את כל מחסורינו כך שלא יחסר לנו דבר. אבל צריך לדעת שהכול מתחיל מהגישה שלנו ומתוך מה

שאנו מזמנים לחיינו. צריך להבין שבכוחו של כל אדם לבחור לקבל שפע עצום ולקבל את כל צרכו בצורה מושלמת.

הקדוש ברוך הוא חקק בעולם חוקי טבע רוחניים שיזמנו לאדם את כל צרכיו. משמיים משפיעים על האדם שפע רב שמספיק לכל מה שהאדם צריך, וכל מה שעליו לעשות זה רק לכוון עצמו כדי לקבל את השפע.

הבעיה העיקרית היא שרוב האנשים מזמנים לחייהם את הדברים הלא נכונים מתוך ראייה לא נכונה. רוב האנשים מנסים להשיג כמה שיותר שפע, מבלי להתייחס למה שהם צריכים. אנשים אוהבים להשיג כמה שיותר כסף, כמה שיותר רכוש, כמה שיותר דברים יקרים, כל זה מבלי לכוון למטרה מסוימת.

וכך כאשר מקבלים שפע רב בתחום מסוים, זה מביא לבלבולים רבים. שהאדם לא מכוון לקבל את השפע החיוני לו, כי הוא עסוק בדברים שהוא כלל לא צריך. הוא רואה אחרים שמנסים להשיג שפע מסוים ואז הוא גם מתאוה לו, מתחרה באחרים ומנסה להיות מוצלח יותר. וכך הוא משקיע יותר ויותר בדברים שכלל לא שייכים לו ואין לו שום צורך בהם, וכל זה מחסיר ממנו את מה שהוא באמת צריך, כי הוא כלל לא יודע שהוא צריך את זה והוא לא משקיע ומכוון עצמו כדי לקבל את זה.

צריך לדעת שהכסף והרכוש בעולם לא נגמרים לעולם, ולעולם לא נצליח להשיג מספיק. על זה אמרו חז"ל שאין אדם מת וחצי תאוותו בידו. גם לאחר שעבר מאה ועשרים שנה בעולם הזה, ואסף במשך כל הזמן הזה כל מה שהוא יכול, עדין זה לא יספיק לו למלא אפילו חצי מהתאוה שיש לו לצבור עוד. גם לאדם הכי עשיר בעולם שאין לו כלל מה לעשות עם כל הכסף שלו, בכל זאת יש לו תאוה להשיג עוד ועוד חתיכות נייר כדי לשמור בכספת שלו.

לפעמים אנחנו מנסים לחקות אחרים ולרצות דברים שאין לנו שום קשר אליהם, לפעמים אנחנו מנסים להתחרות ולהוכיח לכולם שאנחנו מוצלחים יותר מאחרים או עשירים יותר, לפעמים אנחנו מנסים להשתייך או לשמח את הסביבה ולפעמים אנחנו פשוט שוכחים להתחבר לעצמנו ולא יודעים אפילו מה אנחנו

מנסים להשיג בחיים. כל זה מביא אותנו לרדיפה אחר כל תאוות העולם למרות שהן לא יתנו לנו דבר.

פרשת וישלח מתארת לנו את המפגש בין יעקב ועשו. עשו אומר ליעקב "יש לי רב" (בראשית לג', ט'), אך יעקב נוקט בלשון שונה ואומר לעשו "יש לי כל". וצריך לשאול, האם יעלה על דעתנו שהיה ליעקב הכל ממש? הרי ברור שהיו דברים רבים שלא היו ברשותו. אבל זה לא משנה, כיוון שהוא לא היה צריך אותם ולכן הם לא היו חסרים לו כלל.

ליעקב אבינו היו מטרות בחיים, ואת כל מה שדרוש לו להשיג את המטרות האלו היה לו. הוא התמקד במה שהוא צריך כדי להתקדם ולהצליח במטרות ולכן הצליח להשיג כל מה שהוא צריך. לא צריך שיהיה לנו הרבה כדי שיהיה לנו הכל. ומצד שני יכול להיות לנו הרבה יותר, אבל עדיין יהיה חסר לנו את מה שאנו באמת צריכים.

הדבר דומה לאדם שהגיע לארץ רחוקה ושוממה ששם יש שפע של זהב ואבנים טובות. מרוב השפע, הכל זרוק על הרצפה ברחובות. ואז אותו אדם שרואה את כל השפע העצום מחליט להשתקע שם, שכן הוא יהיה שם העשיר הגדול ביותר בעולם. אבל עד מהרה הוא מגלה שאין שם אנשים, אין מזון ואין את כל מה שהוא צריך למחייתו. אז כיצד יעזור לו כל העושר הרב?

צריך לדעת שהעושר עצמו הוא חסר משמעות לחלוטין. כל העניין שלו הוא שאנו יכולים להשיג את הצרכים שלנו בעזרתו. שדרך העושר אפשר לקנות מזון, בגדים, מקום מגורים ואת שאר כל הדברים שנצרכים לנו. דרכו של יעקב אבינו הייתה להתמקד במה שהוא צריך, ולכן היה לו כל. אבל דרכו של עשו הייתה להשיג כמה שיותר בלי לייחס חשיבות למטרות או לצרכים שלו, ולכן היה לו רב, אבל זה עדיין לא כיסה לו את החוסרים.

רוב העולם מעדיף את דרכו של עשו. הוא מחפש להשיג הרבה, גם אם זה כלל לא שייך לו. אדם שמנסה להשיג כמה שיותר כסף יכול להשיג הרבה יותר ממה שיש לאחרים, אבל בכל זאת הוא יהיה אומלל יותר מאותם אנשים, כי תמיד יהיה

חסר לו עוד כסף ואף פעם לא יגיע לסיפוק. אבל אם אותו אדם יתמקד במטרות שלו ויבחן את מה שהוא צריך כדי להיות מאושר וכדי להשיג את הדברים הנחוצים לו, אז בוודאי שהוא יוכל להשיג את הכסף והשפע הדרוש לו ואז הוא יבין שיש לו את כל מה שהוא צריך.

חז"ל לימדו אותנו שהעשיר הוא זה ששמח בחלקו. והרבה אנשים מפרשים את הדברים לא נכון וחושבים שאדם צריך להיות אומלל ולהסתפק במועט. כאילו לאלץ את עצמו להיות שמח מתוך האומללות והעניות שלו. צריך לדעת שאין שום מצווה להיות אומלל ולהפך, הקדוש ברוך הוא רוצה שנהיה שמחים ומאושרים ושיהיה לנו שפע כמו לבני מלכים. בכל התפילות אנו מתפללים להורדת שפע. אלא שצריך לכוון לאותו שפע שנצרך לנו, שיש לנו בו תועלת, ולא סתם לשפע שיהיה לנו על הנייר בלי שנשתמש בו כלל.

ברגע שאדם שמח מתוך הדברים שיש לו והוא מנצל אותם לתועלת, השם יתברך ישפיע לו עוד שפע רב שיעזור לו ויקדם אותו. כשאדם עושה את הצעד הראשון כדי להגיע למטרה מסוימת, מהשמיים מסייעים לו כדי שיגשים את המטרה. ברגע שאדם מתמקד בחלק שלו ולא פוזל לחלקים של האחרים, לא עורך השוואות ולא דואג אם הוא יוצא "פרייר" אלא משקיע בחלק שלו ומתמקד בו, אז הוא הופך לעשיר שמשגי הכל. לא שהוא סתם 'עובד על עצמו' שכאילו הוא עשיר, אלא שמהשמיים מסייעים לו להשיג את הדברים שהוא צריך וכך הוא באמת הופך לעשיר כי יש לו את כל מה שנחוץ לו.

רוב האנשים לא שמחים בחלק שלהם. השם יתברך נתן להם כישרונות מיוחדים, שפע בתחום מסוים, ברכה ששורה מכיוון כלשהו, אבל הם מסתכלים על אחרים ורוצים להיות כמוהם. הם יכולים להיות עשירים ומבורכים בתחום שלהם, אבל הם זונחים את הכישרונות המיוחדים כדי להפוך להיות כמו כולם. הם עוזבים את השפע בתחום שלהם כדי להתעסק עם תחומים שנחשבים למכובדים יותר או שמכניסים משכורת גבוהה יותר. הם מתרחקים מהברכה המיוחדת בשבילם כדי לנסות לקבל ברכה שכלל לא מתאימה להם. אדם ששמח בחלקו הוא לא אדם מתפשר וחסר שאיפות, אלא להפך, הוא אדם שמנצל את

המתנות שהשם יתברך נתן לו ומגיע איתם לפסגה.

לפעמים אנחנו רואים אנשים מצליחים בתחום מסוים ואז אנחנו חשים צורך לשלוח ידינו לאותו תחום. לפעמים אנחנו רואים את כולם מסביב יוצאים לטיולים ונהנים ואז גם אנחנו רוצים. לפעמים אנחנו שמים לב שאחרים עושים דברים שאין ביכולתנו ואז הקנאה משתלטת עלינו. לכל אחד מהמכרים שלנו יש רכוש שונה, אבל אנחנו מסתכלים על כולם ורוצים את מה שיש לכולם ביחד. אם חסר לנו משהו קטן שיש לאחר אנו הופכים ללא רגועים. צריך להבין שכל זה מגיע מהשורש של עשו שיש לו רב.

אדם לא צריך הרבה כדי להיות מאושר, הוא צריך להיות ממוקד. העולם מסביב מכיל אינסוף פרטים שכלל לא נחוצים לנו ואין לנו שום אפשרות להשקיע בכולם. כאשר אנו משקיעים בדבר מסוים, אנו מזניחים דבר אחר. אם נשקיע בדברים שלא שייכים לנו, אז נזניח את הדברים שכן שייכים ונתרחק מהשלמות שלנו. אדם שיש לו הרבה הוא אומלל, כי מרבה נכסים מרבה דאגה. אנחנו צריכים לבדוק מה נחוץ לנו ולהתמקד בהשגת המטרות שיועילו לנו באמת.

היום עם כלי התקשורת שנמצאים בכל מקום ועם התקדמות העולם, אדם ממוצע צריך הרבה יותר ממה שהיה צריך פעם כדי להיות בשיא האושר. כי היום יש לנו תאוות חדשות ודברים דמיוניים שפעם כלל לא היו. היום גם הכל נגיש ואפשר לראות את כל ההמצאות החדשות בכל מקום כך שאין לנו כמעט אפשרות להתחמק מזה ולומר שאנחנו לא צריכים את זה. וכך יוצא שכל דבר שהאדם נתקל בו נראה כדבר הכרחי, למרות שהוא לא צריך אותו כלל.

אנשים חושבים שהקדמה חוסכת לנו זמן ומביאה לנו אושר ושמחה, אבל זה בדיוק להפך. פעם היו לוקחים יום שלם לכביסה, יום שלם לקניות בעיר אחרת, כמה ימים לביקור אצל הדודה שגרה רחוק, חודש שלם להפלגה כשצריך וכו'. אבל עם כל זה, היה להם הרבה יותר זמן פנוי משיש לנו. היום יש לנו הכל נגיש עם רכבים צמודים ומחשבים ניידים, אבל אנחנו עם הרבה יותר דאגות וחטרונות.

מהבוקר עד הערב בעבודה, כל הזמן בלחץ, מחכים המון בתור, כל יומיים במוסך, ארנונה, חשמל, גז, טלפון, מסים ושאר צרות וכך עוד המון דאגות חדשות שפעם כלל לא היו. עד שלאדם יש קצת זמן פנוי, הוא נזרק מול המסך באפיסת כוחות או שוקע במכשירים הניידים השונים בלי כוח לשום דבר. הוא בקושי מכיר את הילדים שלו וכבר מזמן שכח את כל התחביבים והרצונות שלו. לאדם כזה יש הרבה, אבל אין לו כלום.

לכל אדם יש בבית חפצים רבים שמאוחסנים אצלו ואין לו כלל צורך בהם. כל מיני סירים חשמליים שקיבל לחתונה, מכונות קפה שהוא לא יודע איך להפעיל, ועוד דברים רבים חסרי תועלת עבורו. אדם קונה דברים רבים, כלים ועזרים, משתמש בהם אולי כמה פעמים בודדות ואז מאחסן אותם בלי להשתמש בהם כלל.

הוא ראה את השכן שלו עושה פרגולה, אז הוא מרגיש שגם הוא חייב, למרות שהוא כלל לא צריך את זה. הוא ממש אוהב מוזיקה, אז הוא קנה פסנתר וגיטרה שמעלים אבק, למרות שהוא כלל לא יודע לנגן ואין לו אפילו זמן ללמוד. וכך הוא צובר עוד ועוד דברים שכלל לא שייכים לו, ללא שום תועלת.

וכדי לממן את הכל ועוד לצבור חסכונות שיהיה גם לילדים, הוא מוצא איזו עבודה מכובדת שהוא כלל לא מתחבר אליה, שמכניסה אותו ללחצים ודורשת ממנו הרבה מעבר למה שהוא מסוגל. אבל הוא מחדיר לעצמו שזו פרנסה והוא מוכרח לעשות את זה. ואז הוא עובד ועובד, צובר וצובר, חשבון הבנק מתנפח, הבית מתמלא, אבל את המטרות האמתיות שלו הוא רחוק מלהשיג.

כי אותו אדם חולם על חיי משפחה, אבל בפועל הוא רואה את הילדים שלו רק בסופי שבוע, וגם אז הוא מצוברח ולחוץ מההספקים שמוטלים עליו בעבודה. הוא אוהב לטייל בגינה שלו, אבל בפועל הגן שהוא שכר עושה את זה בזמן שהוא מנסה לסדר את החשבונות והטרדות השונות. הוא מעמיס על עצמו עוד ועוד ולא מצליח ליהנות מהפשטות של הדברים. במקום להתחבר למקום המיוחד שלו ולשמוח ממנו, הוא מתחבר למקומות אחרים ותמיד מרגיש חוסר.

אנחנו צריכים לנסות כמה שיותר להגיע למקום של יעקב אבינו ולהשיג את הכל. גם מעט יכול להיות כל מה שאנו צריכים, רק שאותו מעט צריך להיות איכותי. לא מה שראינו אצל אחרים, אלא הדברים שקשורים לשורש נשמתנו.

כל אדם צריך להתבונן בתוכו ולבדוק מה המטרות שלו בחיים. להיות אמת עם עצמו ולנסות לחקור לאן בכלל הוא מנסה להגיע. האם הטיוול לתאילנד באמת יסדר לנו את החיים? האם מסך ענקי חדש באמת יסייע לנו לממש את המטרות? האם רכב ספורט יהפוך אותנו למאושרים יותר?

אם אנו מנסים להשיג שפע, צריך לדעת תחילה שהשפע הזה באמת נחוץ לנו, שלא נתיגע לחינם מבלי להשיג מכך שום דבר. משפחות רבות מרוויחות משכורות גבוהות, אבל מבזבזות את הכל על שטויות והבלים בצורה לא ממוקדת, ואז לדברים שבאמת חשובים כבר לא נשאר.

והדבר ברור שכדי להגיע לתכלית האמתית, האדם מוכרח להיות מחובר לתורה הקדושה. אלא שאנשים רבים יסרבו ללכת לשיעור תורה משום שהם עסוקים מאוד. מרוב שהם עסוקים בדברים שאין להם כלל שייכות אליהם, אז אין להם פנאי לדברים שהם העיקר. הם מבזבזים כל כך הרבה זמן על הבלים חולפים ואז כשיש להם הזדמנות להשקיע במהות החיים ובחיי הנצח שלהם, אז הם עייפים ועסוקים מדי. צריך להבין שמה שבאמת חשוב זה להתמקד ולהשקיע במקומות הנכונים, ואז נוכל לגלות שאנו מקבלים מהשם יתברך את כל מה שאנחנו צריכים.

כל אדם נברא עם ייעוד מסוים שלשמו נברא עם תכונות אופי מסוימות, כישרונות ונטיות. אדם שאוהב טבע למשל ירצה לצאת לטיולים ולגדל גינה בביתו, אבל אדם אחר לא צריך את זה. אדם שאוהב אמנות צריך להשקיע בזה ולראות כיצד הוא מקדש שם שמיים עם זה, אבל אדם אחר לא צריך להשקיע בדברים כאלו. אדם שצריך ציוד מסוים כדי לממש את הכישרון שלו בוודאי צריך לרכוש אותו. אבל ברגע שהוא רוכש דברים שראה בחלונות ראוה או אצל החברים שלו, הוא כבר מבזבז את המשאבים שניתנו לו לחינם במקום להשקיע במקום המיוחד שלו.

אדם שממקד את עצמו יכול להשיג את כל מה שהוא צריך. הקדוש ברוך הוא נותן לכל אחד את כל צרכו. רק צריך לקחת את הדברים ולנצל אותם. לא לפזול למקומות אחרים שלא שייכים לנו. לא לנסות להשיג שפע נוסף מבלי להשתמש במה שכבר יש לנו. רק צריך להתמקד ואז השם יתברך ישפיע עלינו עוד ועוד. השם יתברך יזכה אותנו להתמקד במטרות טובות, לקבל את השפע הנחוץ לנו ולהאיר את כל העולם באמצעותו.

ברכות השחר – טעם והלכה למעשה

יעקב אבינו נאבק עם המלאך עד עלות השחר, ואז המלאך מבקש שישחרר אותו כיוון שעלה השחר ועליו לומר שירה לפני הקדוש ברוך הוא. המלאכים וגם כל שאר הנבראים בכל העולמות אומרים לפני הקדוש ברוך הוא שירה בכל בוקר. משבחים ומפארים אותו. על אחת כמה וכמה שעל כל יהודי ללמוד מכך ולומר שירה ותשבחות לפניו.

ברכות השחר הן ברכות שבח לקדוש ברוך הוא שעל כל יהודי לומר בכל בוקר עם קומו משנתו. בדרך כלל אנשים נוטים לקחת כמובן מאליו את הנסים המופלאים שהקדוש ברוך הוא עושה איתנו בכל רגע. כאשר לוקחים את הדברים כמובנים מאליהם, אז הופכים לכפויי טובה שחושבים שהכול מגיע לנו ובכלל לא מעריכים את כל מה שהשם יתברך נותן לנו במתנה. יהודי מוכרח להתחיל את היום שלו בהודאה על הנסים המופלאים ובשבח לקדוש ברוך הוא שעושה אותם.

הודו להשם כי טוב

אדם שחס ושלום התעוור יודע להעריך היטב את הנס המופלא של הראייה. אדם שנתפסו איבריו וקשה לו לזוז יודע שזה לא מובן מאליו ללכת בצורה זקופה. אדם שרוצה להישאר ער בלילה אך העיניים נעצמות לו מרוב תשישות והוא מרגיש כמו סמרטוט יודע היטב שזה לא מובן מאליו להרגיש ערני ורענן כפי שהוא

מרגיש כאשר הוא קם בבוקר. לכן צריך לשבח את השם יתברך על הנסים הגדולים ולהודות לו שהוא פוקח עיוורים, זוקף כפופים, נותן ליעף כוח, מעביר חבלי שינה ותנומה וכך גם בכל שאר ברכות השחר.

אנחנו מסתכלים על כל הדברים האלו בתור טבע, ורק אם חס ושלום זה נלקח מאיתנו, אנחנו מרגישים שזה חסר ולומדים להעריך. אבל זה הכל נסים מופלאים. איך אפשר לייצר מכונה מופלאה כזו כמו העין שמאפשרת לנו לראות? האם זה באמת טבעי ורגיל? האם אדם בלי עיניים יכול לשים מכונה כלשהי שתחליף את זה? מי מטעין אותנו בלילה כשאנחנו שוכבים לישון ומתמלאים באנרגיה חדשה בבוקר? לאן הלכה כל העייפות שהייתה לנו בלילה כשלא הצלחנו לחשוב בבהירות ולא יכלנו לתפקד?

כאשר אנו משבחים ומודים לקדוש ברוך הוא בכל בוקר מחדש אנחנו מועילים בכמה רבדים. ראשית כל הדבר החשוב ביותר הוא שאנחנו זוכים לקיים את ההלכה ומתחברים על ידי זה להשם יתברך. שנית, אנחנו מתרחקים מכפיות טובה והופכים לאנשים טובים יותר על ידי הכרת הטוב שלנו כלפי הבורא יתברך. ומעבר לכל הדברים המופלאים והסגולות המרובות, צריך לדעת שהברכה מושכת אלינו שפע רב נוסף שימשיך להגיע.

איך למשוך שפע?

עניין הברכות הוא משיכת שפע. אדם מבורך הוא אדם שיש לו את השפע הדרוש לו. זה לא מתבטא דווקא בממון ורכוש, אלא בדברים הנחוצים והטובים לאותו אדם. יכול להיות אדם שיש לו כסף שמספיק לפרנס יבשת שלמה, אבל את הדברים שהוא באמת צריך עדיין אין לו. ויתכן גם להפך, שאדם נראה חסר כל, אבל באמת יש לו שפע רב.

משפחה ברוכה בילדים למשל לא תמיד מחזיקה המון כסף, אבל בוודאי שקיימת שם ברכה. יש אנשים מיליארדרים שהיו ברגע מוותרים על הכל כדי להצליח להביא ילד לעולם או לחיות חיי משפחה תקינים. הברכה יכולה להתבטא בצורות רבות ושונות. שפע יכול להיות גם אורח והרגשה טובה, שמחה, כישורים שונים, מזל טוב, הצלחה מרובה וכו'.

כל אדם זקוק לשפע מסוגים שונים. אנשים ילכו למרחקים ויעשו המון כדי לקבל ברכה שבאמת תועיל להם. אבל צריך לדעת שאפשר להשיג שפע וברכה עצומים מתוך הברכות שאנו מברכים. כאשר אדם מברך למשל שהשם הוא פוקח עיוורים, אז מלבד השבח וההודיה לקדוש ברוך הוא, בנוסף הוא מושך לעצמו ברכה באותו עניין. הוא מתחבר לצינורות האלו ומחזק אותם. כל ברכה מחברת אותנו לשפע מסוים הקשור אליה.

לכן יש עניין גדול להודות להשם יתברך על כל מה שיש לנו. כאשר אדם מודה להשם, הוא מושך לעצמו שפע גדול. כי הוא מחובר כעת לצינורות אינסופיים של השפעה. הוא מתמקד כעת במה שיש לו, והוא שמח בזה, וכך הוא מחבר עצמו למקור שממנו קיבל את השפע ובקלות יחסית הוא יכול להשיג עוד ועוד.

רוב האנשים עושים את הדברים הפוך, הם מתלוננים על הדברים שחסרים להם ואז הם מרחיקים מעצמם את השפע. הרי התלוננות הן בדיוק ההפך מהודיה והכרת הטוב. הם מסתכלים על החוסרים שלהם וכך מחברים עצמם לצינורות של חוסר, שכך השפע לא מצליח להגיע אליהם בצורה טובה. כמו המן שהיה לו הכל, אבל הסתכל תמיד על מה שחסר, שאמר שכל העושר שלו לא שווה לו כי מרדכי לא משתחוה לו. ולכן חיבר עצמו לחוסר שהביא לו את המפלה הגדולה ולקח לו גם את מה שכן היה לו.

אבל כאשר מודים לקדוש ברוך הוא על מה שיש, אז מתקרבים לשפע ופותרים את הצינורות. אחר כך הרבה יותר קל לקבל מה שרוצים ולמשוך שפע רב נוסף. כאשר אנו מברכים, ועל אחת כמה וכמה אם עושים זאת בשמחה, אנו מתחברים לאינסוף ברוך הוא שישפיע לנו טוב אינסופי.

הדברים נכונים עבור כל ברכה שמברכים. כאשר מברכים "שהכול נהיה בדברו" למשל, אפשר לזכות להתחבר לזה שכל פרט שקיים בעולם מקבל כוח קיום מדברו של השם יתברך. מכאן אפשר להתחבר לכוח העצום הזה ולמשוך אלינו שפע, שהרי אין שום מוגבלות בטבע להביא לנו את רצוננו וגם אם הבקשה שלנו נראית בלתי אפשרית, שהרי הכל נהיה בדברו והוא יכול לתת לנו כל מה שנרצה בלי שום מוגבלות.

כמובן שככל שנכוון בזה יותר, כך הכוח של זה יהיה חזק יותר והחיבור שלנו יהיה טוב יותר. כי אם אדם יברך 'שהכול' בחוסר כוונה וחוסר אמונה, שיחשוב חס ושלום שיש דברים בעלי כוח משל עצמם בעולם ושחס ושלום הקדוש ברוך הוא מוגבל ולא יכול לתת לו את כל מה שהוא רוצה, אז המחשבה שלו סותרת את מה שהוא אומר ש"הכול" (בלי יוצא מן הכלל) נהיה בדברו ואז יהיה לו קשה להתחבר לשפע שהוא רוצה למשוך לעצמו. אבל כאשר יכוון כראוי, יכול להתחבר לכוח האדיר הזה שבורא את פרי העץ בצורה מופלאה, שמוציא לחם מן הארץ בדרך נס וכו'.

אבל מעבר לכוח העצום שמצוי בכל ברכה שמברכים, ישנו עניין מיוחד בברכות השחר שאותן אומר האדם מיד בקומו משנתו. כאשר אדם מתחיל את היום שלו בשבח והודאה לבורא יתברך, זה מעורר דברים עצומים בשמיים ומושך לאותו אדם שפע גדול לכל היום. כמו התחלה טובה ברגל ימין בשביל כל היום כולו. בפרט כמובן אם אותו אדם מכוון בברכות האלו ומשתדל לשבח את בוראו מכל הלב.

לתועלת הקוראים, השתדלנו לרכז את העניין המעשי כדי שכל יהודי יוכל לדעת כיצד לקיים את הדברים. ההלכות המובאות כאן הן רק קיצור של עיקרי הדברים המובאים בכלליות רבה. ישנן הלכות רבות נוספות, מנהגים משתנים בין העדות ועניינים רבים נוספים הנוגעים לברכות השחר. כדאי וראוי ללמוד את הדברים בספרי הפוסקים ובכל ספק לשאול מורה הוראה ולא להסתמך על הנאמר כאן. בכל זאת רצינו לרכז את הדברים העיקריים כך שהמידע יהיה נגיש וכל יהודי יוכל להתחיל לקיים את ההלכות כבר עכשיו.

הלכות ברכות השחר

ברכות השחר הן ברכות שבח שונות על עניינים שונים שעל כל יהודי לברך בכל בוקר. הנוסח המלא של כל הברכות נמצא בתחילת הסידורים.

המנהג הוא לברך את כל ברכות השחר גם אם לא התחייבנו בכל ברכה בפני עצמה. כלומר, גם אם לא חגגנו חגורה למשל, בכל זאת נברך "אוזר ישראל", וגם

אם לא שמענו תרנגול נברך "הנותן לשכוי בינה" וכו'. כי הברכות הן על מנהגו של עולם.

ולכן גם אם היינו ערים כל הלילה, בכל זאת נברך בבוקר את כל ברכות השחר. רק לא נברך "על נטילת ידיים" ו"אשר יצר". כמובן שאם עושים צרכים בבית הכיסא אז מברכים "אשר יצר" כמו בכל פעם.

אם לא ברכנו ברכות השחר בבוקר מכל סיבה שהיא, אפשר לברך את כל ברכות השחר במשך כל היום. רק שאם התפללנו עמידה, אין לברך ברכת "אלוקי נשמה", כי כבר יצאנו ידי חובה כשבירכנו "מחייה המתים". את כל שאר ברכות השחר יש לברך כרגיל. כמובן שכל זה במקרים חריגים כשאין ברירה, אבל הטוב ביותר לברך את הברכות מוקדם בבוקר.

טוב לברך ברכת "אלוקי נשמה..." מיד לאחר ברכת "אשר יצר" או ברכה אחרת כלשהי בלי הפסק כך שתהיה סמוכה לה. אך אם זה לא מתאפשר לא מוכרחים ואפשר לברך אותה בנפרד.

גר צדק שהתגייר אינו מברך "שלא עשני גוי".

ברכות התורה הן חשובות ביותר ולכן צריך להקפיד בהן ולברך בכוונה. ואין לעסוק בדברי תורה עד שמברכים ברכות התורה.

אם שכחנו לברך ברכות התורה וכבר התפללנו שחרית, אז יצאנו ידי חובה בברכת "אהבת עולם" בברכות קריאת שמע ולכן אין לברך ברכות התורה לאחר התפילה. אבל חשוב להיזהר בזה לברך כראוי לפני התפילה כדי לא להיכנס לספיקות.

גם נשים חייבות לברך את כל ברכות השחר כמו הגברים. מלבד ברכת "שלא עשני אישה" שהאישה אינה מברכת ואומרת "ברוך שעשני כרצונו" בלי להזכיר את שם השם.

ברכת "שלא עשני גוי" האישה מברכת בנוסח "שלא עשני גויה". ברכת "שלא עשני עבד" האישה מברכת בנוסח "שלא עשני שפחה".

נשים חייבות גם בברכות התורה. למרות שאין עליהם חיוב ללמוד תורה כמו הגבר, בכל זאת יש כאן שבח להשם יתברך שבחר בנו מכל העמים ונתן לנו את התורה הקדושה. בנוסף, גם הנשים חייבות ללמוד כדי לקיים הלכות ודינים השייכים להן (הלכות שבת, תפילה, נדה, חלה, איסור והיתר וכו').

השם יתברך יזכה אותנו לברך בכוונה ולשבח אותנו, וכך להתחבר לשפע עצום לכל ישראל.

השתדלות רוחנית וגשמית בכל צרה

לפני המפגש עם עשו, יעקב מתיירא, ואז אומר הפסוק "ויצר לו" (בראשית לב, ח). כאשר רגשות שליליים של פחד, עצבות או שאר דברים לא טובים משתלטים על האדם, התפיסה שלו הופכת לצרה. מכאן גם המילים "צרה" או "מיצר" שהאדם רואה את הדברים במבט צר. במקום לתפוס את התמונה הרחבה הוא רואה את הדברים בצמצום וכך הרגשות השליליים יכולים להתגבר עוד יותר.

רבותינו מסבירים שיעקב הכין עצמו לשלושה דברים: לדורון, לתפילה ולמלחמה. ואולי הדבר בא ללמד אותנו לדורות כיצד לנהוג בכל פעם שאנו מרגישים סוג של מיצר. בזמנים קשים בהם אנו מיזואשים והכל נראה מצומצם וחסר תקווה, אפשר לנהוג כפי שעשה יעקב אבינו וכך להתגבר על הקשיים ולהרחיב את הגבולות שלנו.

יעקב אבינו ניסה לעשות השתדלות גשמית מצדו. הוא הכין דורון שאותו שלח לעשו, שאולי כאשר יקבל את הדורון יתמלא רחמים ויסלח לו על שלקח ממנו את הברכות וכך לא ירצה לפגוע בו. אלא שמובן שהשתדלות גשמית לבדה אינה יכולה להועיל, שהרי הכל פועל ברצון השם ורק הוא זה שבאמת קובע כיצד המציאות תתנהל. לכן יעקב אבינו משלב עם ההשתדלות הגשמית גם השתדלות רוחנית של תפילה.

כך יעקב אבינו עושה השתדלות גשמית והשתדלות רוחנית. אבל כעת אפשר לחשוב שאם אלו לא עזרו, אז אולי חס ושלום זה רצון השם שיהיה לא טוב. אולי אפשר לחשוב שעשינו את כל מה שמוטל עלינו ואפשר לעצור כאן. הרבה אנשים מנסים להשיג דברים בחייהם, ולאחר שהם לא מצליחים הם מרימים ידיים ועוזבים. ואז כשאומרים להם לנסות, הם אומרים שהם כבר ניסו הכל ושום דבר לא עזר.

אבל יעקב אבינו מלמד אותנו שגם אם אלו לא עזרו, יש להמשיך להשתדל ולכן גם מכין עצמו למלחמה, שאם בכל זאת עשו ירצה להילחם, אז יעקב ישיב מלחמה ויהיה מוכן לכך. גם אם נראה ששום השתדלות לא עזרה, לא השתדלות רוחנית ולא השתדלות גשמית, למרות הכל תמיד צריך להילחם עד הסוף בלי להתייאש.

ישנן שתי תפיסות מוטעות בנוגע לרמת ההשתדלות של האדם. התפיסה האחת אומרת שצריך לעשות את מרב ההשתדלות הגשמית, כאילו שהכול מוטל עלינו והכול בידיים שלנו. לכן עובדים שעות נוספות, מרמים, מנסים להצליח לבדנו בכל מחיר ומתעצבנים מכל תקלה שמפריעה בדרך, כי חושבים בצורה של כפירה שכאילו אין דין ואין דיין. שכל המציאות היא מקרית ואנחנו אלו שקובעים את הכל בלי אף אחד שמשגיח ומכוון את הדברים. ממילא נכנסים ללחצים מטורפים, שהרי אנו בטוחים שהכול עומד על ההחלטה שלנו ובידינו להחריב עולמות.

התפיסה השנייה היא התפיסה ההפוכה, שאומרת שלא צריך לעשות כלל השתדלות והכל יבוא מאת השם. האמת היא שזו תפיסה נהדרת למי שבאמת זכה להגיע לפסגת האמונה ולבטל את הצרכים הגשמיים שלו, כמו רבי שמעון במערה שנעשו לו נסים והוא רק למד תורה בלי שום השתדלות גשמית. אבל לא כל אחד יכול להגיע לדרגה של רבי שמעון ולאכול רק חרובים במשך שלוש עשרה שנה. לכן הגמרא במסכת ברכות אומרת שניסו לעשות כרבי שמעון ולא עלתה בידם, כי בדרגות שלנו צריך לשלב גם השתדלות גשמית ביחד עם חיזוק האמונה.

יוצא ששתי התפיסות האלו מיועדות האחת לכופרים בתורה ובהשגחה פרטית, והשנייה ליחידי סגולה בודדים בדור שהצליחו לזכך עצמם עד שביטלו לגמרי את

הגשמיות שלהם והפכו לקודש קדשים שחיים רק מרוחניות. לכן יעקב אבינו מלמד אותנו את התפיסה הנכונה שאנו צריכים לסגל לחיינו, והיא השילוב של התפיסות האלו ביחד.

האדם מחויב לעשות השתדלות מצדו. כשיש בעיה צריך לטפל בה. אדם חולה צריך ללכת לרופא, אדם עם דוחק בפרנסה צריך ללכת לעבוד ואדם שיש לו פיצוץ בצנרת צריך להזמין אינסטלטור. אלא שיחד עם אותה השתדלות עלינו לעשות השתדלות רוחנית, להתפלל, ללמוד תורה ולקוות לישועות.

ואולי זה גם רמוז בשאלות ששואלים את האדם לאחר הפטירה, קבעת עתים לתורה? נשאת ונתת באמונה? ציפית לישועה? שהאדם צריך לקבוע עתים לתורה שזוהי ההשתדלות הרוחנית, אך גם לשאת ולתת באמונה שזוהי ההשתדלות הגשמית, וממילא ביחד עם ההשתדלויות שהוא עושה עליו לבטוח בהשם ולצפות כל הזמן לישועה שתבוא.

לפעמים אנשים שנתקלים בבעיות הופכים פתאום להיות צדיקים גדולים ובעלי אמונה חזקים. מרוב הצרות שהם לא רוצים להתמודד איתן, הם החליטו לקפוץ כמה דרגות למאמינים באמונה שלמה. עד עכשיו הם בקושי הצליחו להתפלל כראוי ומעולם הם לא סמכו על השם שיפתור להם איזו בעיה ללא כל השתדלות מצדם. אבל עכשיו הם בטוחים שהם ילמדו תורה ויתפללו ואז השם יתברך יפתור להם את כל הבעיות. אלא שהמציאות לרוב מוכיחה שזה לא בדיוק כך. כי באמת אותם אנשים הם לרוב לא באמת בעלי אמונה חזקים, אלא פשוט נוקטים בדרך הזו מתוך נוחות ועצלנות.

כשאינן כוח להזמין אינסטלטור ולטפל בנוזילה, אז פותחים ספר ואומרים שהכול יסתדר בעזרת השם. אבל במקרים אחרים הם לא אומרים את זה. כשהם רעבים הם לא פותחים ספר ואומרים שהשם יזמין להם אוכל, אלא הולכים לקנות מצרכים ואז מכינים אוכל. כשמישהו מעליב אותם הם נפגעים וכועסים ולא חושבים שזה הכל מאת השם. כשהם בודקים את חשבון הבנק או סופרים את הכסף בארנק הם מדקדקים בכל פרט ולא סומכים על השם שיסדר להם הכל.

יוצא שאנחנו כן עושים השתדלויות רבות בדברים שחשובים לנו, רק שלפעמים אנו מתעצלים ואז כביכול מראים לעצמנו ולכולם סביבנו שאנו בוטחים בהשם וכאילו לא צריכים לעשות דבר, אבל אנו סותרים את עצמנו בהתנהגות. הכי קל לומר שהשם יסדר לנו את הכל בצורה נסית וכך להסיר מעלינו את עול ההשתדלות. אבל בדברים שלא מוצאים חן בעינינו אנו כבר לא מתנהגים כמו מאמינים גדולים, אלא עושים השתדלות גדולה בעצמנו ולא סומכים על הנס.

וכך ישנם עניינים רבים שפוקדים את האדם, ומתוך שאין לו כוח נפשי להתמודד איתם, הוא פשוט מחליט לא להתמודד. הוא הופך עצמו למאמין גדול ואומר שהשם יסדר את הכל, כך שלא יבואו אליו בטענות ושהוא לא יצטרך להתאמץ ולטפל בדברים בעצמו.

והדבר מצוי מאוד, שכאשר אנשים מעירים לאדם כלשהו, אז מתוך שהוא לא רוצה לקבל את החסרונות שלו, הוא פשוט אומר שכך השם ברא אותו ושהכול מלמעלה, כאילו שאין לו בחירה. ובעיקר אם יש דברים שבאפשרותו להתאמץ כדי לעזור לאחרים, שאז הוא תולה בטחוננו בהשם ואומר להם שהשם יעזור.

כך גם בדברים שכבר אין לאדם כוח להתמודד, כמו זוג שלא מצליח להביא ילדים, רווקים שלא מצליחים למצוא זיווג, אדם שלא מוצא פרנסה וכו'. שבשלב כלשהו זה כבר מעיק ורוצים לזרוק הכל ולהתייאש. ואפילו חושבים שזה רצון השם שנתייאש ולא נצליח באותו עניין. אבל צריך לדעת שאסור אף פעם להתייאש ואם המטרה היא טובה, מחובתנו להמשיך ולנסות. וזה מה שהשם יתברך רוצה מאיתנו.

ניהול תקציב נכון

בעניין ניהול התקציב, רוב האנשים לא עושים יותר מדי חשבונות בעניינים מסוימים, אבל בדברים אחרים הם מדקדקים בכל פרט. הם מנהלים את עצמם בצורה לא מסודרת שפועלת לפי הדחף של הרגע. ואז אדם יכול לבכות למשל על שאין לו כסף לשלם חשמל ולבקש מהציבור לסייע, אבל מצד שני נוכל לראות אותו יושב במסעדה יקרה לאכול ארוחת צהריים על בסיס קבוע.

וצריך להבין שאם הוא מלא אמונה וביטחון בהשם, אז למה הוא בוכה? הרי השם יכול לזמן לו את כל צרכיו. ואם חסר לו ביטחון והוא צריך לעשות השתדלות גשמית, אז איך הוא מרשה לעצמו לשבת במסעדה? מדוע הוא לא מצמצם בהוצאות ומנצל את הזמן לחיפוש דרכים גשמיות לצאת מהמצב אליו נקלע?

ובאמת בעיית הפרנסה היא הרבה יותר עמוקה, כיוון שמרוב השפע שמצוי היום, כל אחד חושב שהכול הכרחי. שכל אחד חייב מכשיר סלולרי מתקדם, שלצאת עם המשפחה למסעדה או חופשה זו חובה, שחייבים ריהוט חדש, תכשיטים יקרים לאישה, ביגוד אפנתי, נעליים אורתופדיות, חוגים לילדים, צ'ק שמן לאירוע, רכב צמוד, בית מרווח ושאר דברים שנראים בסיסיים ביותר. אז אמנם כל זה מצוין למי שיכול לממן את זה, אבל כאשר האדם לא יכול הוא מכניס את עצמו לצרות גדולות ביותר.

ובאמת רוב האנשים התרגלו לשפע המצוי וכך לוקחים הלוואות באופן חופשי מתוך "ביטחון" שהשם יתברך יפרע להם את כל החובות. אלא שהמציאות מוכיחה שפעם אחר פעם אנשים נופלים ומגיעים למצבים אימים שהם משעבדים את כל חייהם ומשפחתם רק כדי להחזיר חובות ישנים. לכן כל אדם צריך להחזיר לעצמו את התפיסה הבריאה יותר, שאם יש לך תקנה, אבל אם אין לך אז תשכח מזה.

כי אם האדם הוא בעל אמונה וביטחון חזקים בהשם יתברך, אז הוא לא צריך את ההלוואה. ואם הוא לא בעל ביטחון בהשם, אז בוודאי שהוא צריך להתרחק מאותה הלוואה עוד יותר, כי איך הוא יוכל להחזיר אותה? אלא שאנשים אוהבים להסתכל על הרגע הזה. לקחת הלוואה ולומר "השם יעזור". אלא שאותו אדם מכניס את עצמו לבור ללא תחית.

הלוואות זה דבר נורא. מלבד איסור ריבית שפעמים רבות מעורב בזה, ישנם בעיות רבות שמגיעות לאחר מכן. הרי אם אדם לוקח הלוואה זה אומר שכרגע אין לו את הסכום הדרוש לו, אז מי אמר שבעוד כמה חודשים כן יהיה לו? אם הוא מלא ביטחון בהשם, שיתמלא ביטחון שהשם יזמן לו את כל צרכו כבר עכשיו בלי

אותה הלוואה. ואם אין לו מספיק ביטחון, אז כמו שאין לו עכשיו כך בקלות יתכן שלא יהיה לו גם לאחר מכן.

והיום קל לשכנע את האנשים לקחת הלוואות בשפע וזה נמצא בכל מקום. הבנקים מתקשרים להציע הלוואות, חברות ליסינג יציעו לממן רכב חדש, ואפילו בקניית מצרכים בסופר מציעים לנו בכל פעם לחלק לעשרה תשלומים. אבל החשבון הוא פשוט, אם יש לך ואתה יכול להרשות לעצמך אז תקנה, אם אין אז לא.

ובעניין התשלומים, הרבה אנשים לא מבינים את העניין וחושבים שהם חוסכים בצורה כזו. ולכן צריך לנסות להתבונן כיצד הדברים פועלים מבחינתנו.

נניח שמשפחה מסוימת משקיעה אלפיים שקלים להוצאות שונות בחודש אחד. אז בכל חודש משלמים אלפיים שקלים, ואז אם יש חודש דחוק יותר, אז אפשר לצמצם קצת בהוצאות ולנסות להסתדר.

אבל תארו לכם שאותה משפחה מחליטה לחלק את אותם אלפיים שקלים לארבעה תשלומים כדי "להקל" על עצמה. אז עכשיו אותה משפחה תשלם רק חמש מאות שקלים, אבל בנוסף היא תשלם חמש מאות שקלים של התשלום השני מהחודש שעבר. עוד חמש מאות שקלים של התשלום השלישי מהחודש שלפניו, ועוד חמש מאות של התשלום הרביעי מהחודש שלפניו.

כך יוצא שאותה משפחה משלמת בכל מקרה את אותם אלפיים שקלים, רק שעכשיו הם משועבדים גם לחודשים הבאים, צברו לעצמם חובות ואם יהיה להם חודש דחוק לא יעזור להם לצמצם, כי עליהם בכל אופן לשלם את כל החודשים הקודמים. אם לא שילמו להם משכורת בזמן, אז אין להם לאן לברוח. הם יאלצו לקחת הלוואות מהבנק ובסופו של דבר עלולים לסיים במקומות גרועים ביותר.

אותו הדבר נוגע גם לעניין המינוס בחשבון הבנק. אדם חושב שהוא מרוויח עוד כסף מהבנק, אבל זה הפסד גמור. בסופו של דבר משלמים את הכל, ועוד ריביות. אם לקחנו כמה אלפי שקלים מהבנק, זה אומר שבחודש הבא נצטרך להצטמצם הרבה יותר כדי להחזיר אותם. בבנק מחייכים לנו ומציעים תנאים נוחים להחזרת

ההלוואה, כי הם יקבלו בכל מקרה את הכסף שלהם. יש להם את ההוצאה לפועל שידאגו להם, אבל לאף אחד לא יהיה אכפת מאיתנו אחר כך.

אנשים אוהבים לחיות מעבר לתקציב שלהם. לא משנה כמה הם ירוויחו, הם ייכנסו למינוס של עוד כמה מאות או אלפי שקלים. אבל אם אדם ירגיל את עצמו לחיות בפחות מהתקציב, הוא עושה בכך את ההשתדלות שלא להגיע למקומות גרועים יותר לאחר מכן.

עדיף לחיות בצריף ולאכול לחם ומים עד שהמצב יסתדר, מאשר להיכנס לחובות כדי לחיות בארמון ואז לבסוף לגור ברחוב ולהתפרנס מן הצדקה. במיוחד זוגות צעירים ואנשים שדחוקים ומנסים לחסוך, הם חושבים שהכול הכרחי כעת, אבל עדיף לחיות בעוני כמו מסכנים לזמן מה כך שהמצב יסתדר, מאשר לחיות בבזבוז ולבסוף להגיע לדוחק שאי אפשר לצאת ממנו.

אנשים התרגלו לשפע ומותרות, רואים את כולם סביבם חיים בצורה כזו וכך בטוחים שאי אפשר לוותר על כלום. אבל אז הם מבזבזים את כל התקציב שלהם על כל מה שנראה להם הכרחי, ובסופו של דבר לא נשאר להם כלום. אחרי ארבעים שנה הם נשארים בבית שכור, בדוחק ובאותו מצב, כי לא הצליחו להתקדם ולחסוך שום דבר. אבל במקום זה היו יכולים להציב גבולות, לדחוק את עצמם לזמן מה לחיות בפחות מהרמה שלהם, וכך לאט לאט היו יכולים לחסוך.

ואנשים חושבים שזה בלתי אפשרי לחיות בפחות מהרמה, אבל אילו לא היה להם כסף, הבנק לא היה נותן הלוואה ולא הייתה להם שום אפשרות, אז הם כן היו מסתדרים איכשהו. אז גם כעת אפשר להידחק, אמנם זה לא נעים, אבל זה משתלם. ובמיוחד לזוגות צעירים שכדאי להידחק בהתחלה, שלאחר מכן מגיעים הרבה ילדים, צריך לחתן אותם, ולעת זקנה בוודאי שקשה יותר להתפרנס וכו'.

ויש אנשים שחיים בדוחק, אבל יש להם הרגלים בזבזניים. מצוי מאוד לראות אנשים שרגילים לקנות אוכל מוכן בחוץ בעשרות שקלים. זה פתרון קל שחוסך את הטרחה המרובה ומתאים מאוד לעידן המודרני. ואז אדם חושב לעצמו שאוכל

זה דבר בסיסי ולא חוסכים על דברים כאלו. אבל מלבד הנוק הבריאותי, בעיות כשרות מצויות וחוסר הרגשת משפחתיות, יש בזה גם בזבוז גדול שלא לצורך. אף אחד לא אומר לוותר על האוכל ח"ו, אבל ארוחה חמה שמכינים בבית תהיה בריאה יותר, טעימה יותר, מהודרת יותר, מחממת את הלב עם הרגשה ביתית ובנוסף לכל אלו גם תחסוך לנו הרבה. ואולי הדבר נראה ככסף קטן, אבל כאשר עושים זאת שוב ושוב ושוב, זה מצטבר בסופו של דבר להרבה.

כשאדם נמצא בדוחק כספי, הוא חושב מה לצמצם ואז נראה לו שהכול הכרחי ואי אפשר לוותר על שום דבר. אבל צריך לזכור שאם חס ושלום יגיע למצב שאין לו כלום והוא גר ברחוב ומחפש בפחי הזבל מה לאכול, אז הוא יצטער מאוד על כך שלא ויתר על התקנת מזגן או יציאה לנופש. היה מצמצם קצת ואיכשהו יוצא מהמצב הדחוק. הכל יחסי בחיים ומה שהיה נראה הכרחי מתברר כמותרות. צריך סדר עדיפויות נכון ולא לקחת הכל מתוך מחשבה שהשם יסדר את העניינים במקומנו.

יש אנשים שממלאים כרטיסי הגרלות שונים ובכל פעם מחדש הם בטוחים שהם הזוכים מתוך סיכוי של אחד למיליון. הם מתחילים לדמיין מה יעשו עם הכסף ומתכננים איך ינהגו. אלא שבכל שבוע מחדש הם מתאכזבים. מעבר לבעיות ההלכתיות שמצויות בהגרלות, הימורים ומשחקי מזל, צריך להבין שאותו ביטחון הוא לא אמתי. אלו אשליות מתוקות שאנו רוצים לחיות בהן. זה לא מראה על אמונה חזקה, אלא פשוט על עיוורון. התעלמות מהמציאות.

תארו לכם שאותם אנשים ייקחו הלוואות על חשבון הכסף שהם חושבים שהם יקבלו כאשר יזכו בהגרלות האלו. מה רבה תהיה האכזבה כאשר יגלו שהם נכנסו לחובות אדירים והזכייה לא נמצאת באופק. יש כאלו שמרוב הרצון העז לזכות ירכשו מאות כרטיסי הגרלה כדי להגדיל את הסיכויים, וכך ייכנסו לחובות גדולים יותר. כמו אלו שנכנסים להמר בקזינו ולא מוכנים לצאת משם עד שמרוקנים אותם לחלוטין. אלא שכל זה לא רק מדובר על אותם אנשים, כי גם אנחנו חיים כך. לוקחים הלוואות מתוך מחשבה שנצליח להחזיר אותם, עושים עסקאות תשלומים מתוך מחשבה שהחודש הבא יהיה פחות דחוק, וכך סומכים

על הנס.

אדם צריך להתרגל לחיות עם מה שיש לו. אם יש לו אפשרות להשיג יותר זה מצוין. אבל כשאין אפשרות הוא צריך לצמצם הוצאות ובכל מחיר לא לקחת הלוואות ולא להיכנס למינוס. שישמור על עצמו חופשי. לא מדובר על מקרים מיוחדים ומחושבים, כמו למשל הלוואה לרכישת דירה וכדומה, אם אנו לוקחים על עצמנו דבר שאנו בטוחים שנוכל לעמוד בו. אבל ככלל עלינו לעשות השתדלות מרבית לשמור על עצמנו.

חובת ההשתדלות

אדם צריך לקחת אחריות על חיינו. בוודאי שהכי טוב לזכות לאמונה שלמה בה לא צריך לעשות שום השתדלות כלל. אבל גם יעקב אבינו שהיה ענק שבענקים, איש תורה, בחיר האבות, שהשם הבטיח לו באופן אישי שהוא ישמור עליו, בכל זאת עשה השתדלות גשמית לרצות את עשו כדי שלא ילחם בו. אז על אחת כמה וכמה שאנחנו צריכים לעשות השתדלות.

אלא שמצד שני יש אנשים שמתעמקים באותה השתדלות גשמית ועסוקים בה במשך כל היום. מהרגע שקמים ועד שהולכים לישון רק מנסים לסדר בעיות במשך כל היום. עובדים כדי שתהיה פרנסה, עסוקים בסידורים שונים ושוכחים לגמרי את השם יתברך במשך כל היום. לא לומדים, לא מדברים עם השם, לא מחזקים את האמונה, כאילו שהכול תלוי רק בהם ואין שום השגחה מלמעלה חס ושלום.

עד שכבר מגיעים לתפילה בבית הכנסת, אז בכלל לא זוכרים מה אנחנו עושים. מדברים עם כל המכרים באמצע התפילה כאילו שזה מפגש חברתי, או שמזדרזים בתפילה ומרגישים כמו עול, שצריך לפנות את הסידורים השונים כי אין ברירה וצריך להכניס תפילת מנחה באמצע. מרגישים שזה חס ושלום "תקוע" בצורה מעצבנת באמצע היום. במקום להמשיך בעסקים שלנו כפי שהיינו רוצים, צריך לעשות הפסקה בלית ברירה. אז מתחילים לעשות טלפונים תוך כדי התפילה כדי לסדר את הדברים שנראים לנו חשובים יותר, וצועקים על החזן שיזדרז כי אנחנו מאחרים לפגישה וכו'.

אותם אנשים בטוחים שהם מנהלים את העולם. שבלעדיהם הכל קורס. שכאילו חס ושלום אין לקדוש ברוך הוא דרך לעזור להם מלבד הדרך שהם עצמם בחרו. שאין זמן להשתדלות רוחנית כי כל זמן כזה יבוא על חשבון המטלות שלהם שבהם לכאורה תלויה כל ההצלחה שלהם. כאילו שאין השגחה פרטית כלל, הכל מקרי וכעת הכל תלוי בהם.

יש אנשים שבטוחים בטבע ולא מוכנים לקבל שום דבר מעבר לזה. הם יסתכלו על אדם שמדבר עם השם יתברך כמו על משוגע שמדבר לעצמו. הם יראו אדם מחייך, בוכה או מתרגש בתפילה ויחשבו שהוא מוזר ולא נורמלי. מבחינתם כשהם מתפללים הם עושים דבר טכני בלבד ולא יותר מזה. הם לא חושבים שהם מדברים עם השם ומבקשים ממנו בקשות, אלא הם בטוחים שזו מצווה טכנית בלבד, שצריך לקרוא מה שכתוב בסידור וזהו. לכן זה מוזר להם להביע רגשות בתפילה.

יש אנשים שהולכים לרופא בכל פעם שיש להם שפעת קלה. יש כאלו שיתחנפו לכל מי שאפשר לקבל ממנו משהו. יש כאלו שיתמקחו במשך שעותיים ויעשו סיבוב השוואת מחירים כדי לחסוך חצי שקל. בכל חנות הם יתעקשו שיעשו להם הנחה כאילו שזה מה שיסדר אותם בחיים. לא אכפת להם כמה המוצר עולה ואם זה שווה את המחיר, זה יכול להיות מחיר כפול, אבל העיקר שיעשו להם קצת הנחה שירגישו טוב עם עצמם, כאילו שהם ניצחו את המוכר. כי כאשר מרגישים שאנו פועלים והכל תלוי רק בנו, אז עושים את מרב ההשתדלות וכל הפרעה קטנה של הטבע נראית כביש מזל מעצבן. לא רואים את ההשגחה הפרטית.

מובן שההנהגה הזו בוודאי רעה ביותר. שהרי תכלית הבריאה היא להגיע לאמונה שלמה, להיכנע ולהמליך את הקדוש ברוך הוא עלינו. להבין שאין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמיים. מחובתנו לחזק ככל שאפשר את האמונה, אבל לא לוותר על ההשתדלות הגשמית ולחשוב שהגענו לשיא המעלה.

אברהם אבינו נכנס לכבשן האש ויצא ללא פגע, אבל לאחר מכן הרן אחיו החליט שהוא גם מאמין, אלא שנשרף כשהכניסו אותו לשם. כי לא כל מי שמחליט שהוא בעל אמונה הופך לכזה באופן מייד, זה דורש הרבה עבודה ועד

שנגיע לדרגות הגבוהות מחובתנו לשלב את ההשתדלות הגשמית. אך בוודאי לא נחשוב שאותה השתדלות היא מועילה, אלא נבין שאנחנו עושים את ההשתדלות המוטלת עלינו כי זה רצון השם, והשם יתברך הוא זה שקובע ומחליט בהשגחה פרטית.

יוצא שאדם חולה צריך להבין שמחובתו לנסות להתרפא על ידי רופאים, תרופות, צמחים או שאר דברים שיכולים לרפא אותו בדרך הטבע. אבל ביחד עם זה עליו להתפלל ולחזק את האמונה ולבטוח בהשם יתברך שירפא אותו. הוא לוקח תרופה כי כך צריך ולא כי הוא מאמין בה, הוא לוקח תרופה אבל מאמין בהשם שירפא אותו בלי קשר לאותה תרופה שלקח.

כך גם בכל עניין. אדם שצריך עזרה בפרנסה צריך לעשות השתדלות גשמית. אם אין לו הכנסות אז שלא ישב בחיבוך ידיים, אלא יעשה השתדלות לפרנס את משפחתו כראוי. אך יחד עם אותה השתדלות יחזק את האמונה ויבין שהשם יתברך הוא היחיד שבאמת מפרנס ואין שום קשר בין הפרנסה לאותה השתדלות שעשה.

כל אחד יכול לראות שישנם אנשים שעושים השתדלות קטנה ופתאום מקבלים שפע רב, וישנם כאלו שעובדים בכל כוחם במסירות נפש ולא מצליחים לסגור את החודש. כי זה לא קשור להשתדלות. אדם צריך לעשות השתדלות כי זה מה שהשם ציווה אותו, אבל לאחר מכן השם יכול ברגע אחד לתת פרנסה בקלות ובשפע, כי אותה השתדלות היא רק לצאת ידי חובה ולא שבאמת היא מועילה בעצמה.

אדם צריך להיות עם רגליים על הקרקע. שלא יחייה באשליות שהשם יסדר לו הכל כשהוא לא עושה שום השתדלות. כשיש סידורים צריך לעשות אותם, אבל רק כדי לצאת ידי חובה של השתדלות. תוך כדי צריך לחזק את הרוחניות, להתפלל, ללמוד תורה ולחזק את האמונה ששום דבר לא תלוי בו ורק השם יתברך יכול לסדר את הכל.

יעקב אבינו נתן לעשו מתנות כדי שיאהב אותו. אך מהמדרשים אפשר להבין

שאותן מתנות כלל לא עזרו. עשו רצה להרוג את יעקב ורק לאחר שהתרחשו נסים עצומים מעל הטבע אז הוא הבין שאין לו סיכוי לכך. יעקב נלחם בשרו של עשו וניצח, מלאכים באו והכו את הצבא של עשו, הצוואר של יעקב נעשה שיש ועשו שניסה לנשכו שבר את שיניו וכך המדרשים מראים שדברים לא טבעיים התרחשו.

יוצא שאותה השתדלות של יעקב הייתה הכרחית כי עליו לעשות השתדלות ואסור לסמוך על הנס. אבל יחד עם זאת הוא עשה השתדלות רוחנית והיא זו שבאמת הועילה. התפילה של יעקב, לימוד התורה שלו והאמונה העצומה שלו, הם אלו שבאמת הועילו לו להפוך את המצב לטובה כנגד כל הסיכויים.

השם יזכה אותנו לזכות לאמונה שלמה ואמתית, שתביא לנו שפע עצום ללא כל צורך בהשתדלויות גשמיות, ועד שנזכה לכך, נעשה את ההשתדלות המוטלת עלינו בשילוב הרבה רוחניות ואמונה שיוציאו אותנו בעזרת השם יתברך מכל מצב.

פרשת וישב

מוצאים את הקדוש ברוך הוא בדברים הקטנים

פרשת וישב מתארת את ירידת יוסף למצרים. התורה מספרת לנו שהוא הורד בעגלה שנשאה בשמים. רש"י מפרש שהתורה פרטה את המשא על העגלה כדי להודיע מתן שכרן של צדיקים, שהרי בדרך כלל נהגו לשאת על העגלות נפט וחומרים אחרים שריחם רע.

גם לאחר מכן כששהה בבית הסוהר, התורה מציינת שהשם הצליח דרכו, מה ששוב מרמז על השכר שהשם יתברך שלח לו. וכך אנו לומדים מכאן שהשם יתברך דואג לצדיקים ולכן דאג שיהיה ליוסף ריח טוב בדרך למצרים ושתהיה לו הצלחה בבית הסוהר.

אבל הדבר תמוה, שהרי יוסף נזרק לבור, נמכר על ידי אחיו ונמצא בדרך למצרים לסבול קשיים ולהיות עבד, וכי באמת אכפת לו מקצת ריח בשמים בדרך בזמן כזה?

הרי יוסף סבל ייסורים קשים, ואילו היינו שואלים אותו, הוא בוודאי היה מעדיף שנקל מעליו את הסבל והצער כך שיחזור לאביו ושאחיו לא יתנכלו לו, ובוודאי שלא היה מייחס חשיבות לאיזה סוג ריח יריח בדרך.

מדוע התורה מספרת על אודות ההצלחה שלו כאשר היה בבית האסורים של מצרים שנחשב לשיא השפלות? האם זהו השכר של הצדיקים? להצליח לעשות את עבודות בית הסוהר בצורה הטובה ביותר?

האם משהו היה מוכן לרדת להיות עבד בבית הסוהר שבמצרים אם היו מציעים לו בתמורה ריח טוב בדרך או הצלחה בעבודות בית הסוהר? איך זה יכול לעזור לנו שיש מעט דברים טובים מסביב כאשר יש לנו צער רב ממקומות אחרים?

אלא שישנם דברים שהם מעבר להשגתנו. ישנן מהות ותכלית שמובילות אותנו למקומות מסוימים ומכתיבות לנו מצבים מסוימים שאותם אנו צריכים לחוות.

לפעמים אותם מצבים נראים לנו כמצערים ולא טובים, אך הם הכרחיים ונדרשים לטוב הנצחי ולקיום התפקיד שלנו בעולם.

יוסף הצדיק היה צריך לרדת לשיא הטומאה של מצרים. זה היה הכרחי כדי שיהפוך להיות המלך של מצרים, כדי להגשים את חלומותיו הנבואיים, כדי לפרנס את משפחתו בשנות הרעב, כדי לעמוד בניסיון העצום עם אשת פוטיפר שיהפוך אותו לדמות מופת של צדיק שמושל ביצרו וכו'.

כל זה היה הכרחי על פי חשבונות שמיים. לכן, למרות שזה עלול להיראות אכזרי ומצער, הוא נמכר על ידי אחיו, הורד למצרים ושהה בבית האסורים. כל זה היה מוכרח להתרחש מסיבות גבוהות על פי חשבונות שמיים.

אבל מעבר לזה אין שום צורך שיוסף יסבול צער נוסף. לכן אמנם ההתרחשויות הגדולות צריכות להתרחש, אבל הפרטים הקטנים שמלווים את האדם באותן התרחשויות לא מוכרחים להיות לא נעימים.

לכן הוא אמנם ירד למצרים, אבל עם ריח נעים של בשמים בדרך לשם. הוא אמנם מוכרח היה להיכנס לבית האסורים, אך לפחות השם יתברך הצליח את דרכו ואת מעשיו שם. מה שהכרחי אמנם צריך לקרות, אבל מעבר לזה השם יתברך דואג לעשות את הכל בצורה הטובה ביותר בלי שהוא יסבול אפילו טיפה מעבר למה שצריך ועם הרבה פינוק ואהבה בפרטים הקטנים.

הדבר דומה לאב שמלווה את בנו לרופא ומחבק אותו חזק בזמן שהוא מקבל זריקה כואבת. אמנם הזריקה היא הכרחית, אבל לא צריך לגרום לילד סבל נוסף מעבר לזה ולכן האב מחבק את בנו באהבה רבה, קונה לו הפתעה לאחר מכן ורוצה שיהיה לבנו רק טוב. אמנם עושים דבר לא נעים, אבל זה הכרחי, ומשתדלים ככל שאפשר שהאווירה מסביב תהיה טובה.

ואם נתבונן בתוכנו, נגלה שהפחדים והדאגות שלנו מורכבים בעיקר מפרטים קטנים שליליים. שהרי אם ניקח למשל את המושג "בית הסוהר", אז בוודאי שאותו עניין מרתיע אנשים ומביא למחשבות ורגשות שליליות. אבל זה רק בגלל שאנו

מדמיינים לעצמנו פרטים שליליים שמתרחשים שם, אנשים מפחידים, תחושת עבדות, הרגשת בדידות, אוכל לא טעים, חדר קטן וריק ושאר פרטים שיוצרים לנו אווירה לא טובה.

אבל תארו לכם שאדם נכנס לבית הסוהר, ושם מגישים לו בדיוק את המאכלים שהוא אוהב, יש לו חדר נחמד, הסוהרים מתייחסים אליו בצורה נחמדה, נותנים למשפחה שלו לבוא לבקר אותו בכל יום, הוא זוכה ללמוד שם הרבה תורה בחשק ורואה סיעתא דשמייא גדולה בכל מעשיו, גם כל שאר האסירים אוהבים אותו והופכים אותו למנהיג שלהם, אז אותו אדם לא רק שלא יפחד או ידאג מהשהייה שם, אלא שהוא ירצה להישאר שם כל חיו. זה כמו להיות בבית מלון ולקבל כל מה שצריך בלי מאמץ.

וכך בכל עניין. שלא עצם העניין הוא שנותן לנו הרגשה שלילית או חיובית, אלא החוויה האישית שיש לנו מאותו עניין היא שמשפיעה עלינו. לכן יש אנשים שאוהבים דברים מסוימים בזמן שאחרים שונאים את אותם דברים. כי לכל אחד יש חוויה שונה מאותו עניין.

וגם אצל אותו אדם עצמו יש שינויים, שלפעמים יש לו חוויות טובות ולפעמים פחות. ובהתאם לזה מה שעובר עליו בפנים. שאם המנהל בעבודה כעס עליו אתמול, אז אין לו כוח והוא אפילו פוחד ללכת לעבודה. ואם הוא לא הבין את השיעורים האחרונים שהעביר הרב, אז כבר אין לו חשק ללמוד תורה.

אותו אדם עובר חוויה אישית, אבל מכליל ומגדיר, שכאילו עבודה זה דבר לא טוב ושיעור תורה זה חס ושלום משעמם. הוא לא חושב על כך שישנם רבנים שונים וסוגי שיעורים שונים וכל אחד שונה לחלוטין מהאחר, אלא מגדיר את הדבר ונכנס לחששות, כאילו שכל סוגי העבודה או שכל שיעורי התורה הם כך. אבל אם הוא יזדמן לשיעור תורה שהוא יותר מתחבר אליו, עם רב שמכניס עניין בדברים בהתאם לרמה שלו, אז הוא ישנה את כל התפיסה שלו.

לכן יוצא שהפרטים הקטנים והחוויות האישיות הן שהכי משפיעות וקובעות, והן חשובות יותר מהעניינים הגדולים. שאדם יכול ללכת לנחם אבלים ולקבל שם

בשורה ממש טובה, ואמנם הוא נמצא בבית אבלים אבל הוא עצמו יהיה בשמחה גדולה. ולעומת זאת הוא יכול להימצא בחתונה, אבל בגלל בעיות והרהורים הוא יהיה בעצבות.

אדם תמיד מסתכל על הכללות, מתפלל על הדברים הגדולים. אדם מבקש למצוא זיווג, למרות שלפעמים אותו זיווג יכול לגרום לו לייסורים נוראים. הוא מבקש לפרנסה טובה, ולפעמים הכסף מביא אתו דאגות חמורות וצרות גדולות. הוא חושב שהדברים הכלליים זה הכי חשוב, אבל זה בדיוק להפך, הפרטים הקטנים והחוויות האישיות הן שמרכיבות את מה שאנו באמת רוצים.

אדם חושב שמתוך אותם דברים שהוא מבקש, תהיה לו שמחה. שזה יביא לו נחת והרגשה טובה. אבל צריך להבין שאותה הרגשה טובה יכולה לבוא גם במקומות פחות טובים, ומצד שני גם אם כל משאלותינו יתגשמו, עדיין יתכן שלא נהיה מרוצים. יש הרבה אנשים שנראה שיש להם הכל, אבל הם כל היום בלחצים ודאגות, מצוברחים ולא מצליחים ליהנות משום דבר. כי הברכה נמצאת רק בדברים הקטנים.

ולכן השם יתברך דאג ליוסף דווקא בפרטים הקטנים. שאמנם להיות עבד או אסיר זה נשמע נורא. אבל כאשר הוא מצליח בכל דבר וכולם אוהבים אותו, אז זה כבר דבר שונה לחלוטין. כאשר נותנים לו חופשיות והוא מקבל את רצונו, אז זה כבר לא אותו דבר רע שעלה בדמיונו.

אלא שכדי להגיע לכלל זה, עלינו לפקוח את העיניים ולהתבונן. כי תמיד אפשר לראות את הנקודות הטובות, אלא שצריך להסתכל טוב בפרטים הקטנים שסובבים אותנו. לפעמים האדם נמצא במקום נהדר, ורק שהוא לא מצליח לראות זאת. הוא מקובע על כך שחסרים לו דברים כדי להיות מאושר, אבל הוא לא שם לב לכל הפרטים הקטנים שמביאים לו חוויות נהדרות שהוא כלל לא מצליח ליהנות מהן רק בגלל הראייה השלילית שלו.

כמו יוסף הצדיק שבחר לשמוח ולא להתייאש, שבחר למצוא מתוך החושך את האור, שהבחין בנקודות האור הקטנות, כך גם אנחנו יכולים לבחור לראות את

הטוב ולמצוא את ההשגחה הפרטית בחיינו. מתוך הדברים הקטנים אפשר לראות את השכינה שנמצאת איתנו.

אמנם לפעמים אנו חווים מצבים לא כל כך נעימים שאותם צריך פשוט לעבור, אבל זה קורה רק משום שזה הכרחי לתפקיד וליעוד שלנו בעולם. דווקא בדברים הקטנים שמסביב שנראים לנו כשוליים ולא חשובים, דווקא שם אפשר לזכות לראות את הקדוש ברוך הוא.

הרבה אנשים חווים דברים לא נעימים בחייהם ואז מפנים אצבע מאשימה כלפי מעלה. הם חושבים שהשם יתברך חס ושלום לא אוהב אותם או שרוצה להזיק ולהרע להם. אבל צריך להבין שהשם יתברך רוצה בטובתנו. ישנם דברים הכרחיים לתיקון שלנו מתוך חשבונות שמיים שאינם ברורים לנו. אבל מעבר לזה השם יתברך רוצה לפנק אותנו כמה שאפשר.

גם כאשר אנו מגלים בחיינו מצבים לא נעימים, שפתאום נתקע הרכב, פתאום נקלענו לסיטואציה לא נעימה, פתאום הדברים לא הסתדרו כפי שרצינו... גם שם אפשר לראות את גודל חסדיו של השם יתברך. אם נבחן היטב את המצב, נוכל לגלות נסים מדהימים, ש"במקרה" נתקענו עם הרכב קרוב לבית וזה לא כל כך נורא, "במקרה" דווקא היום נסענו בדרך אחרת, "במקרה" בדיוק אתמול קיבלנו כלי שיכול לעזור כעת לחלץ אותנו מהצרה, "במקרה" היה לנו טלפון של מישהו שיכול לעזור, "במקרה" דברים הסתדרו להם וכו'. בכל המקרים האלו אפשר לראות את השם יתברך שמשגיח על חיינו.

עניין חנוכה

לא בכדי אנו קוראים את פרשת "וישב" סמוך לחנוכה. שהרי מהות ימי החנוכה היא בדיוק העניין הזה, לראות את השם יתברך מתוך הניסים הקטנים המתרחשים כאילו "במקרה". מתוך הפרטים הקטנים אפשר לגלות דברים עצומים ולהגיע להארות רוחניות עצומות.

בחנוכה התרחשו שני נסים ידועים. הנס הגדול וההכרחי הוא עניין הניצחון במלחמה מול היוונים. מעטים וחלשים ניצחו רבים וחזקים. זה היה הכרחי כמו

מלחמות רבות שעברנו, שכך זכינו לשמור על המסורת ועל התורה הקדושה. הנס הנוסף הוא נס פך השמן שהספיק לשמונה ימים.

ולכאורה נס פך השמן לא היה הכרחי כלל. שגם אם היו מוכרחים להדליק את המנורה, אז אפשר היה למצוא פתרונות טבעיים, כמו למשל שטומאה הותרה בציבור והייתה אפשרות להדליק את המנורה בשמן טמא. ואם כבר מצאו פך טהור של שמן שמספיק ליום אחד, היו יכולים לשים פתילות קטנות יותר שיספיקו לזמן רב יותר.

אבל גם אם לא היו מוצאים שום דרך אחרת, עדיין אין לכאורה שום צורך בנס הזה משום שלא היה קורה שום דבר לכאורה גם אם המנורה לא הייתה דולקת. הרי גם היום לצערנו המנורה לא דולקת ואפילו אין לנו בית מקדש בעוונות הרבים, ולא מצאנו שאנשים ברחוב מוטרדים מכך ולא מצליחים לישון בלילה.

אמנם זה לא המצב הרצוי, אבל מכל מקום זה לא מחייב נס. המנורה יכולה הייתה להישאר כבויה למשך שמונה ימים ואז היו מדליקים אותה מחדש. הם הרי היו אנוסים ולא הייתה ברירה אחרת. אז מדוע היה כל כך חשוב שיתרחש נס כזה?

והדבר תמוה אפילו יותר, שחכמים תקנו לנו מצווה אחת בלבד לימי החנוכה, והיא הדלקת נרות החנוכה במשך שמונה ימים. ויוצא אם כן שאותו נס לא הכרחי של פך השמן, הוא עיקר הנס ועיקר המהות של חנוכה. וצריך להבין אם כן כיצד הפך הנס הזוטר והלא הכרחי להיות הנס הגדול והחשוב ביותר?

אלא שדווקא זוהי הגדלות והמהות של ימי החנוכה. דווקא בגלל שזה לא היה הכרחי והיה אפשר להסתדר גם ללא הנס, דווקא כך אנו רואים את ההשגחה הפרטית והאהבה של הקדוש ברוך הוא אלינו.

השם יתברך מביא עלינו ניסיונות וקשיים, מלחמות עם יוונים ותרבויות זרות שחפצות להשתלט עלינו, מצבים מצערים וסיפורים מזעזעים לא עלינו. כל אלו הכרחיים ונצרכים לתיקון העולם. אבל בין כל אלו, הוא גם מביא לנו נקודות אור. לא משום שאי אפשר להסתדר בלעדיהם,

אלא משום שהוא רוצה להראות לנו שהוא אוהב אותנו ונמצא איתנו.

יוסף לא היה זקוק לריח בשמים בדרך למצרים, אבל אם ניתן לסייע ליוסף הצדיק ולאפשר לו מעט נחת בדרך, אז מדוע לא לעשות זאת? עצם ירידתו למצרים הייתה הכרחית כפי שחלומותיו העידו וסובבו לכך סיבות משמיים, אבל את דרך הירידה אפשר לעשות מעט יותר נוחה.

גם המנורה לא חייבת הייתה לדלוק במשך כל שמונת הימים, אבל השם יתברך אוהב אותנו ורוצה להראות לנו שהוא נמצא איתנו. השם יתברך מתגלה אלינו בדברים הקטנים וכאילו נותן לנו חיבוק חם של אהבה. צריך רק לנסות לחפש, ואז נראה איך שנוכל למצוא את הקדוש ברוך הוא בפרטים הקטנים של חיינו.

כל החיים שלנו מורכבים ממצבים שונים, ולפעמים גם פחות משמחים. לפעמים חס ושלום אנו עלולים לבעוט מרוב ייאוש ואכזבה ולחשוב שהשם יתברך לא נמצא איתנו או שהוא חס ושלום שונא אותנו. אבל אם ננסה להסתכל על הפרטים הקטנים סביבנו, נוכל לזכות לראות שהוא נמצא שם. נראה שכל הדברים הקטנים כאילו מסתדרים מעצמם באופן מסתורי ולא ברור.

חשוב לחיות בדרך הזו, ללמוד מכל פרט ולהתבונן על הפרטים הקטנים שמרכיבים את חיינו. כך נוכל לזכות לראות את הקדוש ברוך הוא ולהרגיש אותו בכל רגע איתנו ממש. השם יתברך יזכה את כולנו למצוא אותו בדברים הקטנים ומתוך כך להגיע לאורות גבוהים, ואולי אפילו לאור הגנוז לצדיקים שמתגלה בימי החנוכה.

אין יאוש בעולם כלל

פרשת וישב מספרת לנו שני סיפורים עיקריים של ענקי השבטים שנמצאים בשפל המדרגה, ואיכשהו מסתבר בסוף שדווקא מתוך הנפילה הזו הם צומחים

לגדולה שלהם.

הסיפור הראשון הוא על יוסף שנמכר להיות עבד במצרים, משם מכניסים אותו לבית הסוהר של מצרים שזהו שיא השיאים של הטומאה והזוהמה. איכשהו השם מסובב שדווקא מתוך המקום הכי שפל, יוסף מקבל את ההזדמנות לנסוק מעלה ולהפוך למלך מצרים (בפרשה הבאה), כך הוא יכול לכלכל את משפחתו בשנות הרעב.

הסיפור השני הוא על יהודה שיורד מגדולתו לאחר שהאחים מצטערים על מכירת יוסף והוא מתרחק מהם. לאחר מכן הוא מגלה שתמר כלתו בהריון ולכן מוציא אותה להורג על שזנתה, אבל אז הוא מגלה שהיא בהריון ממנו, והיא עשתה בצדק שרצתה להתייבם. למרות הבושה שבדבר, הוא מודה שטעה ומבטל את ההוצאה להורג.

מעניין ששני הסיפורים הם בסיס צמיחתם של שני מלכים עצומים, שני המשיחים ביהדות, משיח בן דוד משבט יהודה ומשיח בן יוסף. הכל התחיל מהתחטית, מאותו מקום בו רבים נוהגים להתייאש ולחשוב שאין סיכוי שיהיה טוב יותר.

כולנו מגיעים למצבים האלו שאנו מרגישים שהעולם נופל עלינו ואין לנו כל סיכוי לקום. לכולנו זמני צער ועצבות שמייאשים אותנו ולא מאפשרים לנו אפילו לקוות שאולי יש סיכוי קלוש שיהיה טוב יותר. אבל צריך לזכור שהשם אוהב את כולנו ומתוך מצבים שכאלו יכול גם לצאת המשיח. לא נשכח שהגאולה במצרים הגיעה דווקא כשכולם היו בטוחים שאין כל תקווה, דווקא כשכולם היו בשיא התחטית. גם מתוך המקום השפל ביותר אפשר לצמוח ברגע אחד ולהפוך למלכים.

דווקא כאשר יהודה מודה בטעות ואפילו מבייש את עצמו כשאומר "צדקה ממני" (בראשית לח', כו'), הוא זוכה לעלות לגדולה ומשם נבחר להיות מלך השבטים שממנו יוצא דוד המלך והמשיח. אנשים רבים סבורים שכדי להיות צדיק צריך להיות אדם ללא כל חטא ואפילו ללא שמץ של יצר רע. אבל אפשר לראות

בבירור שגם גדולי העולם עשו טעויות, רק שהם זכו להודות בטעויות וצמחו מתוכן.

אנשים מסתכלים על צדיקים וגדולי עולם כאל מלאכים חסרי כל יצר רע, ואז כאשר אותם אנשים מסתכלים על עצמם הם מהר מאוד מתייאשים מתוך הבנה שלעולם לא יוכלו להגיע למקום של אותם גדולים. כאשר רואים רב גדול שכל חייו עסק בתורה ולא חטא מימיו, מקבלים קצת חולשה מתוך השוואה שאנו עושים וחושבים שכבר מאוחר מדי ושבשבילנו זה כבר אבוד. דווקא בגלל זה התורה דואגת להראות לנו את הטעויות שעשו גדולי העולם שנבין שגם הם היו בני אדם ושכל אחד מאיתנו יכול להפוך להיות כמותם.

ברור הדבר שאין להשוות בין אנשים, כי לכל אדם יש תפקיד שונה ושליחות שונה בעולם. כך שגם אם אנחנו רואים אנשים מוצלחים יותר או צדיקים יותר ויודעים שלא נוכל להגיע למקומם, זה כלל לא משנה כי אף אחד לא משווה אותנו אליהם. כל אדם נמדד ביחס לעצמו וליכולות שלו ועל כל אדם מוטל לעשות את ההשתדלות האישית שלו. אבל גם ללא זה, צריך לדעת שכל אדם יכול לעלות למקומות גבוהים במיוחד אם רק יודה על האמת ויעשה את ההשתדלות המוטלת עליו.

פעמים רבות אנשים מתייאשים בקלות רבה מדי ולא רוצים אפילו לנסות לעורר איזה שינוי. הדבר נפוץ במיוחד אצל אנשים מבוגרים שמרגישים שאין להם כבר כוח להשתנות ושהם כבר חסרי תקנה. ישנם הרבה אנשים שמבינים שדרך החיים שבחרו לא נכונה כל כך, אבל מתוך שאיבדו כבר תקווה מעצמם הם אפילו לא מנסים להשתנות ומתנחמים בזה שאולי צאצאיהם ילכו בדרך טובה יותר. אבל כל אדם צריך לדעת שבכל רגע מוטל עליו לעשות כל שביכולתו כדי לחזור למוטב וללכת בדרך טובה.

רבי עקיבא היה בן ארבעים ואפילו לא ידע לקרוא. בגיל ארבעים התחיל ללמוד ביחד עם בנו את אותיות הא'-ב'. למרות זאת הוא הפך לאחד התנאים הגדולים ביותר.

תארו לכם שישנו כעת אדם כלשהו בעולם שיש לו פוטנציאל אדיר להיות תלמיד חכם עצום כמו רבי עקיבא. כולם היו הולכים לנשק את רגליו מרוב קדושתו העצומה. זו דרגה בלתי נתפסת של אדם שיכול להחיות מתים ולרחף עם נשמתו בעולמות עליונים.

אבל תארו לכם שאותו אדם עם נשמה גבוהה, לא מודע לכוחות הטמונים בו, כמו רבי עקיבא שבתחילה חשש ללכת ללמוד תורה. מתוך הרגלי החיים, מתוך שחי בתוך סביבה לא טובה ומתוך שלא למד תורה, הוא מרגיש שהוא רשע ושאין לו תקווה. אז למרות הפוטנציאל האדיר הוא חי חיים פשוטים בלי ללמוד תורה, כמו רבי עקיבא עד גיל ארבעים. תארו לכם איזה בזבוז עצום של נשמה גבוהה ומיוחדת.

תארו לכם שאם רבי עקיבא היה ח"ו מתייאש ומחליט לבסוף לא ללמוד תורה, אז לא היינו זוכים לכל חכמת התורה שיש לנו היום בזכותו. אנו נוהגים מנהגי אבלות בימי ספירת העומר על פטירת עשרים וארבע אלף תלמידיו, וכל התורה שיש לנו היום זה מחמשת תלמידיו העצומים שלימד לאחר מכן, שביניהם רבי שמעון בר יוחאי ורבי מאיר, ואם אלו רק מיעוט תלמידיו, אז תארו לכם מי היה הוא עצמו. ועם כל זה היה בתחילה עם הארץ, ואילו היה בוחר רק להמשיך הכל כרגיל בלי להתאמץ להביא שינוי, אז חס ושלום מי יודע איך הייתה נראית התורה שלנו היום.

תארו לכם שכל אחד מאיתנו, גם שנראה הרחוק ביותר, יש לו פוטנציאל להיות רבי עקיבא הבא. ואם כל אחד מאיתנו יאמר "מה פתאום, אין לי סיכוי להיות כמו רבי עקיבא", אז צריך להיזכר שזה בדיוק גם מה שרבי עקיבא חשב לעצמו בגיל ארבעים כשהיה עם הארץ ולא ידע כלל תורה. וגם אם לא נזכה להיות כמו רבי עקיבא, אז לפחות כל אחד מאיתנו יוכל לזכות להיות יהודי שממלא את תפקידו ואת שליחותו בעולם. לכן צריך להבין שאסור לאף אחד להתייאש.

צדיקי העולם הם לא מלאכים, כי למלאך אין יצר הרע ואין לו בחירה עצמאית. צדיקי העולם הם יותר ממלאכים, כי אמנם הם טועים לפעמים, רק שהם דואגים

לתקן את הטעויות שלהם. לכן נאמר שבע ייפול צדיק וקם, כי צדיק הוא לא מי שלא נופל לעולם, אלא מי שגם לאחר הרבה נפילות דואג לקום.

כולנו בני אדם וכולנו עושים טעויות. לכל אדם יש את המקום הרוחני שלו וכל אחד סוחב על גבו שקים של מצוות ועבירות. כל אדם מצטער על דברים מהעבר וכולנו לפעמים מרגישים שאולי אנחנו לא מספיק טובים או ראויים. אבל צריך להבין שהשם יתברך אוהב אותנו בדיוק כפי שאנחנו, וכל מה שהוא רוצה מאיתנו זה שנכיר באמת.

לא צריך לשחק משחקים ולהתנהג כאילו שאנחנו מושלמים. את ניפוח הגאווה ומשחקי הכבוד השקריים האלו נשאר לשאיר לשידוכים, לראיונות עבודה, לפגישות עסקיות או לשאר אנשים שמנסים לבחון אותנו. מול הקדוש ברוך הוא צריך להיות הכי גלויים והכי אמתיים. דווקא מתוך הכרת האמת והתוודות על חטאי

העבר אפשר להתקדם. דווקא מתוך מה שנראה לנו כמשפיל אפשר לצמוח. דווקא מתוך ענווה אפשר לזכות ליראת שמיים אמיתית.

אנשים מסתכלים על העבר שלהם, על כל החטאים, על המקום בו הם נמצאים כעת ואז נשארות בידיהם שתי אפשרויות, או שהם מרימים ידיים ועוזבים את הכל מתוך יאוש, או שהם משקרים לעצמם כדי להרגיש טוב יותר ולהמשיך בחטאים בלי נקיפות מצפון. אבל זו טעות להתכחש למציאות ושתי האפשרויות הן גרועות.

אדם לא צריך להיות מושלם ללא כל פגם וחטא כדי להפוך לצדיק, אלא פשוט להיות אמתי עם עצמו, להודות בטעויות, להתוודות על החטאים, לקום ולהתקדם הלאה. לומר "טעיתי, עשיתי כך וכך ומעכשיו אני עובד על עצמי". לא משנה מה עברנו, מה עשינו או כמה חטאנו, כל מה שצריך זה להכיר באמת ולעשות את ההשתדלות שלנו לשנות את הכיוון לעבר הטוב.

כאשר אנו מסתכלים על גדולי העולם שטעו ובכל זאת לא איבדו אפילו טיפה מגדולתם, כל אחד מאיתנו יכול לקבל תקווה ולהבין שאין שום בושה להכיר בטעויות שלנו וכל אדם יכול להבין שאף פעם לא מאוחר מדי לשנות את הדרך

ולהתחיל מחדש. כל יהודי בכל מצב יכול פשוט לבחור בדרך טובה יותר מתוך התבוננות באמת, ובאותו הרגע הוא הופך לצדיק גמור למרות כל חטאי העבר שלו. זה הכוח העצום של התשובה.

אסור לאף אחד להתייאש מעצמו. אסור לאף אחד לחשוב שהוא לא מוצלח או לא ראוי. כולנו הבנים של הקדוש ברוך הוא ורק משום זה המעמד שלנו עצום. אבל מצד שני אסור לנו להיתפס לגאווה שכאילו יש לנו הישגים בזכות עצמנו. כל מה שיש לנו זה רק מכוחו של השם יתברך שנתן לנו בחסדיו המרובים. אדם שרוצה להיות כנה עם עצמו ולהתחבר לאמת יבין שהוא נזר הבריאה ושכל העולם נברא בשבילו, אבל כל הכוח שיש לו הוא לא מצד עצמו, אלא רק מתוך חסדי השם שנתן לנו מתנת חיים בלי שנתאמץ לכך.

אדם שמכיר באמת מבין שאנחנו כמו עניים שזוכים לגור בביתו של אבינו המיליונר. שאנחנו העבדים של הקדוש ברוך הוא ולכן בוודאי שאין לנו במה להתגאות מצד עצמנו, אבל אנחנו גם הבנים שלו שזוכים לטובו הגדול ולחסדיו המרובים ולכן אין שום יאוש בעולם. תינוק קטן לא צריך שיהיו לו נכסים מרובים, הוא רק צריך שהוריו ידאגו לצרכיו באהבה ואז הוא יכול להיות בלי דאגות. כך אנחנו הבנים של השם יתברך שסומכים עליו בזמן שהוא דואג לנו לכל צרכינו ואנו לא צריכים שום דבר יותר מכך.

אדם שרואה את התמונה מזווית כזו בוודאי יוכל להתחבר אל השם יתברך ולזכות לחסדיו המרובים. בוודאי שהוא יוכל לתקן את כל חטאי העבר. בוודאי שיוכל להשפיל את עצמו אל מול השם יתברך ולהודות בטעויות שלו, לעשות חשבון נפש עם עצמו ולצמוח ולהתקדם מתוך ביטחון ותקווה.

ראוי לכולנו ללמוד מיוסף ויהודה. תארו לעצמכם מה חשב יוסף שניה לפני שבאו להוציא אותו מבית הסוהר, כנראה שחשב לעצמו שהוא הולך להיות שם עד סוף ימיו מבלי אפשרות לצאת. תארו לכם מה חשב יהודה באותו רגע שהיה צריך להודות מול כולם שכלתו בהריון ממנו, במצב שכזה לא היינו יודעים איפה לקבור את עצמנו. אבל אנו רואים שכל זה היה כדאי, ומתוך כל זה יצא רק טוב. מכאן נבין שאסור לנו אף פעם להתייאש. תמיד צריך להתאזר בסבלנות ואמונה ולהבין

שגם מתוך המקום הנמוך ביותר בשפל המדרגה, השם יתברך יכול להושיע אותנו למקום הטוב ביותר עבורנו.

גם אם התפללנו אלפי תפילות בהרגשה שאין מענה, אולי דווקא התפילה הבאה היא זו שתביא את השינוי. גם אם ניסינו את כל הדרכים האפשריות, הקדוש ברוך הוא יכול להמציא לנו דרך חדשה שכלל לא חשבנו עליה. גם אם אנו בטוחים שאין אפילו סיכוי אחד קלוש לצאת מהמקום בו אנו נמצאים, ישועת השם כהרף עין.

השם יתברך יזכה את כולנו לעשות תשובה, להודות באמת ולתקן את כל החטאים כך שנזכה להזדכך ולהתחבר לקדוש ברוך הוא. בכל אופן נזכור שתמיד יש תקווה, ושהשם יתברך מסובב את כל העולם כדי שנזכה לגאולה השלמה במהרה.

ישנם דברים שעדיף לא לשתף

האחים של יוסף קנאו בו מאוד כיוון שראו את היחס המועדף שהוא מקבל מאביהם. הם ראו שיעקב אהב את יוסף יותר, הם ראו את כתונת הפסים שעשה לו וכל זה הביא אותם לחשוב דברים לא טובים עליו. כאשר יוסף סיפר להם על החלומות שאומרים שהוא ימלוך עליהם, זה בוודאי רק הוסיף לקנאה, לשנאה ולמחלוקת.

תארו לכם שאילו הדברים היו נעשים בצורה שקטה יותר ולא מורגשת, מבלי להבליט את הייחודיות של יוסף על פני האחים, אולי כלל לא הייתה שנאה ביניהם. מכל זה אפשר ללמוד שלפעמים צריך לעשות דברים בשקט, ולא כל דבר צריך להוציא החוצה.

אנשים אוהבים להחזין דברים. אם הם חושבים על משהו מעניין, מיד הם רוצים לשתף את כולם גם אם זה לא יעניין אף אחד אחר. אם הם מתלהבים

ממשהו הם ירצו לספר לכולם, ואם הם עצובים או כועסים הם ידאגו לעשות פרצוף חמוץ כך שכולם מסביב ישאלו אותם מה קרה כדי שהם יוכלו לשפוך את הלב.

אבל כל אדם צריך לחשוב היטב לפני שהוא מוציא דברים מפיו, האם זה באמת כדאי? צריך גם לחשוב עם מי לשתף את הדברים, האם אותו אדם רוצה בטובתו? וכך להמשיך ולנסות לחקור לפני שהדבר מאבד שליטה, האם שיתוף הדברים יביא לאיזו תועלת? האם זה יקדם אותנו?

רוב הדברים שאנשים מתעסקים בהם הם דברים סתמיים וחסרי כל ערך. יש לאדם מטרות וערכים, ומדי פעם הוא מתעסק בהם, אבל את רוב הזמן הוא סתם מעביר בלי הרבה מחשבה. לכן אם אדם ממוצע יבחן את כל הדברים שאמר במשך יום שלם, הוא יגלה שרובם היו סתם דברים בטלים ללא כל תועלת.

אדם פוגש את השכן שלו ואומר לו שלום, אבל הוא מרגיש קצת לא נעים לשתוק לידו אז הוא מתחיל לחפש נושאים לדבר עליהם. אז הוא מתחיל ממזג האוויר, עובר לאט לאט לחדשות וענייני היום, משם הדרך קצרה מאוד לרכילות ולשון הרע, עד שבסופו של דבר הוא מעדכן את השכן בכל מה שעבר על כל אנשי השכונה מיום היווסדה.

וכך זה לא רק עם השכן. אנשים פוגשים אנשים ברחוב ומתחילים לבכות על הצרות שלהם, להתגאות בהישגים שלהם, ולספר על כל דבר אפשרי. אם הם עשו איזה מעשה חסד, אז מיד הם מוכרחים ליידע את כולם כדי שיעריכו וישבחו אותם. אם קרה להם דבר לא נעים, מיד כולם צריכים לדעת כדי להשתתף בצער שלהם ולהאשים את מי שעשה להם את זה. הם מוכרחים לספר על כל דבר שמתרחש ולא מסוגלים לשמור לעצמם שום דבר.

והיום עם התקדמות הטכנולוגיה, אנשים הפכו תלתיים לחלוטין ולא מסוגלים לזוז צעד אחד בלי שכל המכרים שלהם ידעו מכך. אנשים מתכתבים, שולחים תמונות וסרטונים ומציגים את כל החיים שלהם בפומבי. ההוא מעלה תמונה של האוכל שהוא הזמין במסעדה וההיא מעלה תמונה שהיא משחקת עם הכלב שלה.

ואז הם מקבלים כמה מאות תגובות וחיוקים מכל המכרים כאילו שעשו איזה מעשה גבורה אצילי. הכל רדוד וחסר תוכן, וכאילו שאין לאנשים במה להתעסק, שהם משקיעים את כל החיים שלהם בשטויות.

האימא נמצאת כל היום בעבודה ומזניחה את הילדים שלה שיסתדרו עם הילדה של השכנים שתשמור עליהם ויאכלו אוכל מוכן לחימום במיקרוגל. ואז פעם בחודש היא מחליטה לספר לילד סיפור לפני השינה או לבשל משהו, אז היא מעצבת את כל החדר לשם כך ומצלמת כמה עשרות תמונות, ואז בוחרת את התמונה המוצלחת ביותר ושולחת לכל המכרים. ואז כולם נמסים ושולחים לה תגובות שהיא האימא הכי טובה בעולם.

כך אנשים מתעסקים בחיצוניות והבלים, וזונחים את הפנימיות והעיקר. לפני שבאים אורחים אז מסדרים ומנקים את הבית. כי לא הלכלוך וחוסר הסדר הם שמפריעים להם, אלא מה יגידו אחרים. מה יחשבו עלינו? איך יסתכלו עלינו? הכל חיצוניות ושטחיות.

כך אנשים מרגישים צורך עז לשתף כל דבר שעובר עליהם. למרות שזה לא יביא שום תועלת ושאין לזה שום עניין. הם רוצים להוציא לפועל כל מחשבה ורגש שעוברים להם בראש. כאילו בלי שליטה, מוכרחים להוציא החוצה ולשתף את כולם.

אם ננסה לחשוב על ההבדל העיקרי בין האנשים היושבים בבתי הסוהר או במוסדות לחולי נפש לבין שאר האנשים הנחשבים כ"נורמליים", נגלה שזה עניין השליטה העצמית.

אין אדם שאף פעם לא עברה לו איזו מחשבה מטורפת בראש. כולם חושבים לפעמים על דברים מופרעים ומדמיינים דברים טיפשיים. אדם נורמלי מבין שזה לא משהו שצריך לצאת החוצה ושוכח מזה. אדם מאמין מבין שהוא מורכב מגוף ונשמה שמושכים לכיוונים הפוכים, ובנוסף יש יצרים חיצוניים שמתלבשים על האדם ולכן הוא יודע שצריך להגביל את עצמו.

אבל ישנם אנשים שמוציאים את הדברים החוצה כאילו בלי שום בחירה ובלי

להבחין אם זה טוב או לא. כל מחשבה שעוברת להם בראש הם מנסים להוציא לפועל ללא כל שיקול דעת, גם אם היא שלילית לגמרי וגם אם אין קשר בינה לבין המציאות.

לכן אדם מוכרח לשים לב לעצמו ולהיכנס לשליטה. לשים רסן ומעצורים בדברים שהוא מוציא החוצה. לסנן ולבדוק מה באמת חשוב להוציא ולשתף ומה צריך להישאר בפנים.

לפעמים מתחוללת בתוכנו סערת רגשות. אנחנו אוהבים כל כך, שונאים כל כך, שמחים, כועסים או מרגישים רגשות עזים נוספים בצורה חזקה וכאילו מוכרחים לשתף את כל העולם ברגשות שלנו. אך לפני שאנו מתחילים לשתף את כולם, כדאי לחשוב מעט, האם השיתוף הזה יוליד טוב? אולי הדבר שאנו רוצים לספר הוא בגדר לשון הרע? אולי אם נספר על הדברים שאנו רואים כטובים זה יגרום לקנאה של אחרים (מה שעלול להביא גם עין הרע)? אולי אם נספר על הדברים שאנו רואים כלא טובים זה ירגיל אותנו לפסימיות ולמבט שלילי על החיים?

אם נתבונן בדברים שאנו משתפים, נגלה שרובם לא מועילים לנו במקרה הטוב, ועלולים להזיק לנו (ישירות או בעקיפין) במקרה הפחות טוב. כמוכח שחשוב להדגיש שישנם דברים שטוב וחשוב לשתף עם אחרים, רק שצריך לחשוב היטב על מה אנו משתפים ועם מי אנו משתפים.

כדי להבין את הדברים בצורה מוחשית, ננסה לחשוב על מה שאחרים מספרים לנו. אם מישהו יאמר לנו למשל שיש לו הרבה כסף או שהוא אדם מצליח מאוד, ברוב המקרים לצערנו נחייך כלפי חוץ בזמן שבפנים נחשוב לעצמנו כמה הוא שחצן. הקנאה לפעמים תגרום לנו לחשוב "למה דווקא לו מגיע כל השפע הזה?" לרוב אנשים לא אוהבים לשמוע דברים כאלו וחושבים על אותו אדם דברים לא טובים, ורק כלפי חוץ מציגים נחמדות מתוך חוסר נעימות.

אבל אם אנחנו מבינים שכך היא תגובתנו, אז מדוע כשאנו קונים רכב חדש אנו רוצים שכולם ייראו אותו ויחשבו כמה אנחנו עשירים ומצליחים? הרי אנו יודעים

שזה רק מזיק, וכעת כולם יחשבו עלינו שאנו שחצנים ושלא מגיע לנו, אז מדוע בכל זאת אנו מתעקשים לשתף את כולם? האם אנו באמת חושבים שאנשים ישמחו בשבילנו או יאהבו אותנו יותר לאחר שיידעו שקנינו רכב יוקרתי?

האם מישהו אי פעם שמח באמת מכל הלב כשהוא שמע על אדם אחר שזכה בלוטו? הרי תמיד הוא יחשוב מה הוא עצמו מרוויח מכל העניין ואם אין לו רווח, אז בפנים הוא יחשוב דברים שליליים על אותו אדם. אז מדוע אנו רוצים לשתף אחרים בחוויות שלנו כאשר אנו יודעים שהם לא ישמחו בשבילנו?

רוב הדברים שאנו אומרים גורמים לנו להפוך לפגיעים. כמו מוקשים שאנו שולחים לאוויר. כעת כשהמידע יצא החוצה, כולם יכולים לגשת אליו ולעשות בו כרצונם. מכאן מתחילות המחלוקות למיניהן, מכאן מתחיל עין הרע, מכאן הגאווה והשחצנות, מכאן ההקפדות השונות על האדם וכל שאר הדברים שעלולים להזיק לנו בעקבות הדברים שנאמרו.

אם קרה לנו דבר משמח, נוכל לשמור על השמחה בפנים או לשתף את

הקרובים טובי העין שאוהבים אותנו. אין שום סיבה לשתף את כל העולם בשמחה שלנו, שהרי זה רק יגרע מאותה שמחה. כך גם בהפך, בדברים הפחות משמחים,

לא כל העולם צריך לדעת את התיק הרפואי שלנו או את הצרות והייסורים חס ושלום. כל זה יציג אותנו כמסכנים וחלשים, וגם יגרום לנו עצמנו לחשוב בצורה שלילית ויחליש את האמונה שאפשר להתגבר על אותן בעיות.

יש אנשים שהולכים ברחוב ומחפשים את מי לשתף בכל הצרות שלהם. כל אדם שהם פוגשים מקבל צרורות של מטענים ופסימיות ולא יודע איך לברוח מהם. אדם צריך ללמוד לשמור על הדברים לעצמו, לשתף רק את מי שהכרחי ובמה שהכרחי ולבדוק היטב שמי שאנו משתפים אותו ראוי לכך, שהוא טוב עין שרוצה בטובתנו ושמח בשבילנו. נבדוק גם שהדרך בה אנו מספרים היא טובה, בלי הגזמות ושחצנות, ובלי גלישה מעבר למה שצריך והכרחי לומר.

חז"ל לימדו אותנו ש"סייג לחכמה שתיקה", שבקלות אדם יכול להגיע לנזקים

מתוך הדיבור. גם קל מאוד ליפול בלשון הרע ולמילים יש כוח עצום במוכנים רבים. לכן לפני שאנו מוציאים משהו מהפה כדאי לחשוב היטב, האם זה באמת יועיל? האם כדאי לנו בכלל להוציא את מה שאנו חושבים החוצה לעולם?

היצר בתוכנו יתעקש להוציא את הדברים מבלי לחשוב בכלל, אך אם נתעקש גם אנחנו ונהיה מספיק חזקים, נוכל ללמוד איך לשמור את הכוח שלנו בתוכנו ולהתמקד בפנימיות הדברים במקום לשתף את הדברים בחיצוניות שתפגום ותזיק. מתוך ההתמקדות בפנימיות הזו נוכה בע"ה לצמוח ולפתח את האישיות האמתית שלנו בצורה טובה ויעילה יותר.

שמירת הברית

חשוב ביותר! מפאת רגישות הנושא וצניעותו, יש להרחיק ילדים מקריאת הדברים.

פרשת וישב מראה לנו את החשיבות העצומה שיש לשמירת הברית. מצד אחד השכר העצום לו זוכה יוסף בזכות מסירות הנפש על שמירת ברית קודש, ומצד שני העונש החמור של שני בני יהודה על ההשחתה שעשו. מתוך הדברים נוכל ללמוד כמה חשוב להשקיע את כל הכוח בדבר הזה שלוקח חלק חשוב ביותר בתיקון העולם.

יוסף זכה להיקרא יוסף הצדיק לאחר הניסיון העצום שהיה לו עם אשת פוטיפר. היא הייתה אישה יפה מאוד, בעלת מעמד מכובד ביותר והיא ניסתה לפתות אותו בלי הפסקה. היא הבטיחה לו שאף אחד לא יידע מהעבירה ושהוא יקבל את כל מה שירצה. היא גם איימה עליו שאם לא יהיה איתה, היא תעליל עליו עלילה ותכניס אותו לבית הסוהר לכל ימיו.

לכאורה, מעבר לתאוה העצומה שיש כאן, היינו יכולים לחשוב שאולי ילך איתה רק כדי לשמור על חיינו. אבל יוסף מוכן להרוס את כל החיים שלו, ובלבד שיזכה להינצל מהאיסור החמור הזה ולשמור על בריתו.

אמנם יוסף באמת סבל ונכנס לבית הסוהר במצרים למשך שתיים עשרה שנה כחלק מהניסיון. אבל לאחר מכן הוא יצא משם והפך להיות השליט על כולם. הוא הפך למלך על מצרים ועל כל העולם, כולם אוהבים אותו, אף אחד לא יכול להזיק לו, עין הרע לא שולטת בו והברכה שורה בכל מעשה ידיו. בזכות שמירת הברית הוא זכה לשכר עצום.

מצד שני הפרשה מספרת גם על ער ואונן הבנים של יהודה שהשחיתו זרעם כדי שתמר לא תתעבר. התורה אומרת לנו שהם היו רעים בעיני השם בגלל המעשה הזה ולכן השם המית אותם. ישנם עוונות חמורים רבים שהקדוש ברוך הוא כביכול מעלים עין וממתין שהחוטא יחזור בתשובה. אבל כאן התורה אומרת לנו במפורש שהמעשה הזה רע בעיני השם עד שהוא המית אותם. יוצא מכאן שישנה חשיבות עליונה לעניין שמירת הברית ולאיסור החמור של השחתת זרע לבטלה שעל כל יהודי להתחזק בזה.

תיקון הברית

צריך לדעת שעיקר התיקון של העולם עומד על העניין הזה של ברית קודש. ואפשר גם לראות את זה בחוש, שהרי כל אחד רואה ומרגיש ששם נמצא היצר הרע הכי גדול אצל האדם ושם העבודה הכי קשה. אצל הגברים זה מתבטא בשמירת הברית, שמירת העיניים והריחוק מעריות, ואצל הנשים זה מתבטא בענייני שמירת הצניעות. שם נמצא הקושי ושם נמצאת העליה הגדולה. דווקא מתוך הניסיונות הקשים אפשר לצמוח למקומות הגבוהים ביותר.

ישנן תאוות רבות ומגוונות שמגיעות בעוצמות שונות לאנשים שונים. כל אדם מתאוה לדברים מסוימים בחוזק מסוים על פי תפיסת העולם שלו. אבל התאוה הזו מופיעה אצל כולם ובצורה חזקה ומרובה ביותר. כי שם נמצאת עיקר העבודה של האדם וזה עיקר תיקון העולם. לכן אין אפטרופוס לעריות, כי אדם יכול למכור את כל העולם הבא שלו בשביל רגע אחד של תאוה מתוך חוסר מחשבה.

היצר הרע יודע את החשיבות של הדבר ואת ההשלכות של זה. הוא יודע את הכמות העצומה של שפע שאדם יכול להשיג לעצמו על ידי שמירת הברית ואת ההפסד העצום שיהיה לו אם ייכשל חס ושלום. לכן הוא נלחם בכל הכוח כדי

להפיל אותנו בכל מחיר.

כל אדם שיתבונן בדקות העניין יוכל להבין שזה רק יצר ותאוה ללא שום בסיס. אין כאן באמת משהו מתוחכם ושכלי, אלא שהשם גזר שתהיה תאוה כזו בעולם וכך הגזירה מתקיימת בלי שום היגיון. הרי אף אחד למשל לא מתאוה לפרה או לחתול, אדם לא מקבל הנאה מלראות בהמה בלי בגדים או לראות את בני מינו. אלא שכך גזר הקדוש ברוך הוא שהגבר יתאוה לנשים בלי שום סיבה ושהאישה תתאוה לגברים, וכך היצר הרע מסובב את כל העולם.

למרות שאין שום שכל והיגיון בתאוה הזו, בכל זאת היא בוערת ומשתלטת על האדם בכל יום מחדש ללא הפסקה. הגברים מרגישים יצר גדול להסתכל על נשים למרות שזה לא יביא להם שום תועלת ובעוד כמה שניות הם כבר ישכחו מזה, והנשים מרגישות צורך להתייפות ולמשוך תשומת לב כך שכולם יסתכלו עליהן למרות שזה לא יועיל להן במאום. הכל מצד יצר שבווער בפנים וללא שום סיבה הגיונית. הם יסבירו לעצמם שזה לא יצר או שאין בזה כלום, אבל אם ינסו להילחם בזה, לא להסתכל או לא להתייפות, הם יבינו כמה היצר חזק וקשה לשליטה.

כמעט כל אישה שעוברת ברחוב מביאה חס ושלום להרהורים לא טובים וליצר גדול להסתכל עליה. לפעמים חושבים שזה לא נורא ושרק ראייה או מחשבה לא יכולות להזיק לנו. אבל צריך להבין שכל הרהור קטן עושה נזקים גדולים בנפש, עלול להביא לידי זרע לבטלה ומעבר לכך גם נחשב לעוון גדול בפני עצמו. זה נראה כאילו שאין שליטה על זה, שהעיניים משוטטות לבד, אבל למרות הקושי צריך לדעת שזה בידיים שלנו ולכן התורה מצווה אותנו "ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם".

רבותינו אומרים שהקדוש ברוך הוא נקרא "אלוקי אברהם" רק לאחר מיתתו, כיוון שאפילו על הצדיקים הגמורים הקדוש ברוך הוא לא מזכיר את שמו בחייהם, כי יש בחירה לאדם ועדיין הוא יכול ליפול חס ושלום. אבל מצד שני כן נאמר "אלוקי יצחק" גם בחייו, כיוון שהוא היה עיוור ולכן היצר הרע הסתלק ממנו. כי התאוות והיצרים של האדם מגיעים דרך העיניים.

צריך לדעת היטב שכל ראייה אסורה פוגמת. כל ראייה כזו עלולה להביא בקלות לידי הוצאת זרע לבטלה. זה אולי לא יקרה באותו רגע, אבל אם לא נישמר אז בסוף זה יקרה. גם אם לא במתכוון, עדיין זה עלול לצאת באונס שיראה קרי בזמן השינה. אמנם אי אפשר לדון את האדם על אונס, שהרי אינו אשם בכך, אבל כאשר הוא עצמו מסתכל בכוונה ונהנה מהראייה אז כבר אי אפשר להגדיר את זה כאונס, כי הוא הביא את זה על עצמו. זו תוצאה ישירה של התמונות שיש לאדם בראשו. לכן חשוב מאוד לגברים להקפיד לשמור על העיניים ולנשים לשמור על הצניעות. לעשות את זה בכל מחיר ובצורה הכי טובה שאפשר.

ואצל הנשים יש את הקושי של שמירת הצניעות. שלכאורה אין שום סיבה שאישה תרצה להיראות מופקרת, אלא שיש לה יצר שבוער בה. ואותו יצר הוא חבו, שלדעתה היא כן צנועה והכל בסדר, אבל היא מרגישה צורך להבליט את עצמה כך שכולם יסתכלו עליה.

לכן כל כך חשוב לנשים להיראות יפות. לכן הן כל כך אוהבות תכשיטים ובגדים. לכן גם כשהן מנסות לשלוט על עצמם וללכת בגדרי הצניעות, אז תמיד הן ינסו להקל כמה שאפשר, שהיום למשל גם הנשים החרדיות ומלאות האמונה הולכות עם חצאיות קצרות, גרביים שקופות, פאות ארוכות, בגדים צמודים וכו'. עד כדי כך שאפילו המציאו תקנות לבוש הפוכות שכאילו אשה שהולכת עם חצאית ארוכה או עם של היא נחשבת לפחות צנועה. כמו בחוקי סדום, אפשר לעשות הכל כדי להתיר את השרץ.

צריך לזכור שדווקא מתוך הקושי הרב שיש בהתגברות על התאוה הזו, אפשר להתחזק בזה בכל הכוח ובכך לזכות לדברים מופלאים ודרגות עצומות של קדושה. רוב בני האדם מרגישים חסרי אונים וכאילו שאין להם כוח ויכולת להתגבר על היצר, כי הוא פועל בכל רגע ולא עוצר לנוח אף פעם. אבל בידיים של כל אחד מאיתנו להתגבר על היצר. רק צריך להחליש אותו כל פעם קצת, לאט לאט ובהתמדה. ככל שנצליח להתגבר על היצר, וגם אם רק לרגעים קלים, כך נזכה לשפע עצום לאין שיעור שיגיע אלינו.

מה זה פגם הברית?

צריך אולי קצת להבין יותר לעומק מהו בכלל העניין הזה של פגם הברית. מדוע זה נחשב לפגם? מה האיסור הגדול שיש בזה ומדוע הוא נחשב לכל כך חמור? מרן השולחן ערוך מגדיר את עוון הוצאת זרע לבטלה בתור "חמור מכל עבירות שבתורה". למרות שידוע שהשולחן ערוך הוא ספר הלכות ולא ספר מוסר, מכל מקום אותו עוון כל כך חמור שהוא מוכרח היה לציין את דרגת חומרתו.

ולכאורה זה נראה דבר טבעי ולא מזיק. במבט ראשון נראה שזה כלל לא איסור. וגם אם נאמר שזה איסור, מכל מקום זה נראה כדבר שולי ולא משהו שצריך להיות מרכז ההתעסקות שלנו. אז מדוע כל כך מחמירים בעניין הזה? למה להילחם וללכת נגד הנטיות הטבעיות של האדם?

ראשית כל, צריך להקדים ולומר שכל מצווה צריך לקיים ומכל איסור צריך להימנע בלי קשר לטעם ולהבנה שלנו, אלא בגלל שכך השם יתברך ציווה אותנו. אבל בכל זאת, ישנם עניינים שונים שיש באפשרותנו להבין ויש מצווה גדולה ללמוד ולדעת. רק צריך לזכור שגם אם אנחנו מבינים טעם מסוים, עדין זה לא אומר שאנחנו מבינים אותו בשלמות ובנוסף ישנם עוד המון טעמים נשגבים ונסתרים שאין לנו שום תפיסה בהם. כל הנאמר כאן זה רק חלק אחד מתוך רבים שיש לעניין הזה.

רבותינו המקובלים מסבירים שיש המון דברים נסתרים מעינינו שעומדים מאחורי הפעולות הגשמיות הטבעיות של האדם. ישנם דברים שנראים לנו כטובים, אבל על פי האמת הם מזיקים מאוד ורק שאנו לא רואים את הנזק בצורה ישירה. ולהפך, ישנם דברים טובים שאנחנו חושבים שאנחנו מפסידים מהם ולכן מזלזלים בהם ולא רואים את השכר הגדול שנמנע מאיתנו על ידי הזלזול.

לצורך משל, אדם יכול לאכול דבר מתוק וטעים שיביא לו הנאה עצומה, אבל הוא לא יודע שבתוך המאכל הזה הכניסו רעל שמשפיע עליו באטיות ומחסל אותו לאט לאט במיתה אכזרית. כמו פיתיונות הרעל ששמים למזיקים. הוא חושב ובטוח שהוא עושה טוב לעצמו באכילה מתוך חוסר ידיעה, אבל אילו היה יודע את האמת שיש רעל באוכל היה נגעל מאותו מאכל ועושה הכל כדי להתרחק

ממנו. אי אפשר לשער ולמדוד דברים על פי מה שאנו רואים, אלא צריך להבין את הסודות שנמצאים בפנים.

הקדוש ברוך הוא חקק טבע בעולם, טבע גשמי וגם טבע רוחני. בעזרת הבחירה, כל פעולה שלנו יוצרת שינוי כלשהו שמביא למציאות מסוימת על פי אותו טבע. לאחר חטא אדם הראשון היה קלקול כל כך גדול בעולם שלא היה אפשרי לתקן אותו לבד. כדי לתקן את הקלקול היה צורך לחלק את התיקון לפרטים רבים ולזמן מרובה של כששת אלפים שנה. בזמן הזה כל חלק מהנשמה העצומה הזו של אדם הראשון יורד לעולם כדי לעשות את תפקידו ולתקן את חלקו עד שהכול יתוקן בשלמות בעזרת השם יתברך.

כחלק מהתיקון, נשמות מהעולם העליון שהיו כלולות בנשמת אדם הראשון מגיעות לעולם התחתון ומתלבשות בתוך גוף שמיועד להן. בעולם העליון ישנן נשמות רוחניות רבות שהן ניצוצות של נשמת אדם הראשון והן ממתינות להיכנס לתוך גוף מתאים בזמן המתאים כדי לעבור כל אחת את התיקון המיועד לה.

כאשר יוצא זרע מגוף האדם הגשמי, במקביל יוצאת גם נשמה מעולם הנשמות. כך אפשר להביא נשמה בתוך גוף וליצור את הולד. ככל שהאדם שומר על קדושה בשעת יציאת הזרע, כך הנשמה שיוצאת היא קדושה ולקוחה ממקום גבוה יותר. לכן יש עניין לקדש ככל שניתן את אותה השעה, ולא להחשיב את עניין הזיווג לזול ומופקר כמו בהמות.

כאשר חס ושלום אין אישה שמקבלת את הזרע שיוצא או שישנם אמצעי מניעה, אותן נשמות עדיין יוצאות בעולם העליון, רק שבמקרה כזה אין להן גוף שאליו הן יכולות להיכנס. לכן זה נקרא השחתה של הזרע, כי על ידי זה מוציאים נשמות מעולם הנשמות, אבל לחינם כי אין להם גוף שאליו יוכלו להיכנס.

אותן נשמות שיצאו לא יכולות להיכנס בתוך גוף ולכן הן נופלות בקליפות החיצוניות ומתלבשות בהן. במקום גוף בשר ודם הן נכנסות בקליפה. במקום לבוא לעולם לעזור בתיקון העולם, הן הופכות למשחיתים מזיקים מצד הטומאה. במקום להועיל לאותן נשמות ולהביא אותן לעולם הזה כדי לתקן, חס ושלום

מקלקלים ופוגמים עוד יותר בכך שמפילים אותן לקליפות ולטומאה. צריך לזכור שאותו אדם שהוציא זרע גרם ליציאת הנשמה ולכן לאותן נשמות שהוציא יש קשר ישיר אליו, שהרי הן ראויות היו להיות הילדים שלו.

יש לציין שכאשר ישנם יחסי אישות בצורה המותרת במסגרת הנישואין לא נעשה שום קלקול ופגם גם אם לא נוצר מזה הריון, וגם אם ידוע מראש שלא יתכן הריון, כמו למשל בזמן שהאישה הרה, מניקה או זקנה. ואדרבה, ככל שזה נעשה בקדושה כך נעשים מזה דברים טובים בעולמות העליונים. רק כאשר הזרע לא מגיע לאישה כלל ישנם קלקולים רבים הנוצרים מזה.

לכן נאמרו על כך דברים איומים בדברי חז"ל. למשל שמי שלא עוסק בפריה ורבייה כאילו שופך דמים וגורם לשכינה שתסתלק מישראל ועוד דברים נוראים (מובא במסכת יבמות סג). מובא שם שאין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף. וכעת אולי אפשר להבין את הדברים, שהרי אותן נשמות בגוף העליון ממתינות לצאת לעולם כדי לתקן וכאשר כל הנשמות יתקונו או יבוא משיח בן דוד ותגיע הגאולה. אבל אם לא נותנים להן לצאת בכך שלא עוסקים בפריה ורבייה, ועוד יותר גרוע אם משחיתים זרע ומפילים את אותן נשמות לקליפות, אז מרחיקים בכך את הגאולה ומרבים את הקלקול.

אותן נשמות שירדו לקליפות עושות נזקים גדולים בעולם. כאשר נברא משחית חס ושלום, הוא הולך למי שיצר אותו ורוצה להתפרנס ממנו. שהרי הוא זה שזרק אותו לקליפות וכעת עליו מוטל לדאוג לו. להבדיל, כמו שהילדים בשר ודם שלנו גדלים אצלנו ואנו דואגים לכל הצרכים שלהם, כך חס ושלום אותם מזיקים באים למי שיצר אותם ומבקשים ממנו פרנסה. כל אותם משחיתים הם הילדים שלו. אמנם אין להם גוף ואין להם דרך להתגשם בעולם, אבל הם עדיין הילדים שלו. כמו שתינוק שנולד צורח ובוכה לאביו ומבקש ממנו שיפרנס אותו, כך אותן נשמות מבקשות ממנו שיפרנס אותן.

הקדוש ברוך הוא שומר עלינו ולא נותן להם חופשיות מוחלטת להזיק כדי לאפשר לאדם לעשות תשובה. אילו היו יכולים לעשות כרצונם, חס ושלום היה כנראה אוכד כל העולם כולו ברגע אחד. אז השם יתברך שומר עלינו, אולם עם

כל זה, עדיין יש להם דרכים שונות להזיק לאדם ולהשחית חס ושלום. בין אם זה בגופו, בין אם בממונו, בין בגשמיות ובין ברוחניות, וכאשר ניתנת להם רשות הם יכולים להזיק אפילו לאחרים.

להרחיק את המשחית

אותם משחיתים מונעים שפע רב שמגיע לאדם. השפע מתבטא בדברים מרובים, אם זה פרנסה שהם לוקחים ממנו, אם זה אושר ושמחה, אם זה הצלחה בתחומים שונים וכו'. לכן יוסף שנתנסה בניסיון כל כך קשה בעניין והצליח להתגבר על יצרו, הוא מייצג את ספירת היסוד שמרמזת לתיקון הברית, והוא זכה להיות מלך שליט על כל העולם, שכל העולם ניזון ממנו, שעין הרע לא שולטת בו, שמצליח בכל דבר שהוא עושה וכו'. כי אין משחיתים שיכולים לקלקל ולקחת לו את השפע או למנוע ממנו לקבל. לכן כל הטוב מגיע אליו ישירות ויש לו אפילו מספיק שפע כדי להיות צינור ולפרנס את כל העולם בשנות הרעב.

מעבר למניעות של אותם משחיתים, הם גם גורמים פעמים רבות נזקים ישירים. כאשר ניתנת להם רשות במצבים שונים, הם מיד מחפשים איך להזיק ולהשחית. חס ושלום לא על אף אחד מישראל מקרי מוות מצערים, חוליים רעים, ייסורים קשים ועוד דברים רבים ומצערים נגרמים פעמים רבות ישירות על ידם. משחית כזה שנברא לפני עשרים שנה יכול פתאום להתנקם בלי שום התראה מוקדמת (כל זה כאשר האדם לא עשה תשובה ותיקון), ועל אחת כמה וכמה כאשר מדובר על גדוד שלם של משחיתים שהאדם עצמו ברא במהלך החיים שלו. אדם חס ושלום עובר למשל תאונת דרכים ואף אחד לא מתאר לעצמו שזה הכל בגלל אותו משחית שנברא בגלל תאוה מטופשת.

יוצא שאנשים רבים מחפשים ישועות בלי למצוא שום עצה. רודפים אותם צרות רבות, עניות, חוסרים ודברים לא טובים והם לא יודעים למה. הם לא מבינים שחלק גדול מאוד בזה נוצר מאותם מזיקים שבראו. האויבים הכי גדולים של האדם הם דווקא אלו שהוא עצמו ברא. הם קיבלו כוח ממנו ומשתמשים באותו כוח כדי להילחם בו ולהזיק לו. אדם חושב שהצרות פוקדות אותו "במקרה" והוא לא מבין למה מגיעים לו דברים לא טובים, אבל בכלל לא מקשר

בין הדברים. הוא בכלל לא יודע שברא בעצמו אלפי יצורים חסרי גוף שסובבים אותו ומוכנים לפורענות.

מכל זה יוצאים המון עניינים הנוגעים למעשה. למשל בזמן הלוויה של איש, לא עלינו ולא על אף אחד מישראל, יש עניין גדול שהילדים של הנפטר לא ילוו את המיטה. לכאורה זה נראה הפוך מהשכל, שהרי הילדים שהם הקרובים ביותר לנפטר היו צריכים להיות הראשונים שמלווים אותו. אבל אם הילדים ילוו את המיטה, אז ילוו את המיטה גם כל המשחיתים שגם הם הילדים שלו חסרי הגוף שברא במשך כל חייו. אם אותם משחיתים מלווים את המיטה זה גורם צער גדול לנפטר ומביא לסכנה. על אחת כמה וכמה שצריך להרחיק את הנשים בלוויה, כיוון שכאשר ישנו ערבוב של גברים ונשים, ניתנת למשחית רשות לחבל חס ושלום (על פי מסכת ברכות נא).

כך הדבר נוגע לשגרת החיים שלנו, רק שאנחנו לא רואים את הדברים ולכן לא שמים לב אליהם. בצבא למשל משרתות נשים והדבר מביא לפריצות רבה בעניין שמירת הברית. אז אמנם מצד אחד יש לחיילים סיוע גדול מהשמיים על מסירות הנפש הגדולה שהם עושים בהגנה על עם ישראל, אבל מצד שני ישנם גם הרבה משחיתים שנבראים שם ומביאים לסילוק השכינה ולקטרוג גדול. חיילת מסתובבת בין החיילים ומביאה לקטרוג עצום ולבריאת משחיתים ומזיקים. כאשר בני ישראל יצאו להילחם מתוך קדושה הם ניצחו את האויב, כולם חזרו שלמים ואף אחד לא נפגע. אבל כאשר בוראים משחיתים, אז מכניסים את כל הצבא לסכנה. כשיש פריצות ונשים משרתות יחד עם הגברים, הדבר מביא לסכנה ממשית, ואז מתפלאים למה חס ושלום יש חטיפות חיילים או חללים שנופלים. אותה פריצות מכניסה את כל הסביבה לסכנה וגובה מחיר יקר.

אנשים רבים מוקפים פעמים רבות ברגשות של פחד וחרדה, בלי שום סיבה נראית לעין. הם מנסים לעשות הכל ולא מבינים מדוע זה קורה להם. הולכים לפסיכולוגים, לוקחים כדורים ומנסים להשקיט את הפחדים, אבל הם לא מבינים מדוע ממשיכים לעבור להם הרהורים לא טובים ופחדים רבים בראש.

צריך לדעת שרוב הפחד מגיע מתוך העניין הזה, כי בפנים האדם יודע שברא

משחיתים מזיקים וזה מה שמערער את בטחונו. הוא אולי לא רואה את המשחית בעיניו הגשמיות, אבל הנפש רואה ומרגישה. המצב הטבעי בעולם הוא שכל הנבראים שקיימים בעולם פוחדים מהאדם שהוא נזר הבריאה, וכך באמת היה במקור שגם המלאכים, החיות והיצורים השונים פחדו מהאדם ושרתו אותו, אלא שלאחר שאדם משחית ולא שומר על הברית המצב מתהפך ואז האדם הופך להיות זה שפוחד.

חשוב לציין שלמרות כל מה שנאמר, צריך לזכור שתמיד אפשר לתקן ואם באמת רוצים אפשר לעצור את כל זה, להחזיר את כל הניצוצות שנפלו לקליפות בחזרה לשורשן ולחזור להיות נקיים. לכן לא צריך לפחד מהדברים ובוודאי שלא להתייאש, אלא להפך, להתחזק בביטחון ולהתחיל לפעול כדי לעצור את המשחית, להכניע את המקטרגים ולהפוך לחזקים יותר. כאן נמצאת המלחמה האמתית של האדם ולכן הגיבור הוא זה שכובש את יצרו.

זה צריך דווקא לשמח ולעודד אותנו, לדעת שיש עצה, יש פתרון ויש דרך לפעול לשינוי. אם אדם מצליח להתגבר, הוא יכול להסיר את כל הפחדים שלו, להוריד שפע עצום לעצמו ולכל העולם ולהגיע לדרגות רוחניות עצומות ונשגבות. אם אדם יתייאש ויחשוב שאין תקווה ושאין לו סיכוי, אז חס ושלום הוא יביא על עצמו רק יותר ויותר נזק. מוכרחים להתחזק ולעשות השתדלות לתקן, ואז נקבל סיוע מהשמיים בדרכנו.

איזהו גיבור הכובש את יצרו – עצות לגבור על היצר

בעידן של היום מעודדים תאוות, משדרים חוסר צניעות בגלוי ואפילו מזלזלים ולועגים לאנשים המכונים "שמרנים" שמנסים לשמור על עצמם. בכל פינה נתקלים בפריצות וכמעט בלתי אפשרי להימנע מזה. זה אומר שמצד אחד העבודה תהיה הרבה יותר קשה, אבל מצד שני יש לזה יתרון שכל התקדמות קטנה תעשה רעש גדול בשמיים.

הרי כאשר יש ניסיונות כל כך גדולים, אז גם אם אדם מצליח לשמור על עצמו רק מעט זה נחשב להרבה. לא צריך להפוך לקדושים וטהורים ביום אחד, אפשר לקחת את הדברים לאט לאט וכל התקדמות קטנה תועיל בדברים עצומים.

קודם כל צריך לדעת שאמנם קשה להתגבר, וזה מצריך הרבה השתדלות ומאמץ, אבל זה בהחלט אפשרי. לכן צריך רצון חזק שילווח אותנו במהלך הדרך כך שנהיה חזקים ונוכל לנצח במלחמה. צריך לדעת ולזכור תמיד למה אנחנו עושים את זה ומדוע אנו מוכנים להשקיע מאמצים רבים. אם נוח לאדם במקום שלו ולא בוער לו להשתנות, אז קרוב לוודאי שכל ניסיון קטן יביא לנפילה. מוכרחים לדעת שאנחנו פועלים למען מטרה נעלה וכך נוכל לפעול טוב יותר ובצורה ברורה יותר.

צריך להבין שאף אחד לא ירצה להוציא מכיסו בכל יום שטר של מאה שקלים ולזרוק אותו לפח, אבל כאשר האדם מבין מה הוא עושה ויודע שכעת הוא נותן שטר של מאה שקלים כדי לקנות אוכל ומצרכים שונים אז הוא נותן אותו בשמחה. אם הוא ייתן את השטר ויקבל תמורתו יהלומים יקרים בשווי אלפי שקלים, אז הוא ירצה לעשות את זה כל היום. ככל שהאדם מבין את משמעות הדברים ויודע שיש לפעולה ערך רב, כך הרצון שלו להמשיך ולהתאמץ יגדל. ככל שהרצון גדול וחזק יותר, כך יכולים להתמודד עם דברים קשים יותר ולהילחם מלחמות מסובכות. אדם שמכין את עצמו ומגביר את הרצון לשמור על הברית, יזכה לתוצאות הרבה יותר טובות.

ובאמת כל מי שיפנים את הדברים יוכל להגיע לרצון גדול בקלות. כי אם מבינים שבכל פגם בברית בוראים חס ושלום משחיתים ומביאים רעה לעולם, אז אף אחד לא רוצה לעשות את זה. אילו היינו רואים את הצרות שאנו מביאים על עצמנו והיינו מבינים את ההשלכות, היינו מתרחקים מכל זה כמו מרעל. אם אדם היה רואה בצורה ממשית שכשהוא פוגם בברית חס ושלום הוא רוצח את הילדים שלו, הוא לעולם לא היה מסוגל לפגום. הבעיה היא שאנחנו לא רואים את הדברים בעיניים הגשמיות ולכן מתקשים להפנים, אבל המציאות היא ממש כך. אם נצליח להפנים את הדברים ולהרגיש אותם, זה כבר חצי מהעבודה.

חשוב מאוד לדעת היטב שכל הרצון לפגום הוא בכלל לא שלנו, אלא מצד היצר הרע. זה לא אנחנו וזה לא חלק מאיתנו. לפעמים אדם חושב שיש לו רצון לעשות רע, אבל באמת זה היצר הרע שמתלבש בו ומכניס לו הרהורים וגורם לו

לחשוב שאותם הרהורים שייכים לו. הנשמה שלנו היא אלוקית ובוודאי שלא שייכת בה שום תאוה. אדם שחושב שהוא עצמו רוצה את התאוות האסורות נכנס לייאוש גדול מכיוון שאין לו עם מי להילחם ולכן אין לו סיכוי לנצח. הרי הוא לא מתכוון לצאת למלחמה נגד עצמו. אבל כאשר אדם מבין שהיצר הוא חיצוני ושהוא בא כדי להכשיל אותו ולהזיק לו, אז הוא יכול לקום נגדו ולפעול. אם אדם רואה יתוש שנעמד על גופו ורוצה לעקוץ אותו, הוא לא יכול להישאר אדיש. הוא מיד יעשה פעולה כדי להרחיק אותו.

כאשר עולה לנו למחשבה תמונה לא טובה או אנו מבינים שזה מעשה שלנו ואנו לוקחים אחריות על זה ומשלימים עם כך שזה חלק מאיתנו ושנאנחנו אלו שחושבים על הדברים האלו. אבל אם אדם חיצוני היה מראה לנו תמונה לא טובה מבחוץ, מיד היינו מבינים שזה לא קשור אלינו וזה מישהו חיצוני שעשה את זה. מרוב שהתרגלנו ליצר הרע שחי איתנו את החיים, אנו כבר מתבלבלים וחושבים שזה אנחנו.

צריך לדעת שמאז שאדם הראשון אכל מעץ הדעת טוב ורע, הטוב והרע התערבבו וכך היצר הרע שהיה חיצוני ונמצא בנפש נכנס לתוכנו והתערבב בפנים. עד היום הטוב והרע מעורבבים ועד היום היצר הרע נמצא בפנים ומשגע אותנו, והוא גורם לנו לחשוב שזה אנחנו בעצמנו שחושבים את המחשבות ורוצים את הרצונות האלו. צריך להבין ולהחזיר לעצמנו שהיצר הרע הוא לא האופי שלנו והוא לא חלק מאיתנו, ולכן עלינו לזהות אותו ולהילחם בו.

לאחר שאנחנו מבינים שהיצר הרע מובדל מאיתנו, זה הזמן שאפשר להתחיל להילחם בו. כעת צריך לעשות תחבולות רבות ובעיקר לעבוד בחכמה. היצר הרע כמעט תמיד יוכל לנצח אותנו בקלות אם לא נהיה מוכנים לכך. כאשר אדם שוכח שהוא צריך לעבוד על עצמו, הוא עלול למצוא את עצמו חס ושלום פורק עול. רק כאשר האדם זוכר את תפקידו ומגיע מוכן לקרב אז הוא יכול לנצח. לכן כל כך חשובה המעלה של "שיווית" השם לנגדי תמיד" כפי שכותב הרמ"א בסימן הראשון בשולחן ערוך. כי מי שרואה את השם עומד מולו לא יכול לחטוא. כל הקלקול מתחיל כאשר שוכחים שהשם יתברך נמצא איתנו ומסתכל עלינו בכל רגע.

העבודה העיקרית שלנו היא לנסות להחדיר לעצמנו כמה שיותר את ההחלטה שלנו לשמור על העיניים, כך שלאט לאט זה ייכנס ונצליח לזכור גם ברגעים החלשים יותר שיש לנו תפקיד ושנאנחנו במלחמה. אסור לנו להגיע למצב של שכחה, כי אז היצר בקלות יכול להפתיע אותנו ולתקוף בלי שנהיה מוכנים לכך. ככל שנחשוב יותר על הדברים, נקרא הסברים, נתעמק בזה במהלך היום וכו', כך הדברים ייכנסו לתוכנו ונהיה מוכנים בכל רגע ללא מאמץ.

ראוי לכל גבר לחשב את המהלכים שלו מראש. אם אדם הולך למקום של פריצות, אז בוודאי שיהיה לו כמעט בלתי אפשרי לשמור על העיניים וזה יביא לו סבל נוראי. חז"ל מלמדים אותנו שאם אדם עובר דרך מקום שמצויות שם נשים כאשר יש לו אפשרות אחרת הוא נקרא רשע. גם אם זה מקצר את הדרך ונוח יותר לעבור משם, וגם אם אותן נשים לבושות בצניעות, בכל זאת צריך לבחור בדרך הנקייה יותר. כל אדם צריך לתכנן את הדרך שלו ולראות כיצד הוא יימנע מהיתקלויות לא רצויות.

כדאי להימנע ככל שאפשר מלהסתובב בקניונים ובמקומות הומי אדם, להתרחק מאירועים שאינם בהפרדה, להיזהר בבחירת מקום העבודה וכו'. כמובן שהדבר ברור שישנו איסור מוחלט ללכת לחוף ים מעורב, לשהות במקום בו ישנם ריקודים מעורבים, לצפות בטלוויזיה, ללכת למועדונים וכל שאר הדברים האימונים והמזיקים שנחשבים בחברה הרחוקה מתורה ומצוות לסוג של "תרבות". עלינו לעשות את כל המאמצים כדי להתרחק ממקומות שיביאו אותנו לניסיון.

למי שהתרגל לצורת החיים המזיקה הזו זה עלול להיראות כויתור גדול ביותר. אבל עלינו לזכור שכל דבר שישנו באיסור ישנו גם בהיתר בצורה כזו או אחרת, ורק צריך לעשות מאמץ כדי למצוא את ההיתר. אם למשל רוצים להתרחץ בים ישנם חופים נפרדים, אם רוצים לקנות דבר מסוים בקניון אפשר למצוא חנות קטנה יותר שאין בה הרבה פריצות. כך אפשר לתכנן את כל מהלך היום על דברים נקיים יחסית שירחקו אותנו מניסיונות.

עם זאת, מובן שקשה מאוד להימנע לגמרי מכל קשר עם העולם החיצוני, ולכן כאשר יש צורך בכך אפשר לצאת החוצה לעולם, רק חשוב להתכונן לכך מראש.

לפני שיוצאים לקניות נחשוב לעצמנו על החשיבות של שמירת העיניים ועל הרצון שלנו להימנע מבריאת משחיתים. נזכור שאנחנו במלחמה ונגדיר לעצמנו היטב מי נלחם נגד מי, איך היצר מנסה להכשיל ומה אנחנו הולכים לעשות בשטח כדי להינצל. נבחר לעצמנו את הדרך הכי קצרה ובטוחה וננסה להגיע מהר ליעד בלי לפזול לצדדים. לאחר שחשבנו והגדרנו לעצמנו את הדברים, נוכל לצאת ואז נהיה מוכנים למכשולים שיבואו ונוכל להתמודד איתם.

צריך לזכור תמיד שהתאוה הזו היא ריקנית ואין בה כלום. כאשר הולכים ברחוב מקבלים יצר סקרנות להסתכל סביב, אבל למעשה אין בזה שום טעם. האדם הוא סקרן מטבעו, הוא רוצה להיות בעניינים, לדעת מה קורה בכל מקום, לשמוע חדשות ולראות את הכל. כל דבר מקפיץ אותו ומסקרן אותו.

אבל כל גבר יודע שאם עברה מישהי ברחוב, אז אולי כל עוד היא בטווח ראייה יש יצר, אבל שנייה לאחר מכן הוא נעלם. אין לאדם יצר להסתכל על מישהי שכרגע לא נמצאת פה, אלא דווקא על מי שבטווח הראייה. זה כמו לשמוע את החדשות של השבוע שעבר, שאין בזה שום עניין. מכאן נבין את הריקנות שבזה ונזכור שגם אם קשה, זה רק לכמה שניות ואז היצר נעלם. רק שצריך לעשות זאת שוב ושוב כיוון שישנם עוד ועוד מכשולים ברחוב.

צריך גם לעבוד במקביל על המקומות הפחות מורגשים, ששם היצר עובד בצורה שקטה עד שהוא מראה לנו את הדברים כהיתר. כאשר אדם נמצא בבית שלו עם המשפחה והקרובים הוא מרגיש הכי נוח בעולם. ואז כשבאים לבקר אורחים, אז הוא לא מרגיש נורא אם הדודות או החברות של אשתו לא כל כך צנועות. זה נראה בסדר אם השכנה מפטפטת אתו. הוא גם מרגיש טבעי לדבר עם הגיסות שלו ולקיים איתן שיחות נפש כדי לעודד אותן. זה נראה לא מזיק לשאול את הגננת של הילד מה שלומה וזה נשמע בסדר לקיים שיחה נימוסית וחייכנית עם נשים במסגרת העבודה. הרי לא צריך להיות אנשים קרים ואפשר להיות נחמדים. אבל צריך לדעת שדווקא שם הנפילות הכי גדולות.

ברוב המקרים שאנשים נכשלו למשל זה היה עם מכרים בסביבה, שהרי דווקא עם האנשים הקרובים אנו מרגישים נוח יותר ושם היצר הרע גדול יותר. דווקא

המצבים האלו מכניסים את ההרהורים החזקים וההרסניים ביותר.

אדם צריך להיות החלטי ובמידת הצורך גם תקיף. אם למשל מישהי בוחרת להיעלב מכך שגבר לא לוחץ לה את היד זו בעיה שלה. לא מוכרחים להיות נחמדים בכל מחיר. אם מישהי שאנו מכירים רוצה טרמפ למקום שאנו מגיעים, לא מוכרחים לקחת אותה גם אם זה נראה לא נעים. אם כל כך אכפת לנו ואנו רוצים לעזור, אפשר להזמין לה מונית, ההרס שיוצא מזה הוא הרבה יותר מההפסד של הכסף למונית. אם פוגשים ברחוב מישהי שהכרנו פעם, לא חייבים לפתוח בשיחה. לפעמים מרגישים לא נעים, וזה אפילו נראה כהתנשאות, אבל זו לא סיבה מספיקה כדי לזרוק ח"ו את כל יראת השמיים שלנו.

עדיף שיהיה קצת לא נעים לכמה רגעים מאשר חס ושלום לאבד את כל העולם הזה ואת כל העולם הבא שלנו. בתים שלמים נהרסו, ילדים הפכו ליתומים ועולם שלם נחרב רק בגלל שיחה "תמימה" שהתחילה מתוך חוסר נעימות.

על אחת כמה וכמה שבוודאי לא צריך להגזים בנחמדות לכל אישה שיוצא לנו לדבר איתה. אם צריך לדבר עם הקופאית בסופר, עם העמיתה לעבודה או עם הגננת בגן הילדים, אז אפשר לדבר בצורה עניינית וקצרה מה שנחוץ. לאנשים יש נטייה להיות יותר מדי נחמדים, לחייך לנשים, לקרוא להן בשמן הפרטי, לצחוק ביחד, לשאול לשלומן, לדבר מעבר למה שצריך וכו'. כל אלו איסורים גמורים.

אילו אדם היה יודע שאותה אישה שהוא מחייך אליה וצוחק איתה רוצה לפגוע בו ולהזיק לו, האם הוא היה ממשיך לצחוק איתה? אם הוא היה מגלה שהיא מנסה לתפור לו תיק ולהעליל עליו כדי לסחוט ממנו כסף, אז הוא היה עדין מנסה להיות נחמד? אם הוא היה יודע שעל כל מילה מיותרת הוא עתיד לתת את הדין ולשלם על כך, האם הוא היה ממשיך לדבר? אדם צריך להבין שכרגע זה נראה תמים ונחמד, אבל הנחמדות הזאת עתידה חס ושלום להביא ייסורים קשים על האדם. משחיתים שיקיפו אותו חס ושלום.

כדאי לזכור שגם אם נראה לנו שהכול אבוד ושאינ לנו סיכוי, המציאות רחוקה מאוד מכך. ידוע הדבר שדווקא כאשר מנסים לעבוד על עניין מסוים, אז היצר הרע

הוא קשה יותר. כל הגדול מחברו, יצרו גדול ממנו. לכן דווקא אותם שמנסים לעבוד על עצמם ולהישמר, הם אלו שמרגישים שהם נופלים ושקשה להם להתגבר. לעומתם יש אנשים רחוקים מתורה ומצוות שכל היום נמצאים בתוך הריקבון הזה ובכלל לא מרגישים שיש משהו לא בסדר. אבל כל זה רק בגלל שהיצר מבין שאנחנו כבר לא טרף קל ולכן הוא משיב מלחמה.

זה כמו שרברב שפותח סתימה בביוב, הוא יכול להיכנס פנימה ולא לשים לב לריח הרע. לעומתו אדם אחר שרק יתקרב לשם ירגיש גועל. אז אנשים רחוקים לפעמים חושבים שדווקא הם בסדר ושהחרדים סתם מגזימים, כי אין שום גירוי לכאורה בשמיעת קול של אישה או הסתכלות בשערה, אבל כל זה מתוך שהאדם נמצא בתוך הסירחון. כאשר יוצאים מהביוב, מתקלחים ולובשים בגדי שבת נקיים, קשה מאוד לחזור לשם ומיד מרגישים את הריח ממרחקים. רק צריך לזכור שאם היצר מתגבר והופך לקשה יותר, אז גם היכולות שלנו והחוזק שלנו גדלים יותר ואנו יכולים להתמודד בקלות עם ניסיונות קשים יותר.

חשוב לשמור על מוטיבציה ורצון לשינוי. לשמור על החוזק הנפשי והמחשבה החיובית שאכן אנחנו יכולים לנצח במלחמה הזו. גם אם נפלנו, אין בזה כלום. רק צריך לקום ולהמשיך להילחם ולא להיכנע חס ושלום. כדאי להתחיל בהדרגה כדי לא להעמיס על עצמנו. נחליט לעצמנו שפעם אחת ביום כשנראה מישהי עוברת לידנו ברחוב נסיט את המבט עד שהיא תעבור. כך בכל יום רק פעם אחת ובכל שאר היום לא נקפיד על עצמנו. אחרי שנתחזק בזה ננסה להוסיף פעם נוספת. לאט לאט נוסיף עוד ועוד מצבים עד שנוכה בע"ה לשלוט היטב בראייה שלנו.

תיקון להוצאת זרע לבטלה

לצערנו רבים נכשלו בעוון החמור הזה של שפיכת זרע לבטלה. אז אמנם אפשר לעשות עבודה עצמית ולהימנע ממקרים נוספים כאלו בעתיד, אבל כעת צריך לשאול כיצד אפשר לתקן את כל המקרים המצערים שהיו בעבר? איך אפשר לתקן את החטא החמור והנורא של הוצאת זרע לבטלה?

אין מעלה גדולה יותר מלימוד התורה ולכן נאמר תלמוד תורה כנגד כולם.

אדם שמשקיע בלימוד התורה ומתאמץ בזה עושה תיקונים גדולים. צריך לזכור שכאשר עושים תיקון לעניין מסוים, יש חשיבות לעצמה שבה עושים את התיקון. ככל שזה נעשה מתוך התלהבות רבה יותר והשתוקקות, כך התיקון יוכל להועיל יותר ולהגיע למקומות פנימיים יותר. לכן לימוד התורה צריך להיות כמה שיותר בכוונה והתלהבות.

במיוחד בעבירה הזו של שז"ל, האדם שעושה את העבירה משתף לרוב את כל כולו בזה. אדם יכול לעשות דברים קשים ומפרכים כדי להגיע לעבירה והוא יהיה מוכן להישאר ער כל הלילה ובכלל לא ירגיש עייפות. כשהוא הולך למועדונים לפגוש נשים הוא מרגיש אנרגיה זורמת בגוף ומרגיש התלהבות שמעבירה עייפות מעיניו ונותנת לו מרץ וכוח. הוא עושה את העבירה בשיא הכוונה ובערנות מלאה כשהוא ממוקד וצלול. לכן כאשר רוצים לתקן את העבירה, צריך להגיע לאותה רמת התלהבות.

כאשר אדם צריך להישאר ער כל הלילה ללימוד תורה, כמו למשל בשבועות ובהושענא רבה שנוהגים כך, הוא מרגיש בדרך כלל עייפות נוראה. הוא כל כך רוצה ללכת לישון, אבל בלית ברירה הוא מחזיק את עצמו ער במקרה הטוב. אבל אם הוא יהיה אמתי עם עצמו, הוא ייזכר שאם הוא היה עכשיו באמצע אותה עבירה, הוא היה מרגיש כמו פנתר. אבל בלימוד תורה העיניים נעצמות לו והוא מתנמנם. לכן, למרות שכל לימוד תורה בוודאי עוזר במשהו ובוודאי שיש פה תיקון, בכל אופן את העבירה בשלמות אי אפשר לעקור בצורה כזו. מוכרחים להיכנס ללימוד בחשק ובהתלהבות כדי להפעיל את כל איברי הגוף ולהרגיש צימאון והשתוקקות לפחות כמו ההרגשה שהייתה בשעת העבירה שאותה הוא מתקן.

אדם צריך ללמוד תורה מתוך חשק, מתוך מיקוד וכוונה, מתוך רצון גדול ואהבה עזה. ללמוד לעומק בעיון רב. אם אין לו את זה אז הוא צריך לעבוד על זה כדי שזה יגיע. זה לא בא לבד ובוודאי לא מהיום למחר. זו עבודה עצמית שעם מאמץ והתמדה אפשר להגיע לתוצאות נפלאות. שילמד דברים שהוא מתחבר אליהם, שילמד עם אדם שהוא מתחבר אליו וכי. כשאדם מצליח להגיע למעלה

הנפלאה הזו, מלבד העצמה הרבה שהוא מקבל וההארה הרוחנית שהוא זוכה לה בחייו, הוא זוכה לתקן את הפגם בצורה שורשית מהמקום הפנימי שלו.

רבותינו המקובלים גילו לנו שבקריאת שמע שעל המיטה ישנם סודות גדולים. קריאת שמע לפני השינה בכוונה מסוגלת להעלות את הנשמות שנפלו לקליפות בחזרה לשורשן העליון. ראוי לכוון ולחשוב על כך שבקריאה אנו משמידים את המזיקים שנבראו, ומעלים את אותם ניצוצות שהיו בתוכם. בנוסף, אנו מספקים לעצמנו שמירה והגנה מפני אותם מזיקים, ואת זה אפשר לראות בפסוקים השונים המובאים לאחר קריאת שמע שמיועדים לשמירה ומכילים בתוכם סודות עצומים.

ישנן עצות שונות נוספות וסגולות שמובאות במקורות שונים לתיקון פגם הברית ואפשר לנצל אותן. טבילה במקווה שמטהרת ובוודאי שעוזרת, שהיא תקנת עזרא נתקנה על העניין הזה. קריאת תיקון הכללי שמרכז עשרה פרקי תהלים שסידר רבי נחמן ומכוונים לתיקון הפגם הזה. קריאת תיקון מח' מתיקוני הזהר שנקרא "בראשית תמן" וגם הוא מיועד לתיקון הפגם המדובר (בחלק מהסידורים אפשר למצוא לאחר תפילת שחרית).

ימי השובבי"ם גם הם נועדו לתיקון הברית. אלו ימים שאפשר לצום בהם (נהוג בימי שני או חמישי, אבל בכל יום בשבוע אפשר). החזקים שבינינו יכולים לקבל על עצמם תענית, פחות חזקים יכולים להפחית באכילה ולכוון שזה יהיה לכפרה על הקלקול שעשו. למי שקשה לצום יש עצה למשוך את ידו מהאוכל בזמן אכילת דבר שטעמו ערב. למשל אם לארוחת צהריים יש לנו שניצל בצלחת וכבר אכלנו חצי ממנו ומרגישים שהוא מאוד טעים לנו, אז אפשר לעצור כאן ולהפסיק לאכול אותו מתוך כוונה להתענות ולכפר על העוונות. יש אומרים שהדבר הזה נחשב כמו יום צום שלם. זה אמנם נשמע פשוט, אבל זה מצריך הרבה הקרבה.

כתחליף לתענית, אפשר לערוך תענית דיבור, שאז אפשר לאכול ולשתות באופן חופשי, אלא שאסור לדבר דברים שאינם דברי תורה. פשוט לוקחים יום שלם שבו לומדים תורה או קוראים תהלים, ולא מדברים כלל דברי חול. למי שקשה ביותר, אפשר לקחת על עצמנו תענית דיבור לכמה שעות בודדות, למשל

שעתיים של לימוד תורה בלי הפסקה של דיבורי חול באמצע. אפשר גם לפדות תעניות בתרומה לצדקה לתלמידי חכמים ונוקקים. וכמובן שכדאי וראוי לעשות חשבון נפש פנימי ואישי, כל אחד מאיתנו ייקח לעצמו חמש דקות ביום לחשוב על מה שעבר עליו, על הדרך שלו, על החטאים שעשה, על איך לתקן וכו'.

ישנם כמובן עוד המון דברים שיכולים להועיל, אבל העיקר בכל אלו זה להידבק בהשם יתברך. לעשות תשובה, ללמוד תורה, להתפלל ולנסות להתחבר כמה שיותר. בכל דרך בה בחרנו לתקן, צריך לעשות את התיקון מכל הלב וכמה שיותר בכוונה והשתוקקות פנימית. ככל שנתרכז ונחזק את הרצון, כך התיקון יועיל יותר.

הלכות שמירת הברית

לסיום הדברים ניסינו לרכז את ההלכות הבסיסיות והחשובות לעניין שמירת הברית. כמובן שהדברים הרבה יותר מורכבים, אין להסתמך עליהם לבדם ובכל שאלה יש להתיעץ עם פוסק הלכה מוסמך. ההלכות מובאות רק כדי לדעת את עיקרי הדברים מבלי להיכנס לעומק ולפרטים הקטנים.

אסור להוציא שכבת זרע לבטלה בכל דרך שהיא. השולחן ערוך באבן העזר סימן כג' אומר ש"עוון זה חמור מכל עבירות שבתורה". לכן חשוב להיזהר ולהישמר מכך בכל מחיר.

מובן הדבר שאסור לנשק, לחבק ואפילו לגעת בשום אישה שאיננה אשתו, וגם אם היא פנויה. מכאן אזהרה חמורה לרחוקים מתורה שרואים את הדבר כהיתר. מעבר לאיסורי העריות השונים גם כל אישה פנויה היא נידה, שהרי לא יכולה לטבול במקווה טהרה לאחר נידתה, והבא עליה חס ושלום חייב כרת. רק אישה שקידש אותה כדת משה וישראל מותרת לו בזמנים הטהורים שלה.

ראוי לכל אדם לשאת אישה כמה שיותר מהר כדי לא להיכנס לניסיונות גדולים מדי, ואין לעכב את זמן החתונה כלל.

מותר לגעת ואפילו לנשק את הוריו ואת ילדיו.

אסור להשתמש באמצעי מניעה כדי למנוע הריון. במקרי צורך יוצאי דופן יש לשאול פוסק הוראה מוסמך ולפעמים בהיתרים מיוחדים ישנן דרכים מיוחדות לטפל בזה. בכל אופן אם המניעה היא עוד לפני שהזרע הגיע לגוף האישה, זהו זרע לבטלה ממש, שלזה אין שום היתר.

אסור לאדם להביא עצמו לידי הרהורים, שאלו מביאים חס ושלום לידי קרי. לכן יתרחק ממראות פרוצים, תמונות לא צנועות, טלוויזיה, עיתונים פרוצים, אינטרנט ללא חסימה וכו'.

גם בראייה בלבד יש איסור, שעוברים על "ולא תתורו". לכן על כל יהודי להשתדל לשמור על עיניו ממראות אסורות.

אסור לגבר לישון על הגב, וכן על הבטן. לכן כששוכב לישון בלילה יטה עצמו על הצד. ויש עניין ללכת לישון על צד שמאל.

אסור לגברים לשחוק ולהקל ראש עם נשים. אסור להביט ביופיין, להריח את הבושם שלהן, לשמוע קול שירתן, ללחוץ להן יד או לדבר דברים שלא לצורך.

אסור בהחלט להימצא במקום שיש ריקודים מעורבים, או רחיצה בחוף מעורב וכו'.

ההלכות השונות לפעמים אולי נראות כמגבילות, ולפעמים היצר רוצה לחגוג. יתכן שהדברים נשמעים מעט מאיימים למי שלא נחשף לזה בעבר. אבל חשוב לציין שהקדוש ברוך הוא יודע היטב את שורשי נשמתנו וכל ההלכות והכללים שנתן לנו הם בשבילנו כדי להגיע מקום הטוב ביותר שאפשר להגיע אליו.

ככל שאדם מעמיק בלימוד וזוכה לקיים את הדברים, כך הוא יותר מתחבר ומבין היטב את היופי העצום שבזה. אדם שנותן חופשיות ליצר שלו הופך לאדם מסכן בסופו של דבר. אבל אדם שלומד לשלוט על היצר שלו ומשתמש רק במה ששייך לו הוא אדם חופשי. הוא השליט האמתי והוא הגיבור האמתי. הוא מביא לעצמו ולסובבים אותו שפע עצום והצלחה מרובה. השם יתברך יזכה אותנו לשמור על הברית, לתקן את מה שצריך לתקן ולקדש את עצמנו כפי שראוי לכל עם ישראל הקדושים.

חֲנוּכָה

מהות ימי החנוכה

חֲנוּכָה זֶהוּ זְמַן שְׂכוּלָנוּ בְּקִלּוֹת מִתְחַבְּרִים אֵלָיו. כְּבֵר חוֹדֵשׁ לִפְנֵי כֵן אֲנוּ מִתְחִילִים לֵאכּוֹל אֶת הַסּוּפְגָנִיּוֹת, בְּכֹל עֶרֶב אֲנוּ עוֹרְכִים טֶקֶס הַדְּלֵקַת נְרוֹת עִם כָּל הַמְשַׁפְּחָה, הַיִּלְדִּים מִשְׁחֻקִּים בְּסַבִּיבּוֹן וְלֹא קָשָׁה לְהִיכַנֵּס לְמִצַּב רוּחַ שֶׁל חֵג שִׁישְׂמַח אֶת כּוֹלָנוּ.

הַבְּעִיָּה הַגְּדוּלָּה שֶׁלָּנוּ הִיא שְׂמֵלֶכֶד אֲכִילַת לְבִיבוֹת וְסִיבּוּב סַבִּיבּוּנִים, שְׂכַחְנוּ שִׁישׁ גַּם מֵהוֹת אֲמִתִּית לִימֵים הַמִּיּוֹחָדִים הָאֵלּוּ שֶׁל הַחֲנוּכָה. מֵהוֹת רוּחַנִית שֶׁאֲנוּ לֹא שְׂמִים לֵב אֵיךְ לִפְעָמִים אֲנוּ דוֹרְכִים עֲלֶיהָ וְחַיִּים אֶת חַיֵּינוּ בְּסִתִּירָה מוֹחֲלֵטֵת לְכָל מָה שֶׁהִיא מִסְמֵלֶת.

אז מה בכלל אנחנו חוגגים?

צָרִיךְ לְהַבִּין שִׁימֵי הַחֲנוּכָה מִסְמֵלִים אֶת הַרוּחַנִיּוֹת. בַּהֲשׂוּאָה לְפוֹרִים לְמִשְׁלֵ, שֵׁם הַגְּזִירָה הַיִּיתָה עַל הַגּוֹף וְרָצוּ לְהַשְׁמִיד אוֹתָנוּ מִמֶּשׁ, בַּחֲנוּכָה הַיּוּנִים דּוּקָא רָצוּ לְתֵת לָנוּ לְחַיּוֹת, וְאִפִּילוֹ חַיִּים טוֹבִים עִם הַשְׂכֵּלָה, מִשְׁכּוֹרֵת לֹא רָעָה וְתִנְאִים מִצְוִינִים. הַגְּזִירָה בַּחֲנוּכָה הַיִּיתָה עַל הַרוּחַנִיּוֹת, הֵם הָיוּ מוֹכְנִים לְתֵת לָנוּ כְּבוֹד וּמַעֲמָד, וּבִלְבָד שֶׁנִּצְטָרַף אֵלֵיהֶם וְנַעֲזוּב אֶת הַתּוֹרָה הַקְּדוּשָׁה. לְחַיּוֹת חַיִּי חוֹמֵר לֵלֵא תּוֹרָה וּמִצְוּוֹת.

לְכֵן גַּם מִצְוּוֹת הַיּוֹם שׁוֹנּוֹת בְּמֵהוֹתָן זֶה מִזֶּה. בְּעוֹד שְׂבִפּוֹרִים אֲנוּ מִצְוִיִּים עַל מִשְׁלוּחַ מִנּוֹת, מִתְנּוֹת לְאַבִּיּוֹנִים וְקִיּוּם סְעוּדָה, שְׂכוּלֵן בְּעֵצִם מִצְוּוֹת הַנּוֹגְעוֹת לְגִשְׂמִיּוֹת, בַּחֲנוּכָה הַהֶפֶךְ הוּא הַנְּכוּן. בַּחֲנוּכָה אֵינִי מִצְוּוֹה לְעֶרֶךְ סְעוּדָה כָּלֵל. הַסּוּפְגָנִיּוֹת הֵן אֲמֵנִם מִנְהַג נְחֵמָה, אֲבֵל בּוּדָאִי שֶׁאֵינִי חַיּוּב לֵאכּוֹל אוֹתָן.

הַמִּצְוּוֹה הַיְחִידָה הִיא הַדְּלֵקַת נְרוֹת חֲנוּכָה, בְּהֵם כִּידוּעַ אֲסוּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ לְשׁוּם צּוֹרֵךְ גִּשְׂמִי, אֲלֵא רֶק לְרֵאוֹת אֶת הָאוֹר הַרוּחַנִי שִׁיּוֹצֵא מֵהֵם. הַנֵּס הַגְּדוֹל בַּחֲנוּכָה הִיָּה אֲמֵנִם נִיצְחוֹן הַיְהוּדִים הַמַּעֲטִים וְהַחֲלָשִׁים (בְּגִשְׂמִיּוֹת) עַל הַיּוּנִים הַחֲזָקִים וְהַרְבִּיִּם, אֵךְ כָּל יוֹדֵעַ שֶׁהִסִּיבָה שְׂמֵדִלִיקִים חֲנוּכִיָּה הִיא דּוּקָא בּוֹכּוֹת נֵס פֶּךְ הַשְּׂמֵן, שֶׁלֹּא עֲזַר לָנוּ

כלל בגשמיות, אלא הביא לנו אור רוחני עצום. ניתן לראות בבירור שהעיקר פה זה הרוחניות.

יהודה המכבי היה דוס

גם בניצחון הגשמי לכאורה במלחמה, הכל היה בדרך של רוחניות מופלאה. נהוג לחשוב על המכבים כחזקים ובעלי כוח רב. מציירים את יהודה המכבי כלוחם גיבור עם שרירים מפותחים. אבל אם נשים לב, אנחנו מזכירים בתפילות חנוכה "מסרת גיבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים", אז כל הציורים של הבריונים השריריים עם לבוש של ויקינגים בוודאי יורדים מהפרק. הסוד הגדול של המכבים כלל לא היה בכוח הפיזי, אלא במהות הרוחנית שאותה הם ייצגו.

החשמונאים לא היו גיבורים במובן הפיזי, אלא ששמו ביטחונם בקדוש ברוך הוא ולא פחדו משום דבר. לא מהיוונים ולא מכוח ועצמה של שרי צבא גדולים. הם ידעו שהשם עושה מלחמה והוא זה שמחליט מי ינצח ומי יפסיד. לכן הקרבות של המכבים היו יוצאי דופן מהרגיל. הם היו צמים ומתפללים לפני היציאה לקרב, היו מתכנסים ועושים עצרות.

במקום לאזור כוח ולאכול היטב כדי לחזק את עצמם לקראת המלחמה, הם בחרו לצום ולצאת לקרב חלושים כדי לעשות תשובה ולחזק בלבם את האמונה שהשם לבדו הוא זה שגלחם. הם הבינו שהמפתח לכל זה האמונה והתשובה, ורק כך הם יוכלו לנצח את היוונים. השם שבחרו לעצמם גם מרמז על כך, "מי כמוך באלים השם" ראשי תיבות מכבי".

האמת היא שבכלל לא היה צורך במלחמה, שהרי אף אחד לא איים עלינו. הייתה אפשרות להמשיך את החיים כרגיל בצורה מכובדת, רק ללא קיום המצוות. אם אדם היה רוצה לבחור להיות לא ירא שמיים, לחיות כמו מה שקרוי היום "חילוני", אז הוא יכול היה להמשיך לחיות בכבוד בלי שום טרדות. אלו היו המתיוונים, שבחרו לעזוב את התורה ולזרום עם ה"תרבות" מסביב. ערכו מסיבות, משחקי ספורט, מופעים ועזבו את קיום המצוות.

כל המלחמה התחילה רק מתוך רצון לשמור על היהדות בקיצוניות מבלי

להחסיר שום פרט קטן. לשמור באדיקות ובדבקות על התורה לכל פרטיה מתוך מסירות נפש. הם היו רק כמה אחים מבית חשמונאי שקראו לעצמם מכבים והחליטו להילחם במעצמה ענקית בלי שום סיכוי טבעי.

חנוכה מייצג למעשה את התגברות האור על החושך. לא מדובר על אור גשמי שאנו מדליקים בלחיצת כפתור, אלא אור רוחני שמסמל את הקרבה שלנו אל השם יתברך. מדובר על שמירת התורה, היהדות וכל המהות הרוחנית שלנו מול כל העולם שרוצה להעלים את כל זה. מדובר על מלחמה מול היוונים שסוגדים לגוף, עורכים אולימפיאדות בפריצות גמורה, מטפחים פסלים ואלילים, מלמדים פילוסופיה ללא כל בסיס, מתירים את הרסן מול התאוות וזורקים לפח את כל הערכים ההומניים שמפריעים להם בדרכם.

לכל הזוהמה הזו הם קוראים בשם המפוצץ "נאורות", מה שאוטומטית מביא את כולם למסקנה שאם הם נאורים, חכמים וחדשנים, אז אלפי שנים של חיות אמתית מבפנים עם תורה קדושה ואמונה מוצקה נחשבים בוודאי למיושנים, חשוכים, כובלים ומציקים. לכן לא מעט יהודים התייוונו לצערנו ונבלעו בתוך ה"תרבות" של יוון ללא כל זכר. אך עם כל זאת, ניצחנו במלחמה הרוחנית. האור ניצח את החושך, התורה הקדושה והנצחית ניצחה את הבלי הפילוסופיה הלא מבוססת, הקדושה והטהרה ניצחו את התאוות הבהמיות. את כל זה בעצם אנחנו חוגגים בתוך שמונת ימי החנוכה הנפלאים והמרוממים.

איפה אנחנו ואיפה חנוכה?

יותר מאלפיים שנה לאחר מכן, אנו נמצאים כאן ומדליקים נרות חנוכה במשך שמונה ימים, לזכר הנסים שהתרחשו שבכותם בעצם שמרנו על יהדותנו עד היום. לא מעט מעצמות ענקיות קמו לפני ואחרי היוונים, אין אחת מהן שוויתרה על הרצון הגדול לחסל אותנו, ועם כל זאת כולם נפלו ללא זכר בעוד שאנחנו חיים וקיימים עד היום. בעוד שחוקי העולם ה"נאורים" אומרים שישנה הכרירה הטבעית בה החזק שורד, עם ישראל מראה לכל העולם איך לעם החלש ביותר אולי, ישנו הכוח הרוחני הגדול ביותר והוא מנפץ את התאוריות של כולם עם כושר השרידה שלו.

אבל בעוד שאנו מדליקים את נרות החנוכה, לא שמנו לב לתרבות היוונית שנכנסה לתוכנו בלי שנרגיש בכך. אבותינו הקריבו את חייהם כדי לשמור על התורה הקדושה, ואנחנו מוותרים עליה מרצון. אבותינו נרצחו כי לא הסכימו ל"תרבות" היוונית של חיי הוללות ותאוות, ואנחנו רודפים אחריהם ללא הרף. אבותינו נהרגו על קידוש השם כדי לא לאכול טריפות, ואנחנו מחכים בתור בסופר כדי לשלם עליהם. את כל מה שהיוונים ניסו להשיג מאיתנו אז ולא הצליחו, הם משיגים לצערנו היום בלי מאמץ.

אנו מדליקים נרות חנוכה טהורים וקדושים, אך לא יודעים בכלל מה זו טהרת המשפחה ומהי קדושה של יהודי. חוגגים את נס פך השמן בו הדליקו את המנורה בבית המקדש, אבל שנייה לאחר מכן מחללים את השבת. אנו חוגגים את ניצחון האור על החושך, אך מתמכרים לתרבות היוונית החשוכה שם סוגדים לחיצוניות ואין כלום בפנים. כל מה שאנו מכנים היום בשם "תרבות" זה כל מה שנלחמנו נגדו אז בימי יוון.

אנחנו מעריכים את המכבים הגיבורים ששמרו על היהדות ובזים למתייוונים שהיו חלשים והלכו אחרי תרבות הגויים. אבל במציאות, אנחנו מתנהגים כמו אותם מתייוונים. בקושי יודעים תורה, בקושי מקיימים כמה מצוות, וכל היום עסוקים בשליחת תמונות והודעות למכרים ולא מזיזים את העיניים מאותם מכשירים שמביאים לנו את כל תרבות יוון לתוכנו.

איך הגענו למצב בו אנו רומסים את כל העקרונות שאבותינו הקריבו את חייהם למענם? איך יתכן שעברנו שואות ואינקוויזיציות מכל עם אפשרי כדי לשמור על התורה, והיום במדינה משלנו אנו זורקים את הכל והופכים להיות מתייוונים מרצוננו החופשי? ספורט, תאטרון, טלוויזיה וכל שאר מרכיבי ה"תרבות" שלנו התחילו שם ביוון.

אנשים מסוגלים לצפות במשחקי כדורגל, להעריץ את השחקנים, לצרוח עד לשמיים על כל גול שנכנס והכל זה חיצוני בדיוק כמו שיוון המציאה. אם נתבונן על פנימיות הדברים נגלה שאין שם כלום, חוץ מאנשים שרודפים אחרי כדור שלא מביא תועלת לאף אחד, למטרת בובוז זמן בלבד. נהנים מהטלוויזיה, נהנים

מהעיתונים, נהנים מהצגות, אבל הכל חיצוני וריק מתוכן. להעביר את הזמן ללא כל מהות פנימית, בדיוק כמו כל מה שנלחמנו נגדו.

אם תשאלו אדם אם הוא יודע מהי תכלית חייו ובשביל מה הוא בכלל חי, הוא בוודאי יענה לכם שאין לו זמן לשאלות כאלו. שהרי השאלה הזו עמוקה ופנימית ועלולה להשפיע על כל חייו, והוא מצדו ממחר לעסוק בהבלי העולם החיצוניים שלא יתנו לו דבר. הרי יש טלוויזיה, יש מועדונים, יש תאוות, יש תרבות יוונית שלמה בחוץ. אז למי יש זמן להתעסק עם דברים פנימיים ומהותיים שבאמת חשובים? למי יש זמן ללמוד תורה ולהתבונן במהות הנפש כאשר היצרים והתאוות המתיוונים שבתוכנו רוצים להשיג את חלקם?

כשאנו שומעים על המתיוונים, אנו מבינים שזה לגנאי. כולנו אוהבים מאוד את המכבים שניצחו את היוונים. אנחנו מספרים לילדינו בגאווה איך שהיהודים ניצחו את היוונים ואיך שהמתיוונים הם החלשים המסכנים שבגדו ביהדותם. אך צריך להבין שאותם מתיוונים לא עשו דברים שונים ממה שאנו עושים היום. הם פשוט הכניסו את התרבות היוונית לחיים שלהם, בדיוק כמו שאנו עושים היום.

את המכבים ששומרים באדיקות על דתם ולא מוכנים לשום פשרות בקשר לתורה ולרוחניות קשה למצוא היום, ואם בכל זאת נמצא אותם, הם יהיה לרוב נושא ללעג וזלזול. נקרא להם "דוסיים" קיצוניים, "פרזיטים" שלא תורמים למדינה, "עלוקות" שלא עובדים ורק יושבים ללמוד תורה על חשבון אחרים או דתיים מיושנים שלא מתחדשים עם ה"תרבות". אנחנו אמנם חוגגים את הניצחון של המכבים בגאווה, אבל רומסים את כל הערכים שבהם האמינו.

ההלכה אומרת שאפילו אדם שגר לבדו בקומה עשירית, כך שאין לאף אחד מלבדו שום אפשרות לראות את הנרות, בכל זאת מדליק נרות חנוכה בביתו משום "פרסומי ניסא" כדי לפרסם את הנס. והשאלה הנדרשת היא אם הוא היחיד שרואה את הנרות דולקים, אז למי הוא בכלל מפרסם את הנס?

אלא שצריך להבין שאם הוא בעצמו רואה את הנרות זה כבר מספיק כדי לפרסם את הנס. כי למרות שאנו בטוחים שאנו מבינים מדוע מדליקים נרות,

ולמרות שאנו יודעים על הנס שהיה, למרות הכל עדיין חסר לנו במהות הפנימית של הדברים ואנו זקוקים לפרסם את הנס לעצמנו כדי להחדיר את הדברים פנימה.

פרסום הנס הוא לא רק לאחרים, כי גם אותו אדם שמדליק את הנרות לא לגמרי מבין את המהות של מה שהוא עושה. כולם מדליקים נרות אבל מעטים באמת מצליחים להתחבר למה שאותם נרות מסמלים. אנחנו מבינים שהיו שם נסים, אבל נראה לכאורה שזה לא כל כך נוגע אלינו להיום. לכן חשוב להפנים את הדברים, לראות את נרות החנוכה כדי להתחבר לנסים שהיו כדי להבין על מה נלחמנו ומהו אותו נס שהתחולל שם.

אנחנו מוכרחים להבין את פנימיות הדברים כדי לא לחיות בסתירה. אם המכבים צדקו והמתייוונים עשו לא טוב שפרשו מהיהדות והתנהגו כמו יוונים, אז הרי גם אנחנו צריכים לחזק את האמונה, להתנתק מהתרבות היוונית ולהתנהג כמו יהודים. כל יהודי צריך לשאול את עצמו לכבוד מה בכלל הוא מדליק נרות חנוכה.

לכן חשוב לכולנו לזכור ולדעת מה באמת התרחש שם, על מה בכלל אנחנו חוגגים את חנוכה, ומהי המהות הפנימית שאותה אנו צריכים לקבל וללמוד מהימים הקדושים האלו. העם היהודי הקדוש מתבונן פנימה אל מהות הדברים, ומחפש את העומק והמשמעות האמתית של הדברים.

בניגוד ליוונים שסוגדים לחיצוניות הריקנית, המסע של היהודי הוא פנימה אל תוך הנשמה שלו שמכניסה את המשמעות והתכלית לחיים. ראוי לכל אחד מאיתנו לזכור זאת, ולבדוק היטב שהוא מסיר מעליו כל טיפת התייונות, כך שנוכל להישאר עם רוחני וקדוש שזוכה לנסים מהשם יתברך, לרוחניות וטהרה אמתית, ולחיים של פנימיות ומשמעות.

מהי תרבות? מהי נאורות?

ימי החנוכה מסמלים את האור שמנצח את החושך. את התרבות הנאורה של היהודים שניצחה את התרבות החשוכה של יוון. אבל כשאנו חוזרים לימינו, אנו מגלים שהמלחמה עדיין קיימת, ולא רק שהיא קיימת בחוץ, אלא היא גם קיימת בתוכנו.

אם נתבונן בדברים הקרויים "תרבות" או "נאורות" בימינו, נראה שאלו כל הדברים שמולם נלחמנו בימי חנוכה. כל אחד מאיתנו צריך לחשוב היטב עם עצמו ולשאול מהי באמת תרבות? מהי נאורות אמיתית? וחשוב עוד יותר, האם גם אנו הופכים חס ושלום למתייוונים?

המלה תרבות מייצגת מאפיינים וערכים משותפים ששייכים לקבוצה מסוימת של בני אדם. המלחמה מול יוון הייתה מלחמת תרבות. כל מה שיוון רצתה זה לחסל את היהדות שבנו ולהכניס "תרבות" חדשה לחיינו. בעוד שהיוונים ניסו לכפות עלינו את התרבות שלהם ולבטל אותנו מאמונתנו, אנו הצלחנו לשמור על התרבות שלנו בצורה מופלאה ולנצח את היוונים בעזרת נסים גדולים בחסדי השם. מפליא וגם קצת עצוב לגלות שבכל זאת תרבות יוון הצליחה לחלחל לתוך השגרה של ימינו בצורה כל כך מתוחכמת, עד כדי כך שרוב היהודים חוגגים בשמחה את ימי החנוכה ומלמדים את ילדיהם על הנסים העצומים, מבלי להצליח לראות שחייהם מורכבים מתרבות יוונית.

אם נפתח עיתון "תרבות" (ועדיף שלא...) נגלה לתדהמתנו דברים מזעזעים. כל אדם פיקח יוכל להבין שמדובר בדבר שרחוק אלפי שנות אור מתרבות אמיתית. ספרים, סרטים, מופעים והצגות המכילים מנהגים של עמים אחרים, חוסר צניעות, לשון הרע, רדידות, אלימות, שנאה, שטחיות, תאוות וכל מה שהוא ההפך הגמור מתרבות. תארו לכם שילד יתחיל להתנהג באלימות או בחוסר צניעות כמו שמתנהגים במופעים ובסרטים, האם נחשיב אותו למתורבת? אדם

מתורבת הוא כזה שמתחשב באחרים ונוהג בנימוס, ולא כזה שמתנהג בגסות רוח ובבהמיות כפי שמראים לנו במופעי התרבות.

נרות החנוכה מסמלים את האור שגבר על החושך. הניצחון ששמרנו על אור המסורת היהודית ולא נכנענו לפיתויי התרבות היוונית החשוכה. הם רצו לבטל את האמונה, סגדו לתאוות החומר, לכוח הפיזי וליופי החיצוני, רצו להשכיל ולגדול, הקימו אוניברסיטאות ובתי תאטרון, פיתחו את משחקי הספורט ורצו חס ושלום לכבות את אור התורה הקדושה. לבטל את הרוחניות ולרומם את הגשמיות. השם זיכה אותנו לנצח את החושך בעזרת האור.

אבל היום לצערנו אותו החושך של התרבות היוונית חוזר, אך עם טריק חזק הרבה יותר. היום התרבות היוונית לבשה תחפושת וגורמת לאנשים לחשוב שהיא האור. היום אדם "נאור" נחשב לכה שערב את חיי האמונה וחי חיי תאוה. היום חס ושלום התורה נחשבת למיושנת וחשוכה. הכל התהפך, האור נחשב לחושך והחושך לאור. היום אלימות, משחקי ספורט חסרי טעם, תאטרון וחוסר צניעות זה נראה חלק בלתי נפרד מתרבות ישראל. כל העקרונות עליהם נלחמנו ומסרנו את חיינו בימי החנוכה נרמסים בזמן שהתרבות סביבנו מתייוונת.

בצורה מפתיעה, דווקא בחנוכה יוצאת התרבות היוונית בשיא הכוח וגוררת אחריה זרם שלם של יהודים יקרים מפז שמוסתיים מדרכם כמו אותם מתייוונים מסכנים של אז. כשבוחנים את הדברים, זה נראה שהתרבות שלהם הצליחה להיכנס אלינו כפי שהם רצו. רוב מופעי הבידור ה"תרבותיים" תופסים תאוצה דווקא בחנוכה. מופעי תרבות, הצגות או מופעי ילדים שונים מוצגים דווקא בימים האלו בו אנו חוגגים את ניצחון האור על החושך והרוח על החומר. בדיוק כאשר אנו חוגגים את שמירת היהדות וחוסר הכניעה ליוונים שרצו לאבד את אמונתנו בתורה הקדושה כדי להכניס לחיינו "תרבות" יוונית. אותה "תרבות" של היום מהווה כשל חינוכי, זוהמה ופריצות איומה, ללא ערכים וללא כללים, בדיוק כמו אותה תרבות של יוון.

מתוך כל ה"תרבות" הזו מסביבנו, אנו מוצאים את עצמנו עומדים אחר צאת הכוכבים ומדליקים נרות חנוכה. זה הזמן בו אנו יכולים להתחבר לאור העצום

הזה שנמצא סביבנו. זה הזמן להיזכר שהמכבים היו אנשים יראי שמיים שהגנו על עצמם ועל כל ישראל מאותה "תרבות" מאיימת. זה הזמן לשאוב קצת מהאור הגנוז לצדיקים ולקבל כוחות מחודשים לעבודת השם.

זה הזמן להיזכר בנס פך השמן ולהבין שבמבט גשמי אין שום צורך בכך שהמנורה תדלק. לכאורה זה לא מפריע לאף אחד שהמנורה לא דולקת. ובכל אופן גם היה להם הרבה שמן להדליק בו את מנורת הזהב אם רצו בכך. אלא שהם לא רצו להדליק בשמן רגיל שאולי נטמא. הם רצו להדליק רק בשמן טהור עם חותמת בד"ץ של הכהן הגדול ועל זה היה נס פך השמן.

גם אנחנו צריכים להיות טהורים, ואז כבר יוכלו לסייע לנו מן השמיים כמו בנס חנוכה. נעזוב את הטומאה בצד, נעזוב את החיצוניות השטחית שרומסת את הפנימיות האמתית שלנו, נעזוב את התרבות היוונית ונחזיק חזק באמונה היהודית העתיקה שלנו שתלווה אותנו לנצח נצחים.

צריך לזכור מה מגדיר אותנו כיהודים וישראלים. אם אנו בוחרים שלא להאמין לתורה הקדושה, אז איזו זכות יש לנו על הארץ הזו שניתנה לאברהם אבינו? אם אנו משתייכים לעם הזה רק כ"לאום" ולא כ"דת", אז מה בעצם מאחד אותנו ומבדיל אותנו משאר העמים? על מי אנחנו מנסים להגן אם אין שום הבדל חס ושלום בין יהודים ומוסלמים? האם שכחנו את כל המורשת של אלפי שנים שקיבלנו מאבותינו ונתקענו בזיכרון קצר של רק פחות ממאה שנה אחורה?

צריך לזכור שחנוכה זה לא רק חג של סופגניות ולביבות. יש משמעות מאחורי החנוכייה שאנו מדליקים. האור האמתי בחיינו הוא האור הרוחני, אור התורה הקדושה. לגוף אמנם תפקיד חשוב, אבל הוא בוודאי לא התכלית בחיים. האור של חנוכה מזכיר לנו את האור של הנשמה שלנו. האור שמסמל את הרוחניות והתכלית של חיינו.

התרבות האמתית שלנו היא תרבות של ערכים. בשונה משאר אומות העולם אנחנו בוחרים להתבונן לעומק הדברים. לעשות עבודה פנימית ולא חיצונית. לקיים את מצוות התורה שמאירות את הדרך בחיינו. לבחור בצניעות, ביופי

פנימי ובאמונה. לבחור למצוא אמת ולא סרטים או הצגות תאטרון שמכניסים לתוכנו רגשות שקריים שתלויים בחיצוניות. להתקדם ולהגיע להשגות בחיים, ולא להרשים את הסביבה כשאנו עמוסים בגאווה וכבוד ללא כל תוכן פנימי. אנו חיים אמת ורוחניות, חיי אור אמתיים. זוהי נאורות אמיתית.

אדם נאור באמת מכניס אור לחייו. נאורות אמיתית היא בוודאי לא חופשיות לעשות מה שרוצים. שהרי אם נגדיר את זה כך, אז חס ושלום יוצא שהנאצים יי"מ"ש היו נאורים והמעשים שלהם היו מועילים לאנושות. הרי כמו יוון גם הנאצים האמינו בחזק גופני, שהחזק שורד ושאינ מקום לאמונה ורוחניות. כך זה בתהליך הברירה הטבעית, כך זה באבולוציה וכך זה בחוקי סדום. כי אם החזק שורד, אז מדוע לסייע לאחרים או לעזור לחלשים? אם אין חוקים, יש חופשיות וליברליזציה לעשות מה שרוצים, אז מדוע לא לרצוח ולעשות כל מה שבא לנו?

אלא שהאור האמתי מגיע דווקא מתוך קיום המצוות. דווקא כאשר יש תורה אלוקית שמכוונת אותנו ונותנת לנו גדרים וחוקים, אז אנו יכולים לצמוח. כמו ילד שחייב במסגרת כדי להתפתח ולצמוח, כך גם אנחנו. דווקא מתוך ההגבלות של התורה אפשר לזכות להתפתחות אמיתית וחיובית. דווקא מתוך ההגבלות הגשמיות אפשר לזכות להסיר את ההגבלות הרוחניות מעלינו.

אדם מתורבת הוא כזה שלמד מה טוב ומה נכון וכעת מגביל את עצמו על פי הכללים הללו. אדם חסר גבולות שעושה מה שהוא רוצה הוא בוודאי לא נאור ומתורבת. הוא עושה דברים מתוך דחפים ותאוות מבלי להכיר אם זה מוביל אותו למקום טוב או לא. גם אדם שמעשן סמים יכול לחשוב לעצמו שהוא חופשי ומאושר ועושה מה שבא לו. אבל בוודאי שכולנו מבינים שזה לא טוב לו ובוודאי שזה לא תרבות. זה אולי נראה יפה ומושך, אבל בפנים הכל חשוך וחסר תכלית. הוא מזיק לעצמו והורס את המהות של חייו.

צריך לזכור שכשכל העולם עבד אלילים, קם אברהם העברי ולימד את כל העולם את האמונה. כשכולם היו רוצחים וגונבים, מקריבים את בנייהם לאלילים ומתנהגים כמו קניבלים, אברהם אבינו, מתוך האמונה בקדוש ברוך הוא, לימד אותם מהי תרבות. מאז הכל התחיל ועד היום רוב אומות העולם מתנהלים

לפחות על פי כללים בסיסיים שלמדו משם. ללא התורה והרוחניות אין שום סדר ואין שום טעם לכלום.

בחנוכה אנו מדליקים נרות, שרים על חנוכת המזבח, חוגגים את ניצחון האור על החושך, שמחים מנס פך השמן שכל כולו רוחניות ואמונה, משבחים על הניסים שהשם יתברך עשה לנו כך שננצח את היוונים החשוכים וזוכים למעט מן האור.

ראוי לכל יהודי לקחת לפחות מעט מהמשמעות של הימים הקדושים האלו ולהכניס את המעט הזה לחיינו. לא כדאי לחיות בלי תכלית מתוך סגידה לחיי חומר חסרי משמעות, ועוד לחשוב שאנו "נאורים" כשאנו חיים כך. חשוב להבין את המסר והמשמעות של ימי החנוכה, כך שנוכל להאיר את חיינו. השם יתברך ישלח לכולנו אור גדול שיאיר את דרכנו. חנוכה שמח!

הלכות חנוכה

חנוכה זהו זמן יפהפה להתבונן בנסים המופלאים שהשם יתברך עושה איתנו ולהתאחד עם האור העצום של התורה. זמן שבו הרוחניות מנצחת את הגשמיות, האור מנצח את החושך והתורה מנצחת את מכת ההתייוונות. כדי להגיע לעומק הדברים הנפלאים ולהתחבר לפנימיות שלהם, ראשית כל עלינו לקיים את מצוות החנוכה כראוי.

לכן ריכזנו כאן לתועלת הציבור את ההלכות הבסיסיות והמרכזיות הקשורות להדלקת נרות החנוכה. כמובן שישנן עוד הלכות רבות ופרטים רבים שאותם אפשר למצוא בספרי ההלכה השונים, אבל השתדלנו להישאר עם הדברים הבסיסיים והכלליים כדי לא להכביד יותר מדי כך שכולם יוכלו להבין וליישם את הדברים הבסיסיים. כך גם אלו המתחילים את דרכם בעולם המצוות ללא ידע

מוקדם יוכלו להבין את עיקרי הדברים בצורה פשוטה וברורה.

חשוב לציין שההלכות תלויות גם במנהגים שונים ובעדות השונות ולכן על כל אדם לנהוג על פי רבותיו. בכל מקום של ספק יש לשאול רב מוסמך וללכת על פי דבריו. ההלכות כאן אינן תחליף לזה, אלא רק סיוע ראשוני למי שאין לו את האפשרות ללמוד את ההלכות בצורה מקיפה.

הלכות חנוכה

נוהגים להדליק נרות חנוכה כמנהג המהדרין מן המהדרין, שמדליקים נר אחד בלילה הראשון, שתי נרות בלילה השני וכך מוסיפים בכל יום נר נוסף עד שביום השמיני מדליקים שמונה נרות. מכל מקום, מעיקר הדין די בנר אחד לכל לילה, ולכן במקרה שאין לו אפשרות להדליק כמנהג המהדרין מן המהדרין, ידליק נר אחד בכל לילה כדי לצאת ידי חובה.

סדר ההדלקה הוא כזה: בלילה

הראשון מדליקים את הנר הראשון מצד ימין של מי שמדליק וכל יום מוסיפים נר נוסף לידו משמאלו ומדליקים קודם את הנר השמאלי החדש שהוספנו לאותו יום ולאחר מכן את הנר שמיימנו וכך עד לנר הימני ביותר של החנוכייה, שהוא הנר שהדלקנו בלילה הראשון. כך יוצא שביום השמיני מוסיפים את

הנר השמאלי ביותר, ואותו מדליקים ראשון ולאחר מכן את הנר מימנינו וכך הלאה עד לנר הימני ביותר. כל זה לא כולל את נר השמש שאותו מדליקים לבסוף.

אסור להשתמש לאור נרות החנוכה. לכן לאחר הדלקת נרות החנוכה השייכים לאותו יום נוהגים להדליק נר נוסף שנקרא שמש והוא נר של חול ללא קדושה ולא שייך למצווה, ואז אם משתמשים באור הנרות, אז יוצא שהשתמשנו לאור השמש. נוהגים לעשות אותו שונה כדי שיהיה היכר, ולכן מגביהים אותו מעט או מפרידים

אותו משאר הנרות.

בלילה הראשון מברכים שלש ברכות: להדליק נר חנוכה, שעשה נסים לאבותינו ושהחיינו וקיימנו. בשאר הלילות מברכים רק את שתי הברכות הראשונות. אם שכח לברך שהחיינו בלילה הראשון, יברך בלילה השני או בלילה הבא שנוצר בעת הדלקת הנרות. רק לאחר שמסיים לברך את כל ברכות ההדלקה ידליק את הנר הראשון. לאחר שהדליק את הנר הראשון יאמרו "הנרות הללו אנו מדליקין וכו'..." וימשיך להדליק את שאר הנרות של ההידור.

מצוות ההדלקה היא "נר איש וביתו", כך שאם בעל הבית לא יכול להדליק את הנרות מסיבה כלשהי, או שחוזר מאוחר בלילה, יכול למנות כשליח את אשתו או אחד הילדים מעל גיל מצוות שידליקו בברכה. כאשר הם מדליקים בביתו, כל בני הבית יוצאים ידי חובה.

זמן הדלקת נרות החנוכה הוא בצאת הכוכבים. אם לא הדליק בדיוק בצאת הכוכבים, יכול עדיין להדליק בברכה במשך כל הלילה, אך עדיף להדליק כמה שיותר מוקדם. ואם עדיין לא התפלל ערבית, יתפלל ערבית קודם כי יש כלל שאומר תדיר ושאינו תדיר - תדיר קודם. כלומר ערבית שזו מצווה הבאה באופן תדיר בכל יום קודמת להדלקת נר חנוכה שזו מצווה שאינה תדירה הבאה לשמונה ימים בשנה.

שיעור ההדלקה לכל לילה הוא חצי שעה. לכן צריך לתת מספיק שמן כדי שהנר ידלוק לפחות חצי שעה (או בנרות שעווה שיהיו מספיק גדולים כדי לדלוק חצי שעה, וצריך לדעת שרוב נרות השעווה המיוצרים לחנוכה אינם דולקים מספיק זמן).

בערב שבת שמדליקים את הנרות מוקדם יותר, צריך לתת יותר שמן כדי שהנר ידלוק לפחות חצי שעה לאחר צאת הכוכבים (כך שאם למשל הדלקנו כארבעים דקות לפני צאת הכוכבים צריך לתת מספיק שמן לשעה ועשר דקות לפחות). זמן הדלקת נרות שבת המפורסם בלוחות הוא בדרך כלל עשרים דקות לפני השקיעה, שזה בערך כארבעים דקות לפני צאת הכוכבים.

בערב שבת מדליקים נרות חנוכה ולאחר מכן נרות שבת. במוצאי שבת עושים קודם כל הבדלה ורק לאחר מכן מדליקים את נרות החנוכה.

מקום ההדלקה: יש להדליק את החנוכייה בביתו של האדם, או סמוך לפתח. ואין להניח את החנוכייה במקום מרוחק מהבית, כמו שיש שמדליקים למשל בכניסה לבניין כאשר האדם עצמו גר באחת הקומות למעלה, ואז אין קשר בין ביתו של האדם לחנוכייה שהוא מדליק.

העניין העיקרי הוא לפרסם את הנס. לכן אם אפשר ראוי להניח את החנוכייה בחלון הפונה לרשות הרבים, במרפסת (בתוך זכוכית כדי שלא ייכבו הנרות מהרוח) או במקום אחר שבו יראו את הנרות כמה שיותר אנשים. במקום שהמרפסת גבוהה יותר מעשרים אמה (שזה כעשרה מטרים, מצוי למשל למי שגר מעל קומה שלישית) עדיף להניח בפתח הדירה, כי זה לא ניכר כל כך לרשות הרבים. המהודר ביותר הוא להניח את החנוכייה בחוץ שיהיה ניכר לעוברים ושבים, אבל כל זה רק אם המצב מאפשר, שזה בחצר או סמוך ממש לפתח, ושאינן חשש שהנרות ייכבו מהרוח.

עיקר המצווה זו ההדלקה. לכן צריך להניח את החנוכייה בדיוק במקום שאנו רוצים אותה ולהדליק שם, ואין להזיז אותה לאחר ההדלקה. גם צריך שיהיו כל התנאים הנצרכים לדליקת הנרות למשך חצי שעה כבר ברגע ההדלקה.

לכן אין להדליק במקום בו הרוח יכולה לכבות את הנרות ואז להכניס לתוך זכוכית שתגן מהרוח, כי בזמן ההדלקה הנרות היו מחוץ לזכוכית ולא יכלו לדלוק כך. לכן גם צריך שיהיה בנר מספיק שמן לחצי שעה כבר בזמן ההדלקה ולא יועיל לשים מעט שמן בכלי קטן שמספיק לפחות מחצי שעה ואז להוסיף עוד שמן לאחר מכן.

המובחר ביותר זה להדליק בשמן זית ובפתילה מצמר גפן. אך אם אי אפשר, אז ידליק בשמן או פתילה מסוג אחר. ואם אין אפשרות להדליק בשמן כלל, אז אפשר להדליק גם בנר שעווה. אך היום שיש שמנים זמינים, וכמו למשל השמן הזול והפשוט לבישול, אז בוודאי שעדיף להשתמש בזה מאשר להדליק בנרות

שעווה.

לאחר ההדלקה, מומלץ ביותר להתבונן בנרות החנוכה ולחשוב על המהות הרוחנית שעומדת מאחורי הדברים. לחשוב על הנסים העצומים, על מה שמסמלים היהודים שגברו על היוונים, על ניצחון האור של התורה והיהדות ועל מה שכל זה מייצג וכו'.

טוב להישאר כחצי שעה מול הנרות ולחוש את אירת ימי החנוכה. להתחבר לימי החנוכה, להחדיר לילדים את מה שעומד מאחורי הימים הנפלאים האלו, לספר לילדים סיפורים הקשורים לחנוכה, ואפשר כמובן גם לאכול סופגניות ולסובב סביבונים. העיקר להתחבר למהות ולקבל את מה שאנו צריכים לקבל מתוך הימים האלו.

שנוכה לנסים ונפלאות מאת השם יתברך ולהפצת אור התורה הקדושה בכל העולם. חנוכה שמח לכל בית ישראל.

האם יהדות רפורמית היא יהדות מתקדמת?!

אנשים מחפשים להתקדם בחיים. הקדמה מביאה לנו טכנולוגיה חדישה, מוצרים חדשניים, פתרונות יצירתיים, יעילות וכל מה שאפשר לשאוף אליו. אבל בתוך כל המרוץ לקדמה, צריך לדעת שישנו דבר אחד שאינו משתנה לעולם. התורה הקדושה שניתנה לנו מכילה את הסודות העצומים של היקום ואת סודות הנפש העמוקים של כל אחד ואחת מאיתנו.

התורה היא מעבר לקדמה, היא ניתנה לנו מעולם עליון חסר מוגבלות וזמן שם יצרו לנו בחכמה עצומה את המוח שמאפשר לנו להתקדם ושם כבר ידעו מה יהיה גם בסוף כל הדורות. צריך להבין שהתורה היא מושלמת, לכן כל שינוי שנערוך בה, רק יקלקל ויחזיר אותנו לאחור.

היוונים לא הצליחו להבין את זה. הם חשבו שככל שהעולם מתקדם, כך הוא

הופך לטוב יותר. ככל שמשנים דברים, כך הופכים אותם לייעילים ומוצלחים. כי באמת כך זה עובד בחומריות. בהתחלה יש מוצר רעוע, ולאט לאט משפרים אותו עד שהוא הופך לייעיל וטוב. אבל בעולם הרוחני זה עובד הפוך. כי הכל מתחיל מהקדוש ברוך הוא שנותן את הכוח לפעול. ההתחלה היא מושלמת וככל שמתרחקים רק גורעים.

לכן ישנה ירידת הדורות, כי מובן שהדורות הראשונים היו בדרגות עצומות שאין לנו השגה בהן. פעם היו נביאים, אחר כך תנאים קדושים, אחר כך אמוראים, ראשונים, אחרונים, והיום בקושי אפשר למצוא תלמידי חכמים יראי שמיים לאחר כל הירידה הזו. ככל שקרובים לתורה ולהשם יתברך, כך המקום הרוחני גבוה יותר.

אבל היוונים התעקשו והכריחו את כולם ללכת בדרך שלהם. לחדש, לשנות ולשפר. הם ניסו לקחת את התורה ולשפץ אותה בהתאם לצרכים שלהם. הם רצו לקחת את מה שנוח ולשנות את כל מה שנראה להם לא טוב. להפוך את היהודים למתקדמים וחדשניים יותר, שיתאימו לאופי היווני.

ובאמת גם היום יש פטנט חדשני לכל מי שחיי התורה לא נוחים להרגלים שלו. קוראים לזה יהדות רפורמית והיא מתיימרת להביא את היהדות לקדמה ולשלב בין מה שנוח למה שנכון. במקום להתאמץ בקיום המצוות המקוריות, אפשר כביכול לוותר על הדברים הקשים והמסובכים, אפשר קצת לשנות וקצת לכופף חוקים אלוקיים, לקחת את התורה שניתנה מהשמיים ולהפוך אותה לתורה אנושית בה אנשים מחליטים על המצוות הנוחות להם ואז הם משקיטים את המצפון שלהם בכך שכאילו הם שומרי תורה ומצוות. ממש כמו השינוי שהיוונים רצו להביא לעולם.

יהדות רפורמית זו בעצם פשרה מסוימת של שמירת המצוות מחד ופריקת עול היהדות חס ושלום מאידך. לענייננו, הביטוי "יהדות רפורמית" יתפקד כשם כולל לכלל המגזרים והכתות השונות שהתפתחו מהיהדות והתרחקו ממנה, בין אם זה רפורמיים, קונסרבטיבים, קראים או כל קבוצה אחרת שהפכה את היהדות לשונה מהמקור, ובין אם זה אנשים פרטיים שיכולים להצהיר שהם מאמינים בני

מאמינים, אבל יחד עם זאת הם לא רואים שום פסול בנסיעה בשבת ולא רואים שום צורך לשמור על טהרת המשפחה.

אמנם כל זרם כזה שונה לגמרי האחד מהשני, אבל לענייננו כולם עובדים על אותו רעיון של לקיחת התורה הקדושה שניתנה מהשמיים, ושינוי של משמעות הדברים הנאמרים בה.

אם נתבונן היטב בדברים בצורה הגיונית ואמתית, נבין שכל שינוי שניצור בתורה הקדושה רק יזיק לנו. הדבר דומה לרופא מומחה הטוב בתחומו שנתן הוראות מדויקות לחולה מסוים כיצד להתרפא. החולה רואה שאחת התרופות היא קצת מרה, אז הוא מחליט לשנות אותה לתרופה אחרת. הוא רואה שיש צמח מרפא שקשה לו להשיג, אז הוא לוקח אחר במקומו. יש משחה קצת יקרה, אז הוא קונה במקומה משחה זולה יותר. כך הוא משנה את המרשם לפי ראות עיניו וחושב שהוא חכם יותר מהרופא. ברור לכולנו שאותו אדם הוא טיפש, שהרי לקח את ההוראות הטובות ביותר והפך אותן לסתם הוראות טיפשיות וחסרות טעם. אולי התרופה טעימה וזולה יותר, אבל אין לה שום צורך ותועלת והיא עלולה להזיק.

הקדוש ברוך הוא נתן לנו תורה אלוקית. כל פרט בה מדוקדק. כל שינוי אנושי שנעשה בה מפחית מקדושתה. צריך להבין שהקדוש ברוך הוא יודע הכל טוב יותר מכולם. הוא ברא אותנו ואת כל העולם, הוא המציא את החוקים הקיימים, הוא ברא את הטבע ואת כל מה שאנו מכירים ויכולים להכיל. אז אם הוא נתן לנו הוראות מסוימות, אנו צריכים לעקוב אחריהם במדויק. הוא לא יועץ שלנו שבא להגיד לנו שכדאי לנו לשמור שבת ואז אנחנו עושים את השיקולים ובודקים אם זה נוח ומתאים לנו. הוא מלך העולם שחקק את חוקי הבריאה ויודע היטב מה המרשם המדויק לנפש האדם.

אנשים רבים חושבים על התורה כקדומה ומיושנת. שהרי כל דבר שנכתב לפני כל כך הרבה זמן מתיישן עם הזמן והקדמה זונחת אותו מאחור. אבל כך זה עובד בדברים גשמיים שנוצרו בידי האדם. האדם הוא מוגבל וכל המצאה חדשה שלו נובעת מתוך העולם הפרטי שלו, מתוך הכלים המוגבלים שהיו לרשותו ומתוך

מוגבלות השכל והתפיסה שלו. אצל הקדוש ברוך הוא כל זה לא שייך כלל. כי הוא ברא את חוקי העולם ולא יתכן שהם ישתנו ללא ידיעתו ואישורו.

צריך לדעת שאילו התורה האלוקית הייתה משתנה באיזשהו שלב מפאת הטכנולוגיות החדשות והקדמה, זה רק היה מצביע על כך שזוהי אינה תורה אלוקית. הרי לא יתכן מצב בו הדברים "יצאו משליטתו" של הקדוש ברוך הוא או ש"במקרה" התרחשו דברים לא צפויים שהרסו לקדוש ברוך הוא את התוכניות. כל זה לא קיים, אלא אם כן מאמינים בדברים טיפשיים וחושבים על הבורא הכל יכול בצורה גשמית ורדודה. אם יכול לקרות מצב כזה, זה אומר שאנחנו לא מדברים על הקדוש ברוך הוא שאינו מוגבל ובלתי תלוי. שכל אנושי יכול לטעות, אבל אצל הקדוש ברוך הוא אין שום טעויות לעולם.

מכאן נבין שטיפשי לגמרי לחשוב שהתורה השתנתה עם הזמן וצריך להתאים אותה לקדמה, שהרי כל שינוי רק יגרע ממנה. כל ההמצאות על ההלכות שלא רלוונטיות להיום כמו למשל על זה שפעם האדם הפרהיסטורי עבד קשה כדי להוציא אש ולכן אסור להדליק אש בשבת, הם טיפשיים ולא הגיוניים. הקדוש ברוך הוא לא אסר לעבוד קשה בשבת, הוא אסר עלינו לעשות מלאכות מסוימות מטעמים נשגבים ואלוקיים. זה לא משנה אם מדליקים את האש בשפשוף אבנים ועצים או שמדליקים אותה עם גפרור או אפילו בלחיצה על מתג. אם התורה אוסרת להדליק אש בשבת, זה אומר שזה יזיק לנשמה שלנו, וזה כלל לא קשור לקדמה. כל מי שהולך נגד זה אינו שונה מאותו חולה שמנסה לטפל בעצמו עם תרופות זולות שנוח וקל לו לקנות.

אדם יכול להתווכח עם המציאות כמה שהוא רוצה. הוא יכול להחליט לחיות חיים נוחים יותר בדרך שהוא המציא לעצמו מבלי לעשות שיקולים רוחניים. הוא יכול לבחור לשקוע בתאוות ולהיכנע ליצרים שלו. לכל יהודי יש בחירה חופשית. אבל שלא יחיה באשליות שזוהי הדרך הנכונה והטובה כדי להצדיק את דרך החיים שלו.

עם כל הכבוד לכל האנשים המשכילים והחכמים ביותר בעולם, בוודאי שהם לא חכמים יותר מהבורא. אי אפשר לקבל החלטות שונות לחיים שלנו ולחשוב

שהן טובות יותר ממה שהבורא החליט. לפעמים אנחנו חושבים שיש מצווה שמעכבת אותנו או שיש עבירה שעושה לנו טוב ומשמחת, אבל כל זה לפי השיקולים המוגבלים שלנו מתוך ההשקפה הנוכחית. מצד האמת המוחלטת כל מצווה מעלה ומרוממת אותנו וכל עבירה מורידה אותנו.

תארו לכם שמסבירים לילד על האש המסוכנת ומזהירים אותו לא להתקרב לאש. כעת הבחירה אצל אותו ילד. הוא יכול להסתכל על האש הזוהרת והמסקרנת ולעצור את עצמו מתוך הבנה שהוריו הם חכמים, יודעים טוב יותר ממנו ורוצים בטובתו ולכן עליו לשמוע בקולם. או שהוא יכול לבחור לחשוב שהוא מבין טוב יותר מהם, לקחת את הדברים שהם אומרים בתור המלצה בלבד ולהחליט לקפוץ לתוך המדורה הבווערת שנראית לו מפתה ומסקרנת. ברור הדבר שמה שנוח ונחמד לעשות הוא לא הדבר הנכון. מה שנראה כיף ומפתה הוא לא תמיד מה שיביא טוב לחיים שלנו.

כל אחד מאיתנו הוא כמו הילד הקטן של הקדוש ברוך הוא. אנחנו לא מבינים שום דבר לעומקו ורק רואים את הדברים החיצוניים בשטחיות. אך הקדוש ברוך הוא שברא את העולם ורואה לפנימיות הדברים מסביר לנו בדיוק כיצד עלינו לנהוג בכל פרט בחיים. כעת הבחירה בידינו, אם לשמוע בקולו כמו בן ששומע לאביו, או להמציא תורה משלנו שבנויה מתוך הדברים השטחיים והחסרים שהצלחנו להבין מתוך התפיסה המוגבלת שלנו. אנחנו יכולים 'לצפצף' על המציאות, אבל זה לא ישנה אותה אפילו טיפה. אם נסטה מהדרך, נזיק בכך רק לעצמנו.

היהדות המתקדמת האמתית היא ללא ספק היהדות המקורית. זו שקיבלנו במסורת מאב לבן ומרב לתלמיד. אותה יהדות שנמצאת בתורה הקדושה במלואה, התורה שבכתב והתורה שבעל פה. שהרי אי אפשר להבין שום דבר בתורה שבכתב ללא התורה שבעל פה שמסבירה אותה. הרי כל חכמת החיים שלנו מורכבת ממה שלמדנו בעל פה. ההורים מלמדים אותנו לדבר, לקרוא, לכתוב, ורק מתוך כל החכמה שקיבלנו בעל פה, אנו יכולים להתחיל ללמוד בכתב.

כבר עם קבלת התורה בני ישראל היו מקיימים את המצוות ולמדו את ההלכות

השונות. את ההלכות האלו הם העבירו מדור לדור. שהרי שום דבר לא ניתן להבנה אם נתייחס רק לתורה שבכתב. איך אפשר להבין מה זו ברית מילה ואיפה צריך להוריד את בשר הערלה? איך אפשר להבין מה זה לשמור שבת? איך אפשר לדעת מה זו ציצית ואיך מכינים אותה? אי אפשר להבין כלום מעצמנו ללא מסורת שקיבלנו. התורה שבעל פה היא מחויבת המציאות.

הרי רק לאחר שלימדו אותנו בעל פה לקרוא את האותיות, להבין את משמעות המלים, תחביר נכון וכו' אפשר להתחיל לקרוא. אצל כל אדם המציאות נתפסת בצורה שונה, השכל של כל אדם עובד אחרת וכל אדם מסיק מסקנות שונות לגמרי מאותם הדברים שהוא קורא. ישנן מלים שמתפרשות בדרכים שונות, ישנם דברים שנכתבו בכלליות מבלי לפרט לעומק את ההלכות והפרטים הקטנים. ישנם דברים רבים שעברו במסורת מדור לדור שאי אפשר להבין אותם לבד בעצמנו אם לא נלמד אותם מהמסורת שעברה מהדורות הקודמים. מוכרחים לקבל הדרכה כדי להבין מה כתוב בתורה.

אם ניתן ספר תורה לתינוק שזה עתה נולד ונשים אותם יחד על אי בודד, אותו תינוק לא יבין כלום מאותו ספר גם כשיגדל, גם אם הוא נולד עם המוח הכי מפותח בעולם. כי אין לו שום כלים להבין את מה שכתוב שם. הוא כלל לא יוכל ללמוד לקרוא, בטח שלא להבין את פירוש המלים ובטח שלא להוציא מתוכם הלכות ותובנות לחיים. כדי להבין את התורה אנחנו צריכים משהו שילמד אותנו בדרך ישירה ולא כתובה. התורה שבעל פה היא הכרחית ובלעדיה אין קיום לתורה שבכתב.

המסורת היהודית מבוססת על תורה אלוקית שניתנה מהשמיים. חבל יהיה לוותר על תובנות אלוקיות כדי לקבל תובנות אנושיות ומוגבלות שלנו או של אחרים מתוך דמיונות שקריים, רגש סובייקטיבי ושכל מוגבל. השם יזכה את כולנו להבין את דרך האמת ולצעוד לכיוונה בדרך התורה הקדושה המקורית והנצחית.

בנו חושך לגרש - טיפול בעצבות ודיכאון

חנוכה זהו זמן של אור. אלא שלצערנו המון אנשים חיים בחושך מוחלט. אנשים רבים שוקעים בעצבות מפעם לפעם, וישנם לא מעט שחווים את זה בצורה כרונית ומתמשכת. אנשים נכנסים לדיכאון והכל נראה להם שחור. יכולים להיות להם החיים הטובים ביותר בעולם, אבל בתוך התפיסה האישית שלהם יש חושך.

החושך מחליש את האדם. הוא הופך את האדם לעייף ומותש. קשה לו מאוד לפעול ולשנות דברים וכל מה שהוא רוצה זה לישון ולשקוע בדיכאון עמוק עוד יותר. כאילו שאין לו כוח לעשות את הדברים הכי פשוטים. כל דבר נראה מסובך ובלתי אפשרי. אין טעם ואין יופי בשום דבר והכל מאבד משמעות.

אז יש אנשים שהולכים לפסיכולוגים ומטפלים, אבל הדבר בדרך כלל מסתכם בתקופה ארוכה של מפגשים יקרים וחסרי תועלת שלא באמת מביאים עצה. יש כאלו שלוקחים כדורים ותרופות כדי לצאת מזה בצורה רגעית, אבל מוכן שזה לא הפתרון האמתי ורק דוחים את הבעיה ומספחים המון תופעות לוואי.

ימי החנוכה מלמדים אותנו כיצד להילחם בחושך. המלחמה האמתית היא לא להילחם כלל, אלא פשוט להשקיע באור. מעט מן האור דוחה הרבה מן החושך. אדם שנמצא בחדר חשוך יכול לחשוב מחשבות גרועות או שהוא יכול לנסות להיאבק באותו חושך. אבל כל זה רק יחליש אותו עוד יותר. כדי לנצח את החושך כל מה שצריך הוא להדליק את האור. באותו הרגע החושך כבר ייעלם מעצמו.

וזו הבעיה העיקרית שלנו. שהאדם מנסה להילחם בחושך, ברוע, בבעיות ובצרות, ואז הוא מתעסק כל הזמן בדברים השליליים האלו. הוא כאילו מעלים את כל הדברים הטובים סביבו ומתעסק כל היום במחשבות השליליות. הוא חושב איך לנצח את המחשבות השליליות, איך לסלק את החושך, איך להילחם בעצבות, אבל הוא לא שם לב שכך במשך כל היום הוא חושב על אותם דברים

שליליים ולא מתקדם.

וכמו למשל שאדם כל היום מתווכח עם כולם. הוא נלחם, עוקץ, כועס, מעליב ומשקיע את כל זמנו במלחמות. אז גם אם הוא צודק בדרך שלו, מכל מקום הוא מזיק לעצמו ורק מתעסק ברע כל היום. אבל אם במקום כל המלחמות היה משקיע בראיה חיובית, היה מחייך לאנשים ומשמח אותם, אז גם היה יכול להשפיע עליהם הרבה יותר, וגם היה בעצמו רגוע ושמח יותר.

לא צריך לטפל בדיכאון, צריך פשוט להכניס שמחה ואור לחיים והדיכאון ייעלם מעצמו. דיכאון הוא מצב של חוסר, אם נמלא אותו הכל יסתדר. כמו החושך שהוא מצב של היעדר אור, וכמו הרע שהוא מצב של היעדר טוב.

כשמנסים לטפל בדיכאון, אז אנו מגדירים את עצמנו כדיכאוניים וכל היום חושבים על הבעיה וכיצד לצאת ממנה, ואז אנו רק שוקעים בזה עוד יותר. הרי הדבר מובן שכל שנחשוב על דבר מסוים וככל שנשייך עצמנו לאותו דבר, כך במציאות נהיה מושפעים יותר מהדבר. עלינו לרכז את המחשבה שלנו באור ולא בחושך.

ובאמת אדם שנמצא בדיכאון רוצה לצאת ממנו בוודאי. אלא שהתופעה גוררת אותו לשכב לישון, להיות לא פעיל, לשמוע שירים עצובים, לחשוב מחשבות לא טובות ולהתרכז עוד ועוד באותו דיכאון. כל זה הופך את המצב לגרוע יותר ומביא אותנו לשקוע עמוק יותר. כאילו שאנו נלחמים בעצמנו ומסייעים לאויב.

במקום הצעד הטבעי וההרסני הזה, עלינו לאזור כוח וללכת נגד הזרם. להכניס דברים משמחים לחיינו. להכניס אור. להכניס את התורה הקדושה שמאירה את הנשמה שלנו. ככל שנתמקד באור רוחני, כך נוכל להתגבר על אותו החושך שסובב אותנו.

אור התורה הקדושה

הקדוש ברוך הוא ברא את האור ביום הראשון כשאמר "ויהי אור". אלא שרק ביום הרביעי הוא ברא את המאורות. כי ביום הראשון לא היה צריך מאורות. האור היה אור רוחני טהור שאותו השם יתברך גנו לאחר מכן לצדיקים לעתיד

לבוא.

ולכאורה הדבר לא מובן, שאם השם יתברך רצה לגנוז את האור, אז מדוע ברא אותו מלכתחילה? ואם כבר היה וכעת אין בו צורך, אז מדוע רק 'גנוז' אותו ולא ביטל אותו לחלוטין ויברא אותו מחדש לעתיד לבוא?

אלא שאותו אור עדיין קיים כאן בעולם הזה שלנו, רק שהוא מוסתר.

אותו אור רוחני נמצא בתוך התורה הקדושה, אבל הוא גנוז היטב. כך שאי אפשר לפתוח ספר תורה ולצפות לראות את אותו אור בהסתכלות שטחית. אבל אם נצליח להתחבר ממש, להתמלא בתורה ולהתבונן בדקות, אז אפשר להגיע אליו.

וזה האור שהיה למשה רבינו שקרן עור פניו עד שהיה צריך לשים מסווה. וכך הרבה צדיקים עצומים בכל הדורות, שמסופר עליהם שהיו מאירים. שאותו אור נמצא כאן ממש, רק שהוא גנוז וכעת צריך להתאמץ להגיע אליו.

ואפשר לראות את זה בחוש, שאנשים מתקשים מאוד להגיע לתורה. שיש בזה יצר הרע גדול, וזה נראה משעמם, ותמיד יש סידורים ודברים על הראש ואין זמן וכך יש מניעות רבות שהאדם לא מצליח להביא את עצמו בכלל לבית המדרש אפילו לזמן קצר.

ואם כבר הצליח לגרור את עצמו איכשהו לשיעור תורה, אז פתאום החבר מדבר אתו, והטלפון מצלצל, ואשתו לא מסתדרת עם הילדים, והוא מתעסק בכל המאכלים מסביב ולא מקשיב היטב לשיעור, ובכל רגע העיניים נעצמות לו מעייפות וכאילו כל הדברים האפשריים מונעים ממנו ללמוד.

כי הקדוש ברוך הוא ברא את אותו האור לצדיקים, ולכן הוא גנוז אותו היטב כך שרק מי שבאמת מתאמץ יוכל להגיע אליו. ובאמת אפשר לראות שאנשים שאכן התגברו על היצר פתאום מרגישים מלאים ושמחים יותר. פתאום יש יותר עניין ומשמעות בחיים.

ורבותינו מספרים שבנרות החנוכה אפשר להרגיש מעט ולזכות לראות בצורה מועטה את האור הגנוז. וגם כאן בוודאי שאין הכוונה סתם להסתכל בנרות ולראות את אותו אור, אלא להתחבר ממש, בדקות העניין.

ובאמת אנשים שומעים את הסיפורים האלו ופשוט ממשיכים הלאה. כי אף אחד לא באמת מבין מה זה אותו אור גנוז ואף אחד לא באמת רואה אור שבוקע מתוך ספר תורה. אז לוקחים את זה בתור סיפור נחמד ומתעלמים.

אבל צריך לדעת שהתורה מביאה אור גדול לחיינו. אנשים לפעמים נמצאים בעצבות, מריבות וכעסים ואז מחליטים ללכת לשיעור תורה, ופתאום הכל נעלם. אז אפשר היה לתאר את זה בדרך גשמית ולומר שכמו שהולכים לחבר טוב שמדבר איתנו ומרגיע אותנו, כך כשמדברים על מוסר והשקפה אפשר להתעודד. אבל באמת שמדובר על משהו אחר לגמרי. כי אדם יכול ללכת לשמוע שיעור תורה על שור שנגח או על פרה מושכרת ודיון מתמשך מי חייב לשלם ומי פטור, ועם כל זה הוא ירגיש פתאום שמחה פנימית לא מוסברת ואור שעוטף אותו.

התורה מכילה אור עצום שמוסיף לנשמה שלנו. ככל שהאדם מחובר יותר כך הוא יכול לזכות להרגיש את זה חזק יותר, אבל גם אדם שלא מחובר כלל, מכל מקום ירגיש משהו אם הוא ינסה לבחון את הדברים וינסה להתחבר לנשמה שלו.

והאמת שזה פלא שאי אפשר להסביר, כי אדם יכול לריב עם השכן שלו על דבר מסוים ולהגיע מתוך זה לכעסים ומתחים. אבל הוא יכול ללכת לדיין או רב שמקובל על שני הצדדים ואז כל המריבה הזו הופכת להיות דברי תורה. פתאום הוא צומח מזה וזוכה לקבל אורות רוחניים. לתורה יש כוח כזה להפוך את הדברים הפשוטים והחומרניים לדברים רוחניים מופלאים.

וזה בעצם המהות של כל המצוות, לקחת דברים גשמיים וחומרניים ולהפוך אותם לכלי שדרכו ניתן לעבוד את השם ובעזרתו אנו מתחברים אליו. אותו עור של בהמה יכול להפוך לספר תורה. אותו אוכל טעים יכול להפוך למצוות עונג שבת. על אותו יין משכר שמסמל תאוה עושים את הקידוש בליל שבת. כך את כל החומריות סביבנו אפשר להפוך לכלים שמקרבם אותנו להשם יתברך כאשר אנו משתמשים בהם לדברי מצווה.

חיים של משמעות

צריך לדעת שיש משמעות לחיים שלנו ויש סיבה שבגללה אנו נמצאים פה.

בהשגחה פרטית היינו צריכים להגיע להיות בדיוק במצב שלנו, במקום הזה, בזמן הזה, בגוף הזה, עם הקשיים האלו, עם הניסיונות האישיים שלנו ועם כל האירועים שעברנו וכל המשא הכבד שאנו סוחבים על הגב.

לכל אדם יש תיקונים לעשות והשגות להשיג ולכן הוא בא לעולם. כדי להשיג את כל הדברים האלו, עליו לחוות חוויות, לעמוד בניסיונות ולעבור דברים שלפעמים לא תמיד נעימים. המטרה הגדולה היא להשיג את ההשגות האלו, ובאמת בפנימיות כל אחד רוצה לעבור את הדברים שהוא עובר כדי להגיע למקום שהוא צריך להגיע. אלא שכשנמצאים בתוך העולם הזה ושוכחים את המטרה, אז לפעמים זה נראה קשה מדי ואנו רוצים לוותר.

הדבר דומה למישהו שחופר באדמה כדי להשיג יהלום יקר שקבור שם. אם הוא ישכח את המטרה, אז הוא יחשוב שהוא חופר ללא סיבה ואז הוא יחליט להפסיק כי זה קשה ולא כיף להתאמץ כל כך ולהזיע. כך גם אדם שהמטרה שלו היא לרזות וזה מה שהוא רוצה כרגע יותר מכל, עלול להתפתות לכל מאכל אם ישכח את המטרה, שהרי אף אחד לא נהנה להגביל את עצמו מלאכול דברים טעימים ומשמינים. כך גם אדם שישכח שהוא צריך כסף ושהוא מקבל משכורת בסוף החודש, בוודאי לא ירצה לעבוד בשום עבודה מתוך מחשבה שהוא עובד לחינם.

יוצא שכאשר אנו שוכחים את המטרה, אז לא רק שאנו לא יודעים לאן אנו שואפים להגיע, אלא שגם הדברים שעוזרים לנו להגיע לשם ולהשיג את המטרה נראים לנו כמטרד ואנו נלחמים בהם. אותם דברים שמסייעים לנו הופכים לקשיים וטרדות. כשאנו דבקים במטרה הם נראים לנו קלים מאוד לעשייה מתוך הרצון הגדול שיש לנו להגיע למטרה, אבל כאשר אנו שוכחים את המטרה הם הופכים לסבל נוראי.

הרי לאדם הממוצע לא אכפת אם הרכב שהוא משכיר לטיול הוא מסוג כזה או אחר. כי מה שחשוב זה שהוא משמש אותנו להגיע אל היעד שלנו. אנו שוכרים רכב כדי להגיע לאן שאנו רוצים, ולא אכפת לנו אם אחרים שוכרים רכבים יפים יותר וחדשים יותר. גם אם היינו רוצים לשכור רכב מפואר יותר, זה רק בתור

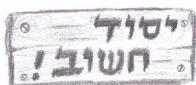
פינוק ולא שנהפוך לעצובים בגלל זה. כך כל החיים שלנו מביאים אותנו אל המטרה העליונה יותר. אלא שכאשר אנו שוכחים מהי המטרה, אז הכל נראה מסובך ולא טוב.

עצבות ודיכאון מתחילים תמיד מהמקום הזה, שלא מצליחים להבין את המהות הפנימית של הדברים, שלא רואים את התמונה הרחבה והגדולה, לכן הצרות נקראות כך כיוון שהן נובעות מראיה צרה, מצמצום בתפיסה. אבל כאשר רואים את הדברים בצורה רחבה יותר, אי אפשר להיות עצובים. כשאדם שואף להגיע למטרה והולך בכיוון הנכון, אז ממילא הכל מסתדר לו היטב. אבל כאשר אדם מבלבל ושוכח את המהות שלו, זה עלול להכניס אותו לעצבות נוראה. מלבד חוסר הידיעה שמביאה עלינו חושך נורא, ישנו גם הצמצום שמראה לנו את הכל שחור וגורם גם לדברים הטובים להיראות כגרועים.

וזו כנראה הבעיה של מרבית האנשים. שפשוט לא יודעים מהי המטרה. ואז הכל נראה קשה. הכל נראה חסר טעם. הכל נראה עבודה סיופית שלא מביאה שום תוצאות. אז בשביל מה להתאמץ? בשביל מה לעמוד בניסיונות? בשביל מה בכלל לחיות את החיים האלו?

ערך החיים

צריך לדעת שאחד הדברים החמורים ביותר ביהדות הוא עניין ההתאבדות. יש אנשים במצבים קשים שחושבים שזה ישים קץ לבעיות וזה מה שיביא להם את הישועה מכל הצרות. אבל צריך לדעת היטב שזה רק יכניס אותם לבעיות גדולות הרבה יותר.

אדם שמתאבד נידון בעונשים כבדים מאוד. כל הסבל שהוא הרגיש בחיים האלו שגרם לו להתאבד, זה משחק ילדים לעומת מה שמחכה לו לאחר המיתה. צריך לדעת שאסור ליהודי בשום פנים ואופן לפגוע בעצמו בשום צורה שהיא.

ובאמת אולי כעת הדברים יוכלו להתיישב ולהיות מובנים יותר. כיוון שכל סיבת הגעת האדם לכאן היא להשיג השגות שונות ולהגיע לתכלית מסוימת. לכן

מובן שאם אדם קיצר לעצמו את החיים, זה כאילו שפרש מהתפקיד שהיה מוטל עליו. היו תיקונים שונים שעליהם הוא היה אחראי וכעת אין מי שיעשה אותם.

זה כמו לתת סכום כסף גדול לשליח שיעביר את זה לאדם מסוים, והשליח באמצע הדרך מחליט לעזוב את התפקיד ולהשליך את הכסף. אותו שליח אולי לא מבין שהוא מזיק ואולי בכלל לא יודע מה הביאו לו במשלוח. הוא יכול לחשוב שהוא לא מפריע לאף אחד וזו בסך הכל החלטה שנוגעת לעצמו. אבל בלי להרגיש, אותו שליח עשה נזק עצום.

אדם מוכרח להשלים את התיקון שלו. לא משנה מה קורה, צריך להבין שהכול מתוך חשבונות שמיים, הכל לטובתנו והכל בסופו של דבר ישתלם. כגודל המאמץ כך גודל השכר. ככל שיש יותר קשיים וניסיונות, כך יהיה שפע רב. מה שנראה כעת קשה ומיותר בסופו של דבר יתגלה כדבר טוב ונצרך שסייע לנו להגיע למקום שרצינו.

ובסופו של דבר בכל מקרה אותו אדם ייאלץ לתקן. אז אם פגע בעצמו כך שייצא מהעולם לפני זמנו, אז יהיה מוטל עליו לתקן לאחר מכן. אם זה בגלגול אחר, אם זה בייסורים בעולם הבא וכו'. לכן מובן שהוא לא מרוויח כלום והטוב ביותר הוא להמשיך את התיקון מתוך המקום שלנו, להתחזק באמונה ולהתפלל להשם יתברך שיושיע אותנו מהצרה.

כאשר מנסים להתבונן יותר על החיים, להבין מהי המטרה האמתית של העולם, אז כל הצרות הגדולות שהיו לנו מתגמדות. פתאום הכל נראה טיפשי. הדבר דומה לצרות שיש לילד קטן בגן. הצרות שלו הן שלקחו לו צעצוע, שלא נותנים לו מוצץ או שמישהו אמר לו שהוא חכם יותר ממנו. אותו ילד בוכה בכי תמרורים, אבל אם היה יכול להסתכל על המהות הגדולה יותר, אם היה מבין לאן הוא שואף להגיע בחיים, אז הכל היה נראה אחרת.

כשאדם מתבגר יותר, הוא רואה בצורה אחרת את הדברים שעבר. אז גם אם הייתה לו מכונת זמן דמיונית שיכולה להחזיר אותו אחורה כדי לטפל בכל הצרות שהיו לו בגן, הוא לא היה משתמש בה. כי יש דברים חשובים יותר לטפל בהם.

פתאום מבינים שכל הצרות הגדולות שהיו לנו הן טיפשיות וחסרות משמעות לחלוטין. רק שלא היה לנו מספיק דעת כדי לקחת פרופורציות ולהבין את זה.

אושר נובע מהשנות

כדי להביא אותנו אל המטרה של החיים, להכניס לתוכנו את אור התורה הקדושה, להחזיר אותנו אל המסלול ולקרב אותנו אל התכלית, השם יתברך חקק מציאות כזו של סיפוק ותענוג מההשגות שלנו. ככל שהאדם מתקרב יותר אל התכלית, כך הוא יכול להיות מאושר יותר.

כל אדם יכול לראות את זה היטב בחייו. יש אדם שנמשך לתחום מסוים ואחר שלא מסוגל לסבול את התחום הזה. יש אחד שמחפש חידות מתמטיות ואתגרים, ואחר שנהיה לו כאב ראש בכל פעם שאומרים לו לחשב אפילו משהו פשוט. יש אחד שרוצה לחיות בטבע ואחר שדוחה אותו המחשבה של קרקע לא מרוצפת תחתיו או כל מיני חרקים שסובבים אותו. כל זה לא במקרה, כי לכל אדם יש תיקון שונה וכל אחד מקבל את הכלים הנחוצים לו לעשות את עבודתו.

זה לא רק אצל האדם, כי כל דבר שמתוכנת לעשות פעולה מסוימת יוכל לפעול הכי טוב באותה פעולה ולא בדברים אחרים. חתול יודע לילל, לרדוף אחרי עכברים ולחפש אוכל בפחי אשפה. אפשר לתת לו לשחק דמקה או לקפוץ בטרמפולינה, אבל הוא ישתעמם די מהר ויחזור לעיסוקים הישנים שלו. כי יש משהו עליון שמושך אותנו ומכוון אותנו לעשות את מה שאנו צריכים לעשות. שמונע מאיתנו להתרחק מהדרך.

אדם שזקוק לטבע לא יכול להיות מאושר בתוך בניין משרדים, וכך גם להפך. כדי שאדם יוכל להיות מאושר הוא מוכרח לבצע את תפקידו ושליחותו. יש אנשים שמקבלים סיפוק מהצלת חיי אדם, או הם הולכים להיות רופאים, אחיות, מגישי עזרה ראשונה או כל דבר אחר בסגנון. הדבר הופך אותם למאושרים. הם יכולים לראות מראות מזעזעים ויש ימים שנמאס להם, אבל בסופו של דבר זה מה שמביא להם סיפוק אמתי. לעומתם יש אנשים שלא מתאימים לזה ואם הם ינסו לקחת עליהם את התפקיד הזה הם יהיו אומללים.

יוצא שאותה הרגשת סיפוק ואותו אושר מגיעים כאשר אנו מקיימים את שליחותנו והולכים בדרך הנכונה. הם בעצם אלו שמכוונים אותנו, שהרי בלעדיהם לא היינו יכולים לדעת אם אנו צריכים לעשות את מה שאנו עושים או לא. יוצא בעצם שהאושר הוא תוצר לוואי ולא התכלית עצמה. האושר הוא מעין תוספת שאנו מקבלים, מעין חיזוק כדי להגיע לדרך הנכונה ולקיים את שליחותנו.

הדבר דומה לחטיפי שוקולד שנותנים לילד שעושה מעשים טובים. רוצים שהוא יבוא לבית הכנסת אז נותנים לו ממתק. רוצים שהוא ילמד תורה אז משבחים אותו. כל אלו מכוונים אותו לדרך הנכונה. הממתקים והשבחים הם לא התכלית, אלא הכלים שעוזרים לו להגיע. התכלית היא משהו הרבה יותר חשוב, עמוק ורוחני.

אלא שהבעיה מתחילה כאשר אנו לא יודעים לפרש נכון את הרצונות שלנו. היום יש בלבול עצום וככל שאנו מבולבלים כך אנו מתרחקים מהתכלית ומהאושר האמתי. לכן אמרו חז"ל שהקנאה, התאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם. כיוון ששלושת הדברים האלו מביאים את האדם לסטות מן הדרך, וכך הוא מאבד את הדרך אל התכלית וממילא הוא אינו יכול להיות מאושר.

הקנאה מביאה את האדם להסתכל על מה שיש לאחר. במקום ללכת לכיוון התכלית, אנשים בוחרים ללכת לכיוון התכלית של החבר. במקום להשתמש בכלים ובכישורים המיוחדים שניתנו להם כדי לבצע את השליחות, הם מעדיפים לנסות להשיג את הכלים והכישורים של החברים.

כך גם התאוות משפיעות עלינו, חלונות הראווה עושים את דרכם לתוכנו דרך החושים השונים ואז כל מוצר חדש שיוצא, כל דבר נוצף, כל מה שיש לאחרים, הכל מגיע בתור תאוה שמשגעת אותנו ולא נותנת לנו להמשיך. ואז מרגישים ששום דבר לא שווה לנו חוץ מאותה תאוה דמיונית.

וכך גם הכבוד, שלא משנה גם אם נדע שדבר מסוים לא טוב לנו, מכל מקום נשקיע בו כדי לקבל אהדה מהסביבה. ולפעמים נעשה דברים רק מתוך חוסר

נעצמות. מה יאמרו עלינו החברים? איך יגיבו השכנים? וכך לאט לאט גם אותו כבוד הופך לסוג של תאווה, שהאדם רודף אחר הכבוד, מחכה שישבחו אותו, צמא לאיזו מילה טובה, וכועס על כל מה שנראה כולזול בו.

ואז יוצא שאנו מתמלאים בתאוות שונות שכלל לא שייכות לנו. הן לא משורש נשמתנו ולא יוכלו לעזור לנו כלל. אז אנו מגיעים למבוי סתום, כי אם נשיג את התאוה הנחשקת, לא נוכל להיות מאושרים כיוון שאותה תאוה כלל לא שייכת לנו. אולי זה יביא לנו הנאה רגעית, אבל זה לא יהפוך אותנו למאושרים. ואם לא נשיג את אותה התאוה, אז נהיה אומללים כי נהיה בטוחים שהיא זו שתהפוך אותנו למאושרים עלי אדמות.

ישנן הנאות רבות בחיינו מסוגים שונים. כל אחד נמשך לדברים שונים שמהם הוא מנסה לקבל סיפוק ואושר. התאוה אחר העונג היא זו שמניעה אותנו לפעול. הרי אם לא היינו נהנים מכלום, לא הייתה לנו שום סיבה לקום בבוקר. העונג מתלבש בצורה של חטיף טעים ומפתה, זוגיות מוצלחת, חיוך של ילד שממס אותנו, כבוד שנותנים לנו, כסף, הצלחה ועוד דברים רבים. אך כל אלו כאמור, הן צורות לבוש של אותו עונג. כל זה נועד כדי לתת לנו את הדחיפה להתקדם לעבר התכלית.

לכן חז"ל מספרים שכאשר ביטלו את היצר הרע של עבודה זרה, ניסו גם לבטל את יצר הרע של עריות. אבל אז הכל נעצר והתרנגולות לא הטילו ביצים. כי המשיכה לתאוה נובעת בבסיס ממקום טוב של התקדמות. אם לא היה יצר, אז אנשים לא היו מתחתנים ולא היו מביאים ילדים לעולם, ואף אחד לא היה מתקדם לשום מקום. התאוה נותנת לנו כוחות לפעול. רק שכאשר מפרשים את התאוות בצורה לא נכונה, שמתמקדים בתאוות מקולקלות או שלא שייכות לנו, או שמנסים להשיג את התאוות בדרכים לא כשרות, אז פוגמים ומתרחקים מהמטרה.

עלינו לבדוק היטב בכל עניין אם אותו דבר נצרך לנו ושייך לשורש נשמתנו, או שמא הוא נובע ממה שראינו אצל אחרים, ממה שהחדירו לנו הפרסומות או מתחושת כבוד וגאווה. אם הדבר באמת נצרך, אז בוודאי שעלינו להתאמץ להשיג

אותו כיוון שהוא יקדם אותנו צעד נוסף לכיוון התכלית. אך אם נגלה שהוא כלל לא שייך לנשמתנו, אז על זה אמרו חז"ל מרבה נכסים מרבה דאגה. כי ככל שהאדם אוסף יותר, כך הוא חי בדאגות ובמקום אושר הוא יקבל עצבות.

אנשים רוצים דברים רבים. ישנם למשל כלי מטבח נפלאים. יש בלנדר שיכול לעשות מיץ פירות משובח, יש טוסטר שיכול לעשות טוסטים טעימים, יש מטחנת בשר שיכולה לעזור בהכנת קציצות עסיסיות, יש מיקסר שיכול ללוש בצק בצורה נפלאה וישנם עוד מכשירים רבים. כשאדם באמת אוהב ומתחבר לדבר מסוים, אז מובן שהוא צריך את הכלים המתאימים. אבל הבעיה היא שבמטבח הממוצע יש את כל הכלים האלו ועוד רבים אחרים, למרות שרובם הגדול סגורים בארון בלי שישתמשו בהם.

כאשר אדם צובר כלים וחפצים רבים מתוך תאוה בזמן שהוא כלל לא זקוק להם, אז לא רק שהכלים האלו לא יועילו לו, אלא שהם יזיקו לו. בדרך משל, כל מטר נוסף בבית שאדם לא צריך זה עוד מטר שצריך לנקות, לשלם עליו ארנונה ולשמור עליו. כל מטר כזה מביא אותנו פחות להעריך ולנצל את המטרים שאנו כן צריכים. אם צריך אותו, אז זה שווה את ההשקעה, אבל אם לא צריך אז זה יפחית מהכוחות שלנו ויביא דאגות.

כל גרם של אוכל שאדם לא צריך מביא לשומנים מיותרים וחולי. אם הוא רעב והוא זקוק לאוכל הזה, אז הוא מועיל וטוב, אבל אם הוא כבר שבע ואוכל בשביל תאוה זה הופך למזיק. כך כל דבר שהאדם מכניס לחייו, בין בגשמיות ובין ברוחניות, יכול להועיל לו אם זה דבר נצרך שקשור לשורש נשמתו, או יכול להזיק לו אם זה דבר שאינו נצרך.

דבקות במטרה

לכל אחד יש לפחות משהו אחד שמטריד אותו. משהו שלדעתו הפתרון שלו יכול להפוך אותו לאדם המאושר בעולם. כמו איזושהי תאוה למשהו שהוא מוכרח להשיג. כולנו מכירים את זה. כל אחד מאיתנו נמצא בתוך התאוה הזו ברגע זה ממש. לאדם אחד זה יהיה הרצון לזוגיות, לאחר זה יהיה הרצון לילדים, עושר, רכב מפואר, בריאות או כל דבר אחר.

העניין הוא שאנחנו בטוחים שאם נשיג את אותו עניין, נהפוך להיות הכי מאושרים שאפשר. אדם אומר לעצמו שאם רק ישיג את הדבר הזה, הוא לא צריך יותר שום דבר בחיים והוא הופך אוטומטית להיות המאושר באדם. אבל אם נתבונן לרגע, נבין שזו לא הפעם הראשונה שיש תאוות שמושכות אותנו. כבר היינו במצבים האלו, והיו אפילו כמה פעמים שבאמת הצלחנו להשיג את מבוקשינו. על פי מה שחשבנו, היינו צריכים כבר ממזמן להפוך למאושרים ביותר. אך הניסיון מוכיח שזה לא באמת קורה.

אמנם זה מאוד מענג לקבל את מה שחיכינו לו כל כך, אבל העונג הזה הוא רגעי בלבד. ברגע שנקבל את מה שרצינו, נתרגל לזה ונהיה עסוקים ברצון חדש. פתאום נתחיל להסביר שזה לא בדיוק מה שרצינו וכעת נשכנע את עצמנו שיש תאוה אחרת שתגרום לנו להיות המאושרים ביותר.

הלב חומד ללא הפסקה, אבל לאחר שאנו כבר יודעים בשכל שאותה תאוה שכרגע נמצאת אצלנו בראש לא באמת תהפוך אותנו למאושרים, אלא רק תספק לנו הנאה קצרה וחולפת, אנו יכולים לבחור לפעול על פי השכל, וכך להגיע למקום שבאמת יהפוך אותנו למאושרים יותר.

התאוות בלב כביכול לא כל כך קשורות אלינו, בכל פעם צץ לו משום מקום איזשהו רצון חדש, ואנחנו דורכים על כל העולם וגם על עצמנו כדי להשיג את הרצון הזה. כעת, כשאנו יודעים על פי שכל והיגיון שאין בזה הרבה טעם, נוכל לנסות להתגבר על זה. נוכל לבחון היטב בדרך שכלית את התאוות ולנתח אותן אם הן מגיעות ממקום טהור שקשור לשורש נשמתנו ויביאו אותנו להתעלות רוחנית, או שאולי הן מגיעות מהצד האחר וכך ירחיקו אותנו מהמטרה ורק נתרחק מהאושר הנכסף.

בוודאי שזה לא כל כך פשוט להתגבר על התאוות שמשלתות עלינו. לא חשוב כמה שכל ומחשבה נפעיל, תאוה קטנטנה אחת יכולה להרוס לנו הכל בשנייה. תנסו לעשות דיאטה ותראו איך חטיף שוקולד קטן או בורקס מסוגלים להשפיל את כל פילוסופיית החיים שלנו. כשיש הצפת רגשות, או בצורה מסוימת השכל מפסיק לתפקד. עם זאת חשוב לזכור, שכמו שבדיאטה ניתן להתמודד, כך

גם כאן.

כדי להילחם ברגשות עלינו להחדיר לעצמנו רגשות. את התאוות אפשר לנצח על ידי תאוות גדולות יותר. השכל הוא תחילת העבודה, שדרכו אנו מבינים מה טוב ומה לא, מה צריך לעשות ומה לא. אבל לאחר מכן קשה לבצע את הדברים על פי שכל כאשר הרגש אומר הפוך.

אבל כאשר ישנו רגש גדול יותר, אז הכל משתנה. אם למשל אדם מתאוה לשכב על כיסא נוח בחדר ממוזג וכעת יאמרו לו שהוא צריך לעבוד עבודה קשה בחוץ, אז הרגש והתאוה יתגברו עליו והוא לא יצליח לעבוד בחוץ. אם בכל זאת הוא אדם חזק, אז אולי הוא יכפה את היצר שלו כדי לעבוד, אבל הוא ירגיש אומלל ומסכן. אבל אם תהיה לאדם תאוה גדולה יותר, כמו למשל שכר גבוה מאוד על העבודה בחוץ או חברים אהובים שמחכים לו שם או כל דבר אחר שמביא לו רגש ותאוה לצאת החוצה ולעבוד, אז כל התמונה תשתנה. אם אדם עובד קשה כדי להשיג תאוה מסוימת, אז הרצון לאותה תאוה גובר על הרצון לעצלות.

כך בכל עניין, עלינו להפוך את הרצונות הטהורים שלנו לתאוות. וזה שנאמר "וידעת היום והשבות אל לבבך", שזה לא מספיק לדעת את הדברים, אלא צריך להשיב אותם אל הלב. להפוך אותם לרגש ותאוה. כשאדם מתרגש ומקבל תאוה לעבוד את השם, אז כגודל התאוה כך הוא יצליח להתגבר בקלות על תאוות אחרות שמתנגשות עם הרצון הזה.

אם אדם מחליט לקיים מצווה בדרך השכל בלבד, אז כל דבר שיתנגש עם הרצון הזה מיד יפיל אותו. איזה חבר יאמר לו לעשות עבירה ומיד הוא יזרוק את הכל ויעשה אותה. אבל אם יש רגש ותאוה לקיים מצוות ולהישמר מעבירות, אז גם כשיגיעו הניסיונות ודברים מפתים שיחלישו אותו, הוא יעמוד איתן מתוך הדבקות בתאוה לעבוד את השם יתברך.

כשאדם זוכר את המטרה שלו, הוא יכול להגיע לדבקות עצומה, לקבל כוחות רוחניים עצומים, ללכת בדרך אל התכלית,

לקבל אושר ועונג עילאיים שיבואו כתוצאה מהסיפוק שבקיום התכלית, וגם יהיו לו תאוות טובות שייתנו לו גם ליהנות מהדרך.

לכן רבותינו מלמדים אותנו שהצדיקים מרוויחים גם את העולם הזה וגם את העולם הבא. שהם נהנים מתאוות טובות בעולם הזה ומאושרים מכך שהם מקיימים את שליחותם ותפקידם, ומצד שני הם גם מקבלים את השכר העצום של העולם הבא שהצליחו להשיג את המטרה שלהם.

אבל הרשעים מאבדים את שני העולמות, כיוון שהם כל היום רודפים אחרי תאוות שלעולם לא יביאו להם אושר אמתי בעולם הזה אלא רק הנאה רגעית וחולפת, התאוות תמיד מתחלפות באחרות ואין אדם מת וחצי תאוותו בידו. וגם את העולם הבא הם לא יצליחו לקבל כיוון שהם כלל לא הלכו בכיוון הנכון ולא השיגו את המטרה של חייהם.

דווקא מרוב שפע חומרי מאבדים עניין. מרוב שרגילים לגירויים גבוהים, אז גירויים פשוטים לא פועלים ואי אפשר ליהנות. כשרגילים לחטיפים מטובלים, לממתקים מתוקים, לרמת ריגוש גבוהה, לחידושים ולמהירות, אז פתאום הדברים הפשוטים לא מצליחים לספק אותנו ונראה שהם משעממים וסתמיים. זהו תסמין הילד המפונק, שתמיד מתלונן ולא יכול ליהנות מהדברים הפשוטים. פעם היה אפשר ליהנות מהכאה של כף בסיר הפוך, הילד היה מפעיל את הדמיון ומשוכנע שהוא מתופף. היום אי אפשר ליהנות אפילו מחדר מלא במשחקים משוכללים ומחשבים מתקדמים. מרוב שהכהינו את החושים בתאוות חולפות, כבר לא נשאר ממה ליהנות.

רוב התאוות שמקיפות אותנו הן שקר. תחשבו על כל הדברים שעולים בדעתנו שיהפכו אותנו למאושרים. רוצים לזכות בלוטו? רוב האנשים שזכו השתבשו, פירקו את המשפחה והרסו את החיים שלהם. מחכים לחופשה? אין פעם אחת שיוצאים בלי לריב עם כולם, לקבל כאב ראש מהשטויות של הילדים ולהתעצבן על מיליון דברים בדרך. כך בכל תאווה, יש הרבה דברים לא נעימים שאנו שוכחים בזמן הציפייה לאותה תאווה.

וגם בדברים הטובים והנצרכים, מכל מקום גם בהם יש דמיונות רבים. וכמו למשל שאדם מחכה כל חייו לרגע החתונה, ואז הוא שרוי בלחץ עצום ולא מסוגל ליהנות כלל. אנשים מצפים ללידה, אבל בזמן ההיריון והלידה האישה עוברת ייסורים והבעל לחוץ ומבוהל בזמן שכל הקרובים מתקשרים בלי הפסקה בטענות איך יתכן שהלידה עדין מתעכבת. כל מי שחושב שאירועים מסוימים יביאו לו אושר הוא טועה בגדול. אושר לא מגיע מבחוץ. אושר זה משהו פנימי שכל אדם יכול להגיע אליו מכל מצב בו הוא נמצא, בלי שום קשר לנסיבות החיים ולסביבה.

ובאמת אפשר להסתכל על האנשים שנחשבים למצליחים, למפורסמים ולעשירים בעולם ולגלות שהם המסכנים הגדולים ביותר. כולם רוצים להיות כמותם והכל נראה נוצץ מסביב, אבל הם עצמם חיים באומללות. אף אחד שם כמעט לא מצליח להחזיק חיים תקינים.

הם נופלים לתאוה שגוררת תאוה, והם האנשים הדיכאוניים ביותר. מכורים לכל תאוה אפשרית, מנסים להיגמל ולחיות חיים נורמליים אבל לא מצליחים. אלו חיי חומר חסרי כל תוכן פנימי. הם נכנסים לג'יפ היוקרתי ונוסעים לטיפול אצל הפסיכולוג. לובשים בגדים יוקרתיים ונותנים חיוך מאולץ כדי להסתיר את הריקבון, הריקנות והעצבות הנוראה שנמצאת בפנים.

דווקא אלו שמתבדחים ועושים צחוק מכל דבר הם אלו שבדרך כלל כועסים הכי מהר. החיצוניות מחפה על הפנימיות. יש כאלו שעושים מדברים רציניים שטויות ומספרים תמיד בדיחות לכולם. אנשים חושבים כמה כיף להם שהם לוקחים את הכל בקלות. אבל אז כשדברים לא מסתדרים להם בעצמם, הם הופכים להיות עצבניים הרבה יותר מאחרים.

כך גם אנשי בידור מפורסמים הם על פי רוב דיכאוניים הרבה יותר מאנשים פשוטים. ככל שיש חוסר פנימי גדול יותר, כך מנסים למלא אותו עם יותר חיצוניות מלאכותית ואז כדי להסתיר את האומללות הפנימית שלנו ננסה להיות מסמר הערב, כדי לטשטש את העצבות שלנו נספר בדיחות מצחיקות. אדם שיש לו שמחה פנימית לא זקוק להצגות חיצוניות שיראו לכולם שהוא שמח. רק מי שלא שמח בפנים מרגיש צורך להוכיח לעולם בחוץ שהוא כן שמח.

כשאדם מסתכל על התוכן הפנימי ומתמקד במה שבאמת חשוב בחיים, הוא יכול להגיע לסיפוק אמתי. אדם צריך לשאול את עצמו בכל דבר שהוא עושה לאן זה יקדם אותו? האם בעוד חודש או שנה הוא יהיה שמח מאותה בחירה שבחר כעת? רק כאשר יש תוכן אמתי ופנימי אפשר להיות מאושרים באמת. רק כאשר הולכים בכיוון התכלית, ממלאים ומגשימים את עצמנו, אז אפשר לשמוח ולהרגיש סיפוק.

שורש העונג והסיפוק

ננסה להיכנס קצת יותר לעומק הדברים ולהבין מהיכן נובעים העונג והסיפוק אותם אנו מנסים להשיג. כשאנו רוצים תאוה מסוימת כמו ממתק, רכב חדש, חשבון בנק מנופח או כל דבר אחר, אנחנו לא באמת רוצים את המהות שלהם. הרי אם אכן היינו רוצים אותם, היינו באמת מאושרים לתמיד ברגע שהיינו משיגים אותם. מה שאנחנו מנסים להשיג בעצם זו תחושת שלמות. להשלים את החוסר שהיה לנו קודם לכן.

אם לפני רגע סיימנו לאכול ארוחה משביעה ביותר, לאחר מכן זללנו שוקולדים ועכשיו אנחנו מרגישים מלאים לגמרי וכבר לא יכולים להכניס כלום לפה, אפילו האוכל הטעים ביותר מאבד את כל הערך שלו בעינינו ולא נרצה אותו גם אם ישלמו לנו. עצם ההנאה שלנו נובעת מהשלמה של חסרון כלשהו. ברגע שכבר אין מה להשלים, אין לנו שום עניין בזה. הממתק הטעים הוא לא יותר מכלי המשמש אותנו כדי להגיע למטרה נעלה יותר.

עם הידיעה הזו, אנו יכולים להגיע לעומק הרצון האמתי לעונג ולסיפוק. הרצון האמתי הוא להיות שלמים, ללא כל חסרון. זה לא חשוב כיצד נעשה זאת. השוקולד, הרכב או כל הישג אליו נגיע הם כלים בלבד. הסיפוק האמתי הוא טהור, ללא כל חשיבות לכלי דרכו הגענו אליו.

ניתן להבחין בקלות שלכל אדם רצונות שונים ותאוות שונות. עם כל זה, אנשים מאושרים או עצובים בכל רגע. אדם יכול להתבשר בשורה טובה ולהרגיש הנאה מכך, או שהוא יכול להצליח בעניין מסוים ולשמוח, או שהוא יכול לממש תאוה כלשהי וליהנות. ההנאה יכולה להגיע ממקומות שונים, אבל התחושה של

מילוי החוסר חוזרת על עצמה בכל אחד מהמקרים. ישנן תאוות בלי סוף, אולם תחושת הסיפוק חוזרת על עצמה, ללא כל קשר לכלי דרכו הגענו אליה.

יש אנשים שרוכבים על הרעיון הזה ואז מכניסים את עצמם לחוסרים כדי להרגיש את הסיפוק אחר כך. אנשים מתמכרים לסיגריות, לאלכוהול, לקולה, לקפה או לכל מיני תאוות ואז הם הופכים את עצמם לעצבניים עם הרגשה לא טובה של חוסר, ובכל פעם מחדש הם יכולים לעשן סיגריה ולהרגיש סיפוק מהעלמת החוסר.

אבל כל זה קצת טיפשי, כי מי שמעשן חושב שהסיגריה עושה לו טוב, אבל האמת שהוא הרגיל את עצמו להרגיש לא טוב כשהוא לא מעשן ואז כשהוא מעשן אז באופן יחסי הסיגריה מחזירה אותו למצב הנורמלי ששאר האנשים כבר היו בו לפני כן. זה כמו שאדם יהפוך את עצמו לחולה כדי להרגיש סיפוק מההחלמה. או שאדם ייתן לעצמו מכה ברגל כדי שאחרי חודשיים עם גבס הוא ישמח מזה שיש לו רגל. זה טיפשי וזה מזיק יותר משזה מביא סיפוק.

אנשים חושבים שאי אפשר בלי עבירות וחושבים שהם הופכות אותם למאושרים. הם לא מבינים איך יש אנשים שלא עושים עבירות וחושבים שהם מסכנים בגלל שהם לא נהנים מספיק. למשל אדם ממוצע יסתכל על בית של אדם ירא שמיים וישים לב שאין לו מכשיר טלוויזיה, אז הוא יחשוב לעצמו כמה שהוא מסכן שאסור לו לראות טלוויזיה, כמה דברים טובים הוא מפסיד, כמה הנאה.

אבל זה דומה לאדם שמכור לעישון שחושב שהחבר שלו מסכן כי הוא לא מעשן. או לתינוק שיסתכל על אדם מבוגר ויחשוב לעצמו "איזה מסכן, הוא לא יכול להרשות לעצמו לשים מוצץ, הוא לא יכול ליהנות כמו שאני נהנה מהמוצץ". אבל זה ברור שאותו מוצץ סוגר לתינוק את החוסר שיש לו בגלל שיש לו צורך בזה. אבל אם ישנה את ההרגלים, כבר לא יהיה לו צורך ואז הוא יהיה בלי מוצץ. הוא לא יסבול מזה או יצטער על זה שאסור לו מוצץ. הוא פשוט לא יהיה צריך את זה.

אז אם רוצים אושר אמת, צריך לקחת את הרעיון הזה של השלמת החוסר,

אבל בלי ליצור חיסרון. וצריך להשלים אותו באופן קבוע כך שתמיד נרגיש את המילוי ולא רק באופן זמני בסיפוק רגעי מזדמן. אושר כזה אפשר להשיג רק עם הגשמת מטרות והשגת השגות בחיים. כאשר יש לנו מטרה ואנחנו מתקדמים לעברה עוד ועוד, אז כל הדרך היא חלק מההנאה.

אם אדם ימצא שק כבד מלא באבנים וייקח אותו לביתו, הוא ירגיל סבל וצער רב. כי הוא מתאמץ בלי תכלית. כאשר אנו משקיעים בדבר מסוים ואותו דבר הוא חסר משמעות וללא תועלת, זהו ההפך הגמור מאושר. מקבלים הרגשת ריקנות וחוסר עצום, ייאוש ודיכאון. אבל אם אדם יודע שאותו שק שהוא סוחר מלא באבנים טובות ויקרות, לא רק שהוא ייחנה כשיקבל את הכסף הרב עבור האבנים הטובות, אלא הוא נהנה כבר בדרך כשהוא סוחר את השק הכבד עם חיוך על הפנים. הוא יכול לעבור דברים מפרכים וקשים, אבל ליהנות מכל רגע. יוצא שכאשר יש לנו תכלית ראויה שאנו צועדים לכיוונה, אנו הופכים למאושרים. כל עוד נצמד לכיוון נמלא את עצמנו באושר וסיפוק. אבל אם נעזוב את הדרך ונתעסק בדברים שטחיים ולא מועילים, נרגיש ריקנות.

אושר אמתי יכול להגיע רק על ידי הישגים רוחניים. המטרות הרוחניות שלנו הן אלו שקיבלנו מהקדוש ברוך הוא. המטרות האלו הן טובות ומועילות, כי לא אדם מוגבל הציב אותן, אלא הקדוש ברוך הוא שיודע הכל ואינו מוגבל הציב לנו אותן כמטרות. הן אינן מוגבלות, כך שתמיד יש לאן להתקדם. כל אדם נמדד בהן לפי היכולות האישיות שניתנו לו, כך שכל אחד יכול להתקדם ולהגיע להשגות גבוהות. אלו מטרות שתמיד אפשר לשאוף להגיע אליהן ובמשך כל חיינו אפשר לצעוד לכיוון הזה.

בכל תאוה, וגם הגשמית ביותר שתהיה, ישנו ניצוץ רוחני כלשהו שמחיה אותה. הנשמה שלנו צמאה לרוחניות והיא מנסה להשיג את הניצוץ הזה. יוצא שאנו לא באמת רוצים את הממתק, אלא את הניצוץ הקדוש שנמצא בתוכו. וכך גם בכל תאוה אחרת. אלא שישנן דרכי היתר להשגת הדבר וישנם איסורים. לפעמים אנו מחפשים ניצוצות רוחניים שלא שייכים לנו ואז במקום לתקן אותם, אנו מקלקלים ומורידים אותם לקליפות.

אם נחשוב לרגע על עצמנו נראה דבר מעניין, הרצון שמניע אותנו להגיע אל האושר מתלבש בתאוות שונות. הניצוץ הרוחני יכול להימצא בכל דבר. אבל התאוות האלו הפכו עם הזמן לחזקות יותר מאותו רצון עצמו להיות מאושרים. איפשהו איבדנו כיוון ושליטה, והתאוות לקחו את המושכות לידיים והן מובילות אותנו לאן שהן רק רוצות. במקום שנשתמש בתאוות לעבודת השם, כדי להשיג את התכלית, להתמלא ולקבל ניצוצות רוחניים שדרכם נהיה מאושרים, הפכנו להיות עבדים של תאוות שלא מצליחים בכלל להגיע לאותם ניצוצות.

ניתן לראות זאת למשל באדם שרוצה לחיות חיי משפחה טובים, ובשביל זה מחליט לעבוד כמה שיותר כך שהוא יוכל לחסוך כסף רב לרכישת בית מתאים, ולמימון כל ההוצאות שיעזרו לו להשקיע במשפחתו כמה שיותר ובכך להגשים את חלומו. אלא שבסופו של דבר נראה שאותו אדם עובד שעות נוספות ולא רואה את משפחתו בכלל. מרוב שהוא משקיע בכלים ובדרך להשגת המטרה, הוא כבר שכח את המטרה וזנח אותה. הוא הולך הפוך מהמטרה ומזיק לעצמו בהשגת הדבר שהוא עצמו רוצה. העבודה עצמה שהיא הכלי, הפכה להיות חשובה יותר מהשקעה במשפחה שהייתה המטרה.

אנשים מנסים להשיג השגות גשמיים כדי להגיע לאותן השגות רוחניות שהם מחפשים. אנחנו רוצים למשל שיהיה לנו כסף כדי לחיות "טוב" ולהרגיש חופשיים. אך אם היו מציעים לנו ברגע זה לחיות טוב מבלי הכסף שהוא הכלי, לא היינו מסכימים לכך. הכלי הפך להיות חשוב יותר מהמטרה עצמה. התאוה השתלטה עלינו לגמרי. הרי מה זה כסף? אם עכשיו היינו על אי בודד, לבד לגמרי, עם כל הכסף והזהב שבעולם, האם זה היה עוזר לנו? האם זה היה מענג אותנו? בוודאי שלא. הרי הכסף הוא בסך הכל כלי שבאמצעותו ניתן להגיע למשהו שיהפוך אותנו למאושרים. אז אם ישנה אפשרות להגיע ישירות למטרה ולהיות מאושרים, למה אנחנו לא מוכנים לוותר על הכלי בשביל זה?

קיצור דרך להשגת אושר

כנגד כל התאוות הגשמיות, התורה מציעה לנו תאוה רוחנית ישירה שמכילה את כל מה שמציעות כל התאוות שקיימות. להידבק בבורא בדרך הטהרה

והקדושה בעזרת התורה והמצוות. אותה תאווה רוחנית מביאה אותנו ישירות אל האושר והסיפוק, ללא כלים גשמיים בדרך. במקום לאכול ממתק טעים או למלא תאווה מסוימת כדי להיות מאושרים, אפשר להגיע לאותו אושר בדיוק בדרך קצרה וטובה יותר דרך הדבקות בתורה. כך אנחנו מתחברים לבורא המשפיע שפע ומקבלים ממנו ישירות ללא כל מתווכים.

הבורא הוא המקור של כל הטוב שקיים. האושר העליון, העונג האמתי והאור שלא הכרנו, הכל מגיע ממנו. אם נחבר את כל רגעי השמחה הגשמיים שהיו לנו ולכל העולם אי פעם, לא נגיע אפילו לחלקיק קטן מהאושר שהדבקות בבורא מעניקה. הסיבה לכך מובנת, שכולנו חסרים ואף אדם לא מושלם. לכן תמיד יהיה משהו חסר כדי להגיע לאושר האמתי. לא חשוב כמה נהיה מאושרים מדבר מסוים, האושר יהיה חלקי משום שעדיין חסרים לנו דברים אחרים. לעומת זאת הדבקות בבורא מחברת אותנו אליו, כך שאנו מחוברים לאינסוף, למושלמות. כשאנו מחוברים אליו, אנו מושלמים, ללא כל חיסרון.

יוצא שכל יהודי, עם כל החסרונות שלו, עם כל הצרות, עם הדאגות, עם העצבות הנוראה ועם כל המטען הכבד שהוא סוחב על גבו, יכול ברגע זה ממש להתחבר לקדוש ברוך הוא ולחוש עונג עילאי מופלא. לפעמים כל מה שצריך זה לעצום את העיניים, ולנסות להרגיש איך הוא מתחבר להשם יתברך.

הנשמה הקדושה שלנו מחוברת לקדוש ברוך הוא בכל רגע. אלא שלפעמים אנחנו שוכחים אותה ומתחברים למציאות החומרית שנמצאת מול העיניים שלנו. אבל באמת שאין שום מציאות חומרית כלל ואין שום צרות. כי באמת שהכול מורכב ממציאות רוחנית, הכל זה רק השם יתברך ואין עוד מלבדו.

הדבר דומה לאדם שחולם חלום מפחיד. הוא עלול להיבהל מאוד, לפחד ולהיכנס ללחצים ודאגות. אבל אז פתאום הוא מבין שהוא נמצא בתוך חלום, ואז ברגע אחד הכל משתנה. פתאום הוא זה שקובע את החוקים של המשחק. פתאום הוא רואה את כל הדברים המפחידים וצוחק עליהם. פתאום הוא יכול לשלוט בחלום ולעשות שם מה שהוא רוצה.

כשאדם מצליח להתחבר להשם, הוא מבין שכל המציאות החומרית כאן היא כמו חלום. זה הכל תפאורה בהצגה ענקית שאנחנו משחקים בה בתפקיד הראשי. כשאדם מחובר להשם הוא מחובר למקור של הכל, למי ששולט על הכל. אז ממילא כל הפחדים נעלמים, כל העצבות הופכת לשמחה והכל הופך להיות כמו משחק ילדים.

הבעיה העיקרית בכל זה היא עניין ההסתרה. שבצורה רגילה אנו רואים את החומר מולנו וזה נראה לנו ממשי, והמציאות הרוחנית לא נראית בבירור ולכן נראית רחוקה מאיתנו. לכן לא חשוב כמה סיפורים על אושר ימכרו לנו, זה עדיין לא נראה מפתה כל כך להתחבר להשם, כי אנו רוצים להתחבר לגשמיות שאותה אנו מכירים. אך כל זה כאמור עניין ההסתרה.

הבורא לא רוצה שנקבל את הסיפוק ללא ניסיון, הרי ללא ניסיון לא יהיה סיפוק. הסיפוק גדול יותר ככל שהמאמץ גדול יותר. ממש כמו בתאוות גשמיות, ככל שאנו צמאים יותר, כך המים יהיו טעימים יותר. לכן הבורא נותן לנו לעבוד ולהילחם. לאחר שברור לנו בשכל שאנו הולכים לאחר התאוות ללא שום מטרה, ושהדבר שאנו באמת רוצים הוא העונג האמתי, אנו יכולים להתחיל לעבוד על עצמנו כדי לשנות את תפיסת העולם, כך שנוכל להשליט את השכל על הרגש, כדי לעשות את הדברים שאנו באמת רוצים ושטובים לנו, ולא את הדברים שהתאוות רוצות.

הופכים לאופטימיים

הראייה השלילית של האדם נובעת מתוך גאוה. כאשר אדם מבין שהוא קיים ויש לו ממשות, אז הוא כועס על כל מה שלא הולך על פי רצונו. הרי לכל אדם יש רצונות, ופעמים רבות נסיבות החיים מתנגשות עם הרצונות האלו. ואז מגיעה עצבות, שדרכה אנו מביעים חוסר שביעות רצון מהמציאות.

לכל אדם יש חוסר שביעות רצון מהמתרחש במציאות. אנשים לא תמיד עושים את מה שהוא מצפה מהם, נסיבות ואירועי החיים פעמים רבות לא תואמים לרצונות שלו ואפילו הוא עצמו אכזב את עצמו בטעויות שעשה בעבר. כל אלו מביאים את האדם לעצבות.

הדבר מתגבר עוד יותר כאשר הוא חושב על העתיד וכבר מבין שהדברים לא מוכרחים ללכת לפי רצונו. הוא מסיק מסקנות מניסיון העבר ומנבא שחורות לעתיד. הדבר מביא לפחדים וחרדות, לדאגות קשות, לחוסר שקט ולחלישות גדולה שנובעת מדיכאון. כל זה משתק אותו וזה כמו מעגל שסוחף אותו יותר ויותר פנימה.

אבל כל זה מתרחש כאשר האדם רואה את הממשות של עצמו ומנסה לשלוט בעניינים. כשאדם לוקח על עצמו אחריות בנושא כלשהו, אז הנטל נמצא עליו, ואז הוא זה שצריך לדאוג שדברים יסתדרו והוא זה שצריך להתרוצץ ולתכנן איך לרצות את כולם ולארגן את הדברים.

ככל שיש לאדם יותר אחריות וככל שהוא מנסה לשלוט בדברים, כך הוא יכול פחות לחייך. כי תינוק קטן יכול להיות שמח ואין לו שום דאגות על הראש. אבל ככל שהאדם לוקח על עצמו אחריות, הוא שוקע בדאגות גדולות ופחדים שאולי הוא לא יצליח לשלוט במצב.

אבל כאשר מבינים את האמת, שהקדוש ברוך הוא שולט בכל ולנו אין שום כוח לעשות שום דבר, אז אפשר לקחת את הדברים בפרופורציות נכונות. כשאדם מבין שהקדוש ברוך הוא לוקח את האחריות במקומנו והוא זה שמזמן לנו את נסיבות החיים בצורה מושלמת ומכוונת על פי השגחה פרטית, אז אין שום אפשרות להיות עצובים.

הרי איך אפשר לכעוס כשאנו מבינים שהקדוש ברוך הוא זימן לחיינו את הדבר שאנו כועסים עליו? איך אפשר להיות עצובים כשאנו מבינים שהקדוש ברוך הוא הביא לנו את המציאות הזו? אין שום טעויות אצל השם יתברך. הכל בהשגחה פרטית בדיוק לפי מה שאנו צריכים לחוות על פי חשבונות שמיים מדויקים. הכל לטובתנו כך שנגיע למקום הטוב ביותר עבורנו.

יוצא שאדם לא צריך כלל לחשוב מה היה קורה אם היה כך וכך, כי אין מציאות כזו. לא יתכן שהיה יכול להיות מצב טוב יותר בשבילנו, כי השם יתברך הביא את הכי טוב וזה בדיוק המצב שאנו נמצאים בו כעת. ברגע זה ממש אנו

נמצאים במקום הטוב ביותר.

לכן אין שום סיבה להיות עצובים. לא בגלל בחירות שעשינו בעבר או שנעשה בעתיד, לא בגלל טעויות שעשינו או שנעשה, לא בגלל מצבי החיים שפקדו או יפקדו אותנו, לא בגלל איך שאחרים מתייחסים אלינו ולא בגלל שום דבר אחר. הכל מזומן מלמעלה ואין שום טעות.

לכן אדם צריך להיות אופטימי. צריך להתרגל להסתכל על הצד החיובי של החיים. ובאמת שלכולם יש בחייהם יתרונות וחסרונות, השאלה היא היכן נמצא המיקוד שלהם, במה שיש להם או במה שאין להם.

אם אדם מסתכל על הצד השלילי, אז גם אם יש לו חיים מושלמים תמיד יהיה משהו שיפריע לו. אדם חיובי לעומת זאת ישמח גם מהמצבים הגרועים, כי תמיד יש משהו טוב. אפשר לראות את זה בחוש, איך שאנשים חיוביים ושמחים נשארים כאלו גם במצבים קשים ומסובכים, ואיך שאנשים שאוהבים להתלונן תמיד מוצאים את עצמם במקומות לא טובים גם אם אין שום סיבה לכך.

אדם עם תלונות זה אדם שחסרה לו אמונה. כי אם מאמינים באמת, אז מבינים שהשם יתברך משגיח ומכוון ומרגישים שנמצאים במקום הכי טוב שיש. אדם אופטימי מקפיד לומר תודה על כל מצב, מנסה תמיד להסתכל על הצד החיובי, בודק כיצד אפשר לצמוח מהמצב. ובאמת שאין אדם שנולד כזה, אלא שזו תפיסה שכל אדם יכול להרגיל את עצמו אליה.

אדם אופטימי לא משקר לעצמו, כי הוא באמת מסתכל על המציאות רק מזווית אחרת וטובה יותר. לאחר שאדם מתרגל לחשוב בצורה כזו, אז לא רק שהוא יזכה לתפוס את המציאות בצורה טובה יותר, אלא שמרוב אמונה חיובית הוא יכול להפוך את המציאות עצמה לטובה יותר. למחשבה של האדם יש כוח לשנות מציאות. ככל שנחשוב מחשבות טובות וחיוביות, כך נשפר את החיים שלנו ונכניס שינויים במציאות סביבנו.

אז איך לסלק את החושך?

יוצא שהדרך להכניס אור לחיים שלנו היא לא מסובכת כמו שחושבים. כל מה

שצריך זה להתחיל לשנות את התפיסה. זה בוודאי לא יבוא ביום אחד, כיוון שהדבר דורש תרגול וככל שנשקיע בזה, כך נוכל להביא את השינוי.

אדם ששקוע בדיכאון מרגיש דברים נוראיים ורואה תמונה צרה ולא מצליח להבין שישנו פתרון. לכן כאשר אדם ינסה להכניס מחשבות טובות בכוח, או להתחיל לומר תודה להשם, או להסתכל על התכלית של החיים, או כנראה שבשלבם הראשונים זה יהיה דבר מאולץ וחסר רגש. הרבה אנשים עלולים לחשוב בשלב הזה שזה פשוט לא עובד להם וכך יעזבו את זה. אבל אם אדם ימשיך ויתמיד, לאט לאט הרגש יגיע והוא יוכל לראות את המחשבות שלו הופכות למציאות.

ככל שנחשוב על התכלית העצומה, ככל שנחשוב על כך שאין עוד מלבדו, שהשם יתברך הוא השולט בעולם, שהוא מנהל את הכל, הוא מביא את הטוב ואת הפחות טוב והכל זה לטובתנו, כך נזכה לראות את האור האמתי שבחיינו ונזכה לצאת מהחושך שנמצא בתוכנו. ככל שנתחבר להשם יתברך, כך נזכה לחזור למסלול האמתי של תכלית החיים וממילא יבואו גם תחושות האושר והסיפוק שמלווים את ההשגות בשליחות האלוקית שאנו מבצעים כאן בעולם הזה.

השם יתברך יזכה אותנו לראות ולהרגיש את האור הגנוז, לשמוח ולהיות מאושרים, להסיר מעלינו כל חושך, עצבות או מחשבות ורגשות שאינם טובים, ולהתקרב עוד ועוד אל האור העצום של השם יתברך שאוהב אותנו ועושה את הכל לטובתנו.

פרשת מקץ

להתכונן היטב לזמנים הקשים

פרעה חולם את החלומות המפורסמים ויוסף פותר לו אותם. כעת יגיעו שבע שנים של שובע גדול ולאחריהם שבע שנות רעב שבהן יישכח כל השובע שהיה כפי שאומר יוסף "ונשכח כל השבע..." (בראשית מא' פסוק ל').

כחלק מהפתרון יוסף מוסיף לפרעה את הצעדים שעליו לנקוט כדי להתמודד עם הרעב הגדול שהולך להגיע ולאסוף מספיק מזון בשבע שנות השובע שיספיק לשבע שנות הרעב שיגיעו לאחר מכן, ובין היתר את הצורך למנות חכם ונבון כדי לנהל את המהלך של שמירת המזון. פרעה מצדו ממנה את יוסף שיהיה האחראי על כל העניין כיוון שאין חכם כמוהו.

מתוך כל זה עולות המון שאלות. מדוע התורה כל כך מפרטת לנו את החלומות של פרעה ואת הפתרון המדויק שלהם? מדוע צריך לפרט שבשבע שנות הרעב כל השובע שהיה יישכח, שהרי זה מובן מאליה שכאשר יש רעב שוכחים את השובע? מדוע יוסף

מוסיף לפרעה עצות כיצד להתמודד עם אותו רעב שהולך להגיע? ולמה צריך איש כל כך חכם ונבון שיהיה האחראי על זה? האם כל השרים והעבדים של פרעה לא מספיקים לביצוע התפקיד הלוגיסטי של אגירת מזון? אף אחד מהם לא יצליח לבצע את התפקיד כראוי חוץ מיוסף?

יתרה מזו צריך לשאול, איך יתכן שכל המצרים ששמעו על שנות השובע ושנות הרעב לא הצליחו להכין מזון כראוי? הרי כולם לאחר מכן

באים ליוסף לבקש אוכל. אז מדוע לא הכינו את כל מה שהיו צריכים בשנות השובע? לא רק שאין להם מספיק מזון לשבע שנים, אלא שאפילו בשנה הראשונה של הרעב הם כבר לא מצליחים להתמודד ומגיעים לרעב גדול, אז איך יתכן שאף לא אחד מהם היה מספיק חכם כדי להתכונן לפחות לחלק משנות הרעב כשידעו מראש שיגיעו?

אם נתבונן היטב בפתרון החלומות של פרעה, נוכל לגלות שיוסף נתן לנו כאן עצה להתמודדות עם הרעב שלנו לדורות. לכל אדם יש זמנים של רעב בחייו, בין אם זה רעב גשמי ובין אם רעב רוחני, בין אם רעב לפרנסה ושפע ובין אם רעב לשמחה ולאוויר. כל החכמה זה להתכונן לכך מראש בזמני השובע שלנו. זה נשמע קל, אבל אם לא נהיה מספיק חכמים, זה יהיה קשה מאוד לאגור מספיק מזון לימי הרעב.

כל אדם למשל רגיל לרמת חיים מסוימת. אם יש לו הכנסות של חמשת אלפים שקלים, אז אלו יהיו פחות או יותר גם ההוצאות שלו. אבל אם הוא מרוויח עשרים אלף שקלים, אז ההוצאות שלו יגדלו ויהיו פחות או יותר מה שהוא מרוויח.

ולכאורה, נוכל לשאול את אותו אדם שמרוויח עשרים אלף, מדוע לא להסתפק ברמת חיים של חמשת אלפים וכך יבזבז פחות ויוכל לחסוך בכל חודש חמש עשרה אלף שקלים? הרי אם הוא היה מרוויח חמשת אלפים הוא יכול היה להסתדר, שהרי לא הייתה לו ברירה אחרת. אז למה שלא יסתדר גם עכשיו כשיש לו ברירה עם אותו הסכום אפילו שהוא מרוויח יותר? האם לא עדיף לו לחיות אפילו בדוחק וכך להכין לעצמו את העתיד שיוכל להשקיע בדברים חשובים יותר שיצטרך? הרי הוא יודע שהוא יצטרך לחתן את הילדים ולהוציא כספים על דברים שונים, ואם כן מדוע אינו מכין את כל זה?

אבל טבע האדם לא נותן לו לעשות את זה. כאשר האדם יודע שיש לו, כל דבר קטן נראה לו נחוץ והוא מרגיש צורך לבזבז, כי הוא יודע שהוא יכול. כאשר יש כסף זמין בארנק, אז האדם מיד יכול למצוא על מה להוציא אותו, והוא בטוח שהכול הכרחי לחלוטין. עד כדי כך שהוא מוכרח לעשות איזו תוכנית חיסכון בבנק כדי שייקחו לו בכוח סכום כסף מהמשכורת בכל חודש בלי לשאול אותו, כך שלא יהיה לו פיתוי של כסף זמין בחשבון. כי הוא יודע ומבין שזה לא טוב לבזבז, אבל מצד שני הוא כאילו לא שולט בזה.

כאשר הוא מרגיש שובע, הוא לא יכול לראות ולהרגיש את הזמנים הקשים שעלולים להגיע. כשאדם שבע לאחר ארוחה כבדה הוא יכול להבטיח לעצמו באותו רגע שהוא יכול לצום במשך שבוע. כי כאשר הוא שבע הוא לא יכול לראות

ולהרגיש את הרעב. הוא לא זוכר כלל את הרעב שבוודאי יגיע בעוד כמה שעות לאחר שהאוכל יתעכל. לכן אנשים רבים מחליטים להתחיל דיאטה בדיוק לאחר שמסיימים ארוחה גדולה, ולאחר כמה שעות כשהם חוזרים להיות רעבים הם מחליטים לסיים אותה. אדם מסתכל על הרגע הזה ועל הצרכים שלו כעת. קשה לו מאוד להסתכל על מה שיהיה בעתיד וקשה מאוד להתאמץ לשם כך.

פרעה יכול היה למנות את השרים הנכבדים שלו להיות אחראים על המהלך. אבל היה קשה להם להתאמץ ולהתחיל לאגור מזון כאשר יש שובע כל כך גדול. אז הם היו מתעצלים, אוספים מעט בכל יום, או שאולי מחכים לשנה האחרונה כדי לאסוף. הרי מדוע להתחיל לאסוף כבר מהיום הראשון כאשר ידוע שיהיו עוד שבע שנים של שובע?

גם לאחר שכבר אספו, מהר מאוד אפשר לראות מחסן ענקי מלא ולחשוב שזה מספיק, ולא עושים את החישובים הנכונים שאותו מחסן לכל אנשי מצרים יספיק אולי רק ליום אחד. בצורה כזו המזון שהיו אוספים לא היה מספיק לשבע שנות רעב. רק יוסף היה מספיק חכם ונבון כדי לחיות בידיעה ברורה ששנות הרעב עומדות להגיע, ואפילו שהן כרגע נראות רחוקות מאוד, בכל זאת יש צורך גדול לעבוד במרץ ולאסוף כל מה שאפשר כבר מהיום הראשון.

החיים שלנו בנויים מעליות וירידות, זה עובד בכל תחום בחיים ובפרט בעניין הצמיחה הרוחנית של האדם. ישנם זמנים בהם אנו מרגישים סיעתא דשמיא גדולה בכל מעשי ידינו. הכל הולך לנו טוב, אנו מתקדמים יפה ומצליחים היטב ורק מקווים שזה יימשך כך לנצח. הבעיה היא שזה לא נמשך לנצח ובדרך כלל אנחנו לא מגיעים מוכנים לנפילה.

בתקופות הטובות שלנו אנו נוטים לשכוח את הזמנים הלא טובים, וכך מבזבזים את המשאבים והדרגות העצומות שאנו יכולים להגיע אליהם בקלות יחסית. בזמני השפל שלנו אין לנו כוח לקיים מצוות ולא מתחשק לנו שום דבר שקשור לרוחניות ואמונה. אנו מרגישים רדופי תאוות וכאילו חס ושלום שאין לנו סיוע מהשמיים. אבל אילו היינו מתכוננים מראש לזמני השפל הרוחני, היינו יכולים לעמוד בהם בקלות יחסית.

לצורך דוגמה, אדם שמחדיר לעצמו שהוא מוכרח ללמוד תורה למשל חצי שעה בכל יום, יוכל להמשיך עם זה גם בזמנים קשים שאין לו שום חשק ללמוד וכל מה שיש לו בראש זה תאוות, כל עוד הוא באמת החדיר לעצמו את החיוב הזה. ההוכחה לכך היא שכל אדם שמבין שהוא מוכרח לעבוד עשר שעות ביום, עושה זאת בין אם מתחשק לו באותו יום ובין אם לא, כי הוא מכריח את עצמו לעשות זאת מתוך הבנה שזה הכרחי.

בהתחלה הוא עשה חישובים והרגיש מרץ כי ידע שזה דבר נחוץ והתרגש מסכום הכסף שייכנס לחשבון הבנק שלו בסוף החודש, אבל לאחר מכן הוא כבר עושה את זה בצורה אוטומטית בין אם מתחשק ובין אם לא, כי הוא הצליח להחדיר את זה לעצמו בזמנים הטובים יותר כאשר זה היה קל. אם נחדיר לעצמנו היטב את הכללים הנכונים בשבילנו לחיים בזמנים הטובים, נזכה לשמור עליהם גם בזמנים הקשים יותר.

אדם שיש לו שפע רב מוכן לבזבז אותו בקלות מתוך מחשבה שתמיד יהיה לו. אדם שקיבל בפתאומיות סכום כסף עצום, יחשוב איך למלא את כל תאוותיו מבלי לחשוב על העתיד שלו. ורואים את זה שיש אנשים שמתעשרים בפתאומיות, או נכנסים לתוך איזו חוויה מרגשת, וכאשר הם לא מוכנים לדבר אז הם נכנסים לבלבולים ופעמים רבות נופלים מזה. עלינו לבנות כלים מתאימים בזמן שזה אפשרי, וכך נוכל להשתמש בהם בשעת הצורך. בין אם זה כלים גשמיים, ובין אם אלו כלים רוחניים.

וזו העצה שיוסף נתן לפרעה, שלא יחשוב לעצמו ליהנות ולבזבז בשנות השבע, אלא לאגור מזון ולהתכונן לשנות הרעב. גם אם הוא רואה שפע עצום מול העיניים, שירגיל את עצמו לחיות כמו עני ולחסוך. כך הוא גם יתרגל למועט שלא יהיה מפונק ויצליח לשרוד את שנות הרעב הקשות. ובנוסף הוא גם יוכל לחסוך ולאגור צידה לשנות הרעב.

וזו גם העצה בשבילנו, שגם כשהכול הולך לנו טוב ויפה, בין בענייני החומר ובין בעניינים רוחניים, אנו מוכרחים לזכור לאגור מזון. כי כעת אולי זה נראה לנו מיותר ואנו מרגישים מצליחים, אבל הגלגל מסתובב ועוד יגיעו שנות רעב.

תוכניות חיסכון לעולם הבא

בנוסף צריך לדעת שכולנו הגענו לעולם הזה לתפקיד מסוים. קשה לראות את התכלית מתוך המקום שלנו. קשה להבין מה יהיה איתנו אחרי מאה ועשרים וקשה להאמין שהמשיח יבוא ויעשה מהפכה עצומה בכל העולם. אז אנשים מרשים לעצמם לעשות עבירות ולהחמיץ קיום מצוות, כי הם לא מצליחים לראות את הערך העצום של זה.

כרגע הם מרגישים שזה לא נותן להם כלום, אז הם לא מרגישים צורך להתאמץ. כשיש לבן אדם בית מפואר, הוא לא רואה צורך לחסוך לבית מפואר גם בעולם הבא. הוא לא חושב שצריך להכין צידה לדרך והוא לא מבין שהוא עלול להיות עני מרוד במשך נצח נצחים. אבל צריך לדעת שבסופו של דבר כשיבואו ימי הרעב, יהיה מי שהכין לעצמו צידה וכך יוכל לחיות מתוך שפע עצום, ויהיה חס ושלום מי שבזבז את ימי השובע שלו ולא השאיר לעצמו כלום.

בשנות הרעב אף אחד לא יזכור שהיינו פעם מצליחים או טובים, כפי שיוסף תיאר זאת: "ונשכח כל השבע". כל ההנאה שהייתה לנו מתוך התאוות הגשמיות תיעלם ותישכח. כל העושר שהיה לנו יעלם כלא היה. למי אכפת שאותו מסכן שמקבץ נדבות ברחוב היה פעם עשיר גדול? כל אלו דברים חולפים. כל ההצלחה שלנו תהפוך לביזיון.

אף אחד לא לוקח את ההצלחה או את העושר לעולם הבא. אם לא נתכונן היטב, נגלה לבסוף שנשארנו בלי כלום. מה שישאר לנו לבסוף זה רק המקום הרוחני אליו הצלחנו להגיע.

אנשים אוהבים לבזבז, להיכנס לחובות, לומר על כל דבר מזדמן שזה הכרחי ושאינן להם אפשרות בלי זה. אבל אחר כך הם בוכים על זה. אנשים לא מוכנים לוותר על נופש בבית מלון ועל בית מרווח בשכירות, אבל אז הם כל הזמן בוכים שהמחירים יקרים ואין להם כסף לקנות בית משלהם. אילו היו מסתפקים במועט וחוסכים, היו יכולים לאחר כמה שנים לגור בבית משלהם. במקום להשקיע בבתים חולפים ודברים מזדמנים, היו יכולים להשקיע בבית שיהיה באמת שלהם.

אם כל זה בגשמיות, אז על אחת כמה וכמה בעניינים רוחניים. שאדם משקיע בכסף, בסידורים, בקניות ובדברים חומריים, ושוכח להכין לעצמו את הבית האמתי שלו לנצח נצחים. כשאומרים לו לבוא לחצי שעה לשיעור תורה הוא אומר שאין לו זמן לזה. כי כעת הוא לא מבין שזה נחוץ. הוא לא רואה את התועלת של שיעור תורה וקיום מצוות כפי שהוא רואה את התועלת של החומר והתאוות. הוא לא רואה את שנות הרעב שעתידות לבוא ושאליהן צריך להתכונן.

אדם צריך לשקול היטב את הדברים ולהתעסק בדברים מועילים. הרבה אנשים עשו שרירים מנופחים וחשבו שהם אלו שמזיזים את העולם. אבל גם הם בסופו של דבר הגיעו לזקנה וחלישות, עד שצריך היה להאכיל ולהלביש אותם, ולבסוף הלכו גם הם מהעולם כמסכנים וחלופים. הם חשבו שהם השולטים בעולם ואז הקדוש ברוך הוא הראה להם שאף אחד לא שולט פה מלבדו.

ועם כל זה, אנשים ממשיכים לחיות בהכחשה ולהדחיק. ממשיכים לעשות שרירים, לנפח את האגו ולהתעסק בתאוות העולם. וכי יש אדם חסין שיהיה חזק לנצח? האם מישוהו באמת חושב שאצלו זה לא יקרה? האם משחק הכדורגל או האוכל המשובח במסעדה יעזרו לנו להתקדם בחיים? האם באמת אי אפשר להזיז שום דבר במשך היום כדי להכניס איזה שיעור תורה קטן שיבנה לנו קצת את העולם הבא?

יוסף אומר לפרעה שהוא צריך לחשוב היטב ולתכנן את הדברים. לא סתם להעביר שבע שנים של שובע בהנאות העולם ובהנאות רגעיות ונשכחות, אלא לתכנן את העתיד ולחסוך לעת הצורך. אנחנו מוכרחים לזכור בזמני השיא שלנו שבקרוב תגיע נפילה. בזמנים האלו אנו עדיין יכולים להצטייד ולהפוך את הנפילה לרכה ונעימה. אם נצטייד מספיק נוכל לכלכל את עצמנו בזמנים הקשים ובכלל לא להרגיש את הנפילה. זה קשה כי ההרגשה היא של שובע ואנחנו רוצים רק ליהנות מהרגע, אבל זה הכרחי ונדרש ללכת נגד הרגש ולדאוג גם להמשך.

אדם שיניח לעצמו להחליט בבוקר אם לקום מוקדם לתפילה או לא, כבר חרץ בכך את גורלו מהערב שלפני. שהרי אין סיכוי שאדם עייף בבוקר ירצה באמת לקום מוקדם סתם כך מעצמו בלי שהוא מכריח את עצמו עם רצון אחר שגובר על

הרצון לישון. העייפות בבוקר היא זמן של רעב, כי אי אפשר לחשוב בהיגיון וההחלטה תהיה לא אובייקטיבית.

אבל אם נהיה חכמים בזמן השובע שאנו מרגישים בערב כאשר יצר הרע עדיין לא אומר לנו לקום מאוחר, נוכל להתכונן לזמן הרעב הקשה של הבוקר. בבוקר אין לנו את הכוח להתמודד עם היצר הרע ולחשוב בבהירות, לכן נוכל להחליט מראש שאנחנו מוכרחים לקום מוקדם בכל מחיר, נכוון את השעון המעורר ואז כבר בבוקר נדע שאין לנו ברירה ונקום בין אם נרצה בכך או לא. אמנם בבוקר זה ייראה לנו לא כיף במיוחד, אבל לאחר מכן נשמח מהצעד הנכון שעשינו.

וזה עניין קביעת עתים לתורה. שכאשר מחכים לרגעי הפנאי, או שמחליטים שנלמד תורה אם זה יסתדר, אז נותנים פתח גדול ליצר הרע. הרי תמיד יש תאוות ומחשבות שונות, תמיד אפשר למצוא משהו "טוב" יותר לעשות. אבל ברגע שאנו קובעים זמן קבוע ומקום מיוחד ללימוד, שאפילו אם יתהפך העולם אנחנו נלמד, אז אנחנו שוחטים את היצר הרע. אחר כך גם אם יהיה לנו קשה, גם אם בדיוק יש חתונה, והוא צריך עזרה, ויורד גשם חזק בחוץ, וכואב הראש, והילדים בוכים, וכאילו שהכול מוביל אותנו לוותר על השיעור רק פעם אחת, מכל מקום נתחזק ונלך בכל מחיר, כי כבר התכוננו מראש לזמנים הקשים האלו. לא פועלים מהרגש לפי הרצון כעת, אלא פועלים מתוך תכנון בצורה מחושבת וטובה.

אדם שמחליט להניח את הראש לכמה דקות לפני תפילת ערבית, לפני שיעור תורה או לפני ברכת המזון לאחר סעודה דשנה, ימצא את עצמו מתעורר בבוקר מבולבל לאחר שפספס את כל הערב. אף אחד לא יכול להאשים אותו שהוא לא הולך להתפלל או שהוא לא לומד, שהרי הוא נמצא בזמן רעב של חוסר מודעות כאשר הוא ישן. אבל עם זו כל האשמה היא עליו, כי אם היה מתכונן לכך בזמן השובע, כאשר הוא עוד היה ערני, בוודאי שהיה יכול לחכות קצת, לברך, להתפלל, ללמוד ורק לאחר מכן לקרוא קריאת שמע ולישון.

כך אם ננתח את כל המעידות שלנו בחיים, נגלה שאת רובן אפשר למנוע על ידי תכנון נכון. במקום לחשוב איך לחצות את הגשר כאשר מגיעים אליו והכל הופך למסוכר, אפשר מראש לתכנן את המסלול כך שנהיה מצוידים היטב כדי

לחצות אותו או שאולי אפילו כלל לא נצטרך להגיע אל אותו הגשר.

אדם שחוזר בתשובה עובר קשיים רבים. בהתחלה יש אורות גבוהים ורצון גבוה מאוד. ההתלהבות היא עצומה והאדם מרגיש צורך להידבק בהשם ולעשות תשובה שלמה. לכן גם הרבה אנשים מקבלים על עצמם המון דברים שאחר כך קשה להם מאוד לבצע. כי לאחר זמן מה ההתלהבות חולפת והכל הופך להיות שגרת. אחר כך קשה לזכור את ההתלהבות שהייתה וקשה להרגיש את הרצון העז לעבודת השם. במקום זה רק מרגישים עייפות וקושי. פתאום חושבים "בשביל מה צריך להתאמץ?" ורק מנסים להתחמק מעשייה. לכן חשוב לקבל על עצמנו דברים לא מסובכים מדי שאנחנו יודעים שנוכל להצליח לבצע. ובעיקר צריך להחליט בצורה חזקה ובלתי נשכחת שאנחנו לא זזים מאותה קבלה וממשיכים לבצע אותה בכל מחיר.

כאשר חזקיה המלך רצה שכל העם ילמד תורה הוא נעץ חרב בבית המדרש ואמר לכולם שמי שלא ילמד יידקר בחרב. גם כאשר פלטי בן ליש נאלץ להיות עם מיכל בת שאול שעל פי האמת הייתה אשתו של דוד, הוא נעץ חרב בבית כדי להבהיר שכל אחד נשאר בצד שלו ואף אחד לא עובר לצד השני. ולכאורה, למה צריך לנעוץ חרב? למה לא לומר פשוט את החלטה וזהו? אלא שכאשר נועצים חרב זה מעשה חזק ובלתי נשכח שיזכיר בכל פעם מחדש את העצמה שמאחורי החלטה. זו החלטה שאי אפשר לערער עליה ואי אפשר לעקם אותה. גם אם פתאום יחשבו לשנות את החלטה, וגם אם היצר יפתה, תמיד יזכרו את החלטה ותמיד יקפידו לקיים אותה.

כך אדם שירצה לעשות שינוי בחייו בכל תחום, יצטרך לעשות משהו חזק ובלתי נשכח שישאיר רושם כדי לקיים את השינוי. אם אדם רוצה להתחיל להקפיד על אכילה בריאה יותר, הוא צריך לקבל החלטה חזקה, למשל להזדעזע מהחומרים הרעילים שיש באוכל או לעשות מעשה חזק כלשהו שמלווה את החלטה ורק אז יוכל להצליח בזמנים הקשים. כי אם הוא סתם אומר בלהט של הרגע שמעכשיו הוא אוכל מזון בריא, אז כשהתאוהו תתגבר עליו הוא יחשוב שגם בורקס זה בריא ומהר מאוד הוא יחזור להרגלים שלו. רק מתוך החלטה נחושה

וחזקה אפשר להצליח בזמנים הירודים.

בכל שאיפה ורצון של האדם, תמיד יש אורות גבוהים בהתחלה. יש התלהבות עצומה ורוצים דבר מסוים ומחליטים להשיג את המטרה. אלא שכאשר מתחילים את הדרך, לאט לאט ההתלהבות יורדת והכל הופך לשגרה משעממת. אם לא קבענו גבולות וגדרים, אם לא קיבלנו החלטות חזקות, אז מהר מאוד אפשר לשכוח מכל אותם רצונות. רק כאשר יש דרך מוגדרת, אפשר להתקדם לאט לאט אל המטרה.

מגיל קטן מחנכים אותנו ומלמדים אותנו בהדרגה כיצד להתמודד עם מצבי החיים. אנו רוכשים השכלה, גדלים, מפתחים כישורים ועושים דברים שונים שיעזרו לנו בהמשך החיים. אם היינו מחליטים לעזוב את הכל ורק ליהנות, היינו מוצאים את עצמנו בגיל ארבעים עדיין גרים אצל ההורים מבלי לדעת אפילו לקרוא ולכתוב. כאשר מכריחים אותנו ללכת למוסדות לימוד זה בוודאי לא נשמע כיף גדול, אבל זהו התכנון לעתיד. בתקופת השבע, כאשר ההורים מממנים אותנו ונותנים לנו את כל התנאים הנוחים וכאשר הגיל שלנו מתאים ביותר לכך, אנו מנצלים את מה שאפשר כדי להכין לנו קרקע נוחה לתקופת הרעב בה נצטרך להתמודד לבד עם מצבי החיים. ככל שהשקענו בתקופה הטובה, כך יש לנו פוטנציאל טוב יותר לתקופה הבאה אחריה.

כך גם ברוחניות שלנו וכך זה בכל דבר, אנו מוכרחים להשקיע כאשר אנו יכולים כדי להתקדם ולהביא עצמנו למצב רוחני טוב ומשופר יותר. אף אחד לא רוצה להתעורר בגיל מבוגר ולגלות שבזבז את כל חייו. אף אחד לא רוצה להבין שפעם היו לו את כל היכולות, רק שלא ניצל אותן ולכן לא השיג שום דבר. אף אחד לא רוצה לגלות שבמשך עשרות שנים הוא רק הזיז גרגירי חול מצד אחד לשני ללא שום תועלת, בזמן שאת השליחות האמתית שלו הוא שכח לגמרי.

את כל זה אנו צריכים לזכור בשנות השבע שלנו. דווקא כשהכול טוב, דווקא כשנראה שמצליח לנו והכל הולך חלק, דווקא אז כדאי לעשות חשבון נפש עם עצמנו ולהכין את הקרקע לזמנים הקשים יותר בהם נצטרך את זה. שנזכה בע"ה לשנים רבות של שובע, מתוך עשייה רוחנית והתקדמות.

לזכור מי הוא בעל הכוח האמתי

לאחר שנים שהיה בבית הסוהר המצרי, ליוסף ניתנת הזדמנות פז. הוא עומד מול מלך מצרים, שהייתה המעצמה הגדולה ביותר בעולם, וכעת הוא צריך להוכיח את עצמו כדי לצאת מבית הסוהר. אם מלך מצרים יתרשם ממנו לטובה, לא רק שהוא יוציא אותו מבית הסוהר, אלא אולי הוא אף יזכה לשכר גדול או לתפקיד טוב שיסדר אותו. אך אם הוא לא ימצא חן בעיני פרעה, הוא עלול להירקב בבית הסוהר עד סוף ימיו, או אפילו לקבל גזר דין מוות.

נקודת ההתחלה שלו מצוינת, שהרי פרעה התרשם ממנו ואמר "ואני שמעתי עליך לאמור תשמע חלום לפתור אותו". מהרגע הזה יוסף יכול להרשים את כולם ולהראות לכל מצרים שהוא קדוש וחכם כך שיעלו אותו לגדולה. אפשר הרי לתאר לעצמנו כיצד היינו מגיבים אילו אדם שאנו רוצים להרשים היה משבח אותנו כך. בוודאי היינו מקבלים גאווה עד לשמיים ומספרים שאנו יכולים לפתור את כל בעיות העולם.

וכך יוסף יכול היה לעשות את מה שכולנו עושים בכל פגישה בה אנו רוצים להרשים אדם אחר, להתגאות ולפאר את עצמו שכולם יראו את הכוח והחשיבות שלו. אך למרבה הפלא יוסף עונה לו את התשובה ההפוכה בדיוק: "בלעדי אלוקים יענה את שלום פרעה". במלים פשוטות יותר, יוסף אומר לפרעה שהוא סתם מיותר ולא נצרך, מי שבאמת יעזור לפרעה זה אלוקים.

ולכאורה כל הפרשנים היו יכולים לומר שזו טעות ענקית ושכעת הוא איבד את ההזדמנות שלו לצאת מבית הסוהר. שכדי להצליח מוכרחים לדחוף לכיוון ההצלחה. אבל מי שבאמת מסובב את העולם זהו השם יתברך, לכן לא פלא שיוסף מוצא חן בעיני כל מצרים ומהר מאוד הוא הופך להיות השליט על כולם.

ויוסף כבר למד היטב את העניין הזה לפני כן על בשרו, שהרי לאחר שאמר לשר המשקים לזכור אותו ולהזכיר אותו בפני פרעה, הקדוש ברוך הוא גלגל ששר

המשקים ישכח אותו. כך יוסף נשאר עוד שנתיים בבית הסוהר. יוסף הבין היטב שבשר ודם לא יכול לעזור בכלום. רק השם יתברך יכול להושיע אותנו.

כאשר ישנה אינטראקציה בינינו לבין אנשים אחרים, אנו נעשה הכל כדי להעלות את ערכנו בפניהם. חשוב לנו שיאהבו אותנו, שיחשבו עלינו דברים טובים, שיעריכו ויעריצו, שיקנאו וירצו להיות כמונו, שנהיה מעל כולם. אבל באופן מפתיע חז"ל מספרים לנו שהרודף אחר הכבוד, הכבוד בורח ממנו. זה עובד בדיוק הפוך.

כאשר האדם מתגאה זהו סוג של כפירה בקדוש ברוך הוא. הרי על מה בכלל יש לנו להתגאות? אם אנו מצליחים יותר מאחרים, זה כי השם נתן לנו הצלחה. אם אנו יפים יותר, זה כי השם נתן לנו יופי. כוח, חכמה, עושר או כל דבר אחר, הכל בידי השם יתברך. אז אם השם החליט שזה יהיה חכם והוא יהיה טיפש, האם יש לנו בכלל במה להתגאות או לחשוב שאנחנו מעל האחרים?

עלינו לזכור תמיד את מקומנו ולזכור שאת הכוח שלנו אנו מקבלים מהשם יתברך. עלינו לזכור שהוא בעל הכוח האמתי ורק אליו צריכים להגיע כל השבחים. רק הוא עושה את הכל וכל מה שיש בעולם מגיע אך ורק ממנו. אין לאף אחד כוח מלבדו.

ואמנם בדרך הטבע נראה שאותם אנשים שמתגאים ומפארים את עצמם הם מצליחים יותר. אבל כל זה רק נראה לחוץ בצורה שטחית ביותר. בפנימיות אין שם הצלחה כלל. אותם אנשים שנראים מצליחים יודעים את זה היטב. הם יודעים שהכול רקוב, הם מרגישים אומללים, מלאים פחדים ובמוקדם או במאוחר הם יודעים שייפלו, ואז הכל יתגלה והנפילה היא כואבת מאוד.

ורק כאשר האדם בוטח בהשם יתברך, הוא זוכה לשפע אמתי שבאמת שייך לו. דווקא כאשר האדם מבין שהוא אינו חשוב לכלום, שמתמלא בענווה ובורח מהכבוד, אז הכבוד רודף אחרינו והוא מקבל שפע עצום.

לכן אפשר לראות שדווקא משה שהיה העניו מכל האדם הוא הענק שבענקים.

גדול הנביאים שמעולם לא הגיע אדם לדרגת נבואתו. וכך גם אברהם אבינו שאמר שהוא עפר ואפר זכה לעושר וכבוד ולהיות ראש לעם ישראל ולשאר אומות העולם.

ולעומת זאת אם נסתכל על כאלו שלקחו את הכבוד לעצמם, נוכל לראות כמה בזים להם. שאולי זה נראה מבחוץ שהם היו על הגובה. אבל אף אחד לא מעריך אותם באמת. וכמו למשל שיש אדם טוב לב שאהוב על כולם, שאנשים נהנים להיות בסביבתו ומספרים עליו דברים טובים. אבל יש אדם אחר שרודף כבוד ומתגאה, ואז אף אחד לא יכול לסבול אותו. אז מכבדים אותו כלפי חוץ, משבחים אותו ומתחנפים אליו, אבל הכל בשביל הכסף, הכבוד והמעמד שלו. אף אחד לא באמת אוהב אותו.

לכן יוסף בז לגדולה בעולם הזה כי הוא יודע שזה שקר. הוא בורח מהכבוד כי הוא יודע שרק להשם יתברך שייך הכבוד. אלא שדווקא אותה בריחה מביאה את הכבוד לרדוף אחריו ולהשיג אותו.

השם בקלות יכול לסובב את העולם כך שאותו יוסף שהיה בבית האסורים של המקום הטמא ביותר עלי אדמות באשמת אונס כעבד עברי בזוי, יהפוך להיות מלך ושליט על כל מצרים ועל כל העולם. הוא גם בקלות יכול לסובב את העולם לכיוון ההפוך בו האדם המצליח שכולם מעריצים מאבד הכל ומסיים זרוק ליד פחי זבל. הוא היחיד ששולט ורק לו הכבוד.

כל מה ששייך לנו, שייך למעשה לקדוש ברוך הוא וניתן לנו בהשאלה. לכן יוסף זוכר זאת ומתוך ענווה אומר לפרעה ועבדיו שכל השבחים שלהם אינם מגיעים לו, אלא לאלוקים, שהוא בעל הכוח האמתי. דווקא אותה ענווה מתוך אמונה בבורא יתברך היא זו שמביאה את הגאולה של יוסף, ומאוחר יותר גם של כל משפחתו שבאה למצרים בשנות הרעב.

השם יזכה אותנו לזכור שהוא בעל הכוח האמתי ואת כל מבוקשנו נפנה אך ורק אליו, וכך בוודאי נזכה שהוא יעזור לנו וישלח לנו ישועות גדולות.

קץ שם לחושך

הפרשה הקודמת תיארה את התלאות שעברו על יוסף, השלכתו לבור, המכירה לישמעאלים, ההורדה לעבדות במצרים, הניסיון עם אשת פוטיפר, הכניסה לבית הסוהר ושאר הקשיים שהיו מנת חלקו זה אחר זה. נראה שהמצב כבר הגיע לשפל המדרגה. כאילו שמכאן כבר אי אפשר לצאת.

אדם ממוצע היה מתייאש ומאבד כל תקווה, שוכח את כל החלומות הוורודים לעתיד טוב יותר וחושב שאין יותר סיכוי להגיע למשהו בחיים. אבל הפרשה לעומת זאת מראה לנו שהכול אפשרי. כשהשם יתברך מחליט לעשות לנו טוב, אין שום קשיים שעומדים בדרך. השם יתברך יכול לרומם אותנו מתוך אשפתות. מעבדות בבית האסורים של מצרים, המקום הכי שפל וחסר תקווה – השם יתברך מרים את יוסף והופך אותו למלך על כל העולם. תשועת השם כהרף עין.

בדיוק בשבת של חנוכה אנו קוראים את פרשת מקץ. להבין שגם אצלנו כשיש חושך בחיים, ברגע אחד פתאום הכל מתהפך ואפשר לראות את האור. חיינו הם כחיינו של יוסף הצדיק וכמו המהות של חנוכה. גם כשנראה שהיוונים רבים וחזקים, בעלי כוח ועצמה, בכל זאת השם יתברך מאיר את חיינו וכנגד כל הסיכויים פתאום מראה לנו ישועות, נסים ונפלאות. ברגע אחד הכל יכול להתהפך.

הקדוש ברוך הוא אמנם ניסה את יוסף, אבל כשהגיע הזמן אז "קץ שם לחושך" ואז פתאום הכל מתהפך בשנייה אחת לטובה. בדרך הטבע לא היה פתרון למצבו של יוסף. מבית האסורים של מצרים אף אחד לא יוצא בחיים, ובוודאי שלא עבד עברי שאף אחד לא מכיר.

וגם אם נניח שהיה נס ויוסף היה יוצא משם, מה כבר היה מצפה לו בחייו? אולי היה חוזר להיות עבד, או אולי היה מוצא תעסוקה כלשהי להעביר את שארית חייו בין המצרים. בכל אופן לא היה מגיע להצלחה כבירה.

אבל הקדוש ברוך הוא לא רק שהוציאו מהמקום השפל ביותר בעולם, אלא שגם הביאו למקום הגבוה ביותר שניתן לחלום עליו, וכל זה ברגע אחד. רגע אחד הוא עבד בבית הסוהר ללא כל תקווה וברגע לאחר מכן פרעה מכתיר אותו כשליט על כל מצרים.

גם אצלנו יש הרבה צרות לפעמים. קורה לא פעם שהייאוש מתגבר ונראה שאין כל תקווה באופק. אם נחשוב על פתרונות גשמיים לא נצליח להגיע רחוק, ואם נתאמץ לחזק את האמונה שהכול לטובה ושאוּלי השם יתברך יעזור לנו, יהיה לנו קשה להאמין בזה באמת.

התפילה שלנו תהיה מתוך איבוד תקווה ואולי אפילו נגיע לאמונה הפוכה שאין שום עצה ואין אפילו טעם להתפלל. אנו עלולים לחשוב שאין לנו סיכוי לצאת מהמצב הגרוע. אך צריך לזכור שאם השם יתברך ירצה בכך, אז נזכה שגם בחיינו הוא ישים קץ לחושך. וכאשר השם יתברך שם קץ לחושך, אז הכל קורה ברגע אחד. תשועת השם כהרף עין וברגע אחד הכל מתהפך לטובה.

מכאן נבין כמה חשוב לשמור על האמונה. יוסף לא איבד את האמונה גם כשהיה בעומק הטומאה של מצרים. שתיים עשרה שנה ישב בבית הסוהר ובכל זאת נשאר שמח וכך השם הצליח את דרכו. עוד תפילה ועוד תפילה, עוד חיזוק לאמונה ועוד חיזוק לאמונה, עד שמגיע הקץ, ואז ברגע אחד הכל מתהפך. אין שום אפשרות לצפות לזה. בדקה שלפני כן הוא ישב בבית האסורים ללא כל רמז לתקווה באופק, ובדקה שאחרי מובילים אותו אל ארמון המלוכה.

כמה פעמים קרה שהתפללנו שוב ושוב והרגשנו שאנחנו לא נענים? כמה פעמים קרה שחיזקנו את האמונה ואז התאכזבנו פעם אחר פעם? יוסף התפלל וחיזק את האמונה במשך שתיים עשרה שנה בבית הסוהר במצרים, ועדיין לא היה שום רמז לגאולה המתקרבת. כשהתעורר בבוקר באותו יום הכל היה רגיל, כאילו שאין תקווה והכל הולך להיות אותו דבר, אך כשהלך לישון באותו לילה הוא כבר הלך לישון בתור מלך לאחר שפתר את חלומו של פרעה. פתאום אפשר היה לראות שכל התפילות והאמונה נשאו פירות.

לא פעם אנו מתפללים שוב ושוב וחלילה מאבדים תקווה וחושבים שהשם יתברך כבר לא יעזור לנו. אבל מי יודע אם דווקא עוד תפילה אחת או עוד חיזוק קטן לאמונה הם אלו שיכריעו את הכף וברגע אחד ישימו קץ לכל צרותינו, למרות שכרגע אין שום רמז וסימן לכך?

עם ישראל הקדוש נמצא במצבים לא קלים. כל יהודי בפרט עובר ניסיונות לא פשוטים וכל עם ישראל בכלל עובר גלות קשה ומרה. לאחר שנים של תפילות ותחנונים, לאחר שכבר נראה שניסיונו הכל, לאחר שכבר עברנו את כל הדברים האפשריים, נראה כאילו שחס ושלום אין תקווה וכאילו שחס ושלום הגאולה כבר לא תגיע. נראה שכל התפילות שלנו חוזרות ריקם וכאילו שחס ושלום כבר אין טעם להתפלל.

אבל צריך לזכור שלמרות החושך, בשנייה אחת אפשר לראות את האור. ברגע אחד הקדוש ברוך הוא שם קץ לחושך וברגע אחד עם ישראל ייגאל. תפילה ועוד תפילה, אמונה ועוד אמונה, ניסיון ועוד ניסיון, כל אלו בונים מאחורי הקלעים מבלי שנרגיש את האבנים לבית המקדש. ברגע אחד השם יתברך יגאל אותנו ויוציא אותנו מאפלה לאורה. בבוקר נתעורר ליום רגיל ושגרת, שנראה אולי חסר תקווה, אבל לא נדע שממש בעוד רגע הכל יתהפך ונראה פתאום ישועות גדולות בחיינו.

השם יתברך יושיע אותנו ויאיר לנו את חיינו החשוכים. כל אחד ואחת מישראל בפרט יזכה לראות ישועות בחייו וכל עם ישראל בכלל יזכה לגאולה הכללית והשלמה. השם ישים קץ לחושך של חיינו ויאיר לנו הדרך.

שמע של טוב

האחים של יוסף באים למצרים וכביכול נראה שהוא מתאכזר אליהם. הוא מאשים אותם בריגול, כולא אותם וגורם להם לחזור לארץ בתחושה ממש גרועה

שאינן תקווה. שמעון נשאר במאסר ואם לא יביאו את בנימין למצרים, הם יודעים שאינן להם סיכוי לשחרר אותו ממאסר או לקבל אוכל לתקופת הרעב, מה שבוודאי נותן להם תחושת צער גדולה.

אבל למרות הכל אפשר לראות את האהבה הגדולה של יוסף לאחיו. הוא משיב את כספם ודואג למלא את שקיהם כדי שלא יחסר להם כלום. ליוסף יש מטרה שאותה האחים לא מבינים. יוסף עושה הצגה כדי להוכיח את האחים על מכירתו כך שיעשו תשובה שלמה ויהיו זכאים ולא חייבים.

לכן הוא עושה כל מה שצריך כדי להשיג את המטרה, הוא מאשים אותם בריגול וגורם להם לחזור ולהביא את בנימין כדי שיוכל לכלוא אותו ולהביא את האחים לאותו מצב כמו במכירתו, כך שהם ישמרו על בנימין ובכך יוכיחו שעשו תשובה שלמה ויתנקו מעוון. כל מה שנחוץ להשגת המטרה חייב להיעשות למרות הצער שנגרם לאחים, אבל בכל מה שמעבר לכך יוסף דואג לשמח את האחים ולהטיב להם.

יוסף לא חייב להשיב להם את כספם, שהרי הם שילמו לו בכסף הזה. הוא גם לא חייב למלא את שקיהם בר. אבל בכל זאת הוא עושה זאת. כי כל מה שהוא עושה זה לא מתוך רצון לנקמה ולגרום צער ועינוי לאחים, ולכן הוא משתדל לשמח אותם בדברים הקטנים מבלי שירגישו בכך.

האחים שמוצאים את עצמם מואשמים בריגול, יושבים שלשה ימים במאסר וחוזרים בהפסד גדול בחזרה לאביהם, בוודאי חשים צער גדול באותו רגע. הם בוודאי לא כל כך אהבו את אותו מלך גדול שעמד לפניהם והאשים אותם, כי הם לא ידעו שזה אחיהם שרוצה בטובתם. אפשר להניח שעברו להם מחשבות רבות בראש של כעס ושנאה והם היו כלל לא שלוים.

אבל מבחינת יוסף הכל היה הצגה בשביל לזכות את האחים עצמם. יוסף מעמיד פני רשע בזמן שבפנים הוא אוהב אותם אהבת נפש ולכן בכל זמן מה יוצא מהחדר כדי לבכות. הוא לא רוצה לצער אותם אפילו מעט, רק שהוא עושה את מה שהוא מוכרח לעשות לטובתם האישית.

כל אדם צריך לדעת שגם אנחנו נמצאים במצב דומה למצב האחים. כל אחד מאיתנו שרוי בתוך צער, דאגות, טרדות וצרות שונות. יש דברים לא פתורים, כעס ואכזבות, ולפעמים ח"ו גם קצת מפנים אשמות כלפי מעלה. אבל כל זה רק מתוך נקודת המבט שלנו.

הקדוש ברוך הוא עושה את הכל בתור הצגה כדי שנלמד את מה שצריך ללמוד וניקח את מה שצריך לקחת מתוך המצבים הלא נעימים האלו. הוא מכניס אותנו לאותן דאגות וצרות כדי שנתקרב אליו מתוכן. הוא לא רוצה חס ושלום שיהיה לנו צער, ולכן כל עיכוב או דבר לא טוב שלא נחוץ להתקדמות שלנו לא ייכנס לחיינו.

מכאן אומרים שכל עכבה לטובה, כי אם יש עיכוב או צער כלשהו, זה בוודאי נחוץ לנו וטוב לנו כדי להתעלות ולהתקדם, אחרת השם יתברך כלל לא היה מביא את זה לחיינו. ומכאן מבינים שבכלל הכל לטובה, כי כל מה שהקדוש ברוך הוא מזמן לחיינו מוכרח להיות מועיל בשבילנו, ואם אין תועלת, אז הקדוש ברוך הוא כלל לא היה מביא את זה אלינו מלכתחילה.

הקדוש ברוך הוא נתן לכל אחד מאיתנו עושר רב. לכל אדם יש כישורים, שמחה, אהבה, רכוש, הצלחה, בריאות ועוד דברים רבים ונפלאים. לאחד יש יותר בתחום מסוים ופחות בתחום אחר ולאחר להפך, אבל לכל אחד יש דברים נפלאים בחייו. רק שלרוב אנו מתמקדים בדברים שליליים, בדאגות וצרות, בהשוואות עם אחרים ואז אנו חושבים שכביכול השם לא אוהב אותנו או שהוא רוצה לצער אותנו.

אבל השם יתברך אוהב אותנו כל כך, וכאשר אנחנו מצטערים הוא מצטער עוד יותר. הוא רוצה שנבחר בטוב ושיהיה לנו רק טוב, אבל ישנם דברים לא נעימים שאנו מוכרחים לעבור כדי להתנקות מזוהמת החטאים והטומאה ולכן הקדוש ברוך הוא מביא אותם עלינו. הוא עושה את זה בשבילנו, כדי שנזכה להגיע למקומות טובים יותר בעזרתם.

למרות אותם דברים לא נעימים שעלינו לעבור, יש לנו בכל רגע המון דברים טובים בחיינו שבהם אנו יכולים להתמקד. גם אם השם מביא עלינו צער כלשהו,

הוא דואג למלא את שקינו בכל טוב. במקום להתלונן ולבוא בטענות, כדאי להתבונן מעט על כל הטוב הזה.

זוה בדיוק העניין העיקרי של חנוכה. שאם נסתכל על אותה התקופה, נראה לכאורה דברים לא טובים שאף אחד לא היה רוצה. היוונים גורו גזרות קשות על היהודים, הרבה יהודים התייוונו, היו מלחמות קשות והיה צער גדול ליהודים. ולכאורה היה אפשר חס ושלום להפנות אצבע מאשימה כלפי מעלה ולבוא בטענות, וכי זה השכר של העם המובחר שרוצה לעסוק בתורה? ואם כן מדוע אנו כל כך שמחים בחנוכה?

אלא שכל הדברים הלא נעימים האלו היו הכרחיים מסיבות שונות לתיקון העולם ולכן היו בלתי נמנעים. אבל בחנוכה אנו שמחים ומעלימים את כל אלו ומסתכלים על הנסים הגדולים. על פך השמן הטהור שנמצא בנס ועל המנורה שדלקה בבית המקדש בנס עצום במשך שמונה ימים. אנו מתמקדים בדברים היפים וכך רואים כמה השם יתברך אוהב אותנו וכך אנו מתחברים לאהבה שלו.

מה שהכרחי צריך להגיע ועל כך אין לנו תלונות. אבל בדברים הנוספים ובפרטים שיוצרים את האווירה הכללית, שם אפשר לראות את הטוב העצום שהשם יתברך משפיע עלינו. וכמו האחים שיכלו לבחור לראות איך שאותו אדם שנדמה להם כמלך רשע דואג להם, נותן להם לאכול, מחזיר את כספם, מברך אותם ונותן להם שפע גדול.

צריך לדעת שאדם שזוכה להתבונן על הטוב שהשם נותן לו, שמודה להשם על הטוב הזה ושמח בו, אותו אדם זוכה להתחבר למקור עליון של שפע שיוריד לו שפע עצום נוסף. כאשר אנו מתחברים להשם יתברך מתוך אמונה שלמה, התכלית מתקיימת ואז אין צורך כבר בדברים הלא נעימים שאנו צריכים לעבור, כי כבר השגנו את ההתעלות הרוחנית שהיינו צריכים לקבל מהם.

כך אותם דברים חולפים בדרך פלא ודברים חדשים וטובים מזדמנים לחיינו. בדיוק כמו שקרה לבסוף עם אחי יוסף שמתוך כל הצרות שהיו תקועים בהן, מתוך חוסר האונים שעמדו בו כשהולכים לאסור את בנימין, פתאום בדרך פלא אותם

מלך רשע שעומד מולם מתגלה כאחיהם שאוהב אותם ורוצה לכלכל אותם ולתת להם את כל צורכיהם.

השם יתברך יפקח את עינינו ויזכה אותנו לראות את כל הטוב שנמצא סביבנו, את הנסים המופלאים המתרחשים בלי הפסקה, את השפע העצום שמגיע אלינו, ומתוך שנעריך ונתחבר אליו נזכה לשפע אינסופי של טוב ונזכה לישועות גדולות.

פרשת ויגש

דברים רעים לא מוכרחים להתקיים

בשנה השנייה לשבע שנות הרעב הצפויות, מגיעים המצרים אל יוסף בבקשה לקבל זרע לזרוע את האדמה. אלא שהדבר מעורר תמיהה גדולה, שהרי כל מצרים יודעת שצריכות להיות שבע שנות רעב על פי הפתרון של יוסף לחלום פרעה, מה שאומר שנותרו עוד חמש שנות רעב, בלי מים להשקות ובלי שום דבר שצומח, ואם כן מה יעזור לזרוע כעת את האדמה?

רש"י מביא שכעבור שנתיים תמו שנות הרעב מכיוון שמהרגע שיעקב הגיע למצרים, צדיק הגיע לעיר ואז שרתה הברכה. אלא שזה מעורר תמיהה אחרת, שלפי זה יוצא לכאורה שפירוש יוסף לחלום פרעה היה שגוי, שהרי בפועל היו שתי שנות רעב ולא שבע שנים כפי שפתר לו את החלום.

ואם אכן פירוש יוסף לא היה נכון, הדבר עלול חס ושלום להטיל ספק על כל הנבואות שקיבלנו בכל הדורות. שדברי יוסף היו כעין נבואה מהשם יתברך, והדבר ברור שהנבואה היא אמת ואם אפילו חלק קטן ממנה לא נכון, אז אותן נביא הוא נביא שקר. אז כיצד יתכן שדברי יוסף שקיבל מאת השם יתברך לא היו מדויקים?

ומכל זה אפשר ללמוד כלל חשוב שחוזר על עצמו במקרים רבים וקשור לחיים של כל אחד מאיתנו ממש. שנבואה של פורענות לא חייבת להתקיים. אם הנבואה היא טובה, היא מוכרחה להתקיים בכל מחיר ובכל תנאי. אבל כאשר מדובר על דברים רעים ופורענות, אז אפשר לשנות את הגזירה.

לכן כאשר יוסף חלם את חלומו שיעלה לגדולה ויבואו להשתחוות לו, אז הדבר היה מוכרח. במקרה שכזה כל העולם יתגלגל כנגד כל הסיכויים כך שאותה נבואה תתקיים, ולכן יוסף הורד למצרים ועלה מתוך בית הסוהר להפוך להיות המושל בכל

מצרים, כדי שיתקיים החלום שלו. לכן גם שבע שנות השבע היו מוכרחות להתקיים במלואן.

אבל נבואה של פורענות לעומת זאת אינה מוכרחה להתקיים ומכאן ששבע שנות הרעב שהיו צריכות לבוא לאחר מכן לא היו ממש מוכרחות להגיע בכל מחיר, ולכן התקצרו לשנתיים.

ובכל זאת הדבר עדיין קצת תמוה. כי אם נבואה של פורענות לא מוכרחה להתקיים, אז בשביל מה בכלל אנחנו צריכים את אותה נבואה מלכתחילה?

וצריך גם להבין מה היה מיוחד בכך שיעקב הגיע למצרים שאז הפסיק הרעב? שהרי אם נאמר שהברכה הגיעה בגלל שצדיק הגיע ולכן תמו שנות הרעב, אז מדוע היה רעב בארץ ישראל לפני כן כאשר יעקב היה שם? מדוע הוא סבל והצטער עד שהיה צריך לשלוח את בנימין בצער גדול? איך יתכן שהיה רעב במשך שנתיים אפילו בבית יעקב, מה שאילץ אותם לרדת למצרים, והרי כל הברכה מגיעה בזכותו?

ספר יונה מספר על יונה הנביא שהתנבא על נינווה והיה צריך לבשר להם שהעיר הולכת להתהפך. הוא פחד לעשות זאת וברח, משום שידע שנבואה של פורענות לא חייבת להתקיים. הוא הבין שהם יעשו תשובה, השם יתברך יסלח להם ואז הנבואה לא תתקיים, כפי שבאמת קרה בסופו של דבר. כתוצאה מזה היו יכולים להאשים אותו ואפילו להרוג אותו על נבואת שקר.

מהסיפור של יונה אפשר להבין היטב בשביל מה צריך נבואה של פורענות. כל העניין של הפורענות הוא לעשות תיקון כלשהו ולהביא לתועלת מסוימת. השם יתברך הוא רחמן ואינו רוצה להתאכזר אלינו חס ושלום. לכן הוא מביא לנו נבואות של פורענות כדי שנלמד מהן מה שצריך ללמוד, נעשה מה שצריך לעשות ואז כבר לא יהיה צורך באותן פורענויות.

כאשר הרצון האלוקי מתבצע, כבר אין צורך להביא סתם רע לעולם, ולכן אותו רע מתבטל. אותו רע בא מסיבות טובות, היה לו תפקיד להביא לקיום תכלית כלשהי, אבל לאחר שהתכלית מולאה אין בו צורך עוד.

כך למשל אפשר להבין שיש עניין גדול בעונשים שונים שהתורה מזכירה. כי אותם עונשים מעוררים את האדם לעשות טוב וללכת בדרך טובה. להתרחק מכל אותן פורענויות ולעשות תשובה. וכך לאחר שהמטרה של אותה פורענות הושגה, אז כבר אין בה צורך עוד, ולכן אין שום עניין להעניש את האדם לאחר שכבר עשה תשובה והתחרט בצורה אמתית מעומק לבו על מעשיו.

מכאן אפשר להבין מה היה כל כך מיוחד בירידתו של יעקב למצרים שבעקבות כך פסקו שנות הרעב. שהרי כל המטרה של שנות הרעב הייתה לגלגל את הדברים כך שיעקב ובניו ירדו למצרים כדי לקיים את מה שהובטח לאברהם אבינו בברית בין הבתרים. ברגע שיעקב הגיע למצרים, המטרה הזו הושגה ואין עוד טעם בשנות רעב. הקדוש ברוך הוא לא רוצה סתם להתעלל בבריות חס ושלום, לכן הרעב מפסיק לאחר שהושגה מטרתו.

לכן היה צורך בשנות הרעב גם בבית יעקב, כדי שהם ירדו למצרים. והיה גם צורך להודיע על כך לפרעה כדי שימנה את יוסף לתפקיד חשוב ויצבור מאגרי מזון גדולים. אבל כאשר יעקב הגיע למצרים והמטרה הושגה, אז כעת צדיק בא לעיר והברכה מיד הגיעה בעקבותיו.

זה כמו שאדם מאיים שהוא רוצה שיעלו לו את המשכורת ואם לא אז הוא לא יבוא במשך חודש לעבודה. אם לאחר שבוע יחליטו להעלות לו את המשכורת, אז בוודאי שאותו אדם יחזור לעבוד באותו רגע ולא יחכה שיעבור כל אותו חודש שאמר. הרי כל האיום הוא בתנאי שהמצב הלא טוב נמשך, אבל אם המצב משתנה והושגה המטרה, אז האיום מתבטל מיד.

את הדברים האלו אנו יכולים לקחת גם לחיינו. לא פעם אנו מרגישים שיש עלינו גזרות חס ושלום. מידת הדין מתוחה איתנו ואנו מרגישים שדברים לא טובים חס ושלום כאילו מוכרחים להגיע. צריך להבין שהשם יתברך אוהב אותנו ולא רוצה לצער אותנו אפילו טיפה, אלא שיש לפעמים צורך באותם דברים לא טובים שמתרחשים כדי ללמד אותנו משהו, להביא אותנו לדרך מסוימת או כדי שנעשה תשובה על משהו וכו'.

אלא שצריך להבין שאמנם את המטרה מוכרחים להשיג, אבל את הצער שבדרך לא מוכרחים לעבור כלל. וזה מה שקשה לאנשים לתפוס, שלפעמים חולמים חלום לא טוב, חושבים מחשבות לא טובות, שומעים דברים, רואים התרחשויות לא טובות וכו'. ומתוך כל זה בטוחים שנגזרה גזרה שאי אפשר לשנות.

אבל צריך להבין שאדרבה, אם הקדוש ברוך הוא משתף אותנו בזה, זה אומר שבידינו לשנות את הדבר. הרי אם לא היה שום דבר שאפשר לעשות, אז לא היה צורך לעדכן אותנו. אבל אם אנחנו מבינים שעתידיים לבוא ח"ו דברים לא טובים, אז זה אומר שעדיין לא מאוחר מדי ואנו יכולים לעשות את מה שצריך כדי להגיע לתכלית בלעדיהם.

הרי כל פורענות מגיעה כדי לכוון את האדם למקום מסוים. אם האדם לא ישנה את דרכו ולא יגיע לאותו מקום, אז אותה פורענות תצטרך להגיע כדי להביא אותו לשם. אבל אם הוא יקום וילך לאותו מקום בעצמו, אז הוא יוכל להגיע לשם בלי שום צער ובלי פורענויות.

לכן אמרו חז"ל שאדם שבאים עליו ייסורים יפשפש במעשיו. כי הוא צריך לעשות חשבון נפש עם עצמו, לראות מה השם רוצה ממנו, מדוע באים אותם ייסורים, לאן השם מכוון אותו, לאן הוא צריך להגיע, וכך מתוך הדברים יוכל להגיע לתובנות ולנסות להתקדם לאותו המקום, ואז ממילא לא יהיה צורך באותם ייסורים.

אנשים רבים חשים שמגיע להם לסבול ושכעת הם מוכרחים לחיות בצער. אבל אם נשקיע מעט ונלמד את מה שצריך ונעשה את מה שהשם רוצה מאיתנו שנעשה, נוכל להביא לסיום הצער שלנו. השם לא רוצה שאף אחד יסבול, וגם לא האדם הרשע ביותר בעולם. הוא רוצה שישוב מדרכו ויתקרב אליו. במקום לרחם על עצמנו או להשלים עם המצבים הלא טובים, צריך פשוט לחפש היטב במעשים שלנו ולראות מה השם רוצה מאיתנו ואיך נוכל לרצות אותו.

לאורך כל ההיסטוריה אפשר לראות גזרות קשות שנגזרו ובכל זאת פעם אחר

פעם הצלחנו לבטל אותן. נבואה של פורענות לא מוכרחה להתקיים, אך הכל תלוי בתנאים שאנו נותנים לאותה נבואה. אם הפורענות מגיעה כדי שנעשה תשובה, אז ברגע שנעשה תשובה אין לה עוד תועלת והיא תסתיים. אם היא מגיעה כדי שנבין מסרים מסוימים, אז ברגע שנבין אותם היא תעלם לה, כי לא יהיה בה שום צורך עוד. וכן הלאה בשאר הדברים. שצריך תמיד להבין מדוע הגיעה אותה פורענות, כמו אחי יוסף שהתחילו לחקור והבינו שזה בגלל מכירת אחיהם. אך אם לא נבין את המסר ונמשיך בשלנו, הפורענות תיאלץ להמשיך להתקיים עד שנשנה את דרכנו.

אם נלמד לפקוח את העיניים ולנסות להבין בכל דבר שקורה ועובר עלינו מה הקדוש ברוך הוא רוצה מאיתנו, נוכל לסיים מהר את הפורענויות שחס ושלום צריכות לבוא. אם נלמד ללכת בדרך השם, לא יהיה כלל צורך בהבאת אותן פורענויות. שום דבר לא קורה סתם כך, כל דבר מגיע מסיבה מסוימת. כל מה שצריך זה לחקור ולהבין את הסיבה, ולתקן את הדברים כך שנזמן לעצמנו רק טוב לחיים.

לא לתת ליצר פתח להיכנס

כאשר הרעב מגיע לשיאו, יוסף עושה פעולות שונות שנראות מאוד תמוהות לכאורה. בהתחלה הוא מוכר את אוצרות המזון למצרים הרעבים בכסף רב שהולך לבית פרעה. וגם לאחר שתם הכסף במצרים הוא גובה מהמצרים את המקנה שלהם, ולבסוף כשלא נשאר להם כבר כלום, הוא קונה את אדמתם ואפילו אותם, כך שכולם יהיו עבדים של פרעה.

ולכאורה הדבר לא מובן כלל. שהרי יוסף היה בעל מידות טובות ובעל חסד גדול, ואם כן כיצד יתכן שלא ריחם על כל אותם אנשים רעבים ומסכנים שבאו אליו בשנות הרעב? מדוע לא נתן להם את המזון בחינם או בשווי מועט כך שיוכלו להמשיך להתקיים? והדבר עוד יותר

תמוה שהרי כל העושר הזה הלך לפרעה. ואם כן מה יוסף ניסה להרוויח כאן? וכי יש לו איזה אינטרס שפרעה יתעשר ויתחזק? וכי יש לו יתרון שכל הרכוש והאדמות של המצרים יהיו בידי פרעה וכולם יהיו עבדיו?

והעניין הופך להיות תמוה יותר מרגע לרגע, כאשר אנו רואים שאת כל המצרים הוא הפך לעבדים של פרעה, אבל בצורה מפתיעה, דווקא את הכוהנים הוא השאיר חופשיים בלי לגעת בהם. "רק אדמת הכהנים לא קנה כי חק לכהנים מאת פרעה..." (בראשית מז' פסוק כב').

ידוע שאותם כוהנים אלו כמרים לעבודה זרה שהיו בשיא הטומאה. ואם כן התמיהה גוברת, מדוע יוסף הצדיק דואג לכוהנים של מצרים שהיו עובדי עבודה זרה בעמקי הקליפות? הרי הם הראשונים שהיינו רוצים להתעלל בהם וללמד אותם לקח. הם הראשונים שהיינו רוצים להרעיב למוות. אז מדוע יוסף כל כך מכבד כמרים טמאים עובדי עבודה זרה?

רבותינו מלמדים אותנו שכל זה בוודאי לא נעשה לחינם. יוסף היה מחושב ביותר ועשה את הכל מתוך חכמה עצומה. הוא ידע את ההבטחה האלוקית שניתנה לסבא רבה שלו אברהם אבינו, בברית בין הבתרים. הוא ידע שעם ישראל הולך לרדת לעבדות קשה ומרה במצרים, וגם הבין שכעת זו תחילת הדרך לגלות הזו. כעת בתור השליט על מצרים, מתוך עמדת כוח זמנית, הוא ידע שיש לו אפשרות לנסות לעזור איכשהו להפחית את הסבל לעתיד לבוא, ולכן חשב על תוכנית.

יוסף הוביל את העניינים לידי כך שהמצרים יהפכו לעבדים ואז חקק חוק, כפי שסוף הפרשה מתארת לנו "וישם אותה יוסף לחוק..." (בראשית מז', פסוק כו'). החוק אומר שאפילו פרעה לא יכול לגעת בכוהנים במצרים. כל מי שהוא כהן, כלומר שעבודתו היא דת ורוחניות, הוא בלתי פגיע ואי אפשר לקנות אותו או להפוך אותו לעבד לעולם.

ובאמת זו הייתה תוכנית גאונית. ששנים לאחר פטירתו של יוסף, פרעה רצה להעביד את בני ישראל בפרך. אבל הוא נתקל בבעיה קשה, שהרי כל בני ישראל

לומדים תורה ומוגדרים ככוהנים העובדים עבודה רוחנית, אז לפי החוק במצרים הוא לא יכול היה להפוך אותם לעבדים ואסור היה לו לגעת בהם. זה כבר הפך לחוק ידוע ומפורסם במצרים שאי אפשר לשנות.

לכן פרעה אומר בתחילת פרשת שמות "הבה נתחכמה לו", שהרי בצורה רגילה הוא לא יכול ללכת נגד החוק הזה, פרעה מוכרח להתחכם ולמצוא פתרון עקיף כדי להצליח לשעבד את בני ישראל.

ובאמת פרעה מצא את הדרך להתחכם ולעקוף את החוק. בתחילה פרעה נתן לבני ישראל עבודות קלות מאוד ותמורתן הציע להם כסף רב והרבה הטבות. מספרים שגם פרעה עצמו הלך לעבוד איתם כדי שייראו שאם אפילו המלך בכבודו ובעצמו עובד, אז כל שכן שהאנשים הפשוטים צריכים לעבוד.

בני ישראל התפתו להצעות והחליטו לנצל את ההזדמנות לעבוד קצת ולהרוויח הרבה מאוד. מי לא היה רוצה משכורת שמנה עבור עבודה קלה ופשוטה? אלא שלאט לאט פרעה הכביד את העבודה והוריד את השכר בהדרגה, עד שבני ישראל הפכו לעבדים שעובדים עבודות פרך ולא מקבלים כלום בתמורה.

ואז מיד כולם הפכו לחכמים ואמרו שהם עובדים עבודה רוחנית, שהם רוצים ללמוד תורה, שיש חוק שאוסר להעביד את הכוהנים. אבל כעת החוק כבר לא עזר להם, שהרי החוק אומר שאי אפשר להפוך לעבדים מי שעובד אך ורק עבודה רוחנית, ואילו בני ישראל כן עבדו גם עבודות אחרות שפרעה נתן להם לעשות תמורת כסף רב. לכן לא יכלו לבוא בטענות, כי מי שעובד בשביל כסף, יכול גם להיות עבד.

עם זאת, ידוע ששבט לוי לא היה משועבד במצרים. הסיבה לכך היא ששבט לוי עבד עבודה רוחנית ולמד תורה במשרה מלאה. כאשר פרעה הציע הרבה כסף תמורת עבודה קלה מאוד, שבט לוי סירב והמשיך בלימוד. שבט לוי לא עזב את התורה והרוחניות לרגע, לכן פרעה לא יכול היה לגעת בהם, שהרי אלו היו כמו כוהנים אמתיים שאין להם עסק חוץ מתורה ורוחניות.

כל זה מלמד אותנו לגבי העבודה הרוחנית שלנו. כאשר אנו עושים את העבודה הרוחנית בשלמות וללא חורים, אף אחד לא יכול לפגוע בנו. אבל כאשר אנו נותנים גם קצת פתח לדברים זרים, אז הפתח מנוצל וגורר דברים לא רצויים לתוך חיינו. לאט לאט הדברים יוצאים משליטה עד שקם מלך חדש שלא מכיר את יוסף.

בפנימיות הדברים, ידוע שפרעה מייצג את היצר הרע. כמו פרעה, כך גם היצר משתמש בשיטה הזו כדי להשתלט עלינו. יוסף היה חכם וראה את הנולד. הוא הבין מה הולך לקרות ולכן נתן פתח מילוט למי שירצה להשקיע את כולו בלימוד התורה כך שיוכל להתחמק מעבדות במצרים.

אבל השיטה של יוסף יכולה לעבוד רק אם משקיעים את הכל, בלי לתת פתח לפרעה. רוב האנשים לא מצליחים לראות שהעבדות הולכת להגיע ולא שמים לב שהם לאט לאט משתעבדים. כך היצר מנסה לשעבד אותנו לעבודות פרך. הוא מפתה אותנו כך שנעזוב את מה שבאמת חשוב לטובת תאוות שנראות מושכות, אבל מתפקדות בתור מלכודת שתתפוס אותנו עד שלא נוכל להשתחרר.

וכך קורה ממש במציאות היום יום. שרוצים ללכת ללמוד תורה, אבל אז יש טלפונים שמסיחים את הדעת, יש דברים שצריך לטפל בהם, יש תאוות שמסתובבות בראש, יש יצר הרע לדבר עם חברים או להעביר את הזמן עם קפה וסיגריה וכו'. וכך לאט לאט משמיים מכבידים עלינו את העבודה, שיש תאוות גדולות יותר, יש סידורים חשובים יותר וכו', עד שלבסוף אדם מגיע ללמוד פעם בכמה חודשים.

וכך זה בכל עניין ולא דווקא בלימוד התורה. שאדם אומר שהוא ישחק קצת במחשב לחמש דקות, ואז זה מביא אותו לשעתיים של בזבוז זמן, מה שמביא גם למעבר לאינטרנט לקריאת החדשות ובסופו של דבר האדם מוצא את עצמו שכבר חודשים הוא לא עושה כלום עם עצמו ומגיע למקומות גרועים ולעבירות חמורות.

והיום אנשים הפכו את הטלפון שלהם למחשב זמין בכל רגע. שמשפחה שלמה יכולה לשבת באותו מקום בלי להחליף מילה. כל אחד שקוע במסך הפרטי שלו.

עם משחקים, לשון הרע ורכילות, הודעות, תמונות לא צנועות, תאוות ושאר דברים הרסניים. במקרה הטוב האדם מבזבז את הזמן היקר שלו לחינם, אבל ברוב המקרים הוא מגיע למקומות הרבה יותר גרועים שהורסים לו את כל יראת השמיים.

לא פעם אנו רודפים אחרי תאוות שנראות כל כך מפתות, כאילו שאותן תאוות יכולות לסדר לנו את כל החיים. אבל אותן תאוות הן בדיוק כמו העבודות הקלות עם השכר הגבוה שפרעה הציע לבני ישראל. זה אולי נראה מפתה, אבל זה מוקש שאנו עלולים לשלם עליו ביוקר.

אדם קונה טלוויזיה וחושב לעצמו שרק יראה חדשות. אבל אז בחדשות מכניסים אותו לדיכאון רציני עם המצב בעולם, אז הוא מתעודד עם איזו תכנית מצחיקה, ואז נגרר לכמה פרסומות וסרטים עד שהוא מבין שלא זו מהכורסה במשך כל החודש. במשך הזמן הזה החדירו לו מחשבות ורגשות לתת המודע שגרמו לו לשנות את כל התפיסה שלו בחיים ולהשתעבד ליצרים ותאוות. אותם אדם הפך לעבד בלי לשים לב.

ואז הוא מתאוה לדברים שצפה בהם, הוא מעריץ את המראה החיצוני של השחקנים, הוא אוהב את מה שמציגים לו בפרסומות, הוא חושב כמו שלימדו אותו לחשוב כתבי החדשות, וכך הוא הפך להיות עבד של המסך. ואז אותו אדם יאמר שזה הכל רצונות שלו, שאף אחד לא הכריח אותו לשום דבר והוא מעצמו אוהב את הדברים האלו, אבל זה כמו נרקומן שמכור לדבר ולא יכול להתנתק, ולא מצליח לראות שמשחקים לו עם המחשבות והרגשות שלו.

האם זה באמת יתכן שכולם אוהבים להתלבש בצורה דומה? שכולם במקרה אוהבים בדיוק את אותה התספורת? שכל הילדים אוהבים בדיוק את אותם צעצועים בתקופות מסוימות? הרי דבר מסוים נכנס לאופנה ואז כולם מתמכרים. וכל אחד חושב שהוא אוהב את זה וזה הרצון שלו, אבל זה בכלל לא בא ממנו, אלא הלבישו לו את הרצון הזה מבחוץ.

אסור לנו לתת פתח ליצר להיכנס, כי אם ניתן לו פתח קטן, הוא ינצל אותנו

ויגדיל אותו עוד ועוד עד שתיווצר מפלצת ענקית שאי אפשר לעצור. כבר בהתחלה אנו מוכרחים לעצור את הכל כך שלא יהיה שום מקום ליצר להתפתח ולגדול. אסור לנו לומר ש"רק" האיסור הזה זה לא נורא, ו"רק" העבירה הזו לא תזיק הרבה, משום שאם אנו נותנים ליצר פתח קטן, סופו להתחזק ולגדול.

ואפשר לראות את זה בצורה ברורה אצל אנשים מעשנים. שהדבר ברור שסיגריה היא לא דבר כיף למי שלא רגיל לעשן. זה חונק, מלא עשן ומביא לשיעול מעצבן וזה בוודאי לא מהנה. והדבר מפליא, שהרי כל אדם מעשן התחיל בזמן כלשהו עם סיגריה ראשונה כאשר לפני כן לא עישן כלל. ואם כן יוצא שהוא עישן אותה וזה לא היה לו כיף. אז כיצד יתכן שהמשיך לעשן?

אלא שמתוך לחצי הסביבה, מתוך הרצון להשתייך, מתוך הרצונות שמחדירים לנו מבחון, מתוך פרסומות, מתוך דמיונות, אנחנו חושבים שאנחנו רוצים משהו, למרות שבפנימיות אין לנו שום קשר לרצון הזה. אותו אדם עישן פעם, פעמיים וגם חמש ועשר פעמים, ועדיין זה לא היה לו באמת דבר מהנה שאי אפשר לוותר עליו. אבל הוא היה מוכרח להרשים את החברים שלו, אז עשה הצגות כאילו זה כיף. וכך הוא עשה שוב ושוב עד שזה כבר נהיה מאוחר מדי. שהוא כבר נהיה מכור וכעת צריך הרבה יותר מאמץ, ייסורים והשקעה כדי לצאת מזה.

כמו שבט לוי, כך גם אנחנו יכולים להישאר חזקים ועקשנים. ללכת עד הסוף עם ההחלטות שלנו ולא לחזור אחורה. אם החלטנו שאנו מתקדמים לכיוון מסוים או שקיבלנו על עצמנו קבלה מסוימת, אז אסור לנו להזניח את זה. מוכרחים לזכור תמיד את המטרה ולהמשיך קדימה גם כשקשה וגם כשיש דברים נוצצים בחוץ.

גם אם יום אחד לא בא לנו ללכת לשיעור התורה הקבוע שלנו, גם אם פעם אחת אין לנו כוח לקום מוקדם להניח תפילין, גם אם אנו בטוחים שלפספס רק תפילה אחת זה לא נורא, וגם אם אנו בטוחים שהנפילה הקטנה היא חד פעמית ולא תחזור על עצמה בשנית, אסור לנו לוותר על הקביעות וההתמדה ואנו מוכרחים להשקיע את כל הכוח כך שנשמור על מה שהשגנו. אין דבר כזה "רק" פעם אחת. כי אם ניתן ליצר להיכנס "רק" פעם אחת, אז אפשר להיות בטוחים

שכבר תגיע גם הפעם הבאה בקרוב ומכאן כבר הדרך למטה קצרה מאוד.

ובאמת החוק של יוסף נחקק לא רק במצרים, אלא גם בעבודה הרוחנית. שאם אדם הולך עד הסוף עם האמונה שלו, מתוך דבקות ועקשנות, אז הוא יזכה להרבה הצלחה בעבודה הרוחנית שלו, ויראה נסים מופלאים בדרך.

ולכן אפשר לראות אברכים ובני תורה שמוסרים נפש על לימוד התורה הקדושה ומוותרים על התאוות ועל תענוגי העולם הזה. ולכאורה היינו חושבים שהם סובלים, אבל אפשר לראות אותם שמחים ומאושרים, שרים שירי שבת בשולחן עם כל המשפחה בשמחה, מביאים חידושים מופלאים וחיים מעל הטבע עם משכורת של פחות מאלפיים שקל למשפחה שלמה. אין לזה היגיון כלל, אבל השם עושה נסים מעל הטבע.

ולעומת זאת יש כאלו שפוזלים קצת לצדדים, ואז מנסים לשלב את חיי החומר. שמחליטים לשלב קצת עבודה, יוצאים מדי פעם מהסדר, מתפנקים מדי פעם במסעדות, אחר כך באים רק לחצי יום ועובדים בחצי השני, חולמים איך לגלגל מיליונים וכך לאט לאט הם עוזבים את הלימוד.

ואותם אנשים לא מבינים איך עדיין חסר להם. הרי הם עובדים ומרוויחים, ואולי יש להם גם דירה מרווחת יותר ויותר אפשרות להוציא כספים, אבל כאילו שהעיקר חסר. כאילו שאין ברכה, שתמיד רוצים יותר, שהצרות הפכו לגדולות יותר, שלא מצליחים להיות שמחים ומאושרים.

על זה אמרו חז"ל מרעיבו שבע ומשביעו רעב. מי שמרעיב את היצר שלו מתגבר עליו ומנצח אותו, וממילא כבר היצר לא יכול לו, אז אותו אדם מרגיש שבע. אבל מי שכל הזמן משביע את היצרים והתאוות שלו, הוא הופך אותם לגדולים יותר וזה הופך להיות קשה יותר ויותר להשתלט עליהם. זה כמו לעשות עבודות משתלמות ביחד עם פרעה תמורת שכר רב, ולאט לאט להישאב לזה עד שהופכים לעבדים.

אנשים לפעמים פוחדים ללכת על הכל, פוחדים מקיצוניות. אז הם מנסים לשלב, לעשות קצת מצוות וקצת עבירות, קצת לדאוג לעולם הבא וקצת לעולם

הזה. אבל אותם אנשים הם אומללים. הסיוע משמיים מגיע למי שמוסר את הנפש, אבל מי שמנסה להסתדר ולא מוכן להקריב מעצמו אז נותנים לו להסתדר לבד.

ולכן אפשר לראות שהרבה אנשים רוצים לעשות תשובה, רק שאומרים שאחרי שיהיה כסף, אחרי הצבא, אחרי החגים, אחרי שיגדלו הילדים, אחרי שיצאו לפנסיה וכו'. אבל כך זה ממשיך עד שנהיה מאוחר מדי, וכך אותם אנשים נשארים בדיוק כפי שהיו.

אבל יש כאלו שהחליטו לקפוץ למים, לא להתרגש מהסחות הדעת, לא להסתנוור מתאוות נוצצות, רק לשבת וללמוד. ואז בשמיים מחשיבים את אותם אנשים ככוהנים שתורתם אמנותם ונותנים להם סיעתא דשמיא גדולה. בזמן שכולם משתעבדים לפרעה במצרים, אלו יושבים ללמוד חופשיים. כשכולם הפכו את התאוות והיצרים שלהם למפלצות גדולות, אלו נשארו פשוטים יחסית וחסרי דאגות.

בשמיים נותנים להם הכל, הם יקבלו את המזון והצרכים שלהם, וגם לא ייקחו את אדמתם בתמורה, ובטח שלא יהפכו אותם לעבדים. כי אי אפשר לגעת בהם, הם שייכים לעולמות העליונים ומשגיחים עליהם בכל פרט קטן. אלו הכוהנים של הקדוש ברוך הוא.

השם יתברך יחזק אותנו להיות איתנים ולשמור על עצמנו בלי שום פתח ליצר הרע ולמזיקים. נתגבר ונתמיד כך שנשמור על השלמות בעבודת השם שלנו עד שאף אחד לא יוכל להזיק לנו.

הגיע הזמן לסלוח

האחים של יוסף ניסו להרוג אותו, לבסוף מכרו אותו להיות עבד במצרים. שם העניינים הסתבכו והוא מצא את עצמו בבית הסוהר למשך שתיים עשרה שנה. אפשר לתאר לעצמנו מה עבר עליו במשך כל הזמן הזה וכמה צער גרמו לו האחים

שלו. אבל מפתיע לראות שגם לאחר שהוא מתמנה למלך, שהוא יכול לעשות ככל העולה על רוחו בלי שאף אחד יתנגד, בכל זאת לא רק שהוא לא נוקם באחיו, אלא שהוא אפילו לא כועס ואפילו לא שומר טינה קטנה בלב.

יוסף לא רוצה שהאחים יצטערו אפילו מעט. כאשר האחים נבהלים מפניו הוא מיד דואג להרגיע אותם ולבקש מהם "ועתה אל תעצבו ואל יחר בעיניכם", הוא מסביר שהשם גלגל את העניינים ושלא כדאי שיוכלו לשרוד את שנות הרעב, הכל לטובה. לפי הסיפור של יוסף האחים בכלל לא אשמים ולא עשו שום דבר לא בסדר, את הכל השם עשה כך שיהיה טוב לכולם.

אפשר היה לחשוב שאולי זה מתוך רצון לעשות נחת לאביו, מתוך שלמרות הכל הם האחים שלו ולכן לא רצה לצער אותם. אבל אפשר לראות שיוסף משתדל לא להזיק גם לאף אחד אחר, וגם מחוץ למשפחתו וגם לכל מי שציער אותו לחינם בעבר.

יוסף פועל מתוך אמונה ומתייחס יפה וטוב לכולם. הוא דואג לכל מצרים למזון ומכבד את כולם. לא שמענו שהתנקם בשר המשקים ששכח אותו במשך שנתיים בבית הסוהר ושהזכיר אותו בלשון גנאי לפני פרעה. הוא אפילו לא נוקם באשת פוטיפר שעשתה לו תרגיל מלוכלך ורימתה את כולם כך שהוא ייכנס לבית הסוהר במצרים לשתיים עשרה שנה על לא עוול בכפיו.

הרי כשחושבים על הדברים, רואים שעכשיו הוא על הגובה והוא יכול לעשות לפוטיפר ולאשתו כל מה שהוא רוצה. הוא יכול להתנקם בכל מי שציער אותו וכל מי שעייב אותו בדרך. אבל הוא בכלל לא מתעסק בזה. יוסף לא מחפש לסגור חשבונות ולעשות רע לאחרים, כי הוא מבין שמהשמיים כיוונו את הדברים. הוא מבין שלא היה בכלל אשת פוטיפר, אלא כי כך נגזר עליו מהשמיים.

אנשים רבים מחפשים לסדר את העניינים, מחפשים לעשות "צדק" ולסגור חשבונות ישנים. הם רוצים לנקום בכל מי שלא בסדר ו"להחזיר" למי שעשה להם רע כדי לא להישאר חייבים. כאשר עושים דבר לא נעים למישהו, מיד הוא מדמיון לעצמו איך שהגלגל יסתובב בעתיד והוא ינקום באותו אחד שהיה לא בסדר. הוא

מייחל ליום הזה שיגיע שיהיה לו כוח ואמצעים וכך ילמד לקח את אותו אדם.

אבל צריך לדעת שככל שאדם מתמקד בדברים האלו, הוא גורם לעצמו צער ונתקע באותם מקומות. הוא תקוע בעבר ולא יכול להתקדם. כאשר האדם תקוע הוא חוסם לעצמו את השפע. הקדוש ברוך הוא הביא את האדם למקום שהוא נמצא בו כדי לקדם אותו. אבל במקום להמשיך להתקדם האדם נתקע בעבר, במקום להיות עם הראש לעבר המטרה הוא תקוע בנסיבות.

אבל יוסף לא נתקע בדברים. הוא נותן לקדוש ברוך הוא להוביל ורק מתקדם הלאה לאן שהשם יתברך לוקח אותו. לכן הוא סולח לכולם, כי אין טעם לפתוח חשבונות ישנים. הוא סולח על כל מה שהיה ופשוט מתרכז בהתקדמות הלאה אל המטרה.

אדם צריך להבין שכל התעסקות עם העבר ועם דברים שליליים מביאה אותו לשם. יש אנשים שעוברים חוויה לא נעימה ולאחר מכן במשך שנים הם נזכרים שוב ושוב באותה חוויה ומעלים בכל פעם מחדש את כל אותם רגשות שליליים שחשו בעבר. מלאים בכעסים, הם עוברים בין המכרים ועוצרים כל עובר אורח מזדמן כדי לשתף ולספר לכולם איך עשו להם דברים שכאלו.

במקום להתקדם הלאה ולנצל את הירידה שלהם כדי להגיע למקומות חדשים טובים יותר, הם פשוט נתקעים בעבר ומאמללים את עצמם. בכל פעם שמישהו ינסה לעודד אותם הם רק ירחמו על עצמם ויתחילו להסביר לו כמה המצב שלהם קשה ורע.

אנשים מסתובבים עם מטענים כבדים על עצמם. הם לוקחים על עצמם צער ועצבים שהצטברו אצלם במשך שנים וסוחבים אותם על הגב לכל מקום שהם הולכים. מרוב חולשה ועייפות כבר אין כוח לעשות כלום ומרגישים תשושים.

ואז בן אדם מדבר עם חבר שלו בתמימות ופתאום החבר מתפרץ וצועק עליו בלי שום סיבה נראית לעין. וכל זה בגלל שאשתו הכעיסה אותו בחודש שעבר, בגלל ששוטר תנועה עצר אותו לפני שנה או בגלל שהיה לו יום קשה בעבודה.

הוא סוחב אתו את המטען הזה לכל מקום, והוא בכלל לא מבין שבגלל זה הוא כועס. הוא מוציא את האנרגיות השליליות על כל העולם בלי לשים לב.

וכך דברים מצטברים, עצבות, כעסים, חולשה, התמרמרות והרגשת חוסר צדק, ומיום ליום הוא מוסיף עוד ועוד למטען עד שהוא הופך לכבד מנשוא. כך אותו אדם כל היום כועס ורוטן, חושב שכל העולם נגדו, לא מבין מאיפה באו הרגשות האלו ולא יודע איך לצאת מזה.

לכן התורה מצווה אותנו לא לנקום ולא לנטור, אפילו לא בלב. הכעס לא יפתור שום בעיה. העצבות שלנו לא תהפוך את המצב לטוב יותר. כשאומרים לאנשים שאין להם על מה לכעוס, אז מיד הם ימצאו שלוש מאות תירוצים מדוע כן צריך לכעוס. אבל בכל התירוצים האלו אין אפילו סיבה אחת שיש לה תועלת.

כשאדם למשל כועס בגלל שחבר פגע בו, אז הוא מרגיש שהכעס מוצדק בגלל שבאמת הוא היה בסדר והחבר סתם פגע בו ללא כל סיבה. אבל גם אם נניח שבאמת הוא היה בסדר גמור והחבר היה רשע מוחלט, עדיין אין שום סיבה לכעוס, כיוון שאותו כעס לא יועיל בכלום.

הרי אותו כעס לא יחזיר את המצב לקדמותו ואותו כעס גם לא יעניש את החבר שלו. להפך, החבר שלו עכשיו יכול להסתובב חופשי ומאושר, ורק אותו אדם עצמו שכועס מעניש את עצמו בכך שהוא לא מתפקד רגיל וכל היום כועס ורוטן. הוא בעצמו זה שסובל מאותו כעס הכי הרבה.

אז אותו אדם יתרץ שהוא מוכרח לכעוס ושוב יספר לנו את הסיפור המצער שקרה ויאשים את החבר שלו, אולי גם יכריז שגם אנחנו היינו כועסים אם זה היה קורה לנו, אבל כל זה לא משנה את המצב. אם הוא חושב שהוא עצמו היה בסדר, אז בוודאי שהכעס לא צודק כי כעת הוא מעניש את עצמו ללא שום סיבה. אותו צער שיש לו לא מוסיף שום תועלת.

צריך לדעת שהכול מגיע מאת השם. לקדוש ברוך הוא יש שליחים רבים. אבל שום דבר לא פועל לבד מעצמו אם השם לא רוצה בכך. את כל זה אפשר לראות במיוחד בפרשיות האלו שעוסקות בסיפור יוסף והאחים. שדווקא אותם אחים

שעשו השתדלות גדולה לגרום לחלומות שלו לא להתקיים, הם דווקא אלו שעזרו להם להתקיים בכך שהורידו אותו למצרים ששם הכל התגשם.

כי כשהשם מחליט משהו לא יעזור שום דבר. לכן אין שום סיבה לכעוס על אף אחד, כי כולם שליחים של השם. אם אדם בחר בחירה לא טובה, הוא ייתן על כך את הדין ויש לו עסק עם השם יתברך. אבל כל הנזק שעשה לאחרים הוא לא חשוב כלל מצדם, כיוון שאם הוא לא היה גורם את אותו נזק, אז השם יתברך היה מסובב שמישהו אחר יגרום את הנזק הזה. הכל מאת השם.

אמנם מחובתנו לעשות דין ולכן ישנם בתי דין עם דיינים יראי שמיים שתפקידם לעשות צדק ולהעניש במידת הצורך את מי שצריך. אבל כל זה מצד הראות הלקויה שלנו בלבד. וכפי שהגמרא מביאה שישנם המון דברים שעליהם נאמר פטור בדיני אדם וחייב בדיני שמיים. שיש דברים שמצד האמת האדם חייב עליהם, אבל מכל מקום בית דין לא יוכלו לחייב אותו. כי בתי הדין עושים צדק עד איפה שאפשר על פי ראות עינינו. אבל הצדק האמתי נמצא רק בשמיים.

ישנם דברים שאנשים סוחבים מגלגולים קודמים, ישנם דברים שאנשים צריכים לעבור, ישנם דברים שבאים בתור ניסיונות וכו'. אי אפשר להבין חשבונות שמיים, אלא שאנחנו מסתכלים רק על המקום המצומצם שלנו.

ולכן אמנם צריך לעשות את ההשתדלות כדי למצות את הדין היכן שאפשר. אבל מעבר לכך זה כבר לא עסק שלנו. כאשר אנו יכולים לעשות משהו כדי להשיב את מה שנעשה, כמו למשל גנבה שאפשר להשיב לבעלים, או פיצויים על נזק כלשהו, אז כך צריך. אבל כאשר זה לא בשליטתנו, וההשתדלות שלנו לא תעזור לנו, אז אין עניין סתם לנקום כדי לעשות רע לאותו אדם. זה כבר חשבונות שמיים שהוא עצמו יצטרך להתמודד איתם.

כמה עבודה עצמית על המידות דרושה כדי להגיע למצב דומה לזה של יוסף. כל אחד מאיתנו שינסה לחשוב מעט על המכרים שלו יוכל להיזכר בנקודות לא כל כך טובות שמעט הכעיסו אותו. כל אחד יוכל להרגיש קצת כעס על דברים שונים שלא הסתדרו לו. כל אחד נושא מטען על אנשים שונים שקלקלו והרסו לו

תכנונים שונים שיכלו להביא אותו למקום טוב יותר. אצל חלקנו הדבר מתבטא ככעסים חיצוניים וסכסוכים עם אנשים, אצל אחרים הדברים מופנמים יותר ונמצאים בעקיצות הקטנות שמתחת לפני השטח, לפעמים אנחנו אפילו יכולים להיות החברים הכי טובים של מישהו ובפנים לחוש טינה על משהו שעשה.

ונתאר לעצמנו אילו היו מעלים אותנו לגדולה, הופכים אותנו למלכים וכעת אותם אנשים שציערו אותנו היו בידיים שלנו, כמה היינו שמחים לנקום בהם. איך שהיינו רוצים ללמד אותם לקח. אבל יוסף לא היה כך. הוא ידע שהכול מאת השם ורק צריך להמשיך ולהתקדם. במקום לדאוג להביא רע על האחר, עדיף לדאוג להביא טוב על עצמנו.

ולפעמים זו עצמה הסיבה שמשמיים מונעים מהאדם שפע. שכאשר האדם מחפש לנקום ולעשות רע לאחרים, וגם אם זה מגיע להם, מכל מקום בשמיים מעדיפים למנוע ממנו שפע וכוח כדי שלא יזיק ויבוא להחריב את העולם.

כך ראינו אצל רבי שמעון ורבי אלעזר בנו, שכאשר יצאו מהמערה היו נותנים עיניהם באנשים שעוסקים בהבלי העולם והיו שורפים מה שבא לנגדם. אז יצאה בת קול ואמרה להם לחזור למערה. כי באמת הם צדקו בכך שהקפידו, באמת זה טיפשי להתעסק בהבלי העולם, באמת צריך רק לעסוק בתורה, אבל זו לא סיבה להחריב את העולם. גם אם זה צודק, מי אמר שאנחנו צריכים להיות צודקים?

לכן כאשר רואים בשמיים שאדם מסוים הוא צער עין, קפדן ונקמן, אז משמיים חוסמים לו את השפע כדי שלא ישתמש בו לרעה. וכך גם להפך, שכאשר האדם מעביר על מידותיו, מלמד זכות על ישראל ורוצה בטובת הזולת, אז משמיים נותנים לו שפע וכוח כדי שישפיע ממנו לאחרים. לכן טוב עין הוא יבורך, כי אם יש לו עין טובה, אז הופכים אותו לצינור להשפיע טוב לכולם.

וכך בדיוק היה יוסף, שלא רצה לצער אף אחד וניסה להשפיע טוב לכולם, ולכן התברך בשפע עצום, שהיה צינור לכלכל ולתת מזון לכל העולם. לכן יוסף מסמל את מידת היסוד שמשם יוצא כל השפע.

והדבר ידוע שיש המונים שבאים לתלמידי החכמים הצדיקים כדי להתברך.

ותארו לכם שאותו צדיק היה רגזן, מקפיד על אחרים, דן לכף חובה, שומר טינה ולא מוכן לסלוח. אז כל מי שהיה מגיע אליו היה חוטף צרור של קללות. הרי אף אחד לא מושלם ותמיד אפשר למצוא דברים לא טובים באנשים. אז מתוך הקפידה על האדם הוא היה הופך למסכן ואומלל. לכן משמיים מונעים את הכוח והשפע הזה, ונותנים אותו רק לטובי עין, כדי שישתמשו בשפע הזה לטובה וישפיעו לאחרים.

כעת, מתוך התבוננות בגדולתו של יוסף, שעבד על מידותיו והגיע לדרגות גבוהות מאוד של קדושה, אנו יכולים ללמוד מכך ולחזק את עצמנו לעבוד על מידותינו ולסלוח בלב שלם לכל מי שאי פעם פגע בנו. לא סתם לומר שאנו סולחים, אלא באמת להתכוון לכך, שהרי הכל מכוון מאת השם יתברך. הכל נועד כדי לקדם אותנו למקום שאליו הגענו היום. אם נפתח את הדברים הישנים רק נישאב אליהם ונהיה תקועים בעבר. לא נוכל להתקדם הלאה בלי לסלוח. רק לאחר שנבין שאנו נמצאים במקום שאליו היינו צריכים להגיע, לאחר שנסלח לכולם ונדע בלב שלם שהקדוש ברוך הוא כיוון את הדברים והביא אותנו לכאן בלי שאף אחד יוכל להזיק לנו, אז נוכל להתקדם לשלבים הבאים ולהמשיך הלאה למקומות חדשים וטובים.

כל צער שאי פעם הרגשנו היה מכוון מאת השם, אז מה הטעם לכעוס על בשר ודם ולדמיין שהוא זה שאשם בכעס שלנו? כל אחד בטוח לעצמו שאפשר לסלוח על הכל חוץ מהמקרה הפרטי שלו, שהרי פה ההוא באמת לא היה בסדר אז איך אפשר לסלוח? אלא שצריך להתבונן על עומק הדברים ולהבין שאף אחד לא יכול לשנות את מה שהשם יתברך החליט בשבילנו. כל אותם אנשים ומצבים שנתקלנו בהם הם הדברים שהקדוש ברוך הוא מסובב כדי להביא אותנו אל המקום שאליו אנו צריכים להגיע. אבל הכל היה כבר מתוכנן מאת השם.

לא לחינם יוסף חלם את החלומות, שהרי כל אלו מראים בבירור שהדברים היו מוכרחים להתגלגל למקום הזה שיוסף שליט על מצרים והאחים באים לשבור אוכל. כל זה רק מחזק את עניין ההשגחה הפרטית וההבנה שרק השם יתברך מחליט על גורלנו מבלי שאף אחד יוכל להזיק.

יוסף הצדיק סלח על אף כל התלאות והייסורים שעבר בגלל האחים, כי הוא יודע שבאמת זה כלל לא בגלל האחים. כמו שהוא סלח על דבר כל כך מכעיס ופוגע, כך גם אנחנו צריכים לסלוח, ובע"ה אולי נזכה מתוך כך לאמונה חזקה כמו של יוסף הצדיק, שתרחיק אותנו מכל רע ותזכה אותנו להצלחה ולקרבת השם.

תיקון שלם

לכאורה נראה שיוסף מתעלל באחים שלו כהוגן. במבט ראשון חושבים שהוא רוצה לנקום בהם על מה שעשו לו. אבל ישנם כמה פרטים שלא מסתדרים עם ההבנה הזו, וישנן תמיהות רבות על כך מהלך הסיפור.

הרי אם באמת היה רוצה לנקום, אז היה נוקם באחים שמכרו אותו, אבל למה לצער את בנימין שהוא אחיו מאותה האם, שלא עשה לו דבר ושאוהב אותו מאוד? מדוע הוא בוחר להחביא את הגביע דווקא אצלו למרות שבוודאי שבנימין יצער מכך?

בנוסף מדוע לצער את אביו, שהרי כשהאחים עלו ובקשו להוריד את בנימין, יעקב הוא שהיה בצער הכי גדול מכך? הוא גרם בזה צער לאביו הרבה יותר ממה שגרם לאחים.

ובכלל מדוע לא רץ לספר לאביו שהוא חי או לפחות לשלוח שליחים להודיע שהוא בסדר עוד לפני כן, מיד לאחר שהפך להיות מלך במצרים? הרי בתור מלך בוודאי שיש לו את האפשרות להודיע לאביו. אז למה לחכות שרק אולי האחים יגיעו למצרים כדי להודיע שהוא חי?

גם צריך לשאול בכלל על כל עניין העמדת הפנים, שהרי לא יתכן שיוסף הצדיק יתנקם באחיו כנגד ציווי מפורש של התורה שאוסר לנקום ולנטור, ועל אחת כמה וכמה שבכל זמן מה הוא יוצא לבכות, וכך רואים שכואב לו והוא לא רוצה שיהיו בצער. רואים את זה בבירור לאחר שהוא מתוודה, שהוא מראה להם

כמה הוא אוהב אותם ורוצה שלא יכעסו ולא יצטערו על מה שהיה, ובאמת אם רצה לצער אותם לפני כן אז מה קרה פתאום שהתהפך מהקצה אל הקצה ואיך סלח להם ברגע אחד?

עוד דבר תמוה הוא שכאשר יוסף מתוודה אל אחיו, הוא שואל אותם "העוד אבי חי?" ולכאורה השאלה הזאת לא כל כך נמצאת במקום. שהרי כאשר אחי יוסף חזרו עם בנימין, הוא מיד שאל אותם לשלום אביהם, כך שהוא יודע שהוא חי, ומאז שהוא שאל אותם הם היו יחד אתו במצרים עד לאותו הרגע, כך שבוודאי לא יכלו לקבל מידע חדש. ובכלל מה כל כך דחוף לשאול אם אביו חי מיד באותו רגע שהוא מתוודה ואומר שהוא יוסף?

אלא שמכל זה אפשר לראות את גדולתו של יוסף הצדיק. הוא יכול היה להודיע לאביו שהוא חי כבר מההתחלה. אבל אז היו עולות ליעקב אבינו תמיהות שונות. איך הגיע למצרים? מדוע הכותונת הייתה טבולה בדם? מי גרם לו לכל הצער הזה? ובוודאי שאם היה חוקר את העניין, בסופו של דבר הייתה מתגלה אשמת האחים.

יוסף כל כך חס על האחים שלו, למרות כל מה שעשו לו, כך שהוא לא רוצה לצער אותם ושאביו לא יקפיד עליהם כלל. לכן הוא מעדיף להיות בשקט בלי להודיע שום דבר, ומשאיר את הדבר ביד האחים עצמם, שאם הם ירצו הם יגלו, ואם לא, אז הוא לא יביא אפילו בעקיפין לגילוי הדבר.

ואז האחים מגיעים למצרים לשבור אוכל כאשר הוא בעמדה של שליטה. הוא נוכר בכל החלומות שחלם ומבין שמשמיים גלגלו את הדברים למקום הזה. אז הוא מחליט לעשות מהלך שלם של תיקון, כך שתשובת האחים תהיה שלמה ויגיעו נקיים לחלוטין לשמיים.

יוסף מסובב את הכל כך שלאחים תהיה הזדמנות לתקן את מה שעשו. וכך כל הדברים הלא ברורים שעשה פתאום הופכים למובנים, הוא הכין את הרקע כדי להביא אותם למעמד מתאים לתיקון שלהם, הוא מביא את אחיו לאותו המצב בו היו בעת המכירה כדי שיוכלו הפעם לעמוד בניסיון, להוכיח שחזרו בתשובה ובכך

לתקן את הפגם.

בנימין הוא בנה של רחל, בדיוק כמו יוסף. אביו אהב את יוסף יותר מכולם וזה מה שגרם לשנאת האחים, וכעת הוא אוהב את בנימין יותר מכולם ולא רוצה לשלחו איתם כדי שלא יינזק. יוסף גורם לבנימין להיראות כגנב כדי להכריז עליו כעבד, וכך הם מגיעים לאותו מצב בו היו במכירת יוסף.

כעת הם יכולים לעשות לבנימין בדיוק כפי שעשו ליוסף, ולהתנקות מכל אשמה, שהרי אותו מלך מצרי הוא שלקח אותו כעבד על גנבתו ולכאורה זה לא בשליטתם והם לא עשו שום דבר לא בסדר. הם יכולים פשוט לעלות לאביהם ולהסביר לו שבנימין גנב גביע וכעת הפכו אותו לעבד. זו אשמתו של בנימין שגנב ולא שלהם. שיסבירו בפשטות את האמת, שלא היה באפשרותם להציל אותו.

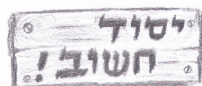
אבל האחים כולם, ובראשם יהודה שהציע את מכירת יוסף, באים ומוסרים את נפשם למען בנימין. הם ערבים לו ומוכנים להיות עבדים תחתיו ולשלם כל מחיר, ואם צריך הם גם מוכנים להילחם בכל מצרים ואפילו למות למען המטרה הזו. שהרי אם בנימין לא יחזור איתם, אביהם לא יוכל להמשיך את חייו. הם מסבירים לו שאביהם לא יכול לחיות בלי הבן האהוב שלו.

כאן בעצם יוסף רואה שהאחים הגיעו לתיקון אמתי למעשיהם. הם לא סתם מצטערים על מכירת יוסף, הם באמת מוכנים למסור נפש ולהקריב את עצמם למען אחיהם. אלא שכל הסיפור שהיה עם בנימין היה רק מעין משל לסיפור שהיה עם יוסף, וכעת צריך לגרום לאחים להבין את הנמשל כך שישלימו את תהליך התשובה ויביעו חרטה אמיתית.

לכן ברגע האמת, כאשר האחים נמצאים ברגע השיא ומוכנים למסור נפש ממש כדי שאביהם לא ימות מרוב צער, יוסף שואל אותם "אני יוסף, העוד אבי חי?". האם אבי כן הצליח לחיות לאחר שמכרתם אותי? למה לא חששתם לחיי בעת המכירה כפי שאתם חוששים עכשיו להשאיר את בנימין? אם כל כך אכפת לכם מבנימין ומהצער של אבא, אז מדוע לא היה אכפת לכם מאותו צער כשמכרתם אותי?

והאחים לא יכלו לענות לו, כי נבהלו מפניו. פתאום הבינו ברגע אחד את החומרה של מה שעשו. הם הבינו את הטעות העצומה שעשו. האחים למעשה הגיעו כאן לתיקון השלם. הם הבינו היטב את מעשיהם בזמן המכירה והוכיחו את עצמם שהם השתנו וחזרו בתשובה מאז המכירה על ידי הערבות לבנימין.

לכאורה, אפשר היה לומר שהאחים כבר עשו תשובה לפני כן, שהרי הם אמרו האחד לשני "אבל אשמים אנחנו" והביעו חרטה גדולה על מכירת יוסף. כאשר יוסף שומע את הדברים, היינו מצפים שמיד יתוודה אליהם, אלא שלמרות שהתשובה תמיד מועילה, מכל מקום יש מעלות לתשובה.

התשובה השלמה היא רק כאשר האדם מגיע בפועל לאותו ניסיון בו היה, עם אותם יצרים ותאוות, עם אותה אפשרות להזיק ואותם תנאים פחות או יותר. ואז כאשר הוא בוחר בטוב, הוא למעשה מעיד על עצמו שעשה תשובה ואילו היה חוזר לאותה נקודה בה חטא, אז לא היה עושה את החטא.

כאשר אנו חוטאים, תמיד ניתנת לנו ההזדמנות לתקן. אנו יכולים לחזור בתשובה על ידי מספר שלבים ידועים, חרטה, וידוי, עזיבת החטא וקבלה לעתיד. מובן שכל זה מועיל ומחזק ועושה דברים עצומים, ואפילו הרהור תשובה מועיל כדי שיקבלו את התשובה שלנו בשמיים.

אך למרות המעלה שיש לזה, אפשר להתעלות למקומות גבוהים יותר. הרי קל יחסית לומר שאנו מתחרטים על עבירה. אבל העבודה האמתית היא לחזק את עצמנו מספיק כך שנוכל לעמוד בניסיון הזה של אותה העבירה בפעם הבאה שהוא יגיע.

אנשים רבים מביעים צער וחרטה על דברים שעשו, אך יחד עם זאת חוזרים על אותם הדברים שוב ושוב. במיוחד לאחר שרואים תוצאות הרסניות, אז חושבים שלעולם לא נעשה את זה שוב. אבל אחרי כמה שעות הכל נשכח, התאוה מתחזקת ואז ממשיכים באותה דרך לא טובה.

כל אדם מכיר את עצמו ויודע שפעמים רבות הוא מחליט שהוא לעולם לא

יעשה דבר מסוים, ואז לאחר זמן מה הוא מתגלגל למצב בו הוא עושה את אותו הדבר בניגוד מוחלט למה שהבטיח לעצמו. הוא יכול להבטיח לעצמו שיותר הוא לא יכעס לעולם, שהוא לא ידבר לשון הרע, שהוא יכוון בתפילה, שיעבוד על המידות וינהג הנהגות טובות, אבל הדבר כמעט ברור שהוא יחזור לסורו.

גם אם באותו רגע הוא היה אמתי והתכוון לדברים, מכל מקום בשעת הניסיון הוא לא עמד בו, וזה מוכיח שהרצון שלו לא היה חזק מספיק. הוא לא באמת התחרט לגמרי, אלא שעדיין חשב שיש אולי מעט טוב באותה עבירה, שהרי בגלל זה הוא עשה אותה שוב.

תארו לכם למשל שאדם התאוה לאכול דבר לא כשר, או שהתאוה לאשה האסורה עליו וכו'. ואז לאחר מעשה הוא פתאום הבין את חומרת המעשה והתחיל לבכות ולהתחרט מעומק הלב על שהכעיס את בוראו. אז אמנם הוא הביע חרטה וקיים את מצוות התשובה. אבל יחד עם זאת יתכן שהיא לא שלמה.

הרי מי יודע אם יצליח לשלוט על עצמו בפעם הבאה שיתמלא בתאוה דומה? יש הרבה דברים שהאדם יודע בשכל, אבל ברגע האמת כאשר התאוה מול העיניים, הוא שוכח מהכול. קל להיות חכמים לאחר מעשה. קל להפוך לפרושים כאשר שבעים לאחר ארוחה גדולה. אבל קשה הרבה יותר להמשיך עם זה בשעת הניסיון.

כאשר יזדמן לו מצב דומה לאותו מצב בו חטא, שעדיין הוא מלא בתאוה, שיש לו אפשרות לחטוא בנקל בלי דבר שעוצר אותו, שיש לו מרץ וכוח, שהכול זמין ונגיש וכל מה שצריך זה רק רצון לעשות את החטא, ובכל זאת הוא יתגבר על היצר וימנע את עצמו מן החטא, אז התשובה שלו תהיה שלמה באמת. לכן יוסף השתדל להביא את אחיו לאותן נסיבות כך שיוכיחו שעשו תשובה אמיתית.

יש דבר שנראה תמוה בעניין התשובה, שכאשר עושים תשובה אז העוונות נמחקים, אבל כאשר עושים תשובה מאהבה, אז במקום שהעוונות יימחקו הם הופכים לזכיות. יוצא שככל שהאדם חטא יותר בעבר, כך השכר שלו גדול יותר לאחר שעשה תשובה מאהבה.

ולכאורה הדבר נראה לא הגיוני ולא צודק כלל. שאם למשל יש שני אנשים שחטאו, האחד עשה דברים חמורים, מזעזעים ונוראים, והשני עשה כמה עבירות קטנות. וכעת שניהם עושים תשובה מאהבה. אז יוצא שככל שהיו לו יותר חטאים חמורים, כך הכל נזקף לו לריבוי זכויות. ומי שעשה מעט חטאים, יש לו כעת רק מעט זכויות בזכות התשובה. ואיך הדבר יתכן?

אבל ההסבר הוא שכאשר אדם עושה תשובה אמיתית מאהבה, זה אומר שהוא הצליח להגיע לדרגות גבוהות ביותר. ומובן הדבר שכדי להגיע לשם ממקום גבוה זה קל יחסית, אבל לבוא מהתחתית של התחתית זה הרבה יותר קשה.

אילו היינו מחשבים את השכר של האדם על פי מספר המדרגות שעלה בסולם, ועל פי המאמץ שהתאמץ כדי לזכות לדרגה שלו, יוצא שהוא עלה הרבה יותר מדרגות והתאמץ הרבה יותר ממישהו שהיה כבר למעלה.

לכן כל זה נאמר דווקא בתשובה מאהבה, כי היא התשובה השלמה. כדי לעשות תשובה בצורה פשוטה, כל אחד יכול להתחרט, להתוודות ולהחליט שמשנתנים. אז השם יתברך ברוב רחמיו מקבל את התשובה ומוחק את העוונות. אבל הוא לא הופך להיות צדיק הדור בשביל זה.

אבל כאשר האדם מצטער באמת, ועובד על עצמו כך שלא ייפול שוב באותו החטא, והכל מתוך אהבה להשם יתברך ולשם שמייים, אז נותנים לו שכר על המאמץ שהשקיע. וככל שהיה במקום נמוך יותר ועם תאוות גדולות יותר, כך הדרך שעשה כדי להגיע למעלה היא ארוכה יותר ומפרכת יותר, וממילא השכר שלו יהיה גדול יותר, בהתאם למאמץ שהשקיע.

הדבר הרי ברור שאדם בעל תאוה כלשהי צריך להתאמץ הרבה יותר מאחרים ויהיה לו קשה מאוד להתגבר. אדם שרגיל לתאוה כלשהי צריך להשקיע ולהתיישר כדי להתגבר על היצרים ולעזוב אותה. אבל אדם אחר שאין לו את אותה התאוה לא צריך להתאמץ כלל והוא יכול לבחור בטוב בקלות. לכן השכר הוא בהתאם.

אדם שעושה תשובה מאהבה ומוסר את הנפש כדי לעשות תשובה, מוכיח

מעבר לכל ספק שהוא חזר בו מחטאיו ואילו היה חוזר לאותו הזמן בו חטא, כבר לא היה חוטא שם.

בעומק יותר, אפשר להבין שדווקא מתוך אותו חטא שעשה ומתוך המקום הטמא והירוד אליו הגיע, דווקא בזכות אותה ירידה הוא הצליח לאזור כוחות ולצמוח. לכן גם אותם עוונות נחשבים לזכויות, כי יש להם חלק גדול באותה תשובה שעשה. דווקא מתוך הצער שבעשיית אותם עוונות אותו אדם זוכה להתרחק מהם ולהבין את החומרה הגדולה של המעשים הלא טובים שעשה.

הדבר דומה ליהלום שנמצא בתוך בור של ביוב, שאם אדם יורד לבור ומוציא אותו משם, אז יוצא שדווקא בזכות הירידה הזו לתוך המקום המטונף הוא זכה לאוצר הגדול. אילו לא היה מתלכלך בירידה לאותו בור, הוא לא היה זוכה גם לאותו יהלום. פתאום הוא מבין שגם באותו בור ביוב יש טוב. הוא עובר ליד הבור המטונף ומחייך כי הוא נזכר שמשם הוא צמח.

רק חשוב לדעת שכל זה מגיע רק לאחר שאדם כבר חטא, אבל אסור בשום אופן לחטוא באופן יזום כדי לעלות לאחר מכן. חז"ל מלמדים שהאומר אחטא ואשוב, אין מספקין בידו לעשות תשובה. כי אם מראש הוא כבר מחליט לחטוא ולעשות תשובה, זה אומר שלאחר מכן התשובה שיעשה אינה אמיתית. לכן לאחר מכן הוא יצטרך להתאמץ הרבה יותר מהיכולות שלו כדי לתקן את מה שעשה באמת, וכך יוצא שהוא יורד למטה כמעט מבלי יכולת לעלות בחזרה.

יוסף לא הסתפק בתשובה החלקית שעשו אחיו, כיוון שרצה שיעשו תשובה שלמה ואמתית מאהבה. לכן זה נראה כאילו שהתעלל בהם וגרם להם הרבה צער, אלא שכל זה לתועלתם, כדי שהתיקון שלהם יהיה שלם. לבסוף הם הגיעו לדרגה גבוהה שבה לא רק שלא היו מוכרים את יוסף אילו היו חוזרים לאותה נקודה של המכירה, אלא הוכיחו על עצמם שהם היו גם מוכנים למסור נפש כדי להציל אותו כפי שעשו עם בנימין.

הרבה אנשים עושים תשובה חלקית מתוך שזה נוח וקל. יש אנשים שעשו עבירות שונות מתוך מצב מסוים שבו הם היו, וכעת שהם נמצאים במצב אחר כבר

אין את אותו היצר. יש אנשים שכל יום אומרים לעצמם שזהו! מעכשיו משתנים. הדבר מחזיק כמה שעות ואז שוב חוזרים לאותן עבירות. אז אמנם זה עדיף מכלום, שהרי לפחות הם מנסים ולפחות לכמה שעות אפשר לומר שעשו תשובה, אבל בוודאי שזו לא תשובה מושלמת.

כי זו לא חכמה לא לאכול חזיר כשלא רעבים, לא לגנוב כשנמצאים במקום שאין בו מה לגנוב, או להימנע מכעס בזמן שאין שום דבר שמכעיס אותנו. אחרי שאוכלים הרבה, אנחנו יכולים להבטיח לעצמנו שעכשיו נצום במשך שבוע. אבל אחרי כמה שעות שהופכים שוב לרעבים, זה קשה הרבה יותר לומר דברים כאלו. רק כאשר נהיה באותו מצב שבו היינו בזמן העבירה ונצליח להתגבר, אז התשובה תהפוך לשלמה.

כשנגיע רעבים לאיזו שמחה באולם אירועים לאחר שלא אכלנו כל היום ואז נגלה בהפתעה שלאוכל אין כשרות מתאימה לרצוננו, ולכן נבחר לא לאכול שם וגם נשמח מהבחירה שלנו שאנו עושים את רצון השם, אז נוכל לדעת שהצלחנו לתקן. כשיציעו לנו הצעה מפתה לקבל הרבה מאוד כסף ונגלה שזה כרוך בחילול שבת ונדחה את ההצעה משום כך, אז נדע שהתשובה שלנו שלמה. רק כשיש את הפיתוי ובכל זאת אנו מצליחים להתגבר, אז אפשר לדעת שהגענו לתיקון.

חשוב לציין שעם כל זה, אסור לנו להביא את עצמנו למצב של ניסיון, כי פעמים רבות נוכל לחשוב שנצליח להתגבר, אבל המציאות עלולה להוכיח לנו אחרת. אסור לאדם להכניס את עצמו למצב מכשיל כדי להצליח לא לחטוא, כיוון שגם לאחר הרבה עבודה עצמית, בכל זאת היצר קיים ותמיד אפשר ליפול. לכן אמרו חז"ל אל תאמן בעצמך עד יום מותך.

אדם שמביא עצמו לניסיון הופך לפגיע יותר ולפעמים מהשמיים עושים שייכשל. לכן אנו מבקשים בכל בוקר מהשם יתברך שלא יביא אותנו לידי ניסיון. אלא שכאשר הדבר נצרך, אז מהשמיים מגלגלים את הדברים כך שנגיע למקום שאנו צריכים כך שנוכל לתקן את מה שצריך, והתפקיד שלנו הוא להיות מוכנים לכך.

כאשר אדם נמצא בניסיון דומה לזה שהוא נכשל בו, שיש לו מצב דומה, יצר ותאוה גבוהים ושאר כל הדברים שגרמו לו לחטוא בפעם הקודמת, ועם כל זה הוא מתגבר ולא חוטא, אז התיקון הוא מושלם.

ראוי לכל אחד לעבוד על עצמו כדי לעשות תשובה שלמה, להתאמן כדי להכין את עצמו היטב למלחמה, ולהתעורר כמה שיותר מוקדם כאשר עדיין היצר תקיף והמלחמה קיימת. השם יזכה את כולנו לעשות תשובה שלמה ולתקן את כל הדברים שפגמנו בהם תיקון גמור בצורה מושלמת.

זהירות מהלבנת פנים

יוסף רוצה להעמיד את אחיו במצב דומה לזה שהיה בזמן שחטאו כשמכרו אותו, כדי לזכות אותם לעשות תשובה שלמה. כאשר הוויכוח בין יהודה ליוסף מגיע לשיאו, יוסף רוצה להתוודות בפני האחים כדי להוכיח אותם. אבל אז הוא פועל בצורה שמסכנת אותו לחלוטין.

הוא דואג להוציא משם את כל השומרים והעוזרים כדי להישאר לבד עם אחיו. כפי שהתורה אומרת "ויקרא הוציאו כל איש מעלי ולא עמד איש אתו בהתוודע יוסף אל אחיו" (בראשית מה', פסוק א'). צריך להבין שהאחים היו גיבורים וחזקים ביותר. המדרשים מספרים שתכננו להחריב את כל מצרים כדי להציל את בנימין. שיהודה נתן שאגה וכל מצרים רעדה.

כעת יהודה שהיה ערב לבנימין היה מוכן לעשות הכל כדי להציל אותו, והוא לא ידע שאותו מלך מצרי שרוצה לכלוא את בנימין הוא יוסף אחיו. לכן ברגע שיוסף מסיר מעליו כל איש ונשאר איתם לבדו, הוא מסתכן בנפשו.

עם כל זה ולמרות הסכנה הרבה שהייתה ליוסף, הוא החליט שהוא מעדיף לסכן את חייו מאשר לבצע את התוכחה בפני אנשי נוספים. הרי אילו אנשים נוספים היו נוכחים במקום בזמן התוכחה, האחים היו מתביישים מפניהם. לכן

הוא מסכן את עצמו להישאר ביחד עם אחד עשר אנשים גיבורים וחזקים ששונאים אותו ורוצים לחסל אותו, ובלבד שלא יתביישו.

כל כך הרבה מוסר אפשר ללמוד מההנהגה של יוסף. נוח לו לאדם שישליך עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים. הלבנת פנים זה איסור כל כך חמור, שכל כך בקלות אפשר לעבור עליו אם לא מקפידים לשים לב לכך. כל אדם צריך לשים לב לפעולותיו שאינן פוגע באחרים.

לפעמים אנו רואים אנשים שמתנהגים לא כשורה, ואז אנו מיד מעירים להם, צועקים עליהם ומוכיחים אותם. ואז אנחנו מתמלאים בגאווה וחשים גיבורים וצדיקים גדולים. אבל צריך לדעת שברוב המקרים הבושה שאנו גורמים להם בתוכחה שלנו, היא עוון הרבה יותר גדול מאשר הדבר הלא טוב שהם עצמם עשו. יש מקרים שאפילו עדיף שהם ימשיכו בטעות מאשר שנלבין את פניהם.

אם אדם עושה משהו לא בסדר, אפשר להסביר בנועם, לקחת אותו לצד ולרמוז לו על הדבר בארבע עיניים מבלי שאף אחד ישמע ומבלי לפגוע או לומר דברים מעליבים. לומר את זה כדרך אגב, שאותו אדם יבין מעצמו ולא יתבייש. אולי אפילו לומר בגוף שלישי, כאילו זה בכלל לא עליו ואז הוא יבין מעצמו. יש דרכים רבות כדי להימנע מהלבנת פנים חמורה.

וכל זה כאשר מדובר על תוכחה שבאמת מועילה ורק עלולה אולי להעליב מישהו ולהלבין את פניו. שמדובר על איסור כלשהו שהאדם עושה ואנו בדקנו לעומק ובטוחים לחלוטין שאותו דבר הוא באמת איסור לכל הדעות והזרמים, והדברים שנאמר יוכלו באמת להשפיע, להתקבל ולהביא לשינוי לתועלת.

אבל כאשר מדובר על הלבנת פנים ללא סיבה מוצדקת, אז הדבר חמור פי כמה. לא פעם אנו מוצאים את עצמנו מספרים דברים על אנשים, מרכלים, מדברים מתוך קנאה וצרות עין, אומרים דברים לא נעימים לאנשים ועושים דברים נוספים שמלבינים פני אחרים בלי שום תועלת שאנו מקבלים מכך.

לפעמים אנשים עושים מזה צחוק וליצנות וחושבים שזה דבר של מה בכך. מספרים בדיחות על חשבון אחרים וצוחקים על כולם. הם מרגישים על הגובה

וחשים בשליטה. הם אפילו לא רואים בזה עבירה, אלא חושבים שלהתייחס יפה ולא להעליב אחרים זה כמו הנהגה טובה ליחידי סגולה.

אלא ברור הדבר שאילו מישהו היה אומר את הדברים עליהם, אז לא היו יודעים היכן לקבור את עצמם. אף אחד לא רוצה את ההנהגה הזו, אלא מתוך הסתכלות צרה, שלא רואים את המצוקה של האחר, אז חושבים שהכול מותר. לכן צריך לשים לב היטב לכל מעשה שאנו עושים, וגם אם המעשה עצמו הוא טוב מעיקרו, שאין אף אחד שנפגע ממנו.

ואם מדובר על הלבנת פנים בצורה מכוונת מתוך ידיעה, אז זה אפילו חמור עוד יותר. שלפעמים אנשים יודעים שהם פוגעים ומעליבים בדבריהם, ובכל זאת לא אכפת להם. הם רואים את הצער של האחר, והם ממשיכים בשלהם. שזו כבר מידת אכזריות של ממש, וראוי להתרחק מאנשים כאלו.

כל יהודי צריך לעשות חשבון נפש עם עצמו. לבדוק במי הוא פוגע במעשים שלו ובדברים שהוא אומר. להתבונן היטב ולראות שהוא לא גורם צער לאחרים, ועל אחת כמה וכמה אם זה ברבים. מתוך חקירה והתבוננות, נוכל להגיע לשיפור המעשים, להתייחס יפה לכולם ולהביא לאהבת ישראל.

השם יתברך יזכה את כולנו לאהבת אחים שתשים שלום בינינו, נישמר מהלבנת פנים וכך נתקן את עוון שנאת החינם שהחריב את בית המקדש, מתוך כך נזכה בעזרת השם במהרה לגאולה השלמה אמן.

פינה שקטה בסביבה טובה

אחי יוסף עולים לארץ ישראל כדי להביא את יעקב אביהם ואת כל משפחתו המורחבת ולרדת למצרים. אלא ששום דבר לא נעשה בפזיזות והמעבר נעשה בהדרגה. יעקב שולח את יהודה לפניו "להורות לפניו גושנה" (בראשית מו', פסוק כח).

יעקב יודע שמצרים זה שיא הטומאה. לכן הוא דואג שיהודה ידאג קודם כל לטהר את השטח מעבודה זרה ושאר טומאות ולהקים בתי מדרש כך שכאשר כולם יגיעו למצרים, הם יוכלו למצוא מקום טהור ומוכן כבר ללימוד תורה.

לאחר מכן יוסף בוחר מבין אחיו את הפחות גיבורים, כפי שאומרת התורה "ומקצה אחיו לקח חמישה אנשים". הוא מדריך אותם לומר לפרעה שהם רועי צאן ושזוהי המלאכה היחידה שהם מכירים, כיוון שתועבת מצרים כל רועי צאן. הוא מבליט דווקא את הצדדים שפרעה לא אוהב כדי שפרעה ירצה להרחיק אותם ממנו לארץ גושן כך שלא יהיו קרובים אליו. הם מנסים לעשות הכל כדי לא למצוא חן בעיני פרעה כך שלא ייקח אותם להיות שרים או בעלי תפקיד במצרים, אלא שיניח להם לחיות בפשטות שלהם לבדם.

לכאורה, היינו מצפים שהם ירצו להתקדם, להיות בעלי תפקיד ולמצוא חן בעיני פרעה כדי לקבל מעמד מכובד. כל אדם שיש לו הזדמנות להגיע לעושר, הצלחה ומעמד מכובד, הוא יעשה הכל כדי לנצל את ההזדמנות. אבל כאן בני ישראל פועלים בכיוון ההפוך, הם מנסים להתרחק כמה שאפשר מפרעה ומבית המלוכה כך שהם יוכלו לתפוס את הפינה השקטה שלהם וללמוד תורה בלי הפרעות.

יעקב ובניו ידעו היטב מה הדבר הנכון לעשות. כי רק בצורה כזו אפשר לשמור על הזהות היהודית. זה אמנם נראה מפתה להיות עשירים ומצליחים, אבל זו הדרך הישירה להגיע לעומק התחתית ולפתח תאוות רעות. זו הדרך להשחית את המידות ולהידבק במידותיהם של פרעה והמצרים. כאשר חיים בתוך אוכלוסיה מסוימת, אז ודאי שהופכים למושפעים ממנה. על אחת כמה וכמה כאשר מקבלים מעמד מכובד בתוך אותה אוכלוסיה, שאז עלולים לשכוח מי אנחנו בכלל.

כל אדם מוקף בסביבה מסוימת, בין אם הוא רוצה בכך או לא, ובין אם הוא בוחר את הסביבה או שהזדמן לשם באופן אקראי. כל אדם מושפע מאותה הסביבה בה הוא חי והופך להיות דומה לה במובנים מסוימים.

לכן אין שום סיבה להתפלא שאם למשל שולחים ילד לבית ספר חילוני ששם

כל חבריו מחללים שבת ח"ו, אז גם הוא לא ישמח לקיים מצוות וללכת בדרך התורה. ההורים יכולים לכעוס על הילד שכן הם רוצים לשמור מעט על המסורת, אבל אי אפשר להאשים אותו, שהרי הוא עושה מה שכל החברים שלו עושים וחושב כפי שכל החברים שלו חושבים, ומדוע שיהיה שונה מכולם?

כך גם אין שום סיבה להתפלא שאם ישנה סביבה כלשהי שעושה עבירות חמורות שכולם חושבים שנעשו היתר, אז גם אצל האדם ששומר על המסורת ונמצא באותה סביבה העבירות לא ייראו כל כך חמורות.

ופעמים רבות אנשים שמים את ילדיהם בסביבה לא טובה שכזו, ואחר כך בוכים על ההרס החינוכי ולא יודעים כיצד להתמודד. אבל אי אפשר אחר כך לבוא בטענות, למה אין איררה משפחתית בשולחן שבת, או למה אין ערכים בבית. כי אלו הערכים שהסביבה החדירה.

ובאמת כל זה לא מדבר רק על ילדים. אמנם הילדים מושפעים יותר מהסביבה, אבל במוכן כזה או אחר, כולם מושפעים ממנה. וגם אדם צדיק, חסיד וקדוש שיהיה בסביבה פרוצה ולא טובה יושפע ממנה. וגם אם זה לא יהיה ניכר, וכמו למשל שהאדם יהיה חזק ביותר בצורה קיצונית וימשיך לקיים את המצוות בדבקות, מכל מקום בוודאי שתהיה איזו השפעה ותהיה לו ירידה רוחנית.

אנשים רבים חושבים שאין משהו כל כך מזיק והרסני בסביבה. לכן הם מרשים לעצמם להיות בסביבה של אנשים שאינם שומרי מצוות, לעבוד במקום בעייתי, להיות מוקפים בחברים שלועגים לתורה ולנסות לשמור תורה ומצוות בתוך סביבה שמגדירה את עצמה כ"חילונית". אלא שהם לא שמים לב להשפעה הגדולה, לשינוי המהותי שחל בהם ולהתדרדרות העקבית בעבודת השם שלהם.

אז אולי ביחס לאותם אנשים סביבם הם נחשבים לשומרי תורה ומצוות, אבל ביחס לאמת ולמה שמצפים מהם הם רחוקים מאוד מהשאיפות, כי אי אפשר לעבוד את השם בצורה מלאה בסביבה כזו.

כאשר מחפשים מקום לגור בו, הדבר הראשון שיהודי שומר תורה ומצוות צריך לבדוק זה שיש בסביבה שלו בית מדרש, בית כנסת, מקווה, תלמודי תורה, אנשים

שומרי תורה, חנויות כשרות וכו'. קודם כל צריך לבדוק שאפשר לשמור על הרוחניות שלנו ואפילו להתקדם למקומות טובים יותר. כי זה מה שבאמת חשוב.

משרה טובה, משכורת שמנה ותפקיד מוצלח לא יהפכו לנו את החיים לטובים יותר. אולי לנוחים במובנים הגשמיים, אבל לא מעבר לזה. כדי לשמור על הנפש שלנו אנו מוכרחים להשקיע בפנימיות. כאשר יש חיבור רוחני להשם יתברך, אז יש הכל ולא חסר שום דבר.

כאשר בני ישראל ירדו למצרים, הדברים הראשונים שהם דאגו להם זה לנקות את המקום מעבודה זרה ולהקים בתי מדרשות ללימוד תורה. כי אי אפשר להוריד את הילדים הקטנים למקום טומאה שכזה ואי אפשר להגיע למצרים מבלי שיהיה מקום מוכן כבר ללימוד תורה.

לאחר מכן הם דאגו לבודד את עצמם כדי להתרחק מפרעה ומהמצרים כדי לשמור על הזהות היהודית שלהם. כי אחרת זה קשה מאוד לא להיטמע שם ולהתבולל חס ושלום בין המצרים. אסור להיות קרובים אל הטומאה, כי אז אפשר חס ושלום להיגרר אליה.

לאחר ימי החנוכה מגיעים לפרשת ויגש. כי כל המהות של ימי החנוכה זה השמירה על הזהות היהודית שהיוונים רצו להשמיד. לשמור על הרוחניות שלנו שהיוונים רצו להפוך לתרבות של חומר. לשמור על המהות שלנו ועל האור הגדול שיש לנו מבלי להתערבב עם היוונים. כמו שמן זית שצף למעלה ולא מתערבב עם משקים אחרים.

לאחר העוצמות הגדולות של חנוכה, פרשת ויגש מסבירה לנו כיצד לשמור על העוצמות האלו כדי לא להפוך חס ושלום למתייוונים. כיצד להישאר יהודים אמתיים מבלי להישאב ל"תרבות" היוונית שמצויה בכל פינה מסביבנו. איך לא להסתנוור ממופעי בידור, כדורגל, טלפונים חכמים, טלוויזיה ושלל דברים שסוחטים מאיתנו כל טיפת יהדות ותורה. לשמור על תורה ומצוות למרות שכולם לועגים מסביב ולמרות שכולם סוגדים לתרבות החומר הריקנית. להישאר יהודים פשוטים ומלאים באמונה למרות שנראה שהעושר וההצלחה נמצאים בחומר.

האחים של יוסף יכלו בקלות להגיע לשיא ההצלחה. היו להם את הקשרים הנכונים ואת כל הכישורים המתאימים לכך. הם יכלו לקבל משרות טובות, הצלחה גדולה וכל מה שאפשר לחלום עליו. אבל כולם ידעו שזה שקר. לכן הם עשו הכל כדי לא למצוא חן בעיני פרעה כך שיניח להם לנפשם לחיות חיים פשוטים ומלאים. חיים של אמונה, של אמת ושל תורה. של פנימיות ולא של חיצוניות. של עוצמות רוחניות ולא של תאוות ריקניות. של רוח ולא של חומר.

השם יתברך יזכה אותנו להתחבר לסביבה הנכונה, להתרחק מהתרבות ההרסנית והריקה ולהתמלא בפנימיות באמונה שלמה.

אחדות וערבות הדדית

בתחילת הפרשה יהודה ניגש אל יוסף ומוכן למסור נפש כדי להציל את בנימין שיחזור לאביו ולא מוכן בשום פנים ואופן שבנימין יישאר במצרים. אבל הדבר נראה קצת תמוה, שהרי כמה פסוקים לפני כן, בסוף פרשת מקץ, יהודה עצמו אומר ליוסף "הננו עבדים לאדוני, גם אנחנו גם אשר נמצא הגביע בידו". הוא כולל באמירה שלו את כל האחים וזה כולל כמובן גם את בנימין שנמצא הגביע בידו.

אם כן יוצא שיהודה הסכים מרצונו שבנימין יישאר במצרים ויהיה עבד ביחד עם כל האחים, אבל לאחר מכן התהפך ושינה את עמדתו לחלוטין. אז צריך לשאול כיצד יתכן שהסכים בהתחלה שבנימין יישאר שם ומה בעצם השתנה שגרם לו פתאום למסור נפש בכל מחיר כדי שבנימין יעלה אל אביו ולא יישאר במצרים?

צריך לדייק ולראות שיהודה מוכן שהם כולם ביחד יישארו במצרים בתור עבדים. אבל כאשר יוסף אומר לו שכל האחים יכולים לעלות ורק בנימין לבדו יישאר במצרים, אז לזה הוא כבר לא מסכים ומוכן למסור את הנפש על זה. אם

כל האחים נשארים במצרים, אז יהודה יכול לשמור היטב על בנימין וכל האחים ישגיחו זה על זה. כולם ביחד יכולים להישאר שם, אבל בשום פנים ואופן יהודה לא מסכים שרק בנימין יישאר שם לבד.

יהודה הבין שכאשר כל האחים מאוחדים, אף אחד לא יכול להם. הם היו מוכנים גם לצאת למלחמה ולהחריב את כל מצרים אם היה לכך צורך. כל הבעיות התחילו מתוך הפירוד בין האחים כאשר מכרו את יוסף, אבל כעת כאשר יהודה ערב לבנימין, הוא יודע שכל עוד הם יישארו מאוחדים הכל יהיה בסדר. לכן הם אמרו ליוסף "כולנו בני איש אחד נחנו". שכולם מאוחדים ואין פירוד ביניהם כלל.

לכן אם כולם נשארים במצרים בתור עבדים, אז הם בוודאי יוכלו להיחלץ בדרך כלשהי. ביחד הם יכולים לנצח הכל. השם בוודאי יעזור להם כשהם ביחד. לכן הוא מסכים שבנימין יישאר שם כל עוד שאר האחים נשארים ביחד אתו. אבל בלי בנימין הוא בוודאי לא יכול לעלות בחזרה אל אביו, ולכן על זה הוא מוכן למסור את הנפש.

מכאן נבין כמה חשובה היא הערבות ההדדית וכמה חזק הוא כוח האחדות. שכאשר אנחנו מאוחדים, אפשר להצליח ולנצח את הכל. אבל כאשר יש פירוד, הדברים מתחילים להשתבש.

אבל צריך להבין יותר את עניין הערבות, שלא מדובר רק על אחדות, על יחסי שלום ואהבה בלבד, אלא מדובר על מסירות נפש ממש האחד למען השני. הרי בפעם הקודמת שהאחים חזרו לאביהם, שמעון נשאר במצרים, ולא ראינו שעשו מזה סיפור גדול, למרות שבוודאי היו מאוחדים בלבם ואהבו את שמעון אהבת נפש. כיוון שכאשר אין ערבות, אז אין את ההכרח למסור את הנפש למען השני.

ובאמת גם כאשר האחים רצו לרדת למצרים יחד עם בנימין, יעקב לא הסכים לכך בשום אופן. כי הייתה חסרה הערבות ההדדית ומסירות הנפש האחד למען השני. רק לאחר שיהודה אמר שהוא ערב לבנימין, יעקב הסכים שהוא ירד איתם, כי אז הוא ידע שהם בוודאי יחזרו בשלום. הערבות היא לא סתם אהבה ואחדות,

ערבות זה להסתכל על האחר כאילו זה אני ממש.

כאשר אדם לוקח הלוואה עם ערב, המלווה יכול לגשת אל אותו ערב ולגבות ממנו את הכסף כאילו הוא עצמו לווה ממנו כסף. הערב והלווה נעשים כמו אדם אחד לאותו עניין. כך גם בכל שאר דברים, כאשר אדם סתם אוהב מישהו זה נחמד, אבל אם הוא רואה את האחר כאילו זה הוא עצמו, אז הוא מוכן למסור נפש ולהצליח לעשות דברים שלא היה חולם עליהם.

לכן חיילים יכולים להסתער על האויב ולמסור את הנפש למען האחר. כי מלמדים אותם לחשוב כאילו כולם אחד. הם מבטלים את עצמם ועושים הכל למען החברים שלהם. אם כל אחד היה חושב על עצמו, אז אף אחד לא היה מסכן את עצמו. אמנם עדיין היה שלום ביניהם, הייתה אהבה, אבל כאשר הדבר היה פוגע בצרכים האישיים שלהם, אז הם לא היו מוכנים להמשיך. הם היו מוכנים להקריב מעט ולתת למען החברים, אבל עד גבול מסוים. אף אחד לא היה מוותר על עצמו למען השני. ומוכן שבצורה כזו לא היה אפשר לנצח את האויב.

אדם שרואה מישהו בצרה בדרך כלל מתחיל לעשות שיקולים, האם שווה לו להיכנס לזה? האם הוא באמת יכול לעזור? האם הוא לא ייפגע מזה בעצמו? וכך הוא שוקל את הדברים עד שמגיע להחלטה אם לעשות מעשה או לא. אבל אדם שרואה את הבן שלו בצרה לא חושב פעמיים. הוא מוכן לקפוץ למים כדי לנסות להציל אותו גם אם הוא עצמו לא יודע לשחות. הוא מוכן לקפוץ על מחבל גם אם הוא יודע בוודאות שהוא לא ייצא משם חי. הוא מוכן לעשות הכל נגד כל היגיון ולא אכפת לו כלל מעצמו, כיוון שהוא מרגיש ערב לו. זה ההבדל בין יחסי שלום רגילים לבין ערבות.

תארו לכם כמה בעיות היו יכולים להיפטר אילו היינו מרגישים את הערבות ההדדית בינינו. אנשים חושבים איך להרוויח כסף, ואז מוכנים לרמות ולדרוך על אחרים לשם כך. אנשים רוצים את הפינה והדרך שלהם, ואז כועסים ומתייחסים גרוע לכל מי שמפריע להם בדרך. אנשים דואגים לאינטרסים של עצמם, ואז לא עוצרים לרגע כדי לראות אם האחר זקוק לעזרה. אילו היינו מרגישים ערבים זה לזה, כל העולם היה הופך למקום טוב יותר.

כאשר מכירים מישהו עני שאנו יודעים שזקוק לעזרה, אז אדם רשע יתעלם ממנו, אדם בינוני ייתן לו שקל, אדם טוב ייתן לו ארוחה חמה, אבל אדם ערב יכניס אותו לביתו וידאג לו לכל צרכיו כאילו שהוא חלק ממנו ממש. וזה בעצם עניין הערבות, לא רק להיות אדם טוב ונחמד כדי לצאת ידי חובה או כדי לשמח מעט. אלא לדאוג באמת לכל מה שצריך כמו שאדם דואג לעצמו או למשפחה שלו.

הרי אדם לא זורק את הילדים הקטנים שלו שיסתדרו לבד. הוא לא זורק להם שקל ומברך אותם להצלחה. הוא מגדל אותם, מאכיל אותם, מלביש אותם ודואג לכל הצרכים שלהם עד שהם מתבגרים ולומדים להסתדר בעצמם. אדם שיזרוק את הילד הקטן שלו להסתדר לבד הוא אכזרי בעינינו, כי ברור לנו שכל אדם ערב לילדים שלו. בדיוק כך זה צריך להיות גם עם שאר יהודים. כל ישראל ערבים זה לזה ומוטל על כל אחד מאיתנו לדאוג להם.

אם אדם היה נוסע ברכב ופתאום רואה בצד הדרך מישהו מהמשפחה שלו תקוע, הוא מיד היה עוצר ומבטל את כל העיסוקים שלו כדי לעזור לו. אבל כאשר הוא חלף לפני כן ליד עוד עשרים רכבים תקועים, זה לא הפריע לו להמשיך בדרכו. כיוון שהוא לא מרגיש ערב לכל אותם אנשים.

כל ישראל ערבים זה לזה, וכך כל אחד מאיתנו צריך להרגיש כלפי השני. בימי יהושע כאשר עכן מעל בחרם (כפי שמובא בספר יהושע פרק ז), הוא גרם מיתה ותבוסה לכל ישראל. שלושים וששה איש מתו, כל עם ישראל הפסידו במלחמה ונגרם נזק עצום. למרות שהיה רק אדם אחד שעשה איזו עבירה, כולם סבלו בגללו. וכשיהושע שאל מדוע זה קרה, השם ענה לו שחטא ישראל. הוא היה אדם אחד וזה נחשב כאילו כל ישראל חטאו.

כי בין אם אנו רוצים בכך או לא, יש ערבות הדדית בינינו. ואם אחד עושה עבירות, זה כאילו שכולם עושים עבירות גם אם כולם מלבדו יהיו צדיקים גמורים. וכן להפך, ישנם צדיקים שמחזיקים את כל העולם ומביאים שפע לכולם, כמו רבי חנינא בן דוסא שכל העולם ניזון בזכותו, וזה כולל גם את הרשעים. כל יהודי משפיע על חברו ועל כלל ישראל.

לכן עלינו להיות חכמים יותר, ולנסות להרגיש את הערבות. מובן שלא נצליח ביום אחד להרגיש כלפי אנשים ברחוב כאילו שהם הילדים שלנו, אבל נוכל להתחיל לעשות מעט יותר השתדלות וכך להפוך את העולם למקום טוב יותר.

ועלינו לפעול בין במישור הגשמי, לדאוג לצרכים של הזולת ולנסות לעזור כמיטב יכולתנו, ובין במישור הרוחני, שנדאג גם לעולם הבא של הזולת, ננסה לקרב ולחזק אנשים. וממילא הרוחניות תביא גם את הגשמיות, כמו רבי חנינא שבזכות התורה והרוחניות שלו כל העולם מתברך וניזון בצורה גשמית ממש.

לרוב האנשים יש מטרות, וכל מה שמפריע להם בדרך למטרה הוא מטרד מבחינתם. אם מישהו יעכב אותם באופן כלשהו הם יקפידו עליו מאוד. אפשר לתאר שהאחים שראו שהגביע נמצא אצל בנימין חשבו עליו דברים לא טובים באותו רגע, שהגנבה שלו כעת תגרום צער לכולם, גם להם וגם לאביו, שהם כל כך משתדלים להיות אנשים טובים וכעת בגלל מעשה טיפשי של בנימין כעת כולם צריכים לסבול ולהיענש. אולי הם אפילו היו רוצים להעלים אותו כפי שעשו עם יוסף.

אבל דווקא כאן הגיע התיקון של מכירת יוסף. שלמרות כל מה שהיו יכולים לחשוב על בנימין, מכל מקום הייתה להם ערבות והם היו מוכנים למסור נפש בשביל האחר, גם אם הוא לא התנהג כשורה.

כשאדם רואה מישהו שגורם לו צער בעניין כלשהו הוא מקפיד עליו ולפעמים אפילו שונא אותו. אבל אם זה היה הבן שלו, הוא היה מוסר עליו נפש בכל מחיר. אבא של רוצח מצליח למצוא בו דברים טובים. הוא מלמד עליו זכות ואפילו מוסר עליו נפש. כי הוא ערב לו בכל מחיר, בלי קשר למה שעשה וכיצד התנהג, גם אם הוא עשה את כל הטעויות בעולם, וגם אם את העבירות הקשות והחמורות ביותר, הוא תמיד יישאר הבן שלו ותמיד יהיה ערב לו.

לפעמים אנשים לא מצליחים להבין מדוע יש "כפייה דתית" כפי שנוהגים לכנות את זה. אנשים רוצים לחיות כפי שהם רוצים ושיעזבו אותם לנפשם. זכותו של כל אחד לחיות כפי שהוא רוצה בלי שאף אחד יתערב. הם לא מבינים מדוע

יש אנשים שמנסים להחזיר בתשובה, ומדוע כל כך אכפת לאנשים מסוימים לקרב אחרים ליהדות. מה זה ייתן לו אם החבר שלו יקיים מצוות? מה אכפת לו אם החבר רוצה לעשות עבירות? מה כל כך כואב לו? לכאורה שכל אחד יחייה את חייו כפי רצונו ושאף אחד אחר לא יתערב.

אלא שלכולנו יש ערבות הדדית. ואם האחד עושה עבירות הוא עלול להכריע חס ושלום את כל העולם לכף חובה. כל מצווה שהוא עושה לעומת זאת, מביאה שפע גדול לכולם. אותו אדם לא רואה את זה וחושב שהוא אדם טוב שלא פוגע באף אחד. לאף אחד לכאורה לא צריך להיות אכפת מעבירות שהוא עושה בינו לבין עצמו. אבל כל עבירה שלו בוראת משחיתים שמביאים פיגועים, מלחמות וייסורים חס ושלום לכל ישראל.

הוא לא רואה את הקשר, אבל הוא גורם כעת לסבל גדול אצל אנשים רבים בגלל העבירות שלו. בגללו אין שלום בית אצל איזו משפחה. בגללו איזה זוג לא מצליח להביא ילדים. בגללו נגרמה תאונת דרכים קטלנית. בגללו נחטף חייל. בגללו מישהי הפילה. הוא חושב שהוא אדם טוב, אבל הוא לא שם לב כמה דברים רעים הוא מביא לעולם.

כולם ערבים זה לזה, הוא עושה עבירות וכולם משלמים עליהם. כמו שעשה עכן שמעל בחרם ואנשים אחרים מתו במלחמה, מתוך הערבות שבין כולם. בימי יהושע הייתה נבואה, היו יכולים לדבר עם השם יתברך, היו יודעים להטיל גורלות, וכך ידעו לבסוף שעכן גרם לכל זה. אבל היום לצערנו לא רואים את הקשר.

אנשים עושים עבירות וגורמים לנזקים עצומים בכל העולם ולא מבינים בכלל שהם האחראיים לזה. אדם שומע דברים מזעזעים בחדשות ובכלל לא מבין שהוא האשם בכל זה בגלל איזו עבירה שעשה אתמול. ואז הוא יכול להצהיר שהוא אדם "טוב" שמתייחס יפה לאנשים ומחייך לכולם. הוא לא מבין בכלל את הנזק העצום שהוא גורם לאנושות כולה.

ותארו לכם שאדם נמצא בסכנה גשמית, כמו שריפה שעומדת להגיע לביתו, אם מחבל שמתקרב אליו או שהוא טובע בים וכו'. ואז באים להציל אותו ואותו אדם מחליט שהוא לא רוצה. הוא לא מוכן לצאת ממקום הסכנה או שהוא אפילו רוצה ח"ו למות. אז אף אחד לא יתחשב בדעתו. יצילו אותו בכוח אם צריך וגם ישימו עליו שומרים שלא יסכן את עצמו.

ולכאורה הוא יכול לטעון מה זה הכפייה הזו? מדוע לא מאפשרים לו לעשות כרצונו. הרי הוא לא מזיק לאף אחד והוא בסך הכל אדם טוב שרוצה שיניחו לו לנפשו. אלא שמובן הדבר שהוא מדבר מתוך חוסר מודעות ואין לו כרגע שיקול דעת מתאים. לכן יצילו אותו בכל מחיר, בין אם זה נוח לו או לא.

לכן אנשים רבים מוסרים על זה נפש. להציל יהודים משמד רוחני. אדם שמציל מישהו שטובע בים עשה מעשה גבורה והציל נפש אחת מישראל. אבל אדם שמציל מישהו שטובע בעבירות מביא שפע עצום ומונע גזירות קשות שיכלו להגיע בעקבות אותן עבירות על כל ישראל. הוא לא הציל רק נפש אחת, אלא הציל רבבות. ואם המציל בים לא יניח לאדם לטבוע גם אם אותו אדם רוצה בכך, כיוון שהוא ערב לו, אז על אחת כמה וכמה שאסור לתת לאף יהודי לטבוע בצורה רוחנית, כיוון שכולנו ערבים זה לזה.

מכאן כל יהודי ילמד את הכוח העצום שיש לו. כל יהודי הוא חלק אלוקי ממעל, וכל נשמה יהודית מחוברת לעולמות עליונים וממילא היא מחוברת לכל הנשמות כולן, שכולנו בני איש אחד נחנו, בני אברהם, יצחק ויעקב, וניצוצות נשמה מאדם הראשון.

כל מעשה, דיבור ומחשבה משפיעים על העולמות העליונים וממילא קובעים את השפע שיורד לעולם. בכל רגע אדם יכול לבטל גזירות קשות מעל כל ישראל ולהוריד אלינו שפע רב, לא בכוח הזרוע, אלא בכוח התפילה, התשובה, התורה והמצוות. אדם חושב לעצמו שהוא קטן ולא משפיע על אף אחד, אבל כל אחד מרעיד את העולם בכל רגע, משפיע וקובע את עתידנו. לכל מעשה יש השלכות וכולנו אחראיים לכל מה שמתרחש.

אדם שבוחר לריב עם מישהו רב בעצם עם עצמו. אדם שעושה רע למישהו עושה רע לעצמו. כאשר נמסור נפש האחד למען השני ונבין שכולנו בעצם אחד, אז נוכל באמת לקדם את העולם למקומות טובים יותר. השם יתברך יזכה אותנו להתאחד ולהידבק כאחד בהשם יתברך ובתורתו הקדושה, וכך נביא לגרות טובות על כל ישראל ולבניין השלם במהרה בימינו אמן.

להתרחק מהגדולה

לאחר שבני ישראל הגיעו למצרים, יוסף צריך ללכת לספר לפרעה שמשפחתו הגיעה. אלא שהוא דואג לפני כן להסביר לאחיו כיצד לנהוג ומה לומר לפרעה. הוא לוקח רק חמישה אנשים מתוך האחים, מהפחות גיבורים שבהם, ואומר להם שיאמרו שהם רועי צאן, כיוון שזו תועבת מצרים וכך פרעה ירחיק אותם ממנו.

ולכאורה כל זה נראה מיותר. מדוע התורה צריכה להאריך ולתאר כיצד יוסף הדריך אותם מה לומר לפרעה? הרי בכל אופן התורה מספרת לנו לאחר מכן שהאחים אמרו את אותם הדברים לפני פרעה ואם כן למה לכפול את הדברים? ומדוע הוא בחר דווקא את האנשים הפחות גיבורים באחים? ומדוע הדגיש שצריך לומר לפני פרעה שהם רועי צאן כאשר זה הדבר השנוא ביותר על המצרים?

בני ישראל הקדושים אינם כמו שאר האומות. הם צריכים לשבת במקום מבודד, לא להתערב עם עמים אחרים ורק ללמוד תורה בשקט. הדבר ידוע שכאשר משקיעים בחיצוניות, זה בא על חשבון הפנימיות. כאשר אנשים מתעסקים בחומר, זה בא על חשבון הרוח.

ובני ישראל ידעו את הדברים ורצו להתרחק מזה. אלא שהיו גיבורים ומוצלחים, ופרעה בוודאי היה רוצה אנשים כאלו שיהיו בין השרים ומנהיגי העם. לכן היו צריכים עצות מיוסף שהכיר את התנהלות הדברים מבפנים, שילמד אותם תחבולות כיצד להתחמק מפרעה, ובכך להתרחק מהחומר והטומאה של מצרים.

והתורה מדגישה את הדברים עבורנו, כיוון שאותן תחבולות לא נועדו רק כדי לברוח מפרעה באותה תקופה, אלא כדי לחלץ כל אחד מאיתנו מרשתו של היצר הרע גם היום. באופן טבעי האדם נמשך לתאוות ולחיצוניות. הוא רוצה כבוד וגדולה ומחפש שיעריכו ויאהבו אותו. לכן הדבר כל כך קשה להתרחק מכל זה ואנו מוכרחים להשתמש בתחבולות כדי להצליח להתגבר.

האדם מחפש תשומת לב ורוצה לקבל אהדה מהסביבה. קשה לו לעמוד לפני מלך עצמתי שמשבח אותו ורוצה לגדל אותו ולסרב לגדולה. תארו לכם שהיו מציעים לכם משרה של יועץ בכיר של המלך או שר צבא חשוב, עם משכורת גבוהה, כבוד וכל התנאים הטובים שמסביב. האם מישהו היה מצליח לסרב בטענה שהוא רוצה לשבת בצד וללמוד תורה?

ואמנם הרבה אנשים מזלזלים בזה וחושבים שברור להם שהם היו מעדיפים ללמוד תורה. יש כאלו שמצהירים בקלות שהם לא יעזבו את התורה בעד שום הון שבעולם. אבל בפועל כאשר נמצאים בניסיון כזה, הבחירה היא הרבה יותר קשה משחושבים. כאשר הניסיון רחוק מאיתנו אז באופן יחסי זה קל, אבל כאשר הדבר מוחשי, שבאמת יש לנו אפשרות ממשית לגדולה, עושר, הצלחה, תאוה וכו', ועוד שהסביבה לוחצת אותנו לכך, אז קשה מאוד לוותר על כל זה ומתחילים להתבלבל.

אם מלך גדול היה משבח אדם כלשהו לפני כל שריו ועבדיו, האם אותו אדם היה יכול להכריז לפני כולם שהוא חלש והוא כלל לא מתאים לכל אותם השבחים? האם הוא יכול היה לומר שהוא רוצה להישאר רועה צאן פשוט?

לכן יוסף מוכרח לתת להם את העצה. שידגישו שהם רועי צאן, שזוהי תועבת מצרים, ואז פרעה עצמו כבר לא ירצה בהם וירחיק אותם ממנו. עדיף לא להגיע לניסיונות כלל. וכך הם יוכלו להידבק בפנימיות ולהישאר אנשי אמת.

כאשר מראש שוללים את הדברים עוד לפני שמגיע הניסיון, אז הרבה יותר קל להתמודד. הרבה יותר קל לא להיכנס בכלל לעניין הגדולה, לשלול מראש את האפשרות להיות מכובדים, עשירים ומצליחים, מאשר

להיכנס לזה ואז לנסות לשים את זה בצד וללמוד תורה בשקט.

הדבר דומה לבעל עסק גדול ומצליח, או לדמות אהודה שכולם אוהבים, שכעת יתמודדו עם בחירה לעזוב את הכל ולהיות אנשים פשוטים. לאחר שכבר התרגלו לשבחים ולכבוד, קשה מאוד לעזוב את זה.

וכך גם בעניין התאוות. שיש אנשים שרוצים רק לטעום מתאוה מסוימת, אבל לאחר מכן אי אפשר לעצור. אדם משיג מאה ורוצה מאתיים, משיג מאתיים ורוצה ארבע מאות. וזה לא נגמר. ואנשים רבים נשאבים לזה. שאוחזים באיזה מנהג גרוע ולא יכולים להפסיק, שמחזיקים בטלפונים חכמים עם תכנים הרסניים ואז לא מסוגלים להתנתק מהם, שמתרגלים לדבר עבירה ולאט לאט זה הופך להיות גדול מהם ואין להם שליטה.

לכן אחי יוסף היו מוכרחים לשים לזה סוף עוד לפני שזה התחיל. לשלול את הדברים עוד לפני שפרעה הציע להם. לשים לזה מכשול כך שפרעה ישנא את מעשיהם וירצה להרחיק אותם ממנו כדי שלא ישמעו שבחים ופיתויים וכך לא יגיעו כלל לניסיון.

ואדם שיהיה כנה עם עצמו יוכל להבין שאותה מחלת גדלות עולה ביוקר. שהרבה אנשים הופכים להיות מכובדים, מקבלים מעמד, כסף, גדולה, גאווה מנופחת, תאוות והרבה הערצה מהסביבה, אבל כל זה לא מחזיק כלל. שיחד עם זה באות צרות רבות, שלרוב אותם אנשים הופכים להיות ירודים ומושחתים, מסתבכים בפרשיות שונות ולבסוף נופלים. וככל שהאדם היה יותר בגובה, כך הנפילה יותר כואבת.

והדבר ידוע שכאשר האדם מוצלח ונמצא במרכז העניינים, אז כך גם כוחות הסטרא אחרא רודפים אחריו. שהוא גורר אחריו עין הרע ומזיקים, שכולם מקנאים בו ומנסים להכשילו, שאנשים רודפי בצע נמשכים אחריו וכו'. יוצא שאנשים רבים נמשכים אחר הגדולה ומתאוים לכל מה שנראה נוצץ, אבל בפועל זה כבור ללא תחתית.

ולעומת זאת חז"ל מלמדים אותנו שהעולם עומד על ל"ו צדיקים נסתרים. שיש

אנשים פשוטים מפוזרים בכל דור, שהעולם לא מכיר בגדולתם כלל והם אלו שמחזיקים את כל העולם כולו. הם אלו שגוזרים גזרות והם אלו שבאמת מחליטים מה קורה.

שאותם אנשים תופסים להם פינה שקטה בצד, בלי שאף אחד שם לב, ומתוך אותה פינה לומדים ומתפללים ומתחברים לעולמות העליונים. אותם אנשים מסתובבים בינינו בשקט. אולי רואים אחד מהם עושה קניות בסופר בלי שאף אחד חושד שהוא צדיק. יכול להיות שהשכן שלו מציק לו בלי לדעת בכלל שזה גדול הדור. יכול להיות שאנשים מרחמים עליו כי חושבים שהוא מסכן ולא מוצלח. אבל הוא זה שמחזיק את העולם.

והם אלו שזוכים לשפע האמתי. לשמחה גדולה ולשליטה. שהם גוזרים והקדוש ברוך הוא מקיים. שהשם יתברך הופך את כל העולם כדי לעשות את רצונם. הם בכלל חיים בעולמות העליונים בלי שאף אחד יודע מכך.

לצערנו רוב האנשים מתמקדים בחיצוניות וחושבים שזה מה שהם רוצים. אבל הם לא מודעים לכך שהם משלמים על זה בפנימיות. שאדם משקיע ביחסי הציבור שלו בחוץ, אבל אז חוזר לבעיות בשלום בית ומשפחה מפורקת. שנשים מנסות להשיג תשומת לב ומחמאות מהסביבה, אבל הורסות לעצמן את היחסים עם הבעלים שלהן. שאנשים מתגאים בעצמם ומראים כמה הם מוצלחים, ואז חוזרים לבדידות וריקנות ולא מבינים איך זה שיש להם הכל ובכל זאת החיים שלהם חסרי משמעות.

כי העולם הפנימי של האדם הוא העולם האמתי. וכל אדם יכול לראות את זה על עצמו. שהוא יכול להיות באמצע המקום הכי שמח בעולם, שכולם שמחים ורוקדים, אבל כאשר יש לו בעיות כלשהן שהוא לא מצליח להסיח דעתו מהן אז הוא אומלל. הוא יכול לרקוד ולעשות כאילו הוא מחייך, אבל הוא מסכן ועצוב.

וכך גם להפך, שאדם יכול להיות חסר כל, זרוק בלי כסף ורכוש, בלי משפחה וחברים ובלי כלום, ואז פתאום הוא יזכר באיזה דבר משמח שקרה וישמח באמת ממש. וכולם יכולים להתפלא, שאיך הוא שמח אם אין לו כלום בחיים, אבל

בעולם הפנימי שלו כרגע יש שמחה.

וזה מה שממלא באמת את עולמו של האדם. ולכן ברור מדוע רוב האנשים שנמצאים בדיכאון, שהולכים באופן קבוע לטיפולים פסיכולוגיים, שזקוקים לכדורים ותרופות לבריאות הנפש ולחיוק השמחה, שמתדרדרים למקומות לא טובים, להתמכרויות, לסמים ואפילו חס ושלום לשים קץ לחייהם, הם דווקא אותם אנשים שכולם חושבים שהם מצליחים. אותם אנשים מהעשירון העליון, משכונות יוקרה שלא חסר להם כלום לכאורה.

כי אמנם לא חסר להם שום דבר גשמי, אבל חסר להם עולם שלם בפנימיות. מבפנים הם ריקים. הם צריכים תורה, אמונה ורוחניות, והכי גרוע שהם אפילו לא יודעים שהם זקוקים לזה. הם מחפשים משהו שימלא אותם, אבל מחפשים במקומות הלא נכונים. הם פונים לדברים גשמיים ולא מבינים מדוע יש להם הכל ובכל זאת אין להם כלום.

ובאמת הניסיון קשה מאוד, והתאוה מסנוורת ולא מאפשרת לראות את האמת. לכן היה כל כך חשוב לשים לזה סוף עוד לפני שזה התחיל. לכן האחים היו צריכים לגרום לפרעה לסלוד מהם ולהרחיק אותם ממנו כדי שלא יקרב אותם אליו ויגדל אותם.

וכך כל אדם צריך לדעת על עצמו, שככל שישקיע בחיצוניות, כך ייתן כוח לקליפות ויחליש את הפנימיות שבו. וככל שישקיע בפנימיות, כך יהיה מלא יותר וירגיש סיפוק ושמחה. וזה מה שאמרו חז"ל, שעלינו לשנוא את הרבנות. להתרחק מהשררה. להישאר אנשים פשוטים ורק לחזק את עניין התורה והרוחניות. כי זה העולם האמתי של האדם.

השם יתברך יזכה אותנו לדבוק בו ולמלא את עולמנו בתורה ומצוות, כך שנהיה גדושים ומלאים ברוחניות ופנימיות.

פרשת ויהי

מתוך חשבון נפש אפשר להגיע לאמת

לאחר פטירת יעקב אבינו ותום ימי הבכי במצרים, האחים עולים לקבור את אביהם במערת המכפלה. לאחר מכן כאשר הם עושים את דרכם בחזרה למצרים, הם עוברים ליד אותו בור אליו השליכו את יוסף, נזכרים במעשיהם ואז מביעים רגשות חרטה כלפי יוסף אחיהם.

הם מבקשים ממנו סליחה על מה שעשו, נכנעים לפניו, מציגים עצמם כעבדים שלו ופוחדים שכעת הוא עלול לנקום בהם. יוסף כמובן סולח להם על הכל ומציג אמונה גדולה בקדוש ברוך הוא שתכנן את המהלך האלוקי שהתרחש מרגע השלכתו אל הבור. אבל צריך לשאול, מדוע רק עכשיו נזכרים האחים לנסות לפייס את יוסף? מדוע עד עכשיו לא דיברו אתו על כך ולא ניסו להביע חרטה?

לכולנו יש דברים רבים שמעסיקים אותנו. לכולנו יש טרדות שונות, דאגות, כעסים, חרטות ושאר דברים שמציקים, ומצד שני גם דברים שמשמחים אותנו ושאנו אוהבים. פרטים רבים ואינסופיים מרכיבים את חיינו. יחד עם זאת, כל רגע מחיינו מוקדש לדבר אחד בלבד. אי אפשר להתרכז בכמה דברים בו זמנית. אי אפשר לחשוב כמה מחשבות ברגע אחד. לכן אנו משמיטים פרטים רבים ומתרכזים רק בדברים מסוימים שנראים לנו חשובים לרגע הזה.

בין כל הדברים שאנו משמיטים, אפשר למצוא דברים חשובים ביותר. לפעמים ישנם דברים מהותיים שאנו כלל לא שמים לב אליהם ונותנים להם לחמוק מאיתנו. לפעמים אנו כל כך עסוקים במרוץ של החיים, מתעסקים בעבודה ברוב שעות היום, בין לבין נפגשים עם אנשים, אוכלים, שותים, ישנים, מדברים, נחים, מבליים ומתעסקים בעוד דברים שונים בזמן שאת הדברים המרכזיים בחיינו אנו שוכחים ונוטשים.

לכן כל כך כיף לפעמים לשבור את השגרה, שפתאום אנו יכולים לחוש דברים שבכלל לא היו בתכנון. פתאום אנו מרגישים רגשות ששכחנו מהם. פתאום אנו יכולים לחשוב על דברים חשובים שכבר שנים לא חשבנו עליהם. לכן למשל צעירים רבים שמחפשים משמעות רוצים להתנתק מהכול במסע בין ההרים. מתוך הבריחה מהשגרה שלנו, אנו מנסים להשיג השגות ולהבין דברים שחיים שלמים של שגרה לא יספיקו כדי שנבין אותם. אבל מספיק לברוח ולהתבודד במשך שעה קלה כדי להגיע לתובנות עצומות כאלו.

להתבודד בהרים של הודו זה בוודאי לא הפתרון. שהרי אין כקדושת ארץ ישראל, שאמנם התרגלנו ואנו לא מעריכים למה שנמצא מתחת לאף, אבל כאן זהו הפתח לעולמות העליונים. וכל מה שנראה לנו נוצץ במקומות המרוחקים, אלו הבלי הגויים והמצאות חסרות בסיס בעטיפות של עבודה זרה ושאר דברים שרק מרחיקים מעבודת השם האמתית.

וגם אם נחליט להתבודד בהרים של ארץ ישראל, מכל מקום זהו לא פתרון מושלם. שהרי אנו עושים את זה באופן זמני וחד פעמי, ולאחר מכן אנו חוזרים לשגרת החיים לעוד הרבה זמן. מה גם שאפשר לעשות התבודדות נפלאה גם ליד הבית. בנוסף, ההתעלות האמתית מגיעה כאשר אנו מגיעים להשגות ומצליחים להתנתק מההמון גם בתוך כל ההמולה של החיים. חשבון נפש זהו לא דבר של פעם אחת, אלא דבר קבוע שצריך להשתרש בתוך סדר היום שלנו.

אם נצליח להכניס זמנים כאלו של חשבון נפש והתנתקות גם בתוך השגרה של החיים שלנו, זוהי ההצלחה הגדולה ביותר. לא צריך לצאת לשבוע נופש כדי להירגע וליישב את הדעת, אלא אפשר לעשות זאת גם בתוך לחץ הסביבה שמקיף אותנו.

מתוך השגרה וההרגלים שלנו, מתוך הקיבעון הגדול של החיים שיצרנו לעצמנו, אפשר לייצר רגעים של חשבון נפש. זמן המוקדש רק לפנימיות שלנו ולתובנות בקשר לדרך החיים שלנו. האם אנו בדרך הנכונה? האם לא סטינו מהמסלול? האם נהגנו היום כשורה? מה התכנון שלנו למחר? האם זוהי הדרך שתוביל אותנו למטרה אותה אנו מנסים להשיג?

חשבון הנפש שנעשה עם עצמנו יכול להוביל אותנו לשינויים גדולים וטובים. הוא יכול לסלול לנו את הדרך להצלחה ולהשגות אמתיות. יותר מכל, הוא יכול להוביל אותנו אל האמת. כמובן שככל שנכניס את הקדוש ברוך הוא לתוך המהלך הזה של חשבון הנפש כך יהיה לנו יותר סיוע מהשמיים. אפשר לשתף אותו, לדבר אתו ולהתייעץ, ובאורח פלאי נראה אחר כך ישועות עצומות.

כאשר אנו חושבים בצורה רצינית ופנימית, אנו יכולים להגיע לתובנות ומשם להגיע לאמת. כאשר אנו עטופים בציניות, מתבדחים ועוסקים בהרשמת האנשים סביבנו, האגו תופח והשקרים חוגגים. קשה מאוד להבדיל בין אמת ושקר במצבים האלו. אדם מתנהג עם מנהל העבודה שלו בצורה מסוימת, ליד אשתו הופך לאדם שונה לגמרי ועם כל מכר הוא מתנהג בצורה שונה.

השאלה היא מהי האמת בקשר לאותו אדם? האם הוא חרוץ כמו שהוא מציג עצמו ליד המנהל? או שהוא כעסן כמו שהוא מתנהג עם המשפחה שלו? או שאולי הוא ליצן כמו הבדיחות שהוא מוציא ליד החברים? אפילו אותו אדם לא יכול להכיר את עצמו, כי כדי להכיר את האדם לעומק הפנימיות, האדם צריך להישאר לבד עם השם יתברך ולעשות חשבון נפש. רק כך הוא יכול להסיר את כל המסכות מעליו, להוריד את התפאורה, להסיר את האגו והשחצנות, להתנתק מהתאוות החומריות, להיפרד מהציניות והליצנות ולהישאר חשוף לאמת. בין ארבע קירות אדם לא יכול לשקר לעצמו.

ראוי לכל אחד מאיתנו להגיע לחשבון נפש כזה. זה יכול להיות זמן קבוע לפני השינה בו אנו חושבים על היום שעבר ומתכננים את היום שיבוא, זה יכול להיות בהליכת בוקר של חצי שעה בה נוכל לנקות את הראש ולעשות סדר לעצמנו, זה יכול להיות בזמן התבודדות בו אנו מדברים עם השם יתברך על כל מה שצריך לדבר.

זה יכול להיות אפילו חמש דקות של פנאי בין הטרדות של היום, בהן במקום לבזבז אותן על הבלי העולם, נוכל לנצל אותן להתעלות והתבוננות פנימית לעומק הנשמה. ככל שנעשה חשבון נפש עמוק יותר עם עצמנו, כך נוכל להגיע להשגות גבוהות יותר בחיים.

האחים של יוסף היו עסוקים בטרדות החיים. את ההשלכה לבור ומכירת יוסף הם בטח רצו לשכוח. זה הרי בוודאי לא משהו שמשמח לחשוב עליו. אפשר לשער שכל אחד היה עסוק בענייניו, יוסף בארמון המלוכה במצרים, האחים בארץ גושן, ליד יעקב אבינו אף אחד לא רצה לדבר על העניין כדי שהוא לא יידע מכך וכו'. כולם התעסקו בחייהם וכנראה שלא היה פנאי לחשוב לעומק על ההשלכות של הדברים.

כאשר יעקב אבינו נפטר, פתאום כל החיים השתנו. פטירה של אדם יקר עוצרת לנו את זרם החיים, זה זמן של חשבון נפש בו אנו עוזבים את שגרת החיים וחושבים על המהות הגדולה יותר בעולם. לאחר שאדם קרוב נפטר, פתאום שום דבר לא חשוב לנו והכל מאבד משמעות, פתאום רואים את השקר שבתאוה וכל מה שחושבים עליו זה הנפטר ומשמעות החיים. בשביל מה הגענו לעולם? למה אנחנו חיים? מתוך זמן כזה שחושבים ברצינות על החיים אפשר להגיע לאמת.

אפשר לשער שפתאום האחים הבינו דברים שלפני כן לא ייחסו אליהם חשיבות. הדברים אמנם תמיד היו קיימים, אבל היו מוחבאים מתחת לפני השטח מבלי שיתנו להם משמעות. כאשר חושבים על הדברים ברצינות יותר, אז הם מקבלים את המשקל הראוי להם.

מתוך חשבון הנפש של האחים, הם הבינו שטעו. הם עברו ליד אותו בור שאליו השליכו את יוסף ונזכרו במעשה. אמנם הם כבר עשו תשובה, אבל תמיד אפשר לשפר את התשובה שתהיה מועילה וחזקה עוד יותר. הם הבינו שיעקב אביהם כבר לא נמצא שם וכעת הם צריכים להתמודד עם יוסף לבדם. פתאום הבינו שהם נשארו חשופים לבדם עם יוסף וכעת אין מחיצות או מקום לברוח אליו. מתוך הדברים הם הגיעו לחשבון נפש אמתי שהביא אותם להביע חרטה ולהיכנע בפני יוסף.

לפעמים החיים מאלצים אותנו להסיר את המסכה ולהתמודד עם דברים. אדם ביום החתונה שלו לא חושב על שום דבר אחר חוץ מהחתונה שלו. אדם שחם ושלוש נפטר לו קרוב לא יכול לחשוב על שום דבר מלבדו. אדם שמגיע ללחץ ממוקד גדול במבחן כלשהו, בפרויקט בעבודה או בטרדות החיים, מאלץ עצמו

לחשוב רק על זה והוא לא יכול להתרכז בשום דבר אחר. באותו רגע אי אפשר להמשיך כרגיל בשגרה, קשה להתבדח או ליהנות מאיזו תאוה טיפשית כאשר יש לנו פרפרים בבטן שכמעט משתקים אותנו.

כשם שאנו יכולים להסיר את המסכה מתוך האילוצים, כך נוכל ללמוד להסיר אותה בצורה מכוונת על פי רצוננו. אם נקבע לעצמנו זמנים של חשבון נפש, נוכל להתנתק מהכול ואז לקבל פרופורציות על החיים. נבין מהי ערכה של מצווה שחוצה עולמות ובונה לנו את המסלול לתכלית. נבין כמה טיפשויות הן התאוות השקריות שאין בהן ממש. נבין מה חשוב באמת בחיים ומה סתם מבזבז לנו את הזמן.

השם יתברך יזכה אותנו לעשות חשבון נפש אמתי עם עצמנו, שנבין מהו המסלול הטוב לחיינו וגם נצליח לצעוד בו ולהכניס לחיינו שפע של טוב.

השפע מגיע לעולם דרך הצדיקים

בסוף פרשת ויחי מסופר על מותו של יעקב אבינו. הכתוב אומר "ויבכו אותם מצרים שבעים יום" (בראשית נ', פסוק ג'). ברור לכולנו שבניו של יעקב הצטערו עד מאוד על פטירתו, די מובן גם שנכדיו, קרוביו ומכריו שבאו אתו למצרים בוודאי כאבו את הכאב הנורא. אבל בכלל לא ברור מדוע המצרים בכו כל כך הרבה?

וכי באמת אכפת למצרים מאיזה עברי שנפטר? הרי הם שונאים את העברים, אז מדוע היו צריכים לבכות? וגם אם נאמר שאכן הצטערו מסיבה כלשהי, אז היינו מבינים אם היו בוכים מעט, אבל מדוע לבכות כל כך הרבה במשך שבעים יום?

רש"י מפרש שכלה הרעב והיו מי הנילוס מתברכים בזכותו של יעקב, לכן הצטערו על פטירתו. כלומר זה לא שהיה להם אכפת מיעקב, אלא שעד עכשיו

שרתה הברכה במצרים בזכותו, וכעת ארץ מצרים כבר לא מבורכת. כשהמצרים מבינים שבמקום שבע שנות רעב הם קיבלו רק שנתיים כיוון שבא יעקב והביא אתו ברכה שסיימה את הרעב, אז בוודאי שצר להם כאשר הוא נפטר מהעולם. כשהם מבינים שהנילוס מתברך ויש להם שפע והצלחה בזכותו של יעקב, אז הם מבינים היטב שכעת עם פטירתו תסתלק הברכה מהם.

צריך להבין את משמעות הדברים. כאשר צדיק נמצא במקום מסוים, הוא נותן ברכה לאותו המקום. השפע שיורד אלינו מלמעלה מגיע דרך הצדיקים. כשצדיק לומד תורה לשם שמיים, הוא מביא פרנסה טובה לסביבתו. כאשר צדיק מתפלל היטב, פתאום אנשים מבריאים ממחלות. כאשר צדיק עושה מעשה טוב, אנשים זוכים להצלחה. כל השפע שאנו מקבלים מגיע בזכות הצדיקים. לכן כה חשוב לדאוג לצדיקים, להשתדל להימצא בסביבתם, לסייע בכל מה שאפשר ולשאוב מעט מאורם העצום.

בנוסף צריך להבין מהיכן אותו צדיק זוכה למעלה הזו ומאיפה הוא שואב את הכוח והעצמה להשפיע כל כך על העולם. מדוע התפילות שלו מקובלות יותר, מדוע גזרותיו מתקיימות ומדוע בשמיים רוצים לעשות את רצונו?

הדבר ברור שלצדיק יש חיבור מיוחד לעולמות העליונים דרך עבודת השם שהוא מעלה. התורה והמצוות שלו והדבקות בהשם יתברך הן שמביאות אותו לחיבור לעולם רוחני מופלא שמשם הוא שואב כוח עצום להשפיע.

גם בתוך כל אחד מאיתנו נמצא צדיק שיכול להביא שפע רב לעולם. לכל אחד מאיתנו יש כוח והשפעה רבה על העולמות העליונים. אמנם ככל שהאדם קרוב להשם יתברך כך זה עובד בצורה חזקה יותר, אבל גם יהודי רחוק לגמרי יכול לעשות מהפכות עצומות באיזו מצווה קטנה, תפילה או לימוד תורה.

כאשר אנו קובעים לעצמנו חמש דקות ללימוד תורה, אנו בוראים מלאכים בעולמות עליונים שמורידים שפע לעולם. פתאום מישהו ברחוב הסמוך מקבל הארה רוחנית ומחליט להימנע מעבירה כלשהי. אנו מתפללים כמו שצריך ואז פתאום זוג שלא הצליח להביא ילדים לעולם זוכה להיפקד. אנו בוחרים בעשיית

מצווה ובכך מונעים סכסוך בין חברים טובים שכמעט והפכו לאויבים.

כל בחירה שלנו בטוב משפיעה על העולמות העליונים ומביאה טוב לעולם. פעמים רבות אנו לא נראה את הדברים מול העיניים, וכך נוכל לחשוב שאולי חס ושלום התפילה שלנו לא נענית, או שהמצוות שלנו אינן שוות, אך האמת היא שכל מעשה קטן מרעיד עולמות למעלה ומשנה את כל המציאות של חיינו וחי הסובבים אותנו.

אפשר לראות את הדברים היטב בפרשיות האחרונות בכך שיוסף בחר לברוח מעבירה עם אשת פוטיפר וכתוצאה מזה הפך למלך ושליט שנותן את השפע לכל מצרים ולכל העולם. כשאנו קוראים את סיפורי התורה הכל נראה ברור ומובן. אבל תארו לכם שיוסף עצמו שמנע את עצמו מהחטא, הושלך כתוצאה מאותה הימנעות לכלא למשך שתיים עשרה שנה. היום אנחנו חכמים ויודעים שבזכות זה הפך למלך, אבל כשחווים את הדברים במציאות אז לא רואים את הקשר וחושבים שאולי חס ושלום היה עדיף לחטוא.

אדם שאינו מתבונן היה עלול לכפור ולחשוב שלא משתלם לקיים מצוות שהרי רק רע יצא לו מזה. אך אם מתבוננים היטב בתמונה הגדולה אפשר לראות איך הכל התגלגל למקום טוב ואיך מעשה קטן הוריד שפע עצום לכל העולם.

לפעמים אנו חושבים בצורה גשמית מדי, מבלי להבין שאנו רואים תמונה מצומצמת. יש עולמות עליונים ומציאות אמתית שונה לחלוטין מזו שאנו מכירים, בעוד שאנו חיים בעולם של דמיון בנקודה מאוד מצומצמת. מאותה נקודה מצומצמת, זה אולי נראה מצחיק להתפלל מול קיר וכאילו לדבר לעצמנו, לדקדק בהלכות שבת שנראות כלא מועילות או לעשות דברים מוזרים אחרים כמו לטבול במקווה או להניח תפילין. כי אנחנו רואים את החומר, אבל לכל דבר יש שורש רוחני מאחוריו.

אדם שחושב בצורה מצומצמת שרק מה שהוא רואה זה מה שיש, בוודאי לא יוכל להבין את הדברים. אבל אדם שיודע מה זו תורה ומבין שהשם יתברך משגיח עלינו יוכל בקלות להבין שכל הדברים האלו שלכאורה נראים תמוהים מאוד,

דווקא הם אלו שעוזרים לנו בחיים.

התפילה היא זו שמביאה לנו את הפרנסה באמת. לימוד התורה של האברכים החשובים הוא זה ששומר על המדינה שלנו מפורענויות של האויבים המקיפים אותנו. כמובן שנדרשת מאיתנו גם השתדלות גשמית, אך צריך לזכור ששיתוף הפעולה הוא זה שמביא לתוצאות הטובות ביותר. כך אם נתפלל היטב על הפרנסה, נגלה סיעתא דשמיא כשנלך לעבוד. אם האברכים ילמדו בצורה טובה, החיילים יזכו לראות נסים גדולים מול עיניהם ולנצח כל אויב. אם נניח תפילין ככוונה בבוקר, נוכה להצלחה במשך כל היום. כל מצווה שנעשה מתוך כוונה ולשם שמיים, תבוא לזכותנו ותוריד לנו שפע עצום מלמעלה.

חשוב להישאר תמיד עם אמונה ולזכור את הדברים. כי כאשר יתארו למשל בחדשות מקרה שהתרחש, אף שדרן לא יספר לנו שהנשמה ההיא הגיעה לתיקון שלה ולכן עלתה לגן עדן לקבל את השכר, ושהמעשים הטובים שלה הורידו שפע לעולם. אלא יכניסו אותנו לדיכאון ויאוש כשיאמרו לנו שההוא נפטר במוות טרגי כי היה במקרה במקום הלא נכון ובזמן הלא נכון לרוע מזלו. כאשר אנו חיים יותר מדי את העולם הגשמי, אנו שוכחים חס ושלום שיש מי שמשגיח ומכוון את הדברים.

תארו לכם שהיו אנשים חסרי דעת שאוהבים לאכול רק סופגניות כל היום, מבלי להבין שיש קשר בין האכילה לעליה במשקל ולבעיות בריאותיות. אותם אנשים היו יכולים לשקול מאתיים ק"ג, להיות מחוסרי ויטמינים ולסבול ממחלות, אך להמשיך לאכול סופגניות במרץ וכל זה בזמן שהם בוכים על המשקל העודף והמחלות.

אילו היינו מספרים להם את הקשר בין הדברים הם היו צוחקים עלינו, שהרי רואים שאדם אוכל סופגנייה והוא לא עולה במשקל באותו הרגע והוא גם לא נהיה חולה. אדם שמסתכל בשטחיות על הדברים רק עם מה שענינו רואות לא יתקדם לשום מקום. אך אם מתבוננים בדברים ומסיקים מסקנות נכונות אפשר לעשות שינויים ולהביא שפע טוב לחיינו.

כמו אותם אנשים שיכולים להימנע מאכילת סופגניות, לאכול דברים בריאים ומזינים ובכך לרדת במשקל ולהגיע לבריאות טובה, גם אנחנו יכולים להימנע מעבירות ובכך להביא שפע לחיים. כל מצווה שאולי נראית בשטחיות כלא יעילה, עושה רעש גדול ומורידה שפע עצום לעולם. כל תפילה שלנו יוצרת מציאות חדשה. ההשפעה שלנו היא כל כך עצומה, אך כמו הסופגניות, אי אפשר לראות את הדברים בצורה גשמית מול העיניים, אלא אפשר להבין ולהרגיש אותם רק כשחוקרים ומתבוננים בדברים.

שנוכה בע"ה להוריד שפע גדול לנו ולכל העולם כמו יעקב אבינו שהביא אתו ברכה לארץ מצרים, ושבזכות השפע הזה ייבנה בית המקדש ונוכה לגאולה השלמה.

אסור להתרגל

בפרשת ויחי בניו של יעקב אבינו מביאים אותו לקבורה במערת המכפלה. המדרש מספר שכאשר הגיעו לשם, הם פגשו בעשו הרשע שחיכה להם בפתח המערה ולא אפשר להם לקבור את יעקב. לטענתו המערה היא בכלל שלו ולכן לו שמורה הזכות להיקבר במערה ולא ליעקב. השבטים נכנסו אתו לדין ודברים בטענה שיעקב קנה ממנו את הבכורה, אך הוא לא הסכים לתת להם לקבור אותו.

כך הוויכוח נמשך, עשו ניסה לשכנע אותם בדבריו, וגם אם הוא לא הצליח מכל מקום לאט לאט גרם להם להתרגל למצב. אבל היה מישהו שלא התרגל. חושים בן דן היה חרש וכך לא שמע את כל מסעות השכנוע של עשו. לאחר שהמצב נמשך וראה את סבו הקדוש מוטל בכיזיון, הוא שאל מי מעכב את הקבורה. כאשר ענו לו שזה עשו, קם והרג אותו מיד, וכך יכלו להמשיך את מסע הקבורה.

מדרשים רבים מספרים שבניו של יעקב היו חזקים ביותר מבחינה פיזית. ומובן

הדבר אם כן שיכלו להתמודד עם עשו בעצמם. אלא שכאשר שמעו את מסעות השכנוע של עשו, לאט לאט התרגלו למצב, ובלי לשים לב נקלעו למקומות שלא חשבו שיגיעו אליהם.

כשעשו דיבר עם השבטים, הוא השתמש בטריקים שיווקיים משכנעים. הוא דיבר איתם בצורה יפה ובהיגיון. הכל קרה לאט לאט, הם התרגלו לדבר אחד ועשו כבר הביא להם דבר חדש. כאשר אמרו לעשו שיש ברשותם שטר מכירה, הוא ביקש לראות אותו. מכיוון ששכחו אותו במצרים, שלחו את נפתלי שהיה מהיר ביותר שירוץ ויביא את השטר ממצרים. בינתיים כולם חיכו ועשו המשיך לדבר איתם. וכך לאט לאט התרגלו למצב. ואז אף אחד לא חשב להרוג את עשו כיוון שהוא מדבר איתם בנעימות כמו חבר.

אבל חושים בן דן היה שונה מכולם. בגלל שהיה חירש, לא שמע את דבריו של עשו ולא הספיק להתרגל לשום דבר. מבחינתו זה היה זעזוע רציני. איך יתכן שסבו הקדוש מוטל בבזיון בעוד שהרשע הזה מעכב את קבורתו. מיד קם ועשה מעשה.

כשאדם רואה משהו שנוגד את התפיסה שלו, הוא מזדעזע מכך. אבל מהר מאוד הוא מתרגל ואז הוא כבר לא שם לב שיש כאן בכלל משהו לא בסדר. ואם הדבר מגיע בהדרגה, אז הוא אפילו לא מרגיש לאן הוא מכניס את עצמו. אפשר לנתב את כל החיים של בן אדם למקום כלשהו, בלי שהוא בכלל ישים לב לשינוי.

והראיה הגדולה לזה היא אנחנו. כל אדם יכול להסתכל על עצמו ולמצוא את ההבדלים בין שהיה ילד קטן לבין החיים היום כבוגר, ויחפש לראות באיזו נקודת זמן חל השינוי הזה. אבל ברור הדבר שהוא לא ימצא, כיוון שאנו מתבגרים לאט לאט ולא מרגישים בזה. אדם שחי עם מישהו ורואה אותו בכל יום, לא מרגיש שינוי באותו אדם. אבל אדם שלא ראה אותו כמה שנים פתאום יראה מישהו אחר לגמרי.

אדם לא משתנה ברגע אחד. וגם בפעמים הבודדות שכן חל שינוי קיצוני כלשהו באדם, מכל מקום השינוי הפנימי שהוביל לכך התרגש בהדרגה. אדם לא קם בבוקר ומחליט שהוא משנה את כל החיים שלו. הוא עושה את זה בהדרגה.

בהתחלה מתכנן תכנונים, חושב אולי לשנות כך וכך, ואז הדבר מתבשל עם הזמן עד שהוא מגיע לביצוע.

יש אנשים שמקפידים לאכול מזון כשר ולהפריד בין בשר וחלב, אבל כשכל החברים יוצאים לאכול בחוץ במקום שלא מקפיד על כשרות, אין להם שום בעיה לאכול מהאוכל הזה. הרבה נשים שומרות לפחות על צניעות בסיסית, אבל יש מצבים בהם כאילו העולם הופך להפקרות, אם יש איזה אירוע שצריך הופעה מרשימה או אם כל החברות הולכות לחוף ים מעורב ח"ו, הן פתאום שוכחות את כל הערכים שלהן.

ואם נשאל את אותם אנשים בהיגיון, מה ההבדל בין הבית שאז הם משתדלים להקפיד על מזון כשר, לבין הטיול בחוץ לארץ שאז פתאום הכל מותר? אז הם מחליטים לא להזמין בשר, אלא רק פיצה, אבל האם בבית היו מסכימים לאכול פיצה שעושה גוי ממצרכים ללא כשרות ובכלים של טרפות ושל בשר וחלב? גם מה ההבדל בין חוף הים שאז הן מרשות לעצמן להיות בבגדים תחתונים לבין השכונה שלהן ששם הן היו מתביישות להסתובב כך? אז באמת אין לזה תשובה, רק שכך הדבר מסתדר להם.

והגרוע מכל שזה מתחיל בצורה כזו, ולאט לאט האדם מאבד את כל הערכים שלו. כי בהתחלה יש דברים שנראים לו חמורים מאוד, אלו קווים אדומים שהוא מחליט לעולם לא לעבור. אבל ברגע שהוא מתחיל לעשות קצת שטויות פה ושם, הוא מתקרב לאותם קווים ומתרגל, ואז גם אותם קווים אדומים כבר לא נראים כל כך חמורים בעיניו. כל זה מתוך שהתרגלנו. עושים את הדברים בלי לחשוב מה אנחנו עושים בכלל. אדם יכול להגיע אפילו לכפירה בלי להרגיש.

כולנו מכירים את אנשי השיווק שמנסים עלינו את כל אסטרטגיות השכנוע האפשריות. מתקשרים אלינו ומתחילים לדבר ולשכנע. חוץ ממקרים בודדים שאנו משתכנעים, ברוב המקרים הם לכאורה כלל לא משפיעים עלינו, אבל האמת היא שכמעט תמיד הם משפיעים עלינו בצורה כזו או אחרת. כי גם אם לא השתכנענו, אנו לא מסוגלים לנתק. קשה לנו לומר לא.

יש את אלו שמזהים את השיחות האלו ואז מנתקים עוד לפני שהם מתחילים לדבר, אבל אם הם מתחילים לדבר, אז קשה לנו מאוד לעשות מעשה לא נחמד כמו ניתוק הטלפון למישהו שמדבר אלינו כל כך יפה ונשמע כאילו הוא רוצה להיות החבר הכי טוב שלנו. גם אם לא ביצענו רכישה של המוצר שהם הציעו, בכל זאת הם הצליחו לחדור לנו לתת המודע ובפעם הבאה שניתקל באותו מוצר נחשוב שאולי באמת אנחנו צריכים אותו. לאט לאט אנחנו מתרגלים לרעיון שלהם ולתפיסה חדשה.

אבל לצערנו הדבר לא מסתיים באנשי מכירות. אנחנו מקבלים כל כך הרבה מסרים מהסביבה בלי לשים לב. הפרסומות משחקות על הדבר הזה. הן ממזמן כבר הפסיקו לדבר איתנו ולנסות לשכנע אותנו. הן פשוט מדברות ישירות עם תת המודע שלנו. בזמן שאנחנו אומרים לעצמנו שהפרסומת הזו טיפשית, המוח מתרגל לרעיון שעלינו לרכוש את אותו מוצר. לפעמים אנחנו יכולים להחליט בצורה חד משמעית שאנחנו לא אוהבים בגד מסוים, מוצר מסוים או מאכל מסוים, אבל אז נראה את אותם דברים אצל החברים או אצל אנשי הבידור המפורסמים, נשמע על אותם הדברים במקומות שונים וניתקל בהם פה ושם, וכך כל פעם קצת נתרגל עוד ועוד עד שלבסוף לא נשים לב איך שכל הדברים האלו הפכו לחלק בלתי נפרד מחיינו.

לצערנו הנטייה להרגלים הלא טובים חזקה היום יותר מתמיד. היום המתירנות גוברת, הכל הפך לנגיש וכעת אנחנו חשופים לסכנות רבות. ישנם דברים שהם הקווים האדומים שלנו, אך בלי להרגיש אנו חוצים אותם ואפילו לא יודעים מכך. אנו מתרגלים לויתור על ערכים, לזלזול במהות ובפנימיות, מתרגלים לפשע שמתרחש ברחובות, מתרגלים לפיגועים, לחיילים חטופים, לטילים שנשלחים לשטח ישראל, מתרגלים להתדרדרות הדור, לחוצפה של ילדים ולחוסר כבוד למבוגרים, חוסר כבוד לתורה ולומדיה, מתרגלים לחילולי שבת ולעבירות חמורות שאנשים עושים בלי לחשוב פעמיים, מתרגלים לעולם ללא קוים אדומים בו ניתן להגיע לשיא הפריצות בלחיצת כפתור ולראות חוסר צניעות בכל פינה רחוב.

בעוד שפעם אנשים היו מזדעזעים מהדברים הללו, היום כבר כולם התרגלו. אבל אסור להתרגל לדברים הללו. כדי לחיות את האמת אנו מוכרחים לחשוב על כל דבר שאנו עושים. כדי להתקדם בחיים אנו צריכים לבקר את עצמנו בכל פעולה ופעולה. ההרגלים באים להשכיח את מה שאנו חייבים לזכור. רק מתוך מודעות נוכל להתעלות.

כל אדם מוכרח להציב לעצמו קוים אדומים שאותם הוא לא חוצה לעולם. כל אדם צריך לקחת לעצמו זמן לעשות חשבון נפש עם עצמו, לראות אם הדברים שהוא עושה הם באמת מתוך בחירה פנימית או מתוך נגררות אחרי הסביבה. מתוך חשבון נפש כנה ואמתי שנעשה עם עצמנו, נוכל בעזרת השם יתברך לזהות את ההרגלים הלא טובים ולעשות את מה שנכון באמת.

השכינה הקדושה מדברת מתוך הצדיקים

יוסף לוקח את בניו אל יעקב אביו כדי שיברך אותם. יעקב מניח את יד ימינו על אפרים הצעיר ואת שמאלו על מנשה. יוסף חושב שמדובר בטעות והוא מסביר ליעקב שמנשה הוא הבכור שצריך להיות תחת יד ימינו. הוא מנסה לתקן את הטעות ולהזיז את ידו, אך יעקב מסביר לו שאין שום טעות. אמנם מנשה הוא הבכור, אך מהשמיים החליטו שאפרים יהיה גדול ממנו.

לפעמים אנשים מסתכלים על אנשי הדור הקודם בתור מיושנים ולא מבינים. כי אנחנו תופסים את מציאות העולם החומרית, ואז חושבים שכמו שרכב חדש נוסע טוב, וככל שהוא מתיישן כך הליקויים בו מתרבים, וכן גם בכל מוצר חשמלי או כלי עבודה, אז אולי כך גם באנשים.

ואז אנחנו מסתכלים על המבוגרים, על הזקנים של הדור הקודם, ובטוחים שאין להם שום קשר לתפיסת העולם שלנו ולעולם לא יצליחו להבין אותנו. אנו בטוחים שאנו חכמים יותר מהם, שתפיסת העולם שלנו היא רחבה יותר והם עדיין

חיים במאה הקודמת.

ואמנם פעמים רבות בחיים אנחנו מבינים שאין כמו חכמת ההורים, שידעו לכוון אותנו למקומות הנכונים, שנתנו לנו עצות טובות וכו'. אבל מכל מקום ברגע האמת, כאשר הם נותנים לנו עצה, קשה לנו לקבל אותה ואנו בטוחים שהם לא מבינים בזה כלל.

ובצורה דומה אנו מסתכלים גם על בני התורה. שנראה שהם עוסקים בעולמות עליונים, חיים ללא תאוות ויצרים, ואם כן איך יוכלו להבין אותנו? איך יוכלו לייעץ לנו עצות טובות? וכי הם יכולים להבין מה זה יצרים? וכי הם יכולים להרגיש איך זה לחיות בסביבה רחוקה מתורה ומצוות?

אלא שצריך לדעת שכל זה נובע מתוך המקום שלנו ומתוך התפיסה המצומצמת. בדרך כלל לאדם מבוגר יש יותר ניסיון וכך התפיסה שלו יותר רחבה. ובדרך כלל לבן תורה שלומד במשך כל היום, נותנים דעת להבין דברים מורכבים הרבה יותר ממה שנמצא מול עיניו.

ומובן הדבר שמדובר באופן הכללי, שכן ברור שלא כל האנשים שווים. ישנם אנשים בעלי דעת רחבה יותר וכאלו שפחות, וישנם אנשים שחלו או עברו דברים שגרמו למוח לתפקד בצורה פחות טובה וכו'. אלא שכך בנוי הדבר לרוב, ולכן דרשו חז"ל שזקן הוא זה שקנה חכמה.

אנשים רבים מזלזלים במבוגרים, וכן מזלזלים ברבנים וכדומה, כיוון שהם חושבים שהם מבינים יותר מהם. הם רואים את גדולי הדור בתור אנשים מיושנים ולכן קשה להם לקבל מהם עצות.

ולפעמים נפגשים ברב חשוב לבירור הלכה מסוימת או לשמוע דעת תורה בעניין מסוים. אבל מוכנים לקבל את הדברים רק אם הדברים יהיו תואמים לציפיות שלנו. כאשר שומעים משהו שונה ממה שרצינו לשמוע, אז פשוט מתעלמים מתוך מחשבה שהוא טועה. ולפעמים אנשים עושים סבב רבנים עד שיגיעו למישהו שיאמר מה שמתאים להם.

האדם בטוח שהוא יודע הכל ושהוא תמיד צודק, ורק מחפש לאשר את

הדברים. אבל בוודאי שלא ישנה את כל התפיסה שלו רק בגלל שאיזה אדם גדול אמר כך.

ואמנם יש בזה בחינות רבות וכל מקרה צריך להיבדק לגופו. שכן מוכרחים הרי גם להפעיל שיקול דעת, וכמו שמובא שבמקום חילול השם אין חולקים כבוד לרב. וכן מובא שרק אם הרב דומה למלאך השם אז יבקשו תורה מפייה. שהרי ישנם לצערנו גם המון מתחזים והרבה קלקולים, ורבנים שאינם כלל רבנים.

אבל מכל מקום כאשר כבר עשינו את הבדיקות הראויות והגענו לרב שדומה למלאך השם, אז ממילא מחובתנו לקבל תורה מפייה. שצריך להבין שהשכינה הקדושה מדברת מגרוננו.

כאשר הוא מדריך אותנו, זוהי למעשה הדרכה שאנו מקבלים מהשמיים. הלכה שהוא אומר לנו זו הלכה שנפסקת בשמיים. לבחור להתעלם מהדברים זה אומר לבחור לחיות בשקר.

מובן שצריך תמיד להיות עם ראש על הכתפיים, לנסות גם לברר את המניעים אם אפשר, וכפי שיוסף עשה ששאל את יעקב אביו ויעקב הסביר לו את הסיבה. גם תמיד צריך להתבונן ולעשות חשבון נפש, שכן האדם עצמו מחובר לאלוקות ויכול לקבל סיוע מהשמיים. וכן צריך לדעת מראש לאיזה רב אנו פונים, שהרי יש רבנים שמתמחים בעניינים מסוימים ובעניינים אחרים הם פחות מתעסקים וכו'. אבל לאחר שכבר עשינו את כל הדברים מסביב, עלינו לקבל את הדברים.

מול צדיקים אמתיים צריך להתבטל, אחרת אין לנו שום סיבה ללכת אליהם. ההליכה לגדולי הדור מבטאת את הרצון שלנו להבין כיצד השם יתברך רוצה שנהג. אם כבר החלטנו כיצד אנו מתכוונים לנהוג, אז אין ללכת לגדולי הדור רק כדי לשמוע את דעתם מתוך סקרנות וללא כוונה לקיים אותה. עדיף לא ללכת לשם כלל כדי שלא נביא על עצמנו קטרוג. הרי לאחר מכן לא נוכל לומר שלא ידענו שאנו לא נוהגים כשורה.

אילו היינו רואים את יעקב אבינו מולנו באותה תקופה, יתכן מאוד שהיינו חושבים לעצמנו שהוא כבר זקן, אולי הוא לא צלול כל כך ח"ו, אולי הוא לא הבין

מי הבכור ואולי בעצם זו סתם טעות. אבל אם גדול הדור ואנחנו חושבים בצורה שונה, אז כנראה שמי שטועה זה אנחנו. הצדיקים לא מסתכלים על איך שהאדם נראה או מה הנסיבות השונות, הם קולעים ישר למטרה מתוך רוח הקודש ששורה עליהם, בלי בלבולים וטעויות.

ושוב נדגיש שמחובתנו לבדוק היטב למי אנו הולכים, כיוון שלצערנו ישנם רבים שנראים כצדיקים מבחוץ אך בפנימיות אין הרבה. יש הרבה שסוחפים אחריהם המוני אנשים שבטוחים שהם צדיקים גמורים, למרות שאין בהם יראת שמיים והם פועלים רק מתוך גאווה ורדיפת כבוד. כל הכתוב כאן מתייחס אך ורק לגדולי הדור שהולכים אך ורק בדרכי התורה מתוך יראת שמיים אמיתית, והגיעו לדרגה גבוהה בה כל המציאות הגשמית מבוטלת מבחינתם והם רואים מול עיניהם רק רוחניות טהורה.

אליהם ראוי לכל אחד מאיתנו להתבטל ולקבל את דבריהם מתוך הבנה מלאה שזוהי השכינה שמדברת איתנו. שנזכה בע"ה ללכת בדרכי הצדיקים ולהתקרב לשם יתברך מתוך מעשינו הפשוטים.

בן פורת יוסף בן פורת עלי עין

יעקב מברך את בניו, כל אחד בברכה הראויה לו. על יוסף הוא אומר "בן פורת יוסף בן פורת עלי עין..." (בראשית מט', כב'). יוסף היה יפה תואר שאי אפשר היה שלא להתפעל מיופיו, ובכל זאת עין הרע לא שלטה בו כפי שרמוז בפסוק שהוא היה "עלי עין".

ישנה סגולה נגד עין הרע שמבוססת על מה שאמר רבי יוחנן בגמרא. שהאדם יכול לומר שהוא מזרעו של יוסף הצדיק ולכן לא שולטת בו עין הרע. אבל הדבר לא ברור, כי הרי מובן לנו שלא כולם באו מזרעו של יוסף, אז איך יתכן שכולם יכולים לומר את זה? וגם אם נאמר שאכן אותו אדם הוא מזרעו של יוסף, אז לא

צריכה לשלוט בו עין הרע כלל גם בלי שיאמר את זה, ואם כן מדוע צריך להזכיר את הדבר?

כדי להבין את זה צריך לדעת מדוע יוסף זכה לברכה הנפלאה הזו שעין הרע לא יכולה לשלוט בו. כאשר הנשים המצריות ראו את יוסף הן התקשטו והתייפו כדי שהוא יסתכל עליהן, אך יוסף כלל לא הרים את מבטו. כאשר אשת פוטיפר תבעה אותו לעבירה, הוא העדיף שישליכו אותו לבית הסוהר במצרים ולא לחטוא לאלוקים. כאשר פרעה מזמן אותו אליו לפתור לו חלום ומשבח אותו על היכולות שלו, יוסף אומר לו "בלעדי אלוקים יענה את שלום פרעה" (בראשית מא', טו'). יוסף משפיל עצמו פעם אחר פעם, מתרחק מהכבוד וזוכר תמיד שהקדוש ברוך הוא נמצא מעליו.

לכן הדבר לא מפליא שזכה לברכה העצומה הזו. עין הרע הרי פועלת כאשר אדם מתגאה במה שיש לו. כאשר אדם מראה לכולם את הכבוד וההצלחה שלו, הוא הופך לפגיע. כאשר הוא גורם לאחרים לקנא, אז הקנאה של האחרים גורמת לעין הרע. כאשר למשל אדם קונה רכב חדש ומפואר כדי להרשים את כולם, אז שלא יתפלא אם ימצא שריטה על הרכב.

עין הרע זה מעין מנגנון שמיישר אותנו כאשר אנו שוכחים שאת ההצלחה שלנו ואת כל מה שיש לנו הקדוש ברוך הוא נתן לנו בתור מתנת חינם, ואין לנו שום זכות להרגיש עליונות על אחרים. אדם שמתגאה בכישורים, ביופי, בכסף או בהצלחה שלו הופך לפגיע כדי שיבין שאין לו כלום מעצמו וזה הכל של השם יתברך שנותן לו מתנה. מתוך אותה פגיעה, האדם מוריד את הגאווה שלו וכבר לא מרגיש בשליטה.

אבל אצל יוסף הדבר היה בדיוק הפוך. נתנו לו תאוות ויצרים על מגש של כסף, היה לו יופי יוצא דופן והצלחה בכל מעשי ידיו. כל כך בקלות הוא יכול היה להימשך לגאווה ולחשוב שהוא טוב יותר מאחרים, יפה יותר או מוצלח יותר. אבל הוא הבין היטב שאין לו כלום מצד עצמו וזה הכל של הקדוש ברוך הוא. הוא ברח מהגאווה ולכן עין הרע לא יכולה לפגוע בו. הוא הפך להיות מלך על כל מצרים ובכל זאת היה בלתי פגיע לעין הרע.

מכאן אפשר להבין את הסגולה הנפלאה. כאשר אדם אומר לעצמו שהוא מזרע יוסף הצדיק, הוא בעצם מתכוון לומר שהוא הולך בדרכיו ומעשיו של יוסף הצדיק, גם אם בפועל הוא מזרע של שבט אחר. אם אדם באמת הולך בדרכו של יוסף, הוא משפיל עצמו ומבין שכל מה שיש לו זה מתנת חינוך מהקדוש ברוך הוא כן שאין לו כלל במה להתגאות, אז ממילא עין הרע לא יכולה לשלוט בו.

אנשים רבים חוששים מעין הרע ומחפשים סגולות שונות, אבל הפתרון הטוב ביותר נמצא בידיים שלנו. כל מה שצריך הוא לשנות את ההנהגה ותפיסת החיים שלנו, להבין שמצד עצמנו אין לנו כלום. אנחנו לא באמת עשירים או מוצלחים. הכל של הקדוש ברוך הוא וכעת לשמחתנו הוא החליט להפקיד עושר והצלחה בידיים שלנו.

אין לנו במה להתגאות כמו עבד של מלך שלא יתגאה שהוא חי בארמון ואוכל על שולחן מלכים. כי העבד מבין שהכול שייך למלך והוא רק נהנה ממה שהמלך נותן לו. אם העבד ישב על כיסא המלך ויספר לכולם שהוא המלך, אז מהר מאוד יזרקו אותו מארמון המלוכה ויענישו אותו כמורד במלכות.

אדם שבאמת מבין שהוא עבד של הקדוש ברוך הוא זוכה לחיות בארמון המלוכה וזוכה לשפע עצום מהקדוש ברוך הוא. הוא רק צריך להזכיר לעצמו כל הזמן שהוא עבד השם יתברך, שהכול שייך לקדוש ברוך הוא והוא זוכה לקבל ממנו מתנת חינוך. השם יתברך יזכה אותנו להרגיש כמו העבדים שלו, ומכאן ישפיע לנו שפע עצום כמו שראוי לבני מלכים.

עולים מהתחתית

בפרשת ויחי יעקב אבינו מברך את השבטים ומדריך אותם כל אחד לפי דרכו. כאשר הוא מגיע ליהודה, הוא אומר "מטרף בני עליתי" (בראשית מט, פסוק ט) כשהוא רומז לו בכך על מכירת יוסף שיהודה אמר עליו טרוף טורף.

ידוע שמכירת יוסף הייתה דבר שלילי ביותר ליעקב אביו, והוא היה בצער רב והיה שרוי באבל במשך עשרים ושתיים שנה. אז צריך לשאול כיצד יתכן שיעקב אבינו מצייץ את זה כעת בתור שבח ליהודה?

מכאן אפשר ללמוד דבר עצום על עבודת השם שלנו ועל הדרך בה ניתן להתקדם. כאשר אדם נמצא בתחתית, זה המקום הטוב ביותר בשבילו כדי לעלות. הקדוש ברוך הוא מגביה שפלים. כל מה שנדרש זה מאמץ קטן יחסית והרבה רצון לשינוי וכך אפשר להגיע לגבהים עצומים.

לכל אדם יש עליות וירידות בחיים. אפשר לצייר את זה כמו גלים שעולים ויורדים. כאשר אדם נמצא בעלייה, אז גם אם הוא יצליח לאזור כוחות, להתאמץ ולעלות, אז אולי הוא יהיה מעט יותר גבוה מהמקום בו היה קודם לכן, אבל העלייה לא תהיה משמעותית והקושי יהיה רב. אבל כאשר אדם נמצא בירידה, יש לו הרבה יותר מקום לעלייה וכך הוא יכול בדברים קטנים יחסית לעשות קפיצה גדולה מאוד.

אבל זה לא מסתיים בזה, כי כמו כל גל, לאחר הירידה מגיעה עלייה, אלא שכאן לאחר שהוא כבר הספיק לעלות בכוחות עצמו, אז הגל הבא שיעלה אותו ייקח אותו למקום הרבה יותר גבוה ממה שהוא יכול לתאר לעצמו.

לצורך משל, אם אדם ינסה לקפוץ בצורה זקופה יהיה לו קשה מאוד לעשות את זה. הוא יוכל לקפוץ לגובה נמוך מאוד אם לא יכופף את ברכיו קודם לכן. אבל אם הוא יתכופף מעט לפני הקפיצה, אז הוא יוכל לזנק למקום הרבה יותר גבוה. כמו קפיץ שמכווצים אותו ודווקא משם הוא קופץ גבוה. כי דווקא מתוך המקומות הנמוכים יותר קל לקפוץ למקום גבוה.

אנשים לא אוהבים להיות במקומות נמוכים, הם לא אוהבים להרגיש לא מוצלחים, לא אוהבים כישלונות ובטח שלא אוהבים ניסיונות או ייסורים שונים. אבל צריך לדעת שכאשר אדם נמצא במקומות נמוכים, יש לו יותר מקום להרים את עצמו ולצמוח גבוה יותר.

כך למשל יוסף שעמד בניסיונות השונים בזמני השפל יצא מתוך בית הסוהר במצרים והפך למלך שליט על כל העולם. גם כל עניין יציאת מצרים נובע מכאן, שדווקא העינויים של מצרים שהיו בשפל של התחתית, הם שהביאו לצעקה הגדולה שהביאה ליציאה משם ולהתהוות עם ישראל וקבלת התורה הקדושה.

גם הגאולה מבוססת על העניין הזה. כל המתאבל על ירושלים זוכה לראות בשמחתה. כי כאשר אדם עובד את השם יתברך מתוך המקומות הנמוכים, כאשר הוא יושב בצער ומתאבל על בית המקדש שנחרב, אז אותו אדם יזכה בהמשך לראות בשמחת ירושלים ויהיה לו חלק בגאולה, כי הוא עצמו עזר להביא אותה ממש. אם בזמני הצער והכאב האדם השתתף באבל, אז כאשר תגיע העליה לזמן השמחה, אותו אדם יעלה ביחד עם כולם.

כך גם רבותינו מלמדים אותנו שיש עניין להרגיש כמו עניים בעת התפילה, כי התפילה של העני מקובלת יותר וכך אפשר להתחבר לשכינה הקדושה. בהמשך הדרך, כאשר השכינה תעלה, אותו יהודי שהנמיך את עצמו יזכה לעלות ביחד איתה. כך גם אדם חי בעולם הזה בניסיונות ועל פי ההשתדלות שלו כאן בזמנים הקשים יקבל שכר בעולם הבא שכולו טוב. כך גם בימות המשיח כבר לא יקבלו גרים וכבר לא יהיה ניתן לעשות תשובה, כי הכל הולך לפי ההשתדלות שעשה האדם מתוך הקושי והניסיונות. מי שטרח בערב שבת יאכל בשבת.

העניין הוא שאם נצליח לעבוד את השם יתברך בזמנים הקשים שלנו, נוכל להתעלות למקומות גבוהים ביותר לאחר מכן בזמנים הטובים יותר. ככל שיש לאדם צרות וקשיים זה נראה לו מצב גרוע יותר, אבל האמת היא שדווקא ככל שיש צרות כך האפשרות להתעלות ולהתעצם היא גדולה יותר.

הקושי הגדול הוא היצר הרע, שהרי גם היצר הרע יודע את המעלה העצומה שיש בעבודת השם מתוך דלות, עניות, צער ושפלות. הוא יודע את השפע העצום שאנו יכולים לקבל אם נצליח. הוא יודע כמה אנו יכולים להרוויח מכך והוא מבחינתו רוצה לגנוב לנו את השפע ולהכשיל אותנו. לכן היצר הרע משתדל לא לאפשר לנו כלל לעבוד את השם בזמנים הקשים. הוא גורם לנו לייאוש ועצבות וכך אנו מחמיצים את ההזדמנויות הגדולות להתעלות.

לכן בין המעלות הגבוהות ביותר שאפשר להגיע אליהן הן שהאדם מקבל ייסורים בשמחה או שומע בזיונו ושותק וכו'. כי כאשר האדם נמצא בשפל, ובכל זאת הוא מצליח לעבוד את השם ולשמור על אמונה מתוך הנקודה הזו, אז הוא יכול להגיע למקומות הגבוהים ביותר.

אדם שנמצא בצום פעמים רבות לא מצליח לחשוב על עבודת השם ורק חושב על אוכל. ואם נשאל את הציבור מהי התפילה החשובה והמשמעותית ביותר בכל השנה, כולם יענו ללא ספק שתפילת נעילה של יום הכיפורים היא החשובה מכולם. יוצא שדווקא כשצריך להתפלל מכל הלב ביום הכיפורים, מתוך כוונה והשתוקקות להשם יתברך, האדם נמצא בזמן הכי מבולבל שלו, בשיא התענית, עם כאבי ראש וסחרחורות, לאחר שהתענה יום שלם, וממש רגעים ספורים לפני סיום הצום. האדם חושב במשך כל התפילה רק על הארוחה שיערוך בצאת הצום ולא מצליח להתרכז.

אדם שיש לו צרות ובעיות כמעט ולא מתבונן בהשגחה הפרטית ורק רואה את הכל שחור וחסר סיכוי. אדם שיש לו עניות חושב כל היום כיצד להשיג פרנסה עד שאין לו יישוב הדעת כדי להתפלל לישועה. אדם שקשה לו רק מרגיש עצבות ויש לו דחף לשמוע שירי דיכאון, לעזוב את הכל ולשכב לישון. הוא לא רוצה לפעול ולעשות דברים, אין לו זמן וכוח לעבוד את השם יתברך, אלא הוא רוצה לצלול עמוק יותר.

ככל שיש צרות וניסיונות לאדם, כך יש לו פחות יישוב הדעת כדי לצאת מהם. הגמרא אומרת שהחש בראשו יעסוק בתורה, וכן חש בכל מקום בגופו. אלא שברגע האמת זה הדבר הכי קשה. אדם שיש לו כאב ראש, כאב שיניים, כאב גרון, כאב בטן או כל כאב אחר, ישר חושב לסגור את הגמרא וללכת לנוח. גם אם ישאיר את הספר פתוח מכל מקום אין לו יישוב הדעת כדי ללמוד. אלא שלפום צערא אגרא ודווקא מתוך הקושי מתעלים למקומות הגבוהים ביותר.

יוצא שכמעט בכל חוסר שיש לאדם, הוא מרגיש יצרים שמשפיעים עליו ומביאים אותו להתעסק בדברים שוליים ולעזוב את האמונה העיקרית. כי היצר הרע לא מוכן בשום אופן לתת לנו להתקדם ולהתעצם כל כך בקלות. הוא יעשה

הכל כדי למנוע מאיתנו להגיע להצלחה כל כך עצומה.

כי באמת זהו סוד עצום שיכול להביא את האדם למקומות נשגבים. שדווקא בזמנים הקשים אפשר להתעלות גבוה יותר בקלות יחסית. רק צריך לעבוד את השם מתוך אותו מקום נמוך. אדם עני שיעבוד את השם מכל הלב עם אמונה שלמה, יגיע לדרגות עצומות. אם למשל הוא ייתן צדקה למישהו למרות העניות שלו, זה יעשה רעש עצום בשמיים. גם אם אדם ממוצע ייתן חצי מהמשכורת שלו לצדקה זה כנראה לא ייחשב כמו שקל אחד שנתן עני חסר כל לחברו.

אם אדם עיף שהעיניים נעצמות לו והוא מוכרח ללכת לישון יתגבר על עצמו ויחזיק את עצמו ער לעוד עשר דקות שבהן ילמד תורה, זה יעיף אותו למקומות עצומים. זה עשר דקות ששוות כמו עשרות שעות של לימוד תורה שבאות בקלות. אם אדם רעב מתאפק עוד קצת לפני האוכל כדי להתפלל לפני כן או לקיים מצווה כלשהי בכוונה גדולה, הוא יקבל על זה שכר עצום. אם אדם שמבזים אותו בוחר בשתיקה למרות שיש לו יכולת להגיב בקלות, הוא הופך לקדוש עליון.

השורש של כל הדברים האלו זה מסירות נפש. לעשות דברים נגד הטבע. לקום למרות הנפילה. לעבוד את השם למרות הייאוש. להתאמץ. כשאדם נמצא לאחר סעודת ליל שבת הוא כבר מרגיש בעננים ומחפש איפה להניח את הראש להירדם. הדבר הטבעי הוא ללכת לישון כשעיניים, אבל אדם יכול לבחור ללכת נגד הטבע ולעשות מסירות נפש. לקחת ספר וללמוד תורה למרות העייפות הנוראה. אם העיניים נעצמות שיקום וילמד בעמידה, שילך ללמוד עם חבר, שישתה קפה או שיעשה כל דבר אחר שיעזור לו. שילחם ביצר הרע ולא ייכנע. אחרי מסירות נפש כזו מגיעה עלייה רצינית וגדולה ביותר. לפי גודל ההקרבה וההשתדלות כך גודל השכר. עדיף אחת בצער ממאה שלא בצער. כשאדם עושה דברים עבור השם יתברך נגד הטבע, אז מידה כנגד מידה גם השם יתברך עושה עבורו דברים נגד הטבע.

חשוב לדעת שבאותו רגע של עשייה ומסירות נפש ייתכן ולא נרגיש כלל עלייה, כיוון שעדיין נהיה במקום תחתון. צריך לזכור את זה כדי לא להתאכזב

ולהתייאש. אדם שנלחם ביצר שלו לא מרגיש את ההצלחה והניצחון באותו רגע. אם הוא רצה תאוה מסוימת ועצר את עצמו, אותה תאוה לא תיעלם לה פתאום ברגע. אם הוא היה עייף אז הוא ימשיך להיות עייף וכל הלימוד שלו יהיה מתוך עייפות. אם הוא הרגיש בושה וביזיון, הוא ימשיך להרגיש את זה גם לאחר שהתגבר ושתק ושום דבר לא יעבור ברגע אחד. מסירות נפש זה לא משהו שעושים בשנייה אחת ואז מקבלים שכר בלי סוף, אלא צריך לעבור דרך מסוימת ואז בסופו של דבר כמו כל גל, גם כאן תגיע העלייה. אבל כאשר היא תגיע זה לא יהיה רגיל, אלא שהעלייה תהיה גדולה הרבה יותר ותקפיץ אותנו לגבהים עצומים.

כשאדם עושה השתדלות גדולה ומאמץ לקיים מצווה כלשהי, להימנע מאיסור כלשהו או לעשות נחת רוח להשם יתברך בכל דרך, אז אולי הוא לא מרגיש שהוא עשה משהו מהותי באותו רגע, וכך הוא חושב שהכול רגיל. אבל באמת הוא עשה דבר עצום ששינה את כל מציאות העולם. לאחר מכן כאשר תגיע התחנה הקרובה בה השכינה הקדושה תעלה למרומים, היא תיקח את מסירות הנפש הזו איתה ואותו אדם יתעלה למקומות גבוהים ביותר.

יוסף היה בכלא במצרים במשך שתיים עשרה שנה לאחר שהאשימו אותו על אונס שכלל לא עשה, וכל זה לאחר שהאחים שלו מכרו אותו להיות עבד, כך שגם אם הוא ייצא משם, אין לו לאן ללכת או למה לצפות. זה אומר שבמשך יותר מארבעת אלפים ימים הוא היה צריך להתמודד עם התנאים הכי קשים ועם מצב נפשי ירוד ביותר.

יום אחרי יום והכל נראה חסר תקווה ומייאש. אבל לא רק שהוא לא התייאש, ולא רק שהחזיק מעמד שם, אלא שהוא שמח ורקד שם, עבד את השם והאמין באמונה שלמה שהכול לטובה. בסופו של דבר לאחר שתיים עשרה שנה, הוא עלה למעלה, אבל לא סתם למעלה בחזרה להיות עבד או אפילו איש חופשי פשוט, אלא עלה למקום הגבוה ביותר להיות השליט על כל העולם.

יהודה היה במקום גרוע לכאורה. כשיהודה ראה את תגובת אביו להיעלמות יוסף הוא הבין את הטעות הגדולה במכירת יוסף. הוא הבין שהוא אשם בכל זה.

התורה אומרת שהוא ירד מאת אחיו. התרחק למקום אחר כדי לברוח מהצער. כל כך פשוט להמשיך לרדת ולהידרדר במצבים כאלו.

הרי כולנו יודעים שכאשר אדם נמצא במקום ירוד הוא יורד יותר ויותר לתחתית בכל רגע. אדם שגדל בשכונת מצוקה עם הורים בעייתיים מפתח הפרעות נפשיות שרק מפילות אותו עוד יותר. אדם בדיכאון מביא על עצמו עוד ועוד צרות בכל רגע. משם בקלות אפשר להיגרר לאלכוהול, פשע והידרדרות חזקה.

יהודה היה בצער גדול מכל מה שקרה. אז גם הגיע המעשה של תמר שהוריד אותו עוד יותר לתחתית. כל כך קל היה להתייאש ולעזוב את הכל. לתת לחיים לסחוף למקומות נמוכים יותר. לא להתאמץ ולא להילחם. לתת לתמר להישרף מבלי להודות בשום דבר. לתת לרעב לחלוף בלי להיות ערב לבנימין. לתת לבנימין להישאר עבד במצרים בלית ברירה בלי להילחם מול המלך החזק המושל בכל מצרים. להיכנע לכל צרה שבאה.

אבל יהודה לא ויתר. הוא החליט להיות אמתי ולעבוד את השם יתברך בכל מחיר. לא היה אכפת לו לבייש את עצמו עם תמר ולסכן את חייו ואת כל העולם הבא שלו עם הערבות לבנימין כדי ללכת בדרך האמת. ודווקא זה מה שהעלה אותו למקום הגבוה ביותר. הכל התחיל מהתחתית שהיה בה לאחר מכירת יוסף ומשם עלה לגדולה. יעקב אומר לו "מטרף בני עליית". דווקא מהתחתית זה המקום הטוב ביותר לעלות ולצמוח ממנו. משם הוא צמח להיות מלך השבטים שממנו יוצא מלך המשיח.

השם יתברך יזכה אותנו לצמוח למקומות גבוהים מתוך שמחה ורווח. ישלח לנו ברכה והצלחה ויגאל אותנו גאולה שלמה ואמתית במהרה בימינו אמן.

להשתחרר מנגיעות ולהגיע לאמת

האדם ניצב בעולם הזה מול תעותעים ודמיונות. השקר נמצא בכל מקום וקשה מאוד לזהות את האמת. ואמנם יש מקומות שהדבר ברור לנו, שאנו רואים שקר מוחלט ויכולים לזהות אותו באופן מיידי ולהתרחק ממנו. אבל יש פעמים שהוא נמצא בתוך המקומות הקרובים אלינו, ואז אנו הופכים לנגועים, וכך השקר נשמר מוסתר וצבוע היטב.

ובאמת יש דברים רבים שנמצאים מתחת לאף שלנו שאנו כלל לא מייחסים אליהם חשיבות ולוקחים אותם בתור ברורים ומובנים מאליהם, למרות שאין להם שום בסיס. אנשים פועלים מתוך הרגלים, מתוך מה שלימדו אותם ומתוך תפיסת העולם שקיבלו, בלי לחשוב אם זו אמת.

לפעמים רואים אנשים נאחזים כל כך חזק במנהגים שונים. ופעמים רבות ישנם מנהגים ללא שום בסיס או מנהגים שבאו מהגויים, ולמרות זאת כולם בטוחים שזה דבר מוכרח. לפעמים אנשים עוברים על הלכות מפורשות ועל איסורי תורה כדי לקיים איזה מנהג תמוה ללא כל בסיס, ומבחינתם כל מי שלא מקיים את אותו מנהג הוא כמו כופר.

כל זה מגיע מתוך הנגיעות שלנו. אדם מוכרח להתבונן ולחקור כדי להגיע לאמת. לחשוב היטב בכל עניין שנוגע לו מהו השורש ולנסות לראות את עומק הדברים. כך יוכל לזכות להיות אדם אמתי יותר.

דבר ידוע ומקובל שהבן הבכור קודם לשאר הבנים. כך גם התורה מצווה אותנו שהבכור יקבל פי שניים מאחיו. ולכן היה מקובל לברך בברכה גדולה יותר את הבן הבכור. וכך יצחק רצה לעשות כשרצה לברך את עשו. אלא שרבקה ידעה בנבואה שהברכות מגיעות ליעקב ולכן היה עליו להיכנס במרמה כדי לקבל אותן.

לכן יעקב הבין שעניין הבן הבכור זה לא כלל ברזל. הרי הוא עצמו קנה את הבכורה מעשו וכך הפך את עצמו לבכור, למרות שנולד אחרי עשו. ובאמת ידוע

שיעקב היה מידת האמת, ולכן השתדל ככל שאפשר לקלוע לאמת ולא להיאחז בחוקים ומנהגים שקובעים בעולם.

מכאן מובן מדוע השקיע בעיקר ביוסף יותר מכל אחיו. כיוון שיעקב לא הסתכל על הדברים במבט רגיל כמו שלנו. הרי ראובן הוא הבכור, ואם נאמר שהוא איבד את הבכורה כיוון שהיה "פחו כמים", אז מכל מקום הבכורה צריכה לעבור לבן השני או השלישי לפי הסדר, ואיך הגיע ליוסף שהיה הבן האחד עשר? אלא שיעקב ניסה לכוון לאמת ולקלוע לרצון השם, ולא לערב את עצמו או את המוסכמות החברתיות. לראות לאן מסובכים את הדברים משמיים.

לכן יעקב בחר לתת את הבכורה ליוסף, שהוא יקבל פי שניים וכך יצאו ממנו שני שבטים, אפרים ומנשה, במקום שבט אחד כמו כל אחד מהאחים האחרים. אלא שכאשר יוסף מגיע אליו עם שני בניו, יעקב משכל את ידיו כדי לשים את יד ימינו על אפרים שהוא הצעיר, שהברכה בימין נחשבת לגדולה יותר. יוסף לא אהב את זה ואמר לו שמנשה הוא הבכור. אבל יעקב לא התרגש, כי אין לו עניין דווקא בבכור, אלא הוא רוצה לחתור לאמת ולהעביר את הברכה הגדולה יותר למי שיותר ראוי לה.

ובאמת מנשה היה צמוד ליוסף, הוא שימש אותו, עזר לו והיה מעורה בכל העניינים של יוסף אביו בבית המלוכה. ואפרים היה רחוק יותר, שהוא היה לומד תורה בדבקות ולא התעסק כלל עם ענייני העולם. לכן אפשר לשער מדוע יוסף ראה את הבכור בתור ממשך דרכו שעליו צריך לשים את יד ימין. אבל יעקב שגדל עם עשו כבר הבין שהברכה הגדולה יותר מגיעה למי שעמלו בתורה, בין אם הוא הבכור ובין אם הוא צעיר יותר.

וכך כולנו צריכים ללמוד מתוך הדברים לחיינו. שאנחנו נגועים מאוד. מנסים לעשות את מה שיותר מסתדר, עוזרים למי שקרוב יותר, אוהבים אנשים שאנו מזדהים איתם ומכוונים את הדברים לפי האינטרסים שלנו.

כל אדם בטוח שהעדה שלו היא בעלת המנהגים הטובים והאמתיים ביותר, וגם עם האוכל הטעים ביותר. הוא גם בטוח שהוא הכי מצליח לכוון להלכה ושהוא

כמעט אף פעם לא טועה. כי זה מה שקרוב אליו ולכן הוא נגוע.

הוא גם דואג לדון את עצמו תמיד לכף זכות, כי גם כשהוא לא בסדר אז יש לו סיבה טובה, אבל את האחרים הוא דן לכף חובה בקלות, כי הוא לא יודע מה הם חושבים בלבם והוא לא מנסה להצדיק אותם. הוא רואה את המעשים של הזולת מבחוץ ואין לו רגש חיבה אליהם כדי שיתאמץ להסביר אותם.

הוא יכול לשמוע סיפורים שהתרחשו, ועל אף שהוא שומע רק צד אחד של הסיפור, מכל מקום הוא בטוח שהוא כבר יודע הכל ויכול לפסוק את הדין. אם הקרובים שלו מספרים לו דבר שקרה, מיד הוא מאשים את כל העולם ומצדיק את קרוביו. הוא אפילו לא טורח לבדוק אם עובדות הסיפור היו נכונות. כך גם הוא שומע בחדשות על התרחשויות שונות ובטוח שהוא כבר מבין את הכל כאילו שהיה שם ממש.

הוא אוחז חזק בכל המנהגים שעצבו את תפיסת העולם שלו בקיבעון מוחלט וכל מה שמחוץ לאותה תפיסה נתפס בעניו כשקר. הוא זורק משפטים כמו "איך הוא יכול לעשות דבר כזה? אני לעולם לא הייתי עושה את זה", כי הוא בטוח שכולם צריכים להיות עם תפיסת העולם שלו ולא מצליח לקבל שיש אנשים שחושבים ופועלים אחרת. ובמיוחד בחינוך הילדים הוא לא מצליח להבין איך יתכן שבנו חושב בצורה שונה ממנו.

כך כולנו מושפעים, משוחדים ונגועים, ואפילו לא מצליחים לראות את זה. אבל עלינו לעשות השתדלות להפריד כמה שיותר בין התפיסה שלנו לבין המציאות וכך לנסות להגיע לאמת. לראות מה רצון השם. מה הדבר הטוב שעלינו לעשות.

ולפעמים כל מה שצריך זה רק לעצור ולחשוב. לשבת עם עצמנו ולהתבונן. להתרחק מדי פעם מהסביבה החיצונית ולהיות לבדנו לעשר דקות בלי הפרעות, בלי להתעסק עם הטלפון או עם דאגות מסוימות, פשוט לחשוב על עניין מסוים שנוגע לנו ולראות אם אנו הבחירה שלנו באותו נושא היא נכונה ואמתית.

ברגע שאדם מודע לכך שהוא נגוע, זה כבר נותן לו להצליח לחשוב בצורה

אמתית יותר. השם יתברך יזכה אותנו לגלות את הנגיעות שלנו, להתנתק מהן ולעשות את רצון השם יתברך בשלמות ובדבקות.